

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

ГРАДА ВРАЊА

ГОДИНА XXVIII
БРОЈ 25

В Р А Њ Е
Понедељак, 04. октобар, 2021. године

Излази по потреби.
Годишња претплата (аконтација) 20.000,00дин.
Цена овог броја 150,00 динара
Рок за рекламацију 10 дана

ВЛАДИЧИН ХАН

583.

На основу члана 35. ст. 6. Закона о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. Закон, 9/2020) и 52/2021), члана 32. став 1. тачка 5. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 – др.закон и 47/18), члана 40. став 1. тачка 5. Статута општине Владичин Хан („Службени гласник Града Врања“, број 4/2019), и члана 179. став 2. и 180. став 1. Пословника Скупштине општине Владичин Хан“ ("Службени гласник Града Врања" број 9/2019), Скупштина општине Владичин Хан, на седници одржаној 03.10.2021.године, донела је

ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН

Члан 1.

Усваја се Просторни план општине Владичин Хан(у даљем тексту: **Просторни план**), који чини саставни део одлуке.

Члан 2.

Просторним планом одређује се дугорочна пројекција развоја и просторног решења подручја на територији општине Владичин Хан, као и правила регулације, уређења и грађења.

Члан 3.

Просторни план се састоји из делова који чине текстуални део и графички део плана.

Графички део плана садржи рефералне карте у размери 1:50000:

- 1.Реферална карта број 1 „НАМЕНА ПРОСТОРА
- 2.Реферална карта број 2А МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИЈА, ЈАВНИ СЛУЖБИ И САОБРАЋАЈА ИНФРАСТРУКТУРА
- 3.Реферална карта бр.2Б ЕНЕРГЕТСКА И ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
4. Реферална карта бр.3“ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА“
- 5.Реферална карта бр.4 „СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА“

Графички прикази уређајних основа за села у размери 1:2500:

- Уређајна основа за село Прекодолце,
- Уређајна основа за село Житорађе,
- Уређајна основа за село Стубал,
- Уређајна основа за село Сува Морава,
- Уређајна основа за село Лепеница,
- Уређајна основа за село Полом,
- Уређајна основа за село Декутинце,
- Уређајна основа за село Грамађе,
- Уређајна основа за село Прибој,
- Уређајна основа за село Кржинце.

Члан 4.

Просторни план као плански документ остварује се директном применом, урбанистичко техничким документима и другим општим и посебним актима у складу са Законом.

Члан 5.

Просторни план са аналитичко-документационом основом чува се трајно у Општинској управи Владичин Хан.

Члан 6.

Просторни план мора бити доступан на увид јавности (правним и физичким лицима) у току важења плана у седишту доносиоца и путем интернет стране органа надлежног за доношења планског документа.

Члан 7.

Текстуални део Просторног плана објавити у „Службеном гласнику града Врања“.

Члан 8.

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Просторни план општине Владичин Хан („Службени гласник града Врања, број 22/2010)

Члан 9.

Одлука ступа на снагу даном објављивања у „Службеном гласнику Града Врања“.
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН, дана
број: 06-98/1-2/21-I

ПРЕДСЕДНИЦА,
Данијела Поповић,с.р.

Скупштина Општине Владичин Хан на седници одржаној 03.10.2021. године, на основу Закона о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. Закон, 9/2020 и 52/2021), Правилника о садржини, начину и поступку израде документа просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“ број 32/2019), члана 32. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“ број 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 – др.закон и 47/18) и члана 40. Статута Општине Владичин Хан („Службени гласник Града Врања“, број 4/2019), донела је

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН

А. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

За простор општине Владичин Хан 2010.године је донешен Просторни план општине („Службени лист града Врање“ бр. 22/10.), који је пратио и Извештај о стартешкој процени утицаја на животну средину. Од планске документације вишег реда за подручје Општине утврђен је Регионални просторни план за Јужно Поморавље, као и више просторних планова подручја посебне намене јер кроз подручје општине пролази више значајних инфраструктурних коридора и објеката који су планирани и изграђени у складу са донетим просторним и урбанистичким плановима.

У претходном периоду рађен је низ пројеката везаних за техничку инфраструктуру, као урбанистичко-планска документација која се односи на уређење индустријских зона у Сувој Морави, Лепеници, Стубалу и Прибоју, као и туристичке зоне на Кукавици, Јовачких језера и регионалног постројења за пречишћавање отпадних вода са припадајућим системом. Изградња у насељима углавном је рађена без плана, на основу пројеката за поједине објекте.

1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА, ПРЕДМЕТ И НАЧИН ИЗРАДЕ ПЛАНА

Изради новог Просторног плана општине Владичин Хан (у даљем тексту: Просторни план) приступа се на основу Одлуке о изради Просторног плана општине Владичин Хан (Број: 06-4/1/19-I од 20.01.2019.године) (у даљем тексту: Одлука), донешене на основу члана 46. став 1 Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19 и 39/19-др.закон) и Одлуке о приступању изради стартешке процене утицаја на животну средину израде Просторног плана општине Владичин Хан Број: (Одељење за урбанизам, комуналне и грађевинске послове, број IV 35-14/2018-03 од 28.12.2018.године) донешене на основу члана 9. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора Просторног плана заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и

изградњи, а Просторни план је израђен у свему у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом у о стратешкој процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 32/19) и другим законским и подзаконским актима и документима Републике Србије којима се уређује ова област.

Просторни план садржи правила уређења и грађења, као и уређајне основе за села, у складу са Законом и Пројектним задатком за израду просторног плана општине Владичин Хан са стратешком проценом утицаја плана на животну средину (Одељење за урбанизам, комуналне и грађевинске послове, број IV 35-14/2018-03 од 28.12.2018. године).

Просторни план је заснован на планској, стартешкој, пројектној, студијској и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Документационе основе Просторног плана је и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Просторни план општине Владичин Хан је **основни развојни документ** и плански основ за активирање свих потенцијала са којима Општина располаже, као и истовремено санирање до сада изражених неповољних тенденција у развоју.

У складу са тим предмет плана чине:

- утврђивање стратегије, политике, мера, правила просторне организације, коришћења заштите и уређења простора општине, дефинисање услова за изградњу, усмеравање, унапређивање и заштиту простора.
- дефинисање урбаних и руралних насеља, њихове међусобне повезаности, инфраструктуре и осталих јавних објеката који су интегрисани у живот локалне заједнице.
- дефинисање демографских тенденција и адекватан урбанистички одговор на проблеме или могуће тенденције у развоју.
- дефинисање стања и развоја економије и обезбеђење хармоничног просторног оквира за њен развој.
- дефинисање вредности и конфликта у заједничкој животној средини и предвиђање мера за санацију проблема и правила коришћења или евентуалног санкционисања проузроковане штете.
- дефинисање и укључење природних вредности и културно историјског наслеђа,

као компаративне предности у економији локалне заједнице.

- дефинисање, валоризовање и предвиђање акционог плана за међусобну хармонизацију свих субјеката коришћења простора као и стварање механизма договором, имплементације или мониторинга над заједнички донесеним планом.

Ошти циљ израде Просторног плана општине Владичин Хан је дефинисање дугорочног просторног концепта развоја за период до 2031. године и формирање планске основе за даљу урбанистичку разраду у оквиру одређених значајнијих просторних целина и услова за израду техничке документације за делове планског подручја.

Посебни циљеви израде Просторног плана општине Владичин Хан везани су за решавање проблема и развоја: инфраструктуре, насеља, комуналног опремања, природне и културно историјске баштине и амбијенталних целина, смањење разлика у развоју појединих делова општине, коришћења алтернативних извора енергије, развоја привредних зона и њиховог опремања, развоја и коришћења природних ресурса, дефинисање простора и коридора од општег интереса, мера заштите и др.

Извод из планских докумената вишег реда, развојних стратегија и друге документације

Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 88/10), (у даљем тексту: ППРС)

Просторним планом утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Као стратешки развојни документ, ППРС припремљен је за временски период до 2020. године и релевантне су следеће његове одредбе:

У оквиру Концепције просторног развоја Републике Србије у поглављу 2.1. Социјална кохерентност, наводи се следеће: „Посебно су важни простори са значајним природним ресурсима и вредностима, као што су Власина и Крајиште са слабо или погрешно коришћеним потенцијалима за развој туризма. Интегрисана заштита и развој Власине и Крајишта захтевају кооперацију општина Црна Трава, Власотинце, Сурдулица, Владичин Хан и Босилеград”. С обзиром да се општина Владичин Хан, поготово њен општински центар и

најразвијенија сеоска насеља и индустријске зоне налазе у долини Јужне Мораве, развој општине ће се везивати за функционално интегрисање са значајнијим привредним центрима Лесковцем и Врањем, а „развијни пројекти на регионалном нивоу уз укључивање свих локалних заједница у њихово остварење, могу да допринесу економској и социјалној ревитализацији овог простора, што ће захтевати и посебне напоре Републике код јачања система социјалне инфраструктуре“.

У поглављу 1.1.1. Коришћење пољопривредног земљишта, основни циљ је заштита екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција пољопривредног земљишта, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа. У складу са овим, основне смернице се односе на рационално, одрживо коришћење пољопривредног земљишта како у долинским, тако и брдско-планинским теренима, као и периурбаним зонама и зонама унутар инфраструктурних коридора.

У поглављу 1.1.2. Шуме и шумско земљиште основни циљ управљања шумама у шумским подручјима Републике Србије је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на такав начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

У поглављу 1.1.3. Воде и водно земљиште, сви водопривредни системи треба да буду оптимално уклопљени у еколошко, социјално и друго окружење. Мерама побољшавања водних режима морају се стварати повољнији услови за развој водених и приобалних екосистема и обогаћивање биодиверзитета. Коришћење вода ослања на акумулације, као најстабилнија – кључна изворишта у погледу капацитета и квалитета воде, али и антиерозивне заштите и производње електричне енергије („Власинско језеро“ и акумулација „Јелашница“ су за Владичин Хан посебно важни, иако се налазе изван општинске територије), водоносни слојеви у долини јужне Мораве спадају у изворита која се могу користити за технолошке воде, а планински део општинске територије ће се снабдевати из локалних изворишта), а заштита од поплава и ерозије у

долини Јужне Мораве и притока спада у приоритетне задатке водопривреде.

У поглављу 1.1.5. Минералне сировине, наводи се да је једна од локација са, за Србију значајним појавама цементних лапораца, код Владичиног Хана, па у будућности могу да се створе услови за отварање нове цементаре. Локална налазишта цигларске глине су добра основа за цокарску индустрију, а специфична ситуација је код експлоатације песка и шљунка из речних корита, као минералне сировине за потребе грађевинарства, што, уколико се ради неплански и супротно регулативи, може да угрози режим водотокова. Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

У поглављу 1.2. Заштита и унапређење квалитета животне средине, основни циљ је заштита и унапређење животне средине као основа уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора Републике Србије - заустављање даље деградације, превентивна заштита од свих планираних активности које могу угрозити постојећи квалитет природне и животне средине, уз санацију и ревитализацију угрожених подручја. С обзиром на природне услове, положај и створене структуре, подручје општине Владичин Хан у долини Јужне Мораве и Врле спада у подручја угрожене животне средине, јер кроз њега пролазе главни друмски и железнички саобраћајни токови, водотоци су оптерећени комуналним и индустријским отпадним водама свих насеља и зона које се налазе у општини или узводно од ње, ерозија је врло изражена у сливу Јужне Мораве и њених притока, док брдско-планинска подручја највећим делом спадају у подручја квалитетне животне средине (изузетак су зоне у брдској зони које су местимично обесшумљене и у којима је због тога ерозија интензивнија). Стратешки приоритети се односе на активности спречавања даљег деградација свих елемената животне средине и подизања њиховог квалитета.

У поглављу 1.3.2. Заштита и одрживо коришћење природног наслеђа, основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је: очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и

простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и усклађивање националног са међународним системом заштите природе. На основу претходних истраживања и валоризације, планирано је да буду дефинисани статус, просторни обухват и режими заштите, за подручје Кукавице.

У поглављу 1.3.3. Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа, основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите. На основу истраживања и валоризације које је обавио Републички завод за заштиту споменика културе Републике Србије предложена је листа културних подручја, као и листа споменика који са непосредном околином чине сагледиве културно-пејзажне целине, а Јужноморавско подручје је једно од, са овог аспекта, значајних подручја.

У поглављу 1.3.4. Заштита и уређење предела, основни циљ заштите, уређења и развоја предела Републике Србије су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

У поглављу 2.2.5. Функционална урбана подручја наводи се да је Владичин Хан у саставу функционалног урбаног подручја (ФУП) националног значаја Врање, заједно са општинама Сурдулица, Бујановац и Трговиште.

Основни циљ развоја комуналних система у градовима Републике Србије је очување и одрживи развој постојећих комуналних система као предуслов квалитетног живота и рада.

У поглављу 2.4.1. Развојне могућности руралних подручја, Основни циљ развоја села и руралних подручја Републике Србије је повећање квалитета живљења у руралним подручјима кроз очување, обнову и одрживи развој њихове економске, социјалне и еколошке виталности, као резултат децентрализације градова и општина. Као подручја са слабијим условима за пољопривредну производњу идентификоване су скоро све општине. У односу на структурне карактеристике овог типа, примениће се следеће мере и активности: изградња саобраћајне инфраструктуре; јачање градова и урбаних/регионалних центара; формирање центара заједнице села; редистрибуција социјалних услуга и служби; интегрално управљање ресурсима у заштићеном природном добру и очување биодиверзитета (подручја вредне природе као што

је и планински предео Кукавице), агро-еколошке мере, подршка развоју органске пољопривреде, разне врсте субвенција, олакшица и подстицајних средстава пољопривредницима; припрема и промовисање локалних иницијатива за побољшање конкурентности и квалитета живота у руралним областима; развој руралног туризма и повезивање са другим облицима туризма - обнова традиционалног сеоског домаћинства, доградња и адаптација објеката, промотивне активности; израда локалних развојних стратегија заснованих на територијалном приступу итд.

Основни циљ комуналног опремања и уређења села је унапређење постојећих и изградња неопходних комуналних система који омогућавају квалитетнији живот и рад на селу и отварају перспективу развоја.

У поглављу 3.1.2. Просторни развој привреде, основни циљ управљања просторном дистрибуцијом и организацијом пољопривреде је остваривање одговарајућег обима и асортимана сигурне понуде квалитетне хране и сировина за развој конкурентне прерађивачке индустрије, у складу са територијално хетерогеним природним и социоекономским погодностима и ограничењима. Приоритетни правци просторне оријентације пољопривредне производње за планинску Пчињску област су: пашњачко сточарство (као главна) и агрошумарство (као комплементарна водећа грана тржишне производње), уз посебну усмереност на производњу органске хране.

У поглављу 3.1.3. Просторни развој рударства, основни циљ рударства је оптимална и рационална производња минералних сировина што подразумева комплексно третирање минералног лежишта и његових сировина. Постојећа лежишта сировина за грађевинску индустрију (техничко-грађевински камен код Џепа, опекарска глина код Владичиног Хана, шљунак и песак у долини Јужне Мораве и др.) ће се користити уз поштовање свих мера заштите и рационалног коришћења.

У поглављу 3.1.4. Просторна дистрибуција и развој индустрије, основни циљ развоја индустрије је опоравак, повећање секторске и територијалне конкурентности и запослености обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова, као и њена равномернија просторна дистрибуција усклађена са потенцијалом регионалних, урбаних и руралних подручја, захтевима климатских промена и смањења притиска на ресурсе. Код Владичиног Хана планиране су локације са индустријским зонама и индустријским парковима.

У поглављу 3.1.5. Просторни развој туризма и однос према заштити, Основни циљ просторног

развоја туризма у Републици Србији је просторно-еколошка подршка остваривању концепта одрживог развоја туризма, компромисним интегрисањем принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, заштите и уређења туристичких простора, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа, интереса тржишта и услова прекограничне и међународне сарадње. Подручје Владичиног хана обухватило је путним touring туристичким правцем дуж аутопута. У оквиру путних коридора и њихове гравитације налазе се путеви/стазе културе, бициклизма и др. Посебно се наглашава да се на овај правац наслања и једна од примарних туристичких дестинација Србије Власина – Крајиште, која је дестинација на којој се планира развој туристичких места и скијалишта и са којом би општина Владичин Хан могла остварити комплементарну туристичку понуду.

У поглављу 3.2.2. Путна мрежа и објекти, основни циљ развоја путног саобраћаја и путне инфраструктуре је: остваривање и развој саобраћајног система Републике Србије који омогућава одрживу мобилност становништва, пружа подршку убрзаном развоју Републике Србије и њеној конкурентности у региону и шире на подручју Југоисточне Европе. Паневропски коридор Х пролази кроз подручје општине Владичин Хан, аутопутски правац је комплетиран, а државним путевима првог и другог реда општина је повезана са околним подручјима. Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури које је регионалног (или више регионалног) значаја и може представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција. На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута. На планираним трасама (коридорима) извршиће се доградња и изградња.

У поглављу 3.2.3. Железничка мрежа и објекти, основни циљ развоја Коридора Х су брзе, квалитетне и конкурентне железничке везе са значајно редукованим временима путовања између великих градских, комерцијалних и индустријских центара Републике Србије и Европе. Територијом Плана пролази магистрална једноколосечна електрифицирана железничка пруга нормалног колосека Београд – Младеновац – Ниш – Прешево – граница Македоније, за јавни путнички и теретни

железнички саобраћај. Овом пругом је остварена веза Владичиног Хана са осталим деловима Републике Србије и са Македонијом. Планом се предвиђа изградња нове, посебне железничке пруге за велике брзине Ниш – Прешево, чија једна деоница пролази територијом општине.

У поглављима која се односе на енергетику и водопривредну планирано је следеће: у области хидроенергетике предвиђа се: повећање производње доградњом ХЕ Власина, израда инвестиционо-техничке документације и реализација пројеката од стране Електропривреде Србије на постојећим електропривредним акумулацијама и енергетским објектима (МХЕ Мала Врла 1). У области обновљивих извора предвиђа се изградња објеката обновљивих извора енергије за дистрибуирану производњу електричне енергије, и то: топлане и когенеративна постројења на биомасу, комунални и индустријски отпад; мале хидроелектране (по Катастру из 1987. године постоје око 860 локација које треба на локалном нивоу проверити, односно ревидовати Катастар ХЕ у складу са Законом); соларне електране. У осталим секторима енергетике планирано је: развој електроенергетске мреже и објеката (ДВ 400 kV Ниш 2 - Лесковац 2 - Врање 4 – Скопље), гасоводне инфраструктуре и продуктовода долином Јужне Мораве и др. У ППРС констатовано је оскудно располагање Републике Србије сопственим водним ресурсима неповољно распоређеним по простору и времену, те је утврђен неопходан развој сложених интегралних водопривредних система са пребацивањем воде на све већа растојања, са акумулацијама које обезбеђују неопходну просторну и временску прераспodelу вода (у том смислу планирано је снабдевање водом из хидроакумулација).

У поглављу 3.4.1. Грађевинско земљиште, основни циљ је рационално коришћење грађевинског земљишта и успостављање економски ефикасног и социјално праведног система управљања грађевинским земљиштем.

Посебна напомена: У току је израда новог Просторног плана Републике Србије са планским периодом до 2035.године. Јавни увид у Нацрт овог планског документа је завршен и предстоји фаза усвајања истог. Током израде ППО Владичин Хан коришћена су планска решења наведена у материјалима Нацрта ПП РС у мери у којој су могла имати утицаја на просторни развој подручја општине Владичин Хан, те је тиме нови ППО Владичин Хан максимално усклађен са актуелним плановима Републике Србије у погледу просторног развоја, са којима предстоји и усклађивање остале планске документације регионалних просторних планова и просторних планова подручја посебне

намене који су донешени у ранијем периоду и за које ће се по потреби радити усклађивање са новим републичким просторним планом.

Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља („Службени гласник РС”, број 83/10)

Просторним планом се ствара предуслов за реализацију регионалних и локалних развојних интереса 13 општина Јабланичког и Пчињског округа. Основни задатак овог документа је да понуди стратегије развоја и просторно-планска решења која ће омогућити очување вредности и валоризацију погодности овог простора за дугорочни и уравнотежен економски развој, чиме ће се обезбедити плански основ за: рационалну организацију, изградњу, уређење и коришћење простора; заштиту животне средине; побољшање квалитета живљења локалног становништва унапређењем инфраструктурне и комуналне опремљености и развојем привреде.

У делу III Концепције, пропозиције и планска решења просторног развоја, значајне су следеће планске одредбе и мере:

- корекција постојећих односа у начину коришћења пољопривредних површина приоритетно у функцији заустављања/спречавања ерозије плитких планинских земљишта на нагибима изнад 35%, у првом реду на сливним подручјима хидроакумулација, с једне стране, и унапређења техничко-технолошких услова за вођење рентабилне биљне и сточарске производње и побољшања општег стања животне средине (пошумљавање земљишта најнижег производно-економског потенцијала 7. и 8. катастарске класе и дела деградираних брдских пашњака, чување природних ливада и заштитом биодиверзитета планинских пашњака, подизањем нових вишегодишњих засада винове лозе у нижим пределима, односно разноврсног континенталног воћа, пожељно органским методама), техничко-технолошко и организационо унапређивање пољопривреде, ради повећања ефикасности производње

општина	година и биланси	основне намене коришћења пољопривредног земљишта у хектарима						шуме	% од укупних површина	
		њиве и вртови	воћњаци	виног ради	ливаде	пашња ци	свега пољо-привредно		пољо-привр едно	шуме
ВЛАДИЧИН ХАН	2008	9.316	1.992	65	3.193	3.584	18.150	15.808	49.6	43.2
	2021	8.032	2.000	65	3.193	3.037	16.327	17.631	44.6	48.2
	биланс	-1.284	8	0	0	-547	-1823	1823	-	-

- подизањем нових и негом шума и повећањем степена шумовитости, антиерозивном заштитом, заштитом шума од пожара, развојем ловства („Влајна“),
- заштитом ресурса подземних и површинских вода од непланског коришћења и загађивања, заштитом од вода у бујичним сливовима притока Јужне Мораве, кроз хидротехничке (линијски заштитни системи одбране и акумулације) и организационе мере (стварањем услова за планско уређење насеља спречавањем изградње нових урбаних, привредних и инфраструктурних садржаја у зонама угроженим од поплава, регулацијом река и уређењем обала у зони насеља по принципима урбане регулације, уређењем водних режима управљањем

- акумулацијама, и др.) и успостављањем контроле и планског усмеравања експлоатације грађевинских материјала из речних корита у складу са принципима контролисаног „управљања речним наносом”, односно нормализације режима проноса наноса (посебно у горњем сливу Јужне Мораве са притокама) у циљу ублажавања и отклањања морфолошких деформација корита које угрожавају регулационе објеката и мостове; а на основу верификованих пројеката експлоатација речног наноса који су потпуно усаглашени са пројектима регулације река и уређења речних корита.
- коришћењем и заштитом геолошких ресурса: код Владичиног Хана дефинисане

су билансне резерве сировина за производњу цемента (цементних лапораца и кречњака), за шта је у перспективи могућа организација производње; код Владичиног Хана, постоји експлоатација опекарских глина и погони за производњу цигле и црепа; лежишта техничког камена на више локалитета и зоне у којима се експлоатише шљунак и песак у долини Јужне Мораве, за сада хаотично и несистематично, без поштовања критеријума заштите водотокова.

- планом је прогнозирано да ће 2022.године у општини Владичин Хан живети 23727-23727 становника (зависно до методе прогнозирања);
- планом се Владичин Хан дефинише као субрегионални центар (као и Сурдулица), који унутар врањског функционалног подручја гравитирају Врању, а у оквиру општине за центре заједнице села одређени су Стубал, Јагњило и Житорађе; у јачању кохезије између функционалних подручја Лесковца и Врања посебну улогу треба да добију насеља у Коридору Х, која имају већ формиране или имају потенцијал за развој попречних веза са насељима источно и западно од Коридора. То су, пре свих, двополна агломерација Владичин Хан - Сурдулица (функционално подручје Врања) са интензивним дневним миграцијама;
- развој сеоских насеља неговање и промовисање вредности руралних подручја (природне хетерогености, културно-историјског идентитета и др.) уз јачање економске снаге сеоских домаћинстава представља важно питање будућег равномерног развоја планског подручја. Све концепције и планска решења која воде ка развоју села и руралних подручја, усмераваће се на решавање питања популационог развоја, побољшавања услова живљења на селу и промовисања мултифункционалне породичне пољопривреде.
- као најзначајније привредне гране дефинисане су пољопривреда (сви видови пољопривреде, нарочито повртарства, воћарства и сточарства); шумарство и различити видови производње првенствено у долинским насељима дуж Јужне Мораве и Коридора, као и Врле ка Сурдулици (од индустријских зона највећу перспективу развоја има зона у Владичином Хану, инфраструктурно значајно опремљена и у непосредном контакту са коридором Х,

површине око 200 ha, која је заједничка иницијатива Врања, Сурдулице и Владичиног Хана).

- веома значајна привредна грана је и туризам (туристичка понуда засниваће се на: географско - саобраћајном положају, контакту са планинском туристичком дестинацијом Крајиште и Власина и рурално-урбаној долини Јужне Мораве; потенцијалима за планински, водни, ловни, риболовни, спортско-рекреативни, еколошки, рурални као и другим видовима туризма.)који ће активирати читав низ комплементарних активности и структура (села, пољопривреде, мале привреде, објеката друштвеног стандарда, инфраструктуре и др) и подржати унапређивање заштите и културолошке презентације природе, природних и културних вредности, као темељних ресурса и услова укупног развоја различитих видова туризма), при чему је позиција Владичиног Хана и насеља на правцу Е-75 идеална за развој транзитног туризма, а околних сеоских простора за развоја сеоског, ловног и рекреативног туризма и сл.; делови општине припадају Кукавичко-Грделичком туристичком рејону (Рејон се налази на деловима територије општина Лесковац, Врање и Владичин Хан. Обухвата планине Кукавицу и Пољану, Грделичку клисуру, водоакумулацију Барје, Јовачка језера, туристичко место – општински центар Владичин Хан, субопштинске центре општине Лесковац (Вучје, Грделицу и Предејане) и друга насеља, ловиште „Кукавицу”, излетишта, објекте, природне и културне вредности. Туристичко-рекреативна понуда биће комплетирана проширењем смештајних капацитета (планинарски дом и хотел на планини Кукавици и др), изградњом инфраструктуре, јавних садржаја и спортског центра у Владичином Хану, унапређењем садржаја доминантно летње рекреативне понуде у простору (ловне, водне, сеоске, излетничке, коњички програми и др). Лоциран уз западни туристички коридор (Лесковац-Врање) у контакту са транзитним туристичким коридором аутопута Е-75 (петље „Владичин Хан” и „Грамађа”, реновирани мотели Предејане и Цеп), овај рејон представља значајни регионални излетнички комплекс Лесковца, Врања, Владичиног Хана и других насеља чија ће понуда бити организована у

систему разноврсних клубова. Главна туристичка понуда рејона биће организована у следећим комплексима и местима: рекреативни комплекс водоакмулација Барје-Кукавица (КГР1), север и рекреативни комплекс Пољана-Кукавица (југ)-Гределица (КГР2).

- Предвиђа се комплетирање коридора аутопута Е-75 (са петљама „Грамађе“ и „Владичин Хан“), развој локалне путне мреже, и комуналне инфраструктуре.
- План развоја путне инфраструктуре претпоставља подизање квантитета и квалитета путне мреже, применом следећих решења: повећање саобраћајне доступности подручја Просторног плана и подизање квалитета саобраћаја на државним путевима I реда, комплетирање мреже (реконструкција и изградња), модернизација, рехабилитација, и појачано одржавање на државним путевима II реда, реконструкција и изградња локалне путне мреже у циљу повећања саобраћајне доступности и повезаности насеља међусобно, са микроразвојним центарима на руралном подручју, субопштинским центрима, односно општинским и регионалним центрима, као и повезивања са зонама туристичког развоја и повећање проходности/безбедности државних путева I и II реда и локалних путева при проласку кроз насеља, формирањем уличног профила пута. и реализација обилазница око водоакмулација, у складу са режимима зона заштите изворишта.
- Планско опредељење је повећање саобраћајне доступности подручја и саобраћајних веза са окружењем развојем више модалитета саобраћаја. Просторним планом се предвиђа: резервисање коридора пруге Ниш-Прешево-граница са Републиком Македонијом (Е-85) односно изградња двоколосечне и електрифициране пруге, са брзином вожње од 160 km/h, која ће у највећој могућој мери користити постојећи коридор пруге. Планира се и обезбеђење мултимодалности саобраћаја у туристичким зонама развојем вертикалног транспорта жичарама, бицикличких (Eurovelo 11 и др.) и пешачких стаза у оквиру туристичке инфраструктуре. Планско опредељење је да се за потенцијални коридор пловног пута Морава-Вардар изврши провера и разрада идеје о изградњи и његовом повезивању у мрежу европских магистралних канала преко канала „Рајна-Мајна-Дунав“. Евентуална

реализација овог пројекта определиће кретање робног промета и конкурентност речног у односу на остале видове саобраћаја у мултимодалном саобраћајном коридору.

- Водопривреда и енергетика, заснована на развоју интегралних регионалних система коришћења, уређења и заштите речних вода у оквиру Јужноморавског система и ХС Власина“. План развоја водопривредне инфраструктуре засниваће се на успостављању интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода и сливова Јужне Мораве, Пчиње и Драговиштице. 1. Горње-јужноморавски систем, са два подсистема: (а) Врањско-пчињски подсистем, којим се обезбеђује вода за насеља у општинама рање, Бујановац, Прешево, Трговиште из постојећих изворишта водоакмулације „Првонек“ на Бањској реци и подземних вода, као и планиране водоакмулације „Прохор“ на Пчињи; (б) Подсистем Власинско језеро, којим се обезбеђује вода за насеља: у општинама Сурдулица и Владичин Хан из постојећег изворишта Власинско језера, односно компензационих базена ХС „Власина; у општини Босилеград из постојећег изворишта водоакмулације „Лисина“. Водоснабдевање општине Владичин Хан ослањаће се на функционисање регионалног система „Власина“, даљи развој водовода у овом регионалном систему, као и одрживо коришћење локалних изворишта до количина које не угрожавају еколошке услове у окружењу. У Владичином Хану планира се замена застареле мреже од АЦЦ, смањење великих губитака и побољшање поузданости система, уз даљи развој водовода који ће се ослањати на Власински регионални подсистем;
- У погледу каналисања и пречишћавања отпадних вода, предвиђа се интегрална заштита вода, која подразумева примену технолошких, водопривредних и организационо-економских мера заштите. Технолошке мере подразумевају пречишћавање отпадних вода у ППОВ свих насеља већих од 5.000 ЕС, као и мањих насеља која се налазе у зони заштите изворишта (Црна Трава, Власина Рид, итд.); Власинско језеро са два канализациона полупрстена: (а) реконструкција и доградња северног полупрстена са ППОВ „Власина“, чија ће потенцијална локација бити

дефинисана након израде одговарајуће Студије о снабдевању и одвођењу отпадних вода на туристичком простору/ризорту Власинског језера, и након сагласности надлежних институција и низводних општина (Црна Трава и Власотинце); и (б) изградња јужног полупрстена са ППОВ Врла. У Владичином Хану планира се реконструкција постојећег система града и реализација групног система са ППОВ, који би обухватио и нека сеоска насеља;

- У области хидроенергетике: „ХС "Власина", са четири хидроелектране дуж тока реке Врле, укупне инсталисане снаге око 128 MW, представља јединствен хидраулички и енергетски стабилан систем, предвиђен за производњу вршне електричне енергије и високовредну регулациону и оперативну резерву ЕЕС Србије. Планиран је развој ХС "Власина" који обухвата: (а) мере инвестиционог и текућег одржавања постојећих објеката (обнову захватних грађевина на доводима, ПАП Лисина, улазне грађевине у Божички тунел, итд.) ревитализацију и модернизацију главне и помоћне опреме на Власинским електранама; (б) проширење система продужавањем мреже канала (у циљу повећавања захватања воде ван непосредног слива Власинског језера, односно додатне нето производње од око 25 GWh/год) и то: (1) сабирно-доводног крака канала, на доводима Јерма (продужење за још око 9 km) и Стрвна (додатних око 3 km), чиме ће се остварити додатна производња за око 10 GWh/год.; канали се воде гравитационо и највећим делом су укопани и покривени; и (2) јужног сабирно доводног система Љубата за око 24 km, на делу слива Големе (Дукатске) реке, Јасике, Гаштавице, Црноштице, Заношког, Турчинског и Козједолског потока, којим се остварује додатних око 35 kWh/год., уз утрошак око 19 kWh/год. на препумпавање; (в) реализацију МХЕ Језеро, на уливу јужног доводног крака у Власинско језеро, оквирне снаге 1,0 MW, просечне производње 4,85 GWh/год; МХЕ „Мала Врла 1” на локацији постојеће ХЕ „Врла 1”, оквирне снаге око 200 kW”; (г) реализацију компензационог базена (уређењем корита и реализацијом одговарајуће уставе) низводно од ХЕ Врла 4 који би имао водопривредне и еколошке функције.
- У области енергетике планира се развој електро-енергетске мреже и објеката који

обухвата: наставак изградње ДВ 400 kV на правцу ТС „Ниш 2”-ТС „Скопље 5” (укупне дужине око 141 km од чега се око 114 km на територији Републике Србије), и то: „Ниш 2 – Лесковац 2” (дужине 36 km), „Лесковац 2 – Врање 4” (дужине 54 km) и „Врање 4 – граница Републике Македоније Македоније (дужине 24 km); увођење двоструког вода „Врла 3-Лесковац 2” у ТС „Бело Поље”; увођење прикључка ТС „Владичин Хан” на ДВ „Врла 3-Врање” (упоредо са изградњом/проширењем ТС 110/35 kV „Владичин Хан”), ДВ „Врла 3-Врање 1” у ТС „Врање 2” (упоредо са изградњом/проширењем ТС 110/35 kV „Врање 2”); у области система гасификације: изградња разводног гасовода РГ 11-01 и РГ 11-02 Ниш-Лесковац-Врање, који представља везу са магистралним гасоводом МГ-11 Ниш - Прокупље – Приштина, чиме се обезбеђује правац снабдевања потрошача пре свега у регионалним центрима Лесковац и Врање, са могућношћу проширења ка општинама Власотинце, Владичин Хан и Сурдулица, и стварају претпоставке за бржи развој гасификације југа Републике Србије и Аутономне покрајине Косово и Метохија, као и повезивање са Републиком Македонијом; предвиђено је коришћење обновљивих извора енергије у првом реду хидроенергије изградњом малих хидроелектрана (на подручју општине 13 потенцијалних локација укупне снаге 7,99MW), као и осталих видова енергије (соларна, геотермална, биомаса, биогаз, и др.).

- У области телекомуникација планира се реконструкција, проширење постојећих и изградња нових објеката и мрежа са циљем обезбеђења квалитетне комуникације свих насеља и подручја.
- У области комуналне инфраструктуре планира се организовано прикупљање и одвожење отпада на регионалну депонију „Метериз“ код Врања.
- У поглављу 6.1. Заштита животне средине, наводи се следеће: „3) средњи степен загађености (подручје угрожене животне средине) са средњим утицајем на загађење животне средине имају локалитети: око ширих зона градских језгара, односно периурбане зоне са без организованог система мера заштите животне средине (Лебане, Бујановац, Сурдулица, Босилеград, Власотинце и Прешево), индустријским

капацитетима (прехрамбеним, текстилним и осталим индустријама са уграђеним системима за пречишћавање ваздуха и вода – Владичин Хан) који емитују извесне загађујуће материје и штетне индустријске отпатке; са бесправном изградњом и незадовољавајућим решењима контроле квалитета животне средине; у овој категорији су и локалитети малих загађивача, зоне интензивне пољопривреде, шири коридори државних путева I реда и зоне око великих сточних фарми;“ ... ,, 5) незагађена подручја (подручја квалитетне животне средине) су локалитети са скоро неизмењеном или неизмењеном природном средином који се углавном налазе на планинском подручју (ливадско-пашњачка подручја) и заштићеним зонама природних вредности и који су погодни за живот људи, уз извесни ризик од елементарних непогода (у првом реду земљотреса); у ову категорију убрајају се подручја предела изузетних одлика „Власина” и „Долина Пчиње”, споменика природе, резервата природе „Острозуб-Зелениче”, „Кукавица” и „Јарешник” и непосредне околине и природног простора „Јашушки манастири”, као и виши предели Бесне Кобиле, Варденика, Чемерника и др.”

- У поглављу 6.2. Заштита природних вредности, планинска зона на североистоку је проглашена за Резерват природе „Кукавица” (први степен заштите), а део општине је проглашен за Споменик природе „Јовачка језера” (други и трећи степен заштите. Просторним планом иницирана је заштита подручја планине Кукавице, са комплексом квалитетних букових шума (постојећа заштићена природна добра Зелениче и Кукавица, из Таб. III-8), простором од есенцијалног значаја за очување режима и квалитета вода (посебно кањон реке Вучјанке) и разноврсног биљног и животињског света, са повољним условима за рекреацију, на територији градива Лесковац и Врање и општине Владичин Хан, оквирне површине 16.000 ha, као и подручје Грделичке клисуре као комбинације природног и културног предела и репрезентативни пример интензитета и обима водне ерозије, са значајним појавама флористичког и фаунистичког диверзитета, специфичном гелошком грађом и феноменима геонаслеђа, на територији града

Лесковца и општине Владичин Хан, оквирне површине 4.000 ha.

- У поглављу 6.3. Заштита непокретних културних добара наводи се да на подручју општине Владичин Хан постоје проглашена НКД од великог значаја Црква Свете Богородице на подручју општине Владичин Хан, а Манастир Кацапун са црквом Св. Илије и др. евидентирана су као добра под претходном заштитом.

У погледу спровођења Просторног плана, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи надлежне скупштине обухваћених општина/градова ускладиће у целости просторне планове јединица локалне самоуправе општине/града за територије својих општина/градова са планским концепцијама, решењима и пропозицијама овог просторног плана у законом утврђеном року. До усклађивања, важећи просторни и урбанистички планови се могу примењивати у деловима који нису у супротности са планским концепцијама, решењима и смерницама Просторног плана. Приоритет у припремању и доношењу урбанистичких планова, имаће седишта општина/градова, бањска и друга туристичка места, микроразвојни центри (посебно у пограничним подручјима), просторне културно-историјске целине и археолошки локалитети, зоне изградње за индустрију, МСП и инфраструктурних система (посебно од регионалног значаја) чији ће развој подстицати Република.

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредба о Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, бр. 77/02 и 127/14).

Просторни план подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније је дугорочни развојни документ. Просторни план је заснован на решењима Просторног плана Републике Србије која се односе на овај инфраструктурни коридор, расположивој информационој, студијској и техничкој документацији и на резултатима истраживања која су обављена у студијско аналитичкој фази израде Просторног плана. Подручје Просторног плана, између осталог, обухвата простор на делу територије ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН и то: целе катастарске општине Мртвице, Репиште, Гариње, Копитарце, Цеп, Теговиште, Урвич, Летовиште, Манајле, Дупљане, Ружић, Кржинце, Балиновце, Калиманце, Прекодолце, Владичин Хан, Репинце, Сува Морава,

Полом, Декутинце, Лепеница, Бачвиште, Грамађе, Стубал, Врбово, Прибој и Мазарић.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније утврђени су следећи постојећи и планирани магистрални инфраструктурни системи са њиховим заштитним појасима: Државни пут IА реда број 1 (аутопут Е-75), са пратећим објектима у функцији пута; планирана пруга за велике брзине Е-85 и постојећа једноколосечна пруга, магистрални оптички кабл, гасовод и продуктовод, далеководи, и водопривредни објекти. Резервисан је простор потенцијалног коридора пловног пута Дунав-Егејско море. Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш – граница Републике Македоније утврђен је план веза инфраструктурних система са окружењем као и утицај инфраструктурног коридора на животну средину, природна и непокретна културна добра. Утврђене су оквирне површине за планиране магистралне инфраструктурне системе у инфраструктурном коридору (у сврхе трајног заузимања земљишта за потребе изградње-функционисања, и за заштитне појасе) применом следећих критеријума: задовољење просторних услова за смештање планираног инфраструктурног система; утврђивање безбедног растојања од инфраструктурног система, ради заштите од негативних утицаја на животну средину, у првом реду од буке и аерозагађења; и обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности. Установљени се режими коришћења простора и правила за уређивање заштитних појаса инфраструктурних система (непосредног и ширег) и простора посебне намене.

Коридор аутопута Е-75 (ДП IА реда бр. 1; М-1), дужине око 152 km започиње на његовом укрштању са коридором аутопута Е-80 (ДП IА реда бр. 4; М-1.12) испред града Ниша, у близини насеља Трупале (на стационачи km 812+000), а завршава се на граници са Републиком Македонијом (на стационачи km 963+954). Ширина коридора износи 700 m; обухвата трасу аутопута ширине око 70 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине 630 m.

План размештаја пратећих садржаја у коридору аутопута Е-75 - Пратећи садржаји аутопута деле се на:

1) функционалне садржаје путног саобраћаја за одржавање, управљање и обезбеђење бржег, сигурнијег, удобнијег и поузданијег транспорта

робе и људи на аутопуту: а) базе за одржавање пута, б) објекти контроле и управљања и в) објекти наплате путарине;

2) пратеће садржаје - за потребе корисника у саобраћају: а) паркиралишта и б) услужни центри (станице за снабдевање погонским горивом (у даљем тексту: бензинске станице), мотели, ресторани, ТИР центри и др.).

На подручју петљи предвиђене су бочне уливно-изливне наплатне станице (БНС) за наплату путарине.

Мотели у коридору аутопута представљаће пунктове са најбогатијим садржајима, за најдуже задржавање путника ради потреба саобраћаја, одмора, рекреације и туризма (који подразумева најмање једно ноћење). У коридору аутопута Е-75, деоница Ниш - граница Републике Македоније, предвиђено је 12 мотела, од којих су на подручју општине Владичин Хан планирани обострани смакнути мотели "Владичин Хан", тип I, (око km 904+0 – јужно од петље "Грамађе") са могућношћу двонаменског коришћења за транзитне и госте ван коридора аутопута.

Положај коридора пруге за велике брзине Е-85 - Коридор пруге за велике брзине укупне дужине 148,0 km и ширине 250 m обухвата трасу пруге ширине око 35 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине од 215 m. Од Владичиног Хана до Грамађе – пружа се вијадуктом са новим стајалиштем "Владичин Хан" изнад постојеће станице "Владичин Хан", до тунела на подручју села Репинце, после кога наставља западно од постојеће пруге до индустријске зоне у Сувој Морави;

Положај коридора магистралне телекомуникационе инфраструктуре - Полазећи од функционалних захтева повезивања аутоматских телефонских централа (АТЦ) и опслуживања градских подручја, коридор оптичких каблова пружаће се дуж регионалног пута Р-214 а на крајим деоницама дуж пруге за велике брзине.

Положај коридора разводног гасовода - Положај коридора разводног гасовода у Инфраструктурном коридору дат је оријентационо, док ће се коначна траса утврдити по верификацији генералног пројекта. Положај коридора гасовода у највећој могућој мери пратиће коридор постојећег и планираног аутопута и железничке пруге, као и планираног алтернативног пута аутопуту, и то: од Владичиног Хана до границе Републике Македоније – разводни гасовод налазиће се у коридору аутопута (на растојању 30 m до 100 m од ближе ивице аутопута) и постојећег регионалног пута Р-214 (на растојању од 5 m до 30 m од ближе ивице регионалног пута).

Положај коридора далековода 400 kV - Положај коридора ДВ 400 kV на територији Републике Србије, од ТС "Ниш 2" до границе са Републиком Македонијом (укупне дужине 141km) у мањој мери прати и сече инфраструктурни коридор Ниш - граница Републике Македоније, и то од ТС "Ниш 2" до "Лесковац 2" (дужина ДВ 41km); од ТС "Лесковац 2" до "Врање 4" (дужина ДВ 74 km); и од ТС "Врање 4" до границе Републике Македоније (дужина ДВ 26 km).

Електроенергетски водови и постројења за потребе напајања садржаја аутопута - За потребе напајања садржаја аутопута и путних објеката (тунели, технички центри, ауто базе, наплатне рампе, петље итд.) обезбедиће се приводи од постојећих трафостаница изградњом нових трафостаница, далековода разних напонских нивоа (изван непосредног коридора аутопута) и нисконапонске мреже.

Положај коридора продуктовода - Положај коридора продуктовода (нафтних деривата) кроз Републику Србију (деоница Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) малим делом налази се у инфраструктурном коридору Ниш - граница Републике Македоније (у дужини од око 2,0 km) и то на подручју града Ниша.

План веза аутопута Е-75 са окружењем (аутопут, као и планирани путни објекти су у међувремену изграђени и стављени у функцију, изузев планиране петље «Грамађе») - Везе аутопута Е-75 с окружењем оствариваће се путем петљи и денивелисаних укрштања, применом следећих критеријума:

1) обезбеђење веза с аутопутем на местима укрштања с државним путевима I реда и саобраћајно најфреквентнијим државним путевима II реда или јавним општинским путевима, уз коришћење алтернативних путних праваца;

2) обезбеђење везе са аутопутем ка градским и општинским центрима у окружењу коридора, по могућности на месту постојећих укрштања са правцима главних градских-насељских саобраћајница; и

3) обезбеђење везе са аутопутем за поједина подручја (планирана за развој туризма од међународног и националног значаја) и значајне просторно-развојне структуре (индустрија, робно-транспортни центри и др).

Између осталих, утврђен је положај и следећих петљи:

(10) петља "Владичин Хан" (око km 896+380) - у функцији везе аутопута са северним делом општине и општинским центром Владичин Хан, подручјем општине и општинским центром

Сурдулица и туристичким центром "Власина" преко ДП ИБ реда бр. 40 (М-1.13);

(11) планирана петља "Грамађе" (око km 903+380) - у функцији везе аутопута са јужним и југозападним делом подручја општине и општинским центром Владичин Хан (са јужним делом насеља у коме је планирана изградња регионалне индустријске зоне, робно-транспортног центра и теретне железничке станице, са значајним уделом теретног транзитног саобраћаја) преко (укрштања) постојећег државног пута ДП ИБ реда бр.258 (раније ова деоница је припадала ДП I реда бр.1), преко ДП ИБ реда бр. 441 (Р-124.а) и постојећег државног пута ДП ИБ реда бр. 436 (Р-124); са југоисточним делом подручја општине Владичин Хан и општинским центром Сурдулица, као и туристичким центром "Власина" преко (укрштања) постојећег државног пута ДП ИБ реда бр. 441 (Р-124.а). Плански хоризонт изградње ове петље условљен је реализацијом регионалне индустријске зоне.

План веза магистралног оптичког кабла са окружењем - На предметном подручју, на деоници Лесковац-Врање, стварају се могућности за повезивање чворне аутоматске телефонске централе "Власотинце", "Грделица", "Предејане", "Црна Трава" и "Владичин Хан" и, преко привода, крајње аутоматске телефонске централе "Сува Морава", "Стубал", "Корбевац", "Врањска Бања" и "Пресница"

Потребне површине за коридоре инфраструктурних система - Просторним планом резервисан је простор за коридоре планираних магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору и то

- трајно заузимање земљишта за потребе изградње 70 m за аутопут, уз додатне површине за мотел око 5 ha, за одмориште око 3 ha, за петљу око 5 ha и др.;
- заштитне појасеве магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору (непосредни и шири појасеву заштите – у складу са важећим законима и прописима)

Режими коришћења и правила за уређивање заштитних појасева инфраструктурних система и простора посебне намене - Установљава се следећи режим коришћења простора у заштитним појасевима магистралних инфраструктурних система у Инфраструктурном коридору, и то у:

1) непосредном појасу заштите – успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:

- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката, изузев оних који су у функцији аутопута, пруге за велике брзине и разводног гасовода (трасе, објекти и др.), а простор ван насеља се може користити као шумско и пољопривредно земљиште,
- у начелу не дозвољава изградња нових и реконструкција постојећих објеката и подизање трајних засада у непосредном појасу заштите магистралног оптичког кабла.

2) ширем појасу заштите – успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима планираних магистралних инфраструктурних система.

Планом су утврђена правила за уређивање заштитних појасева магистралних инфраструктурних система и зона заштите простора посебне намене на подручју Инфраструктурног коридора, за Заштиту насеља од негативних утицаја планираних магистралних инфраструктурних система, у случају када је траса аутопута у грађевинском подручју насеља (мере за заштиту од буке, вибрација и загађености ваздуха).

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за инфраструктурни коридор високонапонског далековода 110kV број 113/х од ТС Ниш 1 до Врле III (Сл.гласник РС, бр. 93/16)

Предметни просторни план у општини Владичин Хан обухвата седам катастарских општина: КО Гариње, Доња Козница, Дупљане, Житорађе, Копитарце, Ружић и Цеп.

Планирана траса коридора прати трасу постојећег коридора далековода 110kV бр.113/х, тако да су промене у условима живота становништва на предметном подручју, односно у режиму утицаја енергетског система минимизирани.

Ревитализација мреже је предуслов друштвеног напретка и побољшања квалитета живота становника, који се снабдевају електричном енергијом.

Функционисање реализованог електроенергетског објекта може изазвати трајне и константне утицаје на околину проводника у виду електромагнетног (нејонизућег) зрачења и буке.

Утицај система на грађевинско подручје насеља се огледа у контролисаној изградњи у заштитном појасу далековода.

У току експлоатације, далековод неће имати негативан утицај на саобраћај у коридору путева, изузимајући евентуалне акцидентне ситуације.

Траса далековода 110kV бр. 113/5 у обухвату ППО Владичин Хан у зони Житорађе укршта се са трасом постојећег државног пута првог Б реда број 40, трасом оптичког кабла и планираног гасовода ка Сурдулици, док на осталом делу у оквиру општине Владичин Хан има укрштања са више постојећих општинских и некатегорисаних путева и локалном комуналном техничком инфраструктуром.

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за део разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац–Врање, од блок станице „Велика Копашница” до границе подручја општине Владичин Хан и града Врања („Службени гласник РС”, број 104/15)

Обухват плана је дефинисан као коридор разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац–Врање, притиска до 50 бара, у коме се налазе појасеви заштите гасовода, унутар којих је планиран линијски део разводног гасовода, надземни објекти у функцији гасовода, приступни путеви и неопходна инфраструктура.

Изградња разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац–Врање представља интегрални део магистралне гасоводне мреже Републике Србије и има стратешки значај за развој система гасификације јужног дела Србије. Изградња овог дела разводног гасовода има за циљ да обезбеди наставак развоја гасификације на територији општина Јужног Поморавља, пре свих општина Власотинце, Сурдулица, Владичин Хан, као и града Врања.

У појасу контролисане изградње (заштитни појас гасовода) утврђеним овим планом, примењују се важећи плански документи у деловима који нису у супротности са режимом коришћења и уређења тог појаса. У делу обухвата овог плана ван појаса контролисане изградње, примењују се важећи плански документи.

Израда нових планских докумената подразумева да се у тим планским документима наведу и прикажу намене и планска решења из овог плана за обухват површина јавне намене у појасевима заштите гасовода, уз даљу разраду овог плана за појас контролисане изградње.

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене изворишта водоснабдевања „Јелашица” („Службени гласник РС”, број 39/17)

Просторним планом дефинисан је плански основ за обезбеђење просторних услова за

остварење посебне намене подручја, односно за заштиту слива планиране акумулације „Јелашница” са браном, прибранским објектима, водозахватом и цевоводом сирове воде. Овом уредбом обезбеђује се: планско коришћење акумулације „Јелашница”, заштита и уређење сливног подручја; унапређење инфраструктурне и комуналне опремљености; унапређење квалитета живљења локалног становништва стимулацијом постојећих и развојем нових делатности, у првом реду туризма и алтернативне сеоске економије, уз одговарајуће компензације, како за њихову реализацију, тако и за спровођење мера заштите простора и изворишта вода; задовољење спортско- рекреативних потреба урбаног становништва из окружења, и смернице за институционално- организациону и управно- контролну подршку коришћењу и заштити акумулације. Просторни план се директно спроводити издавањем локацијских услова и садржи регулациону разраду за прву зону заштите изворишта водоснабдевања и коридор цевовода.

Просторни план је основ за формирање грађевинских парцела за јавну намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи. Овим планским документом утврђена је обавеза дефинисања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања и успостављање режима коришћења простора у оквиру зона санитарне заштите у складу са чланом 77. Закона о водама и Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања. Подручје Просторног плана (189 km²) обухвата: подручје слива акумулације „Јелашница” до профила бране површине од око 67 km² и вансливне површине обухваћених катастарских општина од око 122 km², на деловима следећих територија јединица локалних самоуправа и то: – општине Владичин Хан – целе катастарске општине Грамађе, Декутинце и Полом; – општине Сурдулица – целе катастарске општине Сувојница, Стајковце, Јелашница, Ново Село и Рђавица; – града Врање – целе катастарске општине Крива Феја и Несврта. У општини Владичин Хан планирана је изградња цевода сирове воде 0400 који од акумулације води ка постојећем постројењу за прераду пијаће воде „Полом“ а план на овом потезу има регулациону разраду и директно спровођење, као и правила грађења и усаглашавања са осталим инфраструктурама.

Националне и локалне стратегије, планови и остали документи

Израда Просторног плана заснива се на планској, студијској, техничкој и другој

документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим релевантним документима у Републици Србији: Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08); Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Службени гласник РС”, број 33/12), Стратегија развоја туризма Републике Србије за период 2016 – 2025. („Службени гласник РС”, број 85/14); Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС”, број 12/10); Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС”, број 13/11); Стратегија развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године („Службени гласник РС”, број 98/16); Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06); Стратегија управљања водама на територији Републике Србије до 2034.године („Службени гласник РС”, број 03/17), Стратегија развоја телекомуникација у Републици Србији у периоду од 2006. до 2010.године („Службени гласник РС”, бр. 99/06 и 4/09), Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. године („Службени гласник РС”, број 29/10); као и на стратешким документима за националну безбедност и одбрану земље: Стратегија националне безбедности Републике Србије (усвојена у августу 2019.,год.) и Стратегија одбране Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/09) и др.

На регионалном и локалном нивоу израда просторног плана заснива се на досада донетим стратешким документима и акционим плановима: Стратегија одрживог развоја општине Владичин хан 2013-2018.год. (Владичин Хан 2012.), Стратегија развоја туризма за општину Владичин Хан 2017-2022, Регионални план управљања комуналним отпадом за пчињски округ 2013-2023., Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину регионалног плана управљања отпадом за пчињски округ 2013-2023., Локални еколошки акциони план за Општину Владичин Хан., Локални еколошки акциони план за Општину Владичин Хан - РЕВИЗИЈА 2017.-2022. План интегралног управљања комуналним отпадом - Општина Владичин Хан, Систематско мерење буке - ВЛАДИЧИН ХАН, Извештај о анализи земљишта и седимента - ВЛАДИЧИН ХАН, Одлука о мерама за заштиту од буке на територији општине Владичин Хан, и др.

При изради ППО сагледавају се и планска решења из локалне планске документације, која се уграђују у овај Просторни план уколико нису у

супротности са планском стратепком и техничком документацијом вишег реда:

1. Просторни план Општине Владичин Хан („Сл. Гласник Града Врања“, број 22/2010)
2. План генералне регулације насеља Владичин Хан („Сл. гласник Пчињског округа, број 25/2007), Измене и допуне плана генералне регулације за насеље Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања, број 7/2014) и Измена и допуна планских докумената: Измене и допуне Плана генералне регулације за насеље Владичин Хан и Плана генералне регулације насеља Владичин Хан (Сл. Гласник Града Врања, број 6/2019)
3. План детаљне регулације индустријске зоне Општине Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 25/2010) и Измена и допуна плана детаљне регулације индустријске зоне Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 28/2017)
4. План детаљне регулације индустријске зоне КО Стубал („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
5. План детаљне регулације индустријске зоне КО Прибој („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
6. План детаљне регулације туристичке зоне Кукавица („Сл. гласник Града Врања број 18/2013)
7. План детаљне регулације Јовачких језера („Сл. гласник Града Врања“, број 18/2013)
8. План детаљне регулације денивелисане раскрснице Грамађе на ауто-путу Е75 („Сл. Гласник Града Врања, број 1/2019)
9. План детаљне регулације регионалног постројења за пречишћавање отпадних вода са припадајућим системом на територији Општине Владичин Хан („Сл.

Гласник Града Врања, број 1/2019)

10. План детаљне регулације занатског центра у Владичином Хану („Сл. Гласник Града Врања, број 39/2020)

Сва валидна решења су искоришћена и адекватно укључена у концепт развоја Планског подручја презентирани у овом тексту и биће укључена у планска решења нацрта Просторног плана.

Поред наведених за планско подручје су релевантне и бројне међународне конвенције које је прихватила и чији је потписник Република Србија, односно сви документи / конвенције које Република Србија спроводи, а који се односе на област заштите природе, енергетику, заштиту ресурса, саобраћај, демографски и економски развој, права људи итд..

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Територија општине Владичин Хан обухвата површину од 366 km², а заузима положај између 42°35` и 42°47` северне географске ширине и 21°55` и 22°15` источне географске дужине. Налази се у југоисточном делу Републике Србије, у Пчињском округу. На северу се граничи са општином Лесковац, на истоку са општинама Црна трава и Сурдулица, на југу и западу са општином Врање. У 51 насељу општине Владичин Хан живи 23703 становника. У Граду живи око 35% становништва. Општина има 51 катастарску општину са исто толико месних заједница и четири месне канцеларије.

Просечна величина К.О. износи око 718 ha. Највећа К.О. је Горње Јабукново површине 1485 ha , а најмања К.О. Копитарце 144 ha.

Просечан број становника насељу је 465. Највећи број становника има насеље Владичин Хан - 8338 становника, а најмањи К.О. Кукавица, 20 становника.

Табела 1: Општи подаци о општини Владичин Хан

Насеље / Катастарска општина / месна заједница	Укупан број становника 2011.године	% удео становништва К.О. у општини	Површина К.О. / насеља / МЗ у ha	% удео површине К.О. у општини	Густина насељености бр.станов./km ²
Балиновце	121	0,58	360	0,98	33,61
Бачвиште	41	0,20	403	1,10	10,17
Белановце	56	0,27	857	2,33	6,53
Белишево	55	0,26	1030	2,80	5,34
Богошево	130	0,62	893	2,43	14,56
Брестово	102	0,49	893	2,43	11,42
Владичин Хан г	8030	38,47	304	0,83	2641,45

Насеље / Катастарска општина / месна заједница	Укупан број становника 2011. године	% удео становништва К.О. у општини	Површина К.О. / насеља / МЗ у ha	% удео површине К.О. у општини	Густина насељености бр. станов./km ²
Врбово	305	1,46	455	1,24	67,03
Гариње	483	2,31	505	1,37	95,64
Горње Јабуково	127	0,61	1485	4,04	8,55
Грамађе	212	1,02	359	0,98	59,05
Декутинце	245	1,17	398	1,08	61,56
Доње Јабуково	105	0,50	946	2,57	11,10
Дупљане	108	0,52	525	1,43	20,57
Житорађе	1408	6,75	744	2,02	189,25
Зебинце	67	0,32	1158	3,15	5,79
Јагњило	73	0,35	607	1,65	12,03
Јастребац	119	0,57	1665	4,53	7,15
Јовац	49	0,23	1134	3,09	4,32
Калиманце	104	0,50	201	0,55	51,74
Кацапун	47	0,23	757	2,06	6,21
Козница	207	0,99	585	1,59	35,38
Копитарце	48	0,23	144	0,39	33,33
Костомлатица	10	0,05	714	1,94	1,40
Кржинце	236	1,13	332	0,90	71,08
Куковица	19	0,09	1009	2,75	1,88
Куново	418	2,00	1313	3,57	31,84
Лебет	63	0,30	459	1,25	13,73
Лепеница	675	3,23	697	1,90	96,84
Летовиште	139	0,67	437	1,19	31,81
Љутеж	140	0,67	876	2,38	15,98
Мазараћ	143	0,69	326	0,89	43,87
Манајле	34	0,16	269	0,73	12,64
Мањак	375	1,80	1340	3,65	27,99
Мртвица	300	1,44	1222	3,32	24,55
Островица	25	0,12	531	1,44	4,71
Полом	373	1,79	628	1,71	59,39
Прекодолце	1667	7,99	790	2,15	211,01
Прибој	296	1,42	728	1,98	40,66
Равна Река	83	0,40	1371	3,73	6,05
Рдово	80	0,38	1224	3,33	6,54
Репинце	892	4,27	440	1,20	202,73
Репиште	213	1,02	1448	3,94	14,71
Ружић	93	0,45	630	1,71	14,76
Солачка Сена	75	0,36	608	1,65	12,34
Срнећи Дол	29	0,14	427	1,16	6,79
Стубал	1072	5,14	1058	2,88	101,32
Сува Морава	821	3,93	574	1,56	143,03
Теговиште	131	0,63	441	1,20	29,71
Урвич	45	0,22	222	0,60	20,27
Џеп	182	0,87	234	0,64	77,78
Општина укупно:	20871	100,00	36600	100,00	56,78

(Извор: ППО Владичин Хан (2010.год. - подаци о површинама добијени од надлежних служби Општине Владичин Хан – Преглед површина по културама, класама и неплодним земљиштима, подаци добијени 2005.год. подаци о броју становника из Пописа становништва 2011, Завод за статистику РС)

3. СИНТЕЗНИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА - SWOT АНАЛИЗА (резиме оцено постојећег стања, потенцијала и ограничења Планског подручја) И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ - РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА У КОНТЕКСТУ БУДУЋЕГ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Општина Владичин Хан налази се у југоисточној Србији, у долини и побрђу и планинским деловима слива Јужне Мораве, између Лесковца и Врања. Највећа насеља, укључујући и Владичин Хан, развила су се у Врањској котлини - долини Јужне Мораве и притока, а планински терени Кукавице (1442 mnnv) на северозападу и Чемерника (1638 mnnv) на североистоку, Облика и Грота на југозападу (1310 и 1327 mnnv), као и нешто удаљенији масиви Варденика (1876 mnnv) на југоистоку окружују простор општине Владичин Хан, односно северни део Врањске котлине. На северу излаз из Врањске котлине представља Грделичка клисура која чини везу Врањске и Лесковачке котлине јужноморавском долином.

Територијом општине Владичин Хан, јужноморавском долином, пролази коридор државног пута IА реда (ауто-пут) и железничка

пруга Београд – Ниш – Лесковац – Врање – граница са Републиком Македонијом – Скопље – Солун, а ка истоку преко Сурдулице води пут магистралног карактера ка Власинском језеру и граници са Бугарском. Удаљеност града од међудржавне границе са Македонијом на југу је око 68 km, са Бугарском на исток 52 km, удаљеност до Београда је 316 km, до Ниша 86 km, Новог Сада 414 km, Приштине око 180 km, Скопља 120 km.

Општина заузима положај између 42⁰40` и 42<sup>0</sup>55` северне географске ширине и 21⁰55` и 22<sup>0</sup>13` источне географске дужине. Територија Општине простире се између 280 m (у долини Јужне Мораве) и 1442 mnnv (врх Влајна на Кукавици). Терени су углавном у сточарском планинском рејону (у појасу изнад 600 mnnv налази се 57 % општинске територије), а само зоне у долини Јужне Мораве, Врле и притока су у сточарско – воћарско – виноградарском рејону.

SWOT анализа, као кључни апарат за идентификацију могућих предности заједнице општине у односу на компаративне системе, утврдила је основне правце деловања и представља резултат дискусија и анализа о интерним снагама и слабостима и екстерним претњама и могућностима. Синтезна SWOT анализа дата аналитичко-синтезним приступом на основу података стања на терену, стратешких материјала општине и Просторног плана општине Владичин Хан (2010.).

ЈАКЕ СТРАНЕ (снаге)	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ повољан саобраћајно - географски положај општине Владичин Хан на магистралном друмском и железничком правцу, коридору X ➤ Подручје са изузетно добрим педолошким, хидролошким и климатским условима за развој пољопривреде (пре свега у области воћарства) ➤ подручје са изузетним условима за развој шумарства. ➤ резерве неметаличних сировина: грађевинског камена, шљунка и песка и цигларске глине као сировинске базе за индустрију грађевинског материјала ➤ потенцијални ресурси геотермалне енергије и у зависности од карактеристика могућности разноврсног коришћења (у туристичке сврхе, снабдевање топлотном енергијом, специфични видови пољ. производње...) ➤ Геотехнички повољни услови за изградњу објеката, поготово у низијском делу, али и у планинским зонама. ➤ изграђени производни капацитети и традиција 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ недовољно валоризован положај општине на коридору X ➤ низак ниво искоришћености локалних развојних ресурса ➤ Висок ниво подземних вода у долинским зонама близу река који ограничавајуће делује на приносе у пољопривреди. ➤ Ерозији склони обешумљени брежуљкасти терени у средишњем и јужном делу територије. ➤ Поплавама угрожене зоне поред водотока. ➤ Осетљивост издани у алувиону Мораве на различите врсте загађивања. ➤ Уситњеност поседа, застарела механизација; ➤ Неусклађеност са савременим тенденцијама и потребама интензивне пољопривредне производње;

појединих производних активности – воћарства, производња прехранбених производа, грађ. материјала, дрвна индустрија и др.

- оформљени центри индустрије – Вл. Хан и насеља у непосредном окружењу: Житорађа - Прекодолце, Лепеница - Сува Морава ...
- иницијални развој предузетништва у општинском центру и суседним насељима уз тренд пораста броја радњи
- иницијално организовање предузетника у циљу унапређења развоја (Опште удружење предузетника „Ковач”, локална удружења пчелара...)
- локациони-развојни потенцијал привредно-индустријске зоне „Сува Морава”
- висок квалитет животне средине коју треба очувати и унапредити кроз плански усмерени развој и размештај производних активности
- стратешки развојни документ – Стратегија развоја општине 2013-2018.
- Туристички атрактивни локалитети и зоне: долина Јужне Мораве и њених притока, природне лепоте Кукавице, Чемерника, Грота, Облика, Јовачких језера, Грделичке клисуре, шумски простори ловишта, вредни природни и културни споменици, амбијенталне целине ...
- Фертилни контингент жена на нивоу општине (46,6%), првенствено града (54%) али и појединих села, даје основу за побољшање демографске структуре становништва;
- Висока искоришћеност радног контингента од 73,4% је квалитетан радни и развојни потенцијал
- Кадровски потенцијал за даљи развој пољопривреде;
- Потенцијал за јачање секундарног, а нарочито терцијарног сектора у општинском центру.
- постојећа путна мрежа и инфраструктурни ресурси
- реализација аутопута Е-75 на коридору Х
- постојећа железничка инфраструктура
- близина граничних прелаза према Републици Македонији и Бугарској
- расположиви ресурси у области речног саобраћаја
- природни предуслови за организовање немоторних видова саобраћаја у циљу активирања природних и културних вредности
- Дугорочно обезбеђена вода за пиће из регионалног водовода, и по капацитету и по квалитету,
- Ширење водоводног система на сеоска подручја,
- Коришћење вода (привреда, пољопривреда, туризам,...).
- Релативно и неравномерно развијена електродистрибутивна мрежа и објекти,
- Модернизација и рационализација електро мреже и објеката.
- Релативно развијена телефонска мрежа и покривеност целе општине поштанском услугом;
- Развијање и покривање територије општине

- Висок степен зависности пољопривредне производње од екоуслова у вегетационом периоду (нефункционисање локалних система за наводњавање);
- Ширење површина под виноградима, и воћњацима и др. ограничено недостатком радне снаге;
- Неповољна образовна структура пољопривредних становника;
- Недостатак радне снаге у пољопривредним радним шпигетима.
- Непостојање самоорганизовања пољопривредних произвођача у задруге и/или професионалне асоцијације.
- депопулација, висок индекс старења становништва (105,2 у односу на просек округа 58,9 и РС од 100, 62), емиграција радноспособног становништва и врло висока незапосленост
- неусклађеност образовног профила потенцијалне радне снаге са потребама и могућностима локалне економије
- низак степен укупне развијености подручја (реч је о недовољно развијеној општини)
- поларизација укупног развоја, на релацији примарна осовина развоја уз долину Ј. Мораве и реке Врле, с једне и осталих, периферних брдско-планинских насеља - неразвијеност секундарних микроразвојних центара
- слабо диверзификована привредна структура, доминација прерађивачке индустрије и врло неповољна обележја услужног сектора посебно трговине, туризма и др.
- низак ниво инфраструктурне опремљености насеља и локалитета са производним капацитетима
- ниска техничка опремљеност предузећа, застарелост опреме, низак степен финализације и стандардизације производа, неискоришћеност капацитета
- неразвијеност тржишног амбијента, незавршени процеси реструктурирања, недостатак инвестиција
- недостатак разних удружења и асоцијација и интересног повезивања МСПП
- недостатак институционалне и организационе подршке – бизнис центра, инкубатора и едукације

мобилном телефонијом.

- релативно очуван квалитет основних медијума животне средине (вода, ваздух, земљиште)
- одсуство значајних индустријских капацитета и емитера загађујућих материја у атмосферу
- смањен утицај антропогених активности на измене природних карактеристика подручја, претежно услед нижих густина насељености у већини насеља
- низак ниво комуналне буке у животној средини
- започете активности на санацији нехигијенских сметлишта и транспорту продукованог отпада ка регионалној санитарној депонији у општини Врање
- подручје богато површинским токовима и подземним водама
- извршени регулациони радови на појединим водотоцима који угрожавају природне и физичке структуре простора
- шумско богатство са вредним састојинама букове шуме на планини Кукавици
- велики проценат површина под пољопривредним културама као потенцијал за производњу органских, еколошко вредних прехранбених производа
- природне (предеоне) карактеристичне целине, изражене брдско-планинским теренима у којима су усечене бројне клисуре мањих речних токова
- геобиодиверзитет на планинском подручју Кукавице
- визуелни идентитет локалитета културно-историјског наслеђа
- разноврсност објеката традиционалне народне архитектуре, споменика, урбаног градитељства, старих гробаља и спомен обележја
- изграђеност и спремност органа локалне самоуправе за подршку локалним иницијативама развоја
- спремност општинских структура за решавање евидентираних еколошких проблема

постојећих и потенцијалних предузетника, и повезивања јавног и приватног скетора

- конфликт различитих корисника простора посебно у долини Ј. Мораве и Врле (пољопривреда- индустрија – становање -саобраћај - туризам)
- угроженост животне средине на појединим локацијама због неадекватних мера заштите окружења током производних процеса
- Запуштеност и смањен капацитет постојећих угоститељских објеката;
- недовољни капацитети постојећих туристичких садржаја;
- Недовољна маркетиншка и промотивна кампања на тржишту.
- Слаба доступност атрактивним локацијама због лошег квалитета локалних саобраћајница, поготово у планинској зони, нарочито у току зиме услед лошег одржавања.
- Слаба опремљеност смештајним и услужним капацитетима.
- Слаба инфраструктурна опремљеност и неуређеност насеља – потенцијалних туристичких места
- Негативан тренд кретања броја становника који указује на недовољну атрактивност Општине за живот и насељавање првенствено је изражен у брдско - планинским селима;
- Изузетно лоша старосна структура, поједина планинска села су пред гашењем;
- Висока вредност негативног природног прираштаја;
- Велик удео породица без деце;
- Недовољна заступљеност терцијарног сектора у контингенту активног становништва које обавља занимање у насељима ван општинског центра;
- Лоша образовна структура за развој јавних служби и других активности у оквиру секундарног и терцијарног сектора.
- лоше стање постојеће путне инфраструктуре, непланско одржавање и смањена безбедност
- јавни градски и приградски превоз путника није развијен и претежно се ослања на један вид транспорта
- висока цена реконструкције и изградње саобраћајне инфраструктуре и објеката

- неинтегрисани видови саобраћаја
- Загађивање површинских и подземних вода,
- Незавршеност регионалног водовода у потребном техничком смислу и општинске мреже за водоснабдевање.
- Некомплетна канализација и непостојање система за пречишћавање отпадних вода,
- Уска грла и несигурност у напајању електричном енергијом преко садашње мреже и објеката,
- Нерационална потрошња огрева и скромна примена изолационих материјала током изградње објеката.
- Недовољно телефонских бројева,
- Неразвијена мрежа модерних телекомуникационих система и услуга.
- Некомплетна инфраструктура (видови, степен изграђености, квалитет,...) онемогућава ефикасан развој, изазива загађење и деградацију створене и природне средине,
- Непостојање инфраструктуре онемогућава активирање и рационално коришћење створених и природних вредности.
- Нижи ниво сарадње и организованости, посебно карактеристично за туризам, шумарство пољопривреду - на локалном, међу општинском и ширем нивоу
- Централизација управе, привредних и непривредних капацитета у Владичином Хану
- Недовољна покривеност планском документацијом општинског подручја, а посебно подручја од великог значаја за развој туризма
- инфраструктурна неопремљеност већине сеоских насеља, посебно у домену недовољности канализационих система
- велики број бујичних токова и ерозионих подручја
- непотпуна регулација речних токова која поплавама угрожавају природна и материјална добра
- нерационална примена агрохемијских средстава у пољопривредној производњи
- непланска сеча шумских састојина
- још увек недовршено постројења за пречишћавање отпадних вода
- испуштање санитарних и технолошких

	<p>отпадних вода без претходног третмана пречишћавања у природне реципијенте слива Јужне Мораве</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ низак квалитет вода Јужне Мораве ➤ водопрпусне септичке јаме у сеоским домаћинствима, без основних услова у санитарно-хигијенском погледу ➤ недовољан третман и заштита значајнијих изворишта водоснабдевања ➤ постојање већег броја нехигијенских сметлишта у близини стамбених подручја ➤ нефункционална општинска депонија комуналног отпада у близини урбаног подручја Владичиног Хана ➤ мали проценат становништва сеоских насеља који је обухваћен процесом одношења прикупљеног чврстог и течног отпада ➤ недовољна туристичка промоција природно вредних локалитета и споменика културно-историјског наслеђа ➤ недовољна и неадекватна информисаност становништва у циљу формирања модела адекватног еколошког понашања
МОГУЋНОСТИ (шансе)	ОПАСНОСТИ (претње)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ потпунија валоризација положаја општине ➤ Развој пољопривреде, и то: ратарства, сточарства и воћарства у зонама до 500 мнв, воћарства, виноградарства и сточарства у зонама од 750 мнв сточарства и воћарства у зонама преко 500 мнв. ➤ Развој шумарства у зонама преко 500 мнв. ➤ Изградња различитих врста објеката (стамбених, комерцијалних, индустријских, пољопривредних, туристичких и других пословних) могућа на највећем делу територије. ➤ интензивирања транзиционих процеса и обликовање савремене структуре привреде, посебно више фазе прераде сировина са локалног подручја ➤ Развој прерађивачко – прехранбеног сектора ➤ могућности едукације - обуке и преквалификације незапослених и перманентне едукација предузетника усмерено ка унапређењу развоја МСП и предузетинства ➤ формирање савремених просторних форми за смештај производних активност – посебно проширење индустријске зоне на потезу Сува Морава-Лепеница изузетних просторно-развојних могућности у регионалним оквирима (активирање Слободне зоне „Југ”, потенцијално оснивање 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Опасност од поплава и ерозија. ➤ Опасност од локалних нестабилности у неогеним теренима на већим нагибима. ➤ Опасност од лаког загађивања подземних вода локалних изворишта у долини Јужне Мораве ➤ интензивирање негативног тренда кретања становништва што се може одразити на непостојање критичне масе за покретање локалног развоја ➤ неефикасност трансформационих процеса уз стални пораст незапослених ➤ неадекватно спровођење политике регионалног развоја од стране републичких институција ➤ недовољна сарадња између институција јавног и приватног сектора на локалном нивоу ➤ појачан конфликт између различитих корисника простора уз додатно угрожавање средине ➤ неизвесност изградње коридора за пруге великих брзина Е-85 ➤ велика финансијска средства потребна

<p>индустријског парка, развој РТЦ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ интензивирање интересног организовања и умрежавања центара привредног развоја у циљу обједињавања потенцијала и заједничког наступа на тржишту ➤ боља искоришћеност институционалне и организационе подршке и подстицајних мера развоја путем оснивања бизнис инкубатора, кластера, едукационих центара, (НИП, МЕРР, регионалне агенције за МСП, регионалне привредне коморе, асоцијације и др.) ➤ реализација аутопута Е-75 на коридору Х ➤ реализација коридора Е-85 за пруге великих брзина ➤ могућност отварања према новим тржиштима у суседним државама путем реализације функционалне путне мреже ➤ реализација аеродрома у Врању, који би користили становници и гости В. Хана ➤ искоришћавање потенцијала реке Јужне Мораве изградњом потребне инфраструктуре (пристани..) ➤ активније укључивање приватног капитала у реализацију појединих елемената саобраћајног система путем партнерства и сл. ➤ Реконструкција и модернизација постојеће друмске мреже, ➤ повезивање дефинисаних туристичких локалитета моторним и немоторним саобраћајем ➤ Запошљавање (давање саобраћајних услуга и одржавање саобраћајне инфраструктуре. ➤ Интегрално управљање водама и перманентна контрола квалитета, ➤ Ширење водоводне мреже и објеката на сеоска подручја, ➤ Изградња система за наводњавање, ➤ Изградња канализације, ППОВ и хигијенских септичких јама, ➤ Хидрорегулације, мере и објекти у функцији заштите од великих вода. ➤ Сукцесивна модернизација и развијање електро мреже и објеката, ➤ Перспективна гасификација у функцији заштите животне средине и рационализације потрошње енергије, ➤ Примена изолационих материјала у процесу изградње објеката, ➤ Примена алтернативних извора енергије. ➤ Развијање и ширење савремених телекомуникационих система и услуга, ➤ Модернизација и реализација постојеће ТТ мреже и објеката. ➤ Комплетирање техничке и социјалне инфраструктуре (видови, квалитет, капацитет,...), ➤ Планско усмеравање развоја и модернизација инфраструктуре ➤ Стварање јаке и ефикасне службе одржавања, 	<p>за реализацију саобраћајних коридора</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ нестабилно и недовољно финансирање развоја саобраћајног система ➤ штетни утицаји моторног саобраћаја на животну средину ➤ Кашњење са изградњом канализације, септичких јама, објеката за пречишћавање отпадних вода, као и мера и објеката за заштиту од великих вода, ➤ Даље загађивање подземних и површинских вода. ➤ Нерационална потрошња електричне енергије и слаби изгледи за спровођење гасификације, ➤ Слаба промоција примене алтернативних извора енергије. ➤ Развојна рецесија (привредна, туристичка,...). ➤ Запуштање и пропадање постојеће и планиране (будуће) техничке и социјалне инфраструктуре као последица демографског пражњења села, развојне рецесије и неекономских цена инфраструктурних услуга (смањење сталних и периодичних корисника, а такође привредна и туристичка рецесија. ➤ Нерационална употреба природних ресурса, поготово пољопривредног земљишта и вода, као и ловног фонда. ➤ Непланска сеча шума која отвара пут ерозији. ➤ нерационално коришћење природних ресурса услед непоштовања заштитних зона и прописаних режима коришћења простора; ➤ слаба ефикасност рада еколошке инспекцијске службе ➤ опасност од интензивирања ерозионих процеса услед антропогених активности, односно неадекватног коришћења земљишта подложног овом деградирајућим процесима ➤ даље загађивање Јужне Мораве услед касније изградње постројења за пречишћавање отпадних вода у Владичином Хану, али и Врању ➤ могући конфликти интереса између развоја планираних инфраструктурних коридора на подручју општине (аутопут, разводни гасовод, модернизација железничке пруге) и заштите животне средине на подручјима очуваних подручја
---	--

<p>развијања и пласмана инфраструктурних услуга (јавне и/или приватне).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ развој еколошки утемељених облика туризма заснованих на принципима одрживости: спортско-рекреативног, сеоског, излетничког, здравственог, етно и еко-туризма ➤ изградња и рад нових привредних објеката у складу са одговарајућим еколошким стандардима и прописаним нормама. ➤ ревитализација пољопривредне производње на принципима одрживе пољопривреде савремених еколошких захтева ➤ природне погодности тј.еколошки потенцијал подручја са свим условима за производњу еколошки "здраве хране" ➤ шумски потенцијал и производња дрвне масе уз развој мањих производних и пратећих услужних делатности у ободним насељима, уз испуњавање еколошких критеријума у складу са прописима из области заштите животне средине. ➤ санирање стања деградираних простора, посебно подручја захваћеним процесима ексцесивне и јаке ерозије ➤ даљи наставак активности на решавању водопривредних проблема на подручју општине (изградња обалоутврда, канализационих система, уређење бујичних токова, чишћење суспендованог наноса из корита Јужне Мораве, итд.) ➤ рационално коришћење потенцијала водећи рачуна о просторно-развојним ограничењима и еколошким условима ➤ строга заштита и контрола подручја заштићеног природног добра и изворишта водоснабдевања у циљу њиховог очувања и унапређења ➤ рекултивација и санација свих већих сметлишта на подручју општине ➤ формирање препознатљивих природних и културно-историјских стаза, у циљу умрежавања постојећих вредних природних и културних локалитета ➤ Интегрална заштита животне средине, природних и културно – историјских вредности, као развојних ресурса. ➤ презентирање општине као еколошки вредног подручја уз могућност умрежавања понуде са суседним општинама сличних еколошких карактеристика (посебно са општином Сурдулица у којој се налази предео изузетних одлика “Власинско језеро“) 	<p>екосистема</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ санитарна угроженост најважнијих водоизворишта на планском подручју за време ремонта Власинских хидроелектрана (“Врла” I – IV) ➤ даља девастација простора, која превасходно може настати као последица неизграђености канализационих система у насељима и уклањања нехигијенских сметлишта ➤ могући недостатак финансијских средстава за реализацију започетих еколошких пројеката ➤ Недовољно активна брига и спровођење мера заштите природних и културно – историјских вредности. ➤ опасности по квалитет очуваности објеката културне баштине услед непридржавања основних постулата њихове заштите
---	--

РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТ

У макрорегионалном смислу, уочава се двојна гравитација ка суседним регионалним центрима: подручје општине Владичин Хан налази

се у гравитационом (функционалном) подручју Врања али и Лесковца, као регионалних центара. Гравитација ка Врању је израженија, али, с обзиром на положај Валдичиног Хана као субрегионалног центра преко којег воде све везе Лесковца и Врања,

улога планског подручја је изузетно значајна у погледу комуникације суседних регионалних центара Пчињског и Јабланичког округа. Поред примарне гравитације ка Владичином Хану, као општинском центру, насеља јужног дела Општине више су ослоњена на Врање (првенствено по питању привредног развоја, јавних служби и развоја инфраструктурних система), док се насеља подручја северно од Владичиног Хана у Грделичкој клисури више ослањају на Лесковац, као центар вишег ранга. У контексту планираног просторног развоја Републике Србије (Нацрт ПП РС, 2010. године), Владичин Хан ће до 2021. године, остати у рангу мањих урбаних центара, али ће и даље остати у оквиру функционалног урбаног подручја државног значаја Врања (највећи јужни део општинске територије), односно у оквиру функционалног урбаног подручја државног значаја Лесковца (мањи северни део општинске територије).

Моделом просторне организације индустрије у Србији до 2021. године у Владичином Хану се, као подручју на коридору Х, развија индустријски парк - зона, која ће, заједно са суседним у Врању, Суедулици и Лесковцу, бити оријентисана ка међународном правцу и коридору Х, који води долинама Велике и Јужне Мораве са контактима са дунавско - савским појасом и коридором VII, али и правцима ка суседним државама, првенствено са Бугарском и Македонијом. У националним оквирима, могућности развоја ове зоне везане су за привредну сарадњу са индустријским - привредним центрима, првенствено на магистралним коридорима дуж Западне Мораве, као и привредним центрима на Косову и Метохији. У будућности, положај Владичиног Хана добиће на важности, јер овуда води најкраћа веза на правцу од Јужноморавске долине ка Бугарској.

У складу са положајем и улогом Владичин Хан у регионалном окружењу и везама које он има са суседним општинама, дефинишу се основне смернице за формирање концепта просторног развоја општине Владичин Хан, којим ће се унапређивати већ постојеће регионалне функције, од којих су најзначајније:

Производња и прерада пољопривредних производа (првенствено воћарство, повртарство, виноградарство, сточарство). Приоритет у наредном периоду треба да представља повећање степена финализације производње и изградња одговарајућих складиштених и прерађивачких капацитета;

Развијена привреда - Према народном дохотку и запослености општина Владичин Хан спада у неразвијеније општине, процес приватизације предузећа је скоро завршен, али у многим

случајевима, недовољно успешно, јер сва приватизована привредна предузећа нису у функцији. Досадашње усмерење на прехрамбену индустрију треба задржати, али и на индустрије које прерађују друге сировине, првенствено дрво, камен, шљунак и песак. Поред наведених, локацијски и други услови погодују и развоју индустрија које прерађују увезене сировине (металска, текстилна, електро и др.);

Туризам – досада није развијан у већој мери, иако постоје веома атрактивни развојни програми и идеје, засновани на природним и створеним потенцијалима. Општина Владичин Хан се, по ПП РС налази на пловном транзитном туристичком правцу трећег степена – аутопута Е-75 Ниш - граница Македоније. На овај правац наслањају се суседна туристичка подручја туристичке регије Крајиште - Власина, као и градски туристички центри Врање и Лесковац и бројне бање у јужном делу Србије. Поментим транзитним туристичким правцем - коридором Х којим воде главни транзитни токови кроз Србију. По Нацрту ПП РС и Стратегији развоја туризма општина Владичин Хан се налази у туристичком кластеру Јужне и Југоисточне Србије, односно на њиховом контакту, а њеном територијом води и међународни *touring* туристички правац – аутопута Е-75 Ниш - граница Македоније, на који се наслањају суседна туристичка подручја везана за коридор Х, Власину и сл., као и бање у јужном делу Србије (Врањска Бања, као бања националног значаја, односно перспективна бања међународног значаја, али и друге на овом простору). Поменути транзитним туристичким правцем - коридором Х доступност општини Владичин Хан је лако омогућена. Северозападни део општине – Кукавица у брдско – планинском делу општине поседују природне леоте и потенцијале за ловни туризам. Подручје Кукавице је веома интересантно за међуопштинску акцију на уређењу планинске рекреативне ловне зоне, а зона око Јужне Мораве као централне реке резервисана је за плово туристички систем Морава - Вардар и мора се интегрално развијати у кореспонденцији са подручјима суседних општина Врање, Лесковац; слично важи и за подручје уз Врлу ка општини Сурдулица, које је улазна зона ка Власини.

Комунална хигијена - Одлагање отпада – је један од веома важних аспеката и видова регионалне сарадње на овом подручју. У том смислу, општина Владичин Хан се ослања на општине Лесковац и Врање у којима се налазе регионални центри за управљање комуналним отпадом.

Саобраћај и технички системи – Општина Владичин Хан, на главном саобраћајном правцу од централне Србије ка Северној Македонији и Грчкој,

има веома повољан саобраћајни положај, поготово што од Владичиног Хана ка Сурдулици и Власини води веза са зоном Власинског језера. Од централног инфраструктурног коридора којим воде аутопут и железничка пруга, а којом ће водити и планирана пруга за возове великих брзина, одвајају се путни правци ка суседним општинама. Систем за водоснабдевање насеља у јужноморавској долини из Власинског језера је веома значајан за општину Владичин Хан, јер се из њега водом снабдева већина општинске популације. По дефинисању трасе и изградњи магистралног гасовода "јужни ток" и прикључења на гасоводни систем, биће омогућена и гасификација општине.

4. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Анализом бројних фактора економског, еколошког, социјалног и институционалног развоја утврђени су следећи **основни принципи** у изради Просторног плана, и то:

- јачање територијалне кохезије, односно уравнотежени развој планског подручја;
- просторно-функционална интегрисаност са окружењем и јачање регионалних веза;
- смањење штетног утицаја на животну средину и одрживо коришћење природног и културног наслеђа;
- развој културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- полицентричан развој и јачање веза општински центар - село;
- јачање конкурентности и ефикасности;
- јавно-приватно партнерство;
- одрживи развој саобраћаја и инфраструктуре, као и повећана доступност информацијама;

Наведени принципи, који су изведени и прилагођени потребама планирања развоја планског подручја, базирани су на бројним стратешким документима Републике Србије и европским документима, који дефинишу следеће смернице и принципе за њихову примену:

Принцип полицентричног развоја који представља опште прихваћени принцип у просторном планирању и уведен је у теорију и праксу као потреба да се плански утиче на негативне појаве у просторној организацији, настале као последица неравномерног развоја. Принцип се првенствено односи на планско усмеравање организације мреже насеља и јавних служби, размештај производних и услужних активности у простору, као и на јачање

веза између урбаних и руралних средина. Истовремено је потребно планским решењима побољшати везе сеоских насеља са већим центрима, што подразумева даље развијање одговарајућих урбаних функција првенствено у насељима која представљају центре заједнице села;

Принцип одрживог развоја инфраструктуре чијом применом се подстиче равномеран просторни развој, кроз стварање услова за повезивање неразвијених и изолованих подручја са већим насељима и омогућавање њиховог приступа магистралним инфраструктурним системима. У циљу постизања уравнотеженог просторног развоја он подразумева побољшање веза између градског насеља и руралних области и повећање регионалне доступности кроз остваривање недостајућих интеррегионалних веза. Принцип подразумева и спровођење активности изградње телекомуникационих мрежа и елиминисања физичких и других ограничења, са циљем да се свим насељима обезбеди подједнак приступ информацијама. У том смислу је потребна обнова и проширење телекомуникационих мрежа које би требало да покривају читаво подручје Општине;

Принцип смањивања штетног утицаја на животну средину који подразумева сагледавање квалитета животне средине и дефинисање планских решења којима се она штити од негативних утицаја у планском периоду. При томе је потребно базирати концепт заштите, не само у циљу побољшања квалитета животне средине, већ и у циљу превенције и заштите од негативних утицаја који могу настати имплементацијом планских решења. Примена принципа мора предупредити или ублажити различите врсте штетних утицаја по животну средину, првенствено промовисањем мање штетних поступака у пољопривреди и шумарству, подстицањем адекватних видова саобраћаја и енергетских система, превенцијом индустријских акцидената, ревитализацијом подручја угрожених индустријским загађењем, као и спречавањем субурбанизације;

Принцип заштите природних ресурса и природног наслеђа који подразумева адекватну заштиту и одрживо коришћење природних ресурса и наслеђа, на начин да они доприносе правилној уравнотежености екосистема, атрактивности ширег простора, као и повећању њихове естетске и рекреационе вредности. Стратегије за управљање водним ресурсима треба да укључе заштиту површинских и подземних вода, мониторинг коришћења ђубрива и наводњавања, третман

отпадних вода и сл., а у контексту шумских површина избор врсте дрвећа, обим итд.. Чињеница да се природни ресурси највећим делом налазе у руралним подручјима за која се не припремају урбанистички планови, указује на значај просторног плана у њиховој заштити и одрживом коришћењу;

Принцип повећања и заштите фонда културног наслеђа као развојног фактора који подразумева повећање вредности културног наслеђа, као један од најзначајнијих доприноса економском развоју и јачању локалног идентитета, и то кроз повећање привлачности локалитета за инвеститоре, туристе и јавност; и

Принцип подстицања одрживог туризма који подразумева коришћење развојних могућности које обезбеђује туризам, посебно у случају неразвијених подручја, при чему предност имају висококвалитетни видови туризма. Облици "меког туризма" који су брижљиво прилагођени локалним околностима, као што је екотуризам, нуде значајну могућност за даљи развој.

Конкретизација наведених основних принципа просторног развоја се сагледава и кроз:

1. Коначну легализацију бесправно изграђених објеката под условом да нису на јавном земљишту, коридорима инфраструктуре и у проглашеним или планираним зонама заштите; и

2. Изградњу објеката компатибилних основним категоријама земљишта грађевинском, пољопривредном, водном и шумском земљишту, као и планираној намени простора уз максимално коришћење природних материјала и примену енергетске ефикасности, и то на:

– грађевинском земљишту се, поред стамбених објеката, дозвољава и изградња комерцијалних, привредних, јавних, инфраструктурних, образовних, здравствених итд., без обзира на ранг насеља у мрежи;

– пољопривредном земљишту се, поред стамбених објеката пољопривредних домаћинства мањих од 200м², дозвољава и изградња сушара, магацина садног материјала, објеката за спремиште, као и прераду пољопривредних производа, стаја, штала, објеката за узгој пернатих животиња, крзнаша, виноградарских објеката и тсл.;

– шумском земљишту се дозвољава изградња ловачког дома, објеката за спорт и рекреацију у природи, свих врста објеката за узгој и прикупљање шумских плодова, објеката за заштиту шуме, прераду дрвета и др.; и

– водном земљишту се дозвољава изградња објеката за производњу и прераду воде, објеката у риболовне сврхе, наменских мини акумулација, рибњака, као и евентуалних објеката на води и др. у складу са режимима заштите и коришћења простора.

5. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Визија просторног развоја општине Владичин Хан је да буде економски одржива, еколошки чиста, енергетски ефикасна, атрактивна за инвестирање, туристички развијенија, инфраструктурно опремљенија и саобраћајно повезанија просторна целина – једна од општина Пчињског округа. Визија просторног развоја планског подручја представљена је у складу са основним циљем организованог активирања свих просторних потенцијала у складу са економским могућностима и уз примену строгих принципа заштите животне средине. Визија се заснива на:

- темељно осмишљеном систему изградње нових објеката;

- планској заштити и уређењу природних и културних добара и вредности;

- развоју оних привредних грана које, уз помоћ савремене технологије и посебних мера заштите, треба да омогуће интензивнији привредни раст и развој, уз строгу контролу и примену мера заштите животне и природне средине и амбијента;

- уређењу насеља и центара и њиховом повезивању са окружењем;

- обнови села која подразумева већи технолошки квалитет и организованост пољопривредне производње, али и диверсификацију активности (рекреација, мала привреда и сл.); и

- организовању и повезивању локалне самоуправе са општинама у окружењу ради лакшег остваривања регионалне сарадње.

Општи циљеви просторног развоја у границама обухвата Просторног плана проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја у просторно-функционалном смислу.

Са становништва Србије, али и локалне заједнице од основног је интереса ублажавање и заустављање иселавања, уз подстицање наталитета, становништва са ове територије, а с друге стране, ублажавање заостајања за развијенијим деловима Републике у функцији равномернијег и уједначенијег развоја.

Локално изражени интереси се у најкраћем могу исказати у распону од подизања нивоа животног стандарда, жеље за бољим радним местима и обезбеђењем економске сигурности становништва, све до потребе да простор општине буде боље и равномерније опремљен разним садржајима.

Основни циљ израде Просторног плана представља дефинисање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Владичин Хан, тј. за стварање просторних услова за одрживи развој општине Владичин Хан, уз заштиту и очување, унапређење и коришћење природних вредности и културних добара, развој привреде, посебно туризма и функционалну интеграцију Општине у шире окружење.

Основни циљеви заштите, развоја и уређења подручја Просторног плана су:

- Стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја општине Владичин Хан;
- Развој инфраструктурних система и повезивање са суседним јединицама локалне самоуправе;
- Остварење одрживог развоја пољопривреде и њено усклађивање са осталим делатностима;
- Задржавање становништва унапређењем квалитета живљења и обезбеђивање услова за запошљавање;
- Очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности и непокретних културних добара;
- Валоризација туристичких потенцијала на простору општине Владичин Хан и обезбеђивање услова за развој различитих облика туризма;
- Заштита посебно вредних, угрожених и деградираних подручја;
- Интеграција заштите животне средине у све појединачне, секторске политике и стратегије развоја;
- Планирање и одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије;
- Увођење енергетски економичнијих технологија и постепени прелазак на максимално могуће коришћење обновљивих природних ресурса;
- Подстицање производње и примене технологија које смањују загађивање животне средине и производњу отпада;
- Смањење активности које имају негативне ефекте на природу.

Просторни план дефинисаће посебне циљеве развоја који ће бити међусобно усклађени и зависни.

С обзиром на **главни развојни циљ / интерес развоја општине Владичин Хан** у наредном периоду - **подизање животног**

стандарда становништва, у спрези са обезбеђењем услова за побољшање демографске и економске ситуације и очување вредности животне средине, планом се дефинишу општи стратешки циљеви и мере које треба да воде остваривању главног развојног циља.

Општи стратешки циљеви, дефинисани на основу исказаних развојних проблема подручја, истражених и процењених развојних потенцијала и нарочито, природних ресурса на располагању, интереса Србије на овом подручју и локално изражених интереса и потреба су:

- укључење општине Владичин Хан у привредне, саобраћајне и друштвене токове Србије, при чему је посебно важан развој простора на делу општине кроз који пролази коридор X, односно делови општине који се налазе уз њега) јужноморавска долина и њена лева долинска страна);
- равномеран, рационалан, ефикасан и одржив просторни развој на бази рационалног и осмишљеног коришћења природних ресурса;
- развој руралних подручја у брдско – планинском делу, Владичиног Хана и развијенијих насеља у долини Јужне Мораве у складу са њиховим потенцијалима и ограничењима;
- равномерно опремање простора супраструктурним и инфраструктурним објектима како би се у насељима обезбедили квалитетни услови за живот и рад људи;
- очување и унапређење културног наслеђа, као основе националног просторног идентитета;
- очување и унапређење природе, природних реткости и биолошке разноврсности;
- очување животне средине и пејзажа.

У складу са тим као општи плански циљ утврђује се обезбеђивање просторних услова за развој уз активирање појединачних, конкретних локалитета, у складу са економским могућностима и сагласно принципима очувања животне средине.

Циљеви и интереси (и републички и локални) могу бити реализовани само у ситуацији где ће општи услови живљења бити побољшани а изгледи на просперитет обезбеђени. То значи, пре свега: јачање материјалне основе општине, привредни развој и пораст запослености, побољшање економске позиције Владичиног Хана у Србији кроз развој оних привредних грана са којима Општина може супериорно да конкурише на домаћем и иностраном тржишту. У просторном смислу: усаглашавање начина коришћења природних ресурса са потенцијалима природне средине и потребама њене заштите, као и рационална територијална интеграција привредних, стамбених, саобраћајних и других активности, уз

уважавање: критеријума коришћења и заштите основних карактеристика природног предела, пољопривредног и шумског земљишта и минималних укупних друштвених трошкова развоја, с једне, и потреба социјалног и економског развоја, с друге стране.

Ово подразумева:

- рационално и ефикасно коришћење развојних потенцијала и ресурса уз осавремењавање производних процеса и развој до сада недовољно активираних потенцијала, а нарочито развој мањих погона прехранбене прерађивачке производње, развој погона експлоатације минералних сировина (првенствено камена);

- подстицање развоја пољопривреде, која на овом подручју има велике могућности, са оријентацијом на производњу биолошки вредније хране;

- подстицање развоја туризма на бази природних и створених потенцијала, традиције и специфичности овог краја (традиционално гостољубиво становништво и традиција у пружању услуга транзитног туризма, излетишта и ловна подручја Кукавице, итд.);

- формирање интегрисане мреже насеља са јасно дефинисаним центрима заједница насеља,

- стимулисање развоја оних села са развојним потенцијалима;

- унапређење саобраћајне и других видова инфраструктуре,

- у области друштвених активности, задовољење основних потреба становника и побољшаног квалитета живота.

- одрживи развој читаве територије, којим ће се обезбедити рационално и осмишљено газдовање ресурсима и потенцијалима и очување вредности природне и створене средине, природних реткости и културно – историјске баштине.

6. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

6.1. ЗАКОНСКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора заснива се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним Законом о планирању и изградњи и другом законодавном регулативом.

Концептуални оквир планирања, коришћења, уређења и заштите планског подручја заснива се на одрживом развоју општине Владичин Хан и Републике Србије. До сада важећи Просторни план из 2010. године потребно је изменити и допунити услед објективних разлога до којих се

дошло усвајањем и реализацијом планске документације вишег реда, као и због реализације објеката предвиђених техничком документацијом, првенствено за инфраструктурне објекте републичког и регионалног значаја, те је до сада важећи ППО потребно усагласити са планским решењима планова вишег реда. Такође, у последњих десетак година, за поједина подручја и зоне су донешена одговарајућа акта или документи који утврђују режиме заштите и коришћења простора, са аспекта заштите природе, непокретних културних добара, као и заштитних појасева и зона око инфраструктурних објеката, те је исте потребно адекватно плански третирати на нивоу општине. Теренским истраживањима за потребе израде урбанистичко-техничке документације, као и приликом спровођења, нарочито у делу обухвата грађевинског земљишта утврђено је да је потребно усаглашавање и кориговање намена површина, првенствено грађевинског земљишта у складу са актуелним стањем на терену, као и да је потребно преиспитивање локација привредних објеката и пратећих садржаја. Коначно, израда новог ППО је потребна и ради усаглашавања са новом законодавном регулативом и то са члановима 20. и 20а - Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 39/19-др.закон, 9/20 и 52/21) и члановима 6.-11. - Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања, "Службени гласник РС", бр. 32/19, а везано за израду уређајних основа за село, уместо сада важећих шематских приказа уређења насеља.

С обзиром да је, због промена у законској регулативи (насталих после усвајања ППО 2010. године), обавезни део Просторног плана јединице локалне самоуправе (општине) сада и уређајна основа за село, иста ће садржати: 1) границу просторног обухвата; 2) детаљну поделу подручја на просторне целине у односу на њихову намену; 3) приказ грађевинског подручја (катастарских парцела); 4) приказ површина јавне намене; 5) регулацију и нивелацију; 6) правила уређења и грађења по просторним целинама; 7) друге детаљне услове коришћења, уређења и заштите простора и објеката. Графичким приказом уређајних основа за села, приказће се: грађевинско подручје и планирано ширење грађевинског подручја и правци и коридори за јавне саобраћајне површине, а према расположивости подлога и података, графички приказ може да садржи и основну планирану намену простора, планирано уређење и изградњу јавних објеката, правце и

коридоре за комуналну и другу инфраструктуру и поделу на зоне и целине за која важе иста правила грађења. Графички прикази уређајних основа за села израдиће се на расположивим подлогама у одговарајућој размери и детаљности, која омогућава издавање локацијских услова, а у складу са законском и подзаконском регулативом.

Постојећи ППО из 2010.године анализиран је, како у погледу актуелности планских решења и нивоа њихове реализованости, тако и са аспекта евентуалних законских промена насталих у међувремену, а Просторни план је усаглашен и са плановима вишег реда, који су донети у међувремену или су у процедури доношења. Напомиње се да је просторно плански документ највишег ранга Просторни план Републике Србије 2010-2020. престао да важи, а израда новог Просторног плана Републике Србије је у току, односно Нацрт истог се налази у процедури јавног увида. Просторнопланска документација за подручје Јужног поморавља (Регионални просторни план за јабланички и Пчињски округ) и подручја посебне намене (Инфраструктурни коридор Ниш – граница Македоније, као и друге инфраструктурне водове и подручја) је sukcesивно усклађивана са планском и техничком документацијом и објекти и водови су према њој и грађени у протеклом периоду, а још увек је на нивоу планова остала траса пруге за велике брзине за који је и претходним ППО 2010. сачуван коридор. Прикази стечених планских обавеза из просторнопланске документације вишег реда дати су у документацији овог ППО у материјалу који је припремљен и прошао процедуру раног јавног увида.

Што се урбанистичке планске документације тиче, током последње деценије за План генералне регулације Владичиног Хана усвојене су две измене и допуне а тренутно је, после завршеног јавног увида, у току израда финалне верзија новог Плана генералне регулације Владичиног Хана за усвајање. У склопу урбаног подручја Владичиног Хана (за поједине урбане зоне и комплексе), као и ван њега за поједине зоне и инфраструктурне објекте рађени су планови детаљне регулације (туристичко подручје на Кукавици, траса колектора за отпадне воде и постројења за пречишћавање отпадних вода, зона петље Грамађе, индустријска зона у Сувој Морави и др.). Планска решења ових планова су уграђена у овај нови Просторни план општине.

Поред тога, у зависности од могућности и нивоа техничке документације утврђене су и друге планске пропозиције заштите, коришћења и уређења простора у складу са режимима заштите простора, потреба одбране, реализације инфраструктуре и др.

Главне активности уређења простора и изградње објеката усклађене су са режимима коришћења и заштите простора свих врста: заштићене природе и непокретних културних добара, заштитних зона и појасева у којима су утврђени посебни режими коришћења простора и изградње објеката (око инфраструктурних објеката, привредних објеката и сл.). Такође, примарни задатак је и унапређење комуналне опремљености насеља и боље повезаности села на приступну путну мрежу. Усклађеност развоја потенцијално туристичких зона са условима заштите животне средине и природе се намеће као императив при планирању зона намењених туризму.

Изградња ће бити усмерена на руралне зоне у окружењу заштићених резервата и споменика културе, уз подизање стандарда живота на селу, подстицање пољопривредне производње (посебно сточарства, пчеларства и воћарства) и алтернативне сеоске економије. Могућа решења треба тражити у пословном партнерству урбаног становништва и домаћина у селима туристичко атрактивних зона, кроз заједничка улагања заснована на уговору о временском закупу/коришћењу сеоских објеката и старању о заштити и одрживом коришћењу на добробит свих.

Уређење простора и изградња у њему, прецизирани Просторним планом, при чему је нарочита пажња посвећена просторима за које се не планира израда урбанистичких планова, већ ће се уређење простора и изградња објеката обављати према правилима из Просторног плана, а за поједина насеља се развој дефинише уређајном основом за село, у складу са законском регулативом. Другим речима, овим Просторним планом одређују се насеља и зоне за која ће се по усвајању ППО радити даља урбанистичка планска разрада, а уређење осталих насеља ће се вршити на основу уређајне основе за село или на основу правила из овог ППО. Села која су интересантна за урбанистичку разраду су превентивно она која су се до сада значајније развијала и изграђивала (субопштински центри Стубал и Цеп), развијенија и попуационо већа сеоска насеља која се налазе у долини Јужне Мораве (Прибој, Лепеница, Репинце, Полом) и Врле (Прекодолце и Житорађе), као и мања насеља поред новоизграђеног Ауто-пута (Грамађе и Декутинце). Насеља у западној брдско-планинској зони (Белишево, Јагњило и Јастребац), који су раније имали већи значај за околна примарна сеоска насеља губе на значају, јер се због депопулације ових крајева њихова улога у мрежи насеља смањила. Овим Просторним планом, на основу сагледавања стања и потенцијала, проблема и ограничења, у кроз консултације са надлежним општинским стручним службама дефинисана су

насеља _насеља за која су урађене уређајне основе (Стубал, Цеп, Сува Морава, Лепеница, Полом, Грамађе, Декутинце, Прекодолце, Житорађе и Кржинце).

6.2. ОСНОВНИ МОГУЋИ СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Стратегија развоја општине Владичин Хан дефинисана је на основу свеобухватне анализе стања, потенцијала и ограничења на простору Општине. Она реално позиционира елементе за дефинисање просторног развоја Општине, дајући предност онима који ће допринети квалитетном помаку у животу локалног становништва, а то су:

- **умањивање и заустављање негативних демографских токова**, и то првенствено негативног природног прираштаја, неповољне старосне структуре и негативне стопе миграције село-град. У складу са таквим стратешким одређењем планска решења се дефинишу на начин да допринесу остваривању основних циљева у демографском развоју, и то: повећању природног прираштаја; смањивању миграција село-град и задржавању младог становништва у сеоским подручјима; поправљање образовне структуре; и смањењу незапослености.;

- **формирање центара заједница насеља** и њихово квалитативно повезивање са насељима која им гравитирају, као и стварање друштвено-економских и тржишних услова за развој сеоских насеља, што ће подстаћи и усмерити равномернији и услађенији развој мреже на подручју Општине;

- **побољшање квалитета живљења грађана** кроз подизање квалитета услуга које им пружају јавне институције и доступности јавним службама свим становницима Општине,

- **даље унапређење пољопривредне производње**, кроз развој воћарства, виноградарства, ратарства, као и развој сточарства. Пољопривредну производњу треба заснивати у наредном периоду на принципима: тржишне привреде, који подразумева да је профит основни мотив за бављење сваком привредном делатношћу; одрживог и интегралног руралног развоја и компаративним предностима подручја за производњу одређених специфичних производа, уз испуњење европских и светских стандарда,

- **развој шумарства** на бази одрживог газдовања шумама и унапређења шумског и ловног фонда,

- **развој индустрије, кроз развој предузетништва** и успостављање стабилног, напредног и конкурентног подручја са препознатљивим идентитетом. Основни циљ је

развој малих и средњих предузећа, која треба да допринесу већем запошљавању и равномернијем просторном развоју,

- **развој експлоатације минералних сировина** на бази коришћења постојећих ресурса, првенствено камена

- **развој туризма**, кроз повећање броја туриста и туристичких капацитета, обједињавање туристичке понуде засноване на потенцијалима за развој туризма и њеном укључивању у регионалну туристичку понуду,

- **модернизација постојећих и изградња нових инфраструктурних система**, како државних саобраћајних, хидротехничких, енергетских, гасоводних, тако и на локалном нивоу - изградња и комплетирање свих комуналних техничких система инфраструктуре са циљем квалитетнијег уређења и опремања насеља.

- **даљи развој друмског саобраћаја, односно мреже општинских путева**, како би се свим становницима Општине обезбедио брз и квалитетан приступ мрежи државних путева,

- **заштита и коришћење природних ресурса у складу са принципима одрживости,**

- **унапређење система заштите и развој непокретних културних добара и природних добара** на принципима одрживости, односно њихова презентација у склопу туристичке понуде Општине,

- **живот у здравој средини**

- **стварање имиџа и брэнда општине Владичин Хан.**

6.3. ПРИКАЗ КОНЦЕПЦИЈЕ И ПЛАНИРАНИХ ПРЕТЕЖНИХ НАМЕНА - синтезни приказ

Генерално, основна концепција просторног развоја из ППО донетог 2010. године се задржава, а измене ће бити углавном локално и везане су за усклађивање са касније донетом планском документацијом вишег реда, као и за корекције потребне у графичком и текстуалном смислу, везане за правила изградње и уређења, као и актуелне режиме заштите и коришћења простора.

Простор општине Владичин Хан треба развијати у складу са принципима одрживог развоја што подразумева организовану планску употребу – коришћење, уређење и заштиту у складу са природним и створеним потенцијалима и ограничењима овог краја. На основу тога, одређене су основне зоне – рејони на територији општине Владичин Хан:

1. Централни низијски развојни рејон до 500 m н.в. у долини Јужне Мораве, њених притока

и долинских падина. Овај рејон, иначе приоритено развојно подручје Општине у којем се планира развој, прерађивачких и складишних капацитета из домена прехранбене, металне, дрвне производње се првенствено користи за гајење ратарских и повртарских култура, као и за гајење континенталног воћа и винове лозе, у низијском делу општине; насеља су збијена и формирана уз саобраћајнице, а у већим се формирају и радне зоне. У селима се за приоритет сматра и развој етно – туризма, односно смештајних капацитета, а Владичин Хан и његова околина, како дуж долине Јужне Мораве тако и дуж долине Врле, с обзиром на транзитни положај уз коридор X, су зоне где се лоцирају смештајни и други туристичко – угоститељски и спортско – рекреативни садржаји.

2. Брежуљкасто – брдски рејон има највеће распрострањење, обухвата просторе од 500-750 мнв, на брежуљкастом терену, са обе долинске стране Јужне Мораве, испресецају долине бројних притока ове реке, које су све бујичног карактера. Ово је ерозијом најугроженија зона, те се, с обзиром на природну предодређеност овог простора за сточарство и воћарство, обнављање и развој шума, уз остале антиерозионе радове у сливу, истиче као приоритетни задатак.
3. Брдско – планинско сточарско – шумски рејон на 750 до 1000 мнв обухвата више терене падина Кукавице, Чемерника, Грота и Облика. Овај рејон се првенствено користи за планинско сточарство, а највећи део простора је под шумама и шумским земљиштем.
4. Шумски рејон - највиши терени Кукавице, Чемерника, Облика и падина Грота изнад 1000 мнв планирани су за узгој шума, местимично на постојећим ливадама и пашњацима за планинско сточарство, као комплеметарну делатност, и развој туризма, уз лоцирање мањих смештајних капацитета у селима у нижим појасевима, изузетно у виду специфичног смештаја, као што су планинарски домови, катунске насеобине на Кукавици. Туризам је оријентисан на излетнички, рекреативни, етно- и ловни и риболовни туризам, у првом реду.

Ова генерална подела на рејоне, урађена са аспекта пољопривредне производње, као примарне и приоритетне делатности људи овог краја, подразумева:

- да се у оквиру насеља могу формирати радне зоне за друге видове привреде, првенствено у постојећим центрима (Владичин Хан, Лепенца, Сува Морава, Житорађе, Стубал, Прибој, Цеп, и др.)
- да се насеља опремају јавним садржајима и објекти граде на основу урбанистичких правила
- да се простор инфраструктурно опрема у погледу саобраћајне мреже, хидротехничке, електроенергетске, телекомуникационе инфраструктуре, уређења локација за комуналне објекте,
- да се поједине зоне у општини користе за експлоатацију камена и лапораца (оквирно рејон Цеп и локалитети за које се кроз истражне радове покаже да су рентабилни за експлоатацију)
- да се поједине зоне у општини користе за развој бањског туризма, уколико будућа истраживања квалитета и квантитета геотермалних вода покажу да је то исплативо
- да се поједине зоне у општини оријентишу на развој туризма
  - туристичка зона „Долина Јужне Мораве и Врле“, са Грделичком клисуром, ослоњена на коридор X и пут према Сурдулици и Власинском језеру – транзитно-туристичка и риболовна зона на приоткама Јужне Мораве са природним лепотама Грделичке клисуре, спортско-рекреативним/забавним садржајима у Владичином Хану ("Куњак"), али и близином планинских шумских терена Кукавице, као излетничких и ловних зона.
  - туристичка зона „Кукавица“ – природно ловиште, већи број прихватних излетничких пунктова истраживачки кампови, етно-туризам, лов и риболов, пешачко – бициклички туризам и др.. Ова предеоно целина обухвата насеља на планини Кукавици.
  - туристичка зона „Цеп“ – постојећи смештајни капацитети, допуњени новим у околини, као централна зона за излетнички и ловни туризам на падинама Кукавице и Чемерника .
  - туристичка зона „Јовац – вулканске купе“ – спортско – рекреативна зона језера на Јовачкој реци, излетнички и пешачко – бициклички туризам везан за вулканску купу Облик и суседни Грот,

- да се спроводи интегрална заштита простора – животне средине, како би се очувао највреднији ресурс овог краја – пољопривредно земљиште, као и квалитет подземних и површинских вода.

Б. ПЛАНСКА РЕШЕЊА

Б1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА

1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште, укључујући обухват грађевинског подручја)

На подручју које обухвата административна општина Владичин Хан, задржаће се доминантно плодно тле, које је углавном пољопривредно и шумско, а неплодне површине су највећим делом намењене становању и путевима. Становници већине села бавиће се пољопривредом (ратарством и повртарством у долинској, воћарством у брежуљкастој зони, а сточарством на планини). Брдско планински шумовити предели Кукавице и Чемерника углавном остају слабо насељени, уз веома контролисану градњу објеката у функцији шумарства, инфраструктуре и туризма. У селима, нарочито низијског дела, на њивама се гаје жита (највише кукуруз, пшеница), поврће (кромпир, пасуљ, паприка и др.), и др.. Терени у брежуљкастој зони користе се за гајење воћа, а највише се гаји јабука, шљива и вишња и друго коштуњаво воће, а од јагодичастиг воћа јагода, купина и малина. У котлинском делу највише се гаје свиње и живина, а у брежуљкастом и брдском говеда и овце.

Оријентационо, од 36.600 ha простора општине Владичин Хан плодно земљиште (пољопривредно и шумско) чиниће око 32.100 ha или 87,70%, а остало (укључујући и грађевинско у насељима, планираним туристичким зонама, инфраструктуру, као и површине под водотоцима, неплодне површине и др.) око 4.500 ha или 12,30 %. Пољопривредно земљиште заузимаће око 15.900 ha или 43,44 % укупне територије општине. Тенденција повећавања пољопривредног земљишта на рачун ливада и пашњака треба да буде обустављена, поготово ако се ради о њивама високог бонитета у долини Јужне Мораве. Ливаде и њиве ће се највећим делом смањити због нове изградње привредних зона у долинском делу,

односно потребе пошумљавања или изградње туристичке инфраструктуре на пашњачким површинама у брдско- планинском делу општине.

Шумске површине се у највећој мери одржавају, изузев тамо где је неопходно проширити пут или изградити инфраструктуру и објекте у функцији туризма, или експлоатације минералних сировина, уз обавезу минималног неопходног смањења шумских површина, на основу одговарајуће документације и процена утицаја на животну средину. Убудуће ће се посебна пажња посветити мелиоративним радовима, тј пошумљавању деградираних шумских земљишта и оголелих терена, поготово оних који су угрожени ерозијом. Досадашње површине под пашњацима ће се задржати, изузев ако је потребно пошумити их ради заштите од ерозије, или ангажовати за туристичку намену, поготово у зони Кукавице.

Грађевинска подручја насеља одређена су као оријентационе просторне целине, које обухватају грађевинско земљиште и окућнице са обрадивим земљиштем. Нова градња у постојећим насељима планира се у оквиру граница грађевинског подручја насеља. Путна мрежа градиће се углавном на трасама постојећих општинских, шумских и некатегорисаних путева. магистрални инфраструктурни правци железнице, аутопута, гасовода и др. реализоваће се на основу посебних одговарајућих пројеката и планова, а овим ППО се резервише коридор у којем ће се њихова траса дефинисати. Зоне и локације за водопривредне објекте утврђиваће се одговарајућим документима у складу са условима надлежне водопривреде, заштите и енергетике. Грађевинска подручја туристичких зона, центара и пунктова на новим локацијама представљена су графички кроз симболе, у правилима грађења дати су основни урбанистички параметри за поједине туристичке намене. Дефинисање граница тих грађевинског подручја извршиће се кроз израду одговарајућих урбанистичких планова.

Табела бр. 2: Промена структуре коришћења простора општине Владичин Хан 2007.-2031.год

Ред.број	Намена - категорија	Површина ха	% од укупне површне општине	Површина ха	% од укупне површне општине
		2007.година		2031.година	
1.	Оранице и баште	6.808	18,60	око 6450	око 17,62
2.	Воћњаци	1.332	3,64	око 1320	око 3,61
3.	Виногради	18	0,05	око 30	око 0,08
4.	Ливаде	3.321	9,07	око 3050	око 8,33
Свега 1-4:	(обрадиве површине)	11.479	31,36	око 10850	око 29,64
5.	Пашњаци	5.073	13,86	око 5050	око 13,80
Укупно 1-6:	Пољопривредно земљиште	16.552	45,22	15900	око 43,44
7.	Шуме и шумско земљиште	16.177	44,20	око 16200	око 44,26
8.	Остало земљиште *	3.871	10,58	око 4500	око 12,30
Укупно 1-8:		36.600	100,00	око 36600	100,0

У остало земљиште укључено је и грађевинско и остала неплодна земљишта настала услед активности људи, као и водно земљиште и друга природно неплодна земљишта.

Планска решења у овом ППО дефинисана су у складу са важећом законском регулативом која се односи на поједине врсте земљишта (а посебно Законом о пољопривредном земљишти, Законом о водама, Законом о шумама), као и на заштиту животне средине, природне и културне баштине и др. (Законом о заштити животне средине, Законом о заштити природе, Законом о заштити културних добара и другим актима која регулишу коришћење простора у зонама заштите појединих објеката и система.), као и свим другим релевантним законима и подзаконским актима).

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго)

Анализа комплекса природних чинилаца територије општине Владичин Хан, показала је да су основни природни потенцијали овог подручја:

- Пољопривредно земљиште и пашњаци
- Шумом обрасла земљишта
- Површинске и подземне воде
- Појаве и налазишта минералних сировина
- Подручја погодна за развој туризма (релативно очувана природна средина, пејзажне и амбијенталне вредности итд.) .

За сваки од њих дефинисани су и **УСЛОВИ КОРИШЋЕЊА, УРЕЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА:**

1. Интензивније коришћење обрадивог пољопривредног земљишта до III бонитетне класе, на надморској висини до око 350 m, и на нагибима до 20%, хидромелиорације пољопривредних површина у алувиону Јужне Мораве, квантитавно и квалитативно унапређење воћњака и винограда, мелиорације и обогаћивање травним врстама ливада и пашњака на теренима ниже бонитетне класе са нагибом до 25% без обзира на надморску висину, регулисање и умиривање бујичних и ерозионих подручја.

Потребно је плански иницирати и подржати развој других комплементарних функција са пољопривредном производњом (прерада пољопривредних производа) и обезбедити могућност за производњу оних врста које имају извозни потенцијал (воће, лековито биље). Осим тога, треба регулисати и умирити бујична и ерозиона подручја итд.

2. Коришћење пашњачких и ливадских површина за планинско сточарство у брдском делу, а примена стајског сточарства у низијском делу територије

3. Интензивније гајење и експлоатација шума и то дрвне масе и споредних шумских плодова што подразумева већу отвореност шума (изградња шумских комуникација), али и примену интензивнијих мера неге и обнове шумског фонда.

- Интензивнија експлоатација шума подразумева, такође, примену проградиционих мера за превођење ниских (изданаčkih) шума у категорију високих, шумљивање свих необраслих шумских земљишта и нагнутих терена преко 25% и сл.

- У циљу очувања природног амбијента, све мере и интервенције морају се заснивати на коришћењу аутохтоних врста на целој територији, посебно на Кукавици и Чемернику и на теренима уз Јужну Мораву и њене притоке (Врлу и друге).

- С обзиром да шуме чине и основ за ловни туризам брдског дела овога краја планској и рационалној експлоатацији шумског фонда усклађеној са саморепродуктивним потенцијалом овог екосистема, треба посветити пажњу.

Потребно је усмерити неконтролисану експлоатацију овог ресурса у складу са принципима одрживог развоја, унапредити

дрвну индустрију у складу са увођењем капацитета за прераду и финалну производњу, али и применити интензивније мере неге и обнове шумског фонда.

4. Коришћење водног потенцијала за водоснабдевање - богатство општине водом је релативно у квантитативном и квалитативном погледу, јер је овај потенцијал неравномерно распоређен у простору, веома подложен деградацији и зато га треба рационално користити, заштитити и унапредити. Повећање корисног водног биланса заснива се на успоравању брзине отицања површинске воде и њеном задржавању у земљишту, и на умиривању бујичних токова. Основна просторна мера заснива се на шумљивању сливова водотока и бујичних токова, терена подложних ерозији и на већим нагибима.

- Поред проширивања површина под природном или културном вегетацијом, убрзано отицање воде са територије општине треба регулисати уређивањем речних корита и обављањем хидромелиорационих радова и уређења сливова;

- Неопходно је и очување квалитета вода (захтевана IIб подкласа за Јжну Мораву – може се користити или употребљавати за снабдевање насеља водом за пиће, за купање и у прехрамбеној индустрији) пречишћавањем употребљених комуналних и индустријских вода, изградњом стандардних (санитарно-хигијенских) септичких јама у селима, успостављањем зона санитарне заштите око изворишта водоснабдевања и режима коришћења простора унутар ових зона, организовање прикупљања и депониовања отпада (изван домаћаја површинских и подземних вода) и савремен третман смећа.

Потребно је обезбедити очување квалитета вода и стриктно поштовање режима заштите изворишта подземних и површинских вода у свим извориштима постојећег комуналног и сеоских водовода, очување локалних изворишта и повезивање свих парцијалних водовода насеља у јединствен систем. Поред тога, ради очувања водног биланса и заштите терена од ерозије основна мера заснива се на шумљивању сливова водотока и бујичних токова, терена подложних ерозији и на већим нагибима.

5. Експлоатација минералних сировина - појаве и налазишта минералних сировина за које је досадашњим истраживањем утврђено да постоје

су, првенствено, лежишта цигларске глине код Владичиног Хана, грађевинског камена хлоритског шкриљца - дацита у околини Цепа и шљунка и песка у алувиону Јужне Мораве, који се експлоатишу за локалне потребе Даља експлоатација ових и других сировина за које се утврде да постоје (резерве цементних сировина лапоровитих кречњака и лапораца у зони северно од Цепа, на источним огранцима Кукавице, непосредно уз леву обалу Јужне Мораве, од Зебинца на југу до Предејана на северу, у дужини од близу 20km.), обављаће се уз обавезно спровођење детаљних истраживања на површинама које су предвиђене за интензивну експлоатацију на бази перспективности и рудоконтролних елемената.

6. Развој туризма - очуван природни амбијент у брдско – планинском делу, посебно на Кукавици, пашњаци, шуме, посебно брежуљкаст рељеф, климатске прилике, указују на специфичне могућности развоја туризма, пре свега еко – етно туризма и ловног, али и транзитног и излетничког, и других, као и свих основних и пратећих привредних делатности.

Развој туризма мора бити заснован на принципима одрживог развоја, односно усклађен са захтевима очувања природних амбијената, пашњака, шума, специфичности рељефа, разноврсности предела, климатских прилика, и др.

У условима све веће деградације природе, очувани предели постају све вреднији, те их је, у овом случају, већ сада могуће штитити на основу планирања потребних мера и средстава у свим постојећим и будућим програмима развоја.

Очување предела се заснива на свим мерама предвиђеним у делу заштите и коришћења пољопривредних земљишта, шума, вода и др. природних ресурса.

На основу утврђених критеријума и вредновања територије општине Владичин Хан за поједине намене, на основу синтетизовања деловања укупних природних и створених чинилаца за избор оптималних просторно - планских решења, опредељују се следећи посебни **плански критеријуми коришћења површина:**

1. Концентрација и ограничење изградње стамбених и осталих пратећих објеката - на теренима до 15% нагиба (стабилним и добро носивим), добро оријентисаним – погодним за изградњу

2. Рационална пољопривредна производња – ускладиће се са стварном (природном) производном способношћу у складу са климатским, хидролошким и педолошким приликама. Развој

интензивне пољопривредне производње, на земљиштима до III бонитетне класе на нагибима до 15% (ратарство), а на нагибима до 30% развој воћарства. Развој интензивне пољопривредне производње, сточарства на пространим пашњачким и ливадским површинама, ван терена погодних за ратарство. као и на посебно подигнутим сточним фармама.

3. Изградња индустријских објеката - на теренима нагиба до 3%, односно до 8% за мање објекте (стабилним и добро носивим), сеизмички мање повредљивим, изван правца дувања доминантних ветрова, нарочито када се ради о производњи која може бити извор загађивања околине; изградња индустријских објеката (којима је вода специфичан локациони захтев) на локацијама на којима се може обезбедити снабдевање квалитетном водом као и евакуација отпадних вода прихватљива са хигијенског становишта; избор одговарајућих привредних активности које треба да омогуће трајни развој подручја уз минимизирање негативних ефеката на квалитет животне средине.

4. Изградња саобраћајница - планираће се на теренима који обезбеђују максималну доступност и проходност за постављање траса, али истовремено гарантују и сигурност у експлоатацији и безбедност у случају акцидентата

5. Интензивнији развој туризма и рекреације - планираће се на постојећим локалитетима, али и на свим перспективним који ће овим планом бити утврђени (етно, спортско рекреативни, ловни и др.)

6. Заштита, уређење и унапређење постојећих зелених површина и проширивање површина под зеленилом, озелењавањем свих нестабилних, плавних и деградираних терена, као и терена на нагибима већим од 15%

7. Уређивање бујичних токова на територији општине

8. Заштита свих постојећих изворишта (стварањем заштитног појаса и дефинисањем режима њиховог коришћења)

9. Лоцирање објеката и површина који могу бити потенцијални загађивачи животне средине искључиво на основу детаљних истраживања терена и услова локације и њеног окружења; подразумева се обезбеђење одговарајућег пројектовања услова лоцирања и изградње, технолошког поступка и мера заштите у складу са еколошким принципима и уз поштовање законских прописа (како при изради техничке документације, изградњи, тако и при експлоатацији односно раду објеката у редовним и акцидентним ситуацијама, како би се избегле последице евентуалних техничко – технолошких несрећа).

Природни ресурси на подручју општине Владичин Хан, првенствено плодно земљиште, ресурси питке воде и хидроенергетски ресурси, природне вредности и лепоте, минералне сировине, шумско богатство и ловна дивљач, и др., користиће се у складу са правилима која обезбеђују њихово одрживо коришћење, уз максимално очување и заштиту. Планом се посебно прописују **правила коришћења простора** која обезбеђују да се пољопривредна производња, изградња насеља, привредних објеката, саобраћајница, привредних, туристичких и других објеката одвија у складу са циљевима коришћења и заштите природних ресурса панског подручја.

Правила коришћења простора са аспекта погодности терена за пољопривредну производњу

На основу критеријума за издвајање терена погодних за пољопривреду (педолошки покривач, висина подземних вода, степен ерозије, климатски услови, нагиб и надморска висина, као основни критеријуми и експозиција, као допунски фактор) извршено је оквирно зонирање терена за поједине видове пољопривредне производње, за која се прописују следећа правила.

Зоне повољне за оранице и баште

- Најповољнији терени су најраспрострањенији у котлинском делу општине – у зонама поред Мораве и њених притока до 350 мнв, на земљиштима до IV катастарске класе, са углом нагиба до 3°, без појаве ерозије и клизишта, без могућности плављења, топлих експозиција (S, SW, SE), као и неекспониране површине. На подручју Општине земљишта најповољнија за пољопривреду простиру се у средишњем делу општине, нарочито на речним терасама реке Јужне Мораве и њених притока. Најповољнији терени су нижим зонама атара насеља Прибој, Стубал, Врбвац, Грамађе, Бачвиште, декутинце, Лепеница, Сува Морава, Полом и Репинце. а потребним наводњавањем се постиже потребан хидролошки режим за производњу појединих култура које мање трпе неповољне хидролошке услове. На овим просторима постоје услови за гајење житарица, крмног биља, поврћа, јагодичастог и коштуњавог воћа, цвећа и других култура, а потребно наводњавање је једини услов за несметано одвијање пољопривредне производње на вишљим оцедитијим теренима. У овим зонама производњу поврћа, цвећа и др. могуће је организовати и у пластеницима и стакленицима, чиме се постиже независност приноса од метеоролошких прилика.

- Условно повољни терени за оранице и баште се налазе на висинама од 350 до 500 мнв, на земљиштима слабијег квалитета и већег нагиба до

око 8°, са слабијом ерозијом или акумулацијом, углавном у средишњем делу територије општине, као и на нижим теренима уз Јужну Мораву, Врлу и остале притоке Јужне Мораве, или нижим теренима који су повремено плављени површинским и подземним водама. Услови тла и нагиба и хидролошки режим условљавају избор пољопривредних култура, примену одређене врсте ђубрива, као и одређен начин обраде ради спречавања ерозије, уколико се користе као оранице и баште. Главна ограничења у коришћењу су слабији квалитет земљишта, па се њихов квалитет може побољшати применом одређене врсте ђубрива, избором адекватних пољопривредних култура прилагођеним овим типовима земљиштима, обезбеђењем одговарајућег хидролошког режима тла, и др.. И у овим зонама пољопривредну производњу могуће је организовати и у пластеницима и стакленицима, уз обавезу хидромелиорација тла. Ови терени су повољнији за оранице, посебно за гајење кукуруза, крмног биља, за воћарство, повртарство итд..

- Терени неповољни за оранице и баште окружују Јужноморавску долину; представљају их углавном шумовита подручја Кукавице, Чемерника и осталих планинских зона на висинама преко 500 m, као и терени Грделичке клисуре, стрмих нагиба, неповољних експозиција и карактеристика тла, а уколико су без шуме, склони су еродовању. У ове терене, уколико су неповољно експонирани или угрожени ерозијом спадају и нижи терени преко 350 мнв, на којима антиерозивни радови имају приоритет.

Зоне повољне за воћњаке и винограде

- Најповољнији терени за воћњаке и винограде су терени побрђа до 350 мнв, оцедити, песковити, на земљишту до IV бонитетне класе, топлих експозиција и повољних нагиба. Налазе се на благим падинама атара скоро свих села општине Владичин Хан који се спуштају ка Јужној Морави (изузев атара који су у зони Грделичке клисуре). Некада широко распрострањене виноградарске културе у последњем периоду су запарложене и претворене у воћњаке, па је плански приоритет обнова винограда на овим просторима. Јагодичасто и коштуњаво воће предњачи у избору воћњачких култура.

- Повољне терене за воћњаке и винограде представљају терени на умереним експозицијама и стрмијем нагибу који су углавном заступљени на мањим површинама. У избору култура предњаче разне врсте коштуњавог воћа.

- Терени неповољни за воћњаке и винограде су на хладним експозицијама, влажном терену или већем

нагибу; представљају их углавном шумовито подручје Кукавице, Чемерника и осталих вишљих зона, на висинама преко 350 мнв, стрмијих нагиба, неповољних карактеристика тла, а уколико су без шуме, склони су еродовању. Ова подручја су у западном, источном и северном делу општине најчешће под шумом или су прокрчене некадашње шумске површине, док су у средишњим зонама и близу насеља угрожене градњом. Ако су слободна, најповољнија су за воћњаке, винограде и ливаде.

Повећање површина под виноградима и воћњацима захтева посебне интервенције у циљу побољшања квалитета педолошког слоја и предузимање ефикасних мера унапређења нископродуктивних и деградираних земљишта, и то увођењем одговарајућег плодореда, применом одговарајућих агротехничких мера, већом употребом стајског, као и других органских ђубрива, коришћењем минералних ђубрива у складу са хемијским својствима појединих типова земљишта и принципима производње здраве хране, и на друге начине.

Потребан је добар одабир аутохтоних - еколошких врста воћног расада које на овим просторима дају боље приносе и успевају и на већим надморским висинама. Одговарајућом терасастом обрадом земљишта превазилазе се и већи нагиби, а самим тим и зауставља ерозија на тим површинама.

Зоне повољне за ливаде и пашњаке

- Најповољнији су терени побрђа, непошумљени, изнад 350 мнв, стрмији и са педолошким супстратом лошијих карактеристика, на земљиштима преко IV катастарске класе. Налазе се у брежуљкастом и планинском делу општине и због склоности еродовању искључени су за узоравање, те, као такви, погодни за сточарство.

- Повољне терене за ливаде и пашњаке представљају стрмији терени за које се, као вид заштите тла од ерозије, планира затрављивање аутохтоним врстама трава (које у овим крајевима дају најбоље приносе, а добра су подлога за развој сточарства), уз побољшање квалитета педолошког покривача и адекватан начин њихове експлоатације. У ову категорију сврставају се и нижи терени који су због неповољног хидролошког режима често плављени и, као такви, мање повољни за оранице и баште, али је формирање ливада на њима предуслов за сточарску производњу.

- Терени неповољни за ливаде и пашњаке су претежно под шумама на стрмим нагибима илии јако еродованом земљишту, каквих је врло мало.

Зоне неповољне за пољопривредну производњу - терени са неповољним природним условима су земљишта од V-VII бонитетне класе, на стрмим

земљиштима и сл. Најзаступљенија су у западном, источном и северном делу подручја Општине. На овим локалитетима ограничавајући фактор је лош педолошки супстрат. Ова подручја је **најрентабилније пошумити или се могу ангажовати за градњу.**

Поред поменутих терена, терени који се налазе у оквиру заштитних зона локалних изворишта водоснабдевања су предодређени за екопољопривреду са строго контролисаном употребом хемијских средстава у складу са режимима коришћења простора у појединим санитарним зонама заштите. Напомиње се да се као непродуктивни терени издвајају све изграђене површине, мада се у насељима у оквиру окућница јављају баште у којима се углавном гаји поврће и воће на квалитетном пољопривредном земљишту. Терени у широј зони санитарне заштите изворишта "Лепеница" су јако угрожени функционисањем постојећих привредних зона, саобраћајница и услед плављења водама при високом водостају Јужне Мораве.

Зонирање према погодности терена за насељавање – изградњу

Критеријуми за оцену погодности терена Општине за насељавање, дефинисани су у складу са глобалним захтевима и потребама смештаја насељених функција и обухватају: морфологију терена, стабилност терена, носивост терена, климатске особености, ниво подземних вода, плавност терена, сеизмичност итд. На основу њих прописана су следећа правила за насељавање – изградњу насеља у појединим зонама са различитим нивоом погодности и мањим или већим ограничењима за просторни развој и насељавање (становање, привређивање – рад и комуницирање):

I - Први тип терена чине погодни терени за просторни развој и насељавање без ограничења за насељавање. Ово су равни или благо нагнути терени (до 10%), у подручју алувијалних равни и речних тераса Јужне Мораве и притока, стабилни, добро носиви, оцедити и добро експонирани. Поред алувиона и долинска проширења брдско – планинских токова спадају у ове терене и они захватају и више делове долинских страна и површи у зонама дуж притока Јужне Мораве. Микроклиматски услови на овом подручју су повољнији, с обзиром на надморску висину, морфолошке карактеристике и сл.

Могуће је лоцирати породично и вишепородично становање, изградњу јавних садржаја и привредних капацитета, али искључиво у зонама уз саобраћајнице, како би дошло до минималне деградације плодног тла, односно заштите

земљишта и подземних вода у алувиону реке Јужне Мораве и др. река у доњим деловима токова.

Због повољних инжењерских, геомеханичких карактеристика терена, трошкови фундација, земљани и грађевински радови су релативно мали. Ови терени се користе за пољопривредну производњу (гајење жита, поврћа, воћа), јер су то углавном земљишта II - IV катастарске класе.

II - Други тип терена чине условно погодни простори за насељавање са мањим или већим ограничењима за насељавање. Овом типу терена припадају равни или благо нагнути терени (до 15%) или више нагнута (до 30%), у висинској зони преко 350 m, углавном стабилни или са појавама клижења, добро носиви. Као већа ограничења локално се јављају нагиби терена од 20-30%, појаве клижења и нестабилности, или плавлeње уз речне токове. Ова природна ограничења захтевају мање или веће материјалне трошкови при савладавању (заштита од плавлeња, заравњивање, стабилизација клизних терена, низ техничких мера при земљаним радовима, трасирању инфраструктуре и саобраћајница). Ови терени захватају долинске стране притока Јужне Мораве. Овим теренима припадају и повремено плавлени терени у нижим зонама речних долина Јужне Мораве и притока. Користе се углавном као воћњачке, виноградрске, ливадске површине, делом пошумљени. Осим воћарства и воноградарства, ови терени могу да се користе и за екстензивно гајење жита, сточарство, шумарство итд.

На овим теренима је могуће лоцирати индивидуално становање, изградњу мањих привредних капацитета итд.

III - Трећи тип има најмање повољне услове у поређењу са осталим типовима за било коју намену коришћења. Ове терене карактеришу веома стрми нагиби (> 30%), нестабилност у природним условима и при изградњи, клижења, еродовани терени. Овим теренима припадају простори изнад 350 m.n.v. (падине изграђене од стена миоцена и флиша). На овим теренима се развија шумарство, сточарство са обзиром да их углавном чине шумске и ливадско - пашњачке површине. Због велике пошумљености и ограничења, непогодни су за насељавање. Могуће их је користити искључиво за шумске, пашњачке површине, односно за узгој шума, сточарство, као и за развој планинског туризма (највише ловног и излетничког).

Апсолутно неповољних терена за насељавање – изградњу са аспекта природних услова скоро да и нема: то су водене површине, стрми терени Грделичке клисуре, а као ограничавајуће на ширим просторима се може навести простирање

пољопривредних и шумских површина, површина под ловиштима и зоне изворишта водоснабдевања.

При изради планске и техничке документације без обзира на тип терена обавезно је истраживање са аспекта геологије, кроз израду елабората геолошких и геотехничких истраживања.

При планирању и пројектовању, као и изградњи и коришћењу објеката у свим зонама повољним за туризам (приобаље Јужне Мораве, шумски комплекси Кукавице и Чемерника и побрђа, ловишта, амбијенталне и споменичке вредности насеља, манастира и црква и др.), овабезно је поштовати све мере заштите природних ресурса и правила коришћења простора и грађења прописана овим Планом.

При пројектовању саобраћајница у простору развија алувијаних седимената у зонама ближе Јужној Морави и забареним подручјима, где је постелица тла неподобна за изградњу коловозне конструкције, или је потребно савладати локалне денивелације, неопходна је израда насипа, са поправкама тла и израдом тампонских слојева; у свим теренима обавезно је пројектовање заштитних косина, евентуално заштитних објеката, објеката хидротехничке регулације и заштите од падавина, бујица и ерозије. Благовремена процена стабилности терена је услов свих планирања саобраћајних траса.

Критеријумима за одабир траса саобраћајница морају бити обухваћени и технички пројектантско-извођачки услови: услови за трасе и мостовске деонице дефинишу се параметрима тла и стена, потребама санације, мелиорације и ојачања, условима ослањања мостовских темеља.

При пројектовању и извођењу различитих видова и саобраћајница у теренима са ресурсима питке воде и зонама санитарне заштите око изворишта и објеката водоснабдевања, потребне су посебне мере заштите тла и подземних вода од загађења при редовном саобраћају, а посебно при акцидентним ситуацијама.

3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, ОДНОС ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ НАСЕЉА И

РАЦИОНАЛНО КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА

(становништво; однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара, организација јавних служби и друго)

3.1. ДЕМОГРАФСКИ ОКВИР И ПЕРСПЕКТИВЕ

Приказ процена кретања становништва и стратешких смерница за искоришћавање и унапређење демографског потенцијала

Процене кретања броја становника општине Владичин Хан до сада су урађене: на бази досадашњег тренда (према ППО из 2010.године) и на бази процењеног броја становника према Регионалном просторном плану општина Јужног Поморавља (Пчињски и Јабланички округ) 2006.-2021. године, што је све презентовано у ППО из 2010.године. Према наведеним плановима процене и трендови кретања становништва и домаћинства почетком 21.века су мање или више оптимистично предвиђали да ће укупан број становника 2011.године бити око 22.700 а, односно око 8260 домаћинства.

Међутим, подаци Пописа 2011.године су показали много већи пад броја становника (20871), у односу на 2002.годину када је било 23703 становника (и 6849 домаћинства), што је скоро 2000 становника мање, него што су процене предвиђале (просечна величина домаћинства је била процењена на 3,6, а реално је 2011.године била 3,1). Надаље посматрано, нереално су се показале и процене наведених планова да ће 2021.године у општини Владичин Хан бити 21589 (ППО 2010.), односно 23571 становника (РПП Јужно Поморавље), поготово када се има у виду да званична статистика у публикацији Општине и региони у Републици Србији (РЗС, Београд) процењује број становника од 18738 у 2019.години, што је, у односу на поменути планску документацију, реалнија прогноза заснива се на новијим трендовима од оних који су владали почетком 21.века од пописа 2002. и 2011. до данас.

У складу са изнетим уколико би се такви трендови наставили, очекује се да би наредни попис крајем 2021.године забележио око 18200 становника у целој Општини, односно 7700 у општинском центру Владичин Хан. При попису 2031.године пад становништва би се наставио до око 15800 у Општини односно 7390 у општинском центру Владичин Хан, а крајем планског период око 2031.године у Општини би било око 15000 становника, од којих би у општинском центру Владичин Хан живело њих 7260.

Напомиње се да нови Просторни план Србије који је сада у фази Нацрта не даје прогнозе и пројекције по општинама, већ само по већим просторним јединицама – областима према чему је процена становништва за Пчињску област још песимистичнија у односу на процене које редовно

издаје РЗС, при чему треба увек имати у виду за које године се врше поређења. Такође, Нацрт ПП Републике Србије је узео у обзир и сва демографска и економска дешавања у Републици, али и Европи и Свету која су утицала на изразито смањење становништва, његово одсељавање али и смањење природног прираштаја, како због економских разлога и одсељавања, тако и због културолошких промена и навика живљења. Додатну непознаницу када се говори о демографским трендовима представља и актуелна пандемија КОВИД-19 због које се становништво непланирано додатно смањује, како због смртних исхода, тако и због смањењег наталитета у здравствено и економски неизвесним временима у којима живимо.

У сваком случају, све демографске прогнозе и пројекције подразумевају наставак депопулације ових крајева Србије, даље смањење броја становника, нарочито изражено на сеоским подручјима, при чему долинска насеља, како урбана, тако и она која се наслањају на главне саобраћајнице у долини Јужне Мораве и Врле једина имају колико толико стабилније демографске перспективе. У овом ППО се не презентују подаци процена становништва по насељима, с обзиром да су подаци за претходне Пописе становништва већ у знатној мери недовољни, с обзиром на значајна миграторна кретања и природне показатеље становништва од 2011.године (у 2019.години природни прираштај је био негативан и износио је -7,6). У сваком случају, очекује се да планинска насеља и даље бележе пад становништва, да насеља у нижим зонама, поготово она уз Јужну Мораву имају спорије опадање (већа и развијенија насеља Стубал, Лепеница и Сува Морава су са најмањим смањењем броја становника 10-20%, Полом, Цеп, Декутинце, с обзиром на слабије просторне могућности и ограничења за развој ће до 2031. године доживети смањење становништва од 15-25%). Општински центар Владичин Хан, с обзиром на морфолошке услове и већу изграђеност простора бележи незнатно негативне демографске трендове и уколико се они наставе може доживети незнатно смањење становништва (око 9%) док ће се насељавање и изградња више оријентисати ка Прекодолцу и Житорађи која су једина насеља која имају позитивне демографске трендове и могуће повећање становништва од 7-15%.

Укупно становништво ће и даље старити (2011.године просечна старост је била 42,7 година а процењује се да је у 2019.години она 44,3 године). Према проценама за 2019.годину: индекс старења (однос старе преко 60 година и младе популације од 5-19 година) је 157,5, радноспособни контингент од 15-64 године чинио је 65% популације, одрасли од

18 и више година су чинили 83,2%, деце од 0-6 година је било 5,4%, основношколске популације од 7 до 14 година је било 8,1%, а жене у фертилном добу од 15-49 година су чиниле 20,2%. Све ове вредности указују на старење становништва и депопулацијске трендове.

Наведене процене треба узети условно јер се односе само на наставак досадашњих трендова. Уз реализацију планираних активности и појединих зона могуће је негативне трендове и преусмерити ка позитивнијим, али посебна пажња треба да се обрати на могућности развоја планинских зона које убрзано губе становништво које постаје све старије. Овде се првенствено мисли на еко-туристичко активирање и пољопривредну производњу за које је потребна квалификована и довољна радна снага којом планинска села не располажу, те би планске осмишљене активности и пажња општине, осим у погледу развоја индустријске и друге производње и комерцијалних делатности у долинским насељима, морале бити усмерене у овом правцу.

Потребно је истаћи још једну чињеницу која се односи на планирање комуналног опремања насеља, с обзиром на немогућност детаљнијих валидних процена броја становника и домаћинстава. У протеклом периоду, израђена је техничка документација и реализовани бројни инфраструктурни пројекти, планови и радови (за снабдевање водом и евакуацију и пречишћавање отпадних вода, поједини значајнији енергетски водови и трафостанице, путна инфраструктура и сл.), што ће свакако унапредити комуналну опремљеност општинске територије. Надаље ће се радови на комуналном опремању заснивати на подацима о броју становништва коришћеним у потврђеној техничкој документацији, а с обзиром да се становништво перманентно смањује, осим у квалитативном смислу, не би требало да дође до проблема у комуналној опремљености у односу на број становника. У зонама које буду планиране за туристички развој, комунално опремање ће се обављати у складу са потребама планираних инвестиција које су ипак локалног карактера, а решаваће се у складу са условима надлежних комуналних предузећа и служби. С обзиром да у 2021. години предстоји нови Попис становништва, подаци из њега ће послужити за све прорачуне броја корисника комуналних услуга при пројектовању нове инфра и супраструктуре.

3.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И ОДНОС ВЛАДИЧИНОГ ХАНА И СЕОСКИХ НАСЕЉА

Основу концепције чине заједнице насеља (групације насеља у гравитационој зони већег и значајнијег сеоског или градског насеља), које омогућавају стварање комплементарних интереса за развој читавог подручја. У оквиру ових заједница насеља поједина насеља су се (на основу повољнијег саобраћајно – географског положаја, вишег нивоа опремљености објектима јавних служби и концентрације привредних и непривредних делатности и становништва) већ издвојила као центри којима околна села гравитирају.

На подручју општине Владичин Хан оваква концепција формирања и даљег унапређивања заједница насеља и центара се развија и у будућности са циљем да се постигне децентрализација подручја и задржавање становништва у руралним, посебно од општинског центра удаљенијим деловима општине, ради постизања хијерархијски хомогеног система насеља и центара са могућношћу међусобне добре интеграције насеља у јединствен систем.

Структурна и комунална опремљеност територија заједница насеља треба да буде квалитетна да би на целом подручју, без обзира на концентрацију насељавања и рада у појединим деловима територије, пружила потребне саобраћајне везе, комуналну опремљеност, минималну опремљеност објектима друштвеног стандарда итд.

Према функционалној подели сва насеља у мрежи сврстана су у оквиру пет рангова центара и насеља, која су напред набројана.

1. општински центар: Владичин Хан;
2. субопштински центри: Цеп и Стубал;
3. локални центри: Прибој, Лепеница, Јастребац;
4. развијенија и популациона већа сеоска насеља: Сува Морава, Репинце, Прекодолце, Полом и Житорађе;
5. примарна сеоска насеља: Балиновце, Бачвиште, Белановце, Белишево, Брестово, Врбово, Гариње, Горње Јабуково, Грамађе, Декутинце, Доње Јабуково, Јагњило, Дупљане, Зебинце, Јовац, калиманце, Кацапун, Козница, Копитарце, Костомлатица, Кржинце, Кукавица, Куново, Лебет, Летовиште, Љутеж, Мазараћ, Манајле, Мањак, Мртвица, Островица, Равна Река, Рдово, Репиште, Ружић, Солачка Сена, Срнећи Дол, Теговиште и Урвич.

За општину Владичин Хан свакако највећи значај има развој општинског центра тј. јачање свих његових функција. Осим насеља Владичин Хан потребно је јачати и субопштинске центре и све веће центре општине. Лоша демографска слика је

велики проблем, па је потребно спровести мере демографске политике, како би се успорио стални пад броја становника. Те мере би подразумевале нпр. подстицање нових (просперитетнијих) занимања за младе (кроз лакше одобравање донација и кредита). Велики проблем је и комунална опремљеност насеља, лоши путеви, проблеми са водоснабдевањем, еколошки проблеми и сл.

Просторна концепција мреже насеља захтева да се **заједнице насеља** образују у границама лаке приступачности сваког насеља припадајућем центру заједнице насеља.

- заједница насеља Владичин Хан у којој се поред општинског центра налазе и развијенија и популационо већа насеља Житорађа, Сува Морава, Полом, Репинце, Прекодолце (у низијској зони испод 500 мнв), као и локални центри Белишево, Јагњило и Јастребац и бројна примарна сеоска насеља која се налазе на брдско – планинским теренима изнад 500 мнв, а у зонама су утицаја поменутих локалних центара и самог Владичиног Хана. Правци речних долина и могућности комуникација одредили су и зоне гравитације, па су се насеља дуж Јужне Мораве међусобно функционално а скоро и просторно повезала, што важи и за насеља на правцу Владичин Хан – Житорађа – Сурдулица, са којом Владичин Хан има посебно јаке и важне привредне, јавно – социјалне, развојно – управљачке и културне интересе и везе. У будућности се, поред развоја низијских и до сада најразвијенијих насеља која имају највеће развојне перспективе јер се налазе уз коридор Х, мора форсирати и развој локалних центара у вишим зонама, као ослонцима будућег развоја туризма западног и северног дела општине. пољоривреде, односно сточарство и воћарство остају доминантне привредне делатности у брдским насељима, док ратарство и воћарство остају доминантни у селима низијске зоне. У селима брдског дела, поготово у зони Кукавице и Јастрепа, мање Јагњила, могуће је развијати туристичке капацитете у оквиру домаће радиности, али и планинарске и ловачке домови и сл.

- заједница насеља Стубал у којој се налазе низијска насеља у долини Јужне Мораве и нижа брдска села која гравитирају Стубалу. Прибој ће се у будућности развити у мањи локални центар насеља на крајњем југу општине. Привредне производне и складишне зоне ће се развијати у Стублу и Прибоју, саобраћајне и друге компатибилне делатности у Јужноморавској долини, а Јовац је зона за развој туристичких активности, које се могу развијати и у виду етно туризма у Белишеву и околним насељима. Воћарство, и ратарство су главне пољопривредне

ране на селима, али ће запосленост у непољопривредним делатностима, поготово у долини Јужне Мораве бити доминантна.

- заједница насеља Цеп у којој субопштинском центру Цеп гравитирају насеља која обухватају зону Грделичке клисуре и падина Чемерника. Поред сточарства у вишим зонама, у клисури ће нити развијена експлоатација минералних сировина, саобраћај, услуге и туризам у Цепу, који је већ формиран транзитни туристички пункт.

*У општини Владичин Хан једино градско насеље Владичин Хан је и општински центар, урбанизована су приградска насеља која су спојена са Владичиним Ханом, док су остали центри нижег ранга - сеоска насеља. За сваки од њих утврђују се пропозиције развоја. Наглашава се да у перспективи треба подстицати развој насеља која су се већ издвојила као **центри** за околни простор:*

Општински центар Владичин Хан је насеље са најразвијенијим секундарним сектором делатности у општини и постоји могућност за његов даљи развој. Зато се у наредном периоду планира већи развој производних делатности, саобраћај, угоститељство и личне услуге уз ангажовање резервне радне снаге. Паралелно са развојем секундарног сектора планира се развој терцијарног сектора који је такође од посебног значаја за развој Општине. То је могуће и због делимично повољне структуре фертилног контингента који може повољно да утиче на демографски развој.

Цеп и Стубал (субопштински центри) су насеља у којима су, такође, развијенији секундарни и терцијарни сектор. Планира се даљи развој ових сектора (посебно активност у вези са некретнинама, државне управе, комуналне и личне услужне активности, угоститељство, здравство и образовање). Осим тога, постоји велики потенцијал за развој транзитног туризма, као и експлоатацију камена.

Прибој, Лепеница у јужноморавској долини и делимично Јастребац у пределима ка Кукавици (локални центри) имају међусобно различите карактеристике у погледу броја становника, развијености различитих сектора, демографских показатеља и др. Прибој и Лепеница су насеља са већим бројем становника, бољим демографским стањем и развијенијим секундарним и терцијарним сектором. Напомиње се да у ранијем ППО 2010.године означени као локални центри Јагњило, Јастребац и Белишево имају неповољну демографску структуру, бележе пад броја становника а најразвијенији је примарни сектор; развој ових подручја је због неповољне старосне

структуре и депопулације прилично ограничен, планирани развој туризма на Кукавици и Јастрепцу је и даље могућ, али остале зоне на западу општинске територије су у међувремену толико изгубиле становништво и имају неповољне демографске трендове да је њихово активирање и у сврхе туристичке домаће радиности неизвесно јер недостаје млађа квалификованија радна снага.

Што се тиче субопштинских и локалних центара неопходна је реконструкција и модернизација путне мреже у циљу њиховог адекватнијег повезивања, како у унутар Општине, тако и у односу на суседне општине, чиме би се подстакло њихово јачање и развој богатије понуде и структуре садржаја и активности. На жалост, у условима изражене депопулације последњих година питање је оправданости оваквих инвестиција.

Сува Морава, Репинце, Прекодолце, Полом и Житорађе представљају развијенија и популационо већа насеља Општине (Прекодолце и Житорађе имају преко 1000 становника). Ово су насеља са развијенијим секундарним и терцијарним сектором, али је у даљем периду неопходно њихово јачање, посебно угоститељства, образовања, здравства, комуналних и других услуга, при томе не занемарујући развој пољопривреде.

Сва остала насеља у Општини су примарна насеља у којима је најзаступљенији примарни сектор са примитивном пољопривредном производњом. У циљу унапређења квалитета живота на овим подручјима неопходне су следеће активности:

- даљи развој воћарства (шљива, јабука) и ратарства (кромпир), при чему приоритет представља прерада пољопривредних производа и формирање мањих прерађивачких погона;
- коришћење постојећих потенцијала за унапређење сточарства, базираног на комерцијалним мини фармама;
- коришћење водног потенцијала за мање локалне водоводе, рибњаке, наводњавање;
- унапређење шумско-привредних ресурса, рационално коришћење дрвета као сировине и формирање мањих дрвопрерађивачких погона;
- развој сеоског, ловног и спортско-рекреативног туризма;
- формирање заједница насеља и даља изградња објеката јавних служби у смислу јачања урбаних функција;
- реконструкција путне мреже, како државне, тако и општинске;
- реконструкција електро-енергетске мреже и квалитетније снабдевање становништва

електричном енергијом (замена појединих трафостаница, замена дотрајалих дрвених бандера, изградња нових трафостаница и др.);

- побољшање функционисања фиксне телефонске мреже, првенствено кроз замену постојећих неадекватних телефонских централа, као и повећање покривености простора сигналом мобилне телефоније;
- побољшање дистрибуције ТВ сигнала;
- организовање сакупљања и одношења комуналног отпада и санирање мањих спонтано насталих дивљих депонија;
- побољшање функционисања јавних служби, и то првенствено у области здравствене заштите (реконструкција амбуланти и већи број радних дана медицинског особља); и
- дефинисање правила за изградњу стамбених и помоћних објеката, пољопривредних домаћинства, прерађивачких погона, мини сточних фарми, рибњака и др.

3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

Просторни развој и уређење сеоских територија ће се заснивати на основним планским акцијама руралног развоја општине Владичин Хан које имају основни задатак да обезбеде заустављање депопулације, посебно руралног становништва којем треба обезбедити савремен квалитет живљења, тј. достизање актуелног нивоа животног стандарда.

Основне мере за подстицање ревитализације села и могуће планске акције обухватају:

- Подстицање развоја малих и средњих предузећа првенствено у општинском и центрима нижег ранга али и осталим насељима, како би се обезбедио развој централних насеља. Акцент дати на производњи здраве хране, преради пољопривредних производа, преради дрвета и др.
- Подстицање развоја услужног сектора, посебно у области етно туризма, ловног и излетничког туризма.
- Опремање насеља неопходним садржајима инфраструктуре.
- Планско усмеравање рационалног коришћења земљишта и изградње објеката, уз очување амбијенталних вредности и коришћење елемената традиционалне архитектуре.

Приказане сумарно, планске акције које би допринеле оживљавању насеља, односно унапређењу демографске слике, друштвених делатности и привреде биле би следеће:

Планске акције	Насеља
Јаке државне и локалне мере демографске политике (национални програми, државне и општинске субвенције за рађање, смањење животних трошкова и сл.) у комбинацији са државним и локалним мерама за економски и друштвени развој (субвенције и подстицаји за развој јавних служби и услуга и развој програма за младе)	Балиновце, Белановце, Белишево, Брестово, Горње Јабуково, Доње Јабуково, Дупљане, Зебинце, Јагњило, Јастребац, Јовац, Кацапун, Копитарце, Костомлатица, Кукавица, Лебет, Летовиште, Љутеж, Манајле, Мртвица, Островица, Равна Река, Рдово, Репиште, Ружић, Солачка Сена, Срнећи Дол, Урвич и Цеп.
Брига о старима (здравствена заштита, помоћ у кући)	Балиновце, Бачвиште, Белановце, Богошево, Белишево, Брестово, Гариње, Горње Јабуково, Доње Јабуково, Дупљане, Зебинце, Јагњило, Јастребац, Јовац, Кацапун, Копитарце, Костомлатица, Кукавица, Куново, Лебет, Лепеница, Летовиште, Љутеж, Мазараћ, Манајле, Мртвица, Островица, Равна Река, Рдово, Репиште, Ружић, Солачка Сена, Срнећи Дол, Урвич, Теговиште и Цеп.
Државне и локалне мере демографске политике у комбинацији са локалним економским и друштвеним развојем	Бачвиште, Богошево, Врбово, Гариње, Грамађе, Декутинце, Козница, Кржинце, Мазараћ, Мањак, Полом, Прибој и Теговиште.
Валоризација пољопривреде (интензивирање производње, увођење стандарда, промоција аутохтоних производа, маркетинг, пласман)	Белановце, Белишево, Горње Јабуково, Зебинце, Јастребац, Јовац, Костомлатица, Кукавица, Островица, Равна Река, Рдово и Срнећи Дол
Иницијални развој јавних служби	Прекодолце и Житорађе.
Унапређење, диверзификација и модернизација јавних служби	Владичин Хан, Лепеница, Стубал и Цеп.
Иницијални развој услужног сектора	Гариње, Куново, Мањак и Сува Морава.
Унапређење, диверзификација и модернизација услужног сектора	Владичин Хан, Житорађе, Полом, Прекодолце, Репинце, Стубал и Цеп.
Иницијални развој угоститељства	Владичин Хан, Житорађе, Јовац, Кукавица, Полом и Цеп.
Унапређење угоститељства	Владичин Хан, Житорађе, Јовац, Кукавица, Полом, Прекодолце, Стубал и Цеп.
Развој агро-туризма	Белановце, Белишево, Костомлатица, Кукавица, Островица, Равна Река и Срнећи Дол.
Развој осталих туристичких услуга	Владичин Хан, Јовац, Кукавица, Мртвица, Стубал и Цеп.

Јаке државне и локалне мере демографске политике (национални програми, државне и општинске субвенције за рађање, смањење животних трошкова и сл.) у комбинацији са државним и локалним мерама за економски и друштвени развоје (субвенције и подстицаји за развој јавних служби и услуга, програми за младе) неопходне су за насеља која имају веома неповољну старосну структуру становништва, односно за насеља у којима је удео младих старости 0-19 година мањи од 20%, а удео старих 60 и више година изнад 20,0%.

Брига о старима подразумева обезбеђивање здравствене заштите уз помоћ стационарних и/или мобилних здравствених служби, помоћ у кући, доставу лекова и намирница, као и друге личне

услуге за стара лица. Овај вид личних услуга у Европској унији је све присутнији и, поред збрињавања старих лица, он доприноси и запошљавању. У табели су наведена насеља у којима удео лица старих 60 и више година износи преко 30%.

Државне и локалне мере демографске политике у комбинацији са локалним економским и друштвеним развојем омогућују да се у оквиру националних и локалних програма демографског опоравка иде више на подстицајне мере него на субвенције. Оне су у овом случају примењиве на насеља са неповољном демографском структуром, односно на насеља у којима је и удео лица старих 60 и више година и удео младих старости 0-19 година

већи од 20%, или где је релативни удео старих већи од удела младог становништва.

Валоризација пољопривреде подразумевала би не само интензивирање пољопривредне производње (пре свега, ратарства, повртарства, воћарства, виноградарства, сточарства) већ и све оне активности које би допринеле бољем пласирању пољопривредних производа на тржишту, као и оне радње које би допринеле стварању јединственог имица локалних производа и локалне средине (увођење стандарда, промоција аутохтоних производа, маркетинг, и сл.). Као насеља у којима би се требало фокусирати на валоризацију пољопривреде изабрана су она која имају преко 50% активног становништва које обавља занимање у пољопривреди.

Иницијални развој јавних служби подразумева организацију јавних служби у насељима у којима оне сада нису заступљене или се њихов број креће од 1 до 2 у структури делатности активног становништва које обавља занимање, док број становника оправдава већу заступљеност. Под јавним службама подразумевају се следеће делатности у структури активног становништва које обавља занимање: снабдевање електричном енергијом, гасом и водом, саобраћај, складиштење и везе, државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање, образовање и здравствени и социјални рад.

Унапређење, диверзификација и модернизација јавних служби подразумева даљи развој јавних служби у насељима у којима постоје три и више јавне службе.

Иницијални развој услужног сектора подразумева организацију услуга у насељима у којима оне сада нису заступљене или се њихов број креће од 1 до 2 у структури делатности активног становништва које обавља занимање, док број становника оправдава већу заступљеност. Под услугама се подразумевају следеће делатности у структури активног становништва које обавља занимање: трговина; оправка моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство, финансијско посредовање, активности у вези са некретнинама, изнајмљивање и пословне и остале комуналне, друштвене и личне услужне активности.

Унапређење, диверзификација и модернизација услужног сектора подразумева даљи развој услуга у насељима у којима постоје три и више услуге.

Развој угоститељства предвиђа се првенствено у већим насељима у којима већ постоје централни садржаји, затим у насељима која имају активну радну снагу запослену у овом сектору, али

и у насељима која се налазе у близини културних и природних атракција, а која треба накнадно утврдити.

Развој агро-туризма приоритетно треба развијати у насељима брдско – брежуљкастог дела општине где је пољопривреда (посебно сточарство, али и воћарство) апсолутно доминантна делатност (удео у делатностима које обавља активно становништво које обавља занимање 70 и више процената), а посебно у насељима са будућим екопољо- етнотуристичким фармама.

Развој осталих туристичких услуга подразумева информативне пунктове и туристичке објекте у насељима лоцираним у близини природних и културних вредности, као и у местима око којих ће се развијати туризам. Пунктови и објекти који ће се налазити ван насеља треба да буду лоцирани у односу на расположиву радну снагу која се налази у непосредној близини или која може лако саобраћати између места живљења и места рада.

У руралним подручјима ће се према приоритетима спроводити следеће акције:

1. У периоду до 2026. године:

- унапређење насељских саобраћајница (реконструкција);
- унапређење спектра јавних услуга (реконструкција и опремање постојећих објеката и изградња нових);
- унапређење комуналне инфраструктуре сеоских насеља, што је посебно важно у брдском делу општине чије опремање захтева већа улагања, али се њиме обезбеђује виши квалитет становања)
- развој привредних делатности које се заснивају на коришћењу локалних ресурса (изградња малих и средњих индустријских погона за прераду пољопривредних производа, развој занатства, сервисних услуга, туризма, домаће радиности);
- организовање едукације пољопривредника за производњу здраве хране (повећање приноса пољопривредних производа, пласирање на тржиште, упознавање пољопривредника са коришћењем агрохемијских производа, специјалистичка производња, итд);
- стимулисање приватне иницијативе и предузетништва у улагање у пољопривредну производњу, првенствено у доопунским пољопривредним активностима (сервиси за поправку механизације, ;
- увођење културних садржаја, са организовањем културних, етно или спортских манифестација.

- стимулисање уређења смештајних капацитета у оквиру домаће радиности, првенствено у планинским туристичким зонама Кукавице, као нове рекреативне, ловне и планинарске зоне становника Врања, Владичиног Хана, Сурдулице, али и других зона.
- стална брига о заштити животне средине и очувању природних вредности и ресурса, као и неговање амбијенталних и етно – обичаја и културне традиције (организовање културних манифестација).

2. Напомиње се да ће се у периоду после 2026 године наставити започети трендови уз контролисан развој, а приоритет је израда планске документације како би се спречило стихијско ширење насеља, првенствено у долинама Јужне Мораве и Врле.

3.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНИХ СЛУЖБИ И СТАНОВАЊА

3.4.1. РАЗВОЈ И ОПРЕМАЊЕ НАСЕЉА

Основни циљ социјалног развоја на територији општине Владичин Хан је побољшање квалитета живота грађана, а посебно се односи на побољшање квалитета услуга и доступности јавним службама.

Развој јавних служби одвијаће се у складу са постојећом мрежом објеката, у зависности од будућих потреба заједница насеља и у складу са новим улагањима, са циљем даљег развоја центара у мрежи насеља Општине. Поред општинског центра, приоритет у том смислу имају субопштински центри, локални центри и развијенија и популационо већа сеоска насеља.

Лоцирање објеката јавних служби у субопштинским и локалним центрима, односно развијенијим и популационо већим сеоским насељима на нивоу Општине одвијаће се са циљем обезбеђења квалитетних услова за живот и задржавања становништва у руралном подручју.

Предложена концепција и правила за планирање јавних служби у општини Владичин Хан се односе на следеће:

- даљи развој Владичиног Хана, као општинског центра, и примарног центра за развој здравства, образовања, културе, социјалног старања, и друго,
- снажнији развој објеката јавних служби у субопштинским и локалним центрима, и

развијенијим и популационо већим сеоским насељима,

- подизање нивоа квалитета објеката јавних служби у свим осталим насељима, што ће се постићи санацијом, адаптацијом и реконструкцијом постојећих објеката или изградњом нових објеката,
- обезбеђивање ефикасније доступности корисника објектима јавних служби, организовањем нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних служби), односно побољшањем саобраћајница и боље организованог јавног превоза грађана, а посебно ученика средње школе,
- стимулисање (пореским олакшицама) приватног сектора на локалном нивоу, како би понудио нове програме у раду јавних служби,
- омогућавање јединственог функционисања приватног и јавног сектора нарочито у руралном подручју, уз подршку локалне самоуправе,
- успостављање равнотеже у пружању услуга становништву општинског средишта и руралних насеља, нарочито кад су у питању обавезне установе јавних служби,

У области образовања и здравства неопходно

је:

- одржавање и обнављање објеката основног образовања у сеоским срединама
- обезбеђивање бољег брзог превоза уз задржавање постојећих подручних одељења са увођењем нових програма – мобилне наставне екипе специјализоване за поједине програме, изградња станова за наставно особље,
- организовање инклузивне наставе и специјалног школовања и осавремењавање дневног боравка за децу ометену у развоју (са групама од по 6 до 10 корисника),
- повећавање гравитационог подручја средњих школа (бољом опремом школа, организованијим смештајем ученика укључујући и приватни сектор, увођењем приватних школа са проширењем профила, подстицањем донаторства и давањем стипендија),
- обезбеђивање услова за отварање приватне здравствене праксе (приватне ординације),
- обезбеђивање услова за финансирање приватне иницијативе и различитих фондова у развој средњег образовања, са циљем заустављања континуиране депопулације.

За остале јавне службе, посебно службу социјалног старања је потребно:

- укључивање приватног сектора у отварање предшколских установа, нарочито у сеоским насељима (у оквиру стамбених просторија), уз субвенционирану цену, јасно дефинисаним програмима у које ће бити укључена локална власт,
- повезивање развоја физичке културе са осталим функцијама, како би се добили комплекси комбинованог садржаја (рекреативно-спортски, туристичко-спортски).
- обезбеђивање трајног смештаја (у парковском окружењу, у близини здравственог пункта, а и у зони доступности могућим центрима рада) за особе којима из разних разлога није даље омогућен боравак у породици,

Основна стратешка опредељења при решавању проблема и даљег развоја јавних служби у Општини су следећа:

- У субопштинским и локалним центрима и развијенијим и популационо већим сеоским насељима, до краја планског периода, треба *по потреби* обновити постојеће објекте и опремити их следећим садржајима и објектима јавних служби: матична основна школа са фискултурном салом и компјутерском опремом, здравствени пункт са апотеком, предшколска установа, дом културе са библиотеком и мањом салом, терен за мале спортове, верски објекат по потреби.
- Школе са малим бројем одељења, односно малим бројем ученика по одељењу не би требало затварати, а уколико до тога дође проблем се може решити организовањем превоза до матичних или других подручних школа. Осавремењавање школске наставе оствариће се изградњом, фискултурних сала и других спортских терена, унапређењем компјутерске опреме, библиотека и слично,
- Гимназију и средњетехничку школу развијати у складу са тежњама и потребама омладине за одређеним образовањем, као и потребама за одређеним кадровима. Потребно је размотрити побољшање комуналне опреме у свим образовним објектима.
- Здравствене станице, у субопштинским и локалним центрима и развијенијим и популационо већим сеоским насељима, као и амбуланте у селима, треба да имају лекара опште праксе у обе смене, али и могућности за специјалистичке прегледе, док за најудаљенија насеља, треба предвидети мобилне амбуланте. Ако постоје услови - стоматолошке службе треба формирати у матичним основним школама и у гимназији и средњој техничкој школи.

Апотеке лоцирати у оквиру здравствених станица и амбуланата у субопштинским и локалним центрима и у развијенијим и популационо већим сеоским насељима, уз могућност да се ова делатност уступи и приватној иницијативи у свим насељима. Неопходно је што пре санирати и боље комунално опремити објекте у свим здравственим пунктовима у Општини.

- За потребе дечје заштите и социјалног старања могу се користити и основне школе или други објекти уз адаптацију и промену намене. Осим тога, потребно је подржати отварање приватних обданишта не само у развијенијим и популационо већим сеоским насељима, него и у другим сеоским насељима где се за то укаже потреба. Бригу о старима омогућити евентуалним планирањем Геронтолошког центра.
- Димензионисање садржаја културе заснивати на принципу да се на нивоу сваког развијенијег и популационо већег сеоског насеља за 1.000 становника обезбеди најмање 180m² изграђеног простора за културне и друштвене потребе, уз коришћење расположивог простора у постојећим објектима културе и неопходну реконструкцију. Ове просторе прилагодити различитим културним и друштвеним активностима везаним за потребе становништва (на пример да обезбеде биоскопску, односно камерну представу, као и друге културне манифестације). За то је могуће користити следеће модалитете: мобилни биоскопи, библиотеке и позоришта; употреба типских - монтажних објеката; узимање просторија у закуп, вишенаменско коришћење објеката и друго.
- Спроводи сталане акције са циљем развоја спортских активности и манифестације у складу са тим дограђивати и обнављати терене за мале спортове у насељима и развијенијим и популационо већим сеоским насељима.

Спровођење наведених планских решења представља **перманентне активности, истог су приоритета**, а њихова реализација започиње одмах и примењује се у току целог планског периода.

Принципи и нормативи за планирање и димензионисање објеката јавних служби

На основу анализе постојећег стања и утврђивања могућности за развој на територији Општине Владичин Хана, потребно је користити предложене нормативе и то као препоруке за остваривање потребног нивоа опремљености и квалитета

објеката, којима би се обезбедили задовољавајући услови њиховог функционисања.

Предшколско образовање

Препоруке за организацију и домензионисање објеката предшколског васпитања:

- Површина парцеле - мин. 10 m² по детету ;
- Површина објекта - мин. 6,5 m² БГП по детету;
- Радијус гравитације - 600 – 1000 m од места становања.

У планском периоду треба користити могућности реконструкције и адаптације појединих објеката, затим коришћење просторија у оквиру месних заједница, формирање мањих група у закупљеним просторијама или приватним становима, који морају бити опремљени у складу са важећим прописима из ове области.

Основно образовање

Препоруке за организацију и димензионисање основних школа:

- Површина парцеле - мин. 15 m² по ученику ;
- Површина објекта - мин. 6,0 m² БГП по детету;
- Учионички простор - 2,0 m² по ученику;
- Број ученика у одељењу - 25 до 30;
- Број запослених - 1 запослени на 15 ученика;
- Радијус гравитације – 1500 m од места становања.

У планском периоду посебан проблем могу представљати мале сеоске школе, које су по правилу старе и дотрајале. Школе са једним до два одељења и са мање од 20 ученика су нерационалне, па се препоручује обезбеђивање организованог превоза до већих централних односно подручних школа. Неопходно је напоменути, да је организовани превоз ученика (посебно нижих разреда) обавезан уколико су дистанце од места становања веће од 1.500 m.

Обезбеђивање рационалне и уравнотежене мреже објеката основног образовања захтева првенствено подизање квалитета постојећих објеката, кроз реконструкцију, адаптацију, доградњу или надградњу. Изградњу нових школских објеката на територији Општине, планирати у складу са демографским кретањима.

Средњошколско образовање

Постизање обухвата од 75 - 80% генерације средњег образовања доприноси потпуном укидању неквалификованог и обезбеђивању стручно образованог кадра. Међутим, потребно је водити рачуна о томе да се школовање одређених кадрова усклади са потребама Општине Владичин Хан за одређеним стручним профилима. Будући развој у овој области треба посебно усмеравати на подизање квалитета постојећих објеката (реконструкцију,

адаптацију, доградњу или надградњу). Због тога треба задржати постојећу гимназију и средњу техничку школу и у оквиру њих, поменути интервенцијама, остваривати предложене нормативе.

Изградњу нових средњих школа планирати само уколико се на нивоу Општине утврди одређена рационалност, већа заинтересованост омладине или потреба локалне привреде за појединим стручним профилима.

Препоруке за организовање средњошколског образовања:

- Постизање 75 - 80% обухвата генерације 15 - 19 година ;
- Површина парцеле - мин. 30 m² по ученику ;
- Површина објекта - мин. 10,0 m² БГП по ученику;
- Учионички простор - 2,0 m² по ученику;
- Број ученика у одељењу - 25 до 30;
- Број запослених - 1 запослени на 15 ученика;
- Радијус гравитације – 1500 m од места становања.

Социјална заштита

Развој установа из области социјалне заштите захтева запошљавање потребног броја стручњака - социјалних и медицинских радника, али такође и укључивање одређеног броја волонтера. На овај начин се стварају могућности за ефикасно задовољавање потреба социјално угроженог становништва. Препоруке за организовање објеката ових намена су следећи:

1. Дом за смештај особа са функционалним и менталним сметњама:
  - 1) Површина парцеле - мин. 30 m² по кориснику ;
  - 2) Површина објекта - мин. 20 m² БГП по кориснику;
2. Дом за смештај деце без родитељског старања:
  - 1.Површина парцеле - мин. 35 m² по детету ;
  - 2.Површина објекта - мин. 15 m² БГП по детету;
3. Дом за стара лица:
  - 1.Површина парцеле - мин. 45 m² по кориснику ;
  - 2.Површина објекта - мин. 20 m² БГП по кориснику.

Здравствена заштита

Препоруке и критеријуми рационалности за формирање установа основне здравствене заштите:

1. Дом здравља:
  - 1) Гравитацијоно подручје - око 12.000 становника;
  - 2) Површина парцеле - 0,2 m² по становнику ;
  - 3) Површина објекта - мин. 0,11 m² БГП по становнику;

2. Здравствене станице и амбуланте:

1. Гравитацијоно подручје - око 1.500 становника за амбуланту и 3.000-5.000 становника за здравствену станицу;
2. Површина парцеле - 0,005 m² по становнику
3. Површина објекта - мин. 0,003 m² БГП по становнику.

Неопходно је напоменути да квалитетна основна здравствена заштита подразумева и развој у области медицине рада, који треба организовати у предузећима и то онима која имају више од 300 запослених. Потребно је такође организовати стоматолошке службе у свим школама. Апотеке предвидети у оквиру домова здравља и здравствених станица, али и у приватној иницијативи.

Култура

Препоруке за организовање објеката културе се односе првенствено у општинском центру – Владичином Хану. Библиотеке и читаонице предвидети такође и за појединина селска насеља (или групу насеља) и то у оквиру школа или просторија месних заједница.

1. Библиотеке и читаонице:

- Број књига - 3 - 4 књиге по становнику;

2. Биоскопи:

- Капацитет - 20 корисника на 1.000 становника;
- Површина објекта – 2 m² на 1 седиште;

3. Универзална сала:

1. Капацитет - 10 седишта на 1.000 становника;
2. Површина објекта - мин. 4,6 m² БГП по кориснику;

4. Позориште:

- Капацитет - 6 - 10 седишта на 1.000 становника;
- Површина објекта – 8 m² на 1 седиште;

5. Културно уметничка друштва:

3. Капацитет - 20 чланова на 1.000 становника;
4. Потребна површина - мин. 1,35 m² БГП по члану.

Остали параметри се дефинишу у оквиру разраде конкретних делатности, тј. објеката намењених тим делатностима.

Решавање проблема из области ликовних и музичких установа, галерија, средстава масовних комуникација, издавачке делатности и слично, захтева организовање одговарајућих објеката или простора за ову намену, у неким случајевима и репрезентативног карактера и на посебно одабраним локацијама.

Димензионисање културних садржаја у сеоским насељима треба да се базира на принципу да за

сваких 1.000 становника треба обезбедити најмање 180m² изграђеног простора за различите културне и друштвене потребе. Поменути простори треба да буду флексибилни, како би се прилагодили различитим културним активностима. Дворане димензионисати тако, да се у њима може одиграти уобичајена биоскопска, односно камерна позоришна представа. Такође треба предвидети могућност увођења мобилних библиотека, биоскопа или камерних сцена односно вишенаменско коришћење објеката.

Физичка култура, спорт и рекреација

Просторе намењене спорту и рекреацији планирати на основу следећих препорука и норматива:

- Површина парцеле (комплекса) - мин. 10 m² слободних отворених површина по становнику;
- Површина објекта - мин. 0,25 m² БГП по становнику.

Објекте и пратеће садржаје планирати у Владичином Хану и свим насељима, али тако да се највећи број спортских активности може обавити у месту становања. На овај начин ће се што већи број становника активније бавити спортом. У сеоским насељима зоне спорта и рекреације треба ускладити са локалним потребама, што се посебно односи на врсту спорта, капацитет објеката и начин обраде терена.

3.4.2. КОНЦЕПЦИЈА И СМЕРНИЦЕ РАЗВОЈА СТАНОВАЊА

Развој и уређење насеља један је од примарних задатака коме треба приступити због побољшања општих услова живота и рада у њима, а потом и спречавања даљег исељавања становништва. Због тога је потребно приступити интегралном уређивању и развоју, како самих насеља, тако и припадајућег атара. Основа за планирање, уређење и изградњу у насељима општине Владичин Хан, треба да буду јасно конципирани средњорочни програми уређења простора, а потом и услови за уређење појединачних просторних целина (локација и грађевинских парцела). Средњорочним програмима уређења простора треба јасно дефинисати развој у следећим областима:

1. изградње објеката супраструктуре и комуналне инфраструктуре,
2. уређења земљишта (пољопривредног, шумског, водног и грађевинског)
3. реконструкције и санације постојећег грађевинског фонда и
4. заштите природних и створених вредности.

У складу са наведеним дефинисане су основне планске смернице за будуће интервенције, које се односе на будућу организацију грађевинских реона, а које је могуће остварити:

- повећањем урбанистичких коефицијената,
- дефинисањем услова за атрактивнију изградњу,
- дефинисањем услова за уређење јавних површина (изградња приступних саобраћајница, организовање неопходних јавних насељских садржаја, уређено јавно зеленило, неопходна комунална инфраструктура)
- обезбеђивање услова за легализацију бесправне градње и
- постепено активирање приземља објеката терцијарним садржајима комплементарним становању (услуге, трговине, индивидуално привређивање).

Једино израдом и издавањем услова за уређење простора је могуће спровести грађење и обављање других радова којима се мења стање у простору. Информација о локацији и локацијски услови су основ за израду техничке документације за изградњу инвестиционих објеката и може се издати на основу просторног и урбанистичких планова за поједине зоне.

Смернице за развој и уређење насеља

Због повећања продуктивности пољопривредне производње, потребно је насеља развијати периферно у односу на површине пољопривредног земљишта. Значајну ваннасељску инфраструктуру је такође неопходно пажљиво планирати и пројектовати, како би се у најмањој могућој мери реметила постојећа организација пољопривредних и шумских површина.

С обзиом да је у општини Владичин Хан највећим делом заступљена индивидуална изградња, приликом планирања развоја и уређења насеља, кроз нову изградњу (стамбену и нестамбену) неопходно је ускладити следеће услове и аспекте:

- физичке карактеристике земљишта: величина и облик парцеле (минимална површина грађевинске парцеле), врста земљишта, носивост и друге геомеханичке особине терена (стабилни нагиб до 20°), терени врло слабе до средње јаке ерозије,
- економске карактеристике земљишта: цена земљишта, услови прибављања земљишта, услови коришћења, услови одступања,
- локација и инфраструктурна опремљеност: однос према околини, услови приступачности, опремљеност комуналном и саобраћајном инфраструктуром,

- социјално – демографски услови: привлачност околине, близина радног места или потрошње, демографска и социјална структура.

Стамбене потребе су дефинисане у складу са природним прираштајем и квалитетом наслеђеног стамбеног фонда. За прорачун потребног проширења стамбеног фонда типично домаћинство рачунати са 3-4 члана, а одговарајућа типична стамбена јединица 60-80 m² (3-4 собни стан).

Предложени урбанистички параметри за поједине типове насеља

Општински центар

Анализе природног прираштаја и демографских трансформација у Владичином Хану показују да се до краја планског периода неће знатно повећати стамбене потребе. Ради њиховог задовољења треба користити постојећи непотпуно искоришћен стамбени фонд, а некавалитетне стамбене објекте треба санирати, реконструисати и стандардно опремити инсталацијама водовода, канализације, електричне енергије, ТК и грејања. У погледу искоришћености земљишта урбани параметри треба да буду следећи:

- индивидуално становање:
  - густина становања 50-100 становника/ha
  - индекс изграђености: 1000-2000 m² нето стамбене површине/ha
- колективно становање:
  - густина становања 100-250 становника/ha
  - индекс изграђености: 2000-5000 m² нето стамбене површине/ha

Субопштински центри, локални центри, развијенија и популационо већа сеоска насеља и остала насеља полуурбаног типа

У погледу стамбеног фонда, имајући у виду два присутна тренда – умерени суфицит као последицу емиграционих токова и знатно учешће фонда лошег бонитета, препоручује се даљи развој полуурбаног типа становања у мањим породичним кућама ниже спратности (до П+1+Пк), на парцелама површине 400-1.000 m², у комбинацији са занатима и угоститељством и потпуно чистом кућном економијом, по правилу организованом у дубини парцеле иза стамбеног дворишта са обавезном предбаштом, посебно за парцеле уз државне путеве. Насеља делимично опремљена комуналном инфраструктуром, опремити у потпуности неопходним инсталацијама (водовод, електрика, телефон, етажно грејање, канализација). У погледу искоришћености земљишта урбанистички параметри треба да буду следећи:

- индивидуално становање:
  - густина становања 50-100 становника/ ha

- индекс изграђености: 1.000-2.000 m² нето стамбене површине/ ха

• рурално индивидуално становање:

- густина становања 40-60 становника/ ха
- индекс изграђености: 800-1.200 m² нето стамбене површине/ ха.

Остала сеоска насеља

У осталим сеоским насељима постоји изражена потреба за заменом и обновом неодговарајућег и некавалитетног грађевинског фонда. Процес обнове, замене или реконструкције постојећих кућа у појединим селима ће се спонтано дешавати, брже или спорије. Посебан импулс овом процесу може дати добро организовани развој сеоског, ловног туризма и зимских спортова, посебно у зони Кукавице и Јовачких језера.

Становање у овим насељима, које је класично рурално са припадајућом кућном економијом, организовати тако да се обезбеде задовољавајући хигијенско – технички услови у погледу водоснабдевања и канализације отпадних вода до хигијенске јаме. Куће треба да буду традиционалне приземне, са косим кровом, на парцелама површине 1.500-2.500 m². У погледу искоришћености земљишта планирани урбанистички параметри треба да буду следећи:

• рурално индивидуално становање:

- густина становања 20-40 становника/ха
- индекс изграђености: 400-800 m² нето стамбене површине/ха.

3.5. ЗАКЉУЧЦИ У ВЕЗИ РАЗВОЈА МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЦЕНТРА И ЊИХОВЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ЈАВНИМ СЛУЖБАМА И ОСТАЛИМ САДРЖАЈИМА

Елементи уређења области становања и станоградње на територији општина Владичин Хан треба да се базирају на неколико основних тачака:

- повећању густине насељености и концентрисању изградње унутар насеља, са циљем спречавања даљег ширења грађевинских реона, заштите пољопривредног земљишта и смањења трошкова инфраструктурног опремања насеља,
- стимулацији повећања квалитета становања реконструкцијом постојећих објеката, нарочито у зони ужег и ширег насељског центра и претварању делова стамбених објеката у пословни простор, како би се и капацитет и услови његовог коришћења приближили потребама становника насеља,

- очувању квалитетних наслеђених амбијенталних карактеристика, подржавањем специфичних облика градње и формирањем визуелно квалитетних целина, потеза и вредних насељских амбијентата,
- примени, на свим нивоима планирања, правила и прописа који хендикепираним особама омогућавају кретање, сналажење, боравак у слободном простору,
- утврђивању јединствених и специфичних услова за подручја са некавалитетним становањем (зоне бесправне градње, неусловни станови према урбанистичким критеријумима и слично),
- стварању могућности за развој компатибилних садржаја на стамбеним парцелама у већим насељским центрима, кроз планирање комерцијалних садржаја за потребе снабдевања и индивидуалног привређивања (услужно и производно занатство) које не угрожава животну средину и
- планирању садржаја за потребе некомерцијалног бављења пољопривредом и сточарством (за индивидуалне и породичне потребе), у мањим сеоским насељима.

Такође је у планском периоду неопходно формирање оптималне мреже насеља, планирање њиховог развоја и програмирање нивоа њихове опремљености, пре свега нестамбеним садржајима, које ће знатно утицати на слабљење, заустављање и спречавање процеса депопулације сеоског подручја на територији општине Владичин Хан. Насеље Владичин Хан ће се, у складу са овим планом и у будуће развијати као центар Општине. У осталим насељима је потребно посветити посебну пажњу њиховом уређењу и правилном развоју. Нарочито је потребно организовано и трајно утицати на заустављање неповољних демографских кретања и смањење диспропорције између развијености Општинског центра и осталих насеља на територији Општине. У зависности од ранга насеља, потреба становника и просторних могућности локације, неопходно је планирати боље инфраструктурно опремање и нестамбене садржаје за задовољавање свакодневних и повремених потреба уз поштовање Законом задатих норматива.

Табела бр.3.: Основни ниво опремљености центара јавним службама и осталим садржајима

Општински центар Владичин Хан

- управа администрације и судство: скупштина општине, општински суд, тужилаштво и правобранилаштво, служба унутрашњег обезбеђења.
- финансијске и сличне установе: филијала банке, завод за осигурање имовине и лица, завод за социјално осигурање.
- образовање и култура: средња школа, основна школа, дом за смештај ученика, дом културе, библиотека, биоскоп.
- здравствена заштита: дом здравља са апотеком и стационарном службом, диспанзерска служба, лабораторија и др.
- социјална заштита: завод за социјалну заштиту, јасле, обданиште и дечји вртић.
- трговина: самоуслуга, робна кућа, специјализоване продавнице (прехрамбених и непрехрамбених производа, намештаја, беле технике, књижаре, киосци...)
- занатство: разноврсне занатске услуге (за личне потребе, за домаћинство, привреду, саобраћај и одржавање стамбеног фонда).
- туристичко-угоститељски објекти: хотел, ресторан, кафана, посластичарница и др.
- остали комунални објекти: глана пошта, полицијска и бензинска станица и др.

Субопштински центри Цеп и Стубал, локални центри Прибој, Лепеница и развијенија и популационо већа насеља Житорађа и Прекодолце

- месна заједница, самостални објекат са канцеларијом месне заједнице, мање сале.
- поштански пункт, испостава банке.
- дом културе и подручна библиотека (може бити и у склопу школе).
- продавнице мешовите робе, прехрамбена и непрехрамбена производња.
- здравствена станица са апотеком.
- осморазредна основна школа, са простором за предшколску групу деце.
- откупна станица пољопривредних производа, пољопривредна задруга, ветеринарска станица, сточна пијаца
- угоститељско-туристички објекти (хотел, мотел, ресторан, кафана).
- разноврсне занатске услуге намењене задовољењу личних услуга и услужних капацитета.

Развијенија и популационо већа насеља у перииурбаној зони Владичиног Хана (Сува Морава, Репинце, Прекодолце, Полом) и локални центар Јастребац

- здравствени пункт
- месна заједница са канцеларијама
- непотпуна основна школа са библиотеком
- ветеринарска амбуланта, откупна станица, основни сервис за поправку
- продавница мешовите робе
- дом културе као вишенаменски објекат
- месна канцеларија

Примарно сеоско насеље

- продавница мешовите робе
- подручно одељење школе
- остали објекти према потреби

Напомена:

1. Презентирано садржаји су минимално потребни у насељу одређеног нивоа централитета, а, у зависности од потреба, у појединим центрима ће се развијати и други садржаји садржаји.
2. Угостит.–туристички објекти првенствено ће се лоцирати у: Владичином Хан, Цепу, Јовцу, зони Кукавице и др.

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ

4.1. ПЕРСПЕКТИВЕ УКУПНОГ РАЗВОЈА – ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА И АКТИВИРАЊА ПОДРУЧЈА

На бази стратешких опредељења развоја Србије, потенцијала и ограничења за развој (како оних којима располаже сама општина, тако и оних који се односе на околне и шире просторе) дефинисане су привредне гране, које ће у планском периоду бити носиоци развоја општине Владичин Хан. У наредном планском периоду општина Владичин Хан развијаће се у правцу заокруживања привредне структуре активирањем и коришћењем свих ресурса у складу са принципима одрживог развоја.

➤ Пољопривреда

Пољопривреда, као носилац и основни потенцијал развоја и напретка економског развоја; посебни нагласак је на ратарству, воћарству, повртарству, виноградарству, као и сточарству, са свињарством као носиоцем производње.

На територији општине Владичин Хан постоје велики неискоришћени потенцијали за развој пољопривредне производње. Квалитетно пољопривредно земљиште, вода за наводњавање, традиција, велике могућности за интензивни развој производње житарица (кукуруза и пшенице), повртарске производње (паприка, кромпир и пасуљ), крмног и индустријског биља.

Посебна шанса постоји у интензивном развоју воћарства, за које на територији Општине постоји погодно тле за развој и прерађивачки капацитети, а свакако постоји и велико тржиште, како стране тако и домаће, за пласман производа. За јачање воћарске производње која има велики потенцијал неопходно је подмлађивање засада, реформа газдовања засадима као и интензивнији развој свих грана воћарства. Посебан акценат се ставља на производњу јабука, шљива, вашана, крушака, трешања, као и другог коштуњаваог, али и јагодичастиг воћа (јагода, купина, малина), грожђа итд.

Сточарство има такође велики значај и могућности за развој. Свињарство је најразвијенија грана сточарства у низијском делу Општине, са јаком традицијом производње. Говеда су заступљенија у брдско - планинском делу, где су заступљене ливадске и пашњачке површине. Неопходно је

интензивирати и максимално комерцијализовати производњу. Такође, говедарство, овчарство и козарство имају потенцијал за развој, а тржишта за ову врсту меса, млека и млечних прерађевина има довољно.

Дакле, развој модерне пољопривреде, са развијеним прерађивачко - прехранбеним сектором, висока финализација производње и прераде пољопривредних производа и здрава храна су велика шанса за Владичин Хан.

➤ Прерађивачка индустрија

Савремена развојна стратегија овог сегмента привреде биће усмерена на повећању конкурентности МСП као ефикасних и флексибилних привредних субјеката и покретача развоја. То подразумева технолошко унапређење производње и извозно оријентисане, стварање сопственог брэнда производа, виши степен финализације производа, висок ниво њиховог квалитета сагласно међународним стандардима уз адекватну промоцију и маркетинг.

Нова развојна стратегија мора се више усмерити на производњу роба за извоз и повећање конкурентности са усмерењем на мала и средња, мобилнија предузећа, као покретаче привредног развоја, раста и напретка, која би својим новим елементима ценовне, а посебно неценовне конкурентности више допринела благостању становништва Општине. Оснивање овакве врсте предузећа у прерађивачко - прехранбеном сектору, значио би могућност прераде домаћих пољопривредних производа, и остваривање већег профита. Развој прерађивачко-прехранбеног сектора, са великим процентом финализације производа, довешће до подизања општег нивоа развијености, животног стандарда и знања.

Користећи међународне стандарде и прилагођавајући се новим трендовима у производњи, како у погледу квалитета производа, тако и у погледу дизајна, квалитета испоруке, праћења захтева купаца и стварања врхунског угледа фирме и сопственог „брэнда“ - робне марке као гаранције квалитета и поузданости, предузећа ће ојачати своју конкурентност на домаћем и иностраном тржишту.

➤ Туризам - одрживи екотуризам и услуге;

Природне лепоте и ресурси целог подручја општине Владичин Хан, опредељују и будућу стратегију привредног развоја и напретка у смислу оптималног и одрживог коришћења природних богатстава, првенствено за агро-туристички развој. Понуђени концепт и стратегија су оптимални, посебно у условима инсистирања државе на одрживом

развоју, тј споју екопољо - етнотуристичког напретка, што је права могућност да се превазиђе неразвијеност, а да се истовремено не наруши квалитет животне средине.

Посебно стратешко одређење Владичиног Хана на пољопривреду и туризам, поред класичних смештајних капацитета у хотелима, мотелима, планинарским и ловачким домовима и сл., даје могућност развоја оригиналног модела агротуристичких газдинстава, модерних фарми за узгој појединих врста ратарства, воћарства и сточарства, оплемењених туристичким садржајима. У складу са тим, предлажу се посебна сеоска екотуристичка газдинства, као чиниоци квалитетне понуде екопољо(екоагро) - етнотуристичких капацитета, који ће представљати атрактивну туристичку дестинацију, поготово у брдско – планинском подручју, оријентисаном на рекреативни и ловни туризам, у првом реду.

Концептом се планира да се производи ових газдинстава, прерађују у оквиру домаће радиности или пласирају преко већ афирмисане агроиндустрије Владичиног Хана.

➤ Саобраћај и везе, трговина и непривреда:

Саобраћај и везе, трговина и непривреда, са образовањем, здравством и културом, такође представљају развојни потенцијал Општине, као комплементарне неопходне делатности. Развој осталих привредних грана може се очекивати само уз пуни развој наведених делатности.

4.2. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ОСНОВНИХ ГРАНА И СЕКТОРА

4.2.1. РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Развој пољопривреде засниваће се, у првом реду, на бази пространих ораничних, повртарских, воћарских, виноградарских, али и ливадских и пашњачких површина, са акцентом на производњи хране и њеној примарној преради заснованој на ратарству (житарице, крмно биље), производњи поврћа (паприка), сточарству (свиње, говеда, живина и др.), воћарству (континентално, а нарочито јагодичасто воће), виноградарству и сл.

1) Елементи реонизације и концепције развоја пољопривреде

Рејонизација пољопривредне производње општине Владичин Хан извршена је у складу са њеним агроеколошким карактеристикама, педолошком покривачем, климатским условима и конфигурацији и енергији рељефа. У производном погледу подручје планског документа општине

Владичин Хан може се разврстати у више производно карактеристичних реона, са следећим обележјима и правцима активирања пољопривредних капацитета.

1. **Ратарски и виноградарски микрорејон** до 500 m н.в., представљен ораницама и баштама уз сами ток Јужне Мораве и зонама ушћа њених притока, где се налази најплодније земљиште. Становништво је оријентисано на гајење кукуруза и пшенице на малим површинама и само за своје потребе. На баштама се гаји и поврће (паприка, купус, кромпир, лук и др.). У ивичним деловима ове зоне ка побрђу, заступљено је и интензивно гајење поврћа, што становништву представља значајан извор прихода. Виногради су заступљени у неколико зона на већим комплексима по ободу долине. Воћњаци заузимају више ивичне зоне долине. Сточарство у насељима није интензивног типа, те је потребно користити подстицајне мере за бављење овом граном пољопривреде, поготово живинарством и свињарством. Планом се потенцира интензивна пољопривредна производња, на основама традиције и природних вредности за производњу квалитетног поврћа, воћа и грожђа. Наводњавање неопходно, складишни капацитети су везани за хладњаче, прерада се планира у постојећим и новим погонима прехранбене индустрије. С обзиром на осетљивост екосистема долинских земљишта и ресурса подземних вода, неопходно је спровођење одговарајуће употребе пољопривредног земљишта, кроз оптимално ђубрење и заштиту агрикултура. Сеоска насеља се уређују у складу са планским правилима, спроводи се комунално опремање, уређивање насеља и санитација зграда и објеката.
2. **Воћарско-сточарски микрорејон** који обухвата терене од 500-750 мнв, на брежуљкастом терену, са обе долинске стране Јужне Мораве, испресецан је долинама бројних притока ове реке, које су све бујичног карактера, а терен је угрожен ерозијом. Воћарство се може издвојити као најзначајнија грана пољопривреде, где се специјализација у производњи одвија у правцу шљиве, јабуке и вишње. Сточарство је оријентисано на говедарство и свињарство, као и гајење живине у оквиру домаћинства.
3. **Сточарско – шумски и шумски рејон** заузима површине које се налазе од 750-1000

и преко 1000 метара надморске висине, обухвата више терене падина Кукавице, Чемерника, Грота и Облика. Овај рејон се првенствено користи за планинско сточарство, а највећи део простора је под шумама и шумским земљиштем. С обзиром на површине које се у овом макрорејону налазе под ливадама и пашњацима, највећи потенцијал види се у сточарству које је још увек екстензивног типа, али уз извесна улагања може се очекивати знатно унапређење. Воћарство, као грана којој погодују педолошки и климатски услови подручја, издваја се као значајна грана и у овом делу општине. Највиши терени Кукавице, Чемерника, Облика и падина Грота изнад 1000 мнв планирани су за узгој шума, местимично на постојећим ливадама и пашњацима за планинско сточарство, као комплеметарну делатност.

Концепција развоја формирана је тако да омогући реализацију основних развојних циљева:

- очување пољопривредног земљишта;
- стварање задовољавајућих услова живљења породичних пољопривредних газдинстава као носиоца развоја руралног развоја и пољопривреде и свих његових вредности;
- повећање површине квалитетног земљишта по активном пољопривреднику;
- проширење система наводњавања/одводњавања земљишта и заштите од сувишних вода
- чување животне средине од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње (ђубрива, пестицида, животињског отпада и др.)
- финализација пољопривредних производа, односно заокруживање потпуног циклуса пољопривредне производње на селу (од примарне производње до прераде и продаје),
- очување природних, културних и традиционалних вредности руралних простора;
- подстицање преноса власништва над земљом и другим пољопривредним ресурсима (стоком, механизацијом и сл.) са породичних газдинстава који губе или немају интерес, вољу и снагу за бављење пољопривредом на витална породична газдинства;
- убрзавање приватизације државног сектора пољопривреде ради трансформације у конкурентна профитабилна приватна предузећа;
- подстицање развоја пољопривредне инфраструктуре – складишта, расхладних простора, дорадних погона, пијаца и сл.;

- подстицање диверзификације руралне економије (сеоског туризма, кућне радиности, трговине, малих и средњих погона и сл.); ради привлачења младог становништва;

Основни развојни приоритети руралног развоја и пољопривреде на простору општине Владичин Хан су:

- усклађивање развоја пољопривреде и руралног подручја са регионалним развојем и међународним окружењем;
- равномернији развој, тј. подстицање слабије развијених простора;
- оптимална употреба расположивих ресурса ради постизања максималне економске ефикасности;
- подстицање преноса власништва над земљом и другим пољопривредним ресурсима са породичних газдинстава који губе или немају интерес, вољу и снагу за бављење пољопривредом на витална породична газдинства;
- стварање задовољавајућег квалитета живљења породичних пољопривредних газдинстава као носиоца развоја руралног простора и свих његових вредности;
- стварање услова за прилагођавање пољопривредне политике стандардима ЕУ-а;
- усмеравање на коришћење међународних програма и фондова за рурални развој и хармонизацију техничке регулативе ЕУ земаља Централне и Југоисточне Европе и сл. ;

Међу специфичним приоритетима истичу се:

- Развој пољопривредне производње и прераде, хармонизован са основним оперативним циљем, усклађен са основним еколошким принципима, што подразумева да сви производни и прерађивачки сегменти уважавају еко принцип;
- повећање површине квалитетног земљишта по једном активном пољопривреднику;
- подстицање одрживе и еколошке пољопривреде; али и очување животне средине од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње (ђубрива, пестицида, животињског отпада и др.);
- подршка малим и средњим производним, прерађивачким и услужним предузећима (мини кланице, млекаре, сушаре, млинови, мешаоне, ветеринарске амбуланте, пољопривредне апотеке, мала предузећа за путнички и теретни саобраћај исл.)
- развијање малих погона - прерада пољопривредних производа и развој производње еко-биља и др.,

- изградња откупних станица - за пољопривредне производе,
- заштита од сувишних вода и проширење система наводњавања земљишта у том сислу. Системе на најнижим котама терена развијати као двонаменске, тако да се могу користити и за одводњавање и за наводњавање.
- подстицање бржег руралног развоја увођењем допунских делатности (сеоског туризма, кућне радиности, трговине, малих и средњих погона и сл.);

2) Планска решења с правилима коришћења, уређења и заштите планског подручја

У складу с природним, тржишним и инфраструктурним погодностима и ограничењима за развој пољопривредне производње, с једне стране, и физичким, социо-економским и демографским обележјима руралних предела планског подручја, с друге, подржавање раста пољопривредне производње, обезбедиће се синхронизованим предузимањем следећих активности:

1) управљање земљиштем ради побољшања стања животне средине и природних предела, применом одговарајућих агроеколошких мера, компатибилних мерама заштите и унапређења шума, што ће се одразити на корекцију постојећих односа у начину коришћења пољопривредног земљишта и укупног простора;

2) повећање тржишне конкурентности пољопривредне производње, мерама усмереним на укрупњавање и модернизацију пољопривредних газдинстава, унапређење људског потенцијала и других ресурсних, структурних, социоекономских и техничко-технолошких услова развоја аграрног сектора, као и искоришћавањем локално специфичних погодности за производњу хране дефинисаног географског порекла, и система органске производње; и

3) унапређивање економских и социјалних услова живљења на селу, подршком развоју непољопривредних делатности и повећању запослености сеоског становништва, промоцији предузетништва, оснивању и развоју микро предузећа, развоју сеоског туризма, развоју базичних услуга за сеоску привреду и становништво, обнови и развоју сеоске архитектуре, очувању културно-историјског наслеђа, пејзажних и других

просторно хетерогених вредности руралних подручја.

Како је пољопривреда управо најважнија компаративна предност Општине, њеном развоју ће се дати најважнија улога и кроз пратећу прехрамбену индустрију. Прерада пољопривредних производа ће се развијати у следећим правцима:

- ❖ основна прехрамбена индустрија,
- ❖ прехрамбена индустрија с вишим степеном финализације (нпр. производња смрзнуте, сушене хране),
- ❖ прерада производа кроз мала породична газдинства (производња и прерада меса, млека, воћа, поврћа, брашна).

У складу с основним правцима развоја прехрамбене индустрије треба покренути иницијативе за градњу следећих капацитета:

- ❖ за прераду и замрзавање поврћа,
- ❖ за сушење поврћа, воћа, лековитог и крмног биља,

Уз развој делатности на основу компаративних предности, подстицаће ће се и развој оних делатности које имају традицију, тржиште и одговарајући кадровски потенцијал.

За развој малог и средњег подузетништва на нивоу општине треба подстицати програме развоја у оквиру којих ће се системски деловати кроз три групе програма:

- ❖ Програм пословних зона-просторних могућности и капацитета
- ❖ Програм пружања финансијске подршке
- ❖ Програм образовања саветодавно-развојног система комуналног опремања зона које ће бити реализиране у наредном раздобљу

Основна планска решења

Остварење постављених циљева и задатака и сценарио могућег, одрживог, уравнотеженог развоја може се постићи спровођењем следећих пројеката :

А) Пројекти стварања опитних услова за развој одрживих и привредно ефикасних породичних пољопривредних газдинстава и пољопривреде

- Географски и земљишни информациони систем
- Агро база података
- Успостављање пројекта "Пројекција развоја пољопривреде и шумарства на подручју општине "
- Пољопривредне задруге и алијансе
- Противградна одбрана

- Прогнозно-извештајна служба
- Заштита угрожених аутохтоних биљних и животињских врста
- Обнова и развитак села

Стварање и успостављање рачунарске базе података требало би омогућити кориснику - општини упис и обраду података, уз прикључење и на базе података Министарства пољопривреде, Републичког завода за статистику, и осталих по потреби.

Требало би спровести анкетно истраживање и регистрацију свих пољопривредних газдинстава у сврху утврђивања тачнијих података о производним ресурсима, производњи и ставовима о одређеним питањима развоја и облицима сарадње са општином. Истовремено би се израдила евиденција и базе података о кориштењу државног пољопривредног земљишта. Као пилот пројекти, пожељно би било, да се у двадесетак одабраних, тржишно усмерених, виталних, значајно специјализованих и перспективних породичних газдинстава с подручја општине започне увођење једноставног књиговодства с циљем израчунавања, за различите типове газдинстава и производњи, производних, финансијских и економских показатеља.

За управљање државним пољопривредним земљиштем припремили би се критеријуми, те модели производње и привређивања, како би се земљиште што ефикасније и правичније употребљавало. Неопходно је применити закон на све пословне субјекте (правна и физичка лица) који сада незаконито користе државно земљиште. Путем одговарајуће инспекције убрзало би се решавање постојећег незаконитог стања и спречио настанак новог.

Унапређењем праћења временских услова омогућио би се квалитетнији рад прогнозно-извештајној служби. Пољопривредни произвођачи би правовремено путем медија били обавештени о појави и кретању акцидентних временских ситуација, биљних болести и штеточина.

Остварењем програма заштите угрожених изворних биљних и животињских врста на простору општине би се одабрале, сакупиле и сачувале аутохтоне сорте винове лозе и воћака, те познате изворне врсте животиња.

Б) Пројекти стварања препознатљивих тржишно високовредних општинских производа

- Савремена технологија и управљање у производњи воћа, грождја и вина.
- Производња поврћа у тунелима, пластеницима и стакленицама.

- Савремена технологија и управљање у производњи млека.
- Савремена технологија и управљање у производњи и држању говеда, свиња, перади, оваца и коза.
- Органско биолошка производња.
- Рурални и ловни туризам.
- Избор, стварање и маркетинг препознатљивих робних марки са простора општине.

Користећи општинске компаративне предности у појединим производњама, нужно је развијати следеће производе у сврху стварања тржишно високовредних производа:

- воће (јабука, крушка, трешња)
- млечни производи
- органско-биолошки производи
- агротуризам

Предложеним пројектима оспособио би се одређени број породичних газдинстава за савремену и привредно ефикасну производњу. Оспособљавањем конкретних газдинстава омогућило би се осталима да на најбољим примерима покрену себе и своје ресурсе на позитивне промене. Оснивањем специјализованих газдинстава и задруга брже би се проширила позитивна знања и искуства. Директним суфинансирањем садница, уређењем пољопривредних газдинстава и њихових дворишта и школовањем водитеља газдинства убрзаће се остварење пројеката.

Требало би радити на обезбеђивању специјаланих продајних места на Коридору Х за продају производа са простора општине. Посебно треба радити на стварању препознатљивих производа (робних марки) дефинисаног географског порекла и њиховом маркетингу. У почетку те активности треба усмерити на органско-биолошке производе, а потом и на остале производе. Овим пројектима би се истражило тржиште, обликовао производ те помогло избору, образовању и организовању произвођача.

Основни принципи и правила коришћења и заштите пољопривредног земљишта

Просторним планом општине Владичин Хан истиче се потреба рационалног коришћења пољопривредног земљишта што укључује и његову заштиту од непотребне и неконтролисане пренамене. Заузимање нових површина за ширење грађевинских подручја могуће је у случајевима, када то налажу проверени привредни и демографски разлози. Грађевине, које се могу градити изван грађевинског подручја, морају се лоцирати и

користити на начин да не ометају пољопривредну производњу.

Правила заштите пољопривредног земљишта

У циљу адекватног коришћења пољопривредног земљишта издвајају се следећи приоритети, као и правила коришћења пољопривредног земљишта:

- пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе само се у изузетним случајевима може предвидети за друге намене, и то:
  - ✓ код припајања делова рубних катастарских честица које се већим делом већ налазе у грађевинском подручју;
  - ✓ када је потребно заузети одређену површину за развој насеља, а у близини нема земљишта нижег квалитета (катастарске класе); и,
  - ✓ када се ради о лоцирању другог корисника од јавног интереса;
- маргиналне оранице под VII и VIII катастарском класом могу да се пренамене у шумско земљиште;
- чувати земљиште од утицаја негативних ефеката пољопривредне производње;
- пољопривреда заснована на тржишним начелима најчешће се одвија изван граница грађевинског подручја, а обзиром да је везана за коришћење знатних површина квалитетног пољопривредног земљишта, на том се земљишту изузетно може дозволити само градња објеката за потребе пољопривредне производње;
- тачно дефинисање власничко-корисничких права над сваком парцелом пољопривредног земљишта у процесима приватизације, реструктуризације и економске консолидације агроиндустријских предузећа и корпорација;
- поштовање еколошких ограничења за повећање економске ефикасности пољопривредне производње у процесима укрупњавања поседа и парцела породичних газдинстава и подстицања њихове специјализације, интензификације и комерцијализације;
- изградњу стамбених и привредних објеката за потребе пољопривредне производње породичног пољопривредног газдинства (фарме), као и разних видова руралног туризма планирати под условом да ти објекти буду искључиво у функцији обављања пољопривредне делатности;
- приликом планирања изградње објеката нових пољопривредних газдинстава изван грађевинских подручја, као и планирања градње у сврху проширивања постојећих газдинстава, подстицати обједињавање честица

пољопривредног земљишта у функционалну целину одговарајуће величине да би се на њему могла засновати рентабилна, тржишна производња, повећање природне разноврсности руралних и периурбаних предела:

- ✓ успостављањем еколошки оптималних односа између пољопривредних и шумских површина;
- ✓ заштитом природних или полуприродних енклава (баре, мочваре, шумарци, забрани, шушњари и сл.) на теренима с интензивном пољопривредном производњом;
- ✓ умрежавањем пољопривредног земљишта у разне видове заштитног зеленила (шумски пољозаштитни појасеви, антиерозионе, односно водозаштитне живице, међе и друга природна станишта дивље флоре и фауне дуж пољских путева, каналске мреже, речних токова и сл.), сходно конфигурацији терена, хидролошким условима, начину коришћења земљишта и сл.;
- разрада и спровођење програма комасације земљишта у склопу целовитог уређења насеља с атаром, уз обавезну примену савремених агроеколошких стандарда у погледу:
  - ✓ спречавања ерозије;
  - ✓ успостављања еколошки безбедних односа између развоја биљне и сточарске производње (максимално два условна грла стоке на 1ha пољопривредне површине);
  - ✓ укључивања у плодоред легуминоза и других култура (минимум 20%), односно примене прикладних агротехничких мера које регенеришу природну плодност земљишта;
  - ✓ одржавања органске структуре земљишта одговарајућим коришћењем пољопривредне механизације;
  - ✓ усклађивања величине поља (максимално 25ha) са условима биотопа;
  - ✓ обезбеђења минималног нивоа коришћења маргиналних пољопривредних земљишта (учесталост кошења травно-зељастих површина и извоза сена, интензитет испаше и сл.);
- изградња рибњака и пратећих објеката за потребе узгоја рибе (спремишта за храну, возила, уређаји и др.) дозвољена је на пољопривредном земљишту катастарске културе мочвара, бара као и на земљиштима непогодним за обраду, а добијеним екстлоатацијом угља. Уз рибњаке могуће је градити стамбене објекте за

чланове пољопривредних газдинстава који се баве рибарством. Приликом изградње рибњака, потребно је осигурати непропусну подлогу, довољне количине воде и заштиту објеката од поплаве;

Могућности реализације планских решења

У планском периоду неопходно је извршити низ припремних друштвених и техничких мера које представљају основне преуслове за развој пољопривреде и руралних простора општине. Паралелно са наставком рада на уређењу земљишта планира се и припрема и почетак радова на изградњи откупно-складишних и прерађивачких капацитета. Природне могућности у насељима дозвољавају и омогућавају значајније повећање капацитета, тако да се у свима насељима они могу планирати а основни носиоци изградње тих капацитета могу бити сви зависовани инвеститори.

Како би се поменуте стратешке смернице реализовале потребно је дефинисати следеће програмске и пројектне задатке.

Планска решења остварива до 2026. године

- Подршка реформи катастра и земљишних књига
- Успостављање пољопривредног информацијског система (ПИС)
- Успостављање програма "Систем пољопривредних књиговодствених података"
- Прогарам Оснивање Савета за рурални развој
- Програм диверзификације руралних активности
- Побољшање асортимана пољопривредних производа прилагођавањем производње по количини, квалитету и конкурентности захевима светског тржишта али и положају на Коридору X;
- Кафилеријско збрињавање отпада анималног порекла и «сеоске депоније» за пољопривредни токсични отпад
- Формирање удружења пољопривредних произвођача уз оспособљавање пољопривредника за задружне, привредне и остале облике удруживања.
- Едукација и тренинг фармера у примени правила добре пољопривредне праксе

Планска решења остварива у континуитету до 2026. године

- Повећање производних ресурса породичних пољопривредних газдинстава

4.2.2. РАЗВОЈ ШУМАРСТВА И ЛОВНЕ ПРИВРЕДЕ

Развој шумарства заснива се на одрживом газдовању шумама и унапређењу шумског и ловног фонда.

Главни правци развоја ШУМАРСТВА у целини треба да буду: очување шумског фонда, јачање и проширење шумског фонда и повећање приносних могућности шума.

Јачање и проширење шумског фонда вршиће се пошумљавањем голих површина шумског земљишта, радовима на мелиорацијама деградираних шума и шикара и осталим шумскоузгојним интервенцијама.

Стратешки – плански оквир развоја шумарства (у складу са шумско привредном основом) је, коришћење производног потенцијала шумских зелишта за одрживу производњу дрвне масе у економским шумама, односно прираст у складу са плановима шумских газдинстава према шумско – привредној основи.

Претпоставка за овакав домет је интензивирање газдовања (израда шумских путева, максимално коришћење сечивог етата, пошумљавање необраслих шумских површина одређених за шумарство).

Концепт заштите и коришћења шума заснива се на унапређењу стања и повећању површина под шумама, изради планова и програма газдовања шумама и пошумљавања, као и на обезбеђењу средстава од ресорних министарстава за остваривање мера заштите шума, заштите од ерозије и заштите природних вредности.

Унапређење стања постојећих шума и повећање површина под шумама, првенствено оних у државном власништву (у складу са концепцијом из Нацрта РПП Јужно Поморавље), подразумева одговарајуће:

- **газдовање шумама** – рационално коришћење укупних производних потенцијала шума; повећање укупне обраслости и попуњавање недовољно обраслих површина; нега постојећих састојина и интензивирањем шумско-узгојних радова; организовање чувања шуме и форсирање мера превентивне заштите како се не би нарушила биолошка и еколошка стабилност шума овог подручја; максимално сузбијање бесправне сече, посебно у ерозијом угроженим сливовима и вредних шумских састојина на Кукавици; контролисано коришћење шумских плодова и лековитог биља; компензационо подизање нових површина у случају просецања постојећих шума за инфраструктурне

коридоре и развој туристичко-рекреативне инфраструктуре; смањење степена угрожености од пожара на појединим локалитетима (посебно под четинарима); антиерозивна заштита и др;

- **управљање шумама** – успостављање јединственог и једнаког статуса свих шума без обзира на власништво; обезбеђење услова и средстава за унапређивање стања и функција шуме од стране власника или корисника шума и шумског земљишта; компензацијама власницима шума од стране државе или корисника за штете услед ограничења у коришћењу шума и шумских подручја; усклађивање опште и посебних шумско-привредних основа и програма газдовања шумама и планираног развоја туризма, првенствено у погледу планираних скијалишта, и водопривреде, првенствено у погледу антиерозивне заштите постојећих и планираних водоакумулација, као и са режимима заштите природних и непокретних културних добара.

Поред наведеног, у шумама ће се спроводити **заштита шума од пожара**, кроз примену одговарајућих мера зависно од врсте, густине и стања засада, као и **антиерозиона заштита**, која ће се остварити се применом биолошких мера (пошумљавање и затрављивање), биотехничких мера (плетери и зидићи против спирања) и техничких мера (габионске преграде и прагови у циљу стабилизације терена и заустављања вученог наноса) на површинама и локалитетима које угрожава средња, ексцесивна и јака ерозија.

Планска решења до 2026.године:

- ⇒ спровођење радова на простој и проширеној репродукцији шуме који су предвиђени шумско – привредном основом;
- ⇒ спровођење радова на интензивирању газдовања (израда шумских путева, максимално коришћење сечивог етата, пошумљавање необраслих шумских површина опредељених за шумарство) шуме који су предвиђени шумско – привредном основом;
- ⇒ предузимање радова на мелиорацији деградираних шума;
- ⇒ спровођење интензивних мера за заштиту и негу постојећих шума у свим фазама развоја, и то мера унапређења стања шума, мера заштите од ерозије и мера заштите природних вредности, у складу са важећим

шумско – привредним основама за шуме у државном власништву и програмима газдовања приватним шумама;

- ⇒ селективно пошумљавање на површинама које су издвојене као изворишта вода, поред акумулација и речних токова, на еродираним површинама; поред мелиорације постојећих шума извршити пошумљавање голети и подизање заштитних шума у зонама саобраћајница, индустријских постројења и зонама предвиђеним за туристички развој;
- ⇒ стимулација развоја приватних шума и подстицање пошумљавања терена угрожених ерозијом који су у приватном власништву.

Планска решења после 2026. године:

- ⇒ наставак спровођења интензивних мера за заштиту и негу постојећих шума у свим фазама развоја и других активности започетих пре 2014.године у складу са важећим шумско – привредним основама за шуме у државном власништву и програмима газдовања приватним шумама;
- ⇒ одржавање и по потреби повећање постојећих шумских комплекса.

ЛОВ И РИБОЛОВ. Планом се потврђује зона ловишта "Кукавица" која обухвата делове општине Владичин Хан, са приоритетим просторима у зонама Кукавице (на подручју општине Владичин Хан је само део овог ловишта, које се простире и на подручија општина Лесковац и Врање, а на ову зону се наслања и подручје ловишта "Влајна" које се простире у највишим зонама Кукавице ка Лесковачкој котлини), у складу са расположивим потенцијалима и економским капацитетом. Ловиштима управљају удружења Ловачког савеза Србије.

Развој ловства и управљање ловиштима спроводиће се (у складу са РПП Јужно Поморавље): очувањем разноврсности ловне фауне; гајењем, насељавањем и заштитом дивљачи у ловишту; усклађивањем ловне и осталих делатности у ловишту; организацијом стручне службе за праћење и усмеравање развоја популације основних и споредних врста дивљачи; израдом и одржавањем ловно-узгојних и ловно-техничких објеката; санитарним одстрелом дивљачи, а по поправци стања и организованом лову основних врста; организовањем ловног туризма и едукацијом ловних стручњака и ловаца у циљу заштите и узгоја дивљачи и др.

Зоне дуж Јужне Мораве, Врле и притока, као и зона Јовачких језера, предвидеће се за риболовна подручја, при чему се истиче обавеза спровођења

контролисаног улова и заштите и обнављања рибљег фонда.

Плански концепт узгоја дивљачи и риболовне фауне заснива се на решењима ловних основа и подразумева:

- заштиту, гајење и рационално коришћењу дивљачи;
- активну заштиту неловне дивље фауне, као дела шумског екосистема;
- постизање оптималне бројности популације;
- постизање што вреднијих трофеја основних гајених врста;
- професионално организовање ловних и риболовних подручја;
- професионално организовање ловног и риболовног туризма;
- едукацију ловних стручњака и др.

Предлог планских решења у току целог планског периода:

- ⇒ У целокупном планском периоду неопходно је спровођење мера за заштиту, гајење и рационално коришћење дивљачи у складу са планским концептом узгоја дивљачи и развојем ловног и еко-туризма и принципима одрживог развоја шумских и осталих екосистема

4.2.3. РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ И МСП

Развој индустрије и малих и средњих предузећа и пословања заснован је, првенствено, на коришћењу природних ресурса и прераде пољопривредних производа, дрвета и др., као и производње на бази увезених сировина.

Полазне одреднице концепције просторног развоја индустрије и МСП и предузетнишва на подручју општине Владичин Хан сагледане су кроз општа одређења и концепције развоја индустрије и МСП:

- на ширем, републичком и регионалном нивоу, а презентоване у Просторном плану Републике Србије, Просторном плану подручја посебне намене инфраструктурног коридора Ниш – граница Македоније, Регионалном просторном плану Јужног Поморавља, као и бројним стратегијама донесеним за ниво Републике Србије: Национална стратегија одрживог развоја („Службени гласник РС”, број 57/08); Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара ("Службени гласник РС", број 33/12), Стратегија развоја туризма Републике Србије за период 2016 – 2025. („Службени гласник РС”, број 85/14) и друге, као и другим секторским стратегијама,
- на ужем, локалном нивоу уважавајући одређења и конценцију развоја у Стратегији

одрживог развоја општине Владичин Хан 2013-2018.год. (Владичин Хан 2012.), Стратегији развоја туризма за општину Владичин Хан 2017-2022, концепту уређења и изградње простора презентованом у Плану генералне регулације насеља Владичин Хан, елементима концепције развоја према ППО Владичин Хан из 2010.године и оцени просторно-развојних обележја индустрије у општини (SWOT анализа) као релевантног оквира за дефинисање будућих праваца развоја и размештаја индустрије и МСП.

Основни правци развоја индустрије и МСП – Уважавајући традицију и потенцијале, развој индустрије на подручју општине Владичин Хан убудуће ће се базирати на сировински оријентисаним областима привређивања – агроиндустријском комплексу, индустрији грађевинског материјала, производњи различитог намештаја, уз диверзификацију унутар ових али и других делатности. Уједно, то подразумева и другачију, савременију и организовану пољопривредну производњу, бољу повезаност различитих привредних активности у правцу афирмације специфичности општине Владичин Хан у ширим оквирима. У том смислу неопходно је повезивање различитих делатности нпр. пољопривреда – индустрија – туризам – саобраћај, складиштење и развој осталих, секундарних сегмената у функцији поменутих (трговина, производне, личне, комуналне услуге, финансијско посредовање...)

Обликовање индустријске структуре засноване на принципима одрживог развоја и тржишности са МСП, као носиоцима развоја, обухвата и савременију просторну организацију и функционисање производних активности.

➤ ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА РАДНИХ ЗОНА

Превазилажење различитих развојних ограничења која се деценијама испољавају на подручју општине Владичин Хан (депопулација, недовољно развијен сектор привреде и јавних служби, те низак степен инфраструктурне опремљености простора и др.) оствариће се интензивирањем привредног развоја у примарном развојном појасу уз коридор X, и затим развојем привредних активности сагласно локалним потенцијалима у мањим, микроразвојним центрима јачањем економске снаге руралних простора побољшавање услова живота с једне и економске валоризације локалних ресурса, традиције, културе с друге стране.

Усмеравања размештаја индустрије и МСП на подручју општине Владичин Хан подразумева:

- реструктивно ширење постојећих зона и дисперзно размештених локалитета у општинском центру, првенствено коришћење постојећег грађевинског фонда (као „brownfied“ локације)
- формирање нових зона/комплекса/локалитета могуће је на мање повољним просторима за пољопривреду и друге делатности (изван повшина шумског земљишта, планираних туристичких локалитета ...),
- унапређење инфраструктурних услова у постојећим и потенцијалним зонама/локалитетима за смештај МСП у микроразвојним центрима и другим насељима било да је реч о новим објектима или реактивирању објеката тренутно ван функције (напуштена складишта, откупне станице и сл.)
- лоцирања малих погона еколошки чисте производње у оквиру стамбеног ткива у насељима сагласно правилима уређења и изградње простора и услова заштите животне средине.

У планираној територијалној структури индустрије и МСП, издвајају се следећи:

- индустријски центар Владичин Хан (као субрегионални центар II ранга према Нацрта РПП Јужног Поморавља) са постојећим радним зонама (индустријским комплексима) ограничених могућности просторног ширења уз неопходно побољшање инфраструктурне опремљеност простора и интензивније коришћење постојећих локација сагласно планираној намени простора према Плану генералне регулације насеља Владичиног Хана
- насеља Лепеница и Сува Морава са индустријском зоном
- насеља Прекодолце, Житорађа, са развијеним нуклеусом производних активности
- насеља Стубал и Прибој, са потенцијано новим индустријским зонама,
- остала насеља у којима постоји интерес и могућност за интензивирање и диверзификацију садашње локалне економије.

Највећи потенцијал и перспективу за смештај разноврсних производно-услугних активности те развој радне/индустријске зоне регионалног значаја (Регионални просторни план Јужног Поморавља) има простор у долини Јужне Мораве, између државног пута ПБ реда бр. 441 који повезује општински центар са насељем Прибој, паралелног са коридором X, и реке. Предности подручја су: повољан саобраћајно-географски

положај (уз Коридор X, близина изграђених и планираних друмских петљи, траса железничке пруге и станице), велике слободне површине, постојећа индустријска зона „Сува Морава“ као пол агломерирања будућих активности, близина неколико општинских центара (Владичин Хан, Сурдулица, Врање) са људским ресурсима (уз могућност преквалификације, обуке, едукације и ставрање нових стручних профила) али у којима су релативно ограничење могућности ширења постојећих индустријских зона/комплекса. Ограничења се односе на неопходно коришћење савремених производних технологија и строго поштовање режима заштите речних токова, зоне технолошких језера, а нарочито зоне изворишта водоснабдевања "Лепеница", појаса уз инфраструктурни коридор, дакле спровођење мера заштите животне средине. Развојни потенцијал овог простора је од изузетне важности за развој савремених просторних форми - слободна зона и индустријски парк као важних инструмената за привлачење инвестиција и интензивирање привредног развоја. Према Генералном пројекту *Слободна зона „Југ“ и индустријског прака* (2008.) предвиђено је активирање овог простора укупне површине 350 ha кроз три етапе развоја на три локалитета:

- локалитет А „Сува Морава“ - укупне површине 132 ha концирпирани око постојеће индустријске зоне (која данас обухвата површину 68 ha где су лоцирана предузећа „Јужна Морава“ „Слога“, „ФОПА“ и др.),
- локалитет Б „Стубал“ - нови комплекс за проширење планиране слободне зоне и индустријског парка на површини од 111 ha,
- локалитет Ц „Прибој“ - нови комплекс за проширење планиране слободне зоне и индустријског парка на површини од 107 ha.

Поред производних капацитета, предвиђени су и објекти робно-транспортног центра са складишним, логистички и другим функцијама, пратећи инфраструктурни објекти, објекти за финансијско-комерцијалне услуге, смештајни и спортско-рекреативни капацитети. Уз осавремењивање постојеће производње у индустријској зони „Сува Морава“, могуће је развој производња из области машиноградње, електроиндустрије и других области са новим технологијама.

Унапређењем просторно-развојних услова (инфраструктуре, стимулативног амбијента за привлачење инвестиција и развој МСП, производних и услужних) на овом простору могуће је формирања савременог динамичког пола развоја у регионалним оквирима. Стога се у скорије време може очекивати

реаткивирање Слободне зоне „Југ“. Оснивање индустријског парка (и превођење постојеће зоне у индустријски парк могуће је тек након заокруживања законског. Битно је напоменути да производња у индустријском парку утиче се на пораст запослености локалног становништва, измену структуре запослених путем обуке и тренинга, привлачење пратећих и услужних делатности, коришћење локалних добављача и логистике што утиче на привредни развој целокупне регије.

➤ *ОСНОВНА ПРАВИЛА УСМЕРАВАЊА РАЗВОЈА И РАЗМЕШТАЈА ИНДУСТРИЈЕ И МСП*

Развој индустрије и мале привреде на подручју општине Владичин Хан темељи се на коришћењу природних ресурса и прераде пољопривредних производа, дрвета, минералних сировина, као локалним сировинама, али и преради и производњи на бази увозних сировина за које не постоји локална сировинска база (електронска, металопрерађивачка, текстилна и др. индустријске производње у складу са Концептом ППО).

Формирање индустријских предузећа, како већих, а нарочито малих и средњих могуће је првенствено у општинском и осталим центрима и планираним индустријским зонама на територији Општине, а планом се предлаже више локација за **веће радне зоне** у постојећим насељима, било у оквиру постојећих, али и новопланираних радних зона, првенствено уз постојеће и планиране јавне путеве, при чему развој (уређивање и функционисање) ових зона треба да буде усклађен са развојем саобраћајне мреже и мрежа техничке инфраструктуре. Лоцирање **мањих производних погона** у оквиру мале привреде могуће је и ван ових зона, уз поштовање захтева заштите животне средине, односно под условом да је активност која се спроводи при производњи, складиштењу, односно транспорту производа и сировина таква да не угрожава постојећи квалитет животне средине и функционисање простора.

Основна правила за коришћење, уређење и заштиту планског подручја с аспекта развоја и размештаја индустрије и МСП су:

- 1) мала и средња предузећа и остале привредне делатности првенствено се лоцирају у већ активираним или иницираним привредно-индустријским зонама, комплексима / локалитетима уз адаптацију и реконструкцију постојећег грађевинског фонда
- 2) размештај, организација и уређење зона, комплекса и локалитета усклађује се с

планираним развојем саобраћајних и других инфраструктурних објеката и коридора, на просторима мање повољним за пољопривреду, изван површина шумског земљишта и потенцијалних туристичких простора и локалитета, водећи рачуна о ограничењима режима заштите простора;

- 3) зоне/комплекси/локалитети с привредним активностима одвајају се заштитним зеленилом у контактном појасу са другим просторним целинама ради ублажавања њиховог утицаја на окружење;
- 4) неопходно је функционално и технолошко усавршавање производње и унапређивање инфраструктурне опремљености зоне/комплекса/локалитета (посебно третмана и евакуације отпадних технолошких вода и чврстог отпада из производног процеса);
- 5) примењују се мере заштите сагласно правилима коришћења и уређења простора, студијама о процени утицаја на животну средину за објекте и делатности за које је обавеза њене израде прописана Законом о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 135/04 и 36/09) и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, број 114/08); наглашава се да је приликом израде планске и техничке документације потребно обезбедити примену Закона о процени утицаја на животну средину за све објекте на које се овај закон односи уз одговарајуће уклапање објеката у околни простор у складу са правилима грађења дефинисаним у овом ППО;
- 6) могуће је фазно привођење намени иницираних и нових зона и комплекса, уз обезбеђење одговарајућег нивоа инфраструктурне опремљености сваке фазе у складу с правилима изградње и уређења простора.

Правила изградње и уређења простора за лоцирање индустријских објеката и МСП дефинишу се Планом генералне регулације насеља Владичин Хан и одговарајућим регулационим планом за остала насеља.

➤ *ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ*

Планско решење 1: Развој малих и средњих предузећа и предузетништва

Приоритетне активности :

- 1) Убрзање реструктурирања предузећа (завршетак приватизације, техничко-технолошко унапређење производње, развој извозно оријентисаних производних програма) и подстицање развоја нових предузећа базираних на знању, новим технологијама конкурентним производима,
- 2) стварање повољног пословног и институционалног амбијента за привлачење директних инвестиција и развој МСП – канцеларије или других стручних служби за локални економски развој, оснивање различитих удружења, кластера, јачање управљачких и менаџерских капацитета,
- 3) едукација предузетника, усклађивање образовних профила са потребама локалне привреде, стручно оспособљавање, преквалификација незапослених,
- 4) стварање услова за даљу афирмацију производних специфичности планског подручја: формирање базе података о локалним предузећима, унапређење предузетничког духа, развој комплементарних производних програма, интензивирање интерсекторских веза у локалним/регионалним економијама (пољопривреда - прерађивачка индустрија - услуге – туризам - саобраћај) и
- 5) повезивање са суседним општинама у правцу обликовања заједничких пројеката, обједињавања потенцијала, комплетирање производње и заједничког наступа на ширем регионалном, републичком и транграничном тржишту.

Планско решење 2: Уређење индустријских зона, комплекса и локалитета

Приоритетне активности:

- 1) инфраструктурно комплетирање постојећих локалитета и зона посебно у општинском центру Владичином Хану, уз адекватне мере заштите окружења током производног процеса,
- 2) стварања просторних услова за развој МСП, пре свега у индустријској зони „Сува Морава“, просторно и програмско дефинисање индустријских комплекса/локалитета у микроразвојним центрима израдом одговарајућег урбанистичког плана на основу инвестиционе документације (студије изводљивости) са проценом утицаја на животну средину,
- 3) промоција просторно-развојних предности планског подручја посебно индустријске зоне „Сува Морава“, уз могућности реактивирања Слободне зоне „Југ“ и могућности оснивања индустријског парка и планираног РТЦ.

4.2.4. РАЗВОЈ ГРАЂЕВИНАРСТВА

Развој грађевинарства базираће се на коришћењу грађевинских сировина (камен, дрво и др.), поготово у контексту будућег развоја привредних капацитета и капацитета инфраструктуре.

Грађевинарство и индустрија грађевинског материјала. Ово је привредна област која, с обзиром на предстојећу изградњу планираних инфраструктурних, привредних и других објеката, има перспективу у општини Владичин Хан. Постојање ресурса минералних сировина, првенствено камена и цигларске глине, отвара могућност да се ова област развија у складу са плановима, те тиме допринесе бржем опоравку привреде Владичиног Хана. Овде је изузетна могућност за мала и средња предузећа да искористе постојеће потенцијале и тражњу, а процес реструктурирања је неминовност, с обзиром да је неопходно да се грађевинарство прилагоди новим захтевима и потребама за формирањем специфичних услуга, где ће примат имати специјализована грађевинска предузећа мањег капацитета, пре свега у поморавским насељима.

У просторном смислу грађевинска делатност ће бити везана за постојеће и планиране радне зоне или локације за експлоатацију камена и глине.

Лоцирање објеката за сепарацију шљунка и песка је могуће у ваннасељским зонама, при чему се саобраћајни токови усмеравају обилазним саобраћајницама и на начин да транспорт не угрожава функционисање насеља.

Обавеза израде и спровођења пројекта рекултивације и уређења напуштених зона експлоатације минералних сировина је плански услов за добијање дозволе за експлоатацију.

4.2.5. РАЗВОЈ ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Експлоатација минералних сировина развијаће се на бази коришћења постојећих ресурса, првенствено неметала.

На простору који је обухваћен Просторним планом Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство је одобрило извођење геолошких истраживања минералних ресурса и то за истражна поља (нафта и гас на целој територији републике Србије јужно од Дунава и руда олова и цинка на локалитету Црвени Брег), а апликације за истраживања су регистроване и за поједине локалитете и минералне сировине (бор и литијум на локалитетима Струганица, Биновце и Врбово, молибден на локалитету Мачкатица, камен

на локалитету Дупљане, злато, сребро, олово, цинк и бакар на локалитету Врање).

На основу службене евиденције катастра експлоатационих поља које се води у Министарству рударства и енергетике утврђено је да на територији коју обухвата просторни план постоје следећа експлоатациона поља: кварцна стена на старом експлоатационом пољу, дацит као техничко-грађевински камен на локалитету Момин камен (који је у међувремену због изградње аутопута затворен за експлоатацију и простор је искоришћен за изградњу аутопута).

На територији Просторног плана истражене су оверене резерве следећих минералних сировина: опекарска глина на локалитету Полом и Забел.

На простору који је обухваћен Просторним планом Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство одобрило је извођење геолошких истраживања и експлоатације подземних вода компанији „Нектар доо“ на локалитету Извориште Нектар у Владичином Хану.

Основни концепт развоја експлоатације минералних сировина

Експлоатација неметаличних минералних сировина (грађевинског камена хлоритског шкриљца – дацита, цигларске глине) су перспективне активности за општину Владичин Хан, које се у будућности морају одвијати плански, уз поштовање захтева заштите животне средине. Исто важи и за евентуалну експлоатацију цементних лапораца, као и осталих минералних сировина за које истраживања у будућности покажу да би експлоатација неметала, али и метала могла бити рентабилна и еколошки прихватљива.

Обавезно је поштовање пројектованог начина експлоатације и рекултивације простора, као и транспорта и складиштења експлоатисаног материјала. Планом се дефинишу приоритетне зоне за експлоатацију, и то: првенствено за лежишта за која су утврђене резерве и урађена сва потребна техничка документација на основу експлоатационих права чије је одобравање у надлежности Републике Србије.

С обзиром на интензивно коришћење простора у долини Јужне Мораве, постојеће изграђене и планиране радне и стамбене зоне и и саобраћајне и инфраструктурне коридоре, локацију изворишта "Лепеница", зону технолошких језера, зоне угрожене поплавама, потенцијалне активности у вези експлоатације шљунка и песка из наноса Јужне Мораве морају се реализовати искључиво према условима и сагласностима

надлежне водопривредне организације и надлежних министарстава.

Приоритети развоја оствариви до 2026. године:

- израда комплетне истражне, планске и техничке документације за просторе за које се приоритетно искаже интерес за експлоатацијом камена, шљунка и песка
- израда истражне документације за остале просторе
- израда и спровођење пројеката рекултивације и простора који су напуштени или се напуштају као лежишта.

Планска решења после 2026. године:

- израда планске и техничке документације за просторе за којима се истраживањима докаже да је експлоатација лежишта рентабилна и прихватљива са аспекта утицаја на животну средину.
- наставак израде и спровођења пројеката рекултивације и простора који су напуштени или се напуштају као лежишта.

4.2.6. РАЗВОЈ ОСТАЛИХ ДЕЛАТНОСТИ

Концепт развоја осталих делатности и планске акције

Домаћа радиност, као самостална делатност са организованим тржиштем или кооперацијом са другим привредним гранама (текстилна индустрија нпр.), али и као комплемент туризму и пољопривреди, могла би се развијати из домена производње прехранбених производа, вунених производа – плетенина, дрводељства (намештај у етно стилу), као и у делу индустријске кооперације (израда делова за намештај) са већим производним системима. Поред запошљавања дела радне снаге (нарочито женске), овим ће се повећати и економска сигурност домаћинстава на селу и обезбедити још један додатан туристички мотив овог краја.

Поред наведених, у Општини ће се развијати и друге привредне гране у складу са захтевима одрживог развоја. Комуналне, комерцијалне, пословне и друге услуге и њихов развој, као и развој јавних служби пратиће и зависиће од степена економског активирања примарних економских ресурса (пољопривреда, туризам, агроиндустрија и друге индустријске гране, експлоатација минералних сировина и др.) и демографског развоја.

Планом су дефинисани параметри за опремање насеља појединим објектима услуга, у складу са рангом насеља, тј. његовим значајем у мрежи насеља.

Просторни аспект и динамика активирања

У просторној структури већина ових делатности није просторно захтевна, већ се одвија у оквиру домаћинства, насеља и сл. Распоред и величина локација за јавне службе биће у складу са потребама и параметрима за димензионисање из овог плана, односно одговарајуће планске документације за поједина насеља.

Напомиње се да се већи трговински комплекси са складиштима могу организовати у оквиру радних зона, поготово у близини инфраструктурног коридора који води Јужноморавском долином, због лаке доступности. Стога се трговина, поготово veleпродаја, истиче као прихватљива делатност са аспекта екологије и будућег развоја. Предуслов за активирање ових локација је израда планске и техничке документације у складу са актуелним пројектима објеката у овој зони (аутопут, гасовод, железница, индустријски комплекси, итд.).

Динамика активирања и развоја појединих делатности биће усклађена са развојем основних привредних делатности на бази активирања примарних економских ресурса и развоја насеља.

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА

Туризам ће се развијати на бази изузетних неискоришћених потенцијала овог подручја – природних пејзажних вредности простора, нетакнуте чисте природе Кукавице, Чемерника, терена погодних за различите видове рекреативног и ловног туризма, богатства флоре и фауне, вредних културно – историјских споменика, традиционалног начина живота на селу, итд.

С обзиром да подручје долине Јужне Мораве кроз које пролази транзитни путни правац међународног ранга Аутопут Е-75 и железничка пруга представљају саобраћајну кичму општине Владичин Хан, која је и прилаз значајној важној перспективној туристичкој регији Крајиште - Власина, тј. зони Власинског језера; Владичин Хан се тако јавља као пункт на транзитном правцу са којег се скреће долином Врле ка Сурдулици и Власинском језеру.

У северозападном делу територије Општине издваја се подручје строгог природног резервата Кукавице (површина овог резервата у општини Владичин Хан је 78 ha), као и ловишта на овој планини.

Наглашава се да сва места која се налазе на државним путним правцима I и II реда (Цеп, Владичин Хан, Житорађа), имају перспективе за

лоцирање смештајних капацитета од којих је приступ овим туристички атрактивним локалитетима погодан.

Смештајни капацитети заснивају се на постојећим хотелским капацитетима (у Владичином Хану и неколико мањих мотела у околини).

Концепција дугорочне организације простора за туризам и рекреацију у општини Владичин Хан заснива се на републичким и регионалним планским одређењима, као и на реалним потенцијалима за развој туризма овог краја.

Туристички потенцијал – природне и антропогене туристичке вредности и расположива рецепциона основа (смештајни капацитети, угоститељски објекти и сл.) укључујући ту и туристички значај саобраћајно - географског положаја Владичиног Хана омогућавају знатан развој и афирмацију туризма. Неоспорно је да расположиви услови погодују развоју транзитног, екскурзионог, планинског, ловног, излетничког, спортско - рекреативног, екскурзионог, истраживачког, фестивалског, градског и сеоског туризма они су у садашњој фази само делимично искоришћени. Напомиње се да, поред наведених облика туризма, постоје индиције и за развој бањског туризма, уколико истраживања геотермалних потенцијала покажу да у овој зони, која се наслања на подручје Врањске бање, има потенцијалних извора лековите воде.

Подручје Владичиног Хана је везна зона ка јужном делу Источне туристичке зоне I степена и туристичкој зони Крајиште и Власина I.1 степена, која је међународног и националног ранга са водећим активностима турног и алпског скијања и других зимских спортова, као и летње рекреације (језерске, еколошке, сеоске и др.). С обзиром да је приоритет у реализацији те зоне дат подручју Власине, веза од Владичиног Хана долином Врле ка Власинском језеру и њена контактна зона са кориидором X у зони Владичиног Хана је изузетно битна. Подручје Владичиног Хана је погодно за све облике транзитног туризма, као и активности које су комплементарне са околним туристичким зонама. Главне субрегије туристичке регије Крајиште - Власина не обухватају подручје Општине, изузев само делимично северне субрегије (планинског сектора Чемерника - Острозуба - Грамаде, у сеоском подручју Чемерника) и контактне зоне ка средњој субрегији (са планинским сектором Бесна Кобила - Варденик - Милешевска планина, Сурдулицом, Власинским језером, Врањском бањом и др.), преко Сурдулице и Врања. Субрегије би се организовале преко основних просторних јединица - туристичких рејона у којима се може формирати интегрална туристичка

понула. Ван туристичке зоне и регије Крајиште - Власина утврђене Просторним планом Србије, предлаже се и формирање туристичких рејона, од којих су за општину Владичин Хан важни Кукавичко - Грделички рејон, који захвата део територије Општине, као и Лесковачки рејон, који је суседни северни туристички рејон.

Поред тога, Регионалним просторним планом које обухвата РПП Јужно Поморавље дефинисано је 8 туристичких рејона у оквиру Пчињског и Јабланичког округа. За општину Владичин Хан посебно су важни Сурдулички рејон (са језером и планинама), Врањско - Бујановачки рејон (са бањама и планинама), Лесковачки рејон (града Лесковца и околних села), који су у контактним зонама општине Владичин Хан, а нарочито **Кукавичко - Грделички рејон** који се налази на деловима територије општина Лесковац, Врање и Владичин Хан.

Кукавичко - Грделички туристички рејон (према РПП Јужно Поморавље) обухвата планине Кукавицу и Пољану, Грделичку клисуру, водоакмулацију Барје, Јовачка језера, туристичко место – општински центар Владичин Хан, субопштинске центре општине Лесковац (Вучје, Грделицу и Предејане) и друга насеља, ловиште "Кукавицу", излетишта, објекте, природне и културне вредности. Туристичко-рекреативна понуда биће комплетирана проширењем смештајних капацитета (планинарски дом и хотел на планини Кукавици и др), изградњом инфраструктуре, јавних садржаја и спортског центра у Владичином Хану, унапређењем садржаја доминантно летње рекреативне понуде у простору (ловне, водне, сеоске, излетничке, коњички програми и др). Лоциран уз западни туристички коридор (Лесковац-Врање) у контакту са транзитним туристичким коридором аутопута Е-75 (петље "Владичин Хан" и "Грамађа", реновирани мотели Предејане и Цеп), овај рејон представља велики регионални излетнички комплекс Лесковца, Врања, Владичиног Хана и других насеља чија ће понуда бити организована у систему разноврсних клубова.

Главна туристичка понуда рејона биће организована у следећим комплексима и местима:

- рекреативни комплекс водоакмулација Барје-Кукавица, север (КГР1) (контактна зона ка општини Владичин Хан у општини Лесковац); и
- рекреативни комплекс Пољана-Кукавица (југ)-Грделица (КГР2), при чему се напомиње да његови делови леже у западном и северном делу општине Владичин Хан.

Развој туризма на простору општине Владичин Хан, у склопу Кукавичко - Грделичког рејона, али подручја ван њега на осталом делу општинског простора, могуће је везати за природне и створене атракције на простору општине и суседних општина. Стога се :

- 1) *туристичка зона „Долина Јужне Мораве и Врле“, са Грделичком клисуром, ослоњена на коридор X и пут према Сурдулици и Власинском језеру – транзитно-туристичка и риболовна зона на притокама Јужне Мораве, са природним лепотама Грделичке клисуре, спортско-рекреативним/забавним садржајима у Владичином Хану ("Куњак"), споменичко - парковским комплексом "Кула" у Владичином Хану, али и близином планинских шумских терена Кукавице, као излетничких и ловних зона, односно атрактивних зона Власинског језера, Врањске бање и др. у околним Општинама.* Поред постојећих смештајних капацитета у Цепу, Владичином Хану, Полому, нови спортско – угоститељско – рекреативни садржаји могу се лоцирати и у Житорађу, као и у широј зони у насељима дуж коридора X у јужноморавској долини.
- 2) *туристичка зона „Кукавица“ – природно ловиште, већи број прихватних излетничких пунктова истраживачки кампови, етно-туризам, лов и риболов, пешако – бициклички туризам и др.. Ова предеона целина обухвата насеља на планини Кукавици.* Поред постојећих смештајних капацитета у планинарском дому на Кукавици, нови спортско – угоститељско – рекреативни садржаји могу се лоцирати и у Јагњилу, Јастрепцу, на простору Кукавице (Горње Јабуково и др.). Посебно се истиче рекреативни комплекс Пољана - Кукавица (југ) - Грделица као примарни рекреативни планински комплекс, делимично на подручју ханске општине, првенствено за коришћење у летњој половини године.
- 3) *туристичка зона „Цеп“ – постојећи смештајни капацитети, допуњени новим у околини, као централна зона за излетнички и ловни туризам на падинама Кукавице и Чемерника.* Ово је зона која се наслања на примарни планински рекреативни комплекс Пољана - Кукавица (југ) - Грделица, а поред постојећих смештајних капацитета у Цепу се могу лоцирати и нови смештајни капацитети, првенствено у облику мотела, али и домаће радиности.

4) туристичка зона „Јовац – вулканске купе“ – спортско – рекреативна зона језера на Јовачкој реци, излетнички и пешако – бициклистички туризам везан за вулканску купу Облик и суседни Грот. Нови спортско – угоститељско – рекреативни садржаји могу се лоцирати у Јовцу, Белишеву, као и у широј зони коридора Х у јужноморавској долини. Примарни облик смештаја је у оквиру домаћинства и мањих апартманских капацитета, односно домова, а у зони језера могуће је организовати и камп.

Планска решења остварива до 2026.године:

У складу са структуром и вредностима туристичких ресурса, изложеним проценама о туристичкој тражњи и претходно предложеним просторним приоритетима у развоју туризма, утврђују се и **приоритетни облици туризма**, односно туристичког промета:

- транзитни и пословни туризам (Влад. Хан, Цеп, Полом, и остала насеља дуж коридора Х),
- спортско-рекреативни туризам (у Владичином Хану, на Кукавици, Јовачким језерима),
- еко-рурални туризам (Јовац, Белишево, Јагњило, Јастребац и др.),
- ловни туризам (Кукавица, Чемерник, Влајна),
- спортско-риболовни туризам (Ј. Морава, Јовачка језера, Врла и друге притоке)
- излетнички туризам (Кукавица - пољана, Јовачка језера, Грот и Облик)
- манифестациони туризам (у Владичином Хану, Јовачким језерима, Кукавици и др.)

У периоду до 2026.године започеће или реализовати акције које воде туристичком активирању појединих зона и локалитета:

- локалитет "Куњак" и угоститељска пониуда у Владичином Хану је зона у коју је потребно и даље улагати како би постала главна атракција за ханску и све суседне општине и у којој би се осим спортских активности везаних за стадион, формирао комплексан аква - парк, са могућношћу развоја спортско - рекреативног, спортско - манифестационог туризма и могућностима припрема спортиста. У том смислу следи модернизовање постојећих смештајних капацитета и формирање нових, у зависности од интересовања у самом граду, али и на потезу према Житорађи.

- локалитети на Кукавици: поред постојећег планинарског дома, могуће је реализовати или започети реализацију сличних капацитета, ловачког дома, смештајних капацитета у домаћој радиности,

одмаралиштима. етно - селима и агротуристичким фармама и сл. Уређење ловишта, планинарских и бициклистичких стаза у овој зони, као и излетничких пунктова са уређеним местима за одмор, рекреацију, трим - стазама, прављење роштиља и сл., мањим угоститељским објектима и сл. су приоритети у овој зони, као излетничкој и ловној дестинацији Владичиног Хана, Врања, Сурдулице. Објекти морају бити у складу са традиционалном архитектуром овог краја, од природних материјала и максимално уклопљени у околни пејзаж, са волуменима и изгледом примереним околном шумском окружењу.

- локалитет Цеп у Грделичкој клисури у којима је потребно подстицати приватну иницијативу за формирањем смештајних и угоститељских капацитета за туристе у транзиту или оне који се баве ловом на околним планинама.

- локалитет Јовац уз Јовачка језера је примарна зона за формирање туристичко - угоститељских и спортско - рекреативних садржаја, првенствено везаних за активности на води, риболов, али и планинарске и сл. излете до околних вулканских купа Грот и Облик. Смештајни капацитети су првенствено у оквиру домаће радиности, кампа и сл., а у околним селима се могу развити агро - туристичка домаћинства. Етно - стил је на овом подручју препоручљив.

Планиране активности у периоду до 2026.године обухватају:

⇒ подстицање оснивања и развоја агро - туристичких домаћинства - фарми као специфичних носиоца екотуристичког и пољопривредног развоја овог краја, посебно у брдском делу Кукавице

⇒ могуће уређење кампова, првенствено за риболовце и ловце, ловачких кућа, планинарских домова и др. могућности за боравак у природи

⇒ организовање туристичких манифестација везаних за лов и риболов, традицију, кулинарство, музику и др., првенствено у Јужном Поморављу, у зони Хана и околних насеља, али и Кукавице, Јовца и др.,

⇒ опремање територије објектима комуналне супра и инфраструктуре и изградња саобраћајница као предуслов туристичког развоја у наведеним зонама и локалитетима (реконструкција, модернизација и изградња државног пута Преда бр. 124. преко Кукавице, као реконструкција и изградња недостајућих и општинских путева поготово у брдско – планинским деловима Општине намењеним туризму, као и изградња пешачких,

бициклических и риболовних стаза дуж Јужне Мораве, Врле, Јовачких језера

⇒ изградња и означавање излетничких стаза (за пешаке, јахаче и бициклисте) на Кукавици (са новим угоститељским и одморишним пунктовима) и ка вулканским купама Грот и Облик (са угоститељским и одморишним пунктовима у постојећим насељима и уређењем видиковаца); у појединим излетничким зонама могуће је уређење трим стаза и спортских терена у туристичким зонама Јовачких језера, Кукавице и др.).

⇒ изградња планинарских стаза на Кукавици, уз одговарајуће маркирање;

⇒ активности туристичке организације на нивоу општине са основним делатностима у вези са осмишљавањем туристичких активности и манифестација, маркетингом, јачањем туристичке привреде и њеним интегрисањем са бројним комплементарним делатностима, првенствено са пољопривредом, саобраћајем,

⇒ организационе, административне, монетарне, фискалне и друге подстицајне мере које ће помоћи и обезбедити повољније финансијске и друге услове потенцијалним инвеститорима у развој туризма; посебно се истиче потреба за поједностављивањем административних поступака и других радњи за добијање разних дозвола и решења везаних за инвестирање у реконструкцију, доградњу и изградњу нових туристичко-угоститељских објеката, који се уклапају у планско-развојна одређења и испуњавају еколошке и друге критеријуме;

⇒ обезбеђење средстава (домаћи извори, донације, инострани фондови и др.) и компетентних стручних и научних институција за израду појединих развојних пројеката утврђених овим Програмом, уз партиципацију одговарајућих органа Републике;

⇒ званично доношење стратегије дугорочног развоја туризма у складу са одредбама овог ППО;

⇒ Посебно се истиче, као предуслов уређења појединих зона и локалитета, неопходна израда одговарајуће планске и пројектне документације, и то за примарне туристичке локалитете на Кукавици, у зони Јовачких језера и др.

Планска решења остварива у континуитету после 2026. године:

⇒ даљи развој и унапређење туристичке понуде кроз довршавање започетих и развој – проширење изграђених туристичких капацитета и садржаја (вероватно у зони Кукавице и села на њеним обронцима,

насеља у Грделичкој клисури, ка Сурдулици и др.)

⇒ даље комунално опремање подручја и одржавање високог нивоа саобраћајне и комуналне опремљености туристичких зона и садржаја, али и осталих подручја.

⇒ стално јачање улоге агро-туристичких газдинстава и др.

⇒ наставак организационих и других активности на нивоу општине.

6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, ТЕХНИЧКЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА (саобраћај, водопривредна, енергетска, електронска комуникациона и комунална инфраструктура)

Планске поставке ППО Владичин Хан у области просторног развоја саобраћајне, хидротехничке, водопривредне, електроенергетске, телекомуникационе и гасоводне инфраструктуре, као и других објеката комуналне инфраструктуре засноване су на решењима Просторног плана Републике Србије и актуелних стратешких републичких планова. Решења ППО Владичин Хан су урађена према расположивој техничкој документацији и базирају се на резултатима истраживања која су обављена у аналитичкој фази израде овог Просторног плана. У обзир су узета и планска решења других просторних планова суседних и ширих просторних целина.

6.1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА – ПОЛАЗИШТА ЗА ПЛАНИРАЊЕ (оцена стања, потенцијали и ограничења)

Кроз Владичин Хан протиче река Јужна Морава, која са својим притокама у великој мери дефинише просторно уређење града. Од давнина су њеном долином пролазили важни путеви, тако да се град развијао као важан транзитни саобраћајни чвор. Данас се веза са окружењем остварује преко друмских саобраћајница и железничком пругом. За Владичин Хан је од значаја и близина државних граничних прелаза са суседним државама (Прохор Пчињски према Македонији – 52 km и Стрезимировци према Бугарској – такође 52 km).

У саобраћајном смислу подручје Плана се ослања на државни пут IА реда бр. А1, преко кога

се остварују директне везе са Нишем, Београдом и Републиком Северном Македонијом, као и на правац Владичин Хан – Сурдулица - Стрезимировци (државни пут IB реда бр. 40).

Од државних путева II реда издваја се пут бр. 258 (веза са државним путем A1 (петља Лесковац центар) - Лесковац - Владичин Хан - Врање - Бујановац - државна граница са Северном Македонијом, који у општинском центру представља примарну саобраћајницу. Мрежу државних путева II реда чине још и следећи путеви IB реда: пут бр. 436 (Стројковце - Вучје - Владичин Хан), пут бр. 440 (Житорађе - Дикава - Мачкатица), пут бр. 441 (Владичин Хан - Лепеница - Грамађе - Сурдулица) и пут бр.473 (Лепеница - Урманица - Градња - Власе (веза са државним путем 227).

Укупна дужина категорисане путне мреже износи 355 km, са учешћем путева са савременим коловозом од свега 33,1%. Путну мрежу чини 6,571 km државних путева I реда (1,85%), 86,132 km државних путева II реда (17,87%) и 285,3 km општинских путева (80,28%). Степен моторизације износи 242 ПА/1.000 становника (републички је 300).

Значајнији обим саобраћаја, изражен ПГДС-ом, на основу бројања саобраћаја ЈП „Путеви Србије“, забележен је на државном путу IA реда бр. A1 (ауто-путу), и креће се око 8.500 возила на дан, са учешћем путничких возила од око 80%. На осталим државним путевима обим саобраћаја је знатно нижи и не бележи значајније повећање последњих година. Ниво услуге на путевима указује на неопходност њихове реконструкције и модернизације, изузев на новоизграђеним деоницама ауто-пута. Ово се пре свега односи на непотпуне и неадекватне попречне профиле општинских и поједини државних путева II реда.

Територијом Општине пролази магистрална једноколосечна електрифицирана железничка пруга Београд Центар– Распутница „Г“ – Раковица - Младеновац – Лапово - Ниш – Прешево – државна граница – (Табановце), за јавни путнички и теретни железнички саобраћај. Предметна железничка пруга је део трансевропског Коридора X који представља кичму железничке мреже Републике Србије, природну и најрационалнију везу централне и западне Европе са Грчком и Блиским истоком.

У границама ППО Владичин Хан налазе се следећа службена места предметне пруге: Цеп укрсница у km 309+600, Момин Камен укрсница у km 322+900, Шелинце стајалиште у km 326+300, Владичин Хан железничка станица у km 329+591, Сува Морава железничка станица у km 334+100, Лепенички Мост стајалиште у km 336+100, Стубал

стајалиште у km 339+500, Прибој Врањски укрсница у km 341+400.

Главна железничка станица Владичин Хан, која је лоцирана у самом насељском центру, има укупно 5 оперативних колосека.

Локални и међуградски јавни саобраћај се воде трасама државних путева I и II реда, што је условило мањи степен повезаности сеоских насеља са општинским центром. Аутобуска станица је лоцирана на левој обали реке Врле и располаже са шест перона и другим пратећим објектима. По структури и функционалности објекат задовољава тренутне саобраћајне потребе.

Главна бензинска станица је лоцирана у самом центру насеља Владичин Хан. Са становишта потребе насеља може се оценити као задовољавајућа, док је за потребе становништва околних насеља потребно реализовати још објеката ове намене. Станица за снабдевање течним нафтним гасом је лоцирана на државном путу IB реда бр. 40 према Сурдулици.

Површине за паркирање организоване су уз јавне садржаје и својим капацитетом, у појединим случајевима, не одговарају потребама што представља проблем несметаном одвијању саобраћаја, поготово у централној градској зони.

Уређени бициклички саобраћај није заступљен. Непостојање издвојених и обележених бицикличких стаза условљава заједничко вођење овог вида саобраћаја са моторним саобраћајем, што утиче на смањење безбедности свих учесника у саобраћају.

У саобраћајну инфраструктуру Општине Владичин Хан, у протеклом периоду није довољно улагало, изузев на главном путном правцу, коридору међународног путног правца E-75. Бесправна стамбена градња у насељима је довела још више до испољавања несклада између нарасталих потреба за саобраћајном инфраструктуром и реалних могућности. Као највећи проблеми и њихове последице могу се навести:

- концентрација јавних садржаја у општинском центру, са већим бројем радних места и већим обимом дневних миграцијама: повећан интензитет саобраћаја на прилазним правцима у тренуцима јутарњег и поподневног „шпица“;
- неадекватно развијена мрежа главних саобраћајница и општинске мреже у погледу техничких параметара: надовољни капацитети и ниже комерцијалне брзине у периодима вршних оптерећења;
- примарна улога друмског саобраћаја и минимална искоришћеност потенцијала

железничког саобраћаја, поготово у локалном саобраћају: смањена могућност дистрибуције људи и робе;

- железничка пруга која дели насеље и непостојање довољно денивелисаних путних и пешачких прелаза: отежана интеракција између раздвојених делова насеља и смањена безбедност учесника у саобраћају;
- непостојање уређаја и опреме за светлосну контролу и управљање саобраћајем: смањена безбедност и ниво услуге, повећани временски губици;
- неразвијен систем бициклических стаза: мешање са друмским саобраћајем, коришћење алтернативних неадекватних коридора, смањење безбедности;
- недостатак и девастација саобраћајне и туристичке сигнализације: отежано сналажење и проналажење појединих локалитета;
- недовољан број пратећих објеката и сервиса: нижи ниво услуге на саобраћајницама вишег ранга; и
- одсуство јединствене саобраћајне политике: недефинисан механизам управљања саобраћајем, подела одговорности и неразрађен систем финансирања.

Потенцијали и ограничења

Потенцијал за развој саобраћајне инфраструктуре представља, пре свега, постојећа мрежа путева, чији ће даљи развој пратити потребе пољопривреде, привреде и туризма, уз неопходну доградњу недостајућих деоница, реконструкцију коловоза и довођење у одговарајуће техничко-експлоатационо стање, уз одржавање проходности током целе године. Од изузетног значаја је мрежа општинских путева која представља основ за даље унапређивање, уз могућност валоризације простора планирањем нових деоница.

Изузетни потенцијал развоја подручја Општине је изградња аутопута Е-75, који је део европског коридора Х. Поменути коридор представља развојну осовину која треба да интегрише целокупни јужни регион Србије и да га повеже са административним центром Републике. Такође, њиме се стварају нова тржишта за јефтину пласман производа са територије Општине.

Потенцијали железничког саобраћаја нису у довољној мери искоришћени. Уз неопходну модернизацију и реконструкцију постојеће магистралне електрифициране железничке пруге, оствариће се услови за ефикасније и безбедније

одвијање путничког и теретног железничког саобраћаја, са могућношћу доградње другог колосека чиме би се повећања пропусна моћ пруге.

Територијом Општине је планиран пролазак коридора пруге великих брзина Е-85, са предвиђеном железничком станицом у Владичином Хану.

Близина путних коридора међународног карактера дефинише подручје Владичиног Хана као веома погодно за локацију робно-транспортног центра регионалног карактера.

На територији Плана не постоје објекти авио саобраћаја. Међутим, Просторним планом Републике Србије планирана је изградња аеродрома у Врању за прихват и отпрему мањих, савремених авиона намењених за пословна и туристичка путовања у локалном саобраћају. Тиме би се омогућило боље интегрисање са регионалним окружењем, великим урбаним центрима, националним и трансевропским инфраструктурним коридорима.

Природне лепоте Општине и Грделичке клисуре представљају својеврстан потенцијал за развој мреже бициклических стаза у циљу развоја циклотуризма. Брдски рељеф и речне долине пружају услове за организовање бициклическог саобраћаја и мреже панорамских излетничких, пешачких и јахачких стаза у функцији презентације природних вредности и рекреације. Развој алтернативних видова саобраћаја допринеће раздвајању моторног од немоторног саобраћаја, повећању доступности природних добара и подстицању туристичких кретања.

Ограничење за квалитетно саобраћајно повезивање центара заједница села и појединачних насеља, осим неповољне конфигурације терена условљене брдским рељефом, представља и недовољна повезаност с државним путевима и општинским центром, лоше стање општинских путева због слабе покривености савременим коловозом, нередовног и лошег одржавања.

Конфигурација терена је била и остала ограничавајући фактор у развоју железничке инфраструктуре на овом подручју, тако да се очекују проблеми у реализацији проширења колосечне инфраструктуре, поготово кроз Грделичку клисуру.

Бициклически саобраћај је у експанзији у целом свету са немером да се умање непогодни ефекти које са собом носе остали видови саобраћаја. Осим потребних финансијских средстава, не постоје директна ограничења за развој овог вида саобраћаја осим оних које са собом носи сама конфигурација терена.

Реализација стратешких циљева зависи од многих фактора који делују паралелно, истовремено и могу да успоре или убрзају њихово остваривање. Ови фактори могу бити различитог порекла и могу се манифестовати у различитим периодима и на различите начине. Приликом дефинисања активности које имају за циљ развој саобраћајне инфраструктуре, носиоци тих активности морају тежити томе да искористе предности и прилике које им се указују, отклоне слабости и покушају да избегну претње које им стоје на путу. На основу урађене SWOT анализе (саобраћајни аспект је интегрисан у збирну SWOT анализу у тачки 3.9. овог ППО) могу се донети следећи закључци:

- у условим ограничених средстава за финансирање, пре свега се морају обезбедити средства за рехабилитацију и одржавање постојеће саобраћајне инфраструктуре, а након тога за модернизацију и изградњу;
- планском документацијом или другим средствима чувати планиране инфраструктурне коридоре од других намена и бесправне градње;
- мора се јасно дефинисати став Владе Републике Србије и Железница Србије према коридору пруга за велике брзине Е-85;
- морају се реално одредити жељени стандарди у погледу техничких елемената, опремања, нивоа безбедности и нивоа услуга транспортних мрежа;
- потребно је стабилизovati локалне и државне изворе финансирања и обезбедити им континуалност без обзира на политичко окружење;
- потребно је применити организационе и инвестиционе мере у циљу рационализације саобраћајног процеса и повећања безбедности учесника у саобраћају;
- потребно је стимулисати еколошки одрживе видове саобраћаја, а са тим и еколошки здравија и енергетски ефикаснија транспортна средства у свим видовима саобраћаја; и
- повећати улогу приватног сектора у финансирању саобраћајне инфраструктуре, пре свега пешачких и бициклических стаза и сл.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Конципирање развоја саобраћајне инфраструктуре засновано је на важећој планској документацији, стартешким пројектима и другој

релевантној техничкој документацији, потенцијалима и ограничењима простора и потребама локалне заједнице. Посебно се наглашава да је при конципирању вођено рачуна о актуелним питањима, циљевима и плановима развоја саобраћаја са републичког нивоа, с обзиром да се иста најактуелније обрађују просторним планом Републике Србије чија је израда у току. Како је саобраћајна инфраструктура веома битан сегмент просторног развоја који има велике просторне утицаје и око којег се касније групишу и друге активности и намене, а с обзиром на значајне саобраћајне промене које изградња аутопута и других планираних саобраћајних система доноси, у овом ППО даје се кратак приказ планских решења развоја саобраћајне инфраструктуре према Нацрту ПП РС 2021-2035.год, који је био на јавном увиду 5.4-5.5.2021.год. која су се поштовала приликом конципирања развоја саобраћајне инфраструктуре у овом ППО.

ИЗВОД ИЗ НАЦРТА ПП РС 2021-2035.ГОД. (материјал који је био на јавном увиду 5.4.-5.5.2021.год.)

У Нацрту ПП РС 2021-2035. планиран је развој свих видова саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре. У наредном поглављу дат је кратак приказ планираних решења саобраћајне инфраструктуре са посебним освртом на делове који обухватају простор општине Владичин Хан.

Путни саобраћај и путна мрежа. Развој друмског саобраћаја и путне мреже подразумева изградњу и унапређење овог вида саобраћаја, а приоритети су формирану кроз сагледавање позитивних ефеката са поделом на три нивоа: економски аспект и квалитетно опслуживање транзитних токова, повезивање унутар Србије кроз аспект квалитетније интеррегионалне и интрарегионалне сарадње и трећи ниво могућност квалитетнијег повезивања периферних, удаљених делова државе.

Први ниво обухвата активности на саобраћајним токовима на Коридору Х са припадајућим крацима на територији РС а то су државни путеви IA реда број 1, 3 и 4.

Други ниво су саобраћајни правци на путевима IA реда број 2 и 5 са наставцима Пожега-Котроман, Пожега-Бољаре и Ниш-Приштина као и развој мреже државних путева IB реда .

Просторни развој друмског саобраћаја и путне мреже је подржан економским и социјалним развојем. Засниваће се на: планирању, пројектовању и активностима на унапређењу стања путне мреже на Коридору Х; планирању, пројектовању и активностима у развоју путне мреже ради бољег повезивања РС са окружењем; реконструкцији,

рехабилитацији, модернизацији и унапређењу постојеће мреже државних путева I и II реда, општинских путева и улица.

Планска решења су: квалитетније управљање унапређењем планирање, пројектовања и извођења експлоатације и одржавања путне мреже; активности на формирању садржаја потребних за интерактивну повезаност система друмског саобраћаја и корисника превасходно дуж Коридора X; реконструкција и рехабилитација на појединим деловима Коридора X; реконструкција и изградња путног правца Владичин Хан-Сурдулица (IB ред број 40).

Просторни развој бицикличког саобраћаја и мреже бицикличких стаза засниваће се на активностима на тим коридорима основним правце север-југ са бочним везама у циљу остваривања међудржавне сарадње у склопу европске мреже бицикличких рута. Значајна је рута EuroVelo 11: Хоргош – Сента - Нови Бечеј – Зрењанин – Београд – Панчево - наставак планираном рутом EuroVelo 6 – Смедерево – Пожаревац – Свилајнац – Деспотовац – Ћуприја – Алексинац – Ниш – Лесковац – Врање - Прохор Пчињски.

Железнички саобраћај и железничка мрежа.

Планска решења развоја дефинисана су на основу значаја и улоге према званичној категоризацији мреже: магистралне пруге, посебно на Коридору X, решавање железничких чворова, регионалне пруге, изградња нових пруга, пограничне станице, локалне и манипулативне пруге.

За развој железничке мреже планирана је примена следећих параметара и стандарда: товарни профил GC на магистралним пругама Коридора X, а на регионалним пругама товарни профил GB; осовинско оптерећење 22,5 тона/осовини на магистралним пругама Коридора X, осталим магистралним и регионалним пругама; брзина на прузи 200km/h, на појединим деоницама 160km/h из техничких разлога, на магистралним пругама Коридора X где су денивелисани укрштаји са путном мрежом као и 120km/h на осталим магистралним и регионалним пругама где се планирају денивелисани укрштаји у крајњој фази, а на локалним пругама зависно од стања до 60km/h; дужина воза 600 m на магистралним пругама Коридора X при чему се на сваких 25 km планира службено место са колосецима за пријем возова дужине 750m комбинованог транспорта, 600m на осталим магистралним пругама а 500 m на регионалним пругама; путничке станице се интегришу у урбано окружење са пословним, комерцијалним, културним и другим садржајима у функцији протока путника.

Планска решења развоја железничког саобраћаја између осталог обухватају реконструкцију, изградњу и модернизацију постојећих пруга Коридора X (E-70 и E-85) кроз Србију у двоколосечне електрифициране пруге високих перформанси за брзине 160-200km/h за мешовити (путнички и теретни) саобраћај и комбиновани транспорт.

Ваздушни саобраћај и аеродромска инфраструктура.

Развој ваздушног саобраћаја је усмерен на обезбеђење најбоље понуде корисницима уз ефикасност и безбедност управљања, имплементацију стандарда и процедура у заштити животне средине и мултимодално повезивање свих видова саобраћаја.

Развој аеродромске инфраструктуре заснива се на развоју и опремању међународних аеродрома и даљој реализацији пројеката у оквиру мреже аеродрома. У периоду имплементације ПП РС могућа је промена законски дефинисане категорије аеродрома.

Водни саобраћај и пловни путеви. Развој овог вида саобраћаја обухвата изградњу нових лука, интеграцију са окружењем и другим видовима саобраћаја, оспособљавање пловних путева. Унапређење пловних путева се планира уз поштовање принципа заштите животне средине и израду студијске документације за потенцијалне пловне путеве који нису у коришћењу.

6.1.1. ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ

План развоја друмског саобраћаја има највећи значај и мора бити у складу са развојем саобраћајно-транспортног система суседних општина и Републике Србије. Предложеном мрежом саобраћајне инфраструктуре остварен је континуитет у протоку роба и људи унутар подручја, као и континуитет у транзитним везама са суседним општинама и регионима.

➤ Путна мрежа

Основно концепцијско опредељење јесте саобраћајно отварање и повећање доступности подручја, у првом реду изградњом аутопута и квалитетним повезивањем са мрежом државних путева Републике Србије.

Реализацијом планираног аутопутског коридора остварују се квалитетније везе са регионалним и административним центрима у Републици, као и са Републиком Северном Македонијом. Преко Ниша се остварује веза са централним и северним делом Републике преко деоница међународног коридора X (Ниш - Београд – Нови Сад – Суботица – граница

Мађарске), као и везе са Републиком Хрватском преко аутопута Е-70 и Републиком Бугарском преко деоница коридора Хс. Реализацијом западноморавског коридора, са којим се аутопут Е-75 укршта код Појата, оствариће се веза са западним деловима Републике, а преко планираног аутопута Е-763, Београд – Јужни Јадран, и са црногорским приморјем.

Мрежу државних путева чинеће два пута I реда и пет путева II реда, преко којих ће се остваривати везе центара насеља са општинским центром, као и везе са регионалним центрима у Јабланичком и Косовско-поморавском округу и шире са територијом целе државе и окружења. Мрежу државних путева је потребно употпунити мрежом општинских путева, за коју је предвиђена реконструкција, модернизација и доградња појединих везних деоница. Развој мреже некатегорисаних путева биће у складу са развојем насеља и могућностима локалне заједнице, а биће дефинисана плановима нижег реда.

Већи степен приступачности, повећање капацитета, побољшање квалитета услуге путне мреже, а са тим и повећање безбедности одвијања саобраћаја, оствариће се:

1. реализацијом недостајућих петљи аутопутског коридора Е-75 на деоници од Ниша до границе са Републиком Северном Македонијом;
2. рехабилитацијом, реконструкцијом и доградњом мреже државних путева;
3. измештањем транзитног саобраћаја из центра насеља Владичин Хан, преусмеравањем на путеве вишег ранга;
4. рехабилитацијом, реконструкцијом и изградњом деоница општинских путева; и
5. побољшаним и појачаним одржавањем путне мреже.

➤ Државни путеви

Државни путеви I реда

Изградња аутопута Е-75 на деоници од Ниша до границе са Републиком Северном Македонијом завршена је у протеклом периоду (изузев плановима и техничком документацијом предвиђене петље „Грамађе“ која се налази на територији општине Владичин Хан). Коридор аутопута, дужине око 151,36 km започиње на његовом укрштању са коридором аутопута Е-80 испред града Ниша (Трупале km: 431+611), а завршава се на граници са Републиком северном Македонијом (km: 582+972).

Примарна функција аутопута је обезбеђивање саобраћајнице великог капацитета и високог нивоа услуге за задовољавање очекиваних саобраћајних токова, док је секундарна функција непосредни

подстицај развоју подручја и саобраћајно повезивање у зони утицаја аутопута.

Кроз територију општине Владичин Хан изграђени аутопут се простире у дужини од око 22,41 km, од оријентационе стационаже km 504+908 на северу општине до оријентационе стационаже km 527+319 на јужној граници општине. Веза са путном мрежом Владичиног Хана остварује се преко следећих денивелисаних петљи:

- Изграђена петља „Владичин Хан“ у km: 516+329 у функцији везе аутопута са северним делом Општине и насељским центром Владичин Хан, подручјем Општине и насељским центром Сурдулица и туристичким центром "Власина" преко државног пута I реда бр.40; и
- Планирана петља „Грамађе“ у km: 522+915, у функцији везе аутопута са јужним и југозападним делом подручја Општине, где је планирано формирање индустријске зоне и теретне железничке станице, са значајним уделом теретног транзитног саобраћаја. Такође се остварује посредна веза са југоисточним делом подручја општине Владичин Хан и југозападним делом подручја општине и градским центром Сурдулица преко државних путева бр. 258 и 441.

Планом је дефинисан регулациони појас аутопута ширине 30 до 100m, са обостраним заштитним појасевима ширине 40, и појасевима контролисане изградње ширине такође по 40m.

Државни пут II реда бр. 40 (Владичин Хан - Сурдулица - државна граница са Бугарском (гранични прелаз Стрезимировци) се у планском периоду задржава на постојећој траси са потребном реконструкцијом/изградњом и модернизацијом техничко-експлоатационих карактеристика. Кроз територију општине, предметни државни пут се простире у дужини од око 6,56 km.

Пут II реда бр. 40 је добром стању и задовољавајућег попречног профила. На деоници овог пута у зони насеља Владичин Хан планирају се интервенције на местима укрштања са саобраћајницама нижег ранга. Ове мере се односе на реконструкцију постојећих раскрсница, код којих је укрштање под углом, као и обезбеђивање троугла прегледности у зонама раскрсница.

За коридор постојећег државног пута I реда резервисан је простор укупне дужине око 6,6 km и ширине појаса регулације око 15-25 m, и обострани појасеви заштите и контролисане изградње, ширине 40 m (по 20 m).

Измештање транзитног саобраћаја из централне зоне насеља извршиће се преусмеравањем

саобраћаја на државни пут број А1 (преко планираних прикључака) и државни пут II реда број 258. Тиме ће се такође преусмеравају токови које генеришу производна постројења лоцирана у урбанизованој зони. Изградњом аутопута, функцију паралелног путног правца, на којем се одвија саобраћај без наплате путарине, преузима државни пут бр. 258, како у северном, тако и у јужном делу Општине.

Конфигурација терена западно од општинског центра је ограничавајући фактор реализације обилазног прстена на вишим котама насеља. Овај путни правац би захтевао већи број објеката (мостова, вијадукта и тунела), што би цену изградње учинило високом, а саму инвестицију неисплативом, чак и на дужи временски период.

Државни путеви II реда

Сви постојећи државни путеви II реда се задржавају, и то:

- државни пут II реда бр. 258, (веза са државним путем А1 (петља Лесковац центар) - Лесковац - Владичин Хан - Врање - Бујановац - државна граница са Републиком Северном Македонијом) дужине око 27,5 km на територији Плана, који кроз Владичин Хан пролази као примарна саобраћајница;
- државни пут II реда бр. 436 (Стројковце - Вучје - Владичин Хан), дужине око 24,8 km на територији Плана, од чега је изграђено свега око 9,5 km (деоница ближа општинском центру) док је од Доњег Јагњилова према Кукавици неизграђена деоница;
- државни пут II реда бр. 440 (Житорађе - Дикава - Мачкатица) који се одваја од ДП број 40 и на територији Општине се простире у дужини од око 2,95 km;
- државни пут II реда бр. 441 (Владичин Хан - Лепеница - Грамађе - Сурдулица), дужине око 10,4 km на територији Плана, почиње у општинском центру, пружа се према југу паралелно железничкој прузи и реци до насеља Лепеница где мења правац према истоку, прелази пругу, реку и аутопут у близини насеља Грамађе и наставља према источној граници општине, односно према Сурдулици; и
- државни пут II реда бр. 473 (Лепеница - Урманица - Градња - Влаسه (веза са државним путем 227)), дужине око 13,6 km на територији Плана. Овај државни пут почиње одвајањем од ДП број 441 у близини насеља Лепеница и има правац пружања приближно исток – запад. На територији општине Владичин Хан, предметни државни пут је изграђен, међутим за остваривање квалитетне везе са државним

путем II реда бр. 227 (и преко њега са Врањем и Лесковцем) недостаје око 4,7 km изграђеног пута између насеља Урманица и Градња.

Укупна дужина државних путева II реда на територији Плана износи око 79,2 km (од чега је 15,3 km неизграђено. Планирана је реконструкција и рехабилитација свих државних путева II реда а пре свега:

1. рехабилитација елемената пута бр. 258 на деоницама ван централне зоне насеља Владичин Хан. Приоритетне активности усмерити на поправку коловозног застора дуж целе трасе, као и на обнову хоризонталне и вертикалне сигнализације;
2. реконструкција и обнова елемената пута бр. 436 са изградњом савременог коловоза на непроходној деоници пута од Доњег Јагњилова преко Кукавице до границе општине;
3. реконструкција постојеће деонице пута бр. 473 на територији општина, изградња савременог коловоза на непроходној деоници пута до везе са путем бр. 227; и
4. рехабилитација пута бр. 440 од Житорађе (веза са путем бр. 40) – граница Општине, у дужини од 2,95 km, са циљем постизања стандардног попречног профила и обнављања сигнализације.

Оријентациона ширина регулационог појаса (постојећег и планираног) државних путева II реда износи око 20 m, а Планом су дефинисани и заштитни појас ширине 10m обострано, као и појас контролисаних изградње ове категорије путева који износи по 10m обострано (Реферална карта 2).

Дефинитиван положај коридора и траса непроходних деоница државних путева II реда утврдиће се детаљном разрадом на основу техничке документације на нивоу студије оправданости са идејним пројектом и проценом утицаја на животну средину.

➤ Општински путеви

Повећање саобраћајне доступности и повезаности центара у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде и руралних рејона обезбедиће се изградњом, реконструкцијом и рехабилитацијом општинских путева.

На основу Одлуке о јавним и некатегорисаним путевима на територији Општине Владичин Хан (Службени гласник Града Врања бр.35/16), сви општински путеви су подељени на путеве I и путеве II реда.

Табела 4: Општинским путевима I реда припадају путеви:

Ред.б р.	Ознак а пута	ОПИС	Дужин а (km)
1.	ОА1	Државни пут ПВ реда 441 (скретање за Грамађе) – Лепеница – Стубал–Прибој–Мазараћ (крај катастарске општине)	9,8
2.	ОА2	Државни пут ПВ реда 441 (зграда општине) – Владичин Хан – Урвич – Џеп – Гариње – (мртвички мост на Ј.Морави)	14,0
Укупн о			23,8

Табела 5: Општинским путевима II реда припадају следећи путеви:

Ред.бр.	Ознака пута	ОПИС	Дужина (km)
1.	О1	ОА1 – Островица	5,7
2.	О2	ОА1– Стубал - Јовац – Белишево	10,5
3.	О3	ОА1– Лепеница – Бачвиште – Јовац	4,0
4.	О4	Државни пут ПВ реда 441– Сува Морава	2,0
5.	О5	Владичин Хан – Куново	5,1
6.	О6	Владичин Хан – Доње Јабуково	6,5
7.	О7	Владичин Хан – Балиновце - Горње Јабуково	3,5
8.	О8	ОА2 –Летовиште – Рдово	8,5
9.	О9	О39 (Летовиште раскрсница) – Зебинце до гробља	4,6
10.	О10	О39 (Летовиште раскрсница) – Јастребац (амбуланта)	5,0
11.	О11	ОА2 – Јастребац (амбуланта)	5,8
12.	О12	ОА2 (мртвички мост на Ј.Морави) – Репиште	4,3
13.	О13	О32 (Врбово) – Богошево	2,7
14.	О14	Државни пут ПБ реда 441– Грамађе	1,0
15.	О15	Државни пут ИБ реда 40 – Житорађе – Козница	2,5
16.	О16	ОА2 – Џеп – Мањак	8,4
17.	О17	Полом споменик – Шаварика	3,0
18.	О18	ОА2 – Џеп – Љутеж	6,0
19.	О19	ОА2 – Џеп – Гариње	3,5
20.	О20	ОА2 (мртвички мост на Ј.Морави) – Мртваца	3,1
21.	О21	ОА1– Стубал – Преображење	1,0
22.	О22	О18 – Копитарце	2,3
23.	О23	Кржинце – Манајле	3,7
24.	О24	Владичин Хан – Кржинце	3,0
25.	О25	Државни пут ПБ реда 473 (мост) – Лепеница – Кацапун – Свети Илија	3,7
26.	О26	Државни пут ПБ реда 436 (Брстово) – Јагњило	3,5
27.	О27	О26 (Јагњило) – Костомлатица	5,0
28.	О28	О36 (мост) – Срнећи Дол	1,3
29.	О29	О2 (Јовац) – Белановце	6,5
30.	О30	ОА2 –Теговиште	2,2
31.	О31	ОА1 – Стубал – Врбово	2,1
32.	О32	Државни пут ПА реда 258 – Врбово	1,4
33.	О33	Кржинце – Козница (Преко Бигле)	2,8
34.	О34	О15 (Козница) – Ружић	4,1
35.	О35	О15 (Козница) – Дупљане	4,2
36.	О36	О26 (Јагњило) – Солачка Сена (школа)	5,3
37.	О37	О36 (Солачка Сена школа) – (крај катастарске општине Владичин Хан)	0,9

38.	O38	Мачкатица (крај катастарске општине Сурдулица) – Лебет	0,8
39.	O39	ОА2 – Летовиште (Раскрсница)	2,1
40.	O40	O2 (Јовац) – Белановце	4,2
Укупно			155,8

Укупна дужина општинских путева на предметној територији износи 179,6 km, од чега 13,25% припада општинским путевима I, док 86,75% припада путевима II реда.

Планирана је реконструкција и рехабилитација свих општинских путева на територији Просторног плана, довођењем техничких елемената на ниво правилницама и прописима дефинисаним за ову категорију путева. Приоритет у реконструкцији ове категорије путева је изградња савременог коловозног застора на деоницама које су још увек са макадамским застором. Осим тога, у складу са прописима, неопходно је извршити ширење коловоза свуда где за то постоје просторне могућности. Један од битних задатака у вези са општинским путевима је постављање недостајуће и редовно одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације.

Просторним планом се такође предвиђа реконструкција, доградња и модернизација и некатегорисаних путева који су од значаја за међусобно повезивање насеља у заједницама насеља и делова насеља у истој катастарској општини, као и за побољшање туристичке понуде општине.

Приоритет у реконструкцији, доградњи и изградњи деоница општинских путева имаће путни правци који обезбеђују квалитетно саобраћајно повезивање:

1. центара у мрежи насеља са општинским путевима I реда и посредно државним путевима, а тиме и са општинским центром:
  - делови општинских путева који повезују Владичин Хан са насељима Полом, Декутинце, Грамађе, Врбово;
  - O2: ОА1 - Стубал – Јовац - Белишево;
  - O1: Прибој (ОА1) – Островица;
  - O6: Владичин Хан – Доње Јабуково
  - O7: Владичин Хан – Балиновце - Горње Јабуково
  - O39: ОА2 – Летовиште (Раскрсница) и у наставку O10: Летовиште раскрсница – Јастребац (амбуланта).
2. центара заједница насеља међусобно:
  - Део путева O9, O10 и O11 између насеља Зебинце и Јастребац.

За планирану реконструкцију, доградњу и изградњу општинских путева треба резервисати коридор ширине око 35 m, од тога око 15 m за појас

регулације, по 5 m за обостране појасеве заштите и по 5 m за обостране појасеве контролисане изградње (са појасом заштите животне средине). Положај коридора општинских путева приказан је на *Рефералној карти 2*. Просторног плана, а детаљна разрада предметних лоридора оствариће се кроз израду тејничке документације за реконструкцију тих путева.

➤ **Јавни путнички превоз - аутобуски саобраћај**

Друмски саобраћај остаје носилац јавног превоза путника и у планском периоду. Неискоришћење потенцијала железничког саобраћаја и непостојање алтернативних видова саобраћаја у ове сврхе представља недостатак који се може надоместити подизањем квалитета услуга постојећег система.

Реализација планираних радова на мрежи општинских путева омогућиће прилагођавање праваца, фреквенције и возног парка јавног аутобуског саобраћаја потребама корисника, у првом реду становницима руралног подручја и туристима. Линије јавног путничког превоза се могу реализовати аутобусима или тзв. „паратранзитом” (минибусевима, комби возилима, циповима и сл) у складу са саобраћајним захтевима и потребама, а може бити организован и од стране „приватног” сектора, у складу са важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Развој овог вида саобраћаја потребно је усмерити ка:

- давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;
- Како је локација постојеће главне аутобуске станице, у насељу Владичин Хан, са становишта капацитета и просторног развоја у потпуности задовољавајућа, планом није предвиђено њено измештање. Предвиђене су само мање интервенције, како би овај комплекс задржао своју функционалност и постао доступнији корисницима аутобуског саобраћаја.
- формирању аутобуских стајалишта на отвореним путним правцима у облику ниша,

како би се повећала безбедност путника при уласку и изласку из возила;

- оспособљавању општинске путне мреже за безбедно одвијање јавног градског саобраћаја у циљу оптималног повезивања свих насељских центара са општинским центром; и
- усаглашавању редова вожње градског саобраћаја са приградским.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним (изузев државног пута IА реда - аутопута) и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

➤ Паркирање

Имајући у виду пораст степена моторизације у протеклом периоду, као и даљи тренд раста, потребно је ревидирати капацитете за паркирање у близини постојећих јавних објеката кроз израду одговарајућих саобраћајних студија.

Потребне капацитете за јавно паркирање путничких возила и аутобуса обавезно је обезбедити, како у процесу израде урбанистичке и техничке документације, тако и у процесу њиховог спровођења, у свим насељским и туристичким, односно, развојним центрима.

Акцент на обезбеђењу додатних капацитета за паркирање треба усмерити пре свега на општински центар, планирањем нових јавних површина у оквиру граница ПГР-а. Тако је активирањем леве обале Јужне Мораве у комерцијалне сврхе и отварањем путно пружног појаса, створена могућност лоцирања паркинга приближне површине 2.500m², за потребе новопланиране комерцијалне зоне и постојеће јавне функције централне градске зоне, као и за потребе паркирања корисника градске пијаце и сајамског простора. Осим овог, на слободном простору у Светосавској улици, између комплекса железничке станице и низа приземних објеката – локала, планира се уређени паркинг, уз обавезу да се омогући несметана пешачка комуникација и озелењени простор између тротоара и паркиралишта.

Реализацијом ових нових јавних паркиралишта, уз планиране комерцијалне зоне и уз задржавање и реконструкцију постојећих, паркирање у централној градској зони општинског цемтра ће бити у потпуности решено.

Паркирање путничких возила и аутобуса, на осталим површинама, обавезно је решавати уз

објекте на припадајућим парцелама, према захтевима који проистичу из намене објеката, а у складу са важећим стандардима и нормативима. За туристичке капацитете у приватним објектима (тип сеоског туризма) захтеве за паркирањем је обавезно решавати на припадајућој парцели.

➤ Саобраћајни објекти и пратећи путни објекти

Планира се реконструкција и изградња саобраћајних објеката и пратећих путних објеката у функцији унапређења и побољшања саобраћајне услуге.

За одржавање новоизграђене деонице аутопута на територији Општине, планирана је изградња базе за одржавање, у коридору ауто-пута – Е75, у зони денивелисане петље Владичин Хан. Комплекс базе за одржавање аутопута, планиран је на парцели површине око 4.600,0m². Осим тога, база за одржавање путева планирана је и у насељу Полом, на парцелама којим управља ЈП Путеви Србије: к.п. број 1846/1, а на парцелама 1832/3, 1833/2, 1834/3, 1835/2, 1836/2, 1837/3, 1838/4, 1840/3, 1841/3 планиране су саобраћајне површине у функцији аутопута Уколико се за то укаже потреба, у планском периоду, нове базе за одржавање могу бити изграђене и у коридорима осталих државних путева, уз сагласност управљача тих путева.

Станица за снабдевање горивом, лоцирана у општинском центру, поред старог моравског моста, између Јужне Мораве и Врле, се задржава на постојећој локацији и са постојећим капацитетом.

Планом се дозвољава изградња комерцијалних станица за снабдевање горивом на територији обухвата плана уз путне правце, у целинама које су намењене комерцијалним делатностима. За изградњу станице за снабдевање горивом моторних возила неопходна је израда урбанистичког пројекта. Локације је потребно утврдити у складу са противпожарним прописима и условима које одређују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. За сваку локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја, а за прикључење ове врсте објекта на мрежу јавних путева, неопходно је обратити се и добити услове од управљача јавног пута на који се објекат прикључује.

У коридору аутопута изграђена је обострана самостална бензинска станица „Декутинце“ на

оријентационој стационој аутопута од km 520+266.

Просторним планом инфраструктурног коридора аутопута („Службени гласник РС“ број 77/2002-8, 127/2014-3, 102/2017-3 (др. уредба), планирана је изградња обостраног мотела "Владичин Хан", јужно од петље "Грамађе" (оријентациона стационоја аутопута од km 523+116) са могућношћу двонаменског коришћења за транзитне и госте ван коридора аутопута. У склопу мотела, на површини од 0,8 до 2ha, између осталог, могућа је изградња паркинга за 50–100 путничких возила, 20–40 теретних возила и 5–10 аутобуса, са потребним пролазним тракама. Могућа је изградња и станица за снабдевање горивом.

Просторним планом аутопута, у коридору пута, планирано је и обострано паркиралиште у непосредној близини северне границе општине (оријентациона стационоја аутопута km 504+970).

Постојећа главна аутобуска станица (лоцирана у центру насеља Владичин Хан) се задржава на постојећој локацији, уз неопходну реконструкцију.

Сервиси за путничка возила и аутобусе могу се реализовати у свим развојним центрима и насељима, где се за то укаже потреба и интерес, што ће се разрађивати урбанистичким плановима нижег реда.

Изградња саобраћајних објеката је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити анализом тј. проценом утицаја на животну средину, а према важећој законској регулативи.

6.1.2. ЖЕЛЕЗНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

Кроз подручје ППО пролази траса магистралне једноколосечне електрифициране железничке пруге Београд Центар– Распутница „Г“ – Раковица - Младеновац – Лапово - Ниш – Прешево – државна граница – (Табановце), за јавни путнички и теретни железнички саобраћај. Главна железничка станица Владичин Хан се налази у општинском центру, у km 329+591 предметне пруге са четири станична колосека отворена за путнички и теретни саобраћај. Путни прелази у km 328+979 и km 329+977 су осигурани саобраћајним знаковима и троугловима прегледности.

Просторним планом Републике Србије, као и Нацртом Просторног плана Републике Србије 2021-2035. године планирана је реконструкција, изградња и модернизација постојеће једноколосечне у двоколосечне пруге високе перформансе за мешовити (путнички и теретни) саобраћај и комбиновани транспорт.

У току је израда идејног пројекта реконструкције и модернизације пруге Ниш – Прешево – државна граница – (Табановце) којом се планира унапређење постојеће трасе пруге за брзине до 120 km/h.

Када је у питању реконструкција постојеће једноколосечне пруге, на основу развојних планова ЈП „Железнице Србије“ планира се следеће:

- реконструкција колосека магистралне једноколосечне електрифициране пруге за достизање брзина од 120 km/h;
- реконструкција станичних капацитета;
- модернизација телекомуникација; и
- реконструкција осигурања пруге и контактне мреже.

Положај станичне зграде главне железничке станице Владичин Хан, задржаће се на постојећој локацији који је оцењен као задовољавајући. Саму станичну зграду је потребно реконструисати и модернизовати како би на адекватан начин одговарала својој намени.

На територији општине Владичин Хан, резервише се простор за коридор железничке пруге, укупне дужине 26,64 km и ширине око 405 m, укључујући пружни појас и заштитни пружни појас. Нова траса будуће двоколосечне пруге за саобраћај возова великих брзина дефинисана Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш – граница Републике Македоније („Службени гласник РС“ број 77/2002-8, 127/2014-3, 102/2017-3 (др. уредба).

Изградња / модернизација пруге за велике брзине на правцу Ниш–Прешево–граница Републике Македоније (Е-85) омогућиће њено повезивање са планираним пругама за велике брзине Ниш–Димитровград–граница Бугарске (Е-70), Ниш–Београд (Е-85 и Е-70), Београд–Нови Сад–Суботица–граница Мађарске (Е-85) и Београд–Шид–граница Хрватске које су све у саставу коридора „10“, као и са планираном пругом за велике брзине Београд–Панчево–граница Румуније (Е-66).

Основни циљеви модернизације (изградње) пруге Е-85 од Ниша до границе Републике Македоније су да: (а) својим техничким и другим елементима удовољи европским захтевима за саобраћајем возовима великих брзина; и (б) у потпуности задовољи потребе домаћег, у првом реду мешовитог саобраћаја.

Пруга ће, поред општих услова за уређење Инфраструктурног коридора, испунити и следеће услове: (а) градиће се као двоколосечна и електрифицирана, са брзином вожње до 200 km/h; и

(б) у највећој могућој мери користиће се постојећи коридор пруге.

Коридор пруге за велике брзине, дужине око 26,5 km (на подручју општине) и ширине 250 m, обухвата трасу пруге ширине око 35 m са обостраним (непосредним и ширим) заштитним појасом укупне ширине од 215 m.

Решење према ПППИК Ниш – граница Републике Македоније, дефинисано је у односу на постојећу једноколосечну пругу, коју прати на највећем делу правца пружања, уз мања одступања ради неопходног исправљања радијуса кривина за потребе великих брзина. Коначни положај коридора пруге за велике брзине биће дефинисан на основу усаглашене техничке и планске документације.

На графичком прилогу Реферална карта 2А – Мрежа насеља, јавних служби и саобраћајне инфраструктуре, приказан је коридор постојеће железничке инфраструктуре са простором за доградњу другог колосека (вођен паралелно постојећем) као и коридор за изградњу двоколосечне пруге. Имајући у виду да је положај коридора пруге за велике брзине дат оријентационо, као потенцијални коридор, уколико не дође до његове реализације, или се разрадом кроз планску и пројектну документацију дефинише адекватније решење, резервисани простор се може користити сходно постојећим наменама.

У спровођењу плана примењиваће се решења за железнички саобраћај која ће бити усаглашена са концептом који ће бити дефинисан у ППРС 21-35.

„Инфраструктура железнице Србије“ а.д. задржава земљиште на којем се налазе капацитети јавне железничке инфраструктуре, као и коридоре свих раније укинута пруга са циљем обнове уз претходно утврђену оправданост.

6.1.3. РЕЧНИ САОБРАЋАЈ

Просторним Планом Републике Србије до 2035.године, чија је израда и јавни увид у току, одустало се од пловног пута Морава-Вардар-Аксиос-Солун, који би се преко Дунава и канала Рајна-Мајна-Дунав повезао и уклопио у европску мрежу магистралних канала, у циљу повезивања европске пловне мреже са Средоземљем најкраћим путем, тако да овим Планом није разматран.

Речни саобраћај на реци Јужној Морави остаје локалног карактера. Планом се оставља могућност организација пристана на реци Јужној Морави у градској зони и у зони стадиона, где је ток реке миран и где се могу организовати спортске активности.

Коначне локације пристана ће се дефинисати након детаљне анализе свих релевантних утицаја

кроз израду студије оправданости и студије утицаја на животну средину. За постављање пристана обавезно се примењује одговарајућа законска регулатива у тој области.

6.1.4. ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

У циљу повећања туристичке понуде и повећања доступности појединим планирана је изградња хелидрома у рејонима Кукавице и Цепа. Хелидроми ће подстаћи развој ексклузивног етно туризма, имајући у виду географски положај Владичиног Хана и његову удаљеност ваздушном линијом од регионалних центара у Србији и у околним државама.

Планом генералне регулације насеља Владичин Хан се предвиђа резервација простора за изградњу хелидрома, димензија 25 x 25 m на локацији у зони школе Бранка Радичевића и била би повезана са градском уличном мрежом.

За организовање авио саобраћаја на територији Плана не постоје услови услед неповољне конфигурације терена. У те сврхе се може користити планирани аеродром за прихват мањих, савремених авиона на територији општине Врање.

6.1.5. РОБНО – ТРАНСПОРТНИ ЦЕНТАР

Саобраћајно-географски положај Владичиног Хана, са директном везом са друмско-железничким коридором X, представља одличне услове за развој робно-транспортног центра (РТЦ). Планирани центар је потребно развијати као логистички центар који би оплуживао, у транспортно-дистрибутивно-складишном систему, много веће подручје од територије Општине.

Његова изградња допринеће бољој координацији у ланцу производња-транспорт-продаја, чиме се успоставља компатибилност саобраћајног система и омогућује рационализација транспортног процеса. Допринос привреди се огледа и у решавању проблема уситњености складишних простора, рационализацији дистрибуције, могућности увођења савремене информатике, као и у смањењу загушења општинског центра теретним саобраћајем и дистрибутивних трошкова.

Основни задаци који се тичу развоја РТЦ су следећи:

- **дефинисање локације.** Повољан саобраћајно – географски положај и одлична веза са друмским и железничким коридорима дефинишу област индустријске зоне „Сува Морава“ као могућу локацију;

- **оптимално повезивање** са путним коридорима и путном мрежом Владичиног Хана и околних општина, имајући у виду његов шири значај; и
- **заједнички наступ** општина у окружењу. Због важности објекта за шири регион, потребно је остварити сарадњу са суседним општинама у циљу суфинансирања и реорганизације робних токова са њихових територија.

Изградњом објекта ове намене се интензивира регионални развој и максимално користе тржишно – транспортни потенцијали целог региона.

Минимална површина комплекса је око 5 ha, на којој ће се реализовати следећи садржаји:

- обезбеђен приступ на мрежу државних путева. Предложена локација се ослања на ДП ПБ реда бр. 441 и посредно на државни пут ПА реда бр. 258 као и на државни пут А1 (аутопут Е-75).
- паркинг простор за теретне камионе и путничке аутомобиле у склопу комплекса;
- сервисне радионице за мање оправке на возилима;
- локална станица за снабдевање горивом, минимум два точиона места (за бензин и дизел гориво);
- складишни простор затвореног типа за пољопривредне производе, са рампом за утовар-истовар;
- складишни простор отвореног типа за материјале отпорне на неповољне атмосферске услове;
- хладњачу за складиштење одређених врста роба (риба, млеко, воће и сл.);
- простор за одлагање контејнера;
- управно – пословни контролни пункт комплекса са просторијама за шпедитерске услуге, инспекцијску контролу роба, банку и сл, са пратећим објектима јавне намене (ВЦ, бифе, телефон и сл.);
- одређене површине за смештај претоварне механизације; и
- интерне саобраћајнице и манипулативни простор за несметано функционисање саобраћаја унутар комплекса.

Коначан положај, организација и величина потребног простора за РТЦ утврдиће се, након детаљне анализе привредних потенцијала и потреба Општине и њеног окружења, кроз израду потребне планске и техничке документације уз неопходну израду Студије утицаја на животну средину.

6.1.6. ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ И МРЕЖЕ У ФУНКЦИЈИ ТУРИЗМА И РЕКРЕАЦИЈЕ

Бициклически саобраћај и пешачке/планинарске стазе

Планира се реализација мреже излетничких, пешачких, јахачких и бициклических стаза у функцији презентације амбијенталних, природних и културних вредности и рекреације али и са циљем раздвајања немоторног од моторног саобраћаја. Због својих одлика али и због величине простора који обухвата, територија Плана је погодна за развој циклотуризма, одрживом виду екотуризма и идеалном компромису између могућности за савладавање већих растојања, уз истовремено очување дубине доживљаја околине какву пружа пешачење.

На регионалном плану активности је потребно усмерити на обезбеђивању услова за повезивање подручја са Коридором Х, којим се пружа коридор источно – европске бициклическе трансверзале број 11, која на том делу води долином реке Јужне Мораве и даље наставља ка Републици Северној Македонији.

На локалном плану основни правци развоја инфраструктуре бициклическог саобраћаја су:

- завршетак започетих и планирање нових бициклических коридора који ће пратити најатрактивније туристичко - излетничке коридоре;
- дефинисање бициклических траса дуж коридора државних путева и њихово спајање са бициклическим стазама које би требало да буду саставни део попречних профила примарних улица у насељу Владичин Хан;
- дефинисање бициклическог коридора који би водио до Грделичке клисуре, као једним од најатрактивних локалитета у региону, дужине 18,0 km;
- дефинисање бициклическе стазе дуж тока реке Јужне Мораве до јужних делова општине (Јовац) и назад до насеља Владичин Хан, чиме би се формирала кружна стаза веома погодна за рекреативце, дужине 12,8 km;
- дефинисање бициклическе стазе која би пратила коридор државног пута ИБ реда бр. 40 и која би повезивала општинске центре Владичиног Хана и Сурдулице, дужине 6,5 km;
- обезбеђивање услова за безбедно кретање бициклиста успостављањем одговарајућих саобраћајно – регулативних мера и формирањем издвојених бициклических стаза.

У оквиру градског насеља Владичин Хан, предлаже се вођење бициклическог саобраћаја у коридорима примарних градских саобраћајница путем успостављања одговарајућих саобраћајно-

регулативних мера и, тамо где је то могуће, реализацијом бицикличких стаза. Предлажу се следеће улице: Николе Тесле, Градимира Михајловића, Светосавска и Слободана Пенезића. Ове бицикличке стазе и трасе је потребно интегрисати са општинском бицикличком мрежом и даље са међународним коридором бицикличке трансверзале EuroVelo 11, која води Коридором 10.

Поред стаза намењених бицикличком саобраћају подручје ће се опремити и трасирати пешачким и излетничким стазама које повезују туристичке и визитор центре са центрима насеља. Излетничке стазе ће се градити као гребенске, панорамске, долинске, дуж речних токова и везне, где год је то могуће на трасама постојећих пољских и шумских путева и стаза, кроз цело подручје Просторног плана.

Уз све излетничке стазе потребно је изградити одморишта и видиковце за одмор посетилаца и излетника, прихватна склоништа за склањање у случају природних непогода са надстрешницама и заклонима за људе и коње, локације са уређеним простором за пикнике, по могућству у близини сеоских домаћинстава.

Када је у питању пешачки саобраћај правце развоја треба усмерити на:

- побољшању и унапређењу услова за кретање пешака ослобађањем јавног простора од паркираних аутомобила и планским размештајем уличних садржаја (киоска, летњих башти, уличних тезги и др.) у насељима; и
- акције којима ће се јавне површине учинити привлачним и пре свега безбедним али и пригодним за особе са посебним потребама.

Пешачке стазе је потребно трасирати у централним градским и насељским зонама, тако да повезују јавне садржаје којима гравитира највећи број грађана. Постојеће стазе се задржавају и по потреби проширују на местима где је то могуће.

6.1.7. ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ

Приоритетне активности се дефинишу за период до 2026. године. У том периоду се очекује почетак реализације и завршетак појединих активности уколико обим радова то дозвољава. На основу општих и посебних циљева, поставки и решења Просторног плана, приоритетне активности у области саобраћајне инфраструктуре су:

Планско решење 1: Повећање капацитета и побољшање нивоа саобраћајних услуга на путној мрежи.

Приоритетне активности:

1. изградња петље „Грамађе“ на аутопуту, чиме ће бити омогућено растерећење петље „Владичин Хан“ (као сада једине везе путне мреже општине и коридора Е-75) и боља повезаност и доступност насеља у јужном делу општине. Осим тога, изградњом ове петље биће омогућена и боља повезаност постојећих и планираних привредних зона у насељима Лепеница (Сува Морава), Стубал и Прибој;
2. изградња непроходних, рехабилитација и реконструкција државних путева II реда;
3. израда пројеката и реконструкција, доградња и изградња општинских путева, са акцентом на приоритетне путне правце;
4. израда пројеката и реконструкција, доградња и изградња осталих општинских путева према приоритетима који се утврђују средњорочним програмима развоја мреже општинских путева, уз константно одржавање проходности путних праваца током целе године.

Планско решење 2: Развој железничке инфраструктуре.

Приоритетне активности:

1. Реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга Коридора X (пруга Београд Центар - Распутница Г – Раковица – Ресник – Младеновац – Велика Плана – Ниш – Прешево – државна граница са Републиком Северном Македонијом) – деоница Ниш – Прешево;
2. денивелација путно пружних прелаза у централној зони насеља и индустријској зони у Сувој Морави;
3. реконструкција станичних капацитета;
4. формирање коридора брзе пруге биће у складу са усаглашеном техничком и планском документацијом и концептом дефинисним у плановима вишег реда.

Планско решење 3: Развој алтернативних видова саобраћаја

Приоритетне активности:

1. израда документације за обезбеђивање земљишта за РТЦ;
2. дефинисање и изградња мреже бицикличких стаза, при чему се предност даје стази која се води обалама реке Лужне Мораве;
3. уређење и мапирање постојећих пешачких стаза и реализација осталих стаза на основу средњорочног програма развоја туризма на територији Општине.

6.2. ХИДРОТЕХНИЧКА (ВОДОПРИВРЕДНА) ИНФРАСТРУКТУРА

Хидротехничка инфраструктура – оцена стања, потенцијали и ограничења

Водоснабдевање

Укупан број становника у општини Владичин Хан је 20.871 (попис из 2011. године), а од тога у градском насељу живи 8030 становника, или 38,5%, а у сеоским насељима 12.841, или 61,5%.

Из градског водовода, према подацима добијеним од надлежног предузећа ЈП „Водовод“ за 2019. годину, снабдева се 15.724 становника или 75%. Изван санитарне контроле у погледу снабдевање водом је 5.147 становника или 25%. Ови корисници се снабдевају водом индивидуално из бунара, групних водовода, каптираних извора и сл. Стање градске водоводне мреже је лоше због дотрајалости и старости а део мреже је изграђен од АЦ цеви.

Дакле, може се закључити да се у општини Владичин Хан око 3/4 становништва снабдева водом из водовода који су, уз све недостатке, под контролом.

➤ *Снабдевање водом из градског система*

Снабдевање водом Владичиног Хана, као и 14 суседних сеоских насеља, и одржавање водоводне мреже врши ЈКП "Водовод".

Водоснабдевање градског водовода врши се са два изворишта:

- из Власинског језера (довода воде из система ХЕ "Врла 4") преко постројења за прераду воде «Полом» инсталисаног капацитета 125 l/s. Код овог система постоји проблем јер се вода која се користи за снабдевање града узима из хидроенергетског система, те у периоду ремонта хидроцентрале у трајању од око месец дана годишње, град остаје без воде.

- алтернативни бунари из изворишта "Лепеница" у приобаљу Јужне Мораве чији капацитети не задовољавају у потпуности потребе града, а и постоје проблеми са санитарном заштитом изворишта. Радни капацитет црпне станице «Сува Морава» износи 55 l/s.

Према подацима добијеним од надлежног предузећа ЈП „Водовод“ за 2019. годину из постојећег водовода снабдева се 15.724 становника. Од овог броја у насељу Владичин Хан се налази 7.704 становника, или 49%, док у осталим насељима живи око 8.020 становника или 51%. То значи да се

од укупног броја потрошача, приближно 50% налази у вароши, а 50% у селима. Према подацима који се односе на 2019. годину у погледу количина воде ситуација је следећа:

- укупно фактурисана количина износи 908.850,0 m³. То значи да просечна дневна количина износи 2.490m³/дан или 29l/s,
- забележено је да је у данима максималне потрошње количина воде износила 4.320 m³/дан, односно 50l/s. То значи, да реализовани коефицијент дневне неравномерности у потрошњи воде износи око 1,6,
- према добијеним инфирмацијама у 2019. години становништво је имало укупну годишњу фактурисану потрошњу од 608.455,0 m³, а индустрија 300.395,0 m³. Укупна специфична потрошња воде, исказана по реалном становнику износи:
  - као годишњи просек .....162 l/стан. на дан.
  - у данима максималне потрошње.....254 l/стан. на дан.

У данима максималне потрошње, структура потрошње воде по врстама потрошача износи:

- становништво.....153 l/стан. на дан.
  - индустрија.....101l/стан. на дан.
- (исказано као вредност у односу на реалног становника).

Постојећи главни објекти градског водоводног ситета су:

- Постројење за припрему питке воде "Полом"
- Резервоар питке воде у саставу постројења
- Главни резервоар "Калиманце"
- Стари резервоар "Калиманце"
- Резервоар "Кржинце 1"
- Резервоар "Кржинце 2"
- Резервоар "Житорађе"
- Резервоар "Мазарић"
- Пумпна станица "Сува Морава"
- Препумпна станица "Пољана"
- Препумпна станица "Пољана 2"
- Препумпна станица "Житорађе"
- Препумпна станица "Прибој"
- Први крак примарног цевовода
- Други крак примарног цевовода

Постројење за припрему питке воде "Полом"

У постројењу се прерађује сирова вода из система ХЕ "Врла", која се до постројења доводи челичним цевоводом Ø300mm. Технолошки поступак прераде се састоји од аерације, коагулације, флокулације, филтрације на пешчаним филтрима и дезинфекције. Инсталисани капацитет постројења је 125 l/s.

Резервоар питке воде у саставу постројења

У саставу постројења је резервоар питке воде запремине 400m³. Кота дна резервоара је на 414mнм. Пречишћена и хлорисана воде се из резервоара дистрибуира потрошачима гравитационо.

Главни резервоар "Калиманце"

Налази се на коти 400mнм и има запремину од 1000 m³. У резервоару се налази и пумпна станица за потрошаче више зоне.

Стари резервоар "Калиманце"

Налази се на коти 405mнм и има запремину од 360 m³.

Резервоар "Кржинце 1"

Налази се на коти 387mнм и има запремину од 50 m³.

Резервоар "Кржинце 2"

Налази се на коти 500mнм и има запремину од 50 m³.

Резервоар "Мазарић" има запремину од 50 m³.

Пумпна станица "Сува Морава" састоји се од црпилишта запремине 30m³, са котом дна резервоара на 333mнм. Вода се црпкама из седам експлоатационих бунара допрема до сабирног бунара и одатле препумпава до потрошача. Капацитет изворишта је 55 l/s и користи се само у време ремонта ХЕ Врла.

Први крак примарног ценовода је челични ценовод Ø500mm који води од постројења Полом до чвора у коме се одвајају челични ценовод Ø400mm према селу Репинцу и АЦЦ Ø300mm који преко села Полом води до Владичиног Хана.

Други крак примарног ценовода је АЦЦ ценовод чија прва деоница има пречник Ø200mm до одвајања за индустријску зону у Сувој Морави а потом наставља ценоводом АЦЦ Ø300mm ка Владичином Хану, т.ј. до спајања са краком из Полома. Одатле се одвајају разводи за напајање резервоара у Калиманцу, градских насеља Кула, Пољана и приградска насеља Прекодолце, Житорађе, Репинце, Полом, Кржинце.

➤ *Снабдевање водом осталих насеља*

Према свим доступним информацијама сва остала насеља се снабдевају из површинских вода, извора, каптираних извора и бунара ван санитарне контроле, о којима нема података о издашности и квалитету воде. Мали водни ресурси површинских вода су са знатном временском неравномерношћу, а водни режими су бујични, тако да то представља значајно ограничење у могућности коришћења. Због тога је и веома тешко заштитити квалитет вода, посебно у маловођу.

ПОСТОЈЕЋИ НАЧИН СНАБДЕВАЊА СЕОСКИХ НАСЕЉА ВОДОМ И ПРОБЛЕМИ (ПОПИС 2011.ГОД)

Насеље Цеп има 182 становника. Снабдева се водом из сопствених бунара, који нису под санитарном контролом и нема никаквих података о квалитету воде нити издашности бунара.
Насеље Урвич има 45 становника. Снабдева се водом из каптираног итвора, ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.
Насеље Сува Морава има 821 становника који добијају воду из градског водовода. Дужина мреже је шест километара. Функционише као гравитациони, осим за време ремонта. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту, али је дотрајао. Постоји и пројекат његовог проширења. Постоје проблеми са количинама и квалитетом воде за време ремонта хидро електране.
Насеље Стубал има 1072 становника и добија воду из градског водовода Дужина мреже је десет километара. Функционише као гравитациони, осим за време ремонта. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту, али је дотрајао. Постоје проблеми са количинама и квалитетом воде за време ремонта хидро електране.
Насеље Срнећи Дол има 29 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.
Насеље Солачка Сена има 75 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.
Насеље Ружић има 93 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.
Насеље Репиште има 213 становника који се снабдевају водом из бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.
Насеље Репинце има 892 становника и добија воду из градског водовода Дужина мреже је три километра. Функционише као гравитациони, осим за време ремонта. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама и

квалитетом воде за време ремонта хидро електране. Има недовршену сеоску канализацију са испустима у Јужну Мораву.

Насеље Рдово има 80 становника. Снабдева се водом из каптираног итвора, ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету.

Насеље Равна Река има 83 становника и снабдева се водом из каптираног извора, ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Прибој има 296 становника становника који добијају воду из градског водовода који функционише као гравитациони. Дужина мреже је два километара. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Постоје проблеми са количинама и квалитетом воде за време ремонта хидро електране.

Насеље Прекодолце има 1667 становника и добија воду из водозахвата хидроелектране „Врла 4., Дужина водоводне мреже је шест километара. Водовод је под санитарним надзором и вода се хлорише. Квалитет воде је добар, али је количина повремено недовољна. Водовод је рађен по пројекту, а постоји и пројекат његовог проширења. Постоји сеоска канализација са испустима у Врлу Реку и Јужну Мораву, без пречишћавања и података о техничким карактеристикама.

Насеље Полом има 373 становника и добија воду из градског водовода који функционише као гравитациони. Дужина мреже је дванаест километра. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама воде. Постоје планови за проширење мреже. У Полому постоји сеоска канализација грађена 1985 године са испустом у Јужну Мораву. Не постоје подаци о техничким карактеристикама канализације.

Насеље Островица има 25 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Мртвица има 300 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Мањак има 375 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Манајле има 34 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Мазарић има 143 становника који се снабдевају водом из индивидуалних бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Љутеж има 140 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Летовиште има 135 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Лепеница има 675 становника и добија воду из градског водовода Дужина мреже је шест километра. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама воде за време ремонта хидро електране.

Насеље Лебет има 63 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Куново има 418 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Кукавица има 19 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Кржнице има 236 становника који се снабдевају водом из индивидуалних бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде. У току је завршетак локалног водоводног система – резервоара, док је мрежа већ урађена, који ће бити везан за градски систем Владичиног Хана.

Насеље Костомлатица има 10 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Копитарце има 48 становника и добија воду из издани ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

<p>Насеље Козница има 207 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде. Планирана је изградња локалне водоводне мреже која ће бити повезана са градском мрежом Владичиног Хана.</p>
<p>Насеље Кацапун има 47 становника и снабдева се водом из бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Калиманце има 104 становника и добија воду из градског водовода Владичиног Хана. Дужина мреже је пет стотина метара. Систем функционише препумпавањем воде из резервоара. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама воде за време ремонта хидро електране.</p>
<p>Насеље Јовац има 49 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Јастребац има 119 становника који се снабдевају водом из каптираног извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Јагњило има 73 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Зебинце има 67 станоевника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Житорађе има 1408 становника који се снабдевају водом из градског водовода. Дужина мреже је пет стотина два и по километра. Систем функционише препумпавањем воде из постојећег система водоснабдевања. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Постоје проблеми са количинама воде за време ремонта хидро електране. Постоје планови за проширење водовода. Постоји и сеоска канализација о којој нема техничких података.</p>
<p>Насеље Дупљање има 108 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Доње Јабучко има 105 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Декунтице има 245 становника и добија воду из градског водовода Владичиног Хана. Дужина мреже је три километра. Систем функционише као гравитациони. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама воде за време ремонта хидро електране, као и са дотрајалом мрежом.</p>
<p>Насеље Грамађе има 212 становника и добија воду из градског водовода Владичиног Хана. Дужина мреже је седам километара. Систем функционише као гравитациони. Водовод је под санитарном контролом, а вода се хлорише. Водовод је рађен по пројекту. Постоје проблеми са количинама и квалитетом воде за време ремонта хидро електране, као и са дотрајалом мрежом. Планира се проширење водоводне мреже.</p>
<p>Насеље Горње Јабучко има 127 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Гариње има 483 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Врбово има 305 становника који се снабдевају водом из каптажа и бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Брестово има 102 становника који се снабдевају водом из каптираних извора ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Богошево има 130 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Белишево има 55 становника који се снабдевају водом из врела ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>
<p>Насеље Белановце има 56 становника који се снабдевају водом из бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде. Насеље Бачвиште има 41 становника који се снабдевају водом из бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.</p>

Насеље Балиновце има 121 становника који се снабдевају водом из бунара ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Насеље Теговиште има 131 становника који се снабдевају водом из каптаже ван санитарне контроле. Нема података о издашности и квалитету воде.

Евакуација отпадних вода

Стање у погледу канализације је неповољније него код снабдевања водом. Зна се да је у санитарном погледу најнеповољније стање када постоји водовод, када се продукују велике количине отпадне воде а не постоји канализација.

Канализацију користи око 40% становништва. Организована канализација постоји само у Владичином Хану, Житорађи и Сувој Морави. што обухвата до 25% становништва, а градска канализација у самом граду не функционише добро у екстремним ситуацијама, када постојећи колектор не може да прими сву употребљену воду.

У сеоским срединама канализација не постоји, осим у неколико околних заједница где су грађани самоиницијативно и без икаквог пројекта сами изградили канализацију, а број корисника се процењује на око 15%.

Остатак становника Општине, који живе у селима изван градске зоне, индивидуално или групно евакуише отпадну воду, без било какве техничке контроле и санитарног надзора.

➤ Канализације за отпадне воде насеља Владичин Хан

Отпадне воде Владичиног Хана се изливају у Јужну Мораву непосредно у насељу, што је у потпуности неприхватљиво. Количина отпадне воде која се може очекивати износи, око 50l/s. Локација постројења за третман отпадних вода дефинисана је Планом детаљне регулације регионалног постројења за пречишћавање отпадних вода са припадајућим системом на територији општине Владичин Хан (Службени гласник града Врања 1/19), низводно од насеља, на десној обали Јужне Мораве иза гребена „Гомила“.

Осим у граду Владичином Хану, канализација, или њени делови, постоје у Житорађи, Прекодолцу, Репинцу, Полому и још неким селима. Ови системи су рађени по правилу без планова и пројеката, а отпадне воде се изливају у Јужну Мораву или мање водотоке без пречишћавања.

Остало становништво користи провизорне септичке, или боље рећи нужничке јаме, грађене без пројекта и санитарне заштите околних изворишта и бунара, преко којих се отпадне воде уводе у подземне воде или испуштају у најближе водотоке.

Као неопходност намеће се планска обавеза да се предвиди вршење пречишћавања отпадних вода, пре упуштања у реципијент, без обзира на садашњи лош квалитет вода Јужне Мораве, који је последица загађења која се у ову реку упуштају у узводним зонама и општинама кроз које она и њене притоке протичу.

Општи закључак у погледу хидротехничке инфраструктуре: постојеће стање је незадовољавајуће, како у погледу снабдевања водом, тако и у погледу евакуације отпадних вода.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ХИДРОТЕХНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Ограничења развоја хидротехничке инфраструктуре произилазе из близине урбанизованих и деградираних земљишта што може угрозити квалитет воде издани у алувијалним седиментима и из нерегулисаног питања пречишћавања и одвођења отпадних вода са целог градског подручја, а посебно у зонама индустрије (Владичин Хан, Сува Морави и Житорађа) кроз постојећи начин евакуације отпадних вода без пречишћавања у Јужну Мораву и Врлу. То толико утиче на загађивање вода ових река да се не могу користити ни за наводњавање.

Концепт развоја општине ослања се и на квалитетно решење водоснабдевања, евакуације отпадних вода и заштите површинских и подземних вода од загађивања и регулације бујичних токова.

- ➔ Обезбеђење потребних количина и квалитета воде за пиће за водоснабдевање насеља се мора обезбедити изградњом локалних водовода и реконструкцијом постојећих, како за потребе становништва, тако и за остале потрошаче.
- ➔ За технолошке потребе индустријских корисника употребити воде захватањем превасходно површинских вода.
- ➔ Обезбеђење заштите изворишта вода које се користе за снабдевање становништва водом за пиће кроз утврђивање зона санитарне заштите и одређивање режима коришћења простора у складу са законским прописима за поједине зоне и режиме заштите изворишта.

- У непосредној вези са водоснабдевањем је решавање евакуације отпадних вода, и то реализацијом система са потребним постројењима за пречишћавање, првенствено за воде на потезу дуж Јужне Мораве као најнасељенијим подручјима и са највећим привредним зонама.
- Регулисање бујичних токова је неопходно, а посебно уређење сливова оних водотокова који угрожавају изграђене насељске зоне и изграђене објекте, као и пољопривредне површине.

6.2.1. СНАБДЕВАЊЕ ВОДОМ

Водопривредном основом РС предвиђено је снабдевање водом највећег дела становништва општине које живи у долинама Јужне Мораве и Врле из Горње-јужноморавског регионалног система, подсистема "Власинско Језеро". Просторним планом посебне намене Власина ово решење је делимично разрађено планирањем резервоарског простора "Чубрин рид", запремине 1000m³, из кога би се снабдевала и низводна насеља Сурдулица и Владичин Хан гравитационим цевоводом од "Промаје" до Владичиног Хана, пречника Ø600/Ø400mm и дужине око 30km. То подразумева претходну изградњу планираног постројења за пречишћавање воде за пиће "Јерма". При томе ће се поштовати стратегија из Водопривредне основе РС која предвиђа коришћење висококвалитетних вода из регионалних система само као допуну за недостајуће количине воде које се добијају из локалних изворишта. За технолошке потребе индустријских корисника ће се користити воде добијене захватањем превасходно површинских вода.

Ово решење имплицира обавезу за санацију локалних изворишта, одржив развој и пуну санитарну контролу, што је примарни задатак у реализацији концепције водоснабдевања.

Обезбеђење заштите изворишта вода које се користе за снабдевање становништва водом за пиће ће се вршити кроз утврђивање зона санитарне заштите и одређивање режима коришћења простора у складу са законским прописима за поједине зоне и режиме заштите изворишта њихових сливова.

Око свих изворишта подземне воде на територији Просторног плана која се могу користити за водоснабдевање више од 50 становника или која имају просечну количину воде од 10 m³/дан, успостављају се зоне санитарне заштите: I, II и III, на основу Елабората о зонама санитарне заштите.

Данас се за потребе водовода Владичиног Хана користе два изворишта. Једно извориште је плитка издан у алувиону Јужне Мораве, а друго је захват из довода ХЕ "Врла 4", који припада регионалном подсистему "Власинско језеро". Код овог водовода постоји специфичност када су у питању изворишта: решење у погледу захвата воде са ХЕ "Врла 4" је такво да се ово извориште не може користити у време када се врши преглед и ремонт система "Власина", што траје и око месец дана. Како је то дуг период, тада се користи извориште "Лепеница". За то време, поједини делови насеља, нарочито они виши, остају без довољно воде. То значи да водовод Владичиног Хана мора да користи и одржава два изворишта, која треба да имају довољан капацитет у погледу количине воде, како би се обезбедило стално и уредно снабдевање водом. Због свега наведеног потребно је приоритетно утврдити разлог и санирати постројење "Полом" које је пројектовано и израђено за 120 l/s а сада ради са смањеним капацитетом (око 40l/s). Потребно је такође, обезбедити да рад овог постројења не зависи толико од ремонта ХЕ "Врла 4," на пример добијање воде из Јелашнице у систему "Врла 4" што би омогућило да се ово извориште користи док се врши ремонт и одржавање система "Врла 1", "Врла 2" и "Врла 3" (ако би захват био решен на други начин).

Треба имати у виду да се, када ово постројење ради са мањим капацитетом, додатна вода обезбеђује из изворишта "Лепеница" („Сува Морава“). Имајући у виду потребне количине воде и обавезу да се потрошачи трајно и редовно снабдевају водом, потребно је решити значајне нерешене проблеме везане за санитарну заштиту изворишта „Лепеница,, чија је локација у санитарној колизији са индустријским погонима у непосредној близини. С обзиром на већ сада изузетно лошу ситуацију у погледу квалитета воде из овог изворишта (деградираног под утицајем загађења тла и подземних вода), као и чињенице да се у будућности планира обалоутврда Јужне Мораве која делимично залази у зону изворишта, а поготово ширење индустријске радне зоне и активирање нових садржаја у њој, неопходно је реализовати сигурно решење за снабдевање водом у количинама које су потребне за сигурно снабдевање током целе године. У том смислу треба урадити санацију и заштиту изворишта (нпр. изградњом бетонске дијафрагме или хидрауличке завесе према индустријској зони а пре свега изградњом канализације) и ако је могуће проширити капацитет за око 30L/s изградњом нових бунара или санацијом постојећих која би обухватила уградњу хоризонталних дренова са новом хидромашинском

опремом. Зоне санитарне заштите изворишта "Лепеница" успостављене су према Решењу Министарства здравља о санитарној заштити изворишта „Сува Морава“ бр.530-01-803/05-04 од 20.3. 2006. године. Ужа и непосредна зона су ограђене. Потребно је ревидирати успостављене зоне санитарне заштите израдом Елабората о зонама санитарне заштите изворишта "Лепеница" према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Сл. гласник РС", бр. 92/08).

Наглашава се да ће реализација планираних намена у зонама санитарне заштите свакако утицати на ограничење могућности за коришћење изворишта "Лепеница", а касније и његово коначно напуштање. Техничка побољшања система регионалног подсистема "Власинско језеро" којима ће се обезбедити трајно решење за снабдевање водом Владичиног Хана и околних насеља су зато приоритетни задатак у области развоја хидротехничке инфраструктуре.

Остали непосредни задаци у овину града Владичиног Хана су:

- стална допуна катастра водовода
- замена азбест цементних цеви,
- израда пројеката дистрибутивне мреже на основу нових планских решења насеља и његових делова,
- смањење губитака и то како због кварова, тако и због нелегалних прикључака и
- повећање цене воде. Повећањем накнаде за воду и њено одвођење ће се свакако и смањити нерационална потрошња (интерни кварови, заливање башти и сл.) У оквиру ових радова непоходно је и да се формира висока зона водоснабдевања, у којој се предвиђа и изградња мањег резервоара.
- Разводна водоводна мрежа на граници ниске и високе зоне мора бити потпуно одвојена, а не затварачима како се то често ради. Посебно треба обратити пажњу да су поједини периферни делови насеља остали изван горње границе високе зоне и да треба да се кроз пројектну документацију овај проблем реши.

За све ове послове је потребно да се надлежном јавном комуналном предузећу пружи јасна јавна и материјална подршка локалне друштвене заједнице, јер је довољна количина исправне воде свакако приоритет и услов нормалног живота а поготову било каквог напретка.

Потребне количине воде из јавног система Владичиног Хана су одређене бројем будућих корисника, а, према процени о кретању броја

становника, предвиђено је да ће у границама града 2025. године бити 9.500 становника. Поред постојећих 14 насеља (Сува Морава, Стубал, Репинце, прибој, Прекодолце, Полом, Манајле, Мазарић, Лепеница, Кржинце, Калиманце, Житорађе, Декутинце и Грамађе) која се снабдевају из градског система планира се проширење на још два насеља: Козница и Врбово. Претпоставка је да се у наредном периоду неће битно повећавати број становника који се снабдевају из водовода, а налазе се изван граница Владичиног Хана (8700 становника за наредни период). За тип насеља какав је Владичин Хан, максимална дневна специфична потрошња воде је 350 l/становнику/дан. У ову количину су урачунати комунална потрошња и мали потрошачи из привреде. Већи индустријски потрошачи треба да буду исказани посебно.

За приградска, односно за сеоска насеља усвојена је специфична потрошња од 250 l/становнику/дан, као максимална дневна. Ова специфична потрошња односи се на сеоска насеља која се снабдевају из водовода. Потребне количине воде:

- За Владичин Хан: $Q_{\text{макс. дн.}} = 9500 \cdot 350 / 86.400 = 38,5 \text{ l/s}$ · усвојено 40 l/s
- За индустрију је узета количина воде која је исказана за 2005 годину (код макс. дневне потрошње). $Q_{\text{инд}} = 20 \text{ l/s}$
- Приградска и сеоска насеља: $Q_2_{\text{макс дн}} = 8700 \cdot 250 / 86.400 = 25 \text{ l/s}$

▪ Рекапитулација:

јавни систем Владичиног Хана:

- становништво.....40 l/s
- индустрија.....20 l/s
- приградска и сеоска насеља.....25 l/s
- свега: 85 l/s

- Уколико би се узели у обзир губици из водоводног система min од 10%, рачунска количина воде ће бити: $Q = 1,15 \cdot 85 = 97,75 \text{ l/s}$. Усваја се $Q = 100 \text{ l/s}$.

Ова анализа показује да је у будућности могуће остварити обезбеђење корисника градског водовода Владичиног Хана од 97 %.

Потребне количине и квалитет воде за пиће за **водоснабдевање осталих мањих насеља** (која се водом санбдевају из локалних изворишта) морају се обезбедити реконструкцијом постојећих локалних водовода и изградњом нових, како за потребе становништва, тако и за остале потрошаче, а у складу са санитарним прописима.

При томе се мора водити рачуна о одрживом коришћењу алувијалних изворишта што подразумева експлоатацију до границе када депресиони левци не уgroжавају еколошке услове у

окружењу, а код површинскох вода до границе малих месечних воде обезбеђености 80%.

За становништво које се снабдева водом индивидуално или групно се мора обезбедити едукација и санитарна контрола у смислу ограђивања извора, уклањање септичних јама и животињског отпада са сливних подручја и обезбедити редовне анализе узорака воде. Познато је да се оваквим, релативно једноставним мерама, могу спречити хидричне епидемије.

6.2.2. ОДВОЂЕЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

Потпуно организовани систем за евакуацију отпадних и палих вода постоји само у граду Владичином Хану. Постојећа канализација је решена по сепарационом систему. Без обзира на то, све отпадне и атмосферске воде се испуштају у Јужну Мораву и то у самом насељу. Укупна дужина канализације за отпадне воде износи 6,5km, а за атмосферске воде 4,5km.

Одводњу атмосферских вода вршити, према природном начину отицања, применом децентрализованих локалних система управљања кишним отицајем који укључују системе за задржавање воде на сливу, инфилтрацију, поновно коришћење кишнице, а само вишкови се испуштати у животну средину, под условима који неће угрозити водопријемник. У том смислу сви будући пословни комплекси морају решити сакупљање атмосферских вода у оквиру своје парцеле, изградњом ретензионих базена који ће прихватити и задржати падавине и постепено их упуштати у подземље и јавну канализацију за атмосферске воде или их користити за одржавање зелених површина. Атмосферске воде са кровних и условно чистих површина испуштаће се на околне зелене површине. Јавна канализација за атмосферске воде ће се конципирати тако да се пала вода из ње на више места испушта у водоток, уз строгу забрану мешања одпадних и палих вода. Овакво одводњавање краћим каналима омогућава већу ефикасност приликом падавина ређих вероватноћа појаве, а због мањих пречника канала и мањих укопавања захтева и мање инвестиције. Димензионисање кишне канализације треба примерити значају подручја која се њоме штити и величини потенцијалних штета од плављења делова насеља, привредних зона и саобраћајница.

Испуштање отпадних воде Владичиног Хана у Јужну Мораву непосредно у насељу је у потпуности неприхватљиво. Количина отпадне воде која се може очекивати на територији ПП износи око 50 l/s Локација постројења за третман отпадних вода дефинисана је "Планом детаљне регулације

регионалног постројења за преишћавање отпадних вода са припадајућим системом на територији општине Владичин Хан", низводно од насеља, на десној обали Јужне Мораве иза гребена „Гомила“, на делу КП 1614 КО Кржнице.

Како се насеље налази на обе обале Јужне Мораве предвиђено је да се на најнижем терену на левој и десној обали реке поставе канали скупљачи, који би прихватили све отпадне воде са одговарајуће обале. У том смислу планирани су колектори:

Централни колектор од споја свих главних колектора до централног ППОВ за Владичин Хан и Сурдулицу.

Главни колектор од ППОВ Сурдулица до Владичиног Хана који прихвата отпадне воде Сурдулице, Масурице, Алакинце, Биновце, Дугојница и део Сувојнице (општина Сурдулица) и Житорађе и Прекодолца (општина Владичин Хан).

Главни колектор десне обале Јужне Мораве који прихвата отпадне воде из насеља - Врбово, Грамађе, Декутинце, Полом (општина Владичин Хан) и Јелашнице и дела Сувојнице (општина Сурдулица).

Главни колектор леве обале Јужне Мораве који прихвата отпадне воде из насеља – Мазараћ, Прибој, Стубал, Лепеница, Сува Морави и Репинце (општина Владичин Хан).

Осим централних колектора планирани су и:

Колектор Биновце – Прекодолце

Колектор Сувојница – Декутинце

Колектор Јелашница – Грамађе

На низводном делу, близу локације „Кула“, отпадне воде са леве обале треба пребацити на десну обалу одакле би се још кратко водиле десном обалом, до локације централне црпне станице. Овом црпном станицом отпадне воде би се подигле приближно на коту 320 одакле би се даље одвеле на будуће постројење. То треба да буде на таквој коти да даљи и одвод и проток кроз постројење буду гравитациони.

- Полазећи од претпоставке да се мора обезбедити минимални пад главних канала од 3 промила и узимајући у обзир неравномерност у дотоку и рачунско пуњење од 60% попречни пресек ових канала је од ~ 300m-400mm.
- Приликом пројектовања ових канала дефинисаће се могућа потреба за постављањем релејних црпних станица како би се избегло велико укопавање у подземној води. Главни канал на левој обали треба завршити у црпној станици и потисни цевоводом воде са те обале пребацити испод Мораве на десну обалу.

Дужина главних канала-сакупљача износи приближно 2.700m. Ови канали и цела канализација, треба да буду изграђени квалитетно, како у канализацију не би продирале подземне воде, које би оптерећивале главне канале и постројење. Ако би примарни систем био решен на овај начин, не би било проблема са прикључивањем мреже на примарни систем.

-Постројење за пречишћавање отпадних вода

Најкрупнији еколошки проблем од чијег решавања највероватније зависи развојна перспектива Владичиног Хана представља максимална загађеност (IV класа) воде Јужне Мораве. Загађеност је последица, с једне стране присуства знатног броја загађивача дуж водотока кроз Косовско и јужно подручје Јужног Поморавља до Владичиног Хана и, с друге уливање градских отпадних вода – индустријских и комуналних у реципијент Јужне Мораве без претходног пречишћавања. Због тога је и изградња одговарајућег постројења за пречишћавање водопривредни приоритет који превазилази интересе саме општине Владичин Хан. Планирано централно постројење треба да прихвати и пречисти отпадне воде општине Сурдулица и општине Владичин Хан.

Капацитет постројења треба да буде око 220m³/h. Постројење треба да има висок учинак од око 4-5 mg O₂/lit BPK₅, а вероватно ће бити услов да се елиминишу фосфор и азот, јер је забележен минимални протицај Јужне Мораве од свега 0,4 m³/sec, што је знак да се ради о веома скромном реципијенту. Одлагање муља обезбедити на депонији смећа за Владичин Хан. Реализацију постројења спровести у свему према Плану детаљне регулације.

Поред овог постојења је предвиђена локација за још једно мање, на низводној граници привредне зоне „Сува Моравица,“. Његова изградња зависи од врсте и квалитета технолошких отпадних вода из привредне зоне. Ако су те воде такве да се морају свести на ниво дозвољен за упуштање у градску канализацију, онда се такав третман може вршити скупо, у наведеном локалном постојењу. Из неопходне cost-benefit анализе ће се утврдити да ли даље треба повећати степен пречишћавања и воду испустити у водоток, или воду без додатног третмана прикључити на јавну канализацију којом би се довела до главног постројења.

Код привредних објеката предност треба увек давати онима са чистијом технологијом, мањом потрошњом воде и са малим оптерећењем ефлуента, као и онима који примењују

рециркулациону воду. При планирању привредних и других зона у којима се стварају отпадне воде обавезно је увођење минимално предtretмана отпадних вода пре њиховог упуштања у систем канализације са коначним пречишћавањем, или изградња локалних постројења са потпуним пречишћавањем у складу са захтеваном класом водотока. Ово значи да се отпадне воде из индустријских погона, не смеју упуштати у водотоке без третмана, тј. смеју се упуштати у насељску канализацију тек након предtretмана, којим се пречишћавају до нивоа да смеју да буду усмерене према ППОВ општег типа. Посебно је забрањено уводити у насељску канализацију опасне материје и супстанце које би ометале и разбијале процес биолошког пречишћавања у ППОВ.

Комплекс постројења за пречишћавање отпадних вода:

- мора имати обезбеђен приступ на јавни пут,
  - мора бити ограђен и мора да има заштитни појас зеленила, а слободне површине да буду минимум 20% озелењене,
  - заштитни појас зеленила треба да буде вишеслојан, састављен од мешовите вегетације (лишћара и четинара) високог и ниског узраста, препоручује се примена претежно аутохтоних брзорастућих врста.
- Пречишћене отпадне воде које се испуштају у реципијент морају испунити услове граничних вредности емисије за одређене групе загађујућих супстанци, према Уредби о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање ("Сл. гласник РС" бр.67/11 и 48/2012). Мерење количина и испитивање отпадних вода урадити сходно Правилнику о начину и условима за мерење количине и испитивање отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима ("Сл. гласник РС" бр.33/2016).

Код осталих насеља у Општини ће се применити следећа правила:

- Правилна евакуација отпадних вода мора бити стимулирана и контролирана
- Становништво у малим насељима са непогодном конфигурацијом и удаљеним потенцијалним реципијентима ће користити прописне водонепропусне септичке јаме, што предпоставља добру организацију њиховог прањњења
- Употребљене воде са фарми и домаћинастава која ће се бавити сточарством, прикупљаће се у осокама (бетонским јамама) из којих ће се преврело органско ђубре разносити на пољопривредне површине. Преливне воде из осока морају се уводити у канализацију

(тамо где је изграђена). У противном, подвргавају се пречишћавању.

- У већим насељима ће се градити цевни, обавезно сепарациони локални канализациони системи, који ће се по правилу завршавати малим постројењима за пречишћавање отпадних вода.
- Због малог броја корисника, једноставне али ефикасне технологије и подношљиве цене за мања и средња насеља се предвиђају готова постројења, каква се данас лако могу наћи на светском тржишту. Она су конципирана тако је процес пречишћавања ефикасан, флексибилан и лако одржаван.
- При канализацији насеља која нису имала канализационе системе, стриктно се спроводи принцип обавезности прикључења домаћинства, без обзира на дотадашња привремена решења. Стриктно се забрањује евакуација отпадних вода у напуштене бунаре и упојне јаме.

Циљ свих наведених активности у области канализације је обављање канализационим системима максималног броја становника, трајно довођење водотока у прву и другу класу (БПК₅<6 гр O₂/m³)

6.2.3. ОСТАЛА ХИДРОТЕХНИЧКА ПРОБЛЕМАТИКА

Будући развој система за **заштиту од великих вода** на територији општине Владичин Хан подразумева поштовање следећих критеријума за тражење оптималних решења:

- Заштитни системи се складно морају уклопити у урбано и остало окружење, по правилу добијајући вишенаменске функције: (а) линијски заштитни системи - као елемент урбаног уређења обала, водећи рачуна о функционалном повезивању насеља са рекама, (б) системи за одводњавање - за комплексне мелиорационе системе, (в) ретензије за ублажавање таласа великих вода - као елемент рекреационих површина насеља, а и применљиве у пољопривредној производњи.
- На бујичним водотоцима заштита се обавља, где год је то могуће, активним мерама ублажавања поплава таласа ретензијама вишенаменског карактера и мерама које ће се предвидети "Планом за одбрану од бујичних поплава и других пратећих појава штетног дејства вода", чија израда се сматра приоритетном.
- Повећање поузданости заштитних система реализацијом "касета", којима се евентуални

пробој линија одбране локализује на мањој површини.

- Насипи се морају тако уклопити у све друге садржаје који се граде у близини, да не буде угрожена његова функција и да у његовој близини нема објеката који би могли да отежају или онемогуће његово одржавање у периодима дуготрајне одбране од великих вода.
- Одбрану од поплава и бујица планирати усаглашено и интегрисано са "Планом за проглашење ерозионих подручја и спровођење антиерозионих мера општине" чија се израда сматра приоритетном.

Заштита од поплава и бујица треба да буде комбинација пасивних мера (линијски заштитни системи), активних мера (изградња и начин коришћења акумулација) и што је нарочито важно организационих мера, које треба да спрече да се у потенцијално угроженим приобаљима не планирају нови урбани, привредни и инфраструктурни садржаји. Комбинацијом ових мера се може обезбедити пожељна сигурност од поводња вероватноће појаве од 1% за градске услове и 2% за сеоске и пољопривредна земљишта.

Акцент ставити на развијање мелиорационих система у оквиру долинског развојног појаса, где су најквалитетније бонитетне класе земљишта, које се користе за пољопривредну производњу. Условно све од коте 400 mⁿv, на ниже је потребно наводњавати у летњем периоду. Системе на најнижим котима терена развијати као двонаменске, тако да се могу користити и за одводњавање и за наводњавање. Они су приоритет у првој фази реализације Просторног плана.

Одводњавање је неопходно као последица великих вода и ерозије. У оквиру потенцијалних ерозионих процеса подручје општине Владичин Хан има изражен проблем са бујичним водотоцима и периодичним плављењем. Присуство превлажених терена је минимално, тако да не постоји потреба за већим мелиорационим системима за одводњавање, али су системи и мере за одбрану од поплава неопходни. Кроз Владичин Хан, од ушћа Врле до km 178, корито Јужне Мораве је регулисано и у добром је стању. У новијем периоду су извршени радови на стабилизацији речне трасе узводно од друмског моста на путу Стубал-Врбово (km 187+409) до km 188. Код индустријске зоне у Владичином Хану изграђен је континуални одбрамбени насип дуж леве обале од km 181+700 до km 183+500, дужине око 1800 m (сектор М.11.1, објекат 1, касета „Фабрика целулозе“). Насип има довољну висину. Поред постојећих насипа и обалоутврда на Јужној Морави, Врли и Јовачкој,

Сувоморавској, Репинској, Рдовској, Летовишкој, Козничкој реци, потоку Дупило и каналу Власинских хидроелектрана, у току је и израда техничке документације за изградњу регулације реке Јужне Мораве на потезу од железничког тунела у Владичином Хану до ушћа Лепеничке реке и припадајућих нерегулисаних потоака у општини Владичин Хан.

С обзиром да за општину Владичин Хан до сада није урађен План за проглашење ерозивних подручја, а План заштите од поплава није ажуриран последњих година, њихова израда у планском периоду се намеће као приоритет.

2017. године од стране Института за водопривреду Јарослав Черни а.д. урађен је "Генерални пројекат са претходном студијом оправданости уређења Јужне Мораве од Грделице до Прешева" на основу кога су на рефералној карти приказане поплавне зоне за воде вероватноће појаве Q1% и Q5%. Ове зоне представљају граничне између којих су могуће и поплаве других интензитета. Друмски мостови на локалним и магистралним путевима углавном имају довољан зазор у односу на ниво стогодишње велике воде, осим моста код Мртвице на km 163+412, моста код Моминог камена (km 167+679) моста на путу Лепеница-Грамађа (km 183+905), на путу Стубал-Врбово (km 187+409) и посебно мост код Мазараћа (km 194+912) који немају довољну висину и може доћи до течења под притиском и преливања. Железнички мост код Кржинца (km 172+732) је низак и конструкција је потопљена при наиласку великих вода. Неопходна је санација или реконструкција ових мостова или у случају да то није могуће, уклањање и изградња новог.

Приступ уређењу водотока мора се заснивати на анализи неколико варијантних решења, која треба да буду валоризована по економским, социјалним и еколошким критеријумима (ESE концепт). Студије и пројекте морају радити мултидисциплинарни тимови стручњака.

- У решењу уређења водотока треба тежити што је могуће ширем речном коридору, у конкретним условима.

- У оквиру речног коридора треба очувати што комплекснији биотоп у инундационим зонама, са мозаиком разноврсних станишта, што је веома важно са аспекта биодиверзитета. Овај захтев произлази из биоценолошког принципа. Одређеним хидротехничким мерама би требало одржавати оптимални режим влажности ветланда и осталих елемената приобалног екосистема.

- Техничким решењем регулације водотока би требало задржати одређени опсег варијације хидрауличко – морфолошких услова тока.

Регулационим интервенцијама се могу елиминисати само екстремне варијације (велика проширења или сужења корита), која су проблематична са хидротехничког аспекта.

- Уређење речних обала мора бити засновано на усаглашавању хидротехничких захтева (спречавање флувијалне ерозије) и еколошких захтева (очување природног хабитата). У том смислу, требало би користити ефекат биолошке армиране, применом одређених биљних врста. У случају примене грађевинских материјала, могла би се користити комбинација природних материјала (камена и шљунка) и биолошких елемената (дрвећа и шибља). Јужна Морава, водоток и обале, представља Еколошки коридор од међународног значаја (Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2011)). Еколошку мрежу чине и еколошки коридори који омогућују повезивање са еколошким мрежама суседних земаља, у складу са међународним прописима као еколошки коридори од међународног значаја. Дефинисане су мере заштите еколошке мреже које, између осталог, укључују и забрану промене намене површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.); забрану промене морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора; предузимање мера којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања; изван зоне становања насеља забрану изградње објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

На подручју Просторног плана (у складу са Закључком Скупштине општине Владичин Хан донетим на седници одржаној дана 22.12.2019. године Број 06-175/12/19-1) нису планиране локације за мале хидроелектране.

Потребно је преиспитати колико би економски било оправдано да се код постројења „Полом“ изгради „мини хидроелектрана“ на којој би се произвођила енергија од воде која се узима за водовод на основу разлике између коте на којој је постројење и пијезометарског притиска у цевоводу под притиском ХЕ "Врла 4", а та разлика износи: $H = 502 - 415 = 87 \text{ m}$.

6.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.3.1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Енергетска инфраструктура – оцена стања, потенцијали и ограничења

На подручју општине постоје електроенергетски објекти који се снабдевају из трафостанице 400/110 kV "Врање 4" далеководом 1219/2 и 1219/1 из правца ХЕ Врла 3. до трафостанице 110/35/10kV снаге 31,5 MVA "Владичин Хан" и не задовољава садашњи ниво конзума, а поготово његов континуитет. Концепција развоја општине, која се у плану обрађује захтава– обезбеђење електроенергетског снабдевања.

Даљи развод је преко ТС 35/10kV снаге 2x8 MVA "Хан 1 i ТС 35/10kV снаге 2x8 MVA "Момин Камен". На подручју Владичиног Хана положена је дужина водова од 18,2 km, напонског нивоа 35 kV, као и мрежа 10 kV која има дужину од 149 km. Мрежа ТС 35/10 kV је добро разграната, што се може рећи и за ТС 10/0,4 kV, поготово на градском подручју, док је на сеоском подручју ситуација лошија, поготово у погледу поузданости веза.

Трафостаница ТС 10/0,4 kV има укупно 143 ком, укупне инсталисане снаге 34,8 MVA. Дистрибутивна мрежа на градском подручју је подземна кабловска и ваздушна и доброг је квалитета. На ван градском подручју мрежа је најчешће кабловска. На појединим деоницама је застарела и недовољног пресека проводника. Дотрајале стубове за ношење проводника на појединим деоницама треба заменити новим.

Мрежа 0,4 kV у укупној дужини од 675 km, којом је покривена цела Општина, грађена је према тадашњим потребама тако да је на појединим деоницама дотрајала и недовољно јака да задовољи садашње потребе потрошача.

На основу положаја електроенергетских објеката, трафостаница и водова, може се уочити да се уже градско језгро, добро покривене електроенергетским капацитетима. Рубна подручја као и сеоски делови Општине Владичин Хан нису адекватно покривене електроенергетским објектима, водовима и трафостаницама.

Недостатак слободног простора отежава изградњу нових трафостаница ТС 10/0,4 kV. Због проблема код решавања имовинско правних односа тешко је обезбедити одговарајуће локације у центру потрошње за нове трафостанице као и за пролаз напојних водова.

Табела 6.: Потрошња електричне енергије за 2025. годину

Назив	Број домаћинства (број)	Домаћинства (MWh)	Индустрија (MWh)	Остали (MWh)	Укупно (MWh)
Град	3803	13	29	3,6	45,6
Села	5208	25	24	4,6	53,6
Укупно	8775	38	53	8,2	99,2

Основни циљ је да се на вишем напонском нивоу обезбеди поуздано напајање електричном енергијом изградњом ТС 35/10 kV "Момин Камен", као и формирањем 10 kV расплета у правцу села Кржинце, Манајле, Ружић, Мртваца и Џеп на овом подручју биће поузданије и сигурније напајање. Изградња нових трафостаница ТС 10/0,4 kV и 10 kV расплета зависиће од тренда раста потрошње електричне енергије на простору општине.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Димензионисање електроенергетске мреже обавља се према следећим улазним параметрима:

1. У прорачунима се узима да се градско становништво 20% греје на струју а 80% на даљинско грејање.
2. Да сеоско домаћинство користи другу врсту енергије за грејање, кување и припрему топле воде и сл.
3. За добијање потрошње електричне енергије и снаге користиће се аналитичка метода инсталисане снаге стана јер не постоје подаци о потрошњи електричне енергије и снаге за 2009. годину и уназад за 10 година и то за:
  - категорију домаћинства
  - категорију индустрије (значајан потрошач)
  - категорију остали потрошачи.
4. Не располажући са наведеним подацима није могуће поставити основне критеријуме прогнозирања потрошње електричне енергије и снаге за посматрани конзум. Из тих разлога коришћене су аналитичке методе инсталисане снаге стана, која се креће у распону 20 – 32 KW.
5. Прогноза се врши за период 2009. – 2021. године.
6. Стопа раста потрошње електричне енергије и снаге за овај период је 2% за све три категорије потрошача у односу на 2009. годину.

Табела 7.: Вршна снага

Назив	Број домаћинства (број)	Домаћинства (MWh)	Индустрија (MW)	Остали (MW)	Укупно (MW)
Град	3803	1,5	2,8	0,4	4,7
Села	5208	3,4	7,2	0,9	11,5
Укупно	8775	4,9	10,0	1,3	16,2

Укупно вршно оптерећење за цео конзум износи на напону 110/35/10 kV у 2021. години

- за град 4,7 MW
- за село 11,5 MW
- укупно 16,2 MW

Овом вршном оптерећењу треба додати 10% резерве у 110/35 kV и 10% губитака што укупно износи:

- за град 5,7 MW
- за село 13,8 MW
- укупно 19,5 MW, уз фактор снаге 0,95 вршно оптерећење износи $P_v=20,5$ MVA

Приоритетна планска решења

Плановима надлежних електропривредних и електродистрибутивних предузећа предвиђено је да се у будућности напајање територије општине обезбеди из 110 kV мреже "Врла 3"-Врање1 са којег ће се снабдевање обезбедити преко прикључка на реконструисаној ТС 110/35/35/10 kV Владичин Хан, а напајање на нижим напонским нивоима ће се омогућити преко ТС 35/0,4 kV и водова 35 kV и 10 kV. У планском периоду потребно је урадити следеће:

1. Према стратегији развоја енергетике на подручју општине до 2026. године потребно је изградити део далековода до индустријске зоне од далековода 110 kV Врла 3 – Врање.

2. Реконструкција ТС 110/35/35/10 kV Владичин Хан уградњом још једног трансформатора снаге 35MVA преносног нивоа 110/35 kV као и замена постојећих трансформатора преносног односа 110/35 kV новим снаге 2x8 MVA;

3. На напонском нивоу 10 kV:

Из ТС 110/35/35/10 kV Владичин Хан

1) Потпуна реконструкција 10 kV извода Равна Река

- Потпуна реконструкција деонице од ТС Железничка станица Сува Морава до ТС Лепеница Кула

- Потпуна реконструкција вода од ТС Лепеница Кула до ТС Равна река кула и ТС Цигани Лепеница

2) Потпуна реконструкција 10 kV извода Стубал

- Потпуна реконструкција деонице од стуба у насељу Стубал па све до ТС Насеље Стубал

3) Потпуна реконструкција 10 kV извода Грамађе

- Замена проводника од преласка извода Грамађе у надземни далековод па до одвајања за ТС Делишес

- Замена проводника од ТС Кула Грамађе ка Јелашници

- Замена проводника одцепне деонице ка ТС Циганско гробље Јелашница

- Замена проводника од магистралног вода дела далековода па до ТС Врбово

Из ТС 35/10 kV Владичин Хан 1

1) Нови кабловски водови на 10 kV изводу Моше Пијаде

- ТС 35/10 kV Врање 1 – ТС 10/0,4 kV Моше Пијаде

- ТС 10/0,4 kV Моше Пијаде – ТС Центар 2

- ТС Железничка станица – ТС Росуља 2

- ТС Росуља 2 – ТС Дунавска

- ТС Дунавска – ТС Делишес

- ТС Делишес – ТС Делишес хладњача

- ТС Делишес хладњача – ТС Делишес

- ТС Дунавска – ТС Нектар

- ТС Нектар – ТС Кула 1

2) Нови каблови на 10 kV изводу Центар

- ТС Дунавска – ТС Делишес

- ТС Дунавска – ТС Делишес

3) Нови каблови на 10 kV изводу Јована Скерлића

- ТС 35/10 kV Владичин Хан 1 – ТС Јован Скерлић

- ТС Дом Здравља – ТС Шумска

- ТС Шумска – ТС Леманце

4. Нове трафостанице 10/0,4kV и нове водове 10kV градити у складу са потребама оптерећења мреже и пораста потрошње електричне енергије.

У планском периоду посебно ће се потенцирати коришћење АЛТЕРНАТИВНИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ: ветра, сунца, биомасе и др. На подручју просторног плана (у складу са Закључком Скупштине општине Владичин Хан донетим на седници одржаној дана 22.12.2019. године Број 06-175/12/19-1) нису планиране локације за мале хидроелектране. Потребно је преиспитати колико би економски било оправдано да се код постројења

„Полом“ изгради „мини хидроелектрана“ на којој би се произвођила енергија од воде која се узима за водовод на основу разлике између коте на којој је постројење и пијезометарског притиска у цевоводу под притиском ХЕ "Врла 4", а та разлика износи: $H = 502 - 415 = 87 \text{ m}$.

Због самог географског положаја подручја општине постоји велики потенцијал за експлоатацију сунчеве енергије фотонапонским конверзијом за производњу и коришћење електричне енергије. Просечна годишња вредност дневне енергије сунчевог зрачења за територију која се налази у захвату општине спада у подручја изузетно повољна за експлоатацију енергије сунца.

Постоји **могућност производње и коришћења електричне енергије добијене коришћењем енергије ветра.** У том погледу интересантна су подручја Кукавице и Чемерника. У овим зонама приоритетно се могу дозвољавати истраживања енергије ветра и њено коришћење, на основу сагласности надлежног Министарства.

6.3.2. ГАСОВОДНА И ОСТАЛА ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Гасоводна инфраструктура

Просторним планом Републике Србије одређени су стратешки у енергетици Републике Србије. Један од приоритета је развој гасоводних система и гасификација градова Републике Србије (сталан приоритет у планском периоду) као и повезивање са гасоводним системима суседних држава.

У складу са тим, урађен је Просторни план подручја посебне намене за део разводног гасовода РГ 11-02 Лесковац–Врање, од блок станице „Велика Копашница“ до границе подручја Општине Владичин Хан и града Врања ("Службени гласник РС број 104/2015).

Разводни гасовод РГ 11-02 Лесковац–Врање представља интегрални део магистралне гасоводне мреже Републике Србије и има стратешки значај за развој система гасификације јужног дела Србије.

Изградња овог дела разводног гасовода има за циљ да обезбеди наставак развоја гасификације на територији општина Јужног Поморавља, пре свих општина Власотинце, Сурдулица, Владичин Хан као и града Врања. Развој гасификације омогућује и ствара предуслове за економски развој, отварање нових радних места као и побољшање квалитета животне средине, уз могућност смањења разлика између развијенијих и мање развијених делова територије Србије, којима припадају општине на југу Србије.

Изградњом овог дела разводног гасовода високог притиска (притиска до 50bar) створиће се услови за даљи развој гасификације на територији југа Србије, све до општина Бујановац и Прешево. Поред изградње разводног гасовода, планира се и изградња главних мерно регулационих станица (ГМРС) које ће уз разводни гасовод представљати основу система развоја и дистрибуције природног гаса на територији југа Србије.

У обухвату поменутог просторног плана подручја посебне намене пројектован је челични гасовод за максимални радни притисак до 50bar. Траса гасовода је планирана као подземна на целој траси у обухвату Просторног плана. Укупна дужина ове деонице гасовода је око 44,520 km, од чега кроз обухват овог Плана пролази 2,5km. Прелиминарни планирани пречник разводног гасовода генералним пројектом је $\varnothing 323,9\text{mm}$. Коначни пречник планираног гасовода одредиће се пројектном документацијом ради додатног снабдевања природним гасом Републике Македоније. Након провера расположивих капацитета предметног челичног разводног гасовода и хидрауличног димензионисања, пројектом за грађевинску дозволу ће се дефинисати пречник гасовода – називни пречник DN300 (323,9 mm) или називни пречник DN500 (508,0 mm). Коначан пречник гасовода неће утицати на правила уређења и грађења у смислу Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16bar („Службени гласник РС”, број 37/13), Закона о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС”, број 104/09) и Закона о планирању и изградњи. Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar дефинисани су идентични услови за планирање гасовода називних пречника од DN150 до DN500, укључујући и DN500. Сва будућа изградња мора бити у складу са трасом гасовода, у складу са одредбама Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar-а и условима "Југоросгас".

Термоенергетска инфраструктура и обновљиви извори енергије

Главни задаци при планирању и реализацији енергетских пројеката је што могућа јефтинија енергија, остваривање високог енергетског стандарда за максимизирани број становника и привреде, уз одржив развој. Планирање се заснива

на примени мера за рационализацију и уштеду енергије.

За производњу топлотне енергије користити и остала конвенционална горива: чврста и течна горива, течни нафтни гас, чак и електричну енергију, уколико је било шта друго немогуће користити. При одобрењу за градњу објеката која ће имати изворишта на електричну енергију, потребно је радити анализу оправданости.

Уколико се укаже потреба или могућност, градити постројења за коришћење обновљивих извора енергије.

Коришћење обновљивих извора ел. енергије условљено је пре свега локацијом и економском исплативошћу транспорта те енергије до потрошача. Подручје Плана спада у подручја са великим бројем сунчаних дана у току године и великом просечном дневном енергијом глобалног сунчевог зрачења, што представља велики потенцијал за експлоатацију сунчеве енергије.

Просечна годишња вредност дневне енергије сунчевог зрачења за територију која се налази у захвату Плана износи од 4 до 4.2 kWh/m² (хоризонтална мерна површина), а вредности се крећу од 4.6 до 4.8 kWh/m² (мерна површина под углом 30° према југу) тако да подручје Плана спада у подручја повољна за експлоатацију енергије сунца.

Коришћење фотонапонских соларних колектора за добијање ел. енергије у домаћинствима, пословним и индустријским објектима је један од начина једноставног и ефикасног коришћења сунчеве енергије.

Биомаса представља биоразградив део производа и остатака у пољопривреди (биљне и животињске супстанце), отпада и остатака у шумарству, као и биоразградиви део градског и индустријског отпада. Подразумева се да ови отпаци не садрже штетне и опасне материје у себи. Због трошкова транспорта биомасу на овом простору треба користити углавном у непосредној близини настанка ових сировина ради задовољавања енергетских потреба објеката пољопривредне производње. Поред овога, прерађена биомаса у виду брикета и пелета може се ефикасно користити као замена за друге врсте енергената.

Код индивидуалних објектата се мора тражити решење загревања кроз квалитетнију градњу (добра изолација објектата, ваздушно непропусна столарија и слично) и увођење модерних малих котлова за сагоревање дрвета, дрвеног отпада угља и слично, са минималним загађењем животне средине.

Принципи енергетске ефикасности морају бити поштовани при планирању и пројектовању објектата, у складу са Правилником о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда ("Службени гласник РС" број 61/11) и Правилнику о енергетској ефикасности зграда ("Службени гласник РС" број 61/11).

Производња енергије из обновљивих извора енергије (изузев дрвета у домаћинствима) до сада није практикована.

6.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИЈСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Електронска комуникацијска инфраструктура – оцена стања, потенцијали и ограничења

ЕК инфраструктура у потпуности не задовољава. И овај инфраструктурни систем мора се конципирати на начин који ће планирани развој задовољити.

Основни недостаци телекомуникационог система огледају се у: недовољном капацитету преносног система, нестабилности преносног система, малом капацитету и недовољном броју телефонских централа на територији општине.

Постојеће телефонске аналогне централе на територији општине треба заменити дигиталним довољног капацитета. Постојеће локације ТЦ-комутационих чворишта остају и за наредни период а нове локације ће се отворити у зависности од потреба претплатника.

Приступна мрежа (дистрибутивна и разводна) не задовољава у потпуности квалитетом сигнала. Потребно је извршити реконструкцију приступне мреже, полагањем одговарајућих телекомуникационих каблова у складу са препорукама, стандардима и прописима који важе за ову област.

Ако у појединим деловима општине није квалитетан РА и ТВ сигнал онда се морају изградити нови репетитори и KDS систем ради бољег сигнала. Садашње локације репетитора остају и за наредни период.

Садашње базне станице мобилне телефоније покривају својим сигналом целу територију општине. Ако се укаже потреба базне станице треба градити на свим оним локацијама где постоји потреба за квалитетним сигналом, при чему је нарочито важна покривеност свих путних праваца.

Поштанске јединице и за наредни период остају на својим локацијама, уз проширење асортимана услуга. Нове ће се градити ако се укаже потреба због изградње нових насеља или туристичких центара.

КОНЦЕПТ РАЗВОЈА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИОНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Телефонска мрежа

Као програм усваја се да до 2021. године свако домаћинство добије телефонски прикључак што укупно износи 8339 телефона.

На сваких 10 запослених 1 телефонски прикључак, што укупно износи 2000 телефона за запослене.

Укупан број инсталираних телефонских прикључака до 2025. године износиће 10339 телефона.

На подручју општине, поред постојећих, планирају се следећи комуникациони центри: Урвич, Кржинце, Прекодолце, Куново, Брестово, Полом, Репинце, Сува Морава и Прибој, који ће бити повазани на постојећу мрежу оптиком. Истовремено се планира и замена постојећих дигиталних система старије генерације (DKTS) новим системима (MSAN).

Посебно је од интереса изградња мреже оптичких каблова. Будућа оптичка мрежа ће покривати трасу новопроектваног аутопута, а истовремено ће доћи и до свих нових комуникационих чворишта. Просторним планом и плановима нижег реда обезбедиће се коридори за потребе изградње оптичких каблова и бакарне приступне мреже.

Планира се и изградња бежичне телекомуникационе мреже у CDMA технологији којом ће се до 2025. године покривати сва места која нису покривена класичном телефонијом. За ове потребе морају се обезбедити могућности за изградњу базних станица мобилне телефоније и за изградњу радио-релејних система.

Интернет мрежа

У складу са економских могућностима развијати аутоматску интернет мрежу а не преко изнајмљених водова.

Мобилна телефонија

Поред постојећих базних станица градити нове да би покривеност територије сигналом била 100%. Нове базне станице мобилне телефоније планирају се на више локација: Репиште (2 станице), Гариње, Момин Камен, Смрдан, Беловско брдо – В.Хан, VR 22 – В.Хан, Лепеница и Стубал, а за њих је неопходно поштовати правила изградње, услове и мере заштите прописане овим Просторним планом и актуелном законском регулативом. Остале локације ће се одређивати у складу са важећим законским прописима у моменту спровођења овог

Просторног плана и планова за изградњу нових базних станица.

РА и ТВ мрежа

Побољшати квалитет РА и ТВ система изградњом нових репетитора.

Приоритетна планска решења развоја телекомуникационе и поштанске мреже:

1. Примена оптичких каблова у систему преноса сигнала.
2. Изградња оптичког система преноса на релацији: Владичин Хан – Урвич, Кржинце, Прекодолце, Куново, Брестово, Полом, Репинце, Сува Морава, Прибој.
3. Повећање говорних канала у систему преноса сигнала.
4. Проширити чворну телефонску централу у Владичином Хану на 12000 прикључака
5. Изградити истурене системе (IS) у Урвичу, Кржинцима, Прекодолцу, Кунову, Брестову, Полому, Репинцу, Сувој Морави и Прибоју.
6. Према потреби градити независну интернет мрежу.
7. Према потребама градити базне станице мобилне телефоније
8. Према потребама градити РА и ТВ репетиторе
9. Осавременавање потрошачких ускуга.

6.5. ОСТАЛА КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основна правила усмеравања развоја и размештаја објеката остале комуналне инфраструктуре и управљања отпадом

Планска решења обухватају услове за одржавање постојећих и изградњу нових комуналних објеката (пијаце, гробља, депоније). Планом се дефинишу услови коришћења, уређења и заштите простора у зонама ових објеката, и то за:

➤ Одлагање комуналног и осталог отпада

- ⇒ Регулисање начина депоновања смећа дефинисаће се кроз израду Регионалног и Локалног плана управљања отпадом, а ово питање треба решити дефинитивно за период до момента регулисања ове проблематике на регионалном нивоу, у складу са Националном стратегијом депоновања комуналног отпада и актуелним прописима;

- ⇒ Одлагање комуналног и осталог отпада засниваће се на организованом прикупљању и одвожењу на регионалну депонију у лесковачкој или врањској општини у складу са организацијом ове службе и делатности у Општини (тренутно, комунални отпад из Владичиног Хана одлаже се на регионалну депонију „Жељковац“ у Лесковцу).
- ⇒ Коначно збрињавање отпада из Општине ће се утврдити кроз израду Регионалног плана за управљање отпадом, у смислу званичне потврде локације регионалне санитарне депоније у општини Лесковац (депонија „Жељковац“), уз могућност коначног одлагања отпада и на регионалну санитарну депонију „Метерис“ у Врању уколико се покаже да је то економски повољнија опција за Општину;
- ⇒ Уређивање и одржавање локација по насељима у сврхе прикупљања отпада такође ће бити присутно до реализације организованог прикупљања отпада из свих насеља и одвожења на регионалну депонију у складу са организацијом ове општинске делатности, односно одвожењем смећа на регионалну депонију.
- ⇒ Санација и рекултивација постојећих нехигијенских депонија: по реализацији поменуте регионалне депоније рекултивисаће се простор постојећих нехигијенских сметлишта.
- ⇒ У случају да се јави потреба за формирањем места за прикупљање отпада ради његовог сортирања или претовара (трансфер-станица), напомиње се да су у Општини за лоцирање оваквих објеката, као и депонија, веома ретки терени који су непропусни и имају глиновиту подлогу, а налазе се на прописаној удаљености од наасељених зона и изворишта водоснабдевања. Приликом истраживања локације за ову намену треба бити пажљив и резервисан с обзиром на туристичко активирање овог краја. Уколико се оваква потреба, ипак, укаже, локацију и могућности њеног уређивања потребно је, у складу са прописима, утврдити кроз студијску документацију за утврђивање локације и планску документацију којом ће се утврдити услови пројектовања и изградње на одабраној локацији. Напомиње се да се при лоцирању депонија уопште, морају поштовати основни

критеријуми за локацију депоније: нагиб терена до 20°, тло заштићено од ерозије и клизања, висина подземних вода - пожељно је да испод депоније постоји слој непропусне стенске масе (глина, иловача, лапорац) минималне дебљине 0,5 m, саобраћајна приступачност, могућност опремања инфраструктуром. Ови критеријуми важе и за просторе који се намеравају користити и за привремено одлагање и сортирање отпадака, као и за оне који се намеравају користити за сточна гробља.

- ⇒ Дозвољава се изградња погона за рециклажу отпадака, првенствено у радним зонама ван насеља, у складу са прописима и према прихваћеној техничкој и студијској документацији (истиче се неопходност израде студија процена утицаја за објекте овакве врсте на животну средину).

➤ Уређење зелених и сточних пијаца

- ⇒ Уређивање простора за зелене пијаце у општинском центру Владичином Хану и субопштинским центрима Џеп и Стубал, као и на потезу Житорађе - Прекодолце и другим насељима нижег ранга и туристичким зонама према потреби и интересу .
- ⇒ Зелене пијаце ће се уредити на приступачним и по пропису уређеним локацијама у самом грађевинском подручју насеља, а локације за сточне пијаце је потребно одредити на периферији насеља (потенцијалне локације су потез Житорађе – Прекодолце, насеље Лепеница), на потребној удаљености од стамбених и јавних садржаја у насељу, како својим функционисањем не би угрожавале живот становника.
- ⇒ Уз зелене пијаце могуће је формирање и локалног тржног центра, док се уз сточне пијаце препоручује организовање ветеринарске станице, пољопривредне апотеке, оправке пољопривредних средстава и др. услуге, а ове активности би могле да се организују и у виду мобилних служби.

➤ Уређивање и одржавање људских и сточних гробља

- ⇒ У центрима насеља и сеоским насељима задржати постојеће локације људских

гробаља, или урбанистичким плановима одредити нове уколико за то постоји потреба. Повољни терени су: са нагибом до 10°, стабилни, заштићени од ерозије и клизања, са нивоом подземних вода: 2,5-3 m испод површине земље.

- ⇒ Пошто без обзира на уређеност, ниједно гробље на територији општине нема комплетне хигијенско-техничке услове неопходно је ове просторе опремити и то: изградити капелу, санитарни блок, чесме, комуналну инфраструктуру и оставу са оруђем за одржавање гробља. Око гробља обавезно формирати заштитни појас зеленила и ограду са улазном-главном капијом.
- ⇒ Уређивање и одржавање људских гробља у постојећим насељима, као и сточног гробља за територију општине у складу са прописима (најповољнији терени за сточна гробља слични су онима за лоцирање депонија – геолошки слојеви у чијој је подини глина, без контакта са подземним водама, неизграђени и на већој удаљености од насеља и изворишта вода за пиће, при чему је ограничавајући фактор лоцирања једино изградња туристичких капацитета).
- ⇒ Као најповољнија варијанта решавања сахрањивања остатака од животиња истиче се њихово одвожење и одлагање на делу локације регионалне депоније у лесковачкој или врањској општини, који би се за ове сврхе посебно одредио и уредио.

7. ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА (заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, заштита, уређење и унапређење природних добара, заштита, уређење и унапређење културних добара, организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода и друго)

7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У наредном (пост)планском периоду, с обзиром на садашњи квалитет животне средине, као и планирани развој који ће уследити, неопходно је спроводити све Законом и овим Планом предвиђене мере заштите животне средине, како би природне

вредности и реусрси којима подручје општине Владичин Хан располаже и у будућности остале развојни потенцијал у функцији одрживог просторног развоја Општине.

Концепт заштите средине подразумева:

1. Зауостављање негативних деловања на животну средину
2. Заштита животне средине на бази рационалног коришћења природних извора - земљишта, ваздуха, вода, биљних и животињских популација, дрвног потенцијала, обновљивих извора енергије (енергија ветра, сунца, биомасе и др.)
3. Унапређење квалитета животне и радне средине у насељима, уређењем, опремљивањем, обликовањем, оплемењивањем простора
4. Успостављање контроле и праћења квалитета животне средине (воде, ваздуха, тла), односно мониторинг животне средине
5. Увођење интегрисане дозволе за постројења и активности у складу са Уредбом о врстама активности за која се издаје интегрисана дозвола („Сл.гласник РС“, бр. 84/05).

Као основни услов за постизање што вишег квалитета реализације планских поставки и њиховог утицаја на животну средину, саставни део Плана представља и **Извештај о стратешкој процени утицаја планских решења на животну средину**. Планска решења ППО и мере које се утврђују кроз стратешку процену посебно се односе на праћење реализације планских решења и мера заштите животне средине, кроз успостављање и функционисање свеобухватног мониторинга животне средине. Преко овог мониторинга ће се пратити квалитет животне средине и његове промене, нарочито у односу на реализацију планских решења.

Такође, сви носиоци посла, током израде пројектне документације обавезни су да надлежном органу општине Владичин Хан за послове заштите животне средине поднесу захтев за одређивање потребе израде **процене утицаја пројеката на животну средину**, што је законски регулисано Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 135/04), односно Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.114/08). Студија процене утицаја на животну средину се врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде,

управљање отпадом и комуналних делатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра, на основу чега представља значајан инструмент у регулисању негативних утицаја реализације одређених пројеката на квалитет и очување природних и створених карактеристика подручја.

Планска решења која могу имати одређени утицај на животну средину су: изградња планиране пруге за велике брзине, планирани развој туристичких зона, изградња канализационе мреже са ППОВ, развој водоводне инфраструктуре, реализација нових привредних комплекса, као и рехабилитација и изградња нових саобраћајница која повезују насељена места Општине.

Реализација планских решења оствариће се, између осталог, применом принципа *превенције и предострожности*, односно применом принципа смањења негативног утицаја на животну средину, као основног модела који интегрално разматра утицај планских решења свих оних сфера делатности (саобраћај, индустрија, пољопривреда, туризам, инфраструктура) који могу имати негативне последице на природне и створене вредности одређеног подручја, а што је у складу са захтевима и принципима Европске стратегије одрживог развоја.

Уз то, Планом се препоручује примена приступа „*чистије производње*“ за сва постојећа и будућа предузећа чији производни процеси могу негативно утицати на стање животне средине. Предузећа која буду примењивала чистију производњу у својим производним процесима требало би да остваре економску добит кроз смањење трошкова рада, смањен обим третмана отпада, смањење трошкова одлагања, смањење загађење животне средине, итд. Инвестирање у чистију производњу дугорочно утиче на боље економске резултате предузећа и смањује трошкове у односу на примену решења за третман већ насталог отпада.

Планиране мере заштите животне средине представљају **перманентне активности**, њихова реализација почиње одмах и примењују се у току целог планског периода.

7.1.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Заштита ваздуха остварује се предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности емисије, предузимањем потребних мера за смањење емисије,

као и праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, природна добра и животну средину.

Очување квалитета ваздуха на подручју општине и остваривање вишег нивоа квалитета ваздуха у општинском центру и осталим насељима, привредним зонама и дуж јачих саобраћајних праваца, засниваће се на примени следећих мера заштите:

1) смањење нивоа емисије из постојећих извора

- рекултивацијом површина свих каменолома и мајдана у моменту завршетка процеса експлоатације минералних сировина;
- преиспитивањем режима саобраћаја у ширем центру града, повећањем проточности главних градских саобраћајница;
- инсистирањем на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогаз и др.) у свим возилима друмског саобраћаја;
- развојем система даљинског грејања у општинском центру и усклађивањем режима рада постојећих котларница и индивидуалних ложишта са прописима; и
- повећањем потрошње обновљивих и еколошки прихватљивих извора енергије за грејање домаћинства и коришћење у пољопривредној производњи (ветар, сунчева енергија, биомаса, ...).

2) ограничавање емисије из нових извора

- спречавањем додатних емисија из нових извора које би погоршале квалитет ваздуха у насељима и зонама на подручју општине;
- контролисаним усмеравањем транзитног саобраћаја из општинског центра и долињских насеља у долини Јужне Мораве на аутопутски правац, ради смањења депозиције тешких метала из издувних гасова транспортних возила;
- изработом Студије процене утицаја при реконструкцији постојећих и изградњи нових објеката, као и при извођењу радова који могу угрозити квалитет ваздуха; и
- применом најбоље доступне технологије у свим новим привредним објектима, што представља и законску обавезу ради добијање интегрисане дозволе предузећа (БАТ технологије).

3) успостављање система мониторинга квалитета ваздуха и друге опште мере уређивања простора и коришћења ресурса

- увођењем мерних места за контролу квалитета ваздуха (пре свега у централној зони општине, у комплексима будућих

привредних објеката који могу довести до значајнијег погоршања квалитета ваздуха и дуж главних саобраћајних праваца)

- попис извора загађења и вођење евиденције о стању загађености из ових извора,
- одржавање шумског фонда,
- одређивање и формирање санитарно заштитних зона око већих индустријских и комуналних објеката – загађивача ваздуха, као и
- формирање зелених појасева дуж јавних путева првог реда, а нарочито дуж деоница пута које ће тангирати зоне становања и јавних функција ради редукције загађености и негативног утицаја издувних гасова.

7.1.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Заштита вода и њихово коришћење остварује се у оквиру интегралног управљања водама спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количина. Воде се могу користити, а отпадне воде испуштати уз примену одговарајућег третмана, на начин и до нивоа који не представља опасност од загађивања. Мере заштите вода обезбеђују спречавање или ограничавање уношења у воде опасних, отпадних и других штетних материја, праћење и испитивање квалитета површинских и подземних вода, као и квалитета отпадних вода и њихово пречишћавање.

Заштита вода у сливном подручју реке Јужне Мораве од загађења и других утицаја који могу неповољно да делују на водотокове, издашност изворишта и здравствену исправност воде за пиће засниваће се на примени следећих мера заштите:

1) Потребно је предузети мере дефинисане у поглављу Б1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА 6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА (саобраћај, водопривредна, енергетска, електронска комуникациона и комунална инфраструктура) 6.2. ХИДРОТЕХНИЧКА (ВОДОПРИВРЕДНА) ИНФРАСТРУКТУРА.

2) унапређењем квалитета вода реке Јужне Мораве и њених притока у складу са прописаним класама (према Уредби о категоризацији водотока «Сл. Гласник РС», бр. 5/68); враћање површинских вода у прописану класу и њено одржавање на захтеваном

нивоу обезбедиће се адекватним третманом отпадних вода и планским коришћењем земљишта

3) заштита водоизворишта, површинских и подземних вода

- строгим контролисањем активности у оквиру дефинисаних зона санитарне заштите изворишта „Сува Морава“ (према Решењу Министарства здравља о санитарној заштити изворишта „Сува Морава“ бр.530-01-803/05-04 од 20.3. 2006. године). Потребно је ревидирати успостављене зоне санитарне заштите израдом Елабората о зонама санитарне заштите изворишта "Лепеница" ("Сува Морава") према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Сл. гласник РС", бр. 92/08):

Зона I изворишта подземне воде:

Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Засађује се декоративним зеленилом, растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, због надзирања и одржавања у којој борави стално запослена особа, оградајује се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 10 m од водозахватног објекта који окружује. Где не борави стално запослена особа, ова зона се оградајује ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом која не може бити ближа од 3 m од водозахватног објекта који окружује.

У овој зони је дозвољен приступ само овлашћеним лицима. Изузетно, приступ се може дозволити лицима која се у оквиру стручног усавршавања упознају са радом система и о истом се мора водити строга евиденција.

У зони непосредне заштите изворишта не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- 1) изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности које се односе на зону II;
- 2) постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;
- 3) кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење

пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;

4) напајање стоке;

5) узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

Зона II изворишта подземне воде

У порозној средини међузрнског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 50 дана, док у случају када је подземна вода под притиском простирање зоне II не може да буде краће од 50 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона II обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање један дан, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне II не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа ограђује се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне II у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона II може се изједначити са зоном I када је водоносна средина издани у порозној средини међузрнског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

У ужој зони дозвољено је коришћење земљишта у пољопривредне сврхе, уз строго контролисано коришћење хербицида, пестицида и ђубрива. Ужа зона заштите чини површину земљишта под санитарним надзором на којој није дозвољена изградња објеката, постављање уређаја и вршења радњи које могу на било који начин загадити воду.

У ужој зони заштите не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

1) трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

2) производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

3) комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;

4) испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;

5) изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;

6) експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;

7) неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;

8) неконтролисано крчење шума;

9) изградња и коришћење ваздушне луке;

10) површински и потповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;

11) одржавање ауто и мото трка;

12) стамбена изградња;

13) употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;

14) употреба пестицида, хербицида и инсектицида;

15) узгајање, кретање и испаша стоке;

16) камповање, вашари и друга окупљања људи;

17) изградња и коришћење спортских објеката;

18) изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;

19) продубљивање корита и вађење шљунка и песка;

20) формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих.

Зона III изворишта подземне воде:

У порозној средини међузрнског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата простор са ког вода дотиче до водозахватног објекта за најмање 200 дана, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 500 m од водозахватног објекта.

У порозној средини карстно-пукотинског типа, када је подземна вода са слободним нивоом и када је водоносна средина покривена повлатним заштитним слојем који умањује утицај загађивача са површине терена, зона III обухвата цело сливно подручје, док у случају када је подземна вода под притиском, простирање зоне III не може да буде краће од 1000 m од водозахватног објекта у правцу тока воде. Код издани у порозној средини карстно-пукотинског типа ограђује се и понор, вртача, расед и други карстни облик у оквиру зоне III у који вода непосредно понире и на који се примењују заштитне мере као за зону I.

Зона III може се изједначити са зоном II када је водоносна средина издани у порозној средини међузрнског типа и издани у порозној средини карстно-пукотинског типа покривена повлатним заштитним слојем који неутралише утицај загађивача са површине терена.

У овој зони забрањена је изградња индустријских или других објеката чије отпадне воде и друге отпадне материје из технолошког процеса производње могу угрозити извориште. Такође је забрањено коришћење земљишта и вршење других делатности које би могле да угрозе здравствену исправност воде на изворишту.

- успостављањем мреже пијезометара у алувијалној равни реке Јужне Мораве ради праћења квалитативних карактеристика подземних вода које се експлоатишу за потребе водоснабдевања;

- забраном свих активности у простору које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима и површинским токовима;

- организованим сакупљањем чврстог отпада искључиво на уређеним водонепропусним површинама;

- забраном складиштења опасних и отровних материја у зонама изворишта;

- забрана напасања стоке, депоновања комуналног и осталог хазардног отпада, изградње насеља, путева, коњских и пешачких стаза, или сточних пролаза и др., као и прописно лоцирање и одржавање одлагалишта стајског ђубрива из већих или мањих стаја, без обзира на статус власништва, на терену изнад свих изворишта воде која се користи за пиће или флаширање, уз успостављање обавезе утврђивања зона санитарне заштите изворишта;

- строго контролисаном применом пестицида у режиму интегралне заштите биља у пољопривреди;

- усклађивање коришћења изворишта воде за пиће са стварним капацитетом ресурса без угрожавања квалитета и квантитета изворишта и еколошке равнотеже у окружењу;

- контрола квалитета воде за пиће и вода које се флаширају за продају;

- коришћење воде за технолошке потребе из водотокова свугде где технолошки поступак и захтеви врсте и квалитета производа то дозвољавају; и

- примену одговарајућих санитарно-техничких стандарда, и мере заштите при изградњи будућих септичких јама у насељима (сва домаћинства морају имати прописану непропусну септичку јаму).

4) третман отпадних вода из насеља, индустрије, комерцијалних објеката, туристичких капацитета и др.:

- опремањем подручја плана канализационом инфраструктуром са сепарационим системом одвођења кишних и отпадних вода;

- евидентирањем домаћинства која поседују септичке јаме које нису непропусне, и условљавањем изградње непропусних;

- изградњом «централног» постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ) низводно од Владичиног Хана;

- прикупљањем атмосферских вода са саобраћајних површина и њиховим контролисаним одвођењем у реципијент, уз претходни третман на сепараторима, посебно у зонама где су саобраћајнице у близини изворишта за водоснабдевање у складу са режимима коришћења простора у појединим зонама санитарне заштите изворишта;

- строго поштовање прописа о безбедном превозу опасних и штетних материја;

- предтретманом индустријских отпадних вода пре упуштања у канализациони систем;

- примена савремених технологија које не угрожавају квалитет вода

- контрола рада свих загађивача (првенствено производних објеката, сточних фарми);

- забрана депоновања отпада сваке врсте у долинама река и у зонама изворишта површинских и подземних вода; и

- едукативне мере становништва у погледу развијања свести о потреби очувања водних ресурса.

5) регулација водотока

- изградњом свих радова и мера предвиђених "Генералним пројектом са претходном студијом оправданости уређења Јужне Мораве од Грделице до Прешева", уз претходну припрему све потребне техничке документације;

- применом антиерозионих мера у угроженим подручјима (утврђивање ерозивних подручја врши СО у складу са Законом о водама) и активних мера заштите од поплава на свим бујичним водотоковима;

- шумуљавање голети, бујичних и необраслих земљишта ради успоравања површинског (па и подземног) отицања вода, и смиривања ерозионих и денудацијских процеса; и

- активностима на заштити планског подручја од евентуалних ванредних ситуација и елементарних непогода, при чему се налаже примена принципа превенције, тј.

минимизирања ризика од акцидентних ситуација на најмању могућу меру. Посебно се налаже спровођење натуралне регулације корита бујичних токова на планском подручју, уз неопходност очувања природног форланда водотокова.

* **Остали еколошки проблеми заштите вода на планском подручју са предлогом решења:** у алувиону реке Јужне Мораве, налази се објекат за водоснабдевање Владичиног Хана и постојеће индустријске зоне – црпна станица „Лепеница“ са припадајућим копаним и бушеним бунарима за водоснабдевање (користи се за време ремонта Власинске хидроелектране „Врла“ током летњих месеци, у периоду 30-45 дана). Тренутно је извориште са аспекта заштите у врло лошем стању јер се у зони изворишта врши депоновање отпадног материјала (шљаке, пепела и другог смећа), као и експлоатација шљунка. Директан показатељ загађења воде из бунара представљају резултати испитивања Завода за заштиту здравља из Врања од 24.8.2005. год., којим је констатовано да хлорисана вода из бунара не одговара одредбама Правилника о хигијенској исправности воде за пиће („Сл. лист СРЈ“, бр. 42/98), због повећане мутноће и концентрације мангана. Такође, обални насип Јужне Мораве не представља такву безбедност којом би се на санитарно адекватан начин обезбедила заштита изворишта од поплавних вода Јужне Мораве.

Напомиње се и да је током 2006. године, Министарство здравља донело Решење (бр.530-01-803/05-04 од 20.3. 2006. године) којим се одређују зоне санитарне заштите изворишта „Сува Морава“, и то зоне непосредне заштите бунара, зоне уже заштите и зоне шире заштите изворишта. У складу са „Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања“ („Сл. гласник РС“, бр. 92/2008), јасно је да у зони шире заштите изворишта (омеђена реком Лепеницом на југу, насипом пруге на западу, реком Јужном Моравом на истоку и на северу оградом фабричког круга ФОР-а) егзистирају привредни објекти (ПК „Делишес“) који нису компатибилни дозвољеним активностима у оквиру шире зоне заштите водоизворишта.

Из напред наведеног, генерално се може закључити да ће се постојеће водоизвориште „Сува Морава“ и даље користити за водоснабдевање Владичиног Хана, до момента изналажења целисходнијег решења водоснабдевања за време ремонта Власинских хидроелектрана, након чега ће се извориште „Сува Морава“ напустити, с обзиром на чињеницу да је његово даље коришћење еколошки неодрживо. Као алтернативни начин

водоснабдевања у моменту ремонта ХЕ „Врла“, предлаже се довод воде из акумулације „Првонек“ (општина Врање). У периоду даљег коришћења бунара на овом подручју (до момента његовог коначног напуштања) неопходно је придржавати се општих услова и мера одржавања зона санитарне заштите, прописаних одговарајућим „Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања“ („Сл. гласник РС“, бр. 92/2008).

7.1.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Земљиште на подручју плана је релативно очувано од загађења и већим делом погодно за производњу здраве хране. Концепт заштите земљишта обухвата следеће мере за спровођење различитих видова заштите земљишта:

- заштиту пољопривредног земљишта до III бонитетне класе, у алувионима, долинским проширењима и на нагибима до 20°, од непотребног изузимања из пољопривреде за грађевинске сврхе
  - Мере заштите од непланске и бесправне изградње могу се применити кроз израду просторно планске и урбанистичке документације, којом се дефинишу будући начини коришћења и уређења земљишта; кроз израду шумско-привредних и аграрних основа који дефинишу програме уређења и коришћења пољопривредног и шумског земљишта
- избегавати фрагментацију пољопривредног земљишта и смањити коришћење квалитетног земљишта у непољопривредне сврхе (пренамену обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне намене усмерити на земљишта изнад V катастарске класе, а изузеци и евентуална пренамена обрадивог пољопривредног земљишта од I-V катастарске класе ће се обављати у складу са Законом о пољопривредном земљишту);
- подстицати органско - биолошку пољопривреду уз помоћ информација и едукацијом;
- предност дати традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за производњу и доприносе очувању еколошке равнотеже;
- заштиту најпродуктивнијег пољопривредног земљишта од плављења (услед ексцесних водостаја и изливања река), регулацијом речних токова,
- заштиту земљишта од ерозије различитим мерама чијим ће се комбиновањем постићи успешно санирање ерозивних процеса и

санирање еродираних земљишта, неплодних и необраслих земљишта, земљишта на већим нагибима терена.

- Мере заштите од ерозије обухватају примену противерозионих мера (грађевинско-технички радови за уређење бујичних токова), ретенционо технички радови; шумско технички радови на пошумљавању, интензивној нези шума, пејзажном обликовању нестабилних падина, агротехнички радови - мелиорације земљишта, побољшање структуре земљишта, уређење плодореда, терасирање, узоравање дуж изохипси, регулација река и др.. Адекватним комбиновањем ових мера постићи најбоље ефекте заштите од ерозије.

- Према Методологији за израду планова за проглашење ерозионих подручја, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Београд, 2000., антиерозионо уређење сливова подразумева предузимање антиерозионих мера које се свде на забрану: кресања лисника; гајења окопавина на стрмим њивама; орања по нагибу земљишта; чисте сече шума на нагнутим теренима и испаше на деградираним теренима; претварања деградираних њива у ливаде; обавезу орања по изохипси; мелиорације деградираних пашњака; пошумљавања голети; конверзије једногодишњих култура у вишегодишње на деградираним површинама и антиерозионог газдовања земљиштем и шумама; скуп мера које ће се применити зависиће од нивоа ерозионих ризика и врсте ерозије;

- контролисану примену агрохемијских средстава у пољопривреди кроз усмеравање стручних знања о коришћењу хемијских производа у пољопривреди.

- Мере заштите од фертилних средстава која се употребљавају у пољопривреди треба да се спроводи вршењем контроле и састава средстава уз смањење хемијских и већу примену природних фертилних средстава.

- рекултивисати све просторе на којима је завршена експлоатација минералних сировина (препоручује се спровођење биолошке рекултивације), при чему се отварање нових каменолома и позајмишта материјала дозвољава уз претходну сагласност органа надлежног за послове заштите животне средине;
- заштиту земљишта од осталих облика загађивања која ће се обезбедити спровођењем мера заштите ваздуха и воде од загађивања, одговарајућим третманом отпадака из насеља и

производних објеката на Националном стратегијом одређеној регионалној депонији на територији општине Лесковац и др.; посебно спречити одлагање комуналног отпада на за то непредвиђеним местима, посебно на плодном пољопривредном земљишту

- санацију деградираних земљишта кроз спровођење мера рекултивације: санација клизишта и нестабилних зона; поред тога потребно је обезбедити чишћење свих дивљих депонија и спречити њихово обнављање;
- смањити ризике од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија и израдити План заштите од удеса у већим привредним објектима.

7.1.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

С обзиром да планско подручје није угрожено повећаним нивоом комуналне буке, основне мере заштите од њеног неповољног дејства односе се на унапређење саобраћајне матрице градског подручја, ради повећања проточности возила у ужем градском центру, као и постављање одговарајућих заштитних појасева зеленила између планираних инфраструктурних и привредних објеката који могу произвести буку већег интензитета и постојећих зона стамбене изградње. Због смањења загађивања буком могуће је спровести следећу заштиту:

- на самом извору буке: техничко - технолошким решењима на уређајима који производе буку, као и учесталом строгом техничком контролом рада моторних и шинских возила и применом важећих прописа;
- на путу од извора буке до пријемника:
  - подизањем заштитних зидова типа екрана око извора буке, при чему се посебно наглашава потреба спровођења ове заштитне мере у зонама постојећих државних путева, као и општинских саобраћајница, железничке пруге и станице, као и у зони ауто-пута, у складу, како са прорачунима нивоа буке који се јављају у појасу са обе стране саобраћајнице, тако и са важећим прописима и стандардима за поједине градске зоне и објекте;

-реконструкцијом саобраћајне мреже на подручју Плана (при чему примарни задатак представља изградња и реконструкција улица које су у саставу општинских и државних путева);

-новим урбанистичко - архитектонским и грађевинским решењима уз одговарајућа хортикултурна решења у стамбеним и радним зонама (а нарочито у деловима зона где су оне у непосредној близини или се додирују);

-на месту пријема звука: ефикасним архитектонским и грађевинским решењима (правилном локацијом извора буке, добрим избором грађевинских материјала слабе звучне проводљивости као и оних који имају повећану апсорпцију звука; при пројектовању објеката спровести одређивање правилног распореда просторија за спавање на страни куће која није окренута директно ка путу или другом извору буке, као и увођење боље звучне изолације при пројектовању и градњи стамбених објеката.

Смањењу буке од саобраћаја у насељима предвидети кроз одреднице овог Плана које се односе на унапређење саобраћајне мреже, изналажење и реализацију архитектонских, грађевинских и хортикултурних решења, на простору између саобраћајнице и околних објеката. Оне се такође односе на и успостављање оптималне и функционалне саобраћајне мреже са обезбеђивањем потребних профила, регулисање питања железничког саобраћаја, модернизацију горњег строја и слично.

Поред интервенција на постојећим саобраћајницама и зонама уз њих, израду техничке документације за нове саобраћајне системе и изградњу ових објеката, неопходно је пратити пројектовање и примену адекватних мера заштите од буке и вибрација, како на самом објекту, тако и у његовој околини, како би се штетни утицаји саобраћаја који се овим системима одвија, свели на законом прихватљиве оквире.

Емитовање буке из других објеката не сме прекорачити законске норме дефинисане „Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини“ („Сл. гласник РС“, бр. 75/10). Такође, Правилима уређења овог Плана, на нивоу урбанистичких уређајних основа за насеља, дефинисана је заузетост сваке парцеле под зеленим површинама, што такође доприноси смањивању евентуално негативних утицаја повишеног нивоа буке у животној средини. Посебно се истиче обавеза формирања зеленог заштитног појаса дуж дуж саобраћајница.

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

Заштита од притиска који бука врши на животну средину и људе подразумева опште и посебне мере, чијом применом се доприноси унапређењу стања у окружењу, а односе се пре свега на следеће:

- при изради техничке документације обезбедити да се за изградњу коловозног застора користи материјал који ће смањити ниво буке и вибрација.
- приликом изградње саобраћајница користити материјале који апсорбују буку;
- на саобраћајницама у стамбеним зонама, зонама туристичко-бањског комплекса и дечјих игралишта одговарајућим пројектовањем саобраћајница успорити кретања возила;
- дуж прометних саобраћајница, по потреби, на деоницама поред зона становања, рекреативних површина предвидети звучне баријере (природне или вештачке);
- при пројектовању, односно изградњи објеката намењених становању, а нарочито ако је део објекта намењен пословању, односно делатностима, као и објеката или њихових делова у зони утицаја фреквентних саобраћајница, обавезна је примена техничких услова и мера звучне заштите помоћу којих ће се бука у стамбеним просторијама свести на дозвољени ниво, а у складу са Техничким условима за пројектовање и грађење зграда (Акустика у зградарству) СРПС У.Ј6.201:1990;
- при одређивању могућих намена делова и просторија објеката у зонама становања и пословања у њима водити рачуна о нивоу буке које исти могу да генеришу;
- сви инфраструктурни и други објекти који могу бити генератори буке, морају се извести према стандардима који обезбеђују да се бука не чује изван датог објекта;
- предузимати и остале мере из домена организације и регулисања саобраћаја које се предлажу за смањење притиска на квалитет ваздуха, с обзиром да те мере имају позитивне ефекте и на емисију буке.

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе односе се на

акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Начине заштите и објекте за заштиту од буке и вибрација уз објекте, а поготово уз саобраћајнице, одређивати још у фази пројектовања, при чему водити рачуна да растиње и шибље не смеју угрозити подземне инсталације. С обзиром да оваква вегетација не пружа значајну заштиту од буке, као ефикасна мера предлажу се, на деоницама где се кроз процену утицаја покаже да је потребно, постављање заштитних конструкција типа екрана.

Према Просторном плану инфраструктурног коридора Ниш – граница Македоније, кумулативни ефекти суперпонирања буке могу се очекивати у подручјима непосредне близине аутопута и планиране пруге за возове великих брзина. На растојањима од 100 метара од једне и друге трасе могу се очекивати максимална прекорачења дозвољеног нивоа буке за око 12 dB (A) на аутопуту (и дању и ноћу), а прекорачење нивоа буке на прузи

велике брзине креће се до око 4 dB (A). Заштитна растојања до дозвољеног нивоа буке, од аутопута износе 180 m за урбане зоне са минималном заступљеношћу становања, 300 m за стамбено-радне зоне и око 700 m за зоне становања. Дуж новоизграђеног аутопута извооде се одговарајуће мере заштите од буке (најчешће заштитне вертикалне конструкције типа екрана) на местима на којима су пројектоване, како би се околни, најчешће стамбени објекти и зоне, заштитили од неповољног дејства буке пореклом од моторног саобраћаја на аутопуту.

Највиши дозвољени нивои буке изражени А - пондерисани нивоом у dB(A) у складу са Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравањ аи штетних ефеката буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр.75/2010), приказани су у табели која следи у којој се даје приказ прописаних граничних вредности индикатора буке у животној средини.

Табела . 8: Граничне вредности индикатора буке* на отвореном простору, према намени простора

Зоне	Намена простора	Највиши дозвољени ниво спољашње буке dB(A)	
		За дан и вече	За ноћ
I	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно - историјски локалитети, велики паркови	50	40
II	Туристичка подручја, мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
III	Чисто стамбена подручја	55	45
IV	Пословно-стамбена подручја, трговинско - стамбена подручја, дечја игралишта	60	50
V	Градски центар, занатска, трговачка, административно - управна зона са становима, зоне дуж аутопутева и магистралних саобраћајница ¹	65	55
VI	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без становања	На граници зоне бука не сме прелазити нивое у зони са којом се граничи	

* индикатор буке је акустичка величина којом се описује бука у животној средини и изражава се у dB(A)

Граничне вредности се односе на укупну буку која потиче из свих извора буке на посматраној локацији. При процени буке водити рачуна о синергијском деловању са осталим околним изворима буке.

Посебно се наглашава да је у наредном периоду потребно ревидовати општинске прописе о

акустичном зонирању с обзиром да је у међувремену изграђен и нови Аутопут те су се зоне угрожене буком у његовој близини измениле, а због изградње нових саобраћајница делова државних путева и локалне мреже, бука од саобраћаја се може јавити и у зонама дуж новоизграђених саобраћајница.

7.1.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОГ СВЕТА

Заштита вегетације, посебно шумске и животињског света спроводиће се перманентно како кроз израду одговарајуће документације, тако и кроз спровођење активности планираних посебним документима које треба донети у складу са законом (шумско – привредне, ловне и пољопривредне основе, као и урбанистички планови за поједина насеља и зоне у којима се планирају непољопривредне активности).

Републички прописи о шумама и шумском земљишту представљају добро полазиште за дефинисање општих и посебних мера заштите шумске вегетације (у смислу њеног узгоја, одржавања, забране пустошења, промене намене и режима коришћења итд).

Због заштите планског подручја од штетног дејства бујичних токова и ерозије, заштита вегетације је неопходна на ширем простору у оквиру сливних подручја водотокова који протичу кроз планско подручје.

Због комплексног значаја очувања вегетације, посебно се наводе опште мере за заштиту шумске вегетације које предвиђају следеће:

- израда нове шумско привредне основе;
- контрола сече уз обавезно одабирање и обележавање стабала у складу са упутствима из шумско - привредних основа;
- забрана промене намене и режима коришћења шуме и шумског земљишта која није у складу са шумско - привредном основом
- забрана пустошења, кречења и чисте сече која није одобрена као редован вид обнављања

- шума (сеча ретких стабала, подбељивање стабала, паша и брст коза, ширење, сакупљање шушња и маховине и слично, активности које могу угрозити шуму)
- забрана сече четинарских стабала
- забрана неконтролисаног сакупљања шумских плодова и лековитог биља
- контролисана испаша у шумама
- гајење само оних врста дивљачи и у оном броју који не омета правилно газдовање шумом.

Планским мерама ће се обезбедити заштита живог света кроз:

- заштиту при извођењу грађевинских радова;
- контролисану примену хемијских препарата и паљења вегетације;
- планско организовање лова, риболова и ловног туризма; и
- посебне мере заштите треба предузети ради омогућавања кретања животиња на правцима који су пресечени путем или

пругом, у циљу стварања услова за несметан пролазак животињских врста; у том смислу пројектовати подвожњаке за животиње, тзв. „еколошке коридоре“.

- неопходно је планирати сађење оних врста које су отпорније на емисије негативног дејства загађеног ваздуха дуж путева.
- постојећа и планирана вегетација у насељима (дрвореди, скверови, гробља, парковске и друге уређене зелене површине, као и вегетација на обалама река Јужне Мораве, Врле и других водотокова и на стрмим падинама) такође захтева адекватну заштиту и одржавање (посебно због загађености ваздуха и неконтролисаног одлагања смећа који штетно утичу на развој биљних врста); због тога она треба да буде правилно одабрана и одржавана, како би у потпуности остварила своје санитарне, хигијенске, пејзажно - архитектонске и друге мелиоративне улоге.

7.1.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЗРАЧЕЊА

Заштита од зрачења спроводиће се уз примену законских и подзаконских мера заштите којима се спречава угрожавање животне средине и здравље људи од дејства зрачења која потичу од јонизујућих и нејонизујућих извора и отклањају последица емисија које извори зрачења емитују или могу да емитују.

Уколико током примене овог Просторног плана дође до измена законске регулативе и подзаконских аката, примењиваће се у тренутку спровођења важећа регулатива.

Заштита од јонизујућег зрачења

- На планском подручју нема постојећих нити је дозвољено постављање нових извора јонизујућег зрачења.

Заштита од нејонизујућег зрачења

За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва, електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09), а нарочито:

- одговарајућим техничким и оперативним мерама обезбедити да нивои излагања

становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, и то: вредност јачине електричног поља (E) не прелази 2 кV/m, а вредност густине магнетског флукса (B) не прелази 40 μ T,

- трансформаторске станице у оквиру објеката не планирати уз стамбени простор (дечије, спаваће, дневне собе и сл), односно канцеларијски простор намењен дужем боравку људи, већ уз техничке просторије, оставе и слично.

Приликом постављања објеката трафо станица и уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније, поштовати прописана удаљења.

Мера заштите од нејонизујућег зрачења је да се приликом планирања и реализације обезбеде одстојања у складу са законским прописима, *унутар којих није дозвољено планирање и изградња објеката за дужи боравак људи, тј.* не планирати намене попут становања, спорта, рекреације, јавних установа социјалне и здравствене заштите и сличних делатности које подразумевају дужи боравак људи.

Припрема за изградњу, постављање и употребу нових извора нејонизујућег зрачења, односно реконструкцију постојећих извора нејонизујућих зрачења, врши се уз:

- прибављање услова и мера заштите животне средине које издаје надлежни орган у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- процену утицаја на животну средину у поступку који спроводи надлежни орган пре издавања грађевинске дозволе за нову изградњу, односно постављање и употребу у складу са прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

У поступку издавања услова и мера заштите животне средине, односно одлучивања о потреби процене утицаја на животну средину корисник извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса подноси надлежном органу стручну оцену оптерећења животне средине као доказ да тај извор неће својим радом довести до прекорачења прописаних граничних вредности.

Ради заштите од нејонизујућег зрачења није дозвољено планирање и постављање уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта.

Минимална потребна удаљеност базних станица мобилне телефоније од објеката дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта, односно ивице парцеле дечијег вртића и дечијих игралишта, не може бити мања од 50,0m.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 15 m;
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу износи најмање 30 m;
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30 m, искључиво када је висинска разлика између базне антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10m.

При избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће:

- могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператера, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл.;
- неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и слично.

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.

7.1.7. УПРАВЉАЊЕ ЧВРСТИМ ОТПАДОМ

Кроз процес производње градске привреде и пораст потрошње различитих роба и животних намирница становништва Владичиног Хана ствара се знатна количина привредног и комуналног отпада. Са улица урбаног дела града дневно се сакупи око 12 m³ комуналног отпада. У време рада индустрије пуним капацитетом настајала је већ количина отпада, међутим, пошто је данас та производња знатно мања, ствара се и мања укупна количина отпада (процене из претходног периода су око 3.000–5.300 m³ индустријског и око 2.300 m³ комуналног отпада.

У претходном периоду отпад је депонован на депонији која се налази на самој обали реке Јужне Мораве, у близини Леговишке реке (ван граница ПГР-а). С обзиром да не постоји могућност за даљим одлагањем отпада на овој локацији, отпад се најпре одлагао на депонији у Сурдулици уз новчану надокнаду, а данас се отпад одлаже на депонији Жељковац код Лесковца, такође уз новчану накнаду. На подручју ПГР-а не постоје повољне локације за изградњу депонија, било са аспекта геотехнике, изграђености простора и др. За изградњу депонија се могу користити сличне локације као за гробља, уз поштовање свих техничких прописа изградње ових објеката, али ван подручја ПГР-а.

Према свим досадашњим националним стратегијама и Регионалном плану управљања отпадом предвиђено је да Владичин Хан формира **регионалну депонију** са општинама Врање, Сурдулица, Босилеград, Трговиште, Бујановац и Прешево. Локација је одређена на територији јединице локалне самоуправе Врање („Метериз“), али до данас није уређена и изграђена за коришћење од стране свих наведених подручја.

У Владичином Хану издвајају се три основна типа отпада: отпад из домаћинства, отпад из индустрије (отпадне воде, органски отпад при преради воћа, цигла, шут и др.) и отпад из јавних установа (школе, дом здравља и др. јавна предузећа). Отпаци из пољопривредне производње (амбалаже од пестицида, ђубрива) су занемарљивих количина, с обзиром на малу заступљеност пољопривредне производње на подручју ПГР-а.

У документу ЈЕАП Владичин Хан – Ревизија 2017-2022 наводи се следеће:

„На подручју општине Владичин Хан врши се рециклирање отпада, али је реч само о ПЕТ амбалажи која се одваја на месту настајања. На територије општине Владичин Хан постављено је тренутно 40 жичаних контејнера запремине 1м³. Планира се постављање још 50 оваквих контејнера у догледно време. Приватна компанија Еко Пласт из општине Владичин Хан село Житорађе започела је сепаратно прикупљање ПЕТ, папира/картона и фолија у општини и неким насељима дуж пута Владичин Хан – Сурдулица, у граду Сурдулици и граду Врању. Еко Пласт је поставио око 33 контејнера од по 1,1 м³ у Врању. године. Еко Пласт има уговоре са компанијама Власинка Доо Топли До фабрика воде Роса. Хеба Бујановац, општина Бујановац, и “Кнауф“ из села Бело Поље (општина Сурдулица) да прикупља њихову отпадну пластику, фолију и ПЕТ.

Сакупљање ПЕТ амбалаже вршиће се од стране ЕК-ПЛАСТ-а све док се не стекну услови

PWWLeskovac преузме сакупљање пластичне амбалаже са територије општине Владичин Хан. Са територије општина Сурдулица, Врање и Владичин Хан прикупља неких 6 до 8 тона ПЕТ и неких 10 тона ПЕ (кесе и фолије) месечно. Процена је да годишње се прикупи на територији општине Владичин Хан прикупи 76.8 тона ПЕТ/ПЕ амбалаже.

Одлагање отпада врши се код Регионалног центра за селекцију комуналног чврстог отпада, Рециклажни центар-Лесковац (центар за селекцију компостиште, санитарна депонија и трансфер центар). Посао сакупљања отпада, одвожења и депоновања је у надлежности компаније PWW (Port Werner & Weber) из Лесковца, Уговор склопљен дана 01.10.2008 године о пружању комуналних услуга о сакупљању и одвожењу комуналног отпада. Сходно поменутом Уговору, сакупљено смеће се свакодневно одвози и депонује на санитарној депонији у Лесковцу. Сваког месеца се доставља План месечног изношења смећа.

Организованим сакупљањем отпада су обухваћене заједнице у којима живи преко 79% становништва општине. Сакупљање се не врши из удаљенијих и разуђених сеоских заједница у којима живи 21% становништва општине. Општина чак не располаже ни подацима који се односе на количину отпада који завршава без икаквог управљања али се претпоставља да су то количине од око 1100 т/год. Дневна количина сакупљеног смећа је око 100 м³ а број обухваћених корисника услугом организованог сакупљања смећа је око 8200 домаћинства.

За отпад из индустрије не постоје подаци о његовом саставу, опасности, могућности рециклаже и враћања у производни процес.

Одлагање грађевинског отпада је такође нерегулисано и углавном се одвози са осталим комуналним отпадом ако се ради о мањим количинама.

Управљање отпадом представља сложен процес, а истовремено и веома компликован процес, битан за очување животне средине.

Отпад са овог подручја сакупља се у контејнерима и кантама. Судови за одлагање чврстог комуналног отпада су распоређени по инфраструктурним могућностима прилаза специјалних возила. Количина сакупљеног отпада се разликује у зимском и летњем периоду. У летњем периоду је количина отпада већа за 40%.“

На Планском подручју јављају се знатни проблеми у вези са отпадом. Због недовољног броја контејнера и канти за отпатке, као и неадекватног рада службе градске чистоће, јавља се проблем преоптерећености контејнера услед чега се отпад расипа поред истих и разноси ветром на улице и

јавне површине. Сметлишта се налазе на крају скоро сваке улице у насељима, као и поред магистралних саобраћајница, и, што је посебно штетно, отпад се баца у регулисане речне токове у урбаном делу града. Контејнери за сепарацију отпада (стакло, папир, пластика итд.) не постоје, као ни фабрика за рециклажу отпада. На улицама је велика количина прашине, посебно у зони циглане, као и на раскрсницама међународног и магистралних путева.

На Планском подручју постоји велики број локалних сметлишта и тзв. "дивљих" депонија. Највише их је у зони корита притока, али и саме Јужне Мораве, у којима се локално одлаже отпад свих врста. Ове зоне су потпуно неуређене и необезбеђење и захтевају хитну санацију. Поред тога егзистирају бројна локална мала сметлишта, нарочито у долинама водотокова и на стрим падинама изнад насеља.

Документ План интегралног управљања комуналним отпадом је донешен 2010. године.

Успостављање ефикасног функционалног система управљања чврстим отпадом на подручју Општине један је од приоритетних задатака локалне самоуправе у наредном планском периоду, а у циљу очувања и унапређења животне средине и визуелно-естетских карактеристика предела. У том погледу, неопходно је спровођење следећих активности:

- примена принципа регионалног управљања отпадом, што подразумева коначно збрињавање отпада из Општине на регионалну санитарну депонију у општини Лесковац (депонија „Жељковац“), уз могућност коначног одлагања отпада и на регионалну санитарну депонију „Метерис“ у Врању уколико се покаже да је то економски повољнија опција за Општину; напомиње се да општина Владичин Хан припада Регионалном центру за управљање отпадом у Врању (Национална стратегија за управљање отпадом 2010-2019,) као и да израда регионалног плана за управљање отпадом тек предстоји, те да ће се у скаду са решењима овог плана определити и коначна локација за одлагање отпада са територије општине Владичин Хан;
- изградња трансфер станице комуналног отпада није предвиђена републичком и регионалном планском и стратешком документацијом, али уколико се у будућности појави потреба за изградњом овакве врсте објеката, као и рециклажног центра, потребно је поштовати да локација трансфер станица мора да задовољи неколико основних услова, тј. да буде:

- на ободима градова и села, у у близини приступног пута за рег. депонију;
  - минимум 500 m удаљене од најближих зона стамбених насеља, зоне заштите природе и културних споменика, аутобуских станица, војних објеката и складишта запаљивих материја;
  - минимум 2 km од здравствених станица и погона прехранбене индустрије;
  - на терену изнад коте 100 – годишњих вода;
  - ван коридора хидротехничких система;
  - ван зона заштите изворишта водоснабдевања.
- обезбеђење услова за формирање рециклажних дворишта (у центрима заједнице насеља);
  - постављање одговарајућег броја контејнера за ПЕТ амбалажу у свим насељеним местима;
  - минимизирање количине медицинског и осталог биохазардног отпада;
  - чишћење и санирање свих постојећих нехигијенских одлагалишта отпада;
  - увођење економских инструмената од стране Општине којима се подстиче селективно одвајање отпада на самом месту његовог настанка (путем накнада за еколошки одговорно понашање локалног становништва);
  - складиштење опасног отпада вршиће се привремено у посебним магацинским деловима привредних објеката, у херметички затвореним посудама, потпуно изолованим од деловања спољних фактора, до њиховог коначног збрињавања од стране лица овлашћених за поступање са опасним отпадом;

7.1.8. ОСТАЛЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Поред наведених мера заштите којима се спречавају и ограничавају негативне последице на животну средину, потребно је предузети још низ других мера како би се стање животне средине унапредило и успоставио повољна основа за ефикасно управљање животном средином на простору Плана генералне регулације Владичиног Хана. Тако, неопходно је у наредном периоду:

- институционално јачање, односно оснивање Одељења за заштиту животне средине при општинској управи Владичиног Хана
- кадровски ојачати капацитете и технички опремити службу како би била у функцији контроле и управљања животном средином и могла да обезбеди партнерство свим заинтересованим странама у решавању проблема заштите животне средине,
- започети са израдом интегралног катастра извора загађивања животне средине као основе за формирање еколошког информационог система,
- успостављање ефикасног система мониторинга животне средине, о чему је било речи у Извештају,
- подизање и јачање нивоа еколошке свести, информисања и образовања становништва о еколошким проблемима кроз различите програме, манифестације, публикације и акције о потреби заштите и унапређивања животне средине
- обезбедити веће учешће јавности у доношењу одлука вазаних за заштиту животне средине,
- побољшање инспекцијског надзора из домена заштите животне средине,
- доследно спровођење принципа "загађивач плаћа" доношењем одлука којима ће се обезбедити партиципацији великих загађивача у предузимању мера на заштити животне средине,
- израда Процена утицаја пројеката на животну средину, којима ће се разрадити смернице постављене овим Извештајем о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Правила лоцирања активности у односу на критеријуме заштите животне средине

Критеријуми заштите од негативних утицаја индустрије

Према могућим негативним утицајима на животну средину, односно према могућем еколошком оптерећењу, утврђују се следеће категорије делатности, односно привредних предузећа:

категорија А - мале фирме чије је еколошко оптерећење незнатно и испод граничних вредности могу бити лоциране унутар стамбеног насеља. Делатности ових фирми, као што су занатске услуге и оправке, технички сервис, пекарске и посластичарске, израда и оправка предмета од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, по правилу не изазивају непријатности суседном становништву.

категорија Б - мале и средње фирме које могу имати мали и локални утицај на окружење; могуће присуство мање количине опасних материја, ризик од хемијског удеса-мали, ниво буке 55-60 dB(A). Ова категорија фирми, (веће електро - механичарске радионице, прерада пластичних маса, израда производа од дрвета, стакла, папира, коже, гуме и текстила, складишта грађевинског материјала и друге), може бити лоцирана на рубним деловима стамбеног насеља тако да делатност не изазива непријатност суседству.

категорија В - фирме које могу имати средњи утицај на окружење општинског нивоа, присутне веће количине опасних материја, ризик од хемијског удеса - средњи, ниво буке 60-65 dB(A). Ове фирме (тржни центри и већа складишта - изнад 5.000 m², прехрамбена индустрија, текстилна индустрија, итд.), морају бити лоциране на одређеном одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

категорија Г - фирме које могу имати велики утицај на животну средину градског нивоа, присутне веће количине опасних материја, мање количине врло токсичних материја, ризик од хемијског удеса - велики, ниво буке 65-70 dB (A). Овде припадају метало-прерађивачка индустрија, појединачни погони хемијске индустрије, веће кланице, прехрамбена индустрија, итд., које према нивоу еколошког оптерећења морају бити лоциране на већем одстојању од стамбеног насеља тако да њихова функција на том растојању не изазива непријатност суседству.

Критеријуми заштите од утицаја пољопривреде

Утврђује се заштитно одстојање између стамбених објеката и ораница, односно плантажних воћњака који се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима од најмање 800 m. У заштитном појасу између границе пољопривредних парцела и обале водотока 10 m није дозвољено коришћење пестицида и вештачких ђубрива.

Утврђују се минимална заштитна одстојања између границе комплекса сточних фарми и објеката у суседству, и то: од стамбених зграда 200 m, од речних токова 200 m и од изворишта водоснабдевања 800 m. Наведена одстојања могу бити и већа ако то покаже анализа утицаја на животну средину за фарме са преко 500 условних грла.

Критеријуми заштите од утицаја саобраћаја

У оквиру регулационих планова или урбанистичких пројеката потребно је израдити процену утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину (Сл. гласник РС 135/04).

Наведена правила и заштитне зоне утврђују се као услови планирања других намена земљишта уз појасеве саобраћајница. За саобраћајнице I реда које пролазе кроз грађевинска подручја насеља утврђују се три зоне заштите:

1. зона - појас непосредне заштите од веома великог еколошког оптерећења ширине по 20 m са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило, а није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката;

2. зона - ужи појас заштите од великог еколошког оптерећења ширине по 50 m са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Постојећи легално изграђени објекти морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервиси, складишта и сл.); и

3. зона - појас малог еколошког оптерећења ширине по 300 m са обе стране пута, због повећане буке. Изградња стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом да се обезбеде мере заштите од буке, примерене прорачунатој буци и карактеристикама саобраћајних токова, као и намени простора у зони.

Критеријуми заштите за остале активности

Посебно се напомиње да ће се у случају изградње магистралног гасовода примењивати следећи критеријуми:

Зона I – појас високог ризика, по 30 m ширине са обе стране цевовода,

Зона II – појас умереног ризика, по 180 m ширине са обе стране цевовода.

Табела бр. 9: Зоне утицаја планираних инфраструктурних система у коридору и заштитна растојања (Према ППИК Ниш – граница БЈР Македоније)

Планирани инф. системи	Зона утицаја буке – растојање од ивице коловоза (m)	Технички нормативи – ширина коридора (m)
Аутопут	180+180 m – ниво буке од 65 dB(A)	300+300
	300+300 m – ниво буке од 60 dB(A)	
	700+700 m – ниво буке од 50 dB(A)	
Пруга за велике брзине	100+100 m уз спровођење мера	125+125

	заштите	
Оптички кабл	/	5+5
Гасовод	/	50+50

7.2. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ВРЕДНОСТИ И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

У погледу заштите природних добара, основна планска решења и мере су:

⇒ опште мере заштите природног добра и његове непосредне околине подразумевају:

- забрану изградње објеката (стамбених, индустријских, рударских, енергетских, инфраструктурних, фарми и других) који својом наменом и експлоатацијом могу нарушити пејзажне одлике и угрозити споменик природе;

- забрану привременог или трајног депоновања отпада и

- забрану изградње објеката који нису у функцији заштите и презентације споменика природе.

⇒ посебне мере заштите прописане се и спроводити у складу са документом који надлежни завод за заштиту изради и донесе решење о заштити конкретног природног добра.

⇒ ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког и минералошко-петрографског порекла за које се претпоставља да има својства природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести организацију за заштиту природе и да предузме мере да се до доласка овлашћеног лица, природно добро не оштети и да се чува на месту и положају у коме је нађено;

⇒ успостављање зона непосредне, уже и шире зоне заштите на подручјима на којима се налазе изворишта водоснабдевања становништва;

⇒ подизање зелених заштитних зона око привредних објеката и инфраструктурних система, сачињених од аутохтоних врста дрвећа;

⇒ очувати и заштитити земљишни пољопривредни фонд, тј. забранити било какву изградњу на пољопривредном земљишту I и II класе;

⇒ обезбеђивање услова за заштиту очуваних екосистема, потенцијално угрожених биљних и животињских врста, односно очување шумских површина од негативних последица

(пожари, нелегална сеча, крчење шума на рачун изградње стамбених објеката, итд.);

⇒ израда катастра угрожених биљних и животињских врста и спровођење система мониторинга; и

⇒ израда Програма заштите и развоја заштићених природних добара.

У складу са расположивим информацијама, односно достављеним Решењем од стране Завода за заштиту природе Србије за потребе израде Просторног плана општине (03 бр. 020-3423/2 од 23.12.2019. год.), констатује се да се на подручју обухваћеном границом Плана налази део еколошке мреже Републике Србије, којем припадају и заштићена природна добра:

1. заштићено природно добро („Службени гласник РС, бр. 107/14) – *Строги резерват природе Кукавица* (највећи природни резерват чисте букове шуме (*Fagetum moesiacaе serbicum Rud.*) типа прашуме на територији Републике Србије, - шумска заједница букве површине 78,18 ha, проглашен 1980. године, стављен под заштиту ради очувања аутохтоне, спонтано развијене букове шумске заједнице потпуног склопа, повољних станишних услова, са витким стаблима букве старости око 140 година (Решење о заштити строгог природног резервата Кукавица, бр. 021-26/80-04 од 5.11.1980. године, СО Владичин Хан). Строги природни резерват припада природним добрима) са I степеном заштите.
2. заштићено природно добро Споменик природе „Јовачка језера“ („Службени гласник града Врања“, бр. 30/14, страна 2025-2029) чине скупину од шест већих урвинских језера и више забарених површина у оквиру некадашњег клизишта по чему су редак пример стабилисаних или сачуваних језера на клизишту. Као специфичан и редак генетски тип, уврштена су на списак Инвентара геонаслеђа Србије (2005,2008). Подручје **Јовачких језера** је специфичан пример природно формираних језера насталих дејством геоморфолошких процеса, са богатством шумских састојина и разноврсне ихтиофуне у воденом екосистему, у југозападном делу Општине, у близини локалног пута између насеља Стубал и Јовац.
3. део еколошке мреже РС (Уредба о еколошкој мрежи – „Службени гласник РС, бр. 102/10) – припада јој део еколошки значајног

подручја „Кукавица“ и еколошки коридори, од којих је Јужна Морава међународни еколошки коридор, а мањи водотоци и канали, као и предеони елементи унутар културног предела (појасеви зеленила, груе стабала, појединачна стабла, кошанице, међе, живице и сл) имају улогу локалних еколошких коридора.

4. већи број станишта строго заштићених и заштићених дивљих врста.

Просторним планом се у складу са Решењем надлежног Завода прописују следећи услови заштите природе:

1. Очувати Строги природни резерват природе „Кукавица“ у складу са мерама заштите дефинисаним Актом о заштити. Радови и мере које би водиле одступању од режима заштите предвиђеног овим решењем могу се вршити само у научне, просветно-културне, васпитне и туристичке сврхе и то само на основу одобрења надлежног органа за заштиту природе. У Строгом природном резервату „Кукавица“ забрањено је вршење било каквих делатности или радњи које би могле да ометају спонтани природни развој и аутохтоност подручја. У том циљу *забрањено је:*
  - уништавање јединки буукве (*Fagus moesiaca*) и њених развојних облика брањем, сакупљањем, сечењем или чупањем из корена;
  - угрожавање или уништавање станишта букве;
  - коришћење дрвне масе;
  - уништавање и извлачење лежевине;
  - сакупљање и коришћење свих врста флоре и фауне;
  - уништавање алохтоних биљних и животињских врста;
  - узнемиравање, хватање и лов свих врста фауне;
  - неконтролисани лов и одстрел птица;
  - испаша стоке;
  - уклањање и сеча старих стабала са дупљама и сувим гранама;
  - узнемиравање ретких и угрожених птица на гнездилиштима, пре свега ограничењем кретања;
  - употреба заштитних биолошких средстава, без претходно датих услова Завода за заштиту природе Србије;
  - ложење ватре;
  - депоновање смећа и другог отпада;
  - промена намене земљишта;
  - промена водног режима;

- градња објеката и инфраструктуре унутар и у близини резервата;
  - улазак, обилазак као и све врсте научних праћења без претходног обавештења и добијене сагласности од Завода за заштиту природе Србије.
2. Очувати Споменик природе „Јовачка језера“ у складу са мерама заштите дефинисаним Актом о заштити. У Споменику природе „Јовачка језера“ *забрањено је:*
- измена хидролошких и морфолошких карактеристика подручја Јовачких језера (измена обалских линија, заравњивање простора око језера и друго);
  - извођење радова и интервенција које могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површних вода, осим радова који имају за циљ регулисање кретања воде у стабилисаној клизној маси, односно одводњавање подручја Јовачког клизишта;
  - употреба чамаца и других пловила која користе моторе са унутрашњим сагоревањем;
  - промена постојеће морфологије терена, посебно на засецању или усецању терена у оквиру стабилисане клизне масе;
  - извођење радова који могу довести до уништавања или оштећивања објеката геонаслеђа;
  - чиста сеча шума или површина под шибљацима;
  - изградња нових саобраћајница и путева преко стабилисаног клизишта;
  - паљење ватре, осим на местима одређеним за ту намену;
  - унитаване и сакупљање строго заштићених и заштићених биљних и животињских врста;
  - уклањање и уништавање аутохтоне вегетације приобаља;
  - употреба свих недозвољених средстава за лов рибе (нпр. Креч, хлор, конопља, експлозив, струја, мреже, као и лов рибе рукама),
  - активности које доводе до значајнијег узнемиравања птица у периоду размножавања (март-јул);
  - уништавање гнезда птица;
  - формирање мрциништа на подручју природног добра;
  - постављање (укуцавање) табли и загађујућих вода у водотоке и кезера;
  - промена намене водног земљишта;
  - порибљавање баре код клизне равни у систему језера Жилевје.
3. У циљу очувања заштићених биљних и животињских врста, планирањем намене површина, као и осталим мерама заштите еколошких коридора:
- очувати и унапредити природне и полуприродне елементе еколошког коридора Јужне Мораве, мањих водотока/канала са функцијом еколошких коридора, шума, ливада, пашњака, тршњака, група стабала, појединачних стабала, живице, међе, кошанице и травне површине, као други екосистеми са очуваном или делимишно измењеном дрвенастом, жбунастом или ливадском вегетацијом;
  - очувати морфолошке и хидролошке особине подручја од којих зависи функционалност еколошких коридора;
  - на местима укрштања са елементима инфраструктуре, предвидети биотехничке мере заштите.
4. Стимилити традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета:
- очувати пољопривредне, еколошке, рекреативне и пејзажно-естетске функције ораница, башта и воћњака и травних површина;
  - предвидети стварање нових рубних станишта као елемената агроекосистема у случају укрупњавања пољопривредних површина.
  - У циљу постизања високог нивоа квалитета животне средине предвидети:
  - Ремедијацију или санацију деградиране животне средине;
  - Делатности и технологије чија реализација и редовни рад неће утицати на квалитет животне средине и здравље становништва и за које се поступком процене утицаја могу планирати и реализовати мере превенције, спречавања и отклањања потенцијално негативних утицаја и ефеката у простору и животној средини, мере заштите и мониторинга животне средине у свим фазама реализације, редовног рада и у случају акцидента;
  - Управљање комуналним отпадом у складу са планом управљања отпадом и локалним нормативним актима, а управљање амбалажним, опасним и осталим врстама отпада конкретног технолошког поступка у складу са важећом законском регулативом.
  - Планским решењима омогућити очување и унапређење карактеристичне структуре и слике предела кроз очување предеоног

обрасца. Подстицати регулацију грађења и уређивања простора у складу са карактером предела и традицијом грађења, усклађивање изградње инфраструктурних коридора и објеката са карактером и капацитетом предела и афирмисати карактеристичне културне и природне елементе у структури и слици предела и керирати нове репере и симболе.

Такође, напомиње се да се у непосредној близини границе планског подручја, налази и заштићено природно добро – Власинско језеро – заштићено Уредбом о заштити предела изузетних одлика „Власина“. Власинско језеро и његова околина стављени су под заштиту као предео изузетних одлика под именом „Власина“ и утврђују као заштићено природно добро од изузетног значаја, односно заштићено природно добро I категорије (Уредба о заштити ПИО Власина, бр. 110-1705/2006 од 07.04.2006. – „Сл. гласник РС“, бр. 30 од 11.4.2006. год.).

Поред споменутих заштићених подручја посебних природних вредности, планско подручје карактеришу и подручја са аутентичним предеоним и амбијенталним карактеристикама, као што су шумски масиви на ширем подручју планина Кукавице и Чемерника, бројни видиковци на горе споменутих планинама, затим полигенетска, композитна долина реке Јужне Мораве, као препознатљива морфолошка целина на подручју општине у којој посебно истиче маркантна Грделичка клисура (раздваја Врањску и Лесковачку котлину) и пољопривредно земљиште високе плодности у алувиону Јужне Мораве (оранице, њиве, баште), хидролошко богатство представљено бројним мањим речним токовима које се уливају у Јужну Мораву, вегетациони покривач хипсометријски представљен раличитим биљним врстама (смењују се степа, храст сладун, цер и буква) и богатство животињског света, претежно у брдско-планинским подручјима општине (најбројнији су примерци јаребице, зеца, фазана, црне и дивље свиње).

Овим Просторним планом се иницира **заштита простора идентификованих просторних целина** и то:

- подручје планине **Кукавица**, са комплексом квалитетних букових шума, простор од есенцијалног значаја за очување режима и квалитета вода и разноврсног биљног и животињског света, са повољним условима за рекреацију, на територији општина Лесковац, Владичин Хан и Врање, оквирне површине око 16.000 ha;

- подручје **Грделичке клисуре** као комбинације природног и културног предела и репрезентативни пример обима и интензитета водне ерозије, са значајним појавама флористичког и фаунистичког диверзитета, специфичном геолошком грађом и феноменима геонаслеђа, на територији општина Лесковац и Владичин Хан, оквирне површине око 4000 ha.

До стицања статуса заштићеног природног добра овим Планом се установљава режим коришћења простора који одговара режиму заштите III степена. Просторни обухват, врста и режими заштите наведених подручја прецизно ће се одредити актом о установљењу заштите, на основу претходно урађене стручне документације надлежних институција.

Успостављање заштите и организовање адекватног управљања, односно спровођење мера очувања, уређења и презентације мањих подручја и локалитета на подручју општине, изван претходно наведених просторних целина, као што су клисуре и водотоци, мала језера и њихова околина, интересантне формације стена, живописни пејзажи, мањи очувани шумски комплекси и репрезентативни примерци појединих стабала у надлежности је локалне самоуправе.

7.3. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

На планском подручју, према „Акту о условима чувања, одржавања и коришћења и утврђеним мерама заштите културних добара и добара која уживају претходну заштиту од значаја за израду Просторног плана општине Владичин Хан“ (Завод за заштиту споменика културе Ниш, бр. 1663/2, 23.12.2019. год.), регистрована су четири заштићена непокретна културна добра и више непокретних културних добара која уживају претходну заштиту:

- Заштићена непокретна културна добра на подручју општине Владичин Хан

1. Црква Св. Богородице у Мртвици (средњи век) – споменик културе (СК 232) на основу одлуке о проглашењу за културно добро Извршног савета С.О. Владичин Хан, бр. 06-45/86-03 од 30.05.1986. год.; категорисан као *непокретно културно добро од великог значаја* - одлука СРС РС бр. 150 од 26.11.1987. године, Сл. гласник 47/87.:

У клисури Јужне Мораве недалеко од Владичиног Хана, на тешко приступачном гробу, смештена је црква која је свој

данашњи облик добила у обнови средином прошлог века. Ипак, у њеном корпусу јасно се разликују: триконхални наос, у форми која најпре подсећа на рановизантијско градитељство VI века, припрата, дограђена почетком XVII века, северни параклис, призиан 1837–1843, и трем с краја XIX века. Црква, чије се три конхе непосредно ослањају једна на другу, засведена је полуобличастим сводом. Пространа припрата је паром пиластара подељена на два травеја у подужном правцу и засведена полуобличастим сводовима различите висине темена, ослоњеним на прислоњене луке. Живопис у припрати, програмски сведен на стојеће фигуре, опширан циклус Богородичиног акатиста допуњен сценама Гостољубља Аврамовог и Рођења Богородице, као и илустрацијом химне Пророци су те нагостили, узорно је дело путујућих сликара Грка из друге деценије XVII века. У цркви су пак сачуване само зидне слике настале 1866. Упркос недостатку извора и археолошкој неистражености, претпоставку да је у време турске владавине овде постојао жив манастирски центар оснажују остаци полупећинске спратне градње подно цркве. Донедавно парохијална црква, од почетка овог столећа функционише као католикон женског манастира.

2. Манастир Кацапун са црквом Св. Илије (средњи век) – споменик културе (СК 69) на основу решења о заштити Завода за заштиту споменика културе Ниш, бр. 23 од 14.06.1968. год.;

Познатији као манастир Светог пророка Илије, подигнут је током XVII века и налази се десетак километара југозападно од Владичиног Хана, недалеко од села Кацапуна, на левој страни Лепеничке реке. Састоји се од цркве једнобродне основе, без куполе, са тространом апсидом на спољашњој страни. Једнобродна црква посвећена Св. Илији постављена је правилно у правцу исток-запад, зидана је од грубо тесних камених блокова лепљених блатом. Засведена је полуобличастим сводом, а двоводни кров је покривен каменим плочама. Унутрашњост цркве састоји се од припрате, наоса и олтарског простора. Припрата је једноставне правоугаоне основе у којој су уз бочне зидове прислоњене по две аркаде. Унутрашњост цркве, сви њени зидови и сводови били су живописани. Зидно сликарство у цркви је веома

оштећено, мада се још увек могу препознати представе светитеља и сцене из светог писма. У оквиру манастирског комплекса налази се и конак за смештај монаштва.

3. Црква Св. Преображења код села Стубал (Бела или Маркова црква) – споменик културе (СК 296) на основу одлуке о проглашењу за културно добро Извршног савета С.О. Владичин Хан, бр.06-41/90-04 од 07.09.1990. год.

Црква је мањих димензија (8 x 3,5 м) а грађена је од камена. Дуж јужне стране објекта је трем са три дрвена стуба. Покривена је каменим плочама. Црква има правоугаону подужну основу а по типу је једнобродна грађевина. Апсида је мала полукружна и веома ниска, смештена на самој ивици стене. На источној страни изнад висине крова је велики камени крст. Црква је подигнута на стени, односно лежи на темену узвишења у североисточном делу села. Источна страна цркве је на самој ивици стрмог узвишења па је њу могуће видети само из даљине, односно са пута у подножју брда на коме се црква налази. Изнад улазних врата постоји запис који се по свој прилици односи на обнову цркве: “Храм Св. Хр. Преображења освећена 1870. године од владике Пајсија”. Народ мисли да је ову цркву градио Краљевић Марко.

4. Црква Св. Петке у селу Лепеници – споменик културе (СК 297) на основу одлуке о проглашењу за културно добро Извршног савета С.О. Владичин Хан, бр. 06-41/90-04 од 07.09.1990.год.

Налази се на десној обали Лепеничке реке, удаљена од села око 1 километар. Издубљена је у стени од бигра, која се вертикално уздиже у висини од око 15 метара на самој обали реке. Правоугаоне је основе (4 x 3м.), а по читавој ширини је отворена. На истоку је мања правоугаона олтарска ниша. Зидови правилно истесани у стени. Читава унутрашњост је окречена, те се не види да ли је била живописана. Изнад цркве у стени укопане су две мање ћелије. Нижа је дубље укопана (1x1м.), друга је издубљена на вишем нивоу, удесно са отвором истих димензија, али нешто плића. Прилаз ћелијама је био помоћу ужета. Испод цркве налази се још једна ћелија до које се долазило дрвеним степеницама. Време настанка цркве не може се одредити, ипак по свој прилици, је настала у предтурском преиоду на шта упућује назив “Латинска црква”.

- Добра са споменичким својствима
(добра која уживају претходну заштиту и
евидентирана добра)

На територији обухваћеној Просторним планом општине Владичин Хан постоји и више добара са споменичким својствима, који се у планској документацији наводе као вредности које је потребно третирати као значајне и у складу са Законом о заштити културних добара. Преглед добара са споменичким својствима дат је раврстан по местима где се налазе.

1. Атар села: Прекодолце

а. Црква Светог Николе, на к.п. бр. 2497 КО Владичин Хан из 1905. Године, озидана на темељима храма из XVI века.

Гробље уз цркву, које се простире на к.п. бр. 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2503, 2504, 2505, 2556, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562 КО Врање

б. *Археолошки локалитет: Рупа* – **Грамадиште**, пресеца регионални пут на 3km од Владичиног Хана према Сурдулици. Према налазима са локалитета датује се у праисторијско насеље неолитске, старчевачке културе.

2. Атар села: Репиште

а. *Археолошки локалитет: Манастир*, северозападно од села поред пута који води до Репишта и Граова. Видљиви су остаци темељних зидова црквене грађевине правоугаоне основе са апсидом, од тесаника у кречном малтеру. Апсида је очувана до висине од преко 2 метара. Датује се у XVI век.

б. *Археолошки локалитет: Чука* налази се на око 150m северозападно, поред пута који од Мртвице води до Репишта и Граова. На југозападној страни брда, непосредно поред куће Тасковић Спире, налази се античка гробница оријентације северозапад-југоисток. Улаз је са југозападне стране и чине га две паралелопипедне плоче са једном хоризонталном постављеном преко њих. Гробница је са типичним античким опекама, одозго засведена.

с. *Археолошки локалитет: Црквиште*, налази се југоисточно од локалитета Чука и са западне стране Селишта на потесу Бабин трап испод самог пута који води од Мртвице до Граова. Констатоване су опеке, тегуле и имбрекси римског формата.

д. *Археолошки локалитет: Селиште* на око 150m западно и југозападно од трансформатора на

њиви Стојановић Милорада. Налазе се опеке римског формата и бакарни новац.

е. *Археолошки локалитет Шумак* на великој падини окренутој према Јужној Морави. Остаци старог гробља

3. Атар села: Гариње

а. *Археолошки локалитет: Кућиште или Аврамово ливче*, на око 500m северно и северонисточно од железничке станице Цеп, изнад аути-пута. Нлази касноантичке опеке и грубе гасноантичке керамике.

б. *Археолошки локалитет: Мали Градац*, између долина Царичине, са североисточне стране и Големе долине са југозападне стране. Претпоставља се да је из времена касне антике.

4. Атар села: Мртвица

а. *Археолошки локалитет: Градиниште* налази се на заравњеном платоу, на брду на коме се налази црква Св. Богородице, неправилног кружног облика, око 35m у пречнику. На источном крају платоа налазе се остаци полукружног каменог зида дебљине око 2m, зиданог у кречном малтеру. На платоу налажени су фрагменти касноантичке керамике и остаци тегуле и имбрекса.

б. *Археолошки локалитет: Равниште* – гробови од опека римског формата, са скелетима.

с. *Археолошки локалитет: Рид* – гробови од опека римског формата, са скелетима.

д. *Археолошки локалитет: Пирга*, налази се на око 100-150m северно и северозападно од гробља, и неколико стотина метара источно од цркве Св. Богородице. Нађени су остаци засведене гробнице зидене од камена и опеке римског формата.

5. Атар села: Цеп

а. *Археолошки локалитет: Ситан ора*, налази се на самој граници атара Цепа и Копитараца, на око 200m југозападно од последњих кућа Копитараца, а на потесу Криве Њиве. На платоу су налажени фрагменти касноантичке грубе керамике и остаци тегуле у малим количинама.

б. *Археолошки локалитет: Старо гробље*, налази се на око 400m од железничке карауле Цеп, на десној обали речице Гарванице. Сачувано је десетак споменика са урезаним крстовима и биљном и геометријском орнаментиком. Некропола свакако припада хришћанском становништву из периода турске доминације.

6. *Атар села: Теговиште*

- a. *Археолошки локалитет: Селиште*, налази се на око 200m јужно од сеоске школе. Налазе се остаци касноантичког насеља и некрополе. Присутни су фрагменти касноантичке керамике двоструке фрактуре, fine и грубе, остаци питоса и један питос велике запремине, тегуле, имбрекс и ковани бакарни новац.
- b. *Археолошки локалитет: Црквиште* на потесу Селиште поред самог пута Теговиште - Момин камен. Остаци цркве, вероватно из средњег века на темељима касноантичког светилишта.

7. *Атар села: Ружић*

- a. *Археолошки локалитет: Рудеж*, на око 400m од цркве Св. Параскеве, у правцу североистока. Приликом обраде земље налажени су остаци зидова и гробови камене конструкције, а од предмета – металне гривне и ковани бакарни и сребрни новац.

8. *Атар села: Дупљане*

- a. *Археолошки локалитет: Дачина долина*, на око 1,5 до 2km од железничке пруге узводно, уз Козничку реку, на око 100m источно од корита налажене људске кости, праисторијска керамика у културном слоју дебљине преко 1m. Предпоставља се да је у питању насеље са некрополом из времена неолита.
- b. *Археолошки локалитет: Кућиште*, налази се у махали Момин Камен, на десној обали потока Соколица регистровани су уломци касноантичке керамике. Сматра се да представља античко насеље.

9. *Атар села: Леговиште*

- a. *Археолошки локалитет: Црквиште*, на потесу Рушкевине долине, на око 300 до 400m северно од школе. Остаци камених зидова у кречном малтеру. Налажени остаци грубе касноантичке керамике.
- b. *Археолошки локалитет: Равњак*, налази се на благо нагнутој тераси северно од гробља. Налажени остаци грубе касноантичке керамике
- c. *Археолошки локалитет: Горње гробље*, на потесу Липа, на око 200m североисточно од гробља.

10. *Атар села: Манајле*

- a. *Археолошки локалитет: Кућиште* налази се на ободу села, северно од Доње махале. На овом локалитету виде се остаци зидова од камена и опеке.

11. *Атар села: Јастребац*

- a. Црква светог Пророка Илије, грађена у XIX веку

12. *Атар села: Кржинце*

- a. *Археолошки локалитет: Пиљаковац*, југозападно од села поред сеоске речице која раздваја атаре села Кржинце и Прекодолце. Део локалитета који припада неолиту, односно брњичкој култури је испод постојеће трасе ауто-пута.
- b. *Археолошки локалитет: Свети Тројица*, налази се на потесу Ширина, на уској тераси падине која се са западне стране спушта према Јужној Морави. Остаци касноантичких објеката који се оквирно могу датовати у IV век. Налази се на петљи новоизграђеног ауто-пута.
- c. *Археолошки локалитет: Гомиле*, представљају остатке касноантичких објеката који се оквирно могу датовати у IV век.
- d. *Археолошки локалитет: Старо гробље*, вероватно касносредњовековно гробље. Налажени су гробови од танких камених плоча. Налази се на пељти новог ауто-пута који спаја Кржинце са постојећим тунелом

13. *Атар села: Доње Балиновце*

- a. *Археолошки локалитет: Гредак – Столичница*, налази се на око 400m југозападно од магале Смрдан и око 400-500m северозападно од махале Беловце, високо у планини. Остаци једног од значајнијих утврђених објеката из касноантичког периода. Нађени камени зидови у кречном малтеру, остаци тегула, имбрекса и касноантичке керамике.
- b. *Археолошки локалитет: Големи Чукар – Мечкина ливада*, налази се између махала Челаковице и Рудовске реке.

14. *Владичин Хан*

- a. *Археолошки локалитет:* који се налази на око 100-150m југозападно од нове школе, на левој обали Каламанске реке, на к.п. бр. 178 КО Владичин Хан. Проналажени су остаци камених темеља и зидова, опеке, згуре и новац. Приликом изградње пронађени су и остаци античких објеката који су код нивелисања терена уништени. Локалитет представља веће античко насеље у коме се свакако вршио и процес прераде гвоздене руде.
- b. *Археолошки локалитет: Каличина шума* – праисторијско насеље налази се на узвишењу изнад леве обале реке Врла. По Каницу и

- казивању мештана овде су се налазили антички објекти. Археолошким ископавањем ови објекти нису потврђени, регистрован је мањи број праисторијског материјала
- c. Стамбено-пословни објекат у Светосавској улици, на к.п. бр. 131/2 КО Владичин Хан
  - d. Улични низ са западне стране главне градске саобраћајнице у Светосавској улици од броја 7 до броја 11 и до броја 17 до броја 23, са групацијом објеката стамбено-трговачког карактера висине П+1 до П+2.
  - e. Улични низ са источне стране главне градске саобраћајнице и обухвата грађевине у Улици Слободана Пенезића бр. 1, 3 и 5.
  - f. Стари хотел „Бабичко“ у Светосавској улици, изграђен 1927. године
  - g. Комплекс фабрике за производњу дувана
  - h. Зграда железничке станице са пратећим објектима
  - i. Гвоздени мост, изграђен 1910. године.
  - j. Споменик жртвама фашистичког терора у Другом светском рату, налази се на узвишењу, званом Кула, на к.п.бр. 3385/1 КО Владичин Хан и подигнут је 1972. године.

15. *Атар села: Горње Јабучово*

- a. Црква Свете Параскеве, XIX век.

16. *Атар села: Куново*

- a. Црква Свете Тројице, 1874. Година

17. *Атар села: Полом*

- a. *Археолошки локалитет: Рије*, налази се на 100-150m од задњих кућа махале Шеварика. На падини брда које се терасасто завршава према суходолини са североисточне стране налазе се изорани остаци праисторијског насеља – изгорели кућни леп са остацима коља и атипична груба керамика.

Остаци античког насеља, уломци опека, имбрекса и керамике рађене у витлу.

- b. *Археолошки локалитет: Црквиште*, налази се на око 1km од махале Шеварика, за које се сматра да представљају остатке темеља старе цркве.

- c. *Археолошки локалитет: Чивлак*, налази се у истоименој махали, смештеној у средишњем делу насеља Полом. Археолошки трагови у виду праисторијске керамике и окресаног кремена су детектовани јужно од потока Чивлак.

18. *Атар села: Репинце*

- a. *Археолошки локалитет: Стајков рид*, налази се на око 150m јужно од сеоског гробља, које

се са своје западне стране надноси над Репинску реку. Заравњени плато је обрадиво земљиште, а падине су брда под шумом.

- b. *Археолошки локалитет: на имању Снежане Николић*, налази се око 3km јужно од Владичиног Хана, на левој обали Јужне Мораве, на имању мештанке Снежане Николић, приликом систематског археолошког рекогносцирања 2002. године нађено је неколико фрагмената праисторијске керамике.

- c. *Археолошки локалитет: Голеш*, представља античко насеље, које се налази на око 150 до 200 m западно од старог међународног пута, у непосредној близини са суседним селом Сува Морава, налази се омање узвишење звано Голеш. На платоу овог узвишења виде се остаци камених темеља и античких опека.

19. *Атар села: Калиманце*

- a. *Археолошки локалитет: Кручки – Топило*, налази се на 200-300m западно од задњих кућа махале Бојчинце, са северне стране дубоке долине која раздваја села. На падини се налазило гробље са сачуваним каменим плочама гробова.

- b. *Археолошки локалитет: Бојчинце*, налази се близу задњих махала села Бојчинци.

20. *Атар села: Равна Река*

- a. Црква успења Пресветле Богородице, XIX век.

21. *Атар села: Облик*

- a. Црква Светог Пантелејмона, XVI век

22. *Атар села: Белишево*

- a. Црква Светог Арханђела Гаврила, XIX век.

23. *Атар села: Декутинце*

- a. *Археолошки локалитет: Суви Рид*, налази се са југозападне стране сеоског пута и југоисточне стране ауто-пута, уз надвожњак који води за село Декутинце.

- b. *Археолошки локалитет: Кућиште*, налази се одмах изнад аутопута, на око 150 m североисточно од локалитета Суви рид, и на око 1 km североисточно од села Декутинце. По подацима мештана овде су пронађени остаци камених конструкција, за које мештани верују да су остаци старих гробова.

24. *Атар села: Сува Морава*

- a. *Археолошки локалитет: Латинска меана*, налази се на потезу Милутинске ливаде, око 100m западно од железничке пруге, а претпоставља се да представља античко

насеље. На овом месту су ископаване античке опеке и имбрекси са малтером. С'обзиром да локалитет лежи на веома погодном месту, и при томе заузима већи простор, свакако је да представља остатке већег и значајнијег античког насеља.

в. *Археолошки локалитет: Дренче*, налази се на око 300-400m северозападно од фабрике целулозе на потесу Мечкина Долина. Мештани су овде ископавали људске кости и претпоставља се да представља некрополу. Обиласком терена нису потврђени ови наводи.

25. Атар села: Житорађе

а. *Археолошки локалитет: Калуђерско гробље*, налази се на око 600 до 700 m од задњих сеоских кућа, близу саме границе атара села Алакинца и Житорађа, између сеоског пута који повезује ова два насеља и мањег поточића, простире се потез који мештани називају Калуђерско гробље. Терен је скоро потпуно раван. Осим остатака грађевина од камена и опека са кречним белим малтером, налажене су и људске кости, гробни имбрекси, бакарни ковани новац и фрагменти керамичких посуда. Велика површина коју покрива културни слој и бројни налази грађевинског материјала говоре да су то остаци значајнијег античког насеља са некрополом у непосредној близини насеља.

26. Атар села: Грамађе

а. *Археолошки локалитет: Чифлак*, се налази између аутопута, Јужне Мораве и пута који спаја Грамађе са Лепеницом. Рекогносцирања 1960-их показала су да је вероватно реч о античком насељу са некрополом. Тада су на простору испред куће власника имања регистровани остаци праисторијске керамике. Од тадашњег власника имања М. Ђуровића добијене су информације да је приликом земљаних радова (1939) испред куће откривен под од великих опека, за које је утврђено да су римског формата. Такође је откривен и један скелетни гроб. На основу новијих рекогносцирања из 2002. утврђено је да је локалитет нарастао у растиње, тако да ни ту нису нађени фрагменти керамике и других материјала. Део локалитета североисточно од имања представљају мања узвишења и депресије. Могуће је да оваква конструкција указује на постојање архитектуре под земљом.

в. *Археолошки локалитет: Грамаде*, налази се западно од села Грамађе. На око 50 m јужно од куће породице Стојчић, распоређени су

неколико брежуљака који личе на тумуле. Први од њих је нешто правилнијег облика и висок је 2 m, док су остали неправилног облика и нижи. Данас су ове хумке зарасле у растиње. У једном од њих, је власник имања С. Стојчић, приликом копања наишао на веће камење, док је на другим, приликом рекогносцирања константовано обиље лепа, пепела, и фрагменте атипичне грубе праисторијске керамике. У близини брежуљка С. Стојчић је нашао 2 гвоздена копља, којима је изгубљен траг. Локалитет је истраживан 1959. и од материјала је откриван кућни леп и праисторијска фрагментована керамика. На основу ових налаза утврђено је да се ради о праисторијским хумкама.

27. Атар села: Лепеница

а. *Археолошки локалитет: Станојчин брег*, налази се са десне стране пута који води за село Кацапун уздиже се маркантно брдо звано Станојчин брег. Локалитет има пролично доминантан положај и широк видик, и врло је неприступачан. На самом врху брда нађен је византијски златник са ликом Анастасија. На овом месту су налажени и остаци керамичких водоводних цеви. На површини се данас не виде никакви археолошки остаци.

в. *Археолошки локалитет: Село Орашје*, налази се са обе стране пута, према селу Кацапун. Терен се сасвим благо спушта према сеоској речици. Овде су мештани приликом обраде земље ископавали опеке и тегуле римског формата, као и фрагментоване керамичке посуде. Ископаване су и керамичке водоводне цеви. Локалитет има веома леп положај и заузима велико пространство, тако да може представљати остатке већег античког насеља.

28. Атар села: Кацапун

а. *Археолошки локалитет: Градиште*, представља узвишење које се налази између Равноречке и Брестовачке реке. На падинама овог узвишења су налажени фрагменти античких опека.

в. *Археолошки локалитет: Просечаница*, недалеко од манастира светог Илије, узводно уз Равноречку реку, надноси се над речну долину узвишење Просечаница. Узвишење је веома доминантно са стрмим и тешко приступачним странама, на коме се свуда на површини виде трагови каменних зидова као и комади опека из доба антике.

29. Атар села: Јовац

а. *Археолошки локалитет: Дуга и голема њива* представља античко насеље које се налази на око 1 km источно од сеоске школе у левом профилу еродираних обала Јовачке реке, који понегде достиже висину и до 8 m на дужини од неколико десетина метара, виде се остаци сувих камених зидова и античких опека. Северно од обале уздиже се брдо на чијим падинама се налази на остатке грађевинског материјала, опеке и камена. Овај терен мештани називају Дуга и голема њива. Овде је налажен и римски бакарни новац. Примерак новца Јулијана Апостате са овог места налази се у Народној музеју у Врању.

б. *Археолошки локалитет: Градиште* представља антички кастел. Локалитет је купастог облика, веома је тешко приступачан осим са своје источне стране. Свуда по локалитету леже комади камена и опеке римског формата.

30. Атар села: Прибој

а. *Археолошки локалитет: Градиште* представља праисторијско насеље, које се изнад самог села уздиже се брежуљак звани Градиште. Брежуљак је уздужног облика са платоом дужине око 100-150 m који се пружа у правцу исток-запад и ширине око 20 m. На целој површини платоа налазе се разбацани комадићи кућног лепа и керамике. Сондажним ископавањем утврђено је да је ово праисторијско насеље са својих три страна било природно заштићено стрмим стенама. Најочљивији трагови бедема су на северозападном делу насеља, код улаза. Уз овај део налази се кружна конструкција од камена. Остаци ове кружне куле високи су 0,7 m, пречника 2,4 m и леже директно на живој стени.

б. *Археолошки локалитет: Панађурка* смештен је између магистралног пута Владичин Хан - Врање и железничке пруге, на потесу Коњарка. Овај потес, на коме је пронађена остава, вероватно представља периферни део локалитета. Јужно од Панађурке су уочене веће количине камена и опека.

31. Атар села: Богошево

а. Црква Светог Пантелејмона, XIX век.

Споменици и спомен бисте

1. Споменик ослободиоцима у II светском рату – НОБ, Локалитет Кула на к.п. бр. 3385/1 КО Владичин Хан

2. Спомен плоча изгинулима у агресији НАТО пакта 1999. године, на к.п. бр. 468 КО Владичин Хан

ЗАШТИТА КУЛТУРНО – ИСТОРИЈСКИХ ВРЕДНОСТИ И ЛОКАЛИТЕТА

-Принципи заштите

Заштита археолошког наслеђа

Археолошки остаци представљају важан сегмент укупног наслеђа, који због специфичних својстава треба на посебан начин третирати и заштитити. Специфичност археолошких налаза проистиче из чињенице да су по правилу скривени испод површине земље, па није могуће направити коначан списак локалитета са археолошким садржајима. Тек на основу стручно вођених ископавања можемо са потпуном сигурношћу говорити о њиховим својствима, хронологији и значају. Управо су стога оквирима законске категорије претходне заштите обухваћена и потенцијална археолошка налазишта.

Интегрални део заштите појединачних непокретних и покретних археолошких налаза представља стратиграфија, односно хронолошки контекст налаза, који се ископавањима трајно уништава. Адекватна археолошка истраживања уз примену усвојених методолошких поступака и израду потпуне документације представљају основни вид заштите археолошких локалитета. Нарочито је важно заустављање многобројних нелегалних истраживача, који уништавају археолошке локалитете, скривају гробља и баве се недозвољеном трговином покретних археолошких налаза, који се често износе и ван граница Србије.

С обзиром на наведене околности заштиту археолошких налазишта или потенцијалних археолошких локалитета могуће је регулисати систематским археолошким истраживањима, претходним сондажним истраживањима или стручним археолошким надзором током извођења земљаних радова. Примену одговарајућих мера заштите могуће је утврдити на основу проспекције терена и процене стручњака надлежне установе заштите за сваку локацију посебно.

Заштита сеоских насеља и народног градитељства

Опстанак свих наслеђених система и појединих објеката ове врсте наслеђа ће свакако зависити од места које ће сеоско насеље имати у укупној стратегији развоја општине. С тога се очекује да такве целине буду део стимулативних програма који воде њиховој афирмацији. Наравно, природно и

културно наслеђе овог подручја неопходно је посматрати као једну целину и обједињено планирати њихову интегративну заштиту и ревитализацију.

Због примењених материјала и техника градње објекти народног градитељства представљају најосетљивији део културне баштине. Најбољи начин заштите је да се ови објекти користе, јер се једино тако и одржавају. Уколико не постоји могућност задржавања првобитне намене, њихову нову функцију треба тражити у складу са карактеристикама да су нераскидиво повезани са тереном, природним лепотама и непроцењивом етнографском ризницом, у којима овај крај не оскудева.

Усвајање додатних програма **пресељења** објеката ради груписања и формирања **етно целина**, било премештањем одабраних типских представника (из ближе околине) у постојеће целине или формирањем нових, био би део разматрања у појединачним случајевима, нарочито ако се намеће као једини начин за опстанак споменички вредних примера.

Заштита у урбаним целинама

Што се тиче овог дела споменичког наслеђа вредно је поменути да је, на посматраном подручју, у најмањој мери заступљено и махом се односи на објекте у целини Владичиног Хана, централног места Општине.

Очување овог наслеђа се односи првенствено на њихово наменско оспособљавање за трајно коришћење, конструктивно санирање и уношење нових садржаја, који произилазе из савремених потреба становања, културних, здравствених, туристичких, привредних и других делатности.

Заштита сакралних објеката – гробаља – спомен места

Овај део просторног плана се као у претходном случају ослања на очување аутентичних споменичких карактеристика. Напоменимо да посебан третман, у ширем планерском обухвату, треба да имају манастирски и црквени комплекси, у смислу одржавања и афирмације целине (пут, инфраструктура, уређење, презентација и сл.).

Обавезујуће је и питање уређења и газдовања старим гробљима; дакле предвиђање мера које ће обезбедити уређење по принципима заштите непокретних културних добара, али уз регулисану обавезу старања. Напомињемо да је забрањена прерада старих надгробних споменика и њихово коришћење као секундарног материјала за прављење нових надгробних споменика.

Посебно је важан аспект очувања традиционалних делатности које свакако утичу не само на очување начина живота, наравно уклопљеног у захтеве модерног света, већ и на свеукупну привредну и туристички понуду овог краја. Уз природне знаменитости поднебља, било би оправдано стратешки узети учешће у широј туристичкој понуди региона.

Планом заштите културних добара, а нарочито културно-историјског наслеђа, као елемента за формирање препознатљивости - идентитета простора, обухваћени су:

- чување, заштита и стављање на располагање јавности културних споменика, у културно-образовне, научне, привредне, туристичко-рекреативне сврхе,
- даље истраживање простора у циљу откривања, евидентирања и категорисања споменика културе, заштита кроз израду неопходних документација, пројеката, заштите, конзервације итд.
- научна валоризација културног наслеђа
- извођење конзерваторских и других техничких радова на објектима културе, од посебног значаја за које постоје одлуке општине о заштити и санацији
- сарадња институција за заштиту споменика културе и стручних служби у општини, кроз ангажовање на заштити, у циљу стварања услова заштите културних споменика

Планом се утврђују општи услови и мере заштите, услови за заштиту кроз документацију, начела и облици техничке заштите, као и услови за утврђивање заштите појединих културних добара.

-Општи услови и мере заштите

- ⇒ У близини добара и његовој заштитној зони не могу се градити објекти за екстракцију и прераду минералних сировина (дневни копови, флотација, каменоломи, и сл.), који вибрацијама, експлозијама и на друге начине угрожавају добро.
- ⇒ У близини добра и његовој заштитној зони не могу се градити индустријски погони који штетним продуктима (вибрације, пепео, гасови и др.) могу угрозити културно добро. Постојећи програми који угрожавају добро морају се или дислоцирати или подврћи режиму који елиминише или умањује штетна дејства по добро.
- ⇒ Изградња великих инфраструктурних система (водопривреде, енергетике,

саобраћаја) мора да буде усклађена у условима и мерама заштите добара. При томе инфраструктуре које обезбеђују пролазност добру водити примерено простору до близине добра али пројектовање трасе извршити на начин који максимално чува аутентичност окружења док акумулације и далеководне водити што даље од добра.

- ⇒ На заштићеним културним добрима не може се вршити раскопавање, рушење, преправљање или било какви радови који могу да наруше својства културног добра без претходно утврђених услова и сагласности.
- ⇒ Добра која уживају претходну заштиту не смеју се оштетити, уништити, нити може да се мења њихов изглед, својство или намена.
- ⇒ Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се чува на месту и положају у коме је откривен.
- ⇒ Приликом издавања Локацијских услова за сваку парцелу која је на територији или у непосредној околини археолошких налазишта, потребно је надлежни општински орган упутити инвеститора на надлежни завод за заштиту споменика културе ради добијања решења о мерама техничке заштите.
- ⇒ Пре изградње појединачних инфраструктурних система треба да се обезбеди стручна опсервација терена од стране надлежне службе за заштиту културних добара.
- ⇒ До утврђивања мера техничке заштите постојећих непокретних културних добара и њихове околине, не могу се вршити активности изградње и уређења простора без претходне сагласности надлежне службе заштите културних добара.
- ⇒ При изради урбанистичких планова инвеститор је дужан да се обрати територијално надлежном заводу за заштиту споменика културе ради издавања услова и сагласности.
- ⇒ Коришћење културних добара која уживају статус заштите или су у статусу претходне заштите (како сама добра тако и њихова околина), као и одређивање заштитне зоне са посебним режимом коришћења за свако културно добро, обављаће се у складу са посебним условима надлежног Завода за

заштиту споменика културе. Надлежни Завод ће, у складу са категоријом културног добра, утврдити мере заштите за свако културно добро, а у складу са овим мерама израђиваће се и урбанистички планови и пројекти, користеће се културно добро и простор у околини добра – заштитној зони.

ЗАШТИТА КРОЗ ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Овај вид заштите подразумева да се сви објекти детаљно технички сниме и формира комплетна документација постојећег стања, са анализом степена очуваности аутентичних својстава, као и степена и домаћаја каснијих модификација. Овај облик заштите је обавезан, а сва техничка и стручна документација надлежног завода мора да буде у складу са одредбама Закона. Препорука је да се сви документи раде на савременим документационим материјалима уз одговарајуће текстуалне и табеларне прилоге. У склопу заштите кроз документацију, као њени најчешћи видови истичу се:

- а. Истраживање терена које се на овом подручју само делимично обавља и где тек предстоји озбиљнији рад (општа валоризација и евиденција).
- б. Детаљна (појединачна) валоризација и израда предлога за заштиту који се доставља скупштини општине на разматрање након чега се по доношењу одлуке врши упис у одговарајући регистар.
- ц. Израда урбанистичких планова и студија заштите ревитализације непокретних културних добара и градитељског наслеђа након усвајања ППО Владичин Хан.
- д. Израда годишњих и вишегодишњих општинских планова и програма заштите уколико се укаже потреба за истим.
- е. Израда пројекта за извођење радова на објектима, заштити, рестаурацији и презентацији непокретних културних добара.

НАЧЕЛА И ОБЛИЦИ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

Техничко стање евидентираних објеката је веома различито, почев од знатног броја оних који су у врло лошем стању, чак на граници физичког опстанка, до оних којих се нормално користе за поједине намене (објекти народног градитељства) и који се нормално одржавају.

Високи ниво савремене технологије и технике грађења и врло богат избор, како старих, тако и нових материјала омогућава примену најразноврснијих метода техничке заштите. Међутим, који ће се метод и у коме случају применити зависи од многих околности, а највише од финансијских могућности и стања објекта и документације о њему.

У наредном периоду неопходно је обухватити што већи број објеката који се непосредно ослањају на важније туристичко – рекреативне, насељске и инфраструктурне површине и где се очекује концентрисање различитих активности.

У вези с тим треба извршити правилан избор и селекцију техничких метода и поступака међу којима се издвајају: техничке мере привремене заштите (врло су корисне када се из било којих разлога не могу предвидети мере за трајније обезбеђење), подизање заштитних грађевина, конзервација, примена одговарајућих поступака конзервације, рестаурације, примена комбинованих метода и пресељавање објекта.

Када се ради о ревитализацији добара од преисторије до средњег века, њих је врло тешко укључити у неку од утилитарних функција.

Међутим, они осим културолошке и историјске вредности могу бити изузетна допуна истицања амбијенталних вредности, зато их треба истицати као мотиве окупљања локалног становништва и туриста. С тим у вези најпожељније је да се око њих планирају (наравно ако су испуњени и други услови), туристичко-рекреативне зоне на путним правцима, мотели, ресторани и др. Због тога код планирања инфраструктуре треба водити рачуна и о овом аспекту.

Због изражених особености које карактеришу ово подручје посебан третман треба да имају *објекти народног градитељства*. У принципу треба настојати да се сви они (мисли се на вредније) санирају и обнове, како би у свом природном окружују и на аутентичним локацијама били трајно сачувани.

По правилу треба задржати њихову првобитну намену у оквиру свакодневних потреба њихових власника или у оквиру развоја сеоског туризма. С обзиром да су у питању културна добра несумљивих вредности јер представљају материјална сведочанства стваралачких домета народних неимара, као и целовитости наше градитељске баштине, њихова заштита и презентација кроз развој сеоског туризма могла би да добије пуни смисао.

-Услови и мере заштите непокретних културних добара, добара која уживају претходну заштиту и евидентираних добара

У складу са Актом надлежног Завода за потреба израде ППО Владичин Хан, Просторним планом се утврђује обавеза израде Студије којом би биле обухваћене следеће активности:

- Истраживање података, прикупљање документације и валоризација споменичких вредности евидентираних добара са израдом графичког приказа.
- Утврђивање посебних услова заштите за сваки појединачни објекат или комплекс са дефинисањем граница заштите и заштићене околине.
- Усаглашавање услова и мера заштите са обрађивачима Просторног плана.

До израде посебних услова за појединачне објекта важе даљи општи услови заштите за сва евидентирана добра с тим што ће многа бити у статусу заштићених непокретних културних добара (претходна заштита), у периоду примене Плана при изради планских докумената нижег реда и техничке документације, као и при реализацији поштовати следеће:

1. Планским мерама не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства културних добара, односно добара која уживају претходну заштиту.
2. Планским мерама треба створити оптималне услове за чување и трајну заштиту и презентацију добара под заштитом.
3. На археолошким локалитетима није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима.
4. На заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.
5. Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту могу се користити у својој изворној, или одговарајућој намени, на начин који неће ни у чему угрозити њихова основна споменичка својства.
6. Забрањује се коришћење или употреба непокретног културног добра на овом подручју у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до његовог оштећења;
7. Непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења.

8. Власник, корисник, или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културним добром, или добром које уживаја претходну заштиту дужан је да га чува и одржава с пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава. Није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује, или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених посебних услова и сагласности надлежног Завода.

9. Завод за заштиту споменика културе посебним правним актом утврђује конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера заштите за свако поједино непокретно културно добро или добро под претходном заштитом. Акт о мерама техничке заштите, који прописује надлежни Завод, прибавља се пре израде Локацијских услова. Пројектна документација доставља се надлежном Заводу на сагласност.

10. Планом треба планирати интервенције у простору које неће угрозити заштићена непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту, већ допринети њиховој трајној заштити и пуној афирмацији њихових споменичких вредности.

11. Све интервенције предвиђене Планом, које се ма на који начин односе на заштићена непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту, могу се предузимати само под посебним конкретним условима које утврђује надлежни Завод за заштиту споменика културе.

12. Уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;

13. Инвеститор објекта дужан је да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које се открије приликом изградње инвестиционог објекта - до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите.

14. Планом предвидети археолошких истраживања на археолошким локалитетима,

а у смислу заштите и презентације непокретног културног наслеђа.

15. Остварити заштиту кроз документацију, као обавезни, примарни вид заштите, израдом потпуне детаљне стручне и техничке документације.

16. Предвидети решења која ће у највећој могућој мери истицати вредности заштићених непокретних културних добара и добара под претходном заштитом (осим добара која имају само документарни значај и неће се трајно чувати).

17. Предвидети и створити услове за потпуну и трајну заштиту непокретних културних добара ревитализацијом и презентацијом, конзерваторско-рестаураторским радовима и другим одговарајућим методама, а пре свега укључивањем у даље развојне токове.

18. Предвидети обавезу сопственика, корисника и других субјеката који располажу непокретним културним добрима, да сваком заштићеном објекту посвећују пуну пажњу прибављајући и спроводећи посебене услове и мере заштите од надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш, при ма каквим интервенцијама у складу са Законом.

19. Повећање габарита и спратности доградњама, надградњама и сличним интервенцијама на непокретним културним добрима треба планирати са највећом одговорношћу **само у изузетним, оправданим случајевима** и то у непосредној консултацији са Заводом за заштиту споменика културе Ниш.

20. Обезбедити предуслове за корекцију свих негативних појава у односу према непокретним културним добрима и добрима која уживају претходну заштиту. То се пре свега односи на елиминисање планираних и реализованих интервенција у простору, које директно или индиректно угрожавају споменичке вредности, али и на све реализоване или планиране неадекватне и непожељне интервенције на појединим заштићеним објектима.

21. Инсистирати на успостављању хармоничног просторног склада у амбијентима са споменичким вредностима, пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва у обухваћеном простору.

За проглашена и непокретна културна добра која уживају претходну заштиту, односно налазе се у процедури за утврђивање, у оквиру Просторног плана општине Владичин Хан примењују се следеће **мере и услови заштите**:

- за утврђена непокретна културна добра: -

1. Мере техничке заштите оквирно и у најширем смислу одређене су самом одлуком, односно Решењем о утврђивању.
2. Власници односно корисници непокретног културног добра дужни су да пре предузимања било које врсте интервенције на објекту (инвестиционо одржавање, реконструкција, адаптација, санација и ревитализација) поднесу надлежном Заводу за заштиту споменика културе захтев за добијање Решења о предузимању мера техничке заштите.
3. Власници односно корисници објекта дужни су да по добијању решења о предузимању мера техничке заштите надлежног Завода за заштиту споменика културе, израде пројектну и другу пратећу техничку документацију у свему према датим условима, као и да на исту прибаве решење о сагласности истог Завода.
4. Мере техничке заштите првенствено се издају у циљу враћања објекта у аутентично стање и подразумевају уклањање неодговарајућих објеката и садржаја.
5. У циљу стварања неопходних услова за савремено коришћење објеката, као и где се по процени стручњака надлежног Завода за заштиту споменика културе могу дозволити одступања од аутентичног габарита и изворног изгледа, мере техничке заштите су таквог карактера да се не наруши аутентични изглед објекта.
6. У заштићеној околини утврђених НКД издају се услови за предузимање мера техничке заштите:
  - објекти не смеју габаритом и изгледом да конкуришу утврђеном НКД;
  - не сме се дозволити градња нових објеката који би заклањали и угрожавали визуру утврђеног НКД;
7. На објектима у заштићеној околини за издавање услова за предузимање мера техничке заштите и других радова није основни критеријум задржавање аутентичности, мада је то и даље битан критеријум, али се мере техничке заштите

издају кроз сагледавање целокупног простора и свих објеката на њему.

8. За заштићени простор обавезно је урбанистичко и комунално решење у сарадњи са надлежним Заводом за заштиту споменика културе.
9. Тенде и рекламе се могу поставити уз дозволу и по условима надлежне службе заштите.
10. У заштићеном простору не дозвољава се постављање надземних и ТК водова.
11. Не дозвољава се постављање монтажних киоска.
12. Не дозвољава се постављање контејнера, као ни депоновање било каквог отпадног материјала.
13. У просторним целинама постојање и режим саобраћаја се регулишу уз дозволу и по условима надлежне службе заштите.
14. Рушење објеката у заштићеној околини може се вршити уз дозволу и по условима надлежне службе заштите.

- за непокретна културна добра која су у процедури за утврђивање (добра која уживају претходну заштиту и евидентирана НКД):

1. Непокретна културна добра која се штите као евидентирана или добра под претходном заштитом у погледу издавања решења о условима за предузимање мера техничке заштите у потпуности се третирају као утврђена НКД, сагласно одредбама Закона о културним добрима.
2. Евидентирани објекти немају дефинисану заштићену околину. У тренутку утврђивања евидентираних објеката за НКД Одлуком се утврђује заштићена околина и од тог тренутка наступа обавеза за власнике односно кориснике објеката на утврђеним парцелама.
3. Власници односно корисници културног добра под претходном заштитом имају обавезу да за све врсте интервенција на објектима (инвестиционо одржавање, реконструкција, адаптација, санација, ревитализација) поднесу надлежном Заводу за заштиту споменика културе захтев за добијање Решења о предузимању мера техничке заштите.
4. Власници односно корисници објекта дужни су да по добијању решења о предузимању мера техничке заштите надлежног Завода за заштиту споменика културе, израде пројектну и другу пратећу техничку документацију у свему према

датим условима, као и да на исту прибаве решење о сагласности истог Завода.

5. Терет израде Елабората за утврђивање културног добра пада на терет буџета Општине или Републике. Динамику и план приоритета израде елабората утврђује надлежни Завод за заштиту споменика културе у зависности од прилива средстава за финансирање овог програма.

7.4. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

У погледу угрожености простора од дејстава **елементарних непогода и технолошких удеса** (акцидената) основне опасности прете од дејства ерозионих процеса, покренутих клизишта на падинским теренима, бујичних токова и плављења пољопривредних и стамбених површина, односно појаве пожара, града и земљотреса. Услед делатности производних комплекса у оквиру Индустијске зоне „Сува Морава“, региструје се и одређен степен ризика од удеса који може настати непредвиђеним и изненадним околностима приликом рада основних техничко-технолошких процеса.

Концепт заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, дефинисан је у складу са евентуалним ванредним условима, који би могли да се догоде на подручју општине, као што су:

- заштита од поплава, бујица, коју треба остварити преко водопривредних радова у сливовима бујичних река (мелиорације, регулације, изградња обалоутврда, пошумљавања итд.)
- заштита од одрона и клизања тла (формирање катастра клизишта, правилно трасирање саобраћајница и планско усмеравање коришћења простора у складу са инжењерско – геололошким условима терена)
- заштита од земљотреса и контрола вулнеарабилитета које треба остварити кроз реализацију урбанистичких, грађевинских и осталих техничких норми при лоцирању и изградњи објекта, на основу сеизмичке рејонизације и микрорејонизације за зоне где се планирају већи капацитети (привредне зоне, туристичка подручја и сл.)
- заштита од пожара (у насељима, привредним зонама и складиштима, шумским површинама)
- заштита од опасности од саобраћајних

несрећа на свим саобраћајницама у општини, посебно оним вишег ранга повезана је са активностима у екстремним временским условима (у зимским условима због задржавања снега и стварања леда на коловозу, а у осталом делу године, нарочито при топљењу снега и великим кишама, када може доћи ко клизања и осипања тла у зони путева) и др.

Превентивно деловање у зонама где су могуће не само елементарне непогоде и акциденти мора да постане саставни део развојне политике и привређивања, управљања привредним и друштвеним ресурсима, научног стваралаштва и техничко-технолошког развојка.

У сфери просторног и урбанистичког планирања предвиђене су превентивне мере којима се спречавају елементарне непогоде или ублажава њихово дејство као и мере за ублажавање и отклањање непосредних последица насталих дејством елементарних непогода и акцидената.

Мере које се у циљу заштите од елементарних непогода планирају су перманентне, што значи да су све прописане да се спроводе од момента усвајања плана у току целог планског периода.

7.4.1. ЗАШТИТА ОД БУЈИЧНИХ ПОПЛАВА И ЕРОЗИЈЕ

У свету и код нас се као основна мера за заштиту од поплава и бујица предузима пројектовање и изградња система за уређење бујичних сливова и спровођење антиерозионих радова у сливу, односно подизање насипа за заштиту од високих поплавних вода на местима где је то неопходно и као мера најпогодније. Акције на заштити од ерозије посебно су значајне, нарочито ако се има у виду однос пошумљених површина, сече дрвета, крчења шума, која је најзначајнији фактор задржавања атмосферске воде и спречавања развоја ерозивних процеса.

Овакве мере се морају предузети и у сливовима поменутих река, при чему се посебно истичу:

- ⇒ израда катастра бујичних токова
- ⇒ пројектовање и изградња система за уређење ерозионих подручја и бујичних сливова, првенствено на оним токовима који су локалним Планом заштите од поплава евидентирани са бујичарским режимом: Цепска река (угрожено село Цеп и пут Цеп-Мањак), Козничка река (угрожено село Козница и железничка пруга Ниш – Скопље), Врла (угрожени Прекодолце и Владичин

Хан), Декутинска, Јелашничка и Врбовска река (угрожен је државни пут Ниш – Скопље и општински пут Владичин Хан – Полом – Врбово), Летовишка река (угрожен државни пут II реда Владичин Хан – Предејане), Карачина река (угрожен државни пут II реда Владичин Хан – Предејане и железничка пруга Ниш – Скопље), Репинска река (угрожено село Репинце и железничка пруга Ниш – Скопље), Лепеничка река (угрожена црпна станица „Лепеница“), Прибојска река (угрожено село Прибој), Гарвански поток (угрожен државни пут II реда Владичин Хан – Врање и околно пољопривредно земљиште), поток Топило (угрожени стамбени објекти у Владичином Хану који се налазе у контактної зони овог потока);

- ⇒ спровођење биолошких и техничких мера заштите од поплава и бујица у виду уређења бујичних сливова (биолошко и техничко) како би се бујичне поплаве учиниле мање штетним него што то оне могу бити ако таквих превентивних мера нема. Процес заштите од агресивног дејства бујичних потока и река вршиће се изградњом каскада, кинета, скраћивањем меандра, пошумљавањем и стабилизацијом земљишта;
- ⇒ заштиту од поплава спроводити оптималном комбинацијом инвестиционих мера у виду хидрограђевинских радова и објеката којима се штите угрожена подручја;
- ⇒ примену антиерозионих мера у подручјима која су потенцијално угрожена ерозионим процесима, што подразумева селективно пошумљавање, спречавање нерационалне сече стабала, перманенту контролу стања на овим подручјима од стране Општинског штаба цивилне заштите, забрану градње стамбених и других објеката без неопходне комуналне инфраструктуре, итд.
- ⇒ при изградњи треба водити рачуна да се сва градња, у првом реду, путеви и урбана градња, планира и гради изнад кота трагова великих вода, односно у складу са подацима о максималном нивоу подземних вода у тлу.

У погледу заштите од вода водиће се рачуна о следећем:

- да су реке Јужна Морава, Врла и мањи водотоци у околини Владичиног Хана бујичног карактера,
- да се код израде урбанистичких планова објекти постављају изнад нивоа поплава вода и високог нивоа подземних вода; залегање подземних вода у стамбеним зонама треба да

буде мин. 2,0m испод површине терена; изградња подрумских етажа код којих се не примењују посебне грађевинске и технолошке мере у зонама са високим новоом подземних вода се забрањује,

- да треба одржавати риголе и отворене канале и пропусте поред саобраћајница;
- У склопу мера заштите од вода дефинисани су правци деловања и активности:
- дуж корита Јужне Мораве и притока на појединим деоницама потребно је довршити започете радове на регулацији, као и комплетирање хидротехничких решења у погледу регулације корита и уређења сливова бујичних водотокова, док ће се терени у алувиону по потреби дренирати ради заштите пољопривредних површина и објеката од дејства подземних вода;
  - у околини подручја ПГР-е на ширим просторима падина изнад Владичиног Хана спроводити пошумљавање и санирање еродованих терена.

Превентивне мере заштите од ерозије обухватају низ активности:

- За заштиту од ерозије у сливовима притока Јужне Мораве, поред законских мера забрањује се сеча стабала поред реке као и садња дрвећа и шибља на самој обали. Забрањује се градња објеката у појасу ширине од 20 м, изградња мостова и пропуста. Такође забрањује се и обрада земљишта на изразито стрмим теренима.
- За спречавање штете коју изазивају бујични токови неопходно је редовно одржавање корита као и пошумљавање и затрављивање на брдским теренима. Тиме би се смањило засипање корита наносом и омогућио већи проток воде.
- За заштиту од ерозије строго се забрањује бацање отпадног материјала у регулисаном и нерегулисаним коритима водотока (за контролу ове мере водиће рачуна инспекцијска служба општине).
- Такође, забрањује се изградња било каквих објеката поред наведених водотока, сеча стабала на падини поред водотока, као и у самом водотоку, у складу са Законом.

Превентивне мере заштите:

У области водоснабдевања:

1. Због обезбеђења нивоа комунално – хигијенске и здравствене ситуације водоснабдевање планираних објеката, по квантитету и квалитету, обезбедити из градског водовода према условима овог ПГР-е и надлежног ЈКП.
2. Искључити могућност водоснабдевања из локалних изворишта, поготово из алувиона Јужне Мораве и бујичних притока.

3. За дугорочније и трајно решење водоснабдевања Владичиног Хана, с обзиром на постојећа изворишта, а имајући у виду врло изражену конфигурацију брдовитог терена, неопходно је у развоју истог, према дефинисаним висинским зонама, планирати систем нових резервоара са подстаницама за препумпавање и осталим потребним пратећим објектима. Резервоаре лоцирати на теренима који нису угрожени поплавама, бујицама, ерозијом и клизиштима.
4. Дугорочно и трајно решење водоснабдевања ради побољшања комунално – хигијенске ситуације на бази започетих истражних радова, подразумева и дефинисање зона санитарне заштите за постојећа и планирана изворишта, резервоаре и друге објекте. У овим зонама потребно је утврдити режим коришћења земљишта, посебно ако се објекти налазе у зонама угроженим поплавама.
5. Забрањено је самоиницијативно захватање дела вода
6. При изради техничке документације постројења за пречишћавање сагледати могући утицај високе воде реке Јужне Мораве на локацију истог, уз потребу предвиђања одговарајуће заштите.
7. Изливну грађевину за испуштање пречишћених вода, пројектовати тако да ката излива, буде испод нивоа средње воде реципијента (река Јужна Морава) уз потребне мере заштите да се спречи еродирање корита и саме обале.
8. За случајеве да се пре изградње главног сабирног колектора и постројења за пречишћавање отпадних вода укаже потреба испуста кишне канализације у реку Јужну Мораву или регулисане водотоке, у зони испуста предвидети одговарајуће осигурање косина и дна корита у циљу спречавања могуће ерозије.

У оквиру регулисаних водотока и регулисаних потока и канала:

У области канализације насеља:

1. Предвидети привођење намени програмско-просторних садржаја и изградњу објеката комуналне инфраструктуре, пре свега на канализацију насеља и изградњу централног постројења за пречишћавање отпадних вода Владичиног Хана.
2. До изградње градског канализационог система и централног постројења за пречишћавање отпадних вода, као привремено решење за прихват употребљених вода, планирати водонепропусне септичке јаме одговарајуће запремине, које ће се контролисано празнити од надлежног ЈКП.
3. Техничко решење будућег канализационог система, базирано је на билансним количинама употребљених вода са предметног подручја, као и планираној намени простора и нивелацији терена.
4. Микролокација централног постројења за пречишћавање отпадних вода Владичиног Хана одређена је на бази најповљније техноекономске варијанте, уз испуњење услова са санитарног аспекта и заштите животне средине.
5. Савременом методом пречишћавања омогућити ефикасан рад централног постројења за пречишћавање отпадних вода, које ће гарантовати такав квалитет пречишћавања, да се не угрози и погорша прописан квалитет вода реципијента (реке Јужне Мораве), узимајући у обзир за то меродавни протицај у реципијенту, по критеријуму минималног 30-то дневног протицаја обезбеђености 95% ($Q_{min} 95\%$).
1. На делу изграђене обалоутврде реке Јужне Мораве оставити слободне заштитне појасеве у зони ових објеката и то:
  - а) на местима где је круна обалоутврде на нивоу околног терена, иста мора остати слободна у зони ширине од мин. 5,00m од ивице овог објекта.
  - б) на местима где изграђена обалоутврда (због конфигурације терена) налаже на тело насипа, може се планирати насипање депресија иза насипа, с тим да се изградња у брањеном делу врши у складу са Законом.
2. Код регулисаних корита потока са обе стране горњих ивица обложеног корита, оставити слободне резервне појасеве ширине од минимум 3,0m за прилазе и инспекцијских стаза на којима се не сме ништа градити.
3. За нерегулисане делове водотокова на подручју ПГР-е, у циљу рационалног коришћења расположивих површина, предвидети израду Главних пројеката регулације ових водотокова, као једине и меродавне врсте документације којом се тачно могу дефинисати заштитне зоне ових објеката.
4. Код укрштања појединих инфраструктурних објеката са водотоцима, потоцима и каналима, морају се испоштовати следећи критеријуми:
  - а) код подземних укрштања, горња ивица заштитне цеви ових објеката мора бити на мин. 1,5m испод нивелете дна нерегулисаних као и на мин. 1,0m испод нивелете дна регулисаних корита.
  - б) код укрштања инфраструктурних објеката са водотоцима преко носећих конструкција, доња ивица конструкције мора имати сигурносну висину – зазор од минимум 0,8

до 1,0m у односу на велику меродавну воду водотока.

5. Нивелете планираних мостова и прелаза преко водотока, морају бити тако одређене да доње ивице конструкција објеката имају потребан зазор изнад нивоа меродавних рачунских вода за прописану заштитну висину, у складу са за то важећим прописима.

По основу осталих активности и објеката:

1. За насипање и уређење локација за изградњу пословних и других објеката у приобаљу Јужне Мораве, од значаја су коте меродавних вода ове реке.
2. За изградњу објеката који се налазе у зони плавлена, обавезно је прибављање водопривредних услова код утврђивања услова за изградњу.
3. На простору ПГР-е Владичиног Хана, предвиђа се утврђивање ерозоних подручја, као обавеза надлежног органа Скупштине Општине у складу са Законом о водама.
4. Евакуацију и депоновање смећа планирати ван границе ПГР-е, у складу са започетом законском процедуром, на бази потребних претходних анализа и прописане техничке документације.
5. За случајеве да се за поједине објекте планира изградња уљних трафостаница, исте морају имати водонепропусне базене за прихват уља.
6. Резервоари за складиштење нафте и нафтних деривата, морају бити са потребном заштитом, како би се спречило загађење површинских и подземних вода у случају настанка акцидентних загађивања.

7.1.2. ЗАШТИТА ОД ЗЕМЉОТРЕСА

До данас на подручју општине Владичин Хан нису регистрована интензивнија сеизмичка померања тла. Подручје општине припада зони са могућим интензитетом удара од 8-9° MCS скале.

Као основне мере заштите од земљотреса примењују се техничке норме о изградњи објеката (асеизмичка изградња) и избору локације.

Имајући у виду све параметре потенцијалне сеизмичке активности заштита од земљотреса на подручју општине Владичин Хан, треба да представља континуиран процес који обухвата: просторно и урбанистичко планирање (генерално и детаљно), архитектонско и грађевинско пројектовање и изградњу објеката.

Мере сеизмичке заштите које треба спровести при просторном, а нарочито при генералном и регулационом урбанистичком планирању и пројектовању морају имати комплексан карактер како би се обезбедила колективна заштита

становништва и материјалних добара. Помоћу ових мера, урбанистичке планове, архитектонске и грађевинске пројекте, као и грађење објеката треба усмерити у правцу усклађивања са сеизмогеолошким особинама терена, с тим да се у целини смањи ниво повредљивости објеката и сеизмичког ризика, а самим тим и штете од евентуалног земљотреса.

Ризик од повредљивости при сеизмичким разарањима може се смањити примењујући одређене принципе планирања, организације и уређења простора, у првом реду за становање, друштвене центре, индустрију и инфраструктуру, као основне компоненте градског простора.

Превентивне мере заштите у смислу сеизмичности подразумевају:

- поштовање степена сеизмичности од око 8° MCS скале приликом пројектовања, извођења или реконструкције објеката, или оног степена сеизмичности за који се посебним сеизмичким истраживањима утврди да је меродаван за подручје Владичиног Хана,
- поштовање регулације саобраћајница и међусобне удаљености објеката,
- обезбеђење оних грађевина чија је функција нарочито важна у периоду после евентуалне катастрофе.

Становање се мора прилагодити и унапредити захтевима смањења ризика повредљивости, у погледу густине изграђености и насељености, организације простора. На основу досадашњих искустава и сазнања овим ПГР се планира:

- просечна густина насељености и изграђености на нивоу Владичиног Хана не прелазе 200 становника/ha у најгушће насељеним зонама, 60 становника/ha у рубном појасу до 20 становника/ha на ширем простору Плана и сеоским подручјима, што се иначе сматра повољном густином са аспекта повредљивости простора у случају сеизмичких разарања;
- правилан размештај објеката са минималним растојањима између њих и регулационих линија улица најмање 5,0m;
- избегавање кривудавих улица, са слепим завршецима где год је то могуће.

Друштвени центри, који обухватају објекте најразличитијих јавних функција, од администрације и управе, преко школских, здравствених до спортских и других, са мањим и врло великим бројем корисника, могу бити изложени већем ризику повредљивости. Препоручује се да објекти, нарочито на стрмим падинама и одсецима не буду предугачки, да се обезбеди пролаз између објеката, а код пројектовања инсталација, водовода и електрике, да

се поставе у неутралан положај у случају разарања и слично.

Индустрија у Владичином Хану ће бити концентрисана северно од центра града, као и на подручју Суве Мораве, где ће задржати постојеће производе и складишне површине. Подручја планирана за индустријске и радне зоне на подручју осталих насеља, поготово Стубала и Прибоја чија активација тек следи. Код организовања простора мора се водити рачуна о потреби евакуације људства, опреме и материјала у ванредним условима.

Инфраструктура је у већој мери подложна повредљивости. Отуда је нужно предвидети појединачно за сваки од система одговарајуће мере:

- саобраћај: улазно - излазни правци, поготово у урбано подручје, трасирају се на стабилним теренима, главне улице, сабирне и сервисне улице обезбеђују несметано комуницирање, стамбене улице омогућавају евакуацију људи, транспорт путника и роба.
- водоснабдевање: главни водовод и секундарна мрежа планирају се са могућношћу искључења појединих деоница у случају оштећења
- канализација отпадних вода: код евентуалног оштећења канализације постоји могућност да раде поједине функционалне целине;
- електродистрибутивна мрежа, као и систем трафостаница (10/0,4kV), су дисперговани у простору, распоређени по зонама, везани у прстенове и полупрстенове, на такав начин да се могу у ванредним условима искључивати по сегментима; каблирање високонапонских водова је нужно због безбедности у ванредним условима
- телефонска канализација се планира тако да се обезбеде алтернативне везе, у случају прекида у појединим линијама у ванредним условима.

У односу на заштиту од потреса указује се да узроци насталих оштећења зависе од материјала и начина изградње објеката. Стамбени објекти су углавном доброг квалитета али је неопходно да задовољавају низ конструктивних мера дефинисаних кроз важеће техничке прописе. Објекте средњег и лошег бонитета неопходно је довести на, са овог аспекта, задовољавајући ниво. У даљој изградњи нових индивидуалних објеката неопходно је сеизмичкој безбедности посветити посебну пажњу. За линијске објекте и објекте у низу неопходно је поставити услове заштите како у концепцијско - функционалном тако и у конструктивном смислу уз одговарајућу просторну дилатацију.

Мере заштите од сеизмичких разарања обухватају све препоруке за планирање и пројектовање које су

изнесене у оквиру Плана Генералне регулације Владичиног Хана ПГР-е, а односе се на планирање и функционални зонинг, планирање и пројектовање инфраструктурних система, лоцирање и финансирање, односно изградњу објеката на подручју ПГР-а Владичиног Хана. Поред тога, на свим теренима са смањеном стабилношћу (највећи део падинских терена изнад Владичиног Хана и насеља у долини Јужне Мораве) обавезно се спроводе посебна инжењерско - геолошка, сеизмичка и геофизичка испитивања терена на којима ће се градити поједини већи објекти. При изради главног пројекта обавезна је израда сеизмичке микрорејонизације – сеизмичког микрозонирања у припреми техничке документације као подлоге за израду главног пројекта, у складу са законском регулативом. На Планском подручју објекти се могу разврстати у објекте ван категорије, објекте прве категорије и објекте нижих категорија. За објекте прве и нижих категорија може се спроводити поступак динамичке анализе и еквивалентног оптерећења а за објекте ван категорије се искључиво примењује поступак динамичке анализе. Сеизмичка микрорејонизација за потребе прорачуна сеизмичких параметара за израду техничке документације за главни пројекат мора да обухвати дефинисање репрезентативног(их) и геодинамичког(их) модела и анализу динамичког одговора локалног тла, у складу са законском регулативом.

7.1.3. ЗАШТИТА ОД КЛИЗИШТА И ОДРОНА

У зонама које су угрожене појавом клизишта (атарни насеља Јовац, Сува Морави, Манајле и Гариње) мере заштите од клизишта обухватају:

- ⇒ израду катастра клизишта и карте стабилности терена
- ⇒ спречавање непланске сече шумских стабала на покренутом клизним теренима
- ⇒ ограничавање дотицања воде из сеоских насеља у растресите, нагнуте падине;
- ⇒ ограничавање намене површина у зонама различитог степена развијености клизишта:
  - у зони угроженој клизиштима ширење насеља и изградњу стамбених, привредних и инфраструктурних објеката ускладити са степеном развијености клизишта, а пољопривредно земљиште у угроженим зонама искључити из ратарске намене; обезбедити канализацију одвођење отпадних вода из домаћинства до природног реципијента.

- у зони са спорадичном развијеношћу клизишта просторе треба искључити из ратарске намене.

7.1.4. ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИЈА И ПОЖАРА

Мере заштите од експлозија односе се на мере заштите на раду, обезбеђивање технолошких процеса производње, нарочито у објектима, који складиште и користе експлозивне материје.

Мере заштите од пожара ће се обезбедити кроз димензионисање водоводне мреже, елементима грађења објеката и саобраћајница и осталим елементима у складу са законским прописима.

Подручје општине Владичин Хан данас се налази у зони повећаног пожарног ризика. Планирани, посебно пољопривредни и туристички развој, овакво стање ће свакако потенцирати:

- на овом подручју заступљеност пољопривредних површина ван насеља и економских пољопривредних објеката у насељима веома велика,
- очекује се и саобраћајни токови већег интензитета него данас,
- ван насељених места пожару су највише изложени шумски комплекси у државној и нарочито приватној својини, где се врло мало води рачуна о могућим последицама приликом крчења шума и сличних интервенција при којима се користи ватра.

Имајући то у виду, заштитне мере од пожара треба спроводити првенствено у насељским центрима где се налази већи број људи и материјалних добара који могу бити угрожени од ове елементарне опасности:

- ⇒ У насељеним местима је обавезно организовање добровљне ватрогасне службе и система контроле и праћења у случају да дође до пожара. С обзиром да се ради о малим насељима ову улогу могу да врше и становници.
- ⇒ Приликом димензионисања водоводне мреже у већим центрима један од критеријума треба да буде и евентуална потреба за гашењем пожара. У погледу изградње треба се опредељивати за објекте који ће имати што већи степен ватроотпорности.
- ⇒ Такође треба водити рачуна да приликом планирања и изградње саобраћајне мреже обезбеди максимална приступачност деловима насеља и објектима који су најосетљивији на пожар: индустријске и

складишне зоне, школе, здравствене установе, веће стамбене зграде итд.

- ⇒ Приликом изградње водоводне мреже препоручује се постављање уличних хидраната и прикључака за воду у близини горе наведених зона и објеката.
- ⇒ Складишта горива, експлозивних и запаљивих материјала треба лоцирати у складу са техничким прописима и то углавном даље од насеља.
- ⇒ У сеоским насељима пожељно је на погодним и приступачним местима поставити или ископати приручне танкове за воду у случају да пожар захвати већи број објеката.

При изради шумско – привредних основа, нагласити потребу да се шумске зоне и комплексе треба испресецати против пожарним појасевима и просекама које ће спречавати просторно ширење ватре и на тај начин утицати на штетне последице.

У шумама треба подизати мешовите засаде, биолошке противпожарне пруге у листопадним и четинарским шумама, обезбедити излетишта и снабдевање водом и опремом и средствима за гашење пожара и др. Све оне који експлоатишу шуму треба обавезати да обезбеде проходност и одговарајући квалитет шумских путева како би се лакше стигло до места избијања пожара.

Са аспекта заштите од пожара, као превентива, предвиђена је најбоља заштита окружења објеката слободним и зеленим површинама као мера која треба, пре свега, да онемогући лако и брзо преношење пожара са једног објекта на други.

За потребе заштите од пожара неопходно је искористити део урбане опреме: јавне бунаре, чесме и каптиране изворе и потоке.

Посебну пажњу треба поклонити изградњи објеката од мање запаљивих материјала. Објекти који су грађени у низу или као двојни стамбени објекти, морају уз суседни зид имати изведен противпожарни зид минималне отпорности 2 сата. Уколико се изводи горива кровна конструкција, противпожарни зид мора пресецати читаво кровиште. За објекте вишепородичног становања када се изводе у блоку важе исти услови.

При реализацији парцела за домаћинства која се баве пољопривредом неопходно је доследно спровођење превентивних мера заштите од пожара. Објекти, а посебно кровни покривачи, треба да буду од незапаљивог материјала. За утврђене лакозапаљиве садржаје неопходно је обезбедити, у односу на околину, противпожарне преграде максимално могућег степена ватроотпорности. Ако

пак то није могуће, неопходно је обезбедити могућности за реализацију оперативних мера заштите. У зонама руралног становања у насељу, потребно је водити рачуна о растојању објеката који служе за складиштење лако запаљивих материјала (сењаци, фуруне, пушнице и сл.) од осталих објеката, а ради обезбеђења сигурне заштите од међусобног запаљења

Ради обезбеђивања нормалног функционисања насеља у ванредним околностима потребно је, са аспекта обезбеђења топлотне енергије за стамбене и јавне објекте, инсистирати на постојању алтернативних могућности обезбеђења грејања. При изградњи пратећих садржаја становања обезбедити простор за складиштење одређених количина роба за ванредне околности.

Све ове предлоге и мере треба детаљно у посебном плану да разради штаб цивилне заштите и други субјекти одговорни за заштиту од елементарних непогода.

7.1.5. ЗАШТИТА ОД ОСТАЛИХ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНАТА

Од осталих елементарних непогода неповољни временски услови, саобраћајни и технолошки удеси, као и заразне болести најчешће остављају нежељене последице:

- ⇒ Неповољни временски услови (снег, ветар) су климатска појава која ће и надаље стварати проблеме у комуницирању и снабдевању, али је предложеним саобраћајним решењима њихов утицај сведен на најмању могућу меру (повољнији технички елементи саобраћајница), што треба поштовати и приликом израде пројектне документације за све рангове путева на подручју Општине.
- ⇒ Услови терена на појединим деоницама утичу на појаву клизања тла, после већих количина падавина. С обзиром на специфичну геоморфологију која онемогућава шири избор траса путева, намеће се обавеза одржавања путева и спровођења заштитних мера уз саму саобраћајницу, како при пројектовању, тако и при експлоатацији.
- ⇒ Планско подручје је због привредне оријентације на производњу пољопривредних производа посебно угрожено на екстремне временске појаве као што су град и ветар. Мере заштите од ових

елементарних непогода обухватају одржавање и по потреби проширење постојеће мреже противградних станица и успостављање и одржавање њихове директне везе са радарским центром РХМЗ.

⇒ имајући у виду сушне периоде који су регистровани током летњих месеци претходних година, као основна мера заштите од ове врсте елементарне непогоде препоручује се успостављање синхронизованог система наводњавања угрожених површина из постојећих речних токова.

По питању *заштите од акцидентних загађења*, основне мере заштите се заснивају на управљању ризиком од удеса, и то кроз: идентификацију опасности; анализу последица; процену ризика; планирање мера за превенцију удеса или смањење ризика; организовање мера приправности и одговора на удес; као и планирање мера санације од последица удеса. Мере заштите треба спроводити: за постојеће објекта и технологије (производња, складиштење, утовар, транспорт, претовар штетних и опасних материја), кроз превентивне мере и мере сталног надзора; за нове објекте, технологије и радове, као и код реконструкција постојећих, кроз обавезну израду процене утицаја и процене ризика на животну средину; израдом Мапе хазарда, чиме ће се утврдити потенцијални извори удесних загађења и правци транспорта опасних и штетних материја.

Посебно се наглашава да мере заштите од технолошких удеса и индустријских акцидентата подразумевају пројектовање и извођење заштите вода и ваздуха у односу на индустријска постројења као и туристичке садржаје до највећих нивоа стандарда из тих области.

Услови и мере заштите од техничко-технолошких удеса и хаваријских загађења

Заштита од техничко-технолошких несрећа и удеса обухвата: планирање, организовање и предузимање мера управљања опасним материјама на основу анализе опасности од удеса за све активности, технолошке поступке и објекте где могу бити присутне опасне материје, а за све такве технолошке поступке и објекте обавезна је израда анализе опасности од удеса.

По питању заштите од акцидентних загађења, основне мере заштите се заснивају на управљању ризиком од удеса, и то кроз: идентификацију опасности; анализу последица; процену ризика; планирање мера за превенцију удеса или смањење ризика; организовање мера приправности и одговора на удес; као и планирање мера санације од последица удеса. Мере заштите

треба спроводити: за постојеће објекте и технологије (производња, складиштење, утовар, транспорт, претовар штетних и опасних материја), кроз превентивне мере и мере сталног надзора; за нове објекте, технологије и радове, као и код реконструкција постојећих, кроз обавезну израду процене утицаја и процене ризика на животну средину; израдом Мапе хазарда, чиме ће се утврдити потенцијални извори удесних загађења и правци транспорта опасних и штетних материја.

Имајући у виду планирану намену простора на Планском подручју постоји неопходност да се за поједине објекте, у складу са законом, доносе одговарајући Планови заштите од удеса, као основну меру приправности у случају изненадних и непредвиђених индустријских удеса и хаваријских загађења. а доносе се на основу важећих релевантних прописа.

Евентуално складиштење и чување хемикалија и осталих опасних материја у објектима организовати у засебним радним просторијама магацинског типа, уз перманентну контролу и надзор локалног особља.

Основна превентивна мера у поступку издавања грађевинске дозволе за поједине објекте биће израда Студије о процени утицаја на животну средину (у складу са Законом о процени утицаја на животну – „Сл. гласник РС“, бр. 135/04), чиме ће се, по потреби, на целовит начин сагледати процена опасности објеката и околног простора од могућих удеса и прописати неопходне мере заштите, ради заштите људи и материјалних добара.

Посебна мера заштите од акцидентних загађења представља и строга контрола саобраћајне полиције свих возила која транспортују опасне и штетне материје државним путевима, с обзиром на близину путева речном току и могућем загађењу плитких издани услед неконтролисаног истакања опасних материја из транспортних возила у околно земљиште.

Услови и мере заштите од саобраћајних несрећа и других непогода

Заштита од саобраћајних несрећа спроводиће се кроз изградњу нових и реконструкцију старих улица (проширивање, изградња тротоара, унапређење коловозног застора), увођење вертикалне и хоризонталне сигнализације и физичко раздвајање пешачког и колског саобраћаја оградама дуж тротоара у зони гимназије. Као обавеза истиче се адекватно, нарочито зимско, одржавање свих саобраћајница у насељу.

Од осталих елементарних непогода најчешће се могу јавити атмосферске појаве: лед, снег, електрична пражњења, ветар и друго.

Превентивне мере заштите од леда, снега и других атмосферилија подразумевају:

- уређење и одржавање саобраћајних површина,
- уређење и одржавање водених површина и објеката,
- сваки објекат мора бити опремљен громобранском инсталацијом.

Превентивне мере заштите од ветра подразумевају:

- грађевинско-техничке мере које треба примењивати код изградње објеката у односу на дату ружу ветрова,
- забрана сече шумског земљишта и других зелених површина са високим растињем у оквиру граница обухвата.

7.5. ЗАШТИТА СА АСПЕКТА ОДБРАНЕ

Планска правила и мере заштите са аспекта одбране тичу се организације у функционисању мреже објеката привреде, друштвеног стандарда, инфраструктуре, режима градње итд. на подручју насеља и територије општине, а решавају се мирнодопским путем.

Заштита становништва, материјалних добара и ресурса спроводиће се кроз реализацију основних мера везаних за територију (земљиште, ваздух, воду), мрежу насеља, функционисање привреде, инфраструктуру и режим изградње насеља у урбанистичком смислу.

а. Мере заштите који се односи на територију:

- у циљу заштите територије од плављења, потребно је провести регулационе захвате на бујичним водотоцима, уређење сливова водотока, пошумљавање, док при избору локације објеката водити рачуна о коти максималних вода;
- у складу са степеном могућег сеизмичког удара, спроводити одговарајући режим изградње објеката мреже инфраструктуре, водених акумулација итд. у складу са принципима земљотресног инжењерства; и
- у циљу заштите територије од пожара, потребно је спроводити одговарајуће уређење и организовање шумских и пољопривредних површина, са сменом култура у погледу размештаја, пробијањем шумских просека итд.

б. Мере заштите који се односи на мрежу насеља

Рационална организација простора општине је један од основних циљева и са аспекта одбране и у том циљу потребно је:

- остварити раномеран развој и насељавање читаве територије;
- ограничити велике концентрације становништва, активности и физичких

структура на једном простору кроз формирање система насеља и центара;

- насеља тако функционално организовати да у случају потребе одбране, нека насеља могу преузети водећу улогу;
- обезбедити да виталне функције мреже насеља као што су здравство, радио везе, снабдевачке функције, морају имати алтернативне локације у разним насељима и у миру, треба да буду опремљена најнужнијим уређајима који ће се користити у ванредним уловима (ратни услови, земљотреси, поплаве итд.); и
- да сва насеља треба да буду повезана саобраћајницама из више праваца због евентуалних закрчења путева и сл.

ц. Мере заштите који се односи на функционисање привреде

- обезбедити услове за развој пољопривреде за коју на подручју општине постоје погодни услови за развој пољопривреде, што је од посебног значаја за потребе одбране;
- обезбедити заштиту од индустријских удеса;
- спречити лоцирање еколошки неприхватљивих производних активности, а форсирати савремене и еколошки прихватљиве технологије и активности у простору;
- обезбедити радну снагу за случај евакуације привреде за ратне потребе; и
- формирати мрежу складишта и магацина потребних прехранбених и других артикала, што све треба да буде дефинисано у мирнодопским условима.

д. Мере заштите који се односи на инфраструктуру

- у циљу заштите и функционисања инфраструктурних система у ванредним условима, обезбедити да сви инфраструктурни системи буду централно повезани и да се њима управља са једног места;
- у циљу обезбеђења водоснабдевања насеља у ванредним ситуацијама, пожељно је имати више гравитационих извора водоснабдевања, због могућности загађења вода (отровима, земљотресом, поплавом и сл.), као и алтернативне изворе водоснабдевања у случају акцидента и ратних разарања, а у мирнодопским условима треба обезбедити хигијенску исправност земљишта и подземних вода, посебно бунара и јавних чесми, нарочито оних које се користе за пиће; и
- потребно је и даље проширивање мреже

општинских путева.

- е. Мере заштите који се односи на режим изградње насеља у урбанистичком смислу
  - обезбедити функционално зонирање територије насеља (радне зоне, становање, јавне службе, зелени простори и сл.)
  - обезбедити слободне просторе у насељима који ће бити заштићени од пожара и рушевина, а истовремено добро повезани са саобраћајницама и водотоковима
  - при изради урбанистичких планова и пројеката у складу са условима надлежне службе одбране планирати изградњу заштитних склоништа, као основне мере заштите људи и материјалних добара у случају ратне опасности
  - у циљу заштите и функционисања урбаних и руралних система планирати такве режиме изградње којима ће се обезбедити минимизирање неповољних ефеката ратних разарања на објекте и људство, обезбедити правци евакуације итд.

Наглашава се да је при изради планске и пројектне документације потребно поштовати сву релевантну законску регулативу из домена одбране, заштите од елементарних непогода, правилнике о техничким нормативима за склоништа и поједине објекте, као и прописе о усклађивању просторних и урбанистичких планова са потребама народне одбране и заштите од ратних дејстава.

Мере које се у циљу заштите са аспекта одбране планирају су перманентне, што значи да су све прописане да се спроводе од момента усвајања плана у току целог планског периода.

7.6. СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА, КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА, МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОСТАЛЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ

СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ И ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Спровођењем мера из домена смањења притиска и унапређења стања животне средине смањиће се и потреба за смањењем ефеката који су последица реализације планског документа. С обзиром на чињеницу да се ефекти манифестују углавном после дуже експозиције, мере из домена смањења ефеката морају да нађу место у овом Плану и Извештају. Оне се пре свега односе на:

- унапређење квалитета живота како кроз квалитетније видове становања и радних простора тако и повећањем обима и садржаја простора за рекреацију свих

категорија становника што ће све утицати на јачање здравственог капацитета појединаца и појединих група, како би сваки организам могао што адекватније да одговори на изложеност ноксама из окружења; ово нарочито омогућити формирањем зона рекреације и одмора, еколошки здравих зелених простора, бициклистичких стаза, игралишта, могуће и трим стаза, стаза "здравља" и сл;

- едукацију грађана ради препознавања фактора ризика из животне средине, као и ризичних понашања који могу да корелирају са тим факторима;
- повећање зелених површина уз увођење већег броја отпорних (толерантних) аутохтоних врста, које истовремено имају и заштитну улогу;
- унапређење амбијенталних вредности и зелених простора уређењем окућница, вертикалним озелењавањем фасада и сл..
- очување биодиверзитета и његово унапређење повећањем озелењених простора, унапређењем квалитета и биолошке структуре зелених простора;
- очување и унапређење стања природних и створених карактеристика простора;
- обезбеђење равномерне заступљености, целовитости и непрекидности различитих типова зелених површина;
- веће учешће обновљивих видова енергије.

У веома важне активности које ће се успоставити и у континуитету спроводити су:

- израда катастра емитера на територији општине Владичин Хан као и локалитета постојећих црних тачака;
- израда регистра вредних природних добара и станишта;
- успостављање мониторинга животне средине на основу усвојених индикатора;
- успостављање механизма реакције друштва на измењене или неодговарајуће вредности индикатора.

Мониторинг животне средине и простора

У циљу перманентне заштите простора са свих аспеката животне средине и елиминисања могућих изненадних угрожавања простора, на планском подручју је, поред спровођења планираних мера заштите животне средине, природних вредности, предела и културних добара, неопходно **успостављање система мониторинга свих параметара квалитета животне средине на општинском нивоу.**

Са циљем праћења стања и праћења тенденција квалитета животне средине, као и ефеката мера које ће се предузимати на побољшању квалитета и заштити од загађења, план дефинише обавезу увођења система мониторинга свих параметара квалитета животне средине: ваздуха, воде, земљишта, биљног света (воћа и поврћа, шумског фонда) и животињског света, као и стање угрожености буком. Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану општине могле успешно имплементирати у пракси.

Имајући у виду просторни обухват плана и могућа загађења, систем мониторинга се, пре свега, односи на следеће показатеље:

- мониторинг ваздуха обухвата периодично праћење емисије (оквирно) следећих полутаната: угљеникови оксиди, сумпови оксиди, азотови оксиди, чађ и чврсте честице, метали (олово), угљоводоници (укупно), амонијак, суспендоване честице и чађ у ваздуху, као и других полутаната који се могу јавити као последица производног процеса у редовним и акцидентним ситуацијама (посебно у близини будућих привредних и свих других врста објеката за које се утврди повећана емисија загађујућих материја у атмосфери);
- мониторинг вода подразумева периодично праћење вредности показатеља квалитета површинских вода (водотока, као и свих локалних изворишта водоснабдевања) и редовно праћење састава отпадних вода пре испуштања у реципијент (у погледу присуства следећих полутаната: масти, уља, нафтни деривати и др. угљоводоници, тешки метали, кисеонички параметри, суспендоване материје, мирис, боја, електропроводљивост и др. физичке карактеристике);
- мониторинг земљишта дефинише праћење аналитичких индикатора у области коришћења земљишта (промена намене), праћење концентрације тешких метала у земљишту и праћење концентрације азота у земљишту, посебно у непосредној близини аутопута;
- мониторинг отпада подразумева праћење начина управљања отпадом у погледу укупне количине отпада, количине отпада по секторима, количине отпада који се рециклира и количине отпада који ће се депоновати на регионалну санитарну депонију;

- мониторинг буке, вибрација и нејонизујућег зрачења подразумева праћење индикатора експозиције (интензитет, дужина експонираности, кумулативни ефекти, максимално дозвољене вредности и сл.)
- мониторинг биљних врста односи се пре свега на културе које се користе у исхрани људи и домаћих животиња и које могу непосредно или посредно утицати на здравље људи. Обухвата праћење концентрације тешких метала у воћу и поврћу и праћење садржаја пестицида у воћу и поврћу. Истовремено, установљава се мониторинг који се односи на шумска подручја и живи свет у другим екосистемима;
- обезбеђивање биомониторинга ваздуха, воде и земљишта као комплементарна метода физичко-хемијским методама мониторинга;
- контрола превоза опасних, отпадних и штетних материја,
- сталну урбанистичко-грађевинску контролу лоцирања и изградње објеката.
- обезбеђивање еколошких стандарда у будућим привредним објектима остварује се добијањем интегрисане дозволе за рад постројења која могу имати одређене негативне утицаје на стање животне средине, у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине («Сл. гласник РС», бр. 135/04 и 25/15);
- инвестирање у заштиту животне средине остварује се применом принципа "загађивач плаћа" у складу са важећом регулативом, дефинисањем одговарајућих локалних фондова за заштиту животне средине и других локалних институција, као и инвестирањењем у програме заштите животне средине; и
- примену Система управљања заштитом животне средине у постојећим и будућим привредним објектима.

Успостављање система мониторинга је приоритетна активност у периоду до 2026.године, али се његово функционисање уврђује као стална активност током целог планског периода.

У периоду после 2026.године већа оријентација ће бити на одржавању функционисања овог система и инвестирањима у заштиту животне средине, као и примену еколошких такси која ће се примењивати на све активности загађивача који производе загађење животне средине. Такође, посебно треба

уложити напоре у подстицање примене светских и домаћих стандарда за привредне погоне.

СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ И ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

При изради техничке документације за реализацију појединих планских решења неопходно је поштовање мера заштите утврђених овим Планом и Извештајем.

Планска решења су дефинисана тако да ће њихова примена и спровођење у склопу израде техничке документације омогућити техничка решења која, у датим условима, максимално могуће штите околну земљиште, воде, ваздух, материјална добра и становништво, као и природне екосистеме у редовним и акцидентним ситуацијама.

Напомиње се да за све објекте за које се у склопу израде техничке документације испостави да је потребна израда процене утицаја у складу са Законом, те ако се кроз израду процене утицаја на животну средину прецизно утврдити колики се нивои загађења околине могу јавити, у складу са тим ће се прецизирати и конкретне мере заштите, њихов положај и врста. Стога се у Плану утврђују услови који ће бити саставни део локацијских услова из овог Плана.

Кроз израду техничке документације обезбедити да се приликом пројектована и изградње поштују следећи услови:

- одређеним техничким решењима, спровести све мере заштите ваздуха, воде, земљишта, природе и вегетације, културних добара, заштите од буке и вибрација и друге које су дефинисане овим Планом и Извештајем;
- спровести поступак одлучивања о потреби израде студије провене утицаја у складу са законском регулативом; овом студијом треба анализирати:
  - постојеће индикаторе стања животне средине; извршити циљана мерења квалитета ваздуха, земљишта и водотокова, нивоа комуналне буке, ради утврђивања „0“ стања,
  - капацитет животне средине, услове и ограничења простора на којем се планирају конкретни садржаји бањско-туристичког комплекса,
  - геолошко-геотехничке и хидрогеолошке карактеристике терена на предметном простору, ради утврђивања адекватних услова изградње објеката,
  - потенцијалну угроженост становништва, биљног и животињског света, као и

објеката у контактним зонама у редовној експлоатацији и за случај удесних ситуација;

- Пре почетка било каквих радова морају се прибавити подаци о тачном положају постојећих инфраструктурних објеката како не би дошло до оштећења истих.
- у циљу спречавања, односно смањења утицаја објеката и инфраструктуре на чиниоце животне средине предвидети:
  - садњу / ревитализацију заштитног појаса зеленила дуж саобраћајница;
  - у зонама становања по потреби извести одговарајуће звучне баријере;
  - обратити пажњу на решења при пројектовању система одвођења атмосферских вода како би се спречило директно изливање штетних материја са коловоза; затворени систем одводњавања, односно контролисано и ефикасно прикупљање зауљених атмосферских вода са свих саобраћајних површина које су предмет изградње, њихов третман (издвајање масти и улља у сепараторима и друго) до пројектованог/захтеваног квалитета и контролисано одвођење у реципијент,
  - опремање подручја плана објектима комуналне и друге инфраструктуре,
  - одговарајући начин складиштења материја и материјала неопходних за одржавање путева и објеката, у циљу заштите земљишта и подземних вода од загађења, у складу са посебним законима,
  - сакупљање, разврставање, привремено складиштење и предају отпадних материја које имају карактеристике штетних и опасних материја, а које настају у процесу одржавања путева и објеката, као и отпада насталог у процесу функционисања објеката, у складу са важећим прописима из ове области;
- обезбедити одговарајуће услове од надлежних институција и организација за израду техничке документације;
- планирати изградњу система јавне расвете поготову на раскрсницама и дуж шеталишних стаза;
- размотрити проблем акцидентних ситуација при превозу отпадних материја, пожара и сл. и дефинисати одговарајуће мере за заштиту људи и животне средине.

Опште мере заштите током уређења терена, изградње и експлоатације објеката

На Планском подручју обезбедити:

- одговарајућу организацију градилишта за потребе изградње, како привремених локација за депоновање грађевинског материјала и опреме неопходног за изградњу, тако и привремених или трајних локација (постојеће уређене комуналне објекте) за одлагање депонованог отпада укључујући и комунални настао у току извођења радова;
- рационално коришћење земљишта и очување ресурса, односно рационално коришћење земљишта, да се хумусни слој сачува како би се користио за озелењавање или санирање простора, након изведених радова;
- максимално очувати водне и земљишне ресурсе при извођењу радова на изградњи регулације и саобраћајница;
- просторно ограничити манипулативне површине током изградње објеката,
- строго се придржавати предвиђеног коридора и зоне планиране намене, како земљани радови и употреба машина не би оставили последнице на шири простор;
- забрану сервисирања возила и грађевинских машина за време извођења радова на самој локацији. Уколико дође до хаваријског изливања горива, уља/мазива и других штетних материја обавезна је санација површине и враћање у првобитно стање;
- да, уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошке или минералошко-петролошке објекте, за које се претпоставља да имају својство природног добра, сходно Члану 99. Закона о заштити природе («Службени гласник РС», бр. 36/09, 88/10, 91/10, 95/18-др.закон) извођач радова је дужан да обавести министарство надлежно за послове заштите животне средине, односно предузме све мере како се природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица.
- да, уколико се приликом извођења земљаних радова наиђе на археолошке остатке, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове, обавести о томе Завод за заштиту споменика културе града Београда и предузме мере да се налаз не уништи, не оштети и сачува на месту и у положају у коме је откривен (члана 109. Закона о културним добрима, „Службени гласник РС“, број 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон). Инвеститор је дужан да по члану 110. истог закона, обезбеди финансијска средства за

истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра, до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите

- одређеним техничким решењима умањити буку која ће настати током изградње објеката;
- уклањање отпада, који настане у току изградње објеката, инфраструктуре и саобраћајница и пратећих објеката извршити у складу са важећим прописима о управљању отпадом (сакупљање, разврставање и одлагање на за то предвиђену локацију или искоришћење рециклабилних материјала и посебних судова) - дефинисати привремене локације за депоновање опреме, грађевинског и другог материјала потребног за изградњу, лоциране изван простора са високом вегетацијом;
- ако при извођењу предметних радова дође до удеса на грађевинским машинама или транспортним средствима, односно изливања уља и горива у земљиште, извођач је у обавези да одмах прекине радове и изврши санацију, односно ремедијацију загађене површине;
- извршити санацију терена уколико дође до хаваријског изливања уља или горива;
- константно пратити параметре који утичу на промену / погоршавање квалитета ваздуха, воде и земљишта, утицаје буке и утицаје на живи свет и створене (поготово заштићене) вредности, како током изградње, тако и током експлоатације саобраћајнице.

Општа мера за израду планске документације:

При изради измена и допуна планске документације за предметно и контактна подручја, обавезно имати у виду утицаје на животну средину намена на Планском и контактном подручју те планирање намена простора ускладити са овим утицајима. Овде се посебно мисли на евентуалне измене урбанистичких планова где је на свим површинама које су сада неизграђене и користе се за пољопривреду, а у будућности би се могле пренаменити за стамбене и друге намене које могу бити угрожене неком од постојећих или планираних намена у околини. У овим зонама у контактном подручју потребно је планирати зелене заштитне појасеве од шумског и жбунастог зеленила, као тампон зоне ка становању и другим наменама. Димензионисање ових зелених појасева и њихов састав вршити у складу са проценом утицаја која ће се обавити у склопу израде техничке документације за обилазницу, а у односу на процењено загађење ваздуха, као и буку која ће се јавити од саобраћаја, односно евентуалну угроженост од стварања снежних наноса и поледице.

Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

Принципи и правила грађења и уређивања простора служе за:

- регулисање грађења на пољопривредном, водном и шумском земљишту
- за регулисање грађења у грађевинском подручју села у којима не постоји урбанистички план нити је његово доношење обухваћено приоритетима овог ППО
- за регулисање грађења у грађевинском подручју насеља за која је у оквиру овог ППО дефинисане урбанистичке уређајне основе
- за регулисање грађења у грађевинском подручју насеља за која је предвиђена израда урбанистичког плана, до доношења истих.
- за дефинисање улагања локалне самоуправе и јавног сектора у саобраћајнице, инфраструктуру и укупно уређење простора
- као оријентација при изради урбанистичких планова, првенствено за насеља за која је приоритетима овог ППО предвиђена израда урбанистичког плана
- за одређивање услова и правила парцелације и препарцелације.

Уколико током примене овог Просторног плана дође до измена законске регулативе и подзаконских аката, примењиваће се у тренутку спровођења важећа регулатива.

1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

Даља разрада ППО врши се кроз израду Планова генералне регулације и Планова детаљне регулације. Надлежне општинске службе, у сарадњи са Комисијом за планове, ће приступити планирању и врсте и обухвата урбанистичких планова а нарочито за:

- одређивање површина јавне намене (путеви, инфраструктурни објекти итд.), као и изградњу објеката и садржаја уз јавне путеве кад је потребна промена регулације (у складу са Законом),
- планиране радне зоне веће од 2 хектара (ПДР, а ако се не мења регулација може и израда Урбанистичког пројекта),
- планирана постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ),

- зоне за туристички и други привредни развој за које је неопходно инфраструктурно повезивање на саобраћајну и другу јавну инфраструктуру (у складу са Законом),
- за поједина насеља и или њихове делове (Цеп, Репинце и друга насеља), за која ће се урбанистички планови по потреби и могућностима доносити, поготово за делове ових насеља који су оријентисани на изградњу привредних и туристичких објеката и зона, у складу са потребама и могућностима; урбанистичке уређајне основе из овог Просторног плана представљају плански основ и смернице при изради планова детаљне регулације и урбанистичких пројеката;
- зоне туризма (или делове ових зона), туристичко-угоститељски и спортско-рекреативни садржаји и зоне (или делове ових зона) – за обухвате веће од 0,5 хектара;
- друге поједине намене и садржаје и то нарочито за: фарме, регулације водотокова, експлоатацију природних ресурса, нове путеве и друмски саобраћај, водни саобраћај, извориште, комплекс трафо станице 110/х и виших нивоа трансформације, постројења за прераду биомасе, зоне за складиштење / прераду отпада, а на основу смерница из овог Просторног плана и у складу са приоритетним планским решењима и пројектима; правила уређења и грађења из овог Плана су усмеравајућег карактера за планове детаљне регулације и урбанистичке пројекте наведених садржаја и намена,
- све објекте који користе обновљиве изворе енергије, саобраћајне, инфраструктурне и комуналне објекте за које је неопходно одредити површине јавне намене.
- зоне због којих је неопходна пренамена начина коришћења земљишта из пољопривредног, водног и шумског у грађевинско земљиште, проглашења јавног интереса (у складу са Законом).
- све друге зоне и локације за које се током спровођења ППО покаже да је потребно радити урбанистички план или урбанистички пројекат, у складу са мишљењем Комисије за планове Општине Владичин Хан. Напомиње се да уколико се укаже потреба за израдом планова детаљне регулације за куће за одмор (викенд зоне), правила градње за изградњу кућа за одмор из овог плана су усмеравајућег карактера.

Границе нових планова детаљне регулације ће се утврдити одлуком о изради плана за свако конкретно насеље и зону.

Уколико се у периоду имплементације ППО укаже потреба за разраду одређене локације услед специфичности садржаја, намена или обухвата или

других разлога, према ставовима надлежних општинских служби и мишљењу Комисије за планове, урбанистички планови ће се радити у складу са концепцијом, смерницама, планским решењима коришћења, уређења и заштите планског подручја а на основу Правила уређења и грађења, која су утврђена овим ППО.

До доношења наведених урбанистичких планова примењиваће се планска решења која су дефинисана овим ППО.

План детаљне регулације може се донети и када просторним, односно урбанистичким планом јединице локалне самоуправе његова израда није одређена, на основу одлуке надлежног органа или по захтеву лица које са јединицом локалне самоуправе закључи уговор о финансирању израде тог планског документа.

Урбанистички пројекти за поједине комплексе израђиваће се у циљу утврђивања примене урбанистичких параметара и урбанистичког уређења простора, на оним локацијама за које надлежна општинска служба буде определила потребу израде урбанистичког пројекта.

Израда урбанистичког пројекта је обавезна за фарме, веће објекте или групе објеката за интензивну производњу итд. у оквиру већ дефинисаних категорија објеката које је дозвољено градити на пољопривредном земљишту, а израда урбанистичког пројекта није обавезна за појединачне објекте у оквиру домаћинства, пољопривредне објекте за сопствене потребе и објекте за становање итд., а изградња истих је могућа на основу одговарајућих параметара из овог Плана.

Локације за урбанистичко – архитектонски конкурс, у складу са потребама и Законом, одређује надлежна општинска служба у сарадњи са Комисијом за планове Општине Владичин Хан.

Наглашава се да су намене дате у графичким прилозима овог ППО претежне, да се морају поштовати правила међусобне компатибилности појединих намена и законски прописи, а графичка решења су прилагођена размери графичких прилога – често генерализованог приказа. Због тога ће се се за појединачне парцеле при издавању информације о локацији и локацијских услова користити подаци из ППО (уз могућност провере и евентуалне корекције са подацима из катастра), а у складу са тим и правила уређења и грађења из овог ППО.

Такође се наглашава да су границе предложених подручја за која ће се радити планови детаљне регулације дате на Рефералној карти 4:

Спровођење плана, оријентационе и да се могу мењати у складу са Одлуком о изради плана а на основу мишљења Комисије за планове Општине Владичин Хан, као и на основу реалних потреба и валидних информација о потенцијалима и ограничењима ресурса у простору, могућностима израде планова за поједине садржаје и насеља или њихове делове.

У осталом делу територије Општине, планска решења овог ППО спроводе се директно, информацијом о локацији, локацијским условима и грађевинском дозволом према правилима уређења и грађења из Просторног плана.

На подручјима у обухвату планова вишег реда (просторних планова подручја посебне намене) примењују се ти планови, а уколико се донесу нови просторни планови подручја посебне намене, ППО Владичин Хан ће се усклађивати са њима.

Доношењем овог ППО престаје да важи Просторни план општине Владичин Хан („Службени лист града Врање“ бр. 22/10.).

Сви планови детаљне регулације и сви преиспитани детаљни урбанистички планови спроводе се уколико нису у супротности са планским решењима овог Просторног плана Општине и остају на снази до израде и доношења нових:

1. План генералне регулације насеља Владичин Хан („Сл. Гласник Града Врања, број 11/2021)
2. План детаљне регулације индустријске зоне Општине Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 25/2010) и Измена и допуна плана детаљне регулације индустријске зоне Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 28/2017)
3. План детаљне регулације индустријске зоне КО Стубал („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
4. План детаљне регулације индустријске зоне КО Прибој („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
5. План детаљне регулације туристичке зоне Кукавица („Сл. гласник Града Врања број 18/2013)
6. План детаљне регулације Јовачких језера („Сл. гласник Града Врања“, број 18/2013)
7. План детаљне регулације денивелисане раскрснице Грамађе на ауто-путу Е75 („Сл. Гласник Града Врања, број 1/2019)
8. План детаљне регулације регионалног постројења за пречишћавање отпадних вода са припадајућим системом на

територији Општине Владичин Хан („Сл. Гласник Града Врања, број 1/2019)

9. План детаљне регулације занатског центра у Владичином Хану („Сл. Гласник Града Врања, број 39/2020)

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА

2.1. ПРАВИЛА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Пољопривредно земљиште је земљиште које се користи за пољопривредну производњу и то: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и др.) и земљиште које се одговарајућим планским актом може привести намени за пољопривредну производњу. У структури пољопривредног земљишта разликују се: плодно пољопривредно земљиште (оранице, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, шуме и трстици катастарске класе од I до VIII) и неплодно пољопривредно земљиште (стрништа, кршеви, јаруге, камењари, вододерине, голети, остала природно неплодна земљишта и вештачки створене неплодне површине).

Пољопривредно земљиште користи се за пољопривредну производњу у складу са овим Просторним планом и не може се користити у друге сврхе. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта од I–V катастарске класе у непољопривредне сврхе није дозвољено, осим у случајевима и под условима утврђеним Просторним планом. Правила грађења су конципирана тако да се (изузев у случајевима прописаним Законом о пољопривредном земљишту) максимално заштити од градње обрадиво плодно пољопривредно земљиште до пете катастарске класе, док је на пољопривредном земљишту шесте, седме и осме катастарске класе и неплодном пољопривредном земљишту могуће планском документацијом извршити промену намене и омогућити изградњу за потребе пољопривредне делатности и компатибилних намена.

Изузетно, коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе може да се врши ако то захтева општи интерес, у складу са прописима, и када је то

неопходно за потребе одбране и то првенствено на земљишту слабијег бонитета.

Обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситњава на парцеле чија је површина мања од 0,5 ha, односно на земљиштима која су уређена комасацијом, парцела не може да буде мања од 1,0 ha.

Пашњак се може привести другој култури само под условом да се тиме постиже рационалније и економичније коришћење земљишта. Пашњаци у државној својини који су враћени селима, користе се у складу са Законом о враћању утрина и пашњака селима на коришћење.

Пољопривредно земљиште које је у складу са Просторним планом одређено као грађевинско земљиште, до привођења планираној намени, користи се за пољопривредну производњу. Коришћење обрадивог пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, вршиће се према условима утврђеним Законом о пољопривредном земљишту.

Врста и намена објеката који се могу градити - на пољопривредном земљишту, осим у зонама у којима је Законом о пољопривредном земљишту забрањено коришћење обрадивог пољопривредног земљишта прве, друге, треће, четврте и пете катастарске класе у непољопривредне сврхе, као и у зонама где је и режимом заштите забрањена градња, у складу са законом дозвољена је изградња:

- објеката у функцији пољопривреде – изградња појединачних економских и пословних објеката у функцији пољопривреде, као и објеката складиштења и прераде пољопривредних производа, помоћних објеката у функцији пољопривреде - гараже, кошеви, амбари, оставе, настрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила и слично;

- стамбених објеката пољопривредног домаћинства (газдинства) које се, осим пољопривредом, може бавити и еко и етно-туризмом;

- економских објеката пољопривредног домаћинства - изградња економских објеката који су у функцији примарне пољопривредне производње. Објекти који су у функцији примарне пољопривредне производње су објекти за смештај механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа, пластеници, стакленици, стаје, и то: објекти за гајење животиња (стаје за гајење коња, штале за гајење говеда, објекти за гајење живине, коза, оваца и свиња, као и објекти за гајење голубова, кунића, украсне живине и птица); пратећи објекти за гајење домаћих животиња (испусти за стоку, бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке); објекти за потребе гајења и приказивање

старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња, објекти за гајење печурака, пужева и риба; објекти за складиштење сточне хране (сеници, магацини за складиштење концентроване сточне хране, бетонирани сили јаме и сили тренчеви); објекти за складиштење пољопривредних производа (амбари, кошеви) и други слични;

- простора и објеката за развој интензивне или еколошке пољопривредне производње (помоћни објекти за потребе прегонске испаше стоке - летњи торови са надстрешницама; специјализованог ратарства - склоништа са оставама репроматеријала и алата; и сл.);

- помоћних и службених објеката за потребе других комплементарних активности – шумарства (шумске куће, лугарнице, расадници); узгоја дивљачи и рибе (хранилишта, склоништа, мрестилишта); водопривреде; саобраћаја; заштите од елементарних непогода (склоништа);

- објеката на којима се одржавају сточне пијаци, сајмови и изложбе;

- објеката инфраструктуре и саобраћајница уз сагласност надлежног министарства;

- станица за напајање течним горивом и гасних станица;

- због проширења грађевинског рејона, у складу са просторним/урбанистичким планом.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена - садржаји и објекти који нису наведени у претходним ставовима и све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства). Забрањено је дубоко фундаирање објеката, изградња подземних етажа и употреба био-неразградивих или материјала који у фази труљења ослобађају токсичне материје. Забрањена је и изградња објеката који својом величином и изгледом нарушавају амбијенталне вредности, као и објеката који не испуњавају услове заштите природе и еколошке услове.

Општи услови за објекте на пољопривредном земљишту:

- 1) за појединачне објекте у функцији пољопривреде:

- максимална бруто површина ових објеката утврђује се према односу 1 m² бруто површине објекта на 50 m² парцеле;

- удаљеност привредних објеката од насеља не може бити мања од 500 m од грађевинског подручја насеља и туристичких центара. Одредба о минималној удаљености од

грађевинског подручја не односи се на стакленике и пластенике;

- привредне зграде за узгој стоке не могу се планирати у насељу. Минимална удаљеност грађевина за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша од грађевинског подручја насеља износи 500 m;

- објекти за интензивни узгој стоке, перади и крзнаша које имају преко 50 условних грла се не могу градити на заштићеним подручјима природе и на подручју водозаштитних зона;

- остала правила за изградњу ових објеката утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;

2) за стамбене објекте пољопривредног домаћинства:

- на пољопривредном земљишту може се организовати пољопривредно домаћинство и то са стамбеним и економским двориштем на парцели;

- изградња пољопривредног газдинства дозвољава се на парцелама индивидуалних пољопривредних произвођача у виду изградње нових или доградње и адаптације постојећих пољопривредних газдинстава;

- не дозвољава се изградња нових пољопривредних газдинстава на просторима коридора планираних инфраструктурних капацитета који су дефинисани важећом просторно планском документацијом, на просторима специјалне намене и просторима заштићених делова природе и заштићених културних добара;

- грађевински део газдинства простора, односно грађевински објекти морају бити удаљени од јавних саобраћајница у складу са прописима који регулишу област саобраћајне инфраструктуре;

- препоручује се да грађевински објекти буду изграђени од чврстог материјала и да буду приземни (са подрумом);

- препоручује се просторно раздвајање стамбеног и економског дела газдинства, а нарочито објеката намењених сточарској производњи, као и подизање заштитног зеленила;

- ниво опремљености простора биће усклађен са могућностима дате локације и могућностима власника да финансира изградњу и опремање објеката и простора;

- препоручује се висок ниво опремљености газдинства који подразумева: изграђен приступни пут са чврстом подлогом; подигнуту ограду око грађевинског дела газдинства; обезбеђено снабдевање питком водом и изграђеност одговарајућих водоводних инсталација у стамбеном објекту и објектима сточарске производње; регулисање одвођења отпадних вода; просторно разграничење стамбеног и баштенског дела од дела намењеног сточарској производњи; уређен простор за одлагање чврстог дела сточног отпада; изграђен објекат за прикупљање осоке; поплочан дворишни плато стамбеног дела и дела намењеног за сточарску производњу.

Слика 1: Правила за организацију сеоског друштва

ПРАВИЛА ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ СЕОСКОГ ДВОРИШТА

Стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница, септичке јаме, бунари, ограде и слично).

Растојање грађевинске од регулационе линије за стамбени објекат износи за нови слободностојећи објекат најмање 5 m с тим да се растојање може другачије одредити кроз локацијске услове

- за стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се локацијским условима;

- најмање дозвољено растојање габарита стамбеног објекта и линије суседне парцеле износи 4 m;

3) за економске објекте пољопривредног домаћинства:

- економски објекти у економском дворишту су производни објекти за прераду пољопривредних производа и објекти за складиштење пољопривредних производа: пушнице, сушнице, кош, амбар, магацин хране објекти за смештај стоке (сточне стаје - живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници и објекти намењени исхрани стоке, и сл);
  - помоћни објекти уз економске објекте су гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, испусти за стоку, ђубришне јаме – ђубришта, пољски клозети, и сл);
  - локацијским условима утврђује се позиција економских и помоћних објеката у односу на грађевинску линију уз примену најмањих дозвољених растојања у овим правилима;
  - растојања за нове помоћне и економске објекте у односу на границу суседне парцеле када се економски објекти и економско двориште суседних парцела, непосредно додирују, износи најмање 1,5 m;
  - када се економско двориште једне парцеле непосредно наслања на стамбено двориште друге парцеле (за нове објекте), примењују се правила о међусобној удаљености објеката;
  - међусобна удаљеност објеката износи од стамбеног објекта до сточне стаје, најмање 15 m, од стамбеног објекта до ђубришта и пољског клозета најмање 20 m;
  - друга међусобна растојања економских и помоћних објеката зависе од облика организације економског дворишта, уз услов да прљави објекти буду оријентисани тако да доминантни ветрови дувају од чистих објеката;
  - живи извор воде на парцели мора бити на вишој коти од ђубришта и пољског клозета, а најмање растојање износи 20-25 m;
- 4) за објекте на којима се одржавају сточне пијаци, сајмови и изложбе морају се испунити следећи услови:
- да се налазе изван насеља;
  - да се не граде на земљишту које је подводно и угрожено од поплава;
  - да имају везу са јавним путем;
  - да нису за последњих 20 година служили за сточна гробља и јавно ђубриште;
  - да има посебно издвојен простор за животиње за које се приликом контроле утврдило да су заражене или су сумњиве на заразу;
  - препоручена величина простора зависи од обима и врсте промета животиња водећи

рачуна да се просечно одређена површина повећа за 15% површине на име путева, манипулативних и санитарних објеката: по грлу крупних животиња 2 m²; по телету 1,2 m²; по овци, односно свињи преко 50 kg, 1 m²; по јагњету и прасету 0,5 m²;

5) за објекте инфраструктуре и саобраћајнице у складу са просторним или урбанистичким планом;

6) за изградњу због проширења грађевинског рејона у складу са просторним или урбанистичким планом;

7) за станице за напајање течним горивом и гасне станице у складу са правилима за станице за напајање течним горивом и гасне станице из правила грађења на грађевинском земљишту из овог просторног плана, искључиво у складу са законом.

Посебни услови за појединачне објекте у функцији пољопривреде

Пољопривредним објектима сматрају се објекти намењени ратарској, сточарској, повртарској, воћарско-виноградарској, рибњачкој и осталим видовима пољопривредне производње.

Избор локације за изградњу пољопривредних објеката извршити након потпуне анализе природних карактеристика (педолошких, геолошких, метеоролошких, хидролошких, рељефа и др.)

При избору локације за изградњу пољопривредних објеката водити рачуна о квалитету земљишта и где год је то могуће објекте лоцирати на земљиштима нижих бонитетних карактеристика.

За све пољопривредне објекте већих капацитета неопходна је израда Студије утицаја објеката на животну средину.

Виноградарске и воћарске куће

На парцели плодног земљишта, која је према начину коришћења сврстана у културу воћњак, односно виноград, дозвољена је изградња воћарско-виноградарске кућице, бунара, пољског WC-а, оставе за смештај алата, воћа и поврћа, цвећа и слично, уз обезбеђивање следећих услова:

- минимална величина парцеле на којој се може одобрити изградња ових објеката износи 2500,0 m²;
- најмање 70% површине парцеле мора се користити као виноград, воћњак, повртњак или цвећњак;
- површина воћарско-виноградарског објекта износи максимум 30,0 m²;
- дозвољена је изградња надстрешнице, лође, трема, пергола испред и у склопу објекта, који уколико нису застакљени или затворени, не улазе у састав дозвољене површине објекта;

- спратност објекта је П+Пк;
  - објекат може имати подрум или сутерен, уколико то геотехнички и хидротехнички услови дозвољавају;
  - објекат треба градити претежно од лаких материјала, са већом употребом природног материјала, а форму објекта прилагодити традиционалном облику овог поднебља;
  - кров мора бити кос без назитка (нагиб крова мин. 30°, а макс. 40°), са покривачем од црепа, ћерамиде, теголе и слично;
  - минимална удаљеност од објекта суседне парцеле је 1,0m а од суседног објекта 10m.
  - ограда може бити жива зелена или транспарентна (жичано плетиво и сл. комбиновано са зеленилом), висине 1,4 m, која се поставља тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде;
  - површина оставе за смештај грожђа, воћа и поврћа, механизације и алата, може бити максимум 100,0 m², а спратности П (приземље);
  - минимална удаљеност објекта од границе суседне парцеле је 1,0 m а од суседовог објекта 10,0 m.
- У воћарско – виноградарским зонама могућа је изградња објекта локационо везаних за сировинску основу (прерада и финална обрада производа), као и објекта намењених туризму (формирање атрактивног и туристичким потребама примереног туристичког производа), уз обавезну израду урбанистичког плана.

Стакленици, пластеници

У циљу побољшања пољопривредне производње на пољопривредном земљишту је дозвољена изградња или постављање стакленика и пластеника.

Минимална удаљеност оваквих објекта од међних линија је 5,0m.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,20m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Објекти намењени ратарско-повртарској производњи и објекти за смештај пољопривредне механизације, репроматеријала, смештај и чување готових пољопривредних производа (пољопривредне економије, машински парк).

Овим објектима сматрају се објекти за смештај пољопривредне механизације, објекти за складиштење пољопривредних производа, објекти за производњу и прераду пољопривредних производа и остали објекти у функцији ратарско-повртарске производње.

Објектима за смештај пољопривредне механизације сматрају се затворени простори и

надстрешнице у којима се смешта механизација ради чување и одржавања.

Објектима за складиштење сматрају се све врсте складишта (силоси, трапови, подна складишта, хладњаче и др.).

Минимална удаљеност ових објекта од магистралног пута је 20 m, а од регионалног 10m.

Минимална удљеност објекта од суседне парцеле је 10m.

Максимални индекс заузетости парцеле је 30, максимални индекс изграђености је 0,3.

Максимална спратност објекта је П+0, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Минимална величина парцеле за изградњу ових објекта дефинише се величином самог објекта и не може бити мања од 0,5ha.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,20m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Дозвољена је изградња наведених објекта уз примену хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова и комплетну инфраструктурну опремљеност: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Ови објекти условљени су са провером инфраструктурне опремљености и израдом процене утицаја објекта на животну средину.

Задржавају се постојећи простори ратарских економија за смештај пољопривредне механизације, уз примену законски прописаних услова.

Постојећи комплекси за ратарску производњу могу се реконструисати и дограђивати. Уређење постојећих комплекса могуће је за све случајеве у којима је дефинисан приступ комплекса на јавну саобраћајну и комуналну инфраструктуру.

За прање објекта и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:

- атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања,
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објекта и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- фекалне воде сакупљати у одвојене септичке јаме или испуштати у канализацију.

Фарме-објекти за узгој стоке

Фарма, према Правилнику о ветеринарско-санитарним условима објеката за узгој и држање копитара папкара, живине и кунића ("Службени гласник РС", бр. 81/06) јесте *газдинство у коме се држи или узгаја 20 и више грла копитара, папкара (20 и више грла говеда, 100 и више грла свиња, 150 и више грла оваца и коза) или 350 и више јединки живине и кунића* и може да се гради на:

- локацији која се налази на подручју и у зони која, у зависности од врсте и броја животиња, као и еколошких услова не угрожава, нити би била угрожена од стамбених и других објеката у ближој или даљој околини,
- компактном земљишту које не сме бити подводно и које мора имати добре отоке атмосферских вода,
- локацији која се налази изван зоне која може бити угрожена поплавом и клизањем терена.

Удаљеност фарме од грађевинског реона, спортско-рекреативних и других јавних комплекса, као и међусобна удаљеност фарми различите врсте стоке, мора бити у складу са Законом и правилницима који регулишу ову област.

Изградњу и реконструкцију објеката пољопривредне производње (фарми) вршити имајући у виду и следеће услове за избор локације:

- објекте треба лоцирати на мање квалитетним типовима земљишта, а уколико ово није могуће према предностима осталих локационих фактора,
- локацију одабирати у складу са морфолошким условима и потребама функционисања фарме, могућностима прикључка на саобраћајну и осталу техничку инфраструктуру (предност дати равнијим теренима када су у питању веће фарме, локацијама које имају могућност обезбеђења комбиноване исхране за крупније животиње у близини ливада и пашњака нпр., могућност лаког приступа уз атарске и друге путеве, могућност трајног решења прихвата површинских и подземних вода – у непосредној близини канала

Фарма мора да буде изграђена тако да омогући одговарајуће микроклиматске и зоохигијенске услове зависно од врсте животиња.

На фармама је дозвољена изградња економских објеката у функцији сточарске производње, уз примену санитарно-ветеринарских, хигијенско-техничких, еколошких, противпожарних и других услова, комплетну инфраструктурну опремљеност и уз примену прописа за овакву врсту објеката.

Сви објекти намењени држању и узгоју стоке морају бити пројектовани и грађени према нормативима и стандардима за изградњу ове врсте објеката.

Круг фарме мора да:

- буде довољно простран, да одговара капацитету, броју и величини изграђених објеката како би се обезбедила њихова функционална повезаност и међусобна удаљеност;
- Величину парцеле дефинисати спрам капацитета и врсте производње, с тим да се мора обезбедити довољно простран круг који ће омогућити повезаност свих делова фарме.
- Максимални индекс заузетости парцеле је 30, максимални индекс изграђености је 0,3.
- Минимална удаљеност економских објеката од суседних парцела је 10,0m.
- Максимална спратност објеката је П+Пот.
- у оквиру фарме морају се обезбедити два одвојена блока и то технички део (објекти за запослене, пословни објекти, објекат за боравак као и потребни пратећи објекти - котларнице, машинске радионице, складишта, просторије за ветеринарске прегледе, посебан простор за принудна клања, одлагање угинулих животиња и др.) и изоловани производни део (објекти за узгој стоке који морају бити подељени по категоријама стоке и то за приплодне животиње, за узгој подмлатка и за тов);
- има улаз који је контролисан или под надзором и на којем се обавезно води евиденција о уласку и изласку људи, животиња и возила из круга фарме;
- буде ограђен оградом висине максимум 2,20 m која спречава неконтролисан пролазак људи и животиња; ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.
- буде уредно и редовно одржаван.

Комплекс фарме мора бити обезбеђен свом потребном инфраструктуром: санитарном водом, унутрашњом канализационом мрежом, електроенергетским инсталацијама унутрашњим саобраћајницама, приступним путевима и др.

Повезивање фарми са мрежом јавних саобраћајница обезбедити приступним путем минималне ширине 5,0m. На уласку на фарму изградити дезинфекциону баријеру минималне дужине 5,0m.

Путеви (спољни и унутрашњи) морају да испуњавају следеће услове:

- прилазни путеви и путеви у кругу фарме морају да буду довољно широки и изграђени од чврстог материјала или морају да имају подлогу од шљунка;
- испред сваког објекта на фарми мора бити бетонирана или асфалтирана површина за лакше кретање возила;
- путеви у кругу фарме морају бити погодни за чишћење и прање, а уз њих мора да се налази довољан број хидраната и сливника;

- унутрашње саобраћајнице градити тако да се обезбеди кружни саобраћај и да се одвоје правци допреме хране и одвоза животиња и ђубрета: путеви који се користе за довоз животиња, хране за животиње, чистих простирки и опреме не смеју да се укрштају са путевима који се користе за одвоз стајског ђубрива, отпадних вода и лешева животиња.

Такође, фарма мора бити снабдевена довољном количином воде за пиће из јавног водовода или сопственог бунара, која мора бити контролисана и мора испуњавати стандарде прописане за пијаћу воду.

Обавезна је изградња унутрашње и спољне хидрантске противпожарне мреже.

За прање објеката и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:

- атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања,
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објеката и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- фекалне воде сакупљати у одвојене септичке јаме или испуштати у канализацију.

Простор за одлагање и збрињавање стајског ђубрива из објекта мора бити смештен, односно изграђен тако да се спречи загађивање околине и ширење узрочника заразних болести животиња и људи, насупрот правцу главних ветрова и мора да буде удаљен најмање 50 m од објекта за узгој животиња.

Фарма са више од 100 условних грла копитара и папкара мора да има одвојен колски и пешачки улаз.

На колском и пешачком улазу морају бити изграђене дезинфекционе баријере димензија 6,0 x 3,0 x 0,25 m и 1,0 x 0,5 x 0,05 m и испуњене воденим раствором дезифицијенса.

Дезинфекционе баријере морају бити изграђене на начин који омогућава њихово чишћење и прање, као и испуштање раствора кроз дренажни отвор.

На фарми је неопходно обезбедити и простор, односно просторије за смештај, сортирање и складиштење хране за животиње.

Постојећи комплекси за сточарску производњу могу се реконструисати и дограђивати. Уређење постојећих комплекса могуће је за све

случајеве у којима је дефинисан приступ комплекса на јавну саобраћајну и комуналну инфраструктуру. За прање објеката и путева може се користити и вода која не испуњава прописане стандарде за пијаћу воду.

Одвођење отпадних вода вршиће се тако што ће се:

- атмосферске воде уливати у канализацију или у природни реципијент без пречишћавања,
- отпадне воде које настају током производног процеса или прања објеката и опреме обавезно сакупљати у водонепропусне испусте и пречишћавати пре испуштања у природне реципијенте;
- одвод отпадне воде на обрадиве површине мора бити у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;
- фекалне воде сакупљати у одвојене септичке јаме или испуштати у канализацију.

Постојеће фарме које не могу да задовоље прописане мере за коришћење, пренамениће се у друге садржаје везане за пољопривредну производњу.

Објекти за потребе гајења и приказивања старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња

Овакви објекти се могу формирати по принципу салаша.

Уколико се на локацији граде сточне стаје, удаљеност од грађевинског реона, спортско-рекреативних и других јавних комплекса мора бити у складу са Законом и другим парвильницима који регулишу ову област.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 10,0m.

Максимална спратност објеката је П+Пот, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Максимални индекс заузетости парцеле је 30%, максимални индекс изграђености је 0,3.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,20m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Комплекс, мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Објекти за гајење печурки и пужева

Изградња оваквих објеката је усмерена на мање квалитетном земљишту, а у складу са нормама и правилницима који регулишу ову област.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 10,0m.

Максимална спратност објеката је П+Пот, са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 2,20m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0m од међне линије.

Комплекс, мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Рибњаци

Избор локације за изградњу рибњака вршити након претходних анализа расположивих количина и квалитета воде која ће се користити за пуњење рибњака.

За подизање рибњака на обрадивом пољопривредном земљишту потребна је сагласност министарства за пољопривреду, уз следеће основне техничке услове:

- границе рибњака морају бити означене видљивим ознакама,
- рибњак мора да располаже уређајима за упуштање и испуштање воде, уређајима за регулисање нивоа воде, као и уређајима који спречавају пролаз риба, рибље млађи и икре у или из рибњака,
- рибњак мора бити заштићен од поплава;
- за уклањање смећа и штетних отпадака из рибњака мора постојати уређено место или изграђен технички уређај, који онемогућава загађење рибњака и његове околине;
- приликом изградње одвојити окна по категоријама у складу са технологијом производње, младичњаке, товилишта и зимовнике;
- у саставу рибњака морају да постоје уливно-изливни објекти, уставе, аератори, хранидбене платформе и насипи који спречавају продор спољних вода у комплекс рибњака;
- у оквиру техничког дела неопходно је обезбедити посебну просторију за ветеринарске прегледе и дневно праћење здравственог стања и прираста популације;
- уколико постоји могућност комплекс рибњака треба да буде ограђен.

Објекти намењени преради и финалној обради пољопривредних производа

Изградња производних објеката могућа је на земљишту од VI и више, бонитетне класе, ради груписања објеката, односно комплекса који у погледу простора, саобраћаја, инфраструктуре или

радног процеса, могу потенцијално да угрозе стање животне средине у насељима.

Организација оваквих објеката је омогућена и на постојећем изграђеном земљишту које се користи као пољопривредна економија или фарма, а у складу са прописима и нормама који дефинишу одређену делатност.

Објекти намењени преради и финалној обради производа пољопривредне производње, се могу градити и уз пољопривредне објекте, како би се заокружио производни циклус, а у складу са прописима и нормама.

Новоформирани комплекс прераде и финалне обраде пољопривредних производа, мора имати довољно простора за потребе одвијања производног процеса, одговарајућу комуналну инфраструктуру и мора задовољити услове заштите животне средине (земље, воде и ваздуха).

Морају имати: приступни пут са тврдом подлогом мин. ширине 5,0m до мреже јавних путева; морају бити снабдевени инсталацијама неопходним за производни процес; загађене отпадне воде морају се претходно пречистити пре испуштања у природне реципијенте; неоргански отпад мора се одвозити на одговарајуће депоније, а органски на даљу прераду.

У оквиру зоне, комплекса или парцеле могу се планирати пословни објекти, производни, складишни, економски, услужни и објекти снабдевања.

Индекс изграђености треба да је макс. 1,0 а индекс искоришћености земљишта макс. 70.

Дозвољена спратност објеката је: за производне П, П+1; за пословне П, П+1; за складишне П и за економске П.

Узгајалишта дивљачи

У атару се дозвољава подизање и постављање објеката за прихват, негу и исхрану дивљачи током целе године, као и објекти за прехранивање током зимског периода.

Уколико се граде на пољопривредном земљишту минимална парцела комплекса је 1,0 ha, или се задржава постојећа парцела, поштујући прописане услове Закона о пољопривредном земљишту.

Максимални индекс заузетости парцеле је 50%. Максимална спратност објеката је П+Пк са изградњом подрума, уколико то хидролошки услови дозвољавају. Минимална удаљеност објеката од суседне парцеле је 10,0 m.

Парцеле се могу ограђивати транспарентном оградом висине максимално 1,8 m. Ограда и стубови ограде се постављају на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије.

Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације, водонепропусна септичка јама и др.

Визиторски центри

Објекте за едукативно туристичку презентацију природних вредности визиторске центре на пољопривредном земљишту унутар заштићеног подручја, планирати као монтажно-демонтажне објекте чије је коришћење и изградња пратећих инфраструктурних објеката на начин којим се не угрожавају природне вредности.

Визиторски центар је се састоји од осматрачнице са терасама за осматрање на одређеним нивоима али и са наткривеним простором за седење, у виду летње учионице. Спратност објеката је II, с тим што се висина осматрачница одређује по потреби. У градњи садржаја визиторског центра треба да доминира дрво и то као материјал од којих ће се изводити како конструктивни елементи, тако и фасаде, кровни покривач, па чак и урбани мобилијар.

Комплексе опремити саобраћајном и осталом комуналном инфраструктуром такође у еко коинцепту, усаглашено са условима заштите природе из овог Плана

Ловачке куће и ловни објекти

За изградњу ове врсте објеката на пољопривредном земљишту примењују се правила из поглавља Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА 2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 2.1. ПРАВИЛА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ 2.1.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ.

Изградња ловачких кућа и ловних објеката дозвољава се само ловачким удружењима и ловачким друштвима у оквиру ловишта којим газдују

2.1.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумско земљиште јесте земљиште на коме се гаји шума, земљиште на коме је због његових природних особина рационалније гајити шуме, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима утврђеним законом.

Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши:

- када је то утврђено планом развоја шумског подручја;
- ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;
- ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;
- у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;
- ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари;
- ради изградње објеката у функцији туризма, у складу са урбанистичким пројектом или урбанистичким планом;
- ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (у складу са законом и Закључком Скупштине општине Владичин Хан донетим на седници одржаној дана 22.12.2019. године Број 06-175/12/19-1) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha;
- ради заштите људи и материјалних добара од елементарних непогода и у функцији одбране земље.

Промена намене шума врши се у складу са законом уз сагласност надлежног министарства.

Врста и намена објеката који се могу градити - на шумском земљишту, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољена је изградња:

- објеката у функцији шумске привреде и ловства и узгоја дивљачи (ловно-технички објекти за лов и контролу бројног стања дивљачи) и објеката за одржавање и експлоатацију шума;
- стамбених и економских објеката сопственика шума на површини до 10 ари;
- објеката у функцији туризма и рекреације, са пратећим објектима и партерним уређењем (шанк-барови, надстрешнице, одморишта, стазе, просторије за опрему и сл.);
- објеката инфраструктуре и саобраћајница у складу са режимима заштите природе;
- обновљивих извора енергије малих капацитета;
- станица за напајање течним горивом и гасних станица уз јавне путеве у складу са режимима заштите природе;
- због проширења грађевинског рејона насеља у складу са планом и режимима

коришћења простора, односно зонама и степенима заштите.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена - на шумском земљишту је забрањена градња, осим за намене предвиђене Просторним планом (поштујући одредбе Закона о шумама и услове Јавног предузећа „Србијашуме“), уз максималну заштиту шумског земљишта у заштитним шумским подручјима, а уз омогућавање градње на оном шумском земљишту које не ужива висок степен заштите и пружа могућност за развој шумске привреде, туризма и ловства.

Општи услови за објекте на шумском земљишту:

- услови за формирање парцеле: шумска парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену;
- положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле: минимално растојање од објекта до границе парцеле општинског и некатегорисаног пута је 5 m, до парцеле ДП II реда 10 m, а до парцеле ДП I реда 20 m;
- урбанистички параметри: највећи дозвољени индекс заузетости = 10%; максимална бруто развијена грађевинска површина објеката на парцели износи 600 m²; максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних пратећих објеката, као и објеката у функцији ловства и узгоја дивљачи је 50 m²;
- спратност и висина објеката: максимална спратност објеката је П+Пк, са максималном висином од 9 m (7 m за пратеће објекте);
- услови за изградњу других објеката на парцели: могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;
- услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила: приступ парцели на јавну саобраћајницу се остварује непосредно, преко приступног/шумског пута, или посредством службености пролаза. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор на сопственој парцели, изван површине јавног или шумског/приступног пута;

- оградња: ради заштите од животиња, дозвољено је оградња непосредног окружења објеката по процени корисника објекта, заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m; оградња парцела на шумском земљишту није дозвољено, осим привремено у циљу заштите ретких и проређених врста дивљачи;
- архитектонско обликовање: архитектонско обликовање објеката прилагодити природном амбијенту (шумско окружење, ловиште) и традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала;
- услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови: у току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама.

За објекте чија се изградња дозвољава важе следећа посебна правила грађења:

- 1) за објекте у функцији шумске привреде и ловства:
  - изградња мора бити усаглашена са плановима газдовања шумама у складу са законом;
  - величина појединачних објеката макс. 100 m² у основи бруто;
  - висина објеката до П+1;
  - материјал за изградњу природан и прилагођен шумском окружењу;
  - да имају везу са јавним путем;
  - остала правила за изградњу ових објеката утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;
- 2) за економске или стамбене објекте сопственика шума на површини до 10 ари;
  - могу се градити објекти наведени под 2.2.1. Правила за објекте стамбене намене, ове главе, у складу са режимима заштите природе;
- 3) за објекте у функцији туризма и рекреације (у складу са планом детаљне регулације или урбанистичким пројектом)
  - могу се градити објекти наведени у поглављу Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА 2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 2.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ОБЈЕКТЕ 2.2.2.8. Објекти

туристичке и спортско-рекреативне намене по правилима из тог поглавља.

- објекти би се градити на атрактивним локалитетима - врховима брда, коса, на акропољским позицијама и у близини шуме. Поред тога, дозвољена је изградња продавница (сувенира и др. садржаја), као и дечијих и спортских демонтажних објеката;
  - локалитети за нове објекте одредили би се у даљем процесу истраживања, кроз комплексну валоризацију природних услова, техничких и економских могућности;
  - у туристичким зонама планина Кукавица, предео Јовачких језера, планирана је изградња омладинског дома, угоститељских, спортских, и забавних садржаја, за планинарски дом могућа је изградња потковља.
  - примењени материјали треба да су дрво, камен и сл. прилагођени шумском окружењу;
  - приликом пројектовања и изградње објеката водити рачуна да се исти уклопе у амбијенталну целину.
  - услов за изградњу је да комплекси имају везу са јавним путем, а за све друге опције предвиђа се обавеза израде урбанистичког плана;
  - у оквиру зона предвидети подизање појасева заштитног зеленила,
  - остала правила за изградњу ових објеката утврђују се урбанистичким пројектом а у складу са законом и одговарајућим подзаконским актима;
  - за изградњу ових објеката неопходна је израда урбанистичког пројекта а у складу са законом, а уколико је потребно документи шумско-привредних основа ће се прилагођавати планским решењима која су предвиђена Просторним планом;
- 4) за објекте инфраструктуре и саобраћајнице и обновљиве изворе енергије у складу са просторним или урбанистичким планом;
- 5) за станице за напајање течним горивом и гасне станице у складу са правилима за станице за напајање течним горивом и гасне станице из правила грађења на грађевинском земљишту из овог просторног плана, искључиво у складу са законом;
- 6) за изградњу због проширења грађевинског рејона у складу са просторним или урбанистичким планом;
- 7) За формирање заштитних шумских појасева на контакту:
- изграђених стамбених зона и планираних привредних зона;

- зона планираних за стамбену изградњу и планираних привредних зона; и
  - канала и планираних привредних зона
- одређује се минимална ширина од 10m и то увек у оквиру привредних зона.

Посебни услови за објекте на шумском земљишту

Ловишта и ловачке куће

Изградња ловних објеката ће се вршити у складу са ловном основом регистрованих ловишта.

У ловиштима предвидети:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- ограђивање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно-производних објеката;
- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи. Подизањем једногодишњих или вишегодишњих засада на мањим површинама у ловишту створити услове који ће пружити уточиште, заклон и исхрану дивљачи. Једногодишње ремизе заснивати од различитих група једногодишњих биљака (легуминоза, властистих трава или коренасто-кртоластих биљака). Вишегодишње ремизе подизати од мешовитих вишеспратних дрвенастих врста у зависности од услова средине. Вишегодишње ремизе ће сем стварања бољих услова за заштиту дивљачи, имати економску функцију (кроз пласман дрвне масе) и већу концентрацију дивљачи на малом простору;
- изградњу еколошких прелаза у виду специјалних техничко-технолошких решења у оквиру саобраћајне и друге инфраструктуре, ради стварања еколошких коридора за кретање ниске и крупне ловне дивљачи.

Ловачке куће и ловно-производни објекти на шумском земљишту се могу градити у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства, применом правила уређења и грађења из овог Просторног плана.

Ловачке куће

Ловачке куће, односно ловачки домови, могу се градити на шумском земљишту када је то утврђено планом развоја шумског подручја. Објект мора бити у складу са овим Просторним планом, под условом да не изазове трајна оштећења, загађивање или на било који други начин деградирање заштићених природних добара и животне средине.

Морају се обезбедити: прикључење парцеле на јавни/некатегорисани пут, снабдевање водом, електричном струјом и водонепропусна септичка јама. Максимална БРГП објекта је 100 m², а дозвољена спратност је П+Пк. Спољашњом обрадом објекта (применом природних материјала, примерених, пастелних боја и поштовањем карактеристика традиционалне архитектуре) тежити уклапању објекта у околни пејзаж.

Ловно-производни објекти - фазанерије

Ловно-производни објекти у виду фарми за производњу фазанске дивљачи могу се градити на шумском и пољопривредном земљишту. Локације и објекти за ову намену морају испуњавати ветеринарско-санитарне услове прописане за узгој ове врсте дивљачи, а изградњом објеката и делатношћу не смеју се угрозити природне вредности и животна средина.

Дозвољена спратност објеката је П, а минимална удаљеност објеката од суседне парцеле је 10,0 m. Комплекс мора бити минимално комунално опремљен: приступни пут, санитарна вода, електроинсталације и водонепропусна септичка јама. Дозвољено је ограђивање транспарентном оградом, висине макс. 1,8 m, постављеној на граници парцеле, односно на удаљености од минимум 1,0 m од међне линије, уколико се граничи са обрадивим пољопривредним земљиштем.

2.1.3. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Водно земљиште је земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја. Водно земљиште обухвата и напуштено корито, пешчани и шљунчани спруд који вода повремено плави, као и земљиште које вода

плави услед радова у простору (преграђивања текућих вода, експлоатације минералних сировина и др.). Подручје заштићено од поплава је појас земљишта између речног корита и одбрамбеног насипа (инундационо подручје), чији је саставни део и заштитни појас са шумом или заштитним зеленилом.

Водно земљиште у зони обала водотокова и хидроакмулација дефинисано је положајем регулационе линије насипа или обалоутврде за регулисане делове корита, односно границом водног земљишта утврђеном Законом о водама за нерегулисане делове корита.

Врста и намена објеката који се могу градити - уз водна земљиште дозвољена је изградња ради рекултивације као и уређења простора који је неуређен и зарастао у жбуње чиме је онемогућен прилаз до водене површине, или рекултивација простора, који се користи за депоновање отпада, а првенствено у намену рекреације, риболова, за проширење постојеће хидрофилне вегетације, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа. Уз сва водна земљиште, осим у зонама у којима је режимом заштите забрањена градња, дозвољена је:

- изградња објеката у функцији водопривреде, одржавања водотока и пловних путева, речног саобраћаја;
- изградња објеката за експлоатацију речног материјала, према решењима плана у складу са законом;
- изградња објеката рибњака;
- изградња објеката система за пречишћавање отпадних вода;
- изградња објеката инфраструктуре и саобраћајница, и то: саобраћајних површина (јавни и приступни путеви, путеви за потребе водопривреде, уређене стазе за кретање у природи);
- мреже и објеката инфраструктуре у складу са просторним и урбанистичким планом;
- формирање заштитног зеленог приобалног појаса, у функцији заштите приобалних зона од ерозије земљишта.
- изградња објеката туризма и рекреације, пратећих објеката (шанк-барова, просторија за пресвлачење), дрвених сојеница и надстрешница, објеката партерног уређења (спортских терени, опрема, мобилијар, плажа и сл.) према решењима плана.

За изградњу објеката у водном земљишту, на простору за који се не планира израда урбанистичких планова, локацијским условима ће се дефинисати услови за уређење и изградњу, а у

складу са законима и прописима.

За изградњу објеката у водном земљишту, на простору за који се не планира израда урбанистичких планова, потребно је, у складу са законским прописима, спровести процену потребе израде и у складу са тим израду Студије процене утицаја на животну средину.

Уз воде и водозахватне површине могу се градити објекти за туристичко-рекреативне сврхе; пратећи објекти (шанк-барови, просторије за пресвлачење и сл.); дрвене сојенице и настрешнице; и партерно уређење (спортски терени, опрема, мобилијар, плаже, и сл.), уз сагласност надлежног министарства.

Уз поједина водна земљиште дозвољена је изградња:

У зони у долини реке Јужне Мораве узводно од Владичиног Хана рекултивација и уређење простора, који је сада неуређен и зарастао у жбуње чиме је онемогућен прилаз до водене површине, врши се у складу са поставкама овог ППО: река и земљиште уз њу се може користити за рекреацију, риболов и локално у дефинисаним зонама за експлоатацију шљунка и песка из наноса Јужне Мораве, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа;

У зони у долини реке Јужне Мораве и њених притока у зони Владичиног Хана уређује се и гради у складу са просторним и урбанистичким планом, а првенствено је намењена туризму, рекреацији и комуницирању пешачким и бицикличким саобраћајницама;

У зони у долини реке Јужне Мораве низводно од Владичиног Хана рекултивација простора, који се сада користила за депоновање отпада, уређује се и гради у складу са просторним планом или урбанистичким планом, а првенствено је намењена рекреацији, риболову и локално у дефинисаним зонама за експлоатацију шљунка и песка из наноса Јужне Мораве, у складу са условима надлежне водопривредне организације и других надлежних органа;

Долина реке Врле од Житорађа до Владичиног Хана уређује се у складу са просторним планом, а првенствено је намењена за пољопривреду и постојећу хидрофилну вегетацију;

Долине осталих притока Јужне Мораве (река Јовачка, Лепеничка, Калиманка, Рдовска, Летовишка, Цепска, Козничка, Кукавачка, Богошевска, Врбовска и Јелаиничка) простор се уређује у складу са поставкама овог ППО.

Компатибилни садржаји и врсте објеката су: партерни објекти (терени за спорт и рекреацију без ограда и трибина, са одговарајућом опремом,

мобилијаром, и сл.); пратећи објекти (надстрешнице, просторије за опрему, одморишта, и сл.); објекти на води (воденице, ваљарице, и сл.), уз обавезу израде хидрауличких прорачуна (ови објекти не смеју да утичу на пропусну моћ корита, у смислу пропуштања таласа великих вода); наглашава се да на подручју просторног плана (у складу са Закључком Скупштине општине Владичин Хан донетим на седници одржаној дана 22.12.2019. године Број 06-175/12/19-1) нису планиране локације за мале хидроелектране.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена - на водном земљишту је забрањена изградња стамбених, пословних, производних и других објеката чије отпадне материје могу загадити воду и земљиште, или угрозити безбедност водопривредне инфраструктуре, као и објеката којима се смањује пропусна моћ корита. Већ саграђени објекти морају бити уклоњени о трошку власника, при чему први приоритет има уклањање објеката који су саграђени на насипима, у зони њихових ножица или у њиховој непосредној близини.

Забране и ограничења коришћења водног земљишта прописана су Законом о водама (Сл.гл. РС, број 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 98/18-др.закон).

Водно земљиште се може користити без водопривредне сагласности као пашњак, ливада и ораница, за засаде воћњака, винограда или плантажних засада брзорастућих лишћара.

На водном земљишту је дозвољено партерно уређење терена (спортски терени, бицикличке стазе, лаки туристички објекти – настрешнице, видиковци), као и грађење свих објеката водне инфраструктуре: ојачања насипа, дренажни системи и системи за пречишћавање вода;

Заштитни насипи се не смеју користити за било какве видове транспорта, осим за послове одржавања система заштите од вода. На насипима је дозвољена и пожељна реализација бицикличких стаза, које су део европских коридора такве намене.

У зонама изворишта за водоснабдевање, успостављају се зоне заштите, у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања (Сл. гласник РС бр. 92/08).

У вези планирања коришћења водних ресурса и водног земљишта наглашава се да су изворишта водоснабдевања под строгом заштитом од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност и здравствену исправност воде. Планом се задржавају и поштују утврђене зоне санитарне заштите изворишта воде која се користи за

снабдевање становништва водом за пиће, као и прописани режими коришћења простора у складу са законским прописима. У зонама изворишта није дозвољено грађење производних погона и других објеката који као отпадне воде имају нутријенте и/или друге загађујуће материје. За остала изворишта воде за пиће морају се прогласити зоне санитарне заштите и режими коришћења простора у складу са прописима.

У складу са Закона о водама, земљиште и водене површине у подручју шире и уже зоне заштите изворишта водоснабдевања штите се од намерног или случајног загађивања. Обавезно је уређење и одржавање уже зоне заштите изворишта, које обухвата редовну контролу наменског коришћења земљишта:

- У ужој зони санитарне заштите је: обавезно уређење и одржавање, површинско уређење терена, уклањање нехигијенских објеката, реконструкцију или доградњу постојећих стамбених, инфраструктурних и привредних објеката ради обезбеђивања потребног степена заштите околине, забрану грађења нових објеката који нису у функцији водоснабдевања, забрану складиштења чврстог, индустријског и опасног отпада, забрану транспорта опасних и штетних материја, забрану употребе вештачких ђубрива и хемијских средстава у пољопривредној производњи и редовну контролу наменског коришћења земљишта.
- На подручју шире зоне заштите водоизворишта успоставља се режим селективног санитарног надзора и заштите од загађивања. У тој зони није дозвољена употреба пестицида, хербицида и вештачких ђубрива на земљишту које се користи у пољопривредне сврхе.

У циљу заштите изворишта воде за пиће од загађивања, реализује се систем мониторинга квалитета и квантитета подземних вода и изворишта, у складу са програмом систематске контроле.

Сва локална коришћена изворишта у алувионима крај река заштитити по принципима заштите изворишта подземних вода, чак и ако се напуштају спајањем са регионалним системима, јер и даље задржавају важну функцију резервног изворишта водовода насеља за случај хаваријских ситуација.

Дуж магистралних цевовода успоставити непосредну зону заштите коридора (по 2,5 m од осовине), како би се омогућило несметано одржавање.

На извориштима локалних сеоских водовода, ван већих система, треба обезбедити непосредну заштиту уже зоне: 10 m око водозавхвата и оквирно око 500 m узводно (ако је извор на падини), што се може мењати, на основу процене реалне хидрогеолошке зоне утицаја.

Захватање воде из водотока дозвољено је само уз одговарајуће водопривредне сагласности.

Регулације водотока у зони насеља: поред функционалних критеријума треба примерити и урбаним, естетским и другим условима, који омогућавају урбанистички складно повезивање насеља са акваторијом.

Општи услови за објекте на водном земљишту:

- услови за формирање парцеле: парцела је постојећа, са директним или индиректним излазом на јавну саобраћајницу, при чему њен облик има произвољну геометријску форму, форму правоугаоника или други облик који је прилагођен терену. За објекте водопривреде и енергетике, могуће је формирати мање парцеле, у складу са законом;
- положај објеката у односу на регулациону линију и границе парцеле - положај објекта на парцели мора да обезбеди лак приступ објекту са јавне саобраћајне површине, али и да испоштује заштитна удаљења: 5 m од општинског и некатегорисаног пута; 10 m од ДП II реда; 20 m од ДП I реда. Приликом позиционирања објеката поштовати правила о заштитним удаљењима објеката од рени-бунара, подводних инсталација, водозавхвата и др;
- урбанистички параметри - највећи дозвољени индекс заузетости = 20%. Максимална бруто развијена грађевинска површина објеката на парцели износи 250 m²; максимална бруто развијена грађевинска површина појединачних партерних и пратећих објеката, објеката на води и објеката за коришћење обновљивих извора енергије је 50 m²;
- спратност и висина објеката - максимална спратност објеката је II, са максималном висином од 7 m;
- услови за изградњу других објеката на парцели - могућа је изградња више објеката основне и пратеће намене на парцели, у оквиру прописаних урбанистичких параметара;
- услови и начин обезбеђивања приступа парцели и паркирања возила - приступ парцели (објекту) за снабдевање робом/материјалом и одвожење чврстог отпада, мора бити непосредно са јавне или приступне (колске или колско-пешачке) саобраћајнице, минималне ширине 3

m. До објекта је обавезно обезбедити пешачки приступ. За смештај возила и машина за потребе садржаја и објеката на парцели, обезбеђује се простор изван површине јавног пута, у близини објекта;

- оградавање - дозвољено је оградавање објеката заштитном транспарентном оградом до висине 2,2 m;
- архитектонско обликовање - архитектура објеката условљена је уређењем приобалне зоне. Објекти треба да буду обликовани тако да не угрожавају визуелно сагледавање воденог простора и супротне обале водотока. Обликовање објеката извести тако да позицијом, габаритима, материјалима, изгледом и начином коришћења буду уклопљени у околни простор и намену, тј. да не наруше природне вредности и пејзажне одлике простора. При архитектонском обликовању објеката предност дати традиционалној архитектури народног градитељства, уз максималну примену аутохтоних природних грађевинских материјала;
- услови заштите суседних објеката, животне средине и други услови - у току извођења радова и при експлоатацији, водити рачуна о техничким и еколошким условима на суседним парцелама (према техничким и другим нормативима за одређену врсту објекта), као и о безбедности објеката изграђених на њима (при ископу темеља, одводњавању површинске воде, изношењу шута, смећа и др.). Услови заштите животне средине, санитарни и хигијенски услови, услови заштите од пожара, безбедносни и други услови, у складу су са мерама заштите према прописима и нормативима за конкретну област, односно са законском регулативом која дефинише утицај објекта и делатности за животну средину.

За све објекте чија се изградња дозвољава важе следећа правила грађења:

- Изградња дуж водотокова подлеже условима надлежне водопривреде.
- Изградња је могућа уз услов да се објекти граде у зони изван дејства стогодишње велике воде и ван захвата поплавних таласа
- није дозвољена изградња над резервоарима подземне воде и друге воде за пиће.
- изградња објеката миниакмулација могућа је у складу са условима надлежне водопривреде и важећим прописима.
- Објекти уз водна земљишта (у складу са законом и условима надлежне водопривредне организације) за туристичко-рекреативне

сврхе, комерцијални и угоститељски могу бити максималне површине 400m², максималне спратности П+1+Пк. Пратећи објекти (шанк-барови, одморишта, просторије за опрему и сл.) могу бити површине до 40m², максималне спратности П+Пк.

- По потреби и у складу са условима надлежне водопривреде дозвољава се формирање заштитног зеленог приобалног појаса, у функцији заштите приобалних зона од ерозије земљишта;
- За објекте инфраструктуре и саобраћајнице у складу са просторним или урбанистичким планом.

2.1.4. ЗЕМЉИШТЕ У ЛОВНИМ И РИБОЛОВНИМ ПОДРУЧЈИМА И У ЗОНАМА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Земљиште у ловним подручјима

Правила коришћења, уређења и заштите ловишта подразумевају:

- санитарни лов у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавања заразних болести;
- забрану свих делатности које мењају услове станишта;
- заштиту ретких и проређених врста дивљачи;
- гајење главних гајених врста дивљачи (јелен обичан, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи на "природан" начин за отворена ловишта, до постизања економског капацитета;
- заштиту дивљачи од болести, предатора, криволова и елементарних непогода (поплава); и
- уређивање ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту.

У ловиштима предвидети и:

- изградњу ловно-техничких објеката у зависности од бројног стања дивљачи, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта;
- оградавање делова ловишта ради интензивног гајења и заштите и лова дивљачи;
- изградњу ловно - производних објеката; и

- подизање ремиза на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.

За изградњу објеката важе следећа правила:

- ⇒ Изградња објеката за потребе ловне привреде – узгајалишта, хранилишта и др. мора бити заснована на плановима уређења простора, на водопривредним условима, шумско-привредним основама и др.
- ⇒ Објекти ловне привреде морају бити прилагођени пејсажу прикладних димензија, најмање могуће спратности, грађених од природних материјала и др.

Земљиште у риболовним подручјима

Уређивање подручја риболова подразумева:

- организовање чуварске службе;
- уређење риболовних места; и
- уређење приступа реци.

Објекти – риболовне платформе су дрвене, максимално визуелно уклопљене у пејзаж.

Земљиште у зонама експлоатације минералних сировина

- ⇒ У зонама налазишта минералних сировина дозвољава се изградња само објеката у вези са експлоатацијом сировина сходно законима који регулишу материју рударске производње и заштите простора.
- ⇒ Коришћење рудних земљишта обавља се према студијама и плановима просторног развоја и мера заштите животне средине, примерених врсти и карактеру експлоатације, а којима обавезно мора бити и предвиђена рекултивација ових простора по завршетку периода експлоатације.

2.2. ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.2.1. ОПШТА ПРАВИЛА ЗА ОБЈЕКТЕ

Правила грађења и регулације примењују се на све планом предвиђене зоне и типове градње и утврђују опште услове парцелације, регулације и изградње насеља и објеката:

- 1) за просторе за које није предвиђена израда урбанистичког плана;
- 2) за просторе за које важећи урбанистички план не садржи довољно елемената на основу којих је могуће издати локацијске услове;

- 3) као и за оне просторе за које је израда плана предвиђена али је у периоду док се урбанистички план (са елементима на основу којих је могуће издати локацијске услове ради добијања грађевинске дозволе) не донесе, потребно имати елементе на основу којих се може обављати уређивање и грађење земљишта и објеката за све објекте за које грађевинске дозволе издаје општина.

Правила у овом ППО могу послужити као оријентација при изради урбанистичких планова, првенствено за насеља (или њихове делове) за која је приоритетима овог ППО предвиђена израда урбанистичког плана (планина Кукавица, предео Јовачких језера). Уколико у овом просторном плану нема довољно података на основу којих се могу издати локацијски услови за изградњу конкретног објекта, користи се Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Службени гласник РС”, број 22/15).

Правила грађења и уређења за насеље Владичин Хан утврђују се Планом генералне регулације за насеље Владичин Хан.

2.2.1.1. Правила урбанистичке регулације

Правила урбанистичке регулације представљају скуп међусобно зависних правила и елемената за образовање и уређење грађевинских парцела, утврђивање регулационе и грађевинске линије, међусобног положаја, висине и спољног изгледа објеката, као и других правила за формирање Локацијских услова и Грађевинске дозволе.

Регулација се утврђује системом елемената и то :

- системом урбанистичких показатеља (индекс искоришћености, индекс изграђености),
- урбанистичком мрежом линија (регулациона линија, грађевинска линија, осовинска линија саобраћајнице, гранична линија зоне),
- системом урбанистичких односа који регулишу правила уређења простора и изградње (дозвољена градња, постављање објекта, удаљеност објекта, висина објекта, постављање ограде, паркирање, гаражирање и др).

➤ Урбанистички показатељи

Индекс изграђености - ИИ (однос између бруто развијене изграђене површине свих надземних етажа корисног простора и површине

парцеле) примењује се за нове објекте до највећих дозвољених вредности по зонама изградње:

1.	зоне кућа за одмор	0,3
2.	сеоске зоне	0,6
3.	зоне ретке насељености и породичне изградње	1,0
4.	опште стамбене зоне у насељима средњих густина	1,6
5.	мешовите зоне	2,1
6.	индустријске зоне	2,2
7.	градске стамбене и опште зоне већих густина	2,4
8.	зоне реконструкције и урбане обнове	3,2
9.	централне урбане и пословне зоне	4,2

Индекс заузетости земљишта - ИЗ (однос између бруто површине под објектом и површине грађевинске парцеле помножен бројем 100) примењују се за нове објекте до највећих дозвољених вредности по зонама изградње:

1.	зоне кућа за одмор	20
2.	сеоске зоне	30
3.	зоне ретке насељености и породичне изградње	40
4.	опште стамбене зоне у насељима средњих густина	50
5.	мешовите зоне	60
6.	индустријске зоне	70
7.	градске стамбене и опште зоне већих густина	70
8.	зоне реконструкције и урбане обнове	80
9.	централне урбане и пословне зоне	90

➤ Урбанистичка мрежа линија

Растојање између регулационих линија (ширина појаса регулације) утврђује се урбанистичким плановима за нове и изграђене урбанистичке блокове (насеља) у зависности од функције и ранга саобраћајница, односно инфраструктуре. Дефинише се као хоризонтална, вертикална, надземна и подземна регулација. Уколико важећим планом није утврђена ширина појаса регулације (растојање између регулационих линија) у изграђеном и новом урбанистичком блоку у насељу, не може бити мања од следећих вредности (у метрима):

а) стамбене улице 5,00-8,00 у изграђеном, а 9,5-12,00 у новом урбанистичком блоку

б) сабирне улице 8,00-10,00 у изграђеном, а 9,5-12,00 у новом урбанистичком блоку

в) пешачке стазе	1,50
г) колски прилази	5,00
д) прилази до парцела	2,50
ђ) саобраћајнице у сеоском насељу	10,00

Регулациона линија и осовине нових саобраћајница утврђује се у односу на постојећу регулацију и парцелацију и постојеће трасе саобраћајница, а према захтеваној функционалности саобраћајне мреже. Услови за изградњу саобраћајница дефинисани су правилима за изградњу саобраћајница и општинских путева.

Мрежа инфраструктуре (примарна и секундарна) поставља се у појасу регулације. Појас регулације у градском простору користи се и за постављање јавног зеленила (дрвореди и паркови).

Грађевинска линија се налази унутар грађевинске парцеле на одређеном растојању од регулационе линије. Грађевинска и регулациона линија се могу поклапати.

Грађевински објекат се поставља предњом фасадом на грађевинску линију или се налази унутар простора одређеног грађевинским линијама. **За надземне и подземне грађевинске објекте** који се граде у зони од општег интереса (пешачки прелази, подземни пролази, јавне гараже и сл.) грађевинске линије (надземне и подземне) утврђују се у појасу регулације.

➤ Правила изградње објеката

На истој парцели се може градити више објеката с тим да заједно остану у границама дозвољених урбанистичких показатеља, као и помоћни објекти и гараже.

Начин постављања, односно начин изградње грађевинског објекта на грађевинској парцели може бити:

- у непрекинутом низу, када објекат на парцели додирује обе бочне линије грађевинске парцеле.
- У прекинутом низу, када објекат додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле.
- Као слободностојећи, када објекат не додирује ни једну линију грађевинске парцеле,
- Као полуатријумски, када додирује три линије грађевинске парцеле.

Међусобна удаљеност слободностојећих објеката и објеката који се граде у прекинутом низу, износи најмање половину висине вишег објекта. Удаљеност се може смањити на четвртину ако објекти на наспрамним бочним фасадама не садрже наспрамне отворе на просторијама за становање (као и атељеима и пословним просторијама). Ова удаљеност не може бити мања од 4 m ако један од зидова објекта садржи отворе за дневно осветљење.

При изградњи објеката који се граде у непрекинутом низу, на новом објекту се оставља светларник исте величине и симетричан светларнику постојећег објекта.

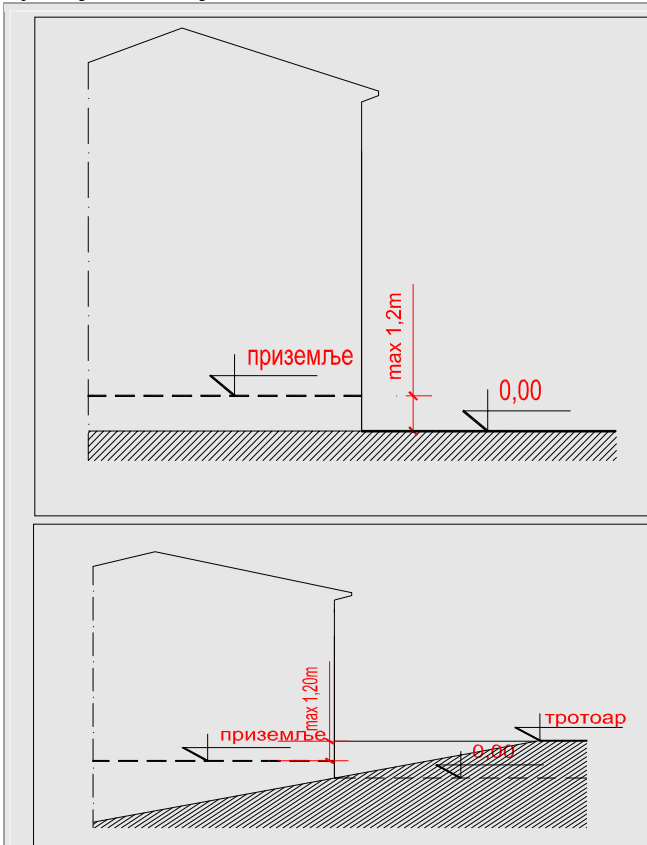
Висина објекта је растојање од нулте коте објекта до слемена (за објекте са косим кровом) односно до венца (за објекте са равним кровом). Нулта (апсолутна) кота објекта је тачка пресека линије терена и вертикалне осе објекта. Одређује се на основу карактеристичног попречног профила (нивелета саобраћајнице), а у зависности од карактеристика терена локације.

1. на релативно равном терену - растојање од нулте коте до коте слемена (за објекте са косим кровом), односно венца (за објекте са равним кровом);
2. на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте

нивелете јавног или приступног пута мање или једнако 2,00m - растојање од нулте коте до коте слемена, односно венца;

3. на стрмом терену са нагибом према улици (навише), кад је растојање од нулте коте до коте нивелете јавног или приступног пута веће од 2,00m - растојање од коте нивелете јавног пута до коте слемена (венца) умањено за разлику висине преко 2,00m;
4. на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), кад је нулта кота објекта нижа од коте јавног или приступног пута - растојање од коте нивелете пута до коте слемена (венца);
5. на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице висина објекта утврђује се Локацијским условима применом претходних тачака.

Кота приземља објекта одређује се у односу на коту нивелете јавног или приступног пута, односно према нултој коти објекта и то:

слика 2

- кота приземља нових објеката на равном терену не може бити нижа од коте нивелете јавног или приступног пута;
- кота приземља може бити највише 1,20m виша од нулте коте;
- за објекте на стрмом терену са нагибом од улице (наниже), када је нулта кота нижа од коте нивелете јавног пута, кота приземља може бити највише 1,20m нижа од коте нивелете јавног пута;
- за објекте на стрмом терену са нагибом који прати нагиб саобраћајнице кота приземља објекта одређује се применом одговарајућих тачака овог члана;
- за објекте који у приземљу имају нестамбену намену кота приземља може бити максимално 0,20m виша од коте тротоара (денивелација до 1,20m савладава се унутар објекта).

При коришћењу нагиба терена није дозвољено правити усеке веће од 1 m, осим уколико то захтева обезбеђење стабилности терена.

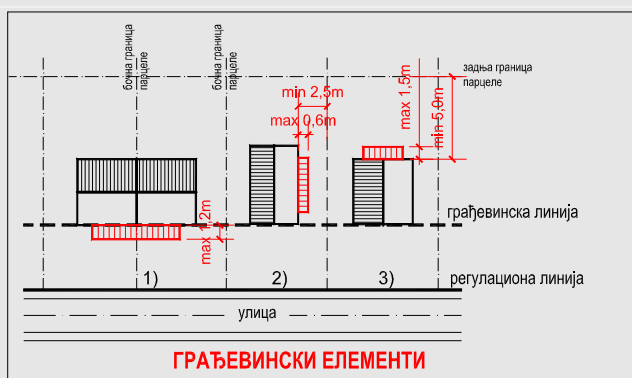
Делови објекта са испадима већим од 1,50 метара не могу прелазити грађевинску, односно регулациону линију више од 1,2 метара и то на делу објекта вишем од 3,00 метара. У таквим случајевима хоризонтална пројекција испада поставља се на грађевинску, односно регулациону линију.

Грађевински елементи на нивоу приземља могу прећи грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада) и то:

- излози локала, највише 0,30 метара по целој висини, када најмања ширина тротоара износи 3,00 метара. Испод те ширине тротоара није дозвољена изградња испада излога локала у приземљу.
- Излози локала за највише 0,90 метара по целој висини у пешачким зонама.
- Транспарентне, браварске конзолне надстрешнице(по целој ширини објекта) и сл. које се налазе на висини већој од 2,50 метара, а у зони су приземне етажне, могу прећи грађевинску, односно регулациону линију од 2,00 метара.
- Платнене надстрешнице са масивном браварском конструкцијом највише до 1,00 метра од спољне ивице тротоара на висини већој од 2,50 метара.
У пешачким зонама према конкретним условима локације.
- конзолне рекламе за највише 1,20 метара на висини већој од 3,00 метара.

Грађевински елементи на нивоу првог спрата (еркери, дократи, балкони, улазне надстрешнице, са и без стубова, надстрешница и сл.) могу да пређу грађевинску, односно регулациону линију (рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада) и то:

слика 3

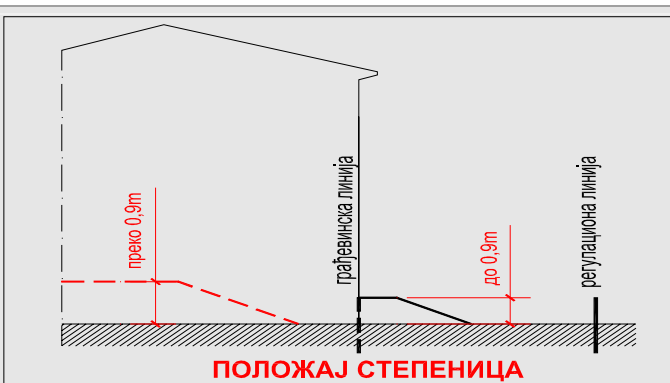
- на делу предњег дворишта према улици одступање од грађевинске линије до хоризонталне пројекције грађевинског елемента износи 1,50 метара уз услов да укупна површина грађевинских елемената не може прећи 50% уличне фасаде изнад приземља. Уколико се грађевинска линија и регулациона поклапају максимално одступање грађевинских елемената на спрату износи 1.20 метара

- на делу бочног дворишта претежно јужне оријентације (најмањег растојања од 2,50 m) грађевински елементи могу прећи основни габарит објекта до хоризонталне пројекције испада 0,60 m. уз услов да укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља.
- на делу бочног дворишта претежно северне оријентације (најмањег растојања од 1,50 m) грађевински елементи могу прећи основни габарит објекта до хоризонталне пројекције испада 0,60 m. уз услов да укупна површина грађевинских елемената не може прећи 30% бочне фасаде изнад приземља.

Спољне степенице се постављају на следећи начин:

Отворене спољне степенице могу се постављати на објекат (предњи део) ако је грађевинска линија 2 метра увучена у доносу на регулациону и ако савлађују висину од 0,90 метара.

Ако се грађевинска линија поклапа са регулационом, спољне степенице се не могу постављати.

слика 4

- Отворене спољне степенице које савлађују висину већу од 0,90 m, постављају се на грађевинску линију односно улазе габарит објекта за висину изнад 0,90 m
- Подести на делу предњег дворишта могу прећи грађевинску линију до 1,20 m ширине не рачунајући степенишне кракове који могу бити постављени на чело и блок подеста.

- Степениште и подести не могу прећи означену регулациону линију.
- Степенице које се постављају на бочни или задњи део објекта не могу ометати пролаз и друге функције дворишта.

Грађевински елементи испод коте тротоара – подрумске етаже могу прећи грађевинску линију, рачунајући од основног габарита објекта до хоризонталне пројекције испада и то:

- Стопе темеља и подрумских зидова за 0,15 m дубине од 2,60 m испод површине тротоара, испод те дубине стопе темеља могу прелазити регулациону линију до 0,50 m
- Стопе темеља не могу прелазити границу суседне парцеле (осим уз сагласност суседа).
- Шахте подрумских просторија до нивоа коте тротоара, могу прећи грађевинску линију за највише 1,0 m.

Код косих кровова суседних објеката који се додирују обезбедити да се вода са крова једног крова не слива на други објекат.

Висина надзидка стамбене поткровне етаже износи највише 1,80 метара, рачунајући од коте пода поткровне етаже до тачке прелома кровне косине. За израчунавање површина и запремине поткровне етаже користи се ЈУС У. Ц2.100.

Спољни изглед објекта, примењени материјал, облик крова, примењене боје и други елементи објекта решити тако да се обезбеди хармоничност урбане целине и корекције објеката у односу на локалне особине места (локални материјали, традиционални детаљи и сл.). Спољни изглед објекта у урбанистичкој целини која има посебну историјску и културну вредност, усклађује се према добијеним конзерваторским условима од надлежне службе заштите.

Правила за слободне и зелене површине на парцели

Минимални проценат зелених површина и специфичности уређења слободних површина парцеле дефинисани су појединачно за сваку намену и типологију градње.

Правила за постојеће објекте

Постојећи објекти, чији су параметри (индекс изграђености, индекс заузетости парцеле, спратност) већи од параметара датих овим Планом, задржавају постојеће параметре без могућности увећавања (доградње, надградње и сл.).

У случају замене објекта новим, поштовати све параметре и условљености дефинисане овим Планом. Ово правило важи и за постојеће објекте који не испуњавају друге услове овог Плана (удаљења од граница парцеле, удаљења од суседних објеката и др.).

За изграђене објекте чија су међусобна удаљења и растојања од граница парцеле мања од вредности утврђених овим правилима за све типологије, у

случају реконструкције, на странама ка суседу није дозвољено постављати отворе стамбених просторија.

Уколико је постојећи објекат мањи од могућег планираног на основу урбанистичких параметара датих овим Планом, могућа је доградња, односно надградња, уколико се може обезбедити потребан број паркинг-гаражних места на парцели, уз поштовање следећих услова:

- доградња може бити извршена у виду анекса, односно у приземљу или другим деловима и етажама објекта, у складу са правилима овог Плана;
- дограђивање се мора изводити тако да се не наруши однос према суседним објектима, тј. обавезно је поштовати правила о позиционирању објеката на парцели;
- дограђени део објекта мора бити у складу са постојећим елементима објекта, у истој, односно усклађеној материјализацији и композицији;
- надградња нових етажа постојћих објеката могућа је у оквиру Планом дозвољених висина;
- код надзиђивања постојећих етажа поштовати правила везана за упуштање делова објекта (балкони, терасе, настрешнице и сл.) ван грађевинске линије, а у случају да постојећа грађевинска линија превазилази максималну дефинисану линију грађења није дозвољено упуштање делова објекта;
- надзидани део објекта мора бити изведен у складу са постојећим делом зграде (прозорски отвори, балкони и терасе морају бити постављени у складу са постојећим отворима, балконима, терасама и др.);

Ограђивање грађевинских парцела

Грађевинске парцеле се ограђују осим ако то није другачије одређено урбанистичким планом:

- Парцеле се ограђују зиданом оградом до висине од 0,90 m (рачунајући од котетротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40 m
- За грађевинске парцеле чија је кота нивелете виша од 0,90 m од суседне висине подзида (или шарпе) одредиће надлежни орган општине.
- Парцеле чија је кота нивелета виша од 0,90 m од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,40 m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општински орган.

- Зидана и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију према протоколу регулације и то тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује,
- Ограде између суседних грађевинских парцела уколико се ограђују треба да буду зелене – жива ограда која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентне ограде до 1,40 метара које се постављају према катастарском плану и операту и то тако да стубови ограде буде на земљишту власника ограде. Изузетно, ограде међу суседима могу бити пуне зидане до висине 1.40m, уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.
- Ограде објеката на углу не могу бити више од 0,90 метара рачунајући од коте тротоара, због заштите визуелне предности раскрснице ,
- Врата и капије на уличној огради не могу се отворити изван регулационе линије,
- Парцеле у сеоском насељу се ограђују на начин на како је то изложено у претходним ставовима. Унутар парцеле преграђују се функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ и окућница). Висина ограде унутар парцеле не може бити већа од спољне ограде ,
- Парцеле за вишепородичне стамбене објекте се по правилу не ограђују.
- Ограде на грађевинским парцелама на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, ограђују се на начин како то одреди надлежни орган,
- Ограде на грађевинским парцелама на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, ограђују се на начин како то одреди надлежни орган,
- Ограде на грађевинским парцелама специјалне намене, ограђују се на начин како то одреди надлежни орган,
- Ограде на грађевинским парцелама на којима се налазе индустријски и други радни и пословни објекти, могу бити ограђене зиданом оградом висине до 2,20 метара,
- За затечене ограде које одступају од наведених правила грађевинска инспекција може издати налог за уклањање у циљу заштите општег интереса (безбедност, естетски изглед, хигијена насеља и сл.)

Одводњавање површинских вода са грађевинске парцеле вршити слободним падом према риголама,

односно према улици, са најмањим падом од 1,5%. Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме, обавезно у случају када се економско двориште налази уз јавни пут. Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели,

Насипање терена не сме угрозити објекте на суседним парцелама, а одвођење површинских вода мора бити контролисано а ако постоји потреба за тим на парцели изградити и упојни бунар.

Паркирање возила. За паркирање возила за сопствене потребе, власници нових стамбених, стамбено пословних или пословних објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, по нормативу једно паркинг или гаражно место на један стан односно на један стамбено пословни апартман или другу јединицу. За вишепородичне стамбене или стамбено-пословне објекте препорука је да најмање једна половина паркинг места буде смештена у гаражи.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници осталих објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, а по следећем нормативу (наредна табела).

Табела 10: Однос потребних паркинг или гаражних места и корисног простора

садржај	паркинг/ гаражна места	по јединици мере
банке	2	100 m ² корисног простора
болнице/рехаб илитациони центри	3	150 m ² корисног простора
пословање	1,4	100 m ² корисног простора
администрација	1	150 m ² корисног простора
поште	1	150 m ² корисног простора
робна кућа	1,8	100 m ² корисног простора
ресторан	1	осам столица
хотел	1	десет кревета
биоскоп	1	30 гледалаца
спортска хала	1	40 гледалаца

Прописана величина паркинг места је 2,5x5 m, а у осталим случајевима према важећим стандардима.

Правила за станице за снабдевање горивом

Станице за напајање течним горивом и гасне станице потребно је планирати искључиво у складу са законом и то као објекте у класи малих објеката са три до четири точиона места и до 3000 t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива, а нарочито дизела (D2) имајући у виду употребу пољопривредних машина. На појединим објектима обезбедити услове за претакање ауто гаса.

Локацијским условима се утврђују правила за станице за напајање течним горивом и гасне станице уз постојеће општинске путеве у свим зонама, а уз прописане законске обавезе, као и израду процене утицаја објекта на животну средину.

Детаљније локације будућих станица генерално треба утврђивати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. Могућа је изградња станица за снабдевање горивом на планском подручју ван зона заштите природе I и II степена, у складу са законом и неопходном проценом утицаја на животну средину. Уколико се планира нови објект станице за снабдевање горивом у оквиру регулације постојећих ДП, неопходно је прибавити сагласност управљача ДП.

За сваку конкретну локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

Услови и препоруке за повећање енергетске ефикасности и коришћење обновљивих извора енергије

Унапређење енергетске ефикасности подразумева низ делатности који има за циљ смањење потрошње свих врста енергије, уз максимално очување постојећих, или стварање бољих услова боравка у објектима. За последицу има смањење потрошње необновљивих и коришћење обновљивих извора енергије, затим и смањење емисије штетних гасова, што доприноси заштити природне околине, смањењу глобалног загревања и одрживом развоју.

Основни циљ је свести потрошњу енергије на минимум, а задржати, или повећати ниво удобности и комфора у објектима.

У процесу успостављања одрживе потрошње енергије приоритет треба дати рационалном планирању потрошње, тј. примена мера енергетске ефикасности у све сегменте енергетског система.

Потребно је тежити повећању удела енергије добијене из обновљивих извора уз уважавање заштите животне средине.

Одржива градња је свакако један од значајнијих сегмената одрживог развоја који укључује:

- употребу грађевинских материјала који нису штетни по животну средину;
- енергетску ефикасност зграда;
- управљање отпадом насталим приликом изградње или рушења објеката.

Енергетски и еколошки одрживо градитељство тежи:

- смањењу губитака топлоте из објекта побољшањем топлотне заштите спољних елемената и повољним односом основе и волумена зграде;
- повећању топлотних добитака у објекту повољном оријентацијом зграде и коришћењем сунчеве енергије;
- коришћењу обновљивих извора енергије у зградама (сунце, ветар, биомаса, итд.);
- повећању енергетске ефикасности термоенергетских система; у циљу рационалног коришћења енергије треба искористити све могућности смањења коришћења енергије у објектима; при изградњи објеката користити савремене термоизолационе материјале, како би се смањила потрошња топлотне енергије;
- као систем против претеране инсолације користити одрживе системе (засену жалузинама, грађевинским елементима, зеленилом, и сл.) како би се смањила потрошња енергије за вештачку климатизацију;
- при прорачуну коефицијента пролаза топлоте објеката узети вредности за 20-25% ниже од максималних дозвољених вриједности за ову климатску зону;
- дрворедима и густим засадама смањити утицај ветра и обезбедити неопходну засену у летњим месецима.

Енергетска ефикасност се везује за примену енергетски ефикасних уређаја који имају мале губитке приликом трансформације једног вида енергије у други. Исто тако, области енергетске ефикасности припадају и обновљиви извори у оквиру потрошње енергије, односно они извори који се не прикључују на дистрибутивну електроенергетску мрежу, а користе се у сектору

зградарства (биомаса, енергија ветра и сунчева енергија). То се пре свега односи на системе грејања и хлађења простора, као и загревање санитарне воде.

Основне мере за повећање и обезбеђење енергетске ефикасности се односе на правилан избор омотача зграде (кров, зидови, прозори), грејање објеката (котларница, подстаница), регулацију-положај објекта и осветљење и слично.

Циљ свеобухватне уштеде енергије, а тиме и заштите животне средине је створити предуслове за системску санацију и реконструкцију постојећих објеката, а затим и повећање обавезне топлотне заштите нових објеката. Недовољна топлотна изолација доводи до повећаних топлотних губитака зими, хладних спољних конструкција, оштећења насталих влагом (кондензацијом), као и прегрејавања простора лети. Последице су оштећења конструкције, некомфорно и нездраво становање и рад. Загревање таквих простора захтева већу количину енергије што доводи до повећања цене коришћења и одржавања простора, али и до већег загађења животне средине.

Побољшањем топлотно изолационих карактеристика зграде, могуће је постићи смањење укупних губитака топлоте за просечно 40% до 80%.

Примена мера за енергетску ефикасност код постојеће изградње се дефинише на основу утврђене разлике између стварног стања објеката и реалних потреба за енергијом, а односи на следеће интервенције:

- побољшање топлотних карактеристика објекта применом топлотне изолације и заменом прозора, врата;
- замену или побољшање система за климатизацију (грејање, односно хлађење);
- замену или побољшање термотехничких система (припрема топле воде за грејање и употребу у домаћинству и пословним просторима);
- побољшање ефикасности система електричне енергије (расвета, кућни апарати);
- употребу обновљивих извора енергије у оквиру потрошње.

Избор поменутих мера се врши на основу енергетског прегледа, који има за циљ потпуни увид у стање изграђених објеката, а потом и одређивање стварних енергетских потреба објекта на основу прикупљених података и обрађених параметара.

За новопланирану изградњу на планском подручју, примењивати начин пројектовања и изградње објеката са ниским степеном потрошње енергије, тзв. нискоенергетске и пасивне куће „Zero-

energy house”. Основу ове архитектуре представља употреба обновљивих врста енергије (сунчева енергије, био маса, енергија ветра) за грејање објеката у зимском периоду, односно смањење потребе за хлађењем просторија током лета спречавањем упада сунчевог зрачења.

Нискоенергетске грађевине, а потом и такозване пасивне куће представљају објекте у којима је обезбеђена пријатна температура, без обзира на годишње доба и спољашње климатске услове без уградње засебног система грејања, односно климатизације. Код градње нових објеката је неопходно већ у фази идејног пројекта предвидети све што је неопходно да се добије квалитетан и оптималан енергетски ефикасан објекат:

- анализирати локацију, оријентацију и облик објекта;
- применити високи ниво топлотне изолације комплетног спољњег омотача објекта и избегавати топлотне мостове; у циљу рационалног коришћења енергије треба искористити све могућности смањења коришћења енергије у објектима; при изградњи објеката користити савремене термоизолационе материјале, како би се смањила потрошња топлотне енергије;
- искористити топлотне добитке од сунца и заштитити се од претераног осунчања; као систем против претеране инсолације користити одрживе системе (засену жалузинама, грађевинским елементима, зеленилом, и сл) како би се смањила потрошња енергије за вештачку климатизацију; дрворедима и густим засадима смањити утицај ветра и обезбедити неопходну засену у летњим месецима;
- расхладно оптерећење треба смањити путем мера пројектовања пасивних кућа; то може укључити изоловане површине, заштиту од сунца путем нпр. брисолеја, конзолне структуре, озелењене надстрешнице или њихове комбинације;
- при прорачуну коефицијента пролаза топлоте објеката узети вредности за 20-25% ниже од максималних дозвољених вредности за ову климатску зону;
- нискоенергетске технологије за грејање и хлађење се требају узети у обзир где год је то могуће;
- кад год је то могуће, вишак топлоте из других процеса ће се користити за

предгрејавање топле воде за хотел, виле, и др;

- одрживост фотоволтаичних ћелија треба испитати у сврху снабдевања нисконапонском струјом за освету насеља, као и друге могућности, попут пуњења електричних возила.

Приликом избора локације за градњу, у складу са могућностима, одабрати место изложено сунцу, да није у сенци суседних објеката и да је заштићено од јаких ветрова. Објекте оријентисати према југу, а затворити према северу, ограничити дубину објекта и омогућити ниском зимском сунцу да продре у његову унутрашњост. Оптималан волумен објекта такође позитивно утиче на смањење топлотних губитака. Приликом пројектовања је такође потребно груписати просторије сличних функционалних захтева и унутрашње температуре, односно помоћне просторе лоцирати на северу, а дневне на југу. Оптимална топлотна заштита је једно од основних начела енергетски ефикасне градње: правилан избор спољашњег омотача објекта, обавезна топлотна изолација крова, односно плафона према негрејаном таванском простору и пода према терену, правилан положај отвора у спољашњим зидовима, чиме се у великој мери спречавају топлотни губици у току ниских спољашњих температура.

Топлотни добици од сунца са знатним процентом учествују у укупном енергетском билансу објеката. Приликом пројектовања потребно је посебну пажњу посветити заштити од претераног осунчања, као и прихвату сунца. Топлотна маса зида или пода у јужно оријентисаним просторијама може акумулирати топлотну енергију током дана и дистрибуирати је у околне просторије током ноћи. Претерано загревање током лета се може спречити средствима за заштиту од сунца, усмеравањем дневног светла, зеленилом, природним проветравањем и слично. Решења која треба примењивати са циљем заштите од претераног осветљења су следећа:

- архитектонска геометрија: зеленило, тремови, стрехе, надстрешнице, балкони, и др;
- елементи спољашње заштите од сунца: покретни и непокретни брисолеји, спољашње жалузине, ролетне, тенде, итд;
- елементи унутрашње заштите од сунца: ролетне, жалузине, завесе;
- елементи унутар стакла за заштиту од сунца и усмеравања светла: холографски - елементи, рефлектујућа стакла и фолије, стакло које усмерава светло, стаклене призме и др.

Закључује се да би се реализовало енергетски и еколошки одрживо грађење неопходно је тежити смањењу губитака топлоте из објеката, побољшањем топлотне заштите спољашњих елемената и повољнијем односу површине и запремине објекта, повећању топлотних добитака у згради повољнијом оријентацијом зграде и коришћењем сунчеве енергије, применом обновљивих извора енергије у зградама (биомаса, сунце, ветар), повећањем енергетске ефикасности термоенергетских система. Користи од енергетски ефикасне градње су многоструке, а највише се огледају кроз финансијске уштеде на смањеним рачунима за грејање, хлађење и електричну енергију, удобније и квалитетније становање и рад, дужи животни век зграде и велики допринос заштити околине смањењем емисије штетних гасова у околину.

Сви објекти у зависности од врсте и намене, морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују позитивном законском регулативом прописана енергетска својства објекта. Планирану нову изградњу, реконструкцију и санацију постојећих објеката реализовати у свему у складу са нормативима датим у Правилнику о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Службени гласник РС”, бр. 69/12 и 44/18 - др. закон) и Правилнику о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11).

2.2.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ОБЈЕКТЕ

Ова правила примењују се само у одређеним зонама и целинама одређеним планом и то за зоне кућа за одмор, сеоске зоне, зоне ретке насељености и породичне изградње, етно-целине и групације појединачних објеката, опште стамбене зоне у насељима средњих густина, мешовите зоне и комплексе, индустријске и радне зоне и остала посебна подручја.

Уређење и изградња појединих насеља у обухвату плана је већ уређена постојећим урбанистичким плановима. По правилу се за градске стамбене и опште зоне већих густина, зоне реконструкције и урбане обнове и централне урбане и пословне зоне предвиђена израда урбанистичког плана, којим ће се одредити правила градње и регулације. До њиховог доношења за њих ће се примењивати правила градње и регулације одређена овим Просторним планом за мешовите зоне.

Дозвољена је изградња стамбених објеката и изван грађевинских подручја и то у оквиру окућница за стално настањене становнике подручја.

Под стално настањеним становницима подручја подразумевају се становници са сталним местом пребивалишта на територији општине Владичин Хан. На грађевинским подручјима утврђеним Просторним планом, а изван грађевинских подручја утврђених урбанистичким плановима, изградња стамбених објеката може се изузетно вршити на постојећим грађевинским парцелама, као и тамо где постоје сеоски стамбени и помоћни објекти, као и на земљишту које је у катастру непокретности уписано као грађевинско (без обзира на претежну намену приказану на Рефералној карти 1 овог просторног плана), а у складу са традиционалном архитектуром и материјалима и другим условима утврђеним законом и подзаконским актима.

Врста и намена објеката који се могу градити: на једној грађевинској парцели осим стамбених објеката могу се градити помоћни (гараже, оставе, летње кујне) економски, пољопривредни и мањи пословни објекти (ковачнице, столарске радње, и др.) који са стамбеним чине целину домаћинства.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: трговина, услуге и сервиси, услужно и производно занатство, угоститељство, туристичке услуге у сеоском домаћинству, као и мањи производни и пословни објекти из домена прераде пољопривредних и шумских производа, одрживог коришћења природних ресурса и сл, под условом да немају негативног утицаја на животну средину. Ови садржаји могу бити у оквиру основног (стамбеног) објекта (најчешће у приземљу) или у оквиру помоћног или пратећег објекта на парцели.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: индустријске, производне, складишне и друге делатности које имају негативни утицај на животну средину и основну намену (делатности које угрожавају околину буком, вибрацијама, гасовима, мирисима, отпадним водама и другим штетним дејствима).

2.2.2.1. Правила грађења и регулације за изградњу кућа за одмор

Куће за одмор граде се у оквиру постојећих и планираних грађевинских подручја у складу са архитектуром поднебља – планински стил, инспирисаном традиционалним градитељством подручја, са природним материјалима и у волуменима који су примерени структури амбијента – морфологији, биљном покривачу и др.

Минимално растојање грађевинске од регулационе линије пута за нове објекте износи 5m.

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50%) с тим да се за нове објекте то растојање може другачије одредити локацијским условима, само у случајевима када изграђени објекти нису сметња другом општем интересу.

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање грађевинске од регулационе линије одређује се локацијским условима.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле (осим објеката у непрекинутом низу) на делу бочног дворишта претежно северне оријентације, износи 4 m, а у односу на остале стране света не може износити мање од 2,5 m.

Објекат се у односу на бочне и задњу линију парцела може поставити и на мањем растојању и на границу парцеле, уз сагласност власника односне суседне парцеле.

Највећа дозвољена спратност објеката износи П до П+Пк. Највећа дозвољена висина објекта не може прећи 7 m.

Изградња викенд објеката у планинској зони изван сеоских насеља на подручју планине Кукавице, на којој се налази и заштићено природно добро Строги резерват природе, дозвољена је у складу са посебним условима надлежног Завода за заштиту природе.

2.2.2.2. Правила градње и регулације за сеоске зоне

У селима општине Владичин Хан, могу се градити објекти за становање који могу имати и смештајне капацитете уколико се налазе на теренима до 500 m н.в., било као јединствени објекти, а повољније као објекти павиљонског типа или бунгалови – апартманска насеља, категорисани са 1, 2 или 3 звездице - максималне спратности П+2 са подземним етажама.

- У оквиру рубних зона грађевинских реона и селима може се организовати пољопривредно домаћинство и то са стамбеним и економским двориштем на парцели.
- Оријентациони показатељи и правила градње за овај тип изграђености се у том случају примењују на стамбено двориште.
- Дозвољена је организација пољопривредне производње на нивоу окупације са садржајима повртарства и воћарства.

- Стамбено двориште садржи: објекте за становање и помоћне објекте уз стамбени објекат (летња кухиња, гаража, остава, надстрешница, септичке јаме, бунари, ограде и слично).
- Економско двориште садржи економске и помоћне објекте.
- Економски објекти су: објекти за смештај стоке (сточне стаје - живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници) испусти за стоку, ђубришне јаме – ђубришта, пољски клозети и сл.
- Помоћни објекти уз економске објекте су објекти за складиштење пољопривредних производа: пушнице, сушнице, кош, амбар, магацин хране и објекти намењени исхрани стоке и сл., као и гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију, машине и возила, нето површине веће од 30,00m².

Растојање грађевинске од регулационе линије за породични стамбени објекат сеоског типа, растојање износи:

- за нови слободностојећи објекат, за нови објекат у прекинутом низу, као и за нови стамбени објекат у непрекидном низу, најмање 5,0 метара
- за изграђене стамбене објекте растојање од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50%), с тим да се за нове стамбене објекте то растојање може другачије одредити кроз Локацијску дозволу
- за стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се Локацијским условима .

Минимална међусобна удаљеност сеоских стамбених објеката износи:

- за приземне слободностојеће стамбене објекте износи најмање 6,0 метара
- за спратне сеоске објекте износи најмање 10,0 метара
- за спратне објекте на грађевинским парцелама на којима чија је ширина фронта парцеле већа од 15,00 метара важе правила из става 1. и 2.

- за објекте на грађевинским парцелама чија је ширина фронта парцеле мања од 15,0 метара износи најмање 5,0 метара.
- за изграђене сеоске објекте чије удаљење износи мање од 3,0 метара, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,
- за изграђене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, удаљење од суседних објеката утврђује се Локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих најмањих удаљења из овог правила.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) стамбеног објекта и линије суседне грађевинске парцеле износи:

- за стамбене нове слободностојеће објекте на делу бочног дворишта износи најмање 2,50 метара (на делу дворишта претежно северне оријентације),
- за двојне стамбене објекте најмање 4,0 метра
- за стамбене објекте у прекинутом низу, најмање 4,0 метра,
- за изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од утврђених вредности предходних ставова, објекти не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

- за стамбене објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од границе грађевинске парцеле, утврђује се Локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих најмањих удаљења из овог правила.

Нови објекат се може градити на растојању мањем од дозвољеног уз претходно прибављену сагласност власника односно корисника суседне парцеле. У том случају, на калканском зиду новог објекта забрањени су било какви наспрамни отвори.

Међусобна удаљеност објеката износи:

- од стамбеног објекта до сточне стаје, најмање 15,0 метара,
- од стамбеног објекта до ђубришта и пољског клозета (ако постоји), најмање 20,0-25,0 метара, уз обавезу да је стамбени објекат на вишој коти,
- живи извор воде на парцели мора бити на вишој коти од ђубришта и пољског клозета, а најмање растојање износи 20,0-25,0 метара,
- септичка јама може бити удаљена од међе најмање 2 метра, а од суседног стамбеног објекта најмање 5 метара,
- друга међусобна растојања економских и помоћних објеката зависе од облика организације економског дворишта, уз услов да прљави објекти буду оријентисани тако да доминантни ветрови дувају од чистих објеката.

Локацијским условима утврђује се позиција економских и помоћних објеката у односу на грађевинску линију уз примену најмањих дозвољених растојања у овим правилима.

Постављање економских објеката у односу на границу суседне парцеле утврђује се под следећим условима:

- када се економски објекти и економско двориште суседних парцела, непосредно додирују, растојања за нове помоћне и економске објекте износи најмање 1,50 метара.
- Када се економско двориште једне парцеле непосредно наслања на стамбено двориште друге парцеле (за нове објекте), примењују се правила о међусобној удаљености објеката.

Постављање објеката у односу на нагиб терена утврђује се под следећим условима:

- на парцели са нагибом терена од јавног пута (наниже) за нову изградњу, стамбено

двориште се поставља на вишој коти уз јавни пут. Најмања ширина приступног економског пута на парцели износи 4,0 метара. Економско двориште се поставља иза стамбеног дворишта (наниже).

- на парцели са нагибом терена према јавном путу (навише), за нову изградњу, стамбено двориште поставља се на највишој коти. Најмања ширина приступног засебног стамбеног пута је 2,50 метара, а економског улаза у економско двориште најмање 4,0 метара. Економско двориште у том случају може бити уз јавни пут, а економски објекти на грађевинској линији. Одстојање од грађевинске до регулационе линије утврђује се применом правила регулације увећаним за најмање 3,0 метра обавезног зеленог простора.

2.2.2.3. Правила градње и регулације за зоне ретке насељености и породичне изградње

Породични стамбени објекти су објекти намењени за становање или за становање са пословањем или делатностима. Индивидуални (породични) стамбени објекти могу имати пословни простор, првенствено у приземљу објекта.

Однос становања и делатности у стамбеном објекту одређује се тако да површина за делатности у стамбеном породичном објекту износи до 40% укупне бруто површине. Дозвољене делатности су оне које су еколошки и функционално примерене зони становања.

На парцелама породичног становања могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, производња, услуге и др., које се претежно развијају у приземљима објеката. У зонама породичног становања дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину.

Минимално растојање грађевинске од регулационе линије, према типу изградње износи 3,0 метра.

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50 %) с тим да се за нове објекте то растојање може другачије одредити Локацијским условима, осим у случајевима када изграђени објекти нису сметња другом општем интересу.

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање

грађевинске од регулационе линије одређује се Локацијским условима.

Изграђени стамбени објекти чија међусобна удаљеност износи мање од 3,0 метара, у случају доградње, надградње и реконструкције не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија.

Најмање дозвољено растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле (осим објеката у непрекинутом низу) на делу бочног дворишта претежно северне оријентације, износи 1,50метара, односно на делу бочног дворишта претежно јужне оријентације, износи 2,50метара

За објекат који има индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање до границе грађевинске парцеле, утврђује се Локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих најмањих дозвољених растојања из овог правила.

Нови објекат се може градити на растојању мањем од дозвољеног уз претходно прибављену сагласност власника односно корисника суседне парцеле. У том случају, на калканском зиду новог објекта забрањени су било какви наспрамни отвори. Највећа дозвољена спратност објеката износи П до П+1+Пк односно П+2 без обзира на тип изградње. Зграде овог типа могу имати подрумске просторије осим у случају када то није дозвољено урбанистичким планом (висок ниво подземних вода и други разлози), односно ако нема сметњи геотехничке и хидротехничке природе.

Највећа дозвољена висина објекта не може прећи 12,0 m.

Паркирање возила за потребе објеката свих типова изградње, обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута по стандарду паркирања односно гаражирања једно паркинг – гаражно место на један стан.

На једној грађевинској парцели осим стамбених објеката могу се градити помоћни (гараже, оставе, летње кујне), економски, пољопривредни и мањи пословни објекти (ковачнице, столарске радње, и др.) који са стамбеним чине целину домаћинства.

Ширина приватног пролаза за парцеле које немају директан приступ јавном путу, утврђује се Локацијским условима.

2.2.2.4. Правила за етно целине стамбене и туристичке оријентације

Зоне етно целина стамбене и туристичке оријентације обухватају засеоке села на контакту речних долина и њихових обода и брежуљкато –

планинских терена и њиховог окружења и друге групације разбијених објеката и засеоке.

Дозвољена је изградња објеката у функцији викенд становања (кућа за одмор), етно и еко туризма, са пратећим садржајима уз обавезно поштовање градитељског наслеђа овог краја.

Поред етно–туризма у овим зонама оријентација становништва је на компатибилним делатностима: првенствено производњи здраве хране, пчеларству и сл. Садржаји у оквиру ових локалитета и засеока треба да употпуне понуду у оквиру етно–туризма, а предуслов је и комунално опремање простора, које треба да обезбеди сигурно напајање, у првом реду електричном енергијом и водом, као и безбедну евакуацију отпадних вода и смећа. Напомиње се да је снабдевање електричном енергијом могуће и из алтернативног извора (у складу са еколошким захтевима), до изградње водоводне мреже могућа је изградња или снабдевање водом каптирањем извора, а до изградње канализационе мреже на парцелама се дозвољава, за потребе одвођења отпадних вода, изградња појединачних или заједничких септичких јама, у складу са нормативима прописаним за ову врсту објеката.

За ове целине примењују се правила грађења и регулације у насељима ретке насељености и породичне изградње, с тим да ће се у овим зонама потенцирати реконструкција и адаптација постојећих објеката или изградњу нових објеката у етно–стилу од природних материјала, првенствено на постојећим изграђеним парцелама или погушћавањем постојећих засеока или минималном изградњом по њиховом ободу.

По правилу објекте градити на падинама и местима која нису погодна за пољопривредне радове (како би се сачувале равне пашњачке површине за рекреативне активности, сточарство, као и изградњу неопходне инфраструктуре, пејзажно уређење, стазе за шетњу, и сл.).

Архитектонско обликовање објеката ускладити са архитектуром постојећих објеката карактеристичних за овај крај, а уз сагласност органа градске управе надлежног за послове урбанизма.

За изградњу користити природне материјале (по могућству аутохтоне материјале).

Кровове радити као двоводне, четвороводне или сложене са падовима кровних равни као на постојећим објектима.

Посебно се наглашава да урбанистички параметри у зонама које су удаљене од главних саобраћајница и налазе се у сточарским планинским зонама морају бити примерени сеоском амбијенту како би се очувале пејзажне и амбијенталне

вредности. С обзиром да се овде ради о сточарским зонама са старим појединачним објектима катунског типа, препоручују се: минимална величина парцеле за градњу је 20 ари, минимално растојање објекта од границе парцеле 5 m, максимални индекс заузетости 5%, максимални индекс изграђености 0,05 максимална спратност објеката П + Пк и максимална бруто развијена грађевинска површина без обзира на величину парцеле 120 m².

2.2.2.5. Правила градње и регулације за опште стамбене зоне у насељима средњих густина

Вишепородични стамбени објекти су објекти намењени за становање или за становање са пословањем или делатностима, могу садржати делатности у приземљу или на нижим етажама.

Однос становања и делатности у вишепородичном стамбеном објекту одређује се урбанистичким планом. Уколико то није другачије одређено, површина за делатности у стамбеном објекту може бити до 40 % укупне нето површине у централним деловима насеља.

У оквиру вишепородичних објеката, поред доминантне намене становања, могу бити заступљене и друге компатибилне намене: трговина, пословање, услуге и други централни садржаји, најчешће у приземним етажама објеката.

У вишепородичним стамбеним објектима дозвољене су делатности које не угрожавају основну намену – становање као и животну средину: трговина, услужно занатство, угоститељство, туризам, агенцијски послови, лекарске ординације, апотеке, и сл..

Делатности у стамбеном објекту може бити до 50% укупне нето површине. Дозвољене делатности су оне које су еколошки и функционално примерене зони вишепородичног становања и не могу ни на који начин угрожавати основну функцију објеката намењених за становање.

Растојање грађевинске од регулационе линије за објекте утврђује се према типу планиране односно постојеће изградње и износи најмање 3,0 метара:

Објекти се граде без растојања грађевинске од регулационе линије када се регулациона линија поклапа са грађевинском линијом,

За нови објекат било ког типа изграђености (а не налази се на грађевинској линији која се поклапа са регулационом линијом), код кога се планира гаражирање возила у подземној или

приземној етажи са јавног пута, најмање растојање од регулационе до грађевинске линије износи 5,0 метара,

За зоне изграђених објектата растојање грађевинске линије новог објекта од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објектата (преко 50 %).

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од регулационе линије одређује се Локацијским условима.

Међусобна удаљеност за слободностојеће објекте на парцели износи најмање 4,0 метара, а за изграђене објекте чије удаљење износи мање не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, удаљења од суседних објектата утврђују се Локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих минималних удаљења из овог правила,

Минимално растојање основног габарита (без испада) објекта и линије суседне грађевинске парцеле одређује се за слободностојеће објекте, најмање 2,5 метра, а за изграђене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање од утврђених вредности предходних ставова, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, растојање од границе грађевинске парцеле утврђује се Локацијским условима према типу изградње. Највећа дозвољена спратност објектата може бити П+3+Пк до П+4 с тим да највећа дозвољена висина објектата не може прећи 20 m.

Сви објекти могу имати подрумске и суртеренске просторије осим у случају да постоје сметње геотехничких и хидротехничких карактера. Паркирање возила за објектата свих типова изградње обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута по стандарду паркирања односно гаражирања једно паркинг (гаражно) место на један стан. Изузетно у изграђеном насељу могуће је формирање посебне грађевинске парцеле за изградњу колективне гараже, уколико за то постоје објективни услови.

Грађевинске парцеле за вишепородичну стамбену изградњу се по правилу не ограђују. У случају да је то посебно потребно, ограђивање се врши на начин како је то одређено наведеним правилима за ограђивање грађевинских парцела.

2.2.2.6. Правила градње и регулације за објекте мешовитог типа – пословни и стамбени објекти

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Растојање грађевинске од регулационе линије за објекте утврђује се према типу планиране односно постојеће изградње и износи најмање 3 м.

Растојање грађевинске од регулационе линије за објекте утврђује се према типу планиране односно постојеће изградње и износи најмање 3,0 метра:

За зоне изграђених објеката растојање грађевинске линије новог објекта од регулационе линије утврђује се на основу позиција већине већ изграђених објеката (преко 50 %).

Објекти се граде без растојања грађевинске од регулационе линије када се регулациона линија поклапа са грађевинском линијом.

Међусобна удаљеност објеката на истој парцели износи најмање 5,0 метара, а за изграђене објекте чије удаљење износи мање од 4,0 метара, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

За објекте који имају индиректну везу са јавним путем, преко приватног пролаза, удаљења од суседних објеката утврђују се Локацијским условима према типу изградње и уз примену одговарајућих минималних удаљења из овог правила,

Минимално растојање основног габарита (без испада) слободностојећег објекта и линије суседне грађевинске парцеле је најмање 2,0 метра, а за изграђене објекте чије је растојање до границе грађевинске парцеле мање, не могу на тој страни имати отворе стамбених просторија,

Највећа дозвољена спратност објеката може бити П + 4 +Пк

Сви објекти могу имати подрумске и суртеренске просторије осим у случају да постоје сметње геотехничких и хидротехничких карактера.

Највећа дозвољена висина објекта не може прећи 22,0 метара.

Паркирање возила за објеката свих типова изградње обезбеђује се на сопственој грађевинској парцели изван површине јавног пута по стандарду паркирања односно гаражирања једно паркинг (гаражно) место на један стан

Изузетно у изграђеном насељу могуће је формирање посебне грађевинске парцеле за изградњу колективне гараже, уколико за то постоје објективни услови.

Делатности у стамбеном објекту може бити до 60% укупне нето површине. Дозвољене делатности су оне које су еколошки и функционално примерене зони вишепородичног становања и не могу ни на који начин угрожавати основну функцију објеката намењених за становање.

2.2.2.7. Пословни и комерцијални објекти у насељима

За објекте овог типа (који су изван обиухвата усвојених урбанистичких планова) порепоручује се израда урбанистичког пројекта у складу са мишљењем Комисије за планове. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

За пословне објекте, објекте трговине, занатства, угоститељства и других делатности, еколошки и функционално прихватљивих према свим важећим прописима који регулишу заштиту околине од загађења, осим општих правила градње, важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле и урбанистички показатељи:

- Минимална површина грађевинске парцеле – 400 m²
- Минимална ширина фронта грађевинске парцеле –15 m.

У већим објектима које се користе за сервисне зоне и паркинг; централни објекат са спортским, комерцијалним, забавним и рекреативним садржајима - максимална спратност је према висини спортске хале, до П+3.

Локацијским условима се утврђују правила за објекте и делове објеката нестамбене намене по стамбеним зонама из ових правила, и то за пословне, комерцијалне, услужне, занатске, производне, комуналне објекте, као и друге објекте или делове објеката по врсти и намени, а који нису у супротности са карактером претежне намене и чијом изградњом се не нарушавају услови становања, животна средина, као ни оријентациони параметри конкретног типа изграђеност.

2.2.2.8. Објекти туристичке и спортско-рекреативне намене

Објекти у функцији туризма

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Врста и намена објеката који се могу градити: Објекти туристичке супраструктуре, различитог типа и садржаја. Ови објекти се могу реализовати као самостални објекти на парцели (основна намена) или мешовито са наменом становања (у стамбеном делу дворишта, у оквиру стамбених или пратећих објеката на парцели, као ревитализовани постојећи објекти или новоизграђени објекти у функцији туризма), према правилима за површине и објекте туристичке супраструктуре, односно за зоне становања. Најчешће су то угоститељски објекти за смештај (са или без исхране) и исхрану. Планиране врсте туристичког смештаја обухватају: сеоско туристичко домаћинство и домаћу радиност (соба/стан за издавање – „гостинска смештајна јединица”, „гостинска кућа”, туристички апартман, етно објекат – „еколоц” и сл.), пансион, мотел, хотел, апартмански блок, етно-насеље, планинарски и ловачки дом, шумарске, ловачке и планинарске куће, одмаралиште и сличне објекте.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: становање, компатибилне јавне и услужне намене (објекти у функцији заштићених подручја, јавне службе и сервиси од интереса за туризам) и други комплементарни садржаји туристичке супраструктуре (изложбени простори, простори за информисање, предах, снабдевање, рекреацију, едукацију и забаву туриста).

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: све делатности које угрожавају основну намену и животну средину негативним утицајима (бука, вибрације, гасови, мириси, отпадне воде и друга штетна дејства).

Изградња туристичких центара вршиће се по принципу концентрисаних грађевинских површина, на слободном земљишту које није под шумом, углавном на падовима већим од 10%, како би се сачувале равне пашњачке површине за рекреативне активности, сточарство и изградњу саобраћајне и друге инфраструктурне мреже.

Архитектуром објеката треба тежити ка стварању јединственог архитектонског и ликовног израза, препознатљивог кроз форме које проистичу из архитектонског наслеђа подручја, уз примену природних и традиционалних материјала.

Тип изградње треба да буде „павиљонски” са разбијањем маса, у вертикалном и у хоризонталном габариту, са максималним увођењем зелених површина у изграђене комплексе.

Треба тежити ка избору оних локација које су заклоњене у пејзажу и које нису сагледиве са истакнутих видиковаца и доминантних тачака у простору.

Објекти за смештајне капацитете треба да се граде у складу са архитектуром поднебља – моравски стил, инспирисаном традиционалним градитељством подручја, са природним материјалима и у волуменима који су примерени структури амбијента – морфологији, биљном покривачу и др.

Грађевинске парцеле са туристичким објектима морају да имају приступ са јавног пута.

Ширина фронта парцеле треба да је већа од 15 m.

Појединачни услови који се односе на поједине објекте и насеља даваће се у склопу Локацијских услова.

Врста објекта	Макс. Спратност (преорука)*	ИИ	ИЗ	Напомена
Апартманска насеља	П+1+Пк	0,6	30%	
Хотели 1, 2 и 3*	П+4+Пк	2,0	50%	
Мини и омл. хотели	П+3	1,6	50%	
Комерцијални	П+1	0,8	50%	
Угоститељски	П+1+Пк	0,3	20%	
Планинарски дом	П+2+Пк	0,3	30%	
Ловачка кућа	П+1+Пк	0,2	20%	монтажни
Спортско-рекреативни	П	0,8	80%	
Етно комплекс	П+Пк	0,5	50%	
Ауто камп	П	0,2	20%	привремени

Висине објеката су оријентационе, али за појединачне објекте, поготово у шумском окружењу, услов је да не смеју да прелазе висину дрвећа околне аутохтоне вегетације.

Ова правила примењују се и за туристичке комплексе који се граде вана насеља у зонама у којима је овим ППО то дозвољено.

Простори и објекти у функцији спорта и рекреације

Планински и брежуљкасти предели се, у целини, сматрају подручјем рекреације, изузев простора за који је утврђен режим заштите природе у оквиру Специјалног резервата „Кукавица“, односно ако просторним или урбанистичким планом за поједине просторе није другачије одређено.

На подручју су предвиђене површине за рекреативне активности у природи, које прати одговарајуће уређење терена. Под уређењем се подразумева извођење стаза, одморишта, надстрешница и других прихватних објеката према условима утврђеним у просторном или урбанистичком плану.

Код уређивања рекреативних површина обавезна је употреба природних материјала без интервенција на терену које доводе до промена природних карактеристика земљишта, користећи постојеће природне ливаде, стазе и др. Сви изграђени објекти треба да буду од камена и дрвета, у традицији народног неимарства подручја.

Грађевински уређени спортско-рекреативни терени лоцирају се искључиво уз туристичке објекте, у оквиру грађевинских подручја, као део организоване, секундарне туристичке понуде. На утврђеним површинама за зимске и летње спортске активности, на отвореном простору, лоцирају се објекти неопходни за обављање тих активности: ски-лифтови, приступни путеви, стазе и паркинзи са службеним објектима, прихватни пунктови и опремају се површине за спортско јахање, падок стазе, штале и др.

2.2.2.9. Производни, пословни и комерцијални објекти ван насеља

Робно транспортни центар

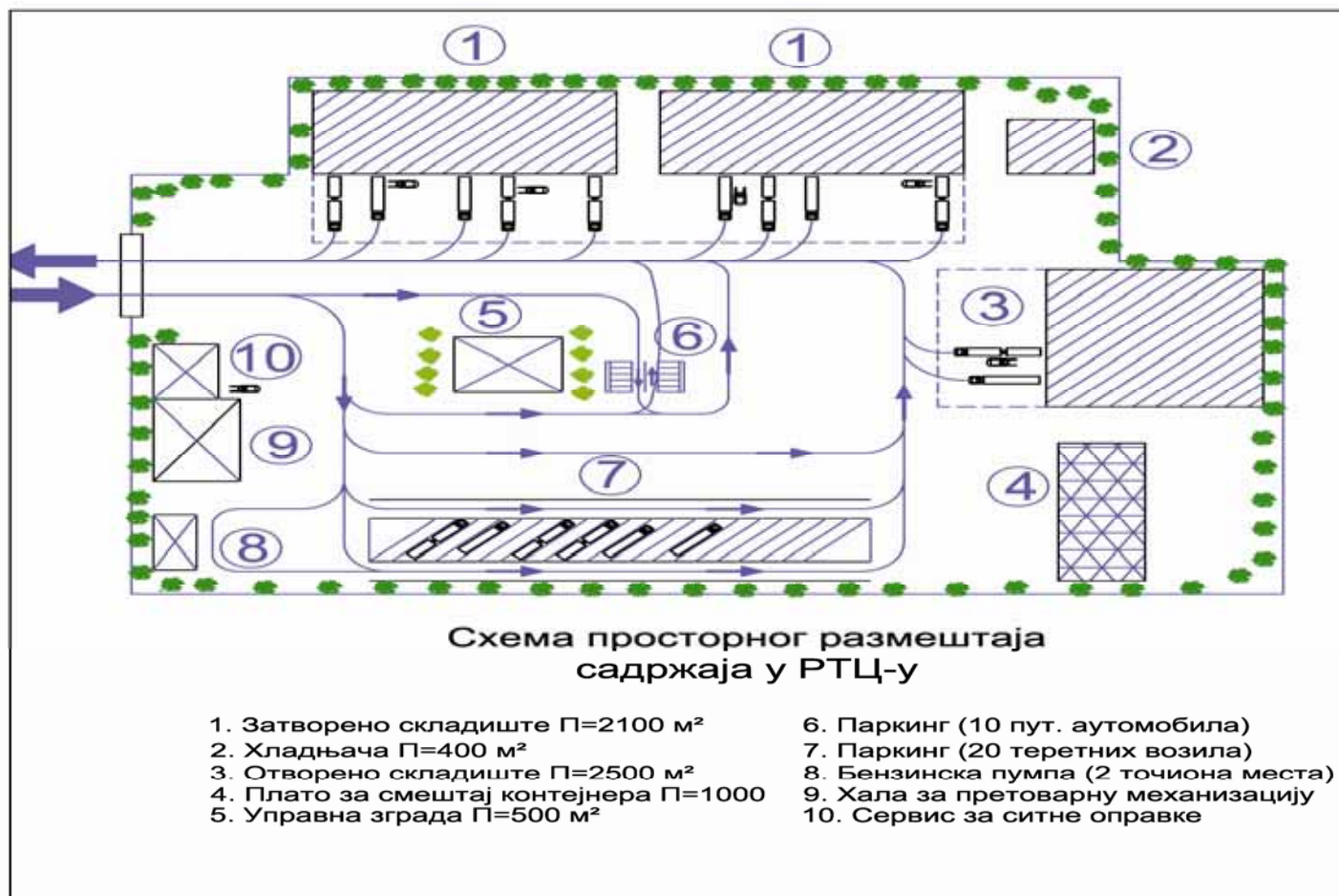
Основне садржаје РТЦ-а потребно је реализовати у сагласности са следећим правилима и капацитетима:

- **затворене складишне капацитете** планирати као објекте грађене од чврстог материјала са кровном конструкцијом отпорном на атмосферске падавине. Максимална унутрашња висина складишта требала би бити 18,0m, што омогућава несметан рад виљушкарима и

оставља довољно простора за развод вентилационих система. Такође је потребно обезбедити несметани приступ теретним возилима ради утовара и истовара на минималном међусобном растојању између рафова, складишних полица, од 6,0m;

- **отворене складишне капацитете** планирати на одговарајућој подлози и са обезбеђеним простором за приступ возилима ради утовара/истовара;
- **сервисана постројења** требало би да садрже минимум два сервисна места са свим потребним садржајима, од којих би једно требало бити са каналом за оправку возила. Минимална површина намењена сервисирању и мањим оправкама не би требало бити мања од 300m²;
- **станицу за напајање горивом** планирати са минимум два точиона места за бензин и дизел гориво и са обезбеђеним простором за приступ меродавног возила;
- **управна зграда** требало би да има основу минимум 500m² и да буде спратности П+1. Објекат извести у потпуности у складу са меродавним грађевинским и осталим правилима;
- **паркинг за теретна возила** планирати у оквиру РТЦ-а. Како је конструкција појединих врста теретних возила непогодна за вожњу уназад, и како се код свих типова теретних возила јавља проблем смањене пегледности при таквој вожњи, препоручије се примена косих шема паркирања са проланим паркинг местима и једносмерним системом циркулације. Дужина паркинг места заснива се на принципу да се дужина меродавног возила увећа за мин. 2,0m, а димензије приступних саобраћајница одговарају маневарским способностима меродавних возила. Меродавно возило представља теретно возила са приколицом, чија је дужина од 17,0m до 19,0m;
- **манипулативни простор** требало би да обезбеди несметано функционисање саобраћаја унутар РТЦ-а, као и безбедно обављање свих операција везаних за његов рад;
- **друмске саобраћајнице** минималне ширине 7,0m за двосмерни саобраћај и полупречницима кривина у функцији меродавног возила.

Предложени могући просторни размештај садржаја у РТЦ-а дат је на слици 6.

Слика 6. Орјентациони просторни размештај садржаја у РТЦ-у

Станице за снабдевање горивом

Станице за напајање течним горивом и гасом, на путевима нижег ранга од аутопута, потребно је планирати као објекте у класи малих објеката са 3-4 тачиона места и до 3000t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива, а нарочито дизела (D2) имајући у виду употребу пољопривредних машина. На појединим објектима обезбедити услове за претакање ауто гаса.

Локацијским условима се утврђују правила за станице за напајање течним горивом и гасне станице уз постојеће општинске путеве у свим зонама, а уз прописане законске обавезе, као и израду процене утицаја објекта на животну средину. Детаљније локације будућих станица генерално треба утврђивати у складу са противпожарним прописима и условима које утврђују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите.

За сваку конкретну локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација,

као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја.

2.2.2.10. Правила градње и регулације за индустријске објекте и привредне комплексе

По правилу се разрада већих комплекса овог типа ради кроз урбанистички пројекат. Појединачни услови који се односе на поједине објекте и целине даваће се у склопу локацијских услова.

Врста и намена објеката који се могу градити: објекти производног и услужног занатства; пословно-трговински објекти; објекти за прераду пољопривредних, сточарских и шумских производа; објекти за производњу прехранбених производа и сточне хране; сточне и живинарске фарме и рибњаци.

Компатибилни садржаји и врсте објеката: складишта, стоваришта и сервиси; друге производне делатности које не угрожавају здравље људи и животну средину.

Врста и намена објеката чија је изградња забрањена: производни објекти који нису у функцији пољопривреде, сточарства или шумарства, и други објекти који могу имати

негативне утицаје на животну средину (објекти који подлежу обавези израде процене утицаја на животну средину).

Правила парцелације за грађевинске парцеле привредних и индустријских делатности се утврђују обавезном површином комплекса не мањом од 0,2 ha и ширином уличног фронта парцеле не мањом од 30 m.

Минимална површина под уређеним зеленим површинама се одређује према величини комплекса: минимално под уређеним зеленим површинама за комплексе преко 5 ha - 30%, за комплексе 1-5 ha - 25%, за комплексе 0,2-1 ha - 20%, од чега компактна пошумљена површина износи минимално пола од укупног зеленила.

На постојећим објектима, код којих су прекорачене Планом одређене грађевинске линије, дозвољене су само интервенције редовног одржавања и адаптација.

За изградњу нових привредних објеката уз саобраћајнице је обавезна грађевинска линија на

минималном растојању од 5 m од регулације саобраћајнице.

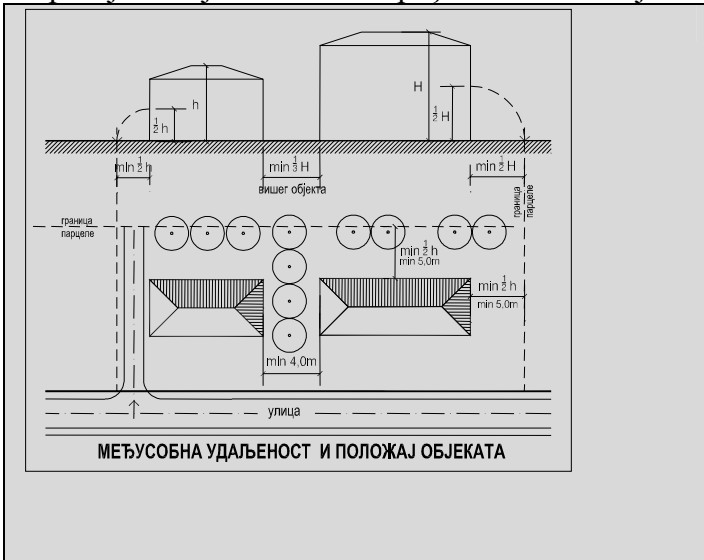
Уз саобраћајнице планиране у привредној зони важи обавезна грађевинска линија на 5 - 10 m од регулације саобраћајнице.

Није дозвољено упуштање делова објеката у јавну површину.

На постојећим објектима, код којих су прекорачене грађевинске линије, дозвољене су само интервенције редовног одржавања и адаптација.

Према саобраћајницама где се очекује веће саобраћајно оптерећење, као што су државни путеви и будући аутопут, нису дозвољени садржаји прехрамбене производње непосредно оријентисани ка овим саобраћајницама.

Складишни, технолошки и инфраструктурни простори и објекти, организују се у простору који није непосредно окренут потенцијалним корисницима. Дозвољена је изградња више објеката на парцели.

-Максимални индекс заузетости парцеле је 70% а индекс изграђености није ограничен.

-Минимална површина под уређеним зеленим површинама се одређује према величини комплекса: минимално под уређеним зеленим површинама за комплексе преко 5 ha - 30%, за комплексе 1-5 ha - 25%, за комплексе 0,2-1 ha - 20%, од чега компактна пошумљена површина износи минимално пола од укупног зеленила.

Слика 7

-Бочна и задње одстојање објекта од ивица парцеле су минимално $\frac{1}{2}$ висине објекта, а не мање од 5 m, уз обавезу садње најмање једног дрвореда.

-Међусобно одстојање је у складу са потребама организовања противпожарног пута, а садња дрвећа је опциона у складу са обезбеђењем противпожарног пролаза између објеката.

-Међусобно одстојање објеката у оквиру комплекса не може бити мање од 4 m.

-За све објекте висина не сме бити већа од 24 m за поједине делове објекта у складу са технолошким потребама, као и условима надлежних имаоца јавних овлашћења.

- Дозвољена висина за рекламне стубове је 30 m, а за инфраструктурне објекте се утврђује изузетно и већа висина, према технолошким потребама, у складу са условима надлежних имаоца јавних овлашћења.

У оквиру грађевинских линија дозвољава се изградња посебних објеката који не подразумевају корисну БРГП, као што су инфраструктурни - фабрички димњаци, ветрењаче, водоводни торњеви или рекламни стубови.

У оквиру комплекса предвидети подизање појасева заштитног зеленила састављених од компактних засада листопадне и четинарске

вегетације. Заштитно зеленило поставити између комплекса и управно на правац доминантних ветрова. Кроз израду Процене утицаја на животну средину, у односу на планирану делатност, по потреби одредити озелењавање као меру заштите.

Није дозвољено планирање и уређење површина за отворене депоније.

Паркирање се планира на парцели. Паркирање посетилаца треба да буде организовано у оквиру комплекса на начин да буде добро приступачно и сагледљиво. На паркинг површинама је обавезна садња континуалних дрвореда.

У зависности од технолошког процеса у оквиру комплекса потребно је планирати претоварно- манипулативне површине и паркинг површине за теретна возила.

Број паркинг места одредити кроз израду пројектне документације, на основу датих норматива, према планираној делатности, односно технолошким потребама, очекиваном броју посетилаца и потребном броју запослених, а оријентационо 1ПМ/70-100 m² БРГП.

2.2.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ТЕХНИЧКЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

На земљишту које је предвиђено за земљиште јавне намене, до привођења не могу се градити нови објекти друге намене, а постојећи објекти се могу адаптирати, санирати и санитарно хигијенски унапређивати.

Локацијским условима се утврђују правила за објекте спорта, рекреације и угоститељства на појединачним грађевинским парцелама у зонама зеленила и паркова.

2.2.3.1. Заштитни појасеви и режими заштите

Врсте и ширине заштитних појасева

Ширина заштитних појасева траса и објеката инфраструктурних система у магистралном и регионалном инфраструктурном коридору, као и у коридорима појединачних инфраструктурних система, утврђена је на основу одредби закона и прописа донетих на основу закона и применом следећих критеријума:

1) утврђивања безбедоносног растојања од трасе и објеката инфраструктурног система ради заштите окружења од негативних утицаја на животну средину, у првом реду од буке, аерозагађења и акцидената;

2) обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији трасе и објеката инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности које могу да угрозе безбедност,

функционисање и одржавање инфраструктурног система.

Установљавају се следећи обострани заштитни појасеви траса и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система у инфраструктурном коридору на подручју Просторног плана:

1) непосредни појас заштите - простор заштитног појаса од:

- ивице земљишног појаса пута ширине 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда, 5 m за општински и некатегорисани пут;
- осе магистралног гасовода ширине 30 m и доводно-разводног гасовода ширине 20 m;
- осе оптичког кабла ширине 1 m;

2) шири појас заштите - простор контролисана изградње од границе непосредног појаса заштите/заштитног појаса:

- ширине 20 m за ДП I реда, 10 m за ДП II реда и 5 m за општински и некатегорисани пут;
- ширине 170 – 180 m, за гасовод.

Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са сваке стране вода од крајњег фазног проводника, има следеће ширине:

- 1) за напонски ниво 1 kV до 35 kV:
  - за голе проводнике 10 метара, кроз шумско подручје 3 метра;
  - за слабо изоловане проводнике 4 метра, кроз шумско подручје 3 метра;
  - за самонесеће кабловске снопове 1 метар;
- 2) за напонски ниво 35 kV, 15 метара;
- 3) за напонски ниво 110 kV, укључујући и 110 kV, 25 метара;
- 4) за напонски ниво 220 kV и 400 kV, 30 метара.

Заштитни појас за подземне електроенергетске водове (каблове) износи, од ивице армирано-бетонског канала:

- 1) за напонски ниво 1 kV до 35 kV, укључујући и 35 kV, 1 метар;
- 2) за напонски ниво 110 kV, 2 метра;
- 3) за напонски ниво изнад 110 kV, 3 метра.

Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи:

- 1) за напонски ниво 1 kV до 35 kV, 10 метара;
- 2) за напонски ниво 110 kV и изнад 110 kV, 30 метара.

Ширина заштитних појасева јавних путева усклађиваће се са категоризацијом у државне и општинске путеве.

Ширина заштитних појасева инфраструктурних система је обавезна до њиховог

редефинисања израдом одговарајућег урбанистичког плана.

Непосредни појас заштите, тј. простор којим се штити правац простирања радио таласа, утврђује се за сваки радио коридор, према условима које утврђује корисник тог коридора.

За ДП I реда због специфичности простора утврђују се следеће зоне заштите:

1) зона I - појас веома великог еколошког оптерећења ширине по 20 m са обе стране пута, због емисија у ваздух, повећане буке и загађивања земљишта. У заштитном појасу дозвољено је формирати заштитно зеленило. Није дозвољена изградња стамбених, пословних и помоћних објеката. Дозвољена је изградња објеката у функцији пута (бензинске станице, сервиси, складишта и сл.);

2) зона II - појас великог еколошког оптерећења ширине по 50 m са обе стране пута, због повећане буке и загађивања земљишта. Не препоручује се изградња стамбених објеката. Постојећи легално изграђени објекти морају бити заштићени одговарајућом акустичком заштитом;

3) зона III - појас малог еколошког оптерећења ширине по 180 m са обе стране пута, због повећане буке. Изградња стамбених, пословних и привредних објеката дозвољена под условом да се обезбеде мере заштите од буке.

Режими заштите с правилима грађења и уређења заштитних појасева

Утврђују се следећи режими заштите с правилима грађења и уређења простора за заштитне појасеве у инфраструктурним коридорима на планском подручју:

Непосредни појас заштите - у непосредном појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система – државних и општинских путева, као и некатегорисаних путева који повезују изграђене целине у атару истог и суседних насеља, или чине саобраћајну мрежу насеља, затим железничких пруга, далековода, оптичких каблова и гасовода успоставља се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења простора са следећим:

1) основним правилима:

- забрањује се изградња објеката који нису у функцији инфраструктурног система који се штити, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих објеката и изградња нових привредних, стамбених и других објеката;
- у заштитном појасу јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других

објеката, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја;

- могу се постављати планиране паралелно вођене трасе осталих инфраструктурних система, објеката и постројења у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона, а под условима и на начин који утврди надлежно јавно предузеће, односно управљач јавног инфраструктурног система;

- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на животну средину (дрвореди на деоници пута у насељу, заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, каналисање и пречишћавање атмосферских вода с инфраструктурног система и др.); као и потребне мере заштите инфраструктурног система (нпр. пута-снегобрани, ветробрани и др.) на удаљењу које се утврђује према условима безбедног функционисања и одржавања инфраструктурног система;

2) посебним правилима за:

- јавне путеве - легализација и реконструкција постојећих објеката у изграђеном простору насеља поред пута може се одобрити само изузетно на основу одговарајуће техничке документације за доградњу, реконструкцију и/или рехабилитацију постојећег пута, односно техничке документације за изградњу нове деонице пута и на основу одговарајућег урбанистичког плана;

- енергетске и телекомуникационе системе: забрањује се сађење биљака чији корен има дубину већу од 1 m на удаљењу мањем од 5 m од осе гасовода и у појасу заштите оптичког кабла; у начелу се не дозвољава сађење дрвећа испод далековода, док се постојећа стабла могу задржати уколико је задовољена сигурносна удаљеност вода од минимум 3 m од било ког дела стабла.

Шири појас заштите - у ширем појасу заштите трасе и објеката постојећих и планираних инфраструктурних система - магистралних, регионалних и локалних путева, железничке пруге, далековода и оптичких каблова и планираних гасовода успоставља се режим селективне и контролисане изградње и уређење простора са следећим:

1) основним правилима:

- дозвољава се изградња објеката, тј. легализација, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових објеката у

зонама предвиђеним за изградњу овим просторним планом и одговарајућим урбанистичким планом, с тим да је за повећање густине насељености, индекса изграђености и заузетости површина, у првом реду за изградњу стамбених и објеката јавних служби, предуслов предузимање мера заштите на основу процене утицаја и ризика од инфраструктурног система на животну средину;

- сви планирани паралелно вођени инфраструктурни системи који нису постављени у непосредном појасу заштите смештају се у инфраструктурном коридору на минималном међусобном растојању на основу закона и прописа донетих на основу закона;

- изводе се потребни радови и спроводе мере заштите окружења од негативних утицаја инфраструктурног система на животну средину (заштитно зеленило, заштитне баријере од буке, канализационе оборинских вода у депресијама поред инфраструктурног система, и др.), као и потребне мере заштите инфраструктурног система које нису реализоване у непосредном појасу заштите;

2) посебним правилима за јавне путеве и железничке пруге:

- отварање рудника и каменолома и изградња рударских, индустријских, комуналних и пољопривредних објеката и постројења који су извори загађивања животне средине може се одобрити на удаљењу већем од 50 m од осе крајњег колосека пруге, односно на основу процене утицаја тих објеката и постројења на животну средину, под условима и на начин који утврди јавно предузеће надлежно за управљање јавним путем или управљач јавне железничке пруге;

- у ширим заштитним појасевима између пута, железничке пруге и другог инфраструктурног система у инфраструктурном коридору, забрањује се изградња објеката који нису у функцији тих инфраструктурних система, тј. забрањује се легализација, реконструкција и доградња постојећих и изградња нових привредних, стамбених и осталих објеката;

- у појасу контролисане изградње, забрањено је отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа.

2.2.3.2. Објекти саобраћајне инфраструктуре

Правилима грађења дефинисана су правила која би требало да се примењују приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог ПП-а.

Правила и услови дати су као: минималне вредности, максималне вредности и као вредности дате у распону. Правила је могуће мењати и унапређивати по истој процедури по којој ће се вршити измене и допуне Просторног плана.

Друмски саобраћај

Ширина појаса регулације

Појас регулације јесте простор дефинисан границом грађења јавног пута, унутар кога се изводе грађевински захвати приликом изградње, реконструкције или одржавања јавног пута. Просторним планом утврђује се оријентациона **ширина пуног појаса регулације** за:

- аутопут ширине око 70 m,
- државни пут I реда ширине око 25 m;
- државни пут II реда ширине око 20 m;
- општински пут ширине око 15 m;

Врсте и ширине заштитних појасева

Одређују се следећи **обострани заштитни појасеви** траса и објеката постојећих и планираних коридора саобраћајне инфраструктуре на подручју Просторног плана:

1) **непосредни појас заштите** – простор заштитног појаса од ивице земљишног појаса пута ширине 40 m за аутопут, 20 m за државни пут I реда, 10 m за државни пут II реда, 5 m за јавни општински и некатегорисан пут; и

2) **шири појас заштите** – појас контролисане изградње простира се од границе заштитног појаса у ширини 40 m за аутопут, 20 m за државни пут I реда, 10 m за државни пут II реда и 5 m за општински пут.

У складу са чланом 33. Закона о путевима („Сл. Гласник РС“ бр. 41/2018 и 95/2018 – др.закон) у заштитном појасу поред јавног пута ван насеља забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и грађење и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих, функционалних садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу поред јавног пута може да се гради, односно поставља линијски инфраструктурни објекат: железничка

инфраструктура, електроенергетски вод, нафтовод, гасовод, објекат висинског превоза, линијска инфраструктура електронских комуникација, водоводна и канализациона инфраструктура и слично, уз претходно добијену сагласност управљача јавног пута.

Сви путеви утврђени Просторним планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве и уз примену одговарајућих стандарда на основу Закона о путевима. Процедуре израде и усвајања пројеката, као и само грађење саобраћајне инфраструктуре, мора се спроводити у свему према важећој законској регулативи. Процедуре и активности на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

При изградњи планираних путних праваца морају се поштовати правила прописана законом којим се уређује планирање и изградња, а који је у сагласности са Законом о путевима. Јавни путеви се морају градити тако да имају најмање две саобраћајне и две ивичне траке или ивичњаке у равни коловоза, а улица тротоар и уместо ивичних трака – ивичњаке.

Изградња и реконструкција *Државног пута I реда (аутопута)* спроводи се тако да пут има две физички одвојене коловозне траке, са најмање две саобраћајне и једну зауставну траку за сваку коловозну траку. Ширина саобраћајне траке, у зависности од конфигурације терена и рачунске брзине, креће се од 3,50 m до 3,75 m. Свака коловозна трака мора да поседује зауставну траку ширине 2,50 m. Остали елементи пута (полупречник кривине, уздужни нагиб, ивичне траке и сл.) морају бити тако пројектовани да омогућавају брзину кретања од 130 km/h, а зависно од конфигурације терена брзину од најмање 100 km/h.

За све атарске путеве треба обезбедити денивелисана укрштања, с тим да место укрштања може бити померено са трасе атарског пута на дистанци максималне дужине 500 m, у ком случају се обезбеђује изградња атарског пута дуж ограде аутопута до погодног места за укрштање.

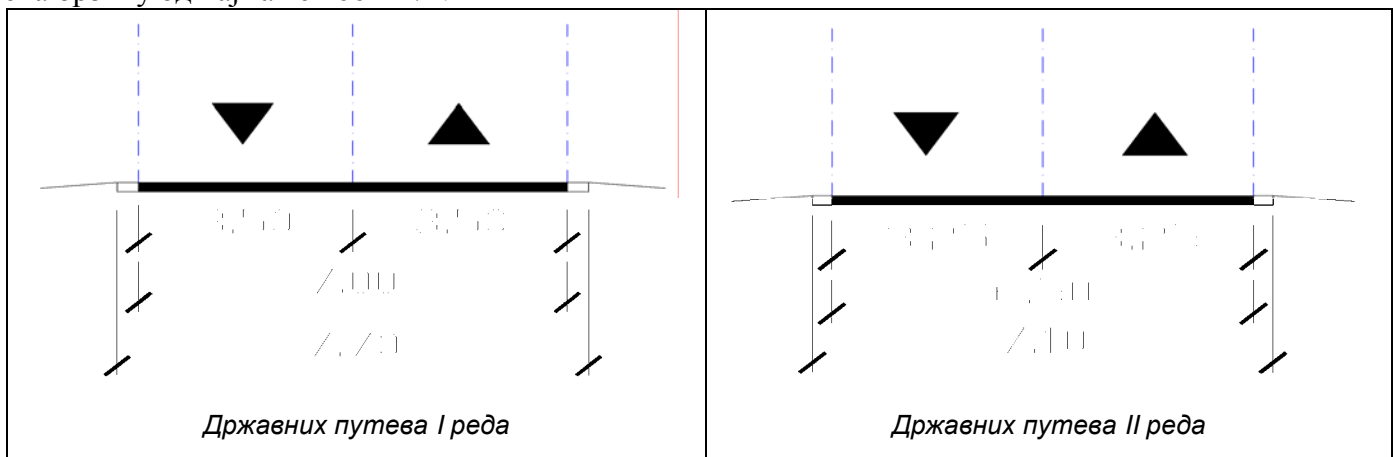
Размештајем денивелисаних укрштања општинских и атарских путева са аутопутем обезбедиће се удаљеност суседних укрштања која је већа од 2 km, а мања од 4 km, с тим да ће на отвореном простору предност имати надвожњаци, а у насељима подвожњаци.

Димензионисање надвожњака или подвожњака омогућава пролазак свих врста возила за двосмерни саобраћај, с тим да је минимална висина подвожњака 4,5 m, а ширина 6 m.

У зонама насеља се морају предвидети мере заштите које подразумевају изградњу „зелених зидова“, који би апсорбовали највећи део буке. У ту сврху предлаже се формирање дрвореда који би поред основне функције имали и афирмативан визуални ефекат. Ограде, дрвеће и засади поред јавних путева требало би подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

Кроз пројекте путних објеката (мостови, надвожњаци, подвожњаци, вијадукти, тунели, пропусти, итд), обавезно је предвидети и екодукте, зависно од теренских услова, надземне или подземне прелазе, односно пролазе, како би се избегло стварање еколошких баријера.

Ширина коловоза на осталим *државним путевима I реда* ван насеља је минимално 7,70 m (укључујући ивичне траке од 2x0,35 m), док је на *државним путевима II реда* минимално 7,10 m (укључујући ивичне траке од 2x0,30 m).

Слика 8. Попречни профили државних путева I и II реда

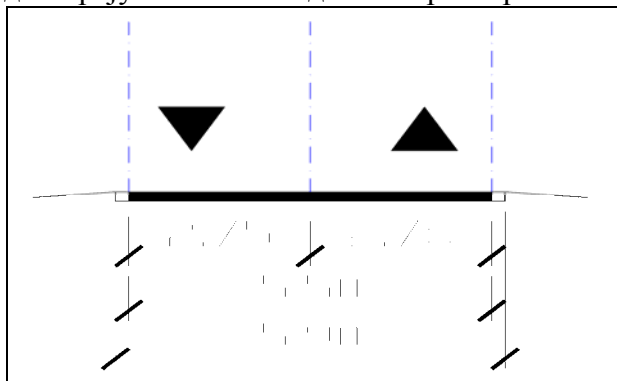
Делови примарне путне мреже, који пролазе кроз насеље, а истовремено су и улице у насељу,

могу се на захтев надлежног органа општине, разрадом кроз одговарајућу урбанистичку и

техничку документацију, изградити као улица са елементима који одговарају потребама насеља (ширим коловозом, тротоарима и сл.) као и са путним објектима који одговарају потребама насеља.

Парцеле које излазе на државне путеве не могу, свака за себе појединачно, да имају директан излаз на пут већ се приступ таквих парцела мора остварити преко сервисне саобраћајнице, уз прибављење сагласности управљача пута. У изузетним случајевима, на државним путевима са мањим саобраћајним оптерећењем, могуће је задржавање директног приступа уз максимално редуковање броја истих.

Општински путеви служе за повезивање појединих делова општине и града са центрима и зонама активности или становања. То су саобраћајни потези намењени јавном и индивидуалном путничком саобраћају. Ширина коловоза на општинским путевима је минимално 5,90 m (укључујући ивичне траке од 2x0,20 m). Изузетно, приликом изградње нових општинских путева, уколико за то не постоје просторни услови, ширина коловоза може да се смањи на 5,0 m (2x2,5) уз одговарајуће банке односно тротоаре.

Слика 9. Попречни профили општинских путева

Уколико постоји могућност, предвидети шири регулациони појас како би се обезбедиле ивичне разделне траке са зеленилом, бицикличке стазе и сл. Уколико то није могуће, бицикличке стазе водити у јединственом попречном профилу са саобраћајницом. Дозвољено је организовање ивичног паркирања ван коловоза. Уколико постоје могућности организовати посебне траке и нише за одвијање јавног градског саобраћаја. Везе са осталим саобраћајницама остварују се у нивоу са обавезном регулисаном семафорском сигнализацијом.

У заштитном појасу са директним приступом на јавни пут дозвољено је градити станице за снабдевање моторних возила горивом, аутосервисе, објекте за привремени смештај онеспособљених возила, аутобазе за пружање помоћи и информација

учесницима у саобраћају, а све то на основу планског документа за наведене типове објеката.

Пратећи објекти морају да задовољавају хигијенско-техничке захтеве и др.

Прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда.

Земљани пут који се укршта или прикључују на јавни пут, мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 40 m за ДП I реда, 20 m за ДП II реда и 10 m за општински пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута.

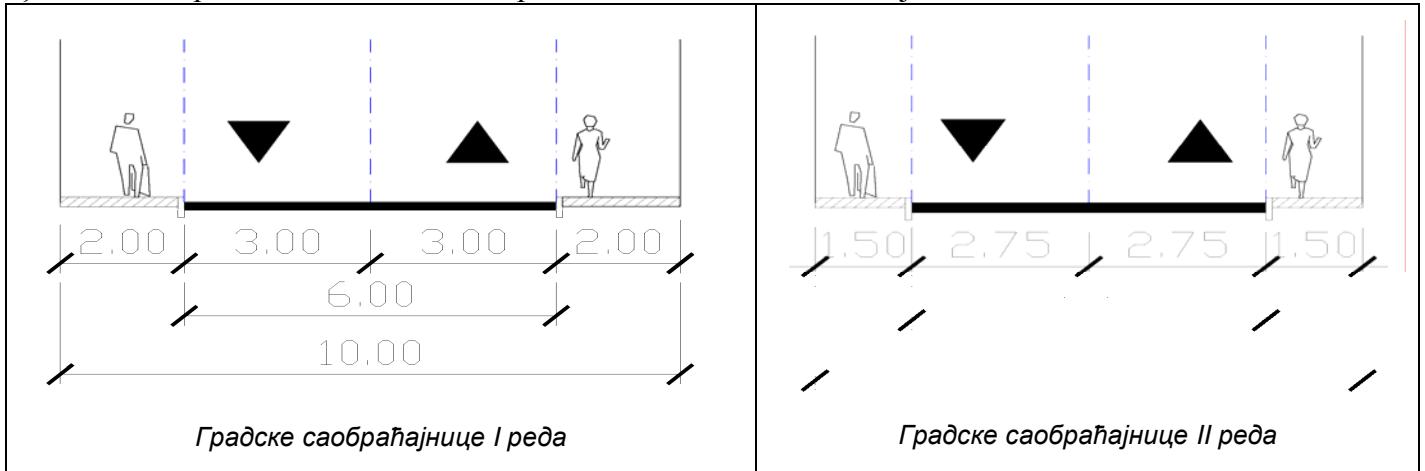
Ради заштите путева од спирања и одроњавања, потребно је, ако природа земљишта допушта, да косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту озеленити травом, шибљем и другим растињем које не угрожава прегледност пута.

Дуж свих путева потребно је обезбедити инфраструктуру за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода, са уграђеним сепараторима нафтних деривата на државним путевима који залазе у заштитне зоне водоизворишта.

Рекламне табле и панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, натписи којима се обележавају културно-историјски споменици и спомен обележја и други слични објекти, могу се постављати поред државних путева, на удаљености од 7 m од ивице коловоза, односно поред општинског пута на удаљености од 5 m од ивице коловоза.

Попречни профил **градских улица** би требао да садржи коловоз са траком по смеру и обостране тротоаре. Минимални попречни профил градских саобраћајница I реда састоји се од две саобраћајне траке ширине 3,0 m и обострано вођених тротоара ширине минималне ширине 1,5 m. Минимални попречни профил градских саобраћајница II реда састоји се од две саобраћајне траке минималне ширине 2,75 m и обострано вођених тротоара ширине минималне ширине 1,5 m. Шире регулационе мере ових саобраћајница омогућавају организовање паркинга површина ван коловоза и формирање једностраних или обостраних дрвореда. У зависности од саобраћајног оптерећења, раскрснице са другим градским улицама остварују се денивелисано или у нивоу са семафорском или

уређеном вертикалном и хоризонталном сигнализацијом.

Слика 10. Попречни профили градских саобраћајница I и II реда

При реконструкцији одређених елемената путне и уличне мреже мора се водити рачуна да елементи пута који се реконструишу буду у сагласности са техничким прописима и стандардима који су прописану за ту врсту објекта, односно материјала који се користи. Реконструкција појединих делова путне мреже требало би да обухвати све елементе попречног профила.

Железничка инфраструктура

Изградња и реконструкција железничке инфраструктуре врши се у складу са законима којима се уређује планирање и изградња ове врсте објеката. Реконструкција постојећих колосека обављаће се према стању горњег строја на прузи, односно редовном циклусу замене и обнове материјала горњег строја. При реконструкцији је потребно водити рачуна о поштовању стандарда, техничких прописа, материјала као и да резервни делови поседују меродавне атесте.

Просторним планом утврђује се оријентациона ширина пружног појаса за пругу за велике брзине од око 35 m. Унутар њега се изводе грађевински захвати приликом изградње, реконструкције или одржавања железничке пруге.

Изградња, реконструкција и модернизација железничке инфраструктуре, на подручју плана, спроводи се уз поштовање општих услова и принципа:

1. Осим Закона о планирању и изградњи (Службени гласник РС број 72/09, 81109-исправка, 64/10-УС, 24111, 121112, 42/13-УС, 50112-УС, 98113-УС, 132114,145/14,83/18,31/19,37/19, 9/20 и 52/21) и планова вишег реда, све интервенције изводити у складу са одредбама Закона о железници (Службени гласник РС број 41/18), Закона о безбедности у железничком саобраћају (Службени гласник РС број 41/18)

и Закона о интероперабилности железничког система (Службени гласник РС број 41/18).

2. Основни изрази који се, у складу са законима, користе у области железничког саобраћаја и инфраструктуре су:

а) Железничко подручје је земљишни простор на коме се налазе железничка пруга, објекти, постројења и уређаји који непосредно служе за вршење железничког саобраћаја, простор испод мостова и вијадуката, као и простор изнад трасе тунела.

б) Јавна железничка инфраструктура обухвата целокупну железничку инфраструктуру која чини мрежу којом управља управљач инфраструктуре, искључујући пруге и споредне колосеке (индустријске пруге и колосеке), који су прикључени на мрежу. Железничка инфраструктура се састоји се од следећих елемената:

- пружни појас;
- колосек и подлога колосека, нарочито насип, усек, дренажни канали и ровови, зидани ровови, пропусти, обложени зидови, засади за заштиту бочних нагиба итд.; платформе за путнике и робу, укључујући и оне у путничким станицама и теретним терминалима; ивична стаза и пешачке стазе; преградни зидови, живе ограде, ограде; противпожарни појасеви; апарати за загревање скретница; прелази; застори за заштиту од снега итд.;
- грађевински објекти, мостови, пропусти и други надвожњаци, тунели, покривени усеци и други подвожњаци; потпорни зидови, структуре за заштиту од лавина, одрона итд.;

- путни прелази, укључујући средства за осигурање путних прелаза;
- горњи stroj, а нарочито: шине, ујлебљене шине и заштитне шине; прагови и подужне везе, колосечни причврсни и спојни прибор, застор, укључујући туцаник и песак; скретнице, прелази итд.; окретнице и преноснице (осим оних резервисаних искључиво за локомотиве);
- прилази за путнике и робу, укључујући друмски приступ и приступ за путнике који долазе или одлазе пешке;
- безбедносне, сигналне и телекомуникационе инсталације на отвореним пругама, у станицама и ранжирним станицама, укључујући постројења за стварање, трансформисање и дистрибуцију електричне енергије за сигнализацију и телекомуникације; зграде за такве инсталације или постројења; колосечне кочнице;
- инсталације за осветљења за потребе саобраћаја и безбедности;
- постројење за трансформацију и пренос електричне енергије за вучу возова: двофазни далеководи 110 kV, подстанице, изузев разводног постројења 110 kV у тој подстанци, напојни каблови између подстанца и контактних водова, контактна мрежа и носачи, трећа шина са носачима;
- зграде које су у функцији управљања железничком инфраструктуром, укључујући део опреме за обрачун и наплату превозних цена.

Пружни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 8,0m, у насељеном месту 6,0m, мерено управно на осу крајњих колосека, земљиште испод пруге и ваздушни простор у висини од 14,0m. Пружни појас обухвата и земљишни простор службених места (станица, стајалишта, распутница, путних прелаза и слично), који обухвата све техничко-технолошке објекте, инсталације и приступно-пожарни пут до најближег јавног пута. Граница пружног појаса представља регулациону линију железничког подручја, односно границу између железничког земљишта и суседног земљишта;

с) Инфраструктурни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 25 m, мерено управно на осу крајњих колосека, који функционално служи за употребу,

одржавање и технолошки развој капацитета инфраструктуре.

д) Заштитни пружни појас је земљишни појас са обе стране пруге, у ширини од 100m, мерено управно на осу крајњих колосека;

е) Развој железничке инфраструктуре обухвата планирање мреже, финансијско и инвестиционо планирање, као и изградњу и модернизацију инфраструктуре

ф) Унапређење железничке инфраструктуре (модернизација) обухвата радове великог обима на инфраструктури којима се побољшава њено целокупно функционисање

г) Путни прелаз је место укрштања железничке пруге која припада јавној железничкој инфраструктури, индустријској железници или индустријском колосеку и пута у истом нивоу, који обухвата и укрштање тих колосека са пешачком или бициклическом стазом, у ширини од 3,0m мерено од осе колосека, укључујући и простор између колосека када се на путном прелазу налази више колосека.

Као и следећих посебних услова:

1. Земљиште на коме се налази јавна железничка инфраструктура мора остати јавно грађевинско земљиште са постојећом наменом за железнички саобраћај и развој железничке инфраструктуре
2. Трасе саобраћајница је могуће планирати паралелно са пругом, али тако да размак између колосека и пута буде толики да се између њих могу поставити сви уређаји и постројења потребни за обављање саобраћаја на прузи и путу, с тим да износи најмање 8,0m мерено управно на осовину најближег колосека до најближе тачке горњег строја пута. Уколико су и пруга и пут у насипу растојање између њихових ивица ножица насипа не сме бити мање од 1m, као ни мање од 2m од железничких подземних инсталација (каблова)
3. Приликом израде предметног Плана не планирати нове укрштаје друмских саобраћајница са постојећом железничком пругом у нивоу, већ саобраћајне токове усмерити на постојеће путне прелазе у km 328+979 и km 329+977
4. Паркинг простор уколико се планира на страни према железничкој прузи исти планирати тако да буде ограђен високом оградом на растојању минимун 8m мерено управно на осу најближег колосека, како би се спречио излазак корисника паркинга на

пругу и стварање нелегалних прелаза преко исте

- У случају планирања бензинских станица за снабдевање горивом моторних возила, на страни према коридору пруге потребно је испоштовати одредбе Правилника о изградњи станица за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова ("Службени гласник РС " број 54/2017 и 34/2019).

Бензинска станица мора бити изграђена тако да њени извори опасности буду удаљени:

- најмање 5,0m од границе парцеле;
  - најмање 3,0m од границе парцеле јавне намене (саобраћајнице, зелене површине, парка, водотока и слично површина на којима није дозвољена градња);
  - најмање 40,0m од колосека за парну вучу и најмање 20 m од колосека за дизел или електричну вучу (мерено од спољне ивице пружног појаса)
- Приликом израде предметног плана, стамбене и комерцијалне објекте планирати на растојању од минимум 25,0m мерено управно на осу колосека предметне железничке пруге.
  - У заштитном пружном појасу, на удаљености 50,0m од осе крајњих колосека предметних пруга, не могу се планирати објекти у којима се производе експлозивна средства или складиште експлозивних производа и други слични објекти.
  - На простору изнад тунела на местима где је висина надслоја изнад тунелске цеви већа од 30,0m, на тој локацији могуће је планирати изградњу објеката, под условом да приликом израде техничке документације пројектант докаже да новоизграђени објекти неће имати негативног утицаја на постојећу железничку инфраструктуру. Новоизграђени објекти морају бити прикључени на јавну комуналну инфраструктуру
  - У инфраструктурном појасу изнад тунелске цеви, није дозвољена изградња бунара, септичких јама, подземних гаража.
  - На местима где је висина надслоја изнад тунелских цеви мања, на тој локацији могу се градити искључиво линијски објекти, односно саобраћајнице и паркинг простор
  - У пружном и инфраструктурном појасу може се планирати постављање надземних и подземних електроенергетских водова, телеграфских и телефонских ваздушних линија и водова, цевовода и других водова и

сличних објеката и постројења на основу испуњених услова и издате сагласности управљача инфраструктуре.

Укрштај водовода, канализације, продуктовода и других цевовода са железничком пругом и индустријским колосеком је могуће планирати под углом од 90°, а изузетно под углом који не може бити мањи од 60°. Трасу подземних инсталација у зони укрштаја са пругом пројектовати тако да се иста поставља на дубини од минимум 1,80 m, мерено од коте горње ивице прага до коте горње ивице заштитне цеви подземне инсталације, односно 1,2 m мерено од коте околног терена до горње ивице заштитне цеви инсталације. Заштитне цеви у укрштају са железничком пругом морају се поставити испод трупа пруге у континуитету испод колосека. Паралелно вођење трасе комуналне инфраструктуре са трасом железничке пруге, планирати тако да се иста води изван пружног појаса.

- У инфраструктурном појасу не треба планирати формирање депонија отпадних материјала, и не планирати изградњу реципијента за атмосферску канализацију и отпадне воде.
- У инфраструктурном појасу не треба планирати постављање знакова, извора јаке светлости или било којих предмета и справа које бојом, обликом или светлошћу могу смањити видљивост железничких сигнала или који могу довести у забуну раднике у вези значења сигналних знакова. У инфраструктурном појасу не планирати високо растиње које својом висином може угрозити железничку инфраструктуру, односно безбедност железничког саобраћаја. Високо растиње може се садити на растојању већем од 10,0m у односу на спољну ивицу пружног појаса, односно на растојању већем од 16-18,0m мерено управно на осу најближег колосека.
- Одводњавање површинских вода са предметног простора мора бити контролисано и решено тако да се води на супротну страну од трупа железничке пруге. На местима где због положаја друмске саобраћајнице може доћи до појаве атмосферских вода које се прикупљају са трупа пута, а сливају у зону трупа пруге, потребно је пројектовати одводне канале тако да се постигне континуитет одвођења атмосферске воде ван зоне трупа пруге.

15. На основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ број 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/12-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20 и 52/21) "Инфраструктура железнице Србије" АД", као ималац јавних овлашћења, има обавезу утврђивања услова за изградњу објеката, односно издавање локацијских услова, грађевинске и употребне дозволе, услова за прикључење на инфраструктурну мрежу, као и за упис права својине на изграђеном објекту. У складу са тим, сви елементи за изградњу објеката, друмских саобраћајница као и за сваки продор комуналне инфраструктуре кроз труп железничке пруге и индустријског колосека (цевовод, гасовод, оптички и електроенергетски каблови и друго) ће бити дефинисани у оквиру посебних техничких услова "Инфраструктура железнице Србије" АД кроз обједињену процедуру.

Ваздушни саобраћај

За локације хелидрома бирати прегледна места која нису под јаким утицајем ваздушних струја и која су лако доступна друмским возилима. Хелидроме градити од чврстог, постојаног материјала са свом потребном сигнално – сигурносном опремом.

Пешачки и бициклички саобраћај

Пешачке површине (стазе и тротоари) су саставни елементат попречног профила свих градских саобраћајница. Оне се обавезно физички издвајају у посебне површине које су заштићене од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова. Минимална ширина тротоара за кретање пешака износи 1,5m (два пешачка модула), а за кретање и инвалида са помагалима је 1,8m.

Постојеће бицикличке стазе је потребно реконструисати у складу са техничким и регулативним прописима који се односе на објекте ове намене. Новопланиране бицикличке трасе (траке и стазе) се могу водити заједно са моторним саобраћајем у улицама нижег ранга од аутопута (државни пут I реда), заједно са пешацима и издвојено од осталих видова саобраћаја.

Уколико је обим моторног и пешачког саобраћаја такав да може угрозити безбедност одвијања саобраћаја потребно је бициклички саобраћај

издвојити у посебне стазе. Основна правила трасирања бицикличких стаза у насељеном месту су: користити мирне (стамбене) улице, избегавати улице са неповољним нагибима, трасе полагати кроз озелењене зоне, трасама повезивати стамбене зоне, зоне рекреације и централних активности и у зонама атракције планирати просторе за паркирање бицикла. Као посебне стазе бицикличке стазе се трасирају ободом шумљених области, кроз шумљене области и преко ливада. Подлога мора омогућити несметано коришћење стаза током већег дела године. Препоручује се асфалт, макадам, камена стаза. Минимална ширина једносмерне бицикличке стазе је 1,25m, а двосмерне 2,5m.

Приликом планирања изградње бицикличких и пешачких стаза поред државног пута узети у обзир Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, број 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 - УС, 55/14, 96/15 - др закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18 - закон, 87/18 и 23/19) и адекватне одредбе Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС“, број 50/11).

Евентуалну изградњу бицикличких и пешачких стаза поред пута урадити:

- са удаљењем слободног профила бицикличке и пешачке стазе од ивице коловоза предметног пута до 1,50m (ширина банке предметног пута);
- са размотреним и пројектно разрешеним свим аспектима коришћења и несметаног приступа бицикличкој и пешачкој стази од стране инвалидних – хендикепираних особа,
- са обезбеђеним приступима бицикличке и пешачке стазе до постојећих или пројектом утврђених бицикличких и пешачких прелаза на предметном путу,
- са саобраћајном анализом постојећег и перспективног бицикличког и пешачког саобраћаја и саобраћаја возила на предметном путу, у циљу утврђивања постојећих и перспективних пешачких прелаза на којима је потребно обезбедити позивне пешачке семафоре, или упозоравајућу светлосну сигнализацију.

Паркирање возила

Јавне површине за паркирање возила изводити пре свега у оквиру насеља, у близини објеката јавне намене и садржаја са повећаном

атракцијом корисника, као и у оквиру туристичких локалитета. Уређени паркинг простори морају бити одвојени од коловозне површине и изграђени са тврдом подлогом. Уз паркинг простор на туристичким локалитетима, обавезно се уређује и простор за задржавање људи са клупама, столовима, кантама за отпатке и информационом таблама планираних туристичких садржаја

За паркирање возила за сопствене потребе, власници нових стамбених, стамбено-пословних или пословних објеката свих врста, по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, по нормативу једно паркинг или гаражно место на један стан односно на један стамбено пословни апартман или другу јединицу. За вишепородичне стамбене или стамбено-пословне објекте препорука је да најмање једна половина паркинг места буде смештена у гаражи.

Одредбе претходног става се не односе на реконструкцију, адаптацију или промену намене постојећих објеката, а за доградњу се примењују за нови користан простор који се гради.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници осталих објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, а по нормативу приказаном у табели која следи.

Табела 11.: Однос потребних паркинг или гаражних места и корисног простора

Садржај	Број паркинг / гаражних места	Јединица мере
банке	2	100m ² корисног простора
медицинске установе	3	150m ² корисног простора
пословање	1,4	100m ²

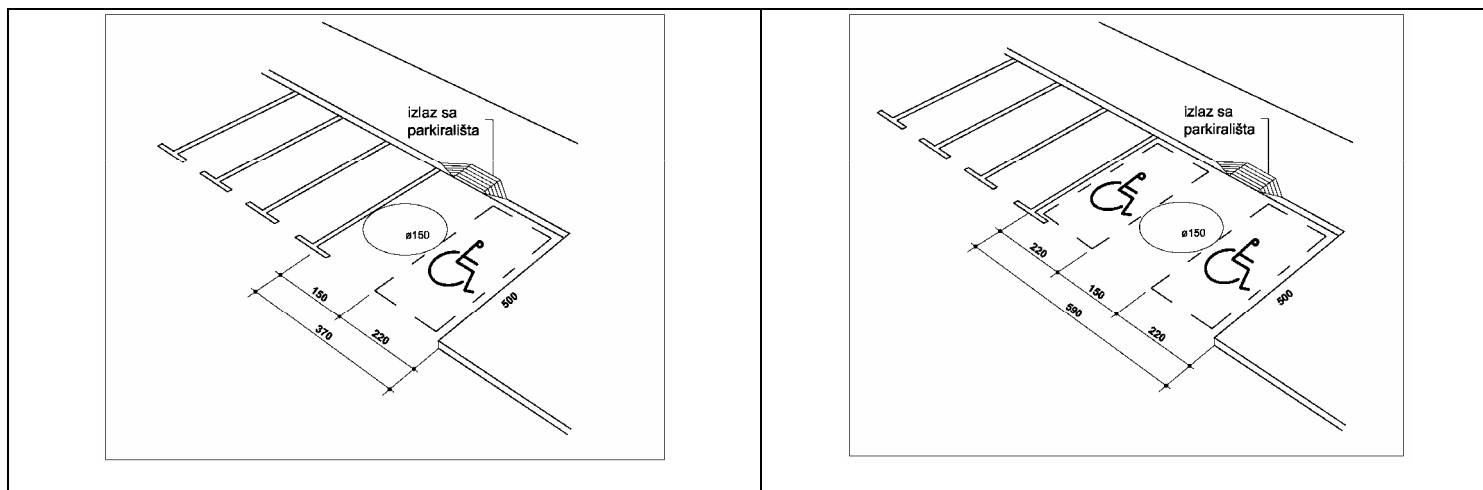
		корисног простора
администрација	1	150m ² корисног простора
поште	1	150m ² корисног простора
робна кућа	1,8	100m ² корисног простора
ресторан	1	8 столица
хотел	1	10 кревета
позоришта, биоскопи	1	30 гледалаца
спортска хала	1	40 гледалаца

Минимално стандардно место за управно паркирање путничких возила је 4,80x2,30m, али се предлаже формирање већих паркинг места (5,0x2,5m), имајући у виду димензије савремених путничких аутомобила. Димензије паркинг места за управно паркирање аутобуса је 12,0x10,50 m. Минимално паркинг место за подужно паркирање путничких аутомобила износи 5,5x2,0 m, док је за аутобусе 16,0x3,0 m. Димензије паркинг места код косог паркирања дате су у следећој табели:

Табела 12.: Димензије паркинг места код косог паркирања

Тип возила	α°	А	В
Путнички аутомобил	30	4,30	2,20
	45	5,00	2,30
Аутобус	60	5,30	2,30
	45	10,60	4,00
	60	12,00	4,00

Код управног паркирања, димензија паркинг места за особе са инвалидитетом износи 3,70x5,00 m, односно на ширину паркинг места од 2,2 m додаје се простор за инвалидска колица, ширине 1,5 m. Код два суседна паркинг места може се дозволити да користе исти простор за инвалидска колица, односно да ширина два суседна места за особе са инвалидитетом износи 5,90 m (2,20 + 1,50 + 2,20).

Слика 11. Паркинг место за особе са инвалидитетом

Код планирања паркинг места и тротоара треба предвидети укошене ивичњаке нагиба највише 10% и ширине најмање 1,20 m за силазак колица са тротоара на коловоз. Исте рампе морају се предвидети и у раскрсницама, односно на свим местима где је неопходно да се прелази са тротоара на коловоз или обрнуто.

Примена правила грађења

Наведена **правила грађења** остају на снази до доношења детаљнијих планских докумената за одређене области, имајући у виду недостатак одговарајућих урбанистичких планова на целој територији Просторног плана општине Владичин Хан. Ова правила престају да важе, или постају саставни део урбанистичког плана за простор који се детаљније обрађује, доношењем урбанистичког плана.

Накнадно донета правила би требало да буду у сагласности са генералним оквирима и стандардима Просторног плана, са тим да дефинишу одређене параметре који због општости овог документа нису одређени.

2.2.3.3. Објекти техничке и комуналне инфраструктуре

➤ Хидротехничка инфраструктура

Заштитне зоне / појасеви и правила

Водопривреда		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Извориште подземних вода	На основу Елабората о зонама санитарне заштите изворишта према Правилнику о	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите изворишта (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон).

Градска и насељска (примарна и секундарна) мрежа инфраструктуре (водовод, канализација, ТТ мрежа, гасна мрежа, даљинско грејање) поставља се у појасу регулације.

За нова или изграђена насеља, утврђују се појаси регулације за постављање инфраструктурне мреже и јавног зеленила (дрвореди, паркови) у зонама парцела карактеристичне намене (јавног пута) као и ван тих зона (далеководи, нафтоводи, магистрални гасоводи, топловоди и сл.).

Опрема потребна за функционисање комуналне инфраструктуре, телекомуникацијских и радиодифузних система може се инсталирати и у постојеће или новоизграђене објекте друге намене уз прибављену сагласност власника (корисника) пословних или стамбених објеката.

Надземни водови постављају се на стубове.

За подземне и надземне објекте и мреже инфраструктуре, као и стубове који се не граде у зони намењеној изградњи објеката од општег интереса, односно у појасу регулације, потребно је прибавити претходну сагласност власника (корисника) парцела, као и друге услове које одреди надлежни орган.

	начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Сл. гласник РС", бр. 92/08). Преузети непосредне, уже и шире зоне заштите из Привремених правила грађења.	
Извориште површинских вода	На основу основу Елабората о зонама санитарне заштите изворишта према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Сл. гласник РС", бр. 92/08). Преузети зоне непосредне, уже и шире зоне заштите из Привремених правила грађења.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите изворишта (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон).
Цевовод сирове воде	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од мин 45°.
Постројење за припрему воде (ППВ)	Обезбедити локацију у близини водоизворишта и дефинисати заштитну зону.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите ППВ (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон).
Магистрални водовод	Појас заштите око главних цевовода износи са сваке стране по 2,5 m. Ширина појаса заштите цевовода ван насеља са сваке стране цевовода одређује се у односу на пречник цевовода: - ~ 80 mm - ~ 200	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од мин 45°.

	mm = 1,5 m; - ~ 300 mm = 2,3 m; - ~ 300 mm - ~ 500 mm = 1,5 m; - ~ 500 mm - ~ 1000 mm и преко = 5,0 m.	
Постројење за пречишћавање отпадних вода (ПШОВ)	Заштитна зона ће бити дефинисана у Законом предвиђеним планским документом.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања постројења (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон).
Аутоматизована мала компактна постројења за пречишћавање отпадних вода	Обезбедити парцелу поред реципијента.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом коришћења објекта.
Постројење за пречишћавање индустријских отпадних вода (ПШИОВ)	Лоцирану у оквиру индустријског комплекса или на посебној парцели	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и коришћења ПШИОВ (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон).
Општинска канализација	Са сваке стране габаритно око канала и колектора 1,0 m.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална укрштања са осталом инфраструктуром обавити по важећим прописима и нормативима, уз обострану заштиту и под углом од мин 45 ⁰ .
Дренажни канал	Минимум 5 m, обострано од ивице канала.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања дренажног канала. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини канала обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон). За добијање сагласности за градњу објеката у близини дренажних канала потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Одбрамбени насип	Минимум 5 m, обострано од хоризонталне пројекције, односно ножице насипа.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња инфраструктуре у близини условљена је режимом заштите и функционисања одбрамбеног насипа. Изградњу објеката и постројења у склопу и непосредној близини насипа обавити по важећим прописима и нормативима (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон). За добијање сагласности за градњу објеката у близини насипа потребно је испоштовати стандарде, услове и сагласности ЈВП "Србијаводе".
Водно земљиште	Дефинисана површина	Ни у ком случају објекти се не могу лоцирати и налазити у водном земљишту, осим објеката инфраструктуре

	представља заштићену зону.	(Примењује се Закон о водама Сл. Лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон). За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".
Земљиште које се не брани од поплава (плављени терени)	Дефинисана површина представља природну заштићену зону.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња мреже инфраструктуре на плављеном терену и у близини условљена је режимом заштите и коришћења. (Примењује се Закон о водама Сл. лист РС бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 – др. закон). За евентуалне активности на овим површинама обавезна је сагласност и надзор ЈВП "Србијаводе".

Трасе водовода и канализације дефинишу се синхрон планом где је извршено усклађивање са осталим комуналним инсталацијама.

Код постављања траса треба водити рачуна о следећем:

- Да будући водовод и канализација не угрожавају објекте (и приликом изградње и када буду у погону).
- Да други објекти са њиховим пратећим дешавањем не угрожавају водовод и канализацију у погону као и да омогуће њихово редовно одржавање.
- Да трасе водовода и канализације буду постављене тако да се под повољним условима на њих могу прикључити објекти које треба да опслужују.
- Да се траса водовода и канализације усагласи са осталим наменама терена.
- Да се води рачуна о геотехничким и хидрогеолошким карактеристикама терена, имајући у виду и грађење и погон са одржавањем.

Положај у односу на друге инсталације и објекте

Код одређивања траса водовода и канализације треба испунити захтеве у односу на друге инсталације и објекте. Ови услови произилазе из карактеристика појединих инсталација имајући у виду и изградњу и погон. Ови услови су базирани на прописима који важе у овој области и дати су у наредној табели.

Табела 13: Положај хидротехничке инфраструктуре у односу на друге инсталације и објекте

Врста комуналне инсталације (објекта)	потребно минимално одстојање [m]	
	водовод	канализација

до грађевинске линије (до темеља објекта)	5	5
енергетски каблови	1,0	1,0
телекомуникациони, сигнални каблови	1,0	1,0
гасовод ниског и средњег притиска	1,5	1,5
гасовод високог притиска	3,5	3,5
стуб уличног осветљења	1,5	1,5
државни путеви (крајња тачка попречног профила)	3,0	3,0
стабло дрвета(значајнијег)	2,0	2,0
водовод	-	1,5-2,0
канализација	1,5-2,0	-

По правилу, полазећи од објекта, ближа грађевинској линији постављају се плиће инсталације, а даље оне које се постављају на већим дубинама.

Код укрштања инсталација водити рачуна о:

- да водоводне цеви буду постављене изнад канализација, с тим што по потреби може бити предвиђена заштита водовода (цев у цев)
- Код укрштања са електрокабловима треба водити рачуна о свим аспектима безбедности како код изградње, тако и у фазама које се појављују у погону.

- Код пролаза водовода, односно канализације испод водотока (канала) у првом плану се мора водити рачуна о:
- условима код изградње,
- о стабилности у погону
- о условима за одржавање
- о погонској сигурности (дупли цевоводи, дупли канал, ако треба)
- Ако је примењено решење са сифоном, о условима одржавања, о евакуацији ваздуха, т.ј. о функционалности.

Дубина укопавања код водовода произилази из захтева стабилности, т.ј. да цевовод не буде повређен, од саобраћаја. Оквирно, надслој изнад темена цеви треба да буде 1,5 m.

Дубина укопавања канализације мора бити таква да се на исправан начин може извршити прикључење објекта и падови морају бити такви да се обезбеде повољни хидраулични услови течења у каналима.

Избор материјала за водовод и канализацију врши се у пројекту. По правилу треба употребљавати материјал реномираних произвођача, где постоје дужи искуствени подаци да се ради о квалитетним материјалима. Погрешан је став ако се води рачуна само о ниској набавној цени. Важно је да се у оквиру једног система не употребљавају више врста материјала, јер то отежава одржавање.

Остала правила за пројектовање и извођење

Водоводну мрежу пројектовати и градити тако да се реализује прстенасти систем, да буду задовољени захтеви из противпожарне заштите (минимални пречник 100mm) и потребан минимални притисак.

За прикључке на водовод већих потрошача, где је пречник прикључка 50mm и већи треба решити са регуларним одвојцима са затварачем.

Водомер може бити смештен у подруму зграде или у посебном склоништу одговарајућих димензија, према прописима ЈКП „Водовод,.. Потребно је:

- да водомер буде приступачан радницима комуналног предузећа ради читавања стања.
- да водомер буде заштићен од било каквих оштећења.
- да буде заштићен од замрзавања код ниских температура.

За противпожарну заштиту, када је у питању водовод, одлуке о томе како ће се гасити пожар у одређеном месту, доноси се у сагласности са надлежном ватрогасном организацијом. На водоводној мрежи се постављају хидранти који

могу служити за гашење пожара и прање улица. Хидранти могу бити подземни или надземни и постављају се на растојању до 80 m. Минималан притисак у водоводној мрежи не може бити мањи од 250 кра.

Ако се гашење пожара врши ватрогасним возилима мора бити омогућен приступ возилима око објекта који се штите. Потребно је одредити хидранте где се ватрогасно возило пуни водом.

Није дозвољено спајање водовода, који мора бити под санитарним надзором, са било којим другим водоводом, нити се дозвољавају услови за повратну воду из уређаја натраг у водоводни систем.

Канализацију треба решавати по сепарационом систему, са потпуном забраном мешања отпадних и палих вода.

Пречник канала за отпадне се добија хидрауличким прорачуном, али без обзира на резултате прорачуна се неће примењивати пречници мањи од 200mm.

Рачунско пуњење канала треба узети 0.6 D, где је D унутрашњи пречник канала.

Канале пројектовати тако да минималне брзине буду такве да спречавају таложење у каналу.

Не дозвољава се употреба септичких јама у густо насељеним местима. У њима обавезно треба изградити канализацију. Само код усамљених објекта могу се урадити решења са септичким јамама. Септичке јаме треба да буду грађене према санитарним прописима, што важи и за њихово одржавање и пражњење.

У условима где постоји изграђена канализација за отпадне воде, власници објекта дужни су да објекте прикључе на канализацију.

Канализациона мрежа треба да буде опремљена објектима према прописима. Шахтови се морају обавезно предвидети на сваком споју канала, на местима промене правца трасе и на местима промене нагиба нивелете. У правцима, шахтове не треба постављати на већем растојању од 50m.

Ревизиони силази треба да буду покривени округлим поклопцима. Код канала за отпадне воде на поклопцу треба да буде минимум отвора ради вентилације, како би се спречило уливање веће количине атмосферске воде које би оптерећивале канале и постројења за пречишћавање отпадних вода.

Вода из дренажа се сме уводити у канализацију за отпадне воде само ако је максималан доток воде из дренаже веома мали и ако не постоји други начин где би се воде из дренаже испуштале (случајеви када не постоји канализација за атмосферске воде или какав поток).

Треба тежити сакупљању и коришћењу атмосферских вода у оквиру индивидуалних парцела а посебно у већим пословним и индустријским комплексима, а само вишкове одводити канализацијом за атмосферске воде. За сакупљање и задржавање ових вода могу се користити ретензије, природне (напуштена корита водотокова, меандри, природна удубљења терена) или вештачки створене. Ретензије се могу градити као подземне или уклопљене у пејзажно уређење терена. За одвођење атмосферских вода користи се канализација за те воде. У мањим насељима, посебно када су нагиби терена значајни и када је отицање воде ефикасно може се предвидети решење канализације по непотпуном сепарационом систему, т.ј. без канализације за атмосферске воде које се тако евакуишу риголама најкраћим путем.

Минимални пречник канала за атмосферске воде не треба да буде испод 250mm. Рачунско пуњење узети 100%. Не треба дозволити веће брзине од 5 m/s. За уобичајне насељске услове канализацију за атмосферске воде треба рачунати за кише двогодишње вероватноће јављања, а димензионирање извршити према рационалној методи.

Сливници за увођење воде у канализацију постављају се на растојању до 50 m и на раскрсницама. У зависности од количине воде треба изабрати тип сливничке решетке. Сливник може бити прикључен на канализацију било преко рачве или на ревизиони силаз. Осим сливника вода се може сакупљати и линијским каналима које треба поставити једнострано или обострано, зависно од попречног пада саобраћајнице.

Ако у води која се уводи у канализацију за атмосферске воде (паркинзи, фабрички круг, и сл.) има уља, нафте, бензина и сл., треба предвидети сепараторе да се они издвоје и посебно уклоне.

Индустријске отпадне воде разних врста могу бити уведене само у канализацију за отпадне воде. Ако је у питању нека већа индустрија може постојати и посебна канализација. У зависности од квалитета отпадне индустријске воде доноси се одлука да ли мора постојати предтетмен пре увођења у канализацију. Само оне воде које нису загађене, као воде од хлађења, могу бити уведене у канализацију за атмосферске воде.

Забрањено је грађење сталних или постављање привремених објеката по траси (објектима) водовода и канализације који би сметали функционисању и одржавању објеката водовода и канализације.

Црпне станице на водоводу или канализацији треба да су лоциране тако да се могу оградити са минималном зоном санитарне заштите, како се

предвиђа санитарним прописима. Ако се мора поступити другачије, онда то треба урадити у сагласности са надлежним санитарним органом.

Зоне санитарне заштите на извориштима, око каптажних објеката, око резервоара, црпних станица, постројења за производњу пијаће воде и постројења за третман отпадних вода предвиђају се према одговарајућим санитарним прописима. Постројења за третман отпадних вода морају бити изван насељених места на удаљености од најмање 1000m.

За постављање водовода и канализације на терену изван граница урбанистичког плана треба настојати да се траса постави поред путева ради боље приступачности код одржавања. Изван путева треба настојати да се траса постави по границама парцела. Положај трасе поред путева утврђује се у сагласности са предузећем које је надлежно за одржавање путева и у зависности од конкретне ситуације.

Пројектовање и изградња објеката водовода и канализације, као грађевинских објеката, регулисано је техничким прописима које треба поштовати и код пројектовања и код изградње.

Услови прикључивања мрежа инсталација на водовод и канализацију

Технички прописи за водовод

– Спојеве прикључака објеката врши искључиво орган јавног водовода, а осталу инсталацију у објекту може изводити само овлашћено лице или овлашћено предузеће.

– Одобрење за прикључак издаје се на основу захтева и поднетих планова и прорачуна које могу радити и потписати само овлашћени пројектанти.

– Дозвола за употребу водовода издаје се на основу писмене представке после извршене пробе исправности инсталације.

– Ималац инсталације је дужан да исту одржава у исправном стању.

– Органи водовода имају право да контролишу исправност инсталације уз законску одговорност имаоца.

– На главном споју не смеју се чинити никакве измене без накнадног одобрења, нити се смеју убацивати нови прикључци испред водомера.

– Пропусним вентилом испред водомера сме руковати само орган водовода и може га у предвиђеним случајевима затворити и пломбирати. Повреда плombe се сматра кривичним делом- провалом.

– Инсталација водовода се мора спроводити стручно и према прописима.

- Цеви не смеју бити узидане у зидну масу, већ увек са слободним пролазом.
- На пролазима цеви кроз зидове и таванице не смеју доћи никакви наставци цеви.
- У зидне шлицеве кроз које пролазе водоводне цеви, не смеју се стављати цеви неке друге инсталације, нпр.: електричне, гасне и др.
- Кад се у истом шлицу спроводи и хладна и топла вода, онда цеви топле воде треба обложити термичком изолацијом, де се хладна вода не би заgravала.
- Избегавати близину електричних спроводника који немају уземљење.
- Уличне водове и прикључне делове водовода до уличне цеви, заштитити од дејства евентуалних лутајућих стуја одговарајућим заштитним средствима.
- Водоводне цеви не смеју се стављати нити у хладном нити у загрејаном стању.
- Све водоводе до којих може допрети дејство мрза заштитити термичком изолацијом.
- Притисак у кућној мрежи не би требало да буде већи од 5 бара у интересу трајности инсталације. Код већих притисака извршити смањење притиска помоћу редуцир-вентила.
- Рачунска брзина кретања воде у цевима узима се око 1-1,50 m/s а највише 2,0 m/s, да би се ублажили шумови, водени удари и отпори у цевима.
- Слободан натпритисак треба да буде најмање 5 m воденог стуба изнад највишег тачећег места.
- Прикључак од уличне цеви до водомерног склоништа пројектовати искључиво у правој линији, управно на уличну цев.
- Водомер поставити у водомерно склониште (шахт) на 1,5 m од регулационе линије, односно у посебан метални орман-нишу (ако је водомер у објекту), који је смештен са унутрашње стране на предњем зиду до улице. Димензије водомерног склоништа за најмањи водомер (3/4") су 1,00 m x 1,20 m x 1,70 m. Водомер се поставља на мин. 0,30 m од дна шахта. Димензије водомерног склоништа за два или више водомера, зависе управо од броја и димензија (пречника) водомера.
- Уколико се у објекту налази више врста потошача (локали, склоништа, топлотна подстаница и др.) предвидети посебне главне водомере за сваког потошача посебно.
- Димензионисање водомера извршити на основу хидрауличког прорачуна.
- Шахтове (окна) за водомере треба градити од материјала који су за локалне прилике најекономичнији (опека, бетон, бетонски блокови).
- Унутрашњу обраду зидова шахта вршити: дерсовањем цементним малтером 1:3 за зидове од

опеке, фуговањем за зидове од бетонских блокова и без обраде за бетонске зидове.

- На дно шахта нанети слој песка или ситнијег шљунка дебљине 10 до 15 cm, или ставити под од опеке без малтера.
- Шахтове који леже у зони подземне воде треба заштитити од продора воде одговарајућом изолацијом.
- Изнад шахта уградити ливено-железни поклопац и предвидети детаље за обезбеђење улаза у шахт.
- Обезбедити шахт од продора површинских вода издизањем плоче шахта мин. 10 cm изнад коте терена или на други начин.
- Кућни прикључак извести у слоју (мин. 5 cm) песка. На делу кућног прикључка испод саобраћајнице затварање рова предвидети шљунком.
- Уколико радни притисак према хидрауличком прорачуну не може да подмири потребе виших делова објекта, обавезно пројектовати постојење за повећање притиска.

Технички прописи за канализацију

- Објекат се не може повезати са уличном канализацијом ако исти није повезан са водоводом (могући су изузеци).
- У канализацију се може одводити:
  - сва нечиста и употребљена вода и помије које се могу лако испирати;
  - фекалије које су водом толико разређене да их вода може спирати;
  - сва атмосферска вода (кишница и отопљени снег) и
  - по нарочитом одобрењу и подземна вода.
- У канализацију је забрањено испуштати или убацивати:
  - ђубре, пепео, крпе, песак, отпатке од кухиње или од јела, лед, снег, кости и уопште предмете и материје;
  - запаљиве материје и оне које могу изазвати пожар, експлозију или оштетити канале и њихово функционисање и
  - воде и друге течности са температуром већом од 35 С или са штодљивим киселинама, алкалијама и солима.
- Квалитет отпадних вода које се испуштају у канализациони систем мора да одговара Правилнику о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у градску канализацију (чл. 15 Одлуке о канализацији).
- Пречник канализационог прикључка одређивати на основу хидрауличког прорачуна с

тим да пречник цеви не може бити мањи од ~ 150 mm.

– Главне одводнике из објекта где год је могуће што пре и по правој линији одвести из објекта ка уличној канализацији.

– Промена правца канала може се вршити само помоћу лукова а не помоћу колена.

– Изван зграде цеви канализације морају бити укопане 1 m испод терена.

– Гранично ревизионо окно извести 1,5 m унутар регулационе линије и у истом извршити каскадирање (висинска разлика чија је минимална вредност 0,60 m а максимална 3,00 m). Прикључак од ревизионог силаза па до канализационе мреже извести падом од 2% до 6% управно на улични канал искључиво у правој линији без хоризонталних и вертикалних ломова.

– Ревизиона окна морају се још изградити на местима:

- где се спајају главни хоризонтални одводници са вертикалним;
- ако је вертикални одводник од тога места удаљен више од 1 m;
- на местима где су каскаде;
- на местима где се мења правац одводника који спроводи фекалну воду и
- код правих одводника на растојању највише 24 m за ~ 150 mm.

– У правцу тока воде не сме се ни код једне врсте одводника вршити прелаз из шире цеви у ужу.

– Сливници, нужници и остали објекти који леже испод висине до које се може пружити успор из уличне канализације, могу се спојити са каналом ако одговарајући спојни канал од тих објеката има аутоматске или ручне затвараче.

– Где год је могуће избегавати вертикалне спроводнике са уливама и сифонима у спољним, хладним зидовима. Отвори на решеткама сливника могу бити на највећим размацима ребара од 15 mm.

– Резарвоари за лед, рибу и томе сл., не смеју бити директно спојени са канализацијом.

– На сваком имању морају бити везани на канализацију најмање по један сливник у дворишту и по један олучњак.

– На једној катастарској парцели на којој има више објеката по правилу пројектовати један канализациони прикључак о чему треба да постигну договор власници објеката.

– Прикључење дренажних вода од објекта извршити преко таложнице за контролу и одржавање пре граничног ревизионог силаза.

– Прикључење гаража, сервиса и других објеката, који испуштају воде са садржајем уља, масти, бензина и др., вршити преко таложника и сепаратора масти и уља.

– У деловима где је канализација извршена по сепарационом систему забрањено је увођење атмосферске воде у одводнике фекалних вода.

– Уколико не постоји улична канализација, отпадне воде се привремено спровode у озидану непрпусну нужничку-септичку јаму, из које се нечиста вода односи на одређене депоније.

– Запремина септичке јаме рачуна се према потошњи воде и времену трајања процеса.

– Септичке јаме поставити:

- мин. 2 m од ограде комплекса,
- мин. 5 m од објекта,
- мин. 10 m од регулационе линије и
- мин. 20 m од бунара.

➤ Електроенергетска инфраструктура

Основа правила за изградњу електроенергетске мреже и телекомуникационе мреже, њихово међусобно усклађивање положаја и усклађивање са другим инфрасистемима произилазе из њихових односа у простору (локација укрштање и паралерни положај) као и примена важећих закона, техничких прописа и услова заштите животне средине утврђују се овим просторним планом.

Електроенергетска мрежа

Енергетска мрежа и објекти - заштитне зоне / појасеви и правила

Електро мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 400 kV	Минимум 40 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан

		однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електроурежа Србије" и "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 220 kV	Минимум 30 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електроурежа Србије" и "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 110 kV	Минимум 25 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији су власници "Електроурежа Србије" и "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 35 kV	Минимум 15 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.
Далековод 10 kV	Минимум 5 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88). За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд",

Разводно постројење 400 kV	Минимум 6 ha.	<p>потребна је сагласност поменутог власника.</p> <p>Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).</p> <p>Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС чији је власник "Електромрежа Србије", потребна је сагласност поменутог власника.</p>
Разводно постројење 220 kV	Минимум 4 ha.	<p>Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).</p> <p>Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС чији је власник "Електромрежа Србије", потребна је сагласност поменутог власника.</p>
ТС 110/x kV	Минимум 2-3 ha.	<p>Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).</p> <p>Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС чији су власници "Електромрежа Србије" и "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.</p>
ТС 35/x kV	Минимум 1 ha.	<p>Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).</p> <p>За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода чији је власник "Електродистрибуција Србије д.о.о. Београд", потребна је сагласност поменутог власника.</p>
Остале енергетске мреже		

Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Продуктовод	Минимум 1 m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинишаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.
Топловод	Минимум 1 m, обострано од ивице цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини продуктовода дефинишаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.

У случају градње испод или у близини далековода, потребна је сагласност ЕМС или ЕДС при чему важи да би се сагласност дала на Елаборат који инвеститор планираних објеката треба да обезбеди, у коме је дат тачан однос далековода и објеката чија је изградња планирана уз задовољење поменутих прописа и закона.

Препорука је да се било кој објекат планира ван заштитног појаса далековода како би се избегла израда Елабората и да се минимално растојање планираних објеката изврши ван препоручених сигурносних удаљености.

Мрежа инсталација за електричну енергију

За сваки тип стамбеног насеља утврђује се електроенергетски биланс оптерећења (снаге), а затим се на основу прогнозе пораста оптерећења дефинишу енергетски услови за изградњу нових или реконструкцију постојећих ТС 10/0,4 и нисконапонских водова.

За новопланиране потрошаче (који захтевају веће количине ел. енергије) на планском простору, с обзиром на попуњеност постојећих капацитета трафостаница, потребно је изградити нове трафостанице напонског преноса 10/0,4 kV. Трафостанице поставити што ближе месту највеће потрошње, а најмање 10 kV напоном обезбедити из постојеће мреже. Трафостанице градити као МБТС или зидане у ужем центру села, на прописним растојањима од постојећих и планираних објеката, а због недостатка простора трафостанице могу бити смештене у посебне просторије унутар објекта. Капацитет трафостаница треба да буде од 50 kVA до 1260 kVA. На периферији села и засецима трафостанице градити као алуминијумска стубна ТС, на прописним растојањима од постојећих и планираних објеката. Капацитет трафостаница треба да буде од 50 kVA до 250 kVA.

Новопланирану 35 kV и 10 kV мрежу на простору грађевинских подручја оухваћених

уређајним основама насеља градити подземно у кабловској канализацији директно полагањем у земљу и ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима, а на простору атара села изван грађевинских подручја обхваћеним уређајним основама градити ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима.

Нисконапонску мрежу изводити ваздушно на бетонском стубовима и са самоносећим кабловским снопом (СКС).

Кућни прикључак извести са СКС-ом по важећим законским и техничким прописима.

Јавно осветљење поставити на постојеће бетонске стубове. Осветљење примарних саобраћајница решити светиљкама постављеним на више стубове. Тачан број стубова, светиљки и врсту осветљења одредити главним пројектима за поједине делове простора у складу са препорукама ЈКО (Југословенског комитета за осветљење).

Заштиту од атмосферског пражњења извести класичном громобранском инсталацијом према важећим законским прописима.

Услови за електроенергетску мрежу

- Целокупну електроенергетску мрежу и трафостанице градити на основу **одговарајуће техничке документације** у складу са важећим законским прописима.

Трафостанице 10/0,4 kV

- Трафостанице поставити што ближе месту највеће потрошње, а најмање 10kV напоном обезбедити из постојеће мреже.

- Трафостанице у насељима могу бити смештене на отвореном простору или у посебне просторије унутар објекта. Капацитет трафостаница треба да буде од 100 kVA до 630 kVA.

- Трафостаницу градити као МБТС, алуминијумско стубну ТС или зидану. Удаљеност енергетског трансформатора од суседних објеката мора износити најмање 3,0 m.

- Ако се трафостаница смешта у просторију у склопу објекта, просторија мора испуњавати услове грађења из важећих законских прописа пре свега "Правилника о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара" ("Сл.лист СФРЈ" бр. 74/90)
- На периферији села и засецима трафостанице градити као алуминијумске стубне ТС, на прописним растојањима од постојећих и планираних објеката. Капацитет трафостаница треба да буде од 50 kVA до 250 kVA.
- Трафостанице градити за рад на 10 kV напонском нивоу.
- Код избора локације ТС водити рачуна о следећем: да ТС буде постављена што је могуће ближе тежишту оптерећења; да прикључни водови буду што краћи, а расплет водова што једноставнији; о могућности лаког прилаза ради монтаже и замене опреме; о могућим опасностима од одроњавања и клизања терена, бујица, површинских и подземних вода, и сл.; о присуству подземних и надземних инсталација у окружењу ТС; утицају ТС на животну средину.

Полагање каблова

- Новопланирану 35 kV и 10 kV мрежу на простору грађевинских подручја оухваћених уређајним основама насеља градити подземно у кабловској канализацији директно полагањем у земљу и ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима, а на простору атара села изван грађевинских подручја обхваћених уређајним основама градити ваздушно на бетонском стубовима са голим проводницима;
- Дубина укопавања каблова не сме бити мања од 0,70 m за каблове напона до 10 kV, односно 1,1 m за каблове 35 kV.
- Електроенергетску мрежу полагати најмање 0,50 m од темеља објеката и где је могуће мрежу полагати у слободним зеленим површинама.
- Минимална удаљеност електроенергетске мреже од крајње тачке попречног профила (ножице усека или насипа или спољне ивице одводног канала) износи 3,0 m.
- Укрштање кабловског вода са путем изван насеља врши се тако што се кабл полаже у бетонски канал, односно у бетонску или пластичну цев увучену у хоризонтално избушен отвор, тако да је могућа замена кабла без раскопавања пута. Вертикални размак између горње ивице кабловске канализације и површине пута треба да износи најмање 1,35-1,5 m.
- Међусобни размак енергетских каблова (вишежилних, односно кабловског снопа три

једножилна кабла) у истом рову одређује се на основу струјног оптерећења, али не сме да буде мањи од 0,07 m при паралелном вођењу, односно 0,2 m при укрштању. Да се обезбеди да се у рову каблови међусобно не додирују, између каблова може целом дужином трасе да се постави низ опека, које се монтирају насатице на међусобном размаку од 1m.

- При паралелном вођењу енергетских и телекомуникационих каблова најмање растојање мора бити 0,50 m за каблове напона 1 kV, 10 kV и 20 kV, односно 1m за каблове напона 35 kV.
- При укрштању са телекомуникационим кабловима најмање растојање мора бити веће од 0,50 m, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 30⁰, по могућству што ближе 90⁰, а ван насељених места најмање 45⁰. По правилу електроенергетски кабл се полаже испод телекомуникационих каблова.
- Није дозвољено паралелно полагање енергетских каблова изнад или испод цеви водовода и канализације.
- Хоризонтални размак енергетског кабла од водоводне или канализационе цеви треба да износи најмање 0,5 m за каблове 35 kV, односно најмање 0,4 m за остале каблове.
- При укрштању, енергетски кабл може да буде положен испод или изнад водоводне или канализационе цеви на растојању од најмање 0,4 m за каблове 35 kV, односно најмање 0,3 m за остале каблове.
- Уколико не могу да се постигну размаци према претходне две тачке на тим местима енергетски кабл се провлачи кроз заштитну цев.
- Није дозвољено паралелно полагање електроенергетских каблова изнад или испод цеви гасовода.
- Размак између енергетског кабла и гасовода при укрштању и паралелном вођењу треба да буде у насељеним местима 0,8 m, односно изван насељених места 1,2 m. размаци могу да се смање до 0,3 m ако се кабл положи у заштитну цев дужине најмање 2 m са обе стране места укрштања или целом дужином паралелног вођења.

Извођење надземних водова

- Нисконапонски самоносећи кабловски склоп (НН СКС) монтирати на бетонске стубове са размаком до 40 m. Изузетно НН СКС може да се полаже и по фасади зграде.
- Није дозвољено директно полагање НН СКС у земљу или малтер.
- Вођење водова преко зграда које служе за стални боравак људи треба ограничити на

- изузетне случајеве, ако се друга решења не могу технички или економски оправдати (сматра се да вод прелази преко зграде и кад је растојање хоризонталне пројекције најближег проводника у неотклоњеном стању од зграде мање од 3 m за водове до 20 kV, односно мање од 5 m за водове напона већег од 20 kV).
- У случају постављања водова изнад зграда потребна је електрично појачана изолација, а за водове изнад стамбених зграда и зграда у којима се задржава већи број људи, потребна је и механички појачана изолација.
  - Није дозвољено постављање зидних конзола или зидних и кровних носача водова на стамбеним зградама.
  - Није дозвољено вођење водова преко објеката у којима се налази лако запаљив материјал (складишта бензина, уља, експлозива и сл.).
  - На пролазу поред објеката у којима се налази лако запаљив материјал хоризонтална сигурносна удаљеност једнака је висини стуба увећаној за 3,0 m, а износи најмање 15,0 m.
  - Одређивање осталих сигурносних удаљености и висина од објеката, као и укрштање електроенергетских водова међусобно као и са другим инсталацијама вршити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV (Сл. лист СФРЈ бр. 65/88).
  - Заштиту од атмосферског пражњења извести класичним громобранским инсталацијама у облику Фарадејевог кавеза према класи нивоа заштите објеката у складу са "Правилником о техничким нормативима за заштиту објеката од атмосферског пражњења" (Сл. лист СРЈ бр. 11/96).

Услови за прикључење објекта на електроенергетску мрежу

- Прикључак служи за напајање само једног објекта. У случају да се преко једног огранка НН мреже напајају два или више објеката, овај огранак се третира као НН мрежа.
- Сваки објекат може да се напаја само преко једног прикључка. Изузетно, у случају двојног власништва стамбеног објекта, електроенергетском сагласношћу могу да се одобре два прикључка.
- За извођење прикључка користи се СКС (самоносећи кабловски сноп).
- Прикључак се димензионише и изводи у зависности од очекиваног максималног једновременог оптерећења на нивоу прикључка,

начина извођења НН мреже, конструкције и облика објекта, положаја објекта у односу на НН мрежу.

- Место прикључења надземног прикључка је стуб НН вода (изузетно зидна конзола или кровни носач ако су ови елементи упоришта НН вода).
- Надземни прикључак се изводи преко носача на зиду објекта, односно преко крова објекта ако због мале висине објекта или неких других разлога није прихватљиво извођење прикључка преко зида објекта.
- Распон од места прикључења (стуб НН вода) до места прихватања на објекту прикључка изведеног СКС-ом може да износи највише 30 m. За веће распоне обавезна је уградња помоћног стуба.

➤ Гасоводна инфраструктура

Сва будућа изградња мора бити у складу са трасом гасовода, у складу са одредбама Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar-а и условима "Југоросгаз".

Приликом израде техничке документације за разводни гасовод, као и грађевинских објеката неопходно је придржавати се одредаба Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 bar („Службени гласник РС”, број 37/13).

Табела 14: Ширина заштитног појаса насељених зграда, у зависности од притиска и пречника гасовода је:

	Притисак 16 bar до 55 bar (m)	Притисак већи од 55 bar (m)
Пречник гасовода до DN 150	30	30
Пречник гасовода изнад DN 150 до DN 500	30	50
Пречник гасовода изнад DN 500 до DN 1000	30	75
Пречник гасовода изнад DN 1000	30	100

Изузетно, гасовод се може полагати у заштитном појасу насељених зграда под условом да се не угрожава стабилност објекта, при чему се за одређивање дебљине зида гасовода користи

пројектни фактор највише 0,4 без обзира на класу локације и гасовод се у појасу насељених зграда испитује радиографски у обиму 100%. У зависности од растојања објекта до гасовода примењују се и друге додатне мере заштите као што су: повећана дубина укопавања гасовода, постављање гасовода у заштитну цев, постављање заштитних плоча изнад гасовода, повећана контрола функционалности катодне заштите, контрола оштећења изолације без откопавања као и друге сличне мере.

За гасоводе притиска већег од 55 bar-а минимално потребна растојања гасовода од насељених места и градова рачунајући од границе грађевинског подручја у складу са законом којим се уређује планирање и изградња, железничких и аутобуских станица, аеродрома, речних лука и пристаништа, мостова са распоном већим од 20m, брана са акумулацијама, складишта лакозапаљивих течности запремине веће од 1000 m³, одвојено постављених објеката са окупљањем више од 100 људи приказана су у следећој табели.

Табела 15: Минималне потребна растојања гасовода од насеља и објеката

	Минималне удаљености (m)*
За $DN \leq 300$	100
За $300 < DN \leq 600$	150
За $600 < DN \leq 800$	200
За $800 < DN \leq 1000$	250
За $1000 < DN \leq 1200$	300
За $1200 < DN \leq 1400$	350

Растојања се могу смањити за 50% ако се на делу гасовода који је на мањем растојању примени пројектни фактор 0,4 и изврши радиографско испитивање заварених спојева у обиму од 100%.

Табела 16: Минимална растојања спољне ивице подземних гасовода од других објеката или објеката паралелних са гасоводом су:

	притисак 16 bar до 55 bar (m)				Притисак већи од 55 bar (m)			
	$DN \leq 150$	$150 < DN \leq 500$	$500 < DN \leq 1000$	$DN > 1000$	$DN \leq 150$	$150 < DN \leq 500$	$500 < DN \leq 1000$	$DN > 1000$
Некатегорисани путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	1	2	3	5	1	3	3	5
Општински путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	5	5	10	10	10	10
Државни путеви II реда (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	5	5	7	10	5	10	10	15
Државни путеви I реда, осим ауто-путева (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	10	10	15	15	10	15	25	50
Државни путеви I реда – ауто-путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	20	20	25	25	50	50	50	50
Железнички колосеци (рачунајући од спољне ивице пружног појаса)	15	15	15	15	50	50	50	50
Подземни линијски инфраструктурни објекти (рачунајући од спољне ивице објекта)	0,5	1	3	5	3	5	10	15

Нерегулисан водоток (рачунајући од ивице корита мерено у хоризонталној пројекцији)	5	10	10	15	10	20	25	35
Регулисан водоток или канал (рачунајући од брањене ножице насипа мерено у хоризонталној пројекцији)	10	10	10	10	25	25	25	25

Растојања се могу изузетно смањити уз примену додатних мера као што су: смањење пројектног фактора, повећање дубине укопавања или примена механичке заштите при ископавању.

Минимално потребно растојање при укрштању гасовода са подземним линијским инфраструктурним објектима је 0,5 m.

Табела 17: Минимална растојања подземних гасовода од надземне електро мреже и стубова далековода су:

	Паралелно вођење (m)	При укрштању (m)
$\leq 20 \text{ kV}$	10	5
$20 \text{ kV} < U \leq 35 \text{ kV}$	15	5
$35 \text{ kV} < U \leq 110 \text{ kV}$	20	10
$110 \text{ kV} < U \leq 220 \text{ kV}$	25	10
$220 \text{ kV} < U \leq 440 \text{ kV}$	30	15

Минимално растојање се рачуна од темеља стуба далековода и уземљивача.

Табела 18: Минимална растојања спољне ивице надземних гасовода од других објеката или објеката паралелних са гасоводом су:

	Притисак 16bar до 55bar (m)	Притисак већи од 55 bar (m)
Путеви (рачунајући од спољне ивице земљишног појаса)	30	30
Железнички колосеци (рачунајући од спољне ивице пружног појаса)	30	30

Изградња надземних гасовода преко железничке пруге није дозвољена, осим у изузетним случајевима по прибављеној сагласности управљача железничке инфраструктуре.

При пројектовању гасовода, мора се узети у обзир густина насељености подручја на коме ће гасоводи бити изграђени.

Према густини насељености, појасеви гасовода се сврставају у следеће четири класе локације:

- Класа локације I - појас гасовода у коме се на јединици појаса гасовода налази до шест стамбених зграда нижих од четири спрата;
- Класа локације II - појас у коме се на јединици појаса гасовода налази више од 6, а мање од 28 стамбених зграда, нижих од 4 спрата;
- Класа локације III - појас гасовода у коме се на јединици појаса гасовода налази 28 или више стамбених зграда, нижих од четири спрата или у коме се налазе пословне, индустријске, услужне, школске, здравствене и сличне зграде и јавне површине, као што су: градилишта, шеталишта, рекреациони терени, отворене позорнице, спортски терени, сајмишта, паркови и сличне површине на којима се трајно или повремено задржава више од двадесет људи, а налазе се на удаљености мањој од 100 m од осе гасовода;
- Класа локације IV - појас гасовода у коме на јединици појаса гасовода преовлађују четвороспратне или вишеспратне зграде.

При преласку гасовода из појаса више класе локације у нижу, морају се обезбедити услови прописани за вишу класу локације на дужини од 200,0m дуж гасовода, рачунајући од последњег објекта из више класе локације, ако је тај објекат четвороспратна или вишеспратна стамбена зграда или група стамбених зграда, односно на дужини од 100,0m, рачунајући од последњег објекта из појаса класе локације III.

Приликом одређивања класе локација морају се узети у обзир планска документа, као и будући развој подручја на коме ће гасовод бити изграђен.

Табела 19: Минимална растојања објеката који су саставни делови гасовода од других објеката (на следећој страни)

Грађевински и други објекти	Објекти који су саставни делови гасовода (удаљености у м)						
	МРС, МС и РС			Компресорске станице		Блок станице са испуштањем гаса	Чистачке станице
	Зидане или станице монтажне На отвореном или под надстрешницом		На отвореном или под надстрешницом				
	≤30.000 m ³ /h	>30.000 m ³ /h	За све капацитете	≤2 mlrd m ³ /god.	>2 mlrd m ³ /god.	За све капацитете	
Стамбене и пословне зграде*	15	25	30	100	500	30	30
Производне фабричке зграде и радионице*	15	25	30	100	500	30	30
Постројења, објеката за складиштење запаљивих и горивих течности и запаљивих гасова и станица за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова*	15	25	30	100	350	30	30
Електрични водови (надземни)	За све објекте:						
	1 kV ≥ U			Висина стуба + 3 m**			
	1 kV < U ≤ 110 kV			Висина стуба + 3 m***			
	110 kV < U ≤ 220 kV			Висина стуба + 3,75 m***			
	400 kV < U			Висина стуба + 5 m***			
Трафо станице*	30	30	30	30	100	30	30
Железничке пруге и објекти	30	30	30	30	100	30	30
Индустријски колосеци	15	15	25	25	50	15	15
Државни путеви I реда – ауто-путеви	30	30	30	30	100	30	30
Државни путеви I реда, осим ауто-путева	20	20	30	20	50	30	20
Државни путеви II реда	10	10	10	10	30	10	10
Општински путеви	6	10	10	10	20	15	10
Водотокови	Изван водног земљишта						
Шеталишта и паркиралишта*	10	15	20	15	100	30	30
Остали грађевински објекти*	10	15	20	30	100	15	15

* - ова растојања се не односе на објекте који су у функцији гасоводног система

** - али не мање од 10 m

*** - али не мање од 15 m. Ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана."

Табела 20: ширина експлоатационог појаса гасовода у зависности од притиска и пречника гасовода је:

Ширина експлоатационог појаса	Притисак 16 bar до 55 bar (m)	Притисак већи од 55 bar (m)
Пречник гасовода до DN 150	10	10
Пречник гасовода изнад DN 150 до DN 500	12	15
Пречник гасовода изнад DN 500 до DN 1000	15	30
Пречник гасовода изнад DN 1000	20	50

Вредности из става 1. овог члана представљају укупну ширину експлоатационог појаса тако да се по једна половина дате вредности простире са обе стране осе гасовода.

Код паралелних гасовода чији се експлоатациони појасеви додирују или преклапају, укупна ширина експлоатационог појаса састоји се из збира растојања међу гасоводима и половина ширине експлоатационог појаса одговарајућих гасовода.

Ако експлоатациони појас једног гасовода потпуно обухвата експлоатациони појас другог гасовода укупна ширина експлоатационог појаса представља ширину експлоатационог појаса гасовода већег експлоатационог појаса.

У експлоатационом појасу гасовода могу се градити само објекти који су у функцији гасовода.

У експлоатационом појасу гасовода не смеју се изводити радови и друге активности (постављање трансформаторских станица, пумпних станица, подземних и надземних резервоара, сталних камп места, возила за камповање, контејнера, складиштења силиране хране и тешко-транспортних материјала, као и постављање ограде са темељом и слично) изузев пољопривредних радова дубине до 0,5m без писменог одобрења оператора транспортног система.

У експлоатационом појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1,0m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5m.

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

Објекти намењени за становање или боравак људи, у зависности од притиска и пречника гасовода, без

обзира на степен сигурности са којим је гасовод изграђен и без обзира на то у коју класу локације је

гасовод сврстан, не могу се градити на растојањима мањим од приказаних у наредној табели.

Табела 21: Минималне удаљености објеката за становање и боравак људи

	Притисак 16 bar до 55 bar (m)	Притисак већи од 55 bar (m)
Пречник гасовода до DN 150	30	30
Пречник гасовода изнад DN 150 до DN 500	30	50
Пречник гасовода изнад DN 500 до DN 1000	30	75
Пречник гасовода изнад DN 1000	30	100

За гасоводе притиска већег од 55 bar-а минимално потребна растојања железничких и аутобуских станица, аеродрома, лука и пристаништа, мостова са распоном већим од 20m, брана са акумулацијама, складишта лакозапаљивих течности запремине веће од 1000 m³, одвојено постављених објеката са окупљањем више од 100 људи од гасовода приказана су у следећој табели.

Табела 22: Минималне удаљености објеката за становање и боравак људи

	Минималне удаљености (m)
За DN ≤ 300	100
За 300 < DN ≤ 600	150
За 600 < DN ≤ 800	200

За $800 < DN \leq 1000$	250
За $1000 < DN \leq 1200$	300
За $1200 < DN \leq 1400$	350

Изградња нових објеката у заштитном појасу гасовода не сме утицати на класу локације гасовода.

Угрожени простор од експлозије је простор у коме је присутна, или се може очекивати присутност експлозивне смеше запаљивих гасова, пара или прашине са ваздухом, у таквим количинама које захтевају примену посебних мера ради заштите људи и добара, а нарочито примену посебних мера у погледу монтаже и употребе електричних уређаја, инсталација, алата, машина и прибора.

Према учесталости појављивања и трајању експлозивне атмосфере угрожени простори из става 1. овог члана класификовани су у складу са SRPS EN 60079-10-1 у зоне опасности и то:

- 1) зона опасности од експлозије 0;
- 2) зона опасности од експлозије 1;
- 3) зона опасности од експлозије 2.

Зоне опасности од експлозије одређују се за објекте који су саставни део гасовода.

У зонама опасности, не смеју се налазити материје и уређаји који могу проузроковати експлозију, пожар и омогућити његово ширење. У зонама опасности, забрањено је:

- радити са отвореним пламеном;
- уносити прибор за пушење;
- радити са алатом и уређајима који могу, при употреби, изазвати варницу;
- присуство возила која при раду погонског уређаја могу изазвати варницу;
- коришћење електричних уређаја који нису у складу са прописом о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама;
- одлагање запаљивих материјала;
- држање материјала који су подложни самозапаљивању

На укрштању гасовода са путевима, пругама, водотоковима, каналима, надземним далеководима, нафтоводима, продуктоводима и другим гасоводима, угао осе гасовода према тим објектима мора да износи између 60° и 90° .

На укрштању гасовода са државним путевима I и II реда и ауто-путевима, као и водотоковима са водним огледалом ширим од 5 m, угао осе гасовода према тим објектима по правилу мора да износи 90° . Угао укрштања из овог члана на

местима где је то технички оправдано, дозвољено је смањити на минимално 60° .

За извођење укрштања гасовода са инфраструктурним објектима из овог члана са углом мањим од 60° потребно је прибавити одговарајућу сагласност управљача, односно оператора над тим објектима.

Табела 23: У зависности од класе локације гасовода минималне дубине укопавања гасовода мерене од горње ивице гасовода су:

Класа Локације	Минимална дубина укопавања (cm)	
	A	B*
Класа локације I	80	50
Класа локације II, III и IV	100	60
У заштитном појасу стамбеног објекта	110	90
*примењује се само за терене на којима је за израду рова потребан експлозив		

За гасоводе пречника преко 1.000,0mm минимална дубина укопавања је 1,0m.

Табела 24: Минимална дубина укопавања гасовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другим објектима је:

Објекат	Минимална дубина укопавања (cm)	
	A	B (примењује се само за терене на којима је за израду рова потребан експлозив)
до дна одводних канала путева и пруга	100	60
до дна регулисаних корита водених токова	100	50
до горње коте коловозне конструкције пута	135	135
до горње ивице прага железничке пруге	150	150
до горње ивице прага индустријске пруге	100	100
до дна нерегулисаних корита водених токова	150	100

Од минималне дубине укопавања цеви може се одступити уз навођење оправданих разлога за тај

поступак при чему се морају предвидети повећане мере безбедности, али тако да минимална дубина укопавања не може бити мања од 50 cm.

Висина покривног слоја цеви мора бити у складу са правилником, при чему покривни слој цеви не би требало да прелази 2 m, осим у следећим случајевима:

- 1) на местима на којима конфигурација тла то захтева;
- 2) на местима на којима може доћи до издизања тла услед смрзавања подземних вода;
- 3) уколико постоји ризик од ерозије тла;
- 4) код водотокова.

Локација и правила и услови изградње главне мерно-регулационе станице (ГМРС) „Владичин Хан” дефинисани су Планом генералне регулације Владичин Хан.

Оптички кабл за телеметрију и управљање системом

Паралелно са разводним гасоводом неопходно је положити РЕ цев од квалитетног полиетилена високе густине (HD), планираног пречника Ø 40 mm, у коју се оптички кабл удувава. РЕHD цев се полаже у ископан ров, на приближно 80cm од горње ивице цеви до нивелете околног терена. Оптички кабл ће се полагати у истом рову са гасоводом, са његове десне стране посматрано у смеру тока гаса (смер Лесковац–Врање). Тачне димензије и техничке карактеристике цеви дефинисаће се Техничком документацијом, на коју је неопходно исходovati сагласност „ЈУГОРОСГАЗ“-а.

Приликом укрштања цеви за оптички кабл са другим инфраструктурним објектима, планирано је вођење испод саобраћајница и железничке пруге, и то вођењем кроз хидроизоловану челичну заштитну цев одговарајућег пречника, постављену подбушивањем или утискивањем. Приликом укрштања са реком Јужном Моравом, заштитна цев се поставља изнад армирано бетонске облоге радне гасоводне цеви.

Предвиђа се потребан број наставака и резерви дужине оптичког кабла на траси гасовода. Након изградње оптичког кабла за телеметрију и управљање системом неопходно је обележити трасу због лакшег проналажења кабла приликом интервенције као и редовног одржавања, у складу са прописима.

➤ **Електронска комуникациска инфраструктура**

При изградњи објекта фиксне телефоније, мобилне телекомуникационе мреже, телевизијских

и радио пријемника и предајника и објеката за смештај телекомуникационе опреме, треба се придржавати важећих техничких прописа, стандарда и упутства који третирају ову врсту опреме, као и важећих закона за ову област телекомуникација (Закон о електронским телекомуникацијама и Закон о радиодифузији).

Предметни објекти и инсталације морају се изградити тако да :

- не угрожавају постојеће или планиране објекте, као и планиране намене коришћења земљишта сем ако се за то не утврди јавни интерес.
- да се простор и грађевинска површина рационално користе
- да се поштују прописи који се односе на остале инфраструктурне објекте
- да се поштују прописи који се односе на заштиту животне средине
- да се води рачуна о геолошким особинама тла и подземних вода
- да се не угрожавају остали објекти.

Телефонска мрежа – и АТЦ

Грађевински објекти за смештај телекомуникационе опреме могу се градити у оквиру објеката, на слободном простору и испод јавних површина. Величина површине за смештај опреме зависи од капацитета опреме. Грађевински објекти могу бити монтажни и зидани.

Телекомуникациони водови и објекти

Подземни телефонски и КДС водови постављају се испод јавних површина (тротоари, слободне површине, зелене површине, пешачке стазе, паркинг простори, саобраћајнице уз сагласност надлежног предузећа за путеве, границама катастарских парцела уз сагласност корисника парцела) и испод грађевинских парцела уз сагласност власника-корисника, а на основу одобрења за градњу.

Објекти за смештај телекомуникационе опреме у оквиру објекта могу се градити на основу пријаве радова уз сагласност власника-корисника станова, а објекти на крову и фасади постојећег објекта и на слободном простору у оквиру блока могу се градити на основу одобрења за градњу.

Надземни телефонски водови постављају се на стубове. Стубови се постављају на јавним површинама или на парцелама уз сагласност власника парцеле.

Подземни телекомуникациони водови телекомуникационе мреже и ТТ канализација

постављају се испод јавних површина (тротоар, слободне површине, зелене површине, пешачке стазе, паркинг простор и саобраћајнице) и испод грађевинских парцела уз сагласност власника-корисника, а на основу одобрења за градњу.

Објекти за смештај телекомуникационе опреме у зонама које представљају просторно-културно историјску целину могу се градити на основу одобрења за градњу, а уз одобрење надлежног Завода за заштиту споменика културе.

Приземни објекат за смештај телекомуникационе опреме је површине до 50 m^2 . Објекат мора бити ограђен ако је монтажни а ако је зидани не мора бити ограђен.

До објекта за смештај телекомуникационе опреме потребно је обезбедити приступну пешачку стазу минималне ширине $1,5 \text{ m}$ до најближе јавне саобраћајнице.

За постављање објекта за смештај телекомуникационе опреме у постојећи објекат потребно је прибавити сагласност власника-корисника станова или пословног простора.

Објекат за смештај телекомуникационе опреме мора да има такав положај да не угрожава прегледност, безбедност и сигурност кретања свих учесника у саобраћају.

Приликом изградње телекомуникационе мреже држати се прописа из област ТТ линија и мрежа LN – I до LN – VIII заједница југословенских РПТТ мрежа.

Подземни приступни телекомуникациони водови полажу се у ров прописане ширине зависно од броја каблова или цеви на дубини од минимално $0,8 \text{ m}$ до $1,5 \text{ m}$, а према важећим техничким прописима за полагање ове врсте инсталација.

Код приближавања и укрштања телекомуникационих водова са осталим инфраструктурним објектима потребно је остварити следеће минималне размаке:

- код полагања телекомуникационог вода испод државних путева потребно је да растојање од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи $1,35 - 1,50 \text{ m}$, док се укрштање изводи механичким подбушивањем.

- са водоводном и канализационом цеви код укрштања $0,5 \text{ m}$ а код паралелног вођења $0,6 \text{ m}$,

- са електроенергетским каблом при паралелном вођењу и укрштању, најмање растојање мора бити $0,50 \text{ m}$ за каблове напона 1 kV , 10 kV и 20 kV , односно 1 m за каблове напона 35 kV ,

- са електроенергетским каблом 20 kV и 35 kV код паралелног вођења 1 m ,

- од регулационе линије $0,5 \text{ m}$,

- од упоришта електроенергетских водова до 1 kV $0,8 \text{ m}$.

Дозвољена су и мања растојања у случају примене одређених мера заштите (телекомуникациони водови у заштитним цевима и са применом механичке и термичке заштите између разних инфраструктурних водова), а према важећим техничким прописима и препорукама.

Код приближавања подземног телекомуникационог вода темељу електроенергетског стуба, хоризонтална сигурна удаљеност је $0,8 \text{ m}$, а не мање од $0,3 \text{ m}$ уколико је телекомуникациони вод механички заштићен.

При укрштању са саобраћајницом кабл мора бити постављен у заштитну цев, а угао укрштања треба да буде 90^0 ,

При укрштању са енергетским кабловима најмање растојање мора бити веће од $0,50 \text{ m}$, а угао укрштања треба да буде у насељеним местима најмање 30^0 , по могућству што ближе 90^0 , а ван насељених места најмање 45^0 . По правилу телекомуникациони кабл се полаже изнад енергетских каблова.

Испитати утицај далековода напонских нивоа 400 kV , 220 kV и 110 kV , односно степен електроометања (интензитет шума) и на основу тога изабрати материјал и начин заштите.

Мобилна телефонија

Објекти мобилне телефоније постављати према плановима надлежних оператера. Објекти за смештај базних централа, контролора базних станица, антенских стубова, антенских носача, могу се градити у оквиру објеката у зеленим површинама и слободног простора. Приликом изградње држати се правила и препорука надлежних оператера и актуелних техничких прописа, као и правила, услова и мера заштите наведених у поглављу: Б ПЛАНСКА РЕШЕЊА Б1 ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА 7. ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА 7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ 7.1.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЗРАЧЕЊА овог Просторног плана.

Непосредни простор око антенског стуба оградити ($20-30 \text{ m}^2$) и спречити блиску изградњу која ће смањити ефикасност функционисања (умањити или спречити сигнал).

Ако се објекти за смештај мобилне телекомуникационе опреме постављају на постојећем објекту (на крову или фасади што излази из габарита постојећег објекта) могу се градити уз сагласност власника-корисника објекта а на основу

Одобрења за градњу и у складу са законским прописима.

Ако се објекти за смештај мобилне телекомуникационе опреме постављају у зонама које представљају просторно-културно историјску целину могу се градити на основу одобрења за градњу, а уз одобрење надлежног Завода за заштиту споменика културе.

Објекат за смештај телекомуникационе опреме мора да има такав положај да не угрожава прегледност, безбедност и сигурност кретања свих учесника у саобраћају.

Антене које се постављају на фасаде постојећих објеката морају бити у складу са бојом и архитектонским изгледом фасаде.

Полагање водова се врши у складу са техничким прописима и стандардима, а минимална растојања у односу на водове и објекте других инфраструктура су као наведена за телекомуникационе водове и објекте.

Базне станице градити по техничким препорукама и стандардима Телеком Србија, непосредни простор око антенског стуба оградити (20-30m²) и спречити блиску изградњу која ће смањити ефикасност функционисања (умањити или спречити сигнал).

КДС

Предвидети место за смештај главне станице (ГС). Она може бити смештена у објектима колективног становања и осталих објеката. Објекти могу бити монтажни и зидани.

Кабловску мрежу за дистрибуцију (РА) и телевизијских сигнала (ТВ) предвидети на исти начин као и за осталу инфраструктуру. Каблове полагати у исти ров заједно са телефонским водовима или посебно. Приликом израде КДС исту радити у складу са важећом регулативом.

Пошта

Просторије за смештај опреме могу се сместити у оквиру објекта или могу бити у оквиру посебних грађевинских објеката. Величина површине за смештај опреме зависи од капацитета опреме. Грађевински објекти могу бити зидани и монтажни.

➤ Правила грађења за остале објекте комуналне инфраструктуре

1) Људска гробља

За градска, приградска и сеоска гробља (у даљем тексту: гробља) за која није донет Урбанистички план и за која је донет Урбанистички план, до доношења Одлуке о примени делова донетог плана (у складу са чл. 169. став 1. и 2. Закона) важи:

Правила грађења за гробља утврђују се :

- За изградњу објеката на неизграђеном делу гробља,
- За легализацију објеката који немају грађевинску дозволу,
- За реконструкцију постојећих објеката.

Под **објектима на гробљима** подразумевају се:

1. гробне парцеле
2. гробна места,
3. капеле (боксови) за умрле,
4. колске и пешачке саобраћајнице и прилазни пут.
5. пешачки трг,
6. други објекти (верски, сале за парастосе, економски, продавнице цвећа и погребне опреме и други објекти за вршење погребне делатности),
7. зелене површине,
8. ограда гробља.

Минимални садржај:

- За градско гробље на подручју 1, 2, 3 и 4.
- за сеоска гробља је: тачка 1,2 и 4.
- Остали садржаји одређују се према величини, могућности и потребама насеља.

Правила градње за наведене објекте на гробљима су :

1. облик и величина гробних парцела одређују се на основу просторних услова и функционалних захтева.
2. врста и димензије гробних места одређено је Одлуком о сахрањивању и гробљима (Општински службени гласник, број 6/1992).
3. минимална ширина пешачких стаза које деле гробне парцеле је 1,20 м.
4. колске саобраћајнице (прилазни пут) димензионишу се према категорији пута и рангу насеља стим што је минимална ширина коловоза 5,0 метара а изузетно минимално 2,5 метра за сеоска гробља када се прилаз утврђује преко пољског односно некатегорисаног пута.
5. габарит, облик и положај капеле и других објеката одређује се према просторним могућностима, функционалним захтевима (повезивање за колски и пешачки саобраћај) и рангу и потребама насеља.

Предходни став односи се на легализацију, реконструкцију, доградњу и надградњу објекта.

За донети план примењују се и елементи односно делови Плана до доношења одлуке о примени делова плана

6. у случају када се гробље граничи са стамбеним објектима, приликом одређивања

положаја гробних парцела на неизграђеном делу гробља, ивица парцеле мора бити удаљена минимално 25,0 м. Од најближег постојећег или планираног стамбеног објекта. Простор између гробне парцеле и границе гробља има карактер заштитног зеленог појаса и мора се озеленити високом вегетацијом.

7. ограда комплекса према јавном путу и неизграђеном земљишту је транспарентна са висином која је одређена за стамбене или индустријске објекте, с тим да се омогућује и формирање "живе" ограде.

Ограда на граници гробља према стамбеним објектима из тачке б. је зидана, индустријска, под условом да не угрожава осунчавање стамбених објеката.

Елементи наведених правила градње за гробља примењују се путем и у поступку издавања Локацијских услова.

Ова правила грађења не могу се примењивати за гробља или делове гробља:

- уколико земљиште не припада Општини односно правном лицу на које је Општина пренела право располагања, или ако земљиште није у државној својини,
- за проширење постојећег гробља за који није донет Урбанистички план и гробља ван граница донетог Плана, као и за гробља на новим локацијама.

За земљиште из предходног става обавезна је предходна израда одговарајућег урбанистичког плана.

За гробља наведена у претходном ставу, као и за сеоска насеља, у случају када не постоје услови за сахрањивање (попуњеност, прилаз гробљу, правни статус) изузетно се може изградити одговарајући Урбанистички план пре доношења одговарајућег плана насеља.

2) Евакуација отпада и животињских остатака

С обзиром да је предвиђено да се евакуација отпада са територије општине Владичин Хан обавља кроз евакуацију истих на регионалну депонију предвиђену за одлагање комуналног отпада, чија се локација налази на територији општине Лесковац, у овом ППО се не дају правила за овакву врсту објеката.

За евакуацију кућног смећа предвидети контејнере запремине око 1100l, за комерцијалне објекте 1 контејнер на 600м² корисне површине. Локације одредити у оквиру регулације основних

саобраћајница, као издвојене нише са упуштеним ивичњаком, тако да максимално ручно гурање контејнера не буде веће од 15m, по равној подлози са успоном до 3%. Тачне локације и потребан број контејнера одредити кроз израду одговарајуће техничке документације, у сарадњи са надлежним ЈКП.

Судови се могу сместити и у унутрашњости комплекса, дуж интерних саобраћајница (чија минимална ширина не може бити мања од 3,5m за једносмерни и 6m за двосмерни саобраћај), са могућношћу окретања возила за одвоз смећа (габарита 8,6x2,5x3,5m и осовинским притиском од 10 тона).

Могуће је предвидети и другачије системе и методе прикупљања и евакуисања кућног смећа, а у складу са условима заштите животне средине.

Посебно се напомиње да се отпад, који по саставу не одговара кућном смећу и представља нуспродукт процеса складиштења или производње, депонује према посебним условима, обрађује и одвози уз претходну сагласност надлежних институција на за то одређене локације.

Депоноване грађевинског отпада могуће је на локацијама које су у државном – општинском власништву, које су стабилне и депоноване грађевинског отпада неће проузроковати штету на околним парцелама. Површина локације за депоноване грађевинског отпада мора бити ограђена са обезбеђеним саобраћајним приступом, а могу се користити и природне депресије или терени настали ископом материјала, које је потребно насути ради нивелације и сл.

Трансфер станице и рециклажна дворишта

Локације трансфер станица и рециклажних дворишта неопходно је да задовоље неколико основних услова и то:

- треба да буду најмање 500 m удаљене од најближих стамбених насеља;
- не смеју бити у близини водотока или изворишта водоснабдевања;
- треба да буду најмање 500 m удаљена од зона заштите културно-историјских споменика или зона заштите животне средине;
- треба да буду удаљене најмање 2 km од здравствених станица и других медицинских центара са стационарним пацијентима;
- треба да буде најмање 500 m удаљена од аутобуских станица, складишта запаљивих материја и војних објеката; и
- препоручује се да се рециклажна дворишта лоцирају на ободима села (на већ постојећим депонијама) по могућности, на саобраћајним правцима према регионалној депонији.

Локације трансфер станица и рециклажних дворишта уредити као засебну, ограђену просторну целину са сопственим прикључком на саобраћајну и другу потребну инфраструктуру. Препоручује се подизање зеленог ветрозаштитног и изолационог појаса. Уређење локације, изградња и употреба појединачних садржаја и постројења мора бити уз максимално поштовање мера заштите по свим аспектима животне средине (вода, ваздух, тло).

Сточна гробља

Сточна гробља за уклањање животињских лешева-остатака (животињског отпада) морају бити уређена у свему према Правилнику о измени и допуни правилника о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице (Сл. гласник РС, број 15/15). Основни критеријуми за избор локације су:

- доказана ижењерско-геолошка и хидрогеолошка подобност;
- поштовање удаљености сточног гробља од најближег стамбеног објекта од најмање 500 m;
- индиректно прикључивање локације на јавни пут, односно поштовање минималне удаљености (150 m) сточног гробља од јавног пута;
- могућност формирања изолационог зеленила по целом обиму локације; и сл.

У случају изградње трансфер станице, рециклажног дворишта и сточног гробља на пољопривредном или шумском земљишту, могућа је пренамена истог у грађевинско након одабира локације и уз одговарајућу планску / урбанистичку документацију и студију процене утицаја у складу са законом.

3) Пијаце

Правила уређивања и грађења за објекте сточних пијаца, сајмова и изложби наведена су у делу који се односи на прваила грађења за пољопривредно земљиште.

Грађење зелених пијаца спроводи се у складу са урбанистичким планом, а за насеља за која није предвиђена израда урбанистичког плана, у складу са техничким прописима за ову врсту објеката.

2.2.4. ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА

ИНВАЛИДИТЕТОМ, ДЕЦИ И СТАРИМ ОСОБАМА, У СКЛАДУ СА СТАНДАРДИМА ПРИСТУПАЧНОСТИ

Даљом урбанистичко техничком разрадом и изградњом јавних површина и објеката потребно је особама са инвалидитетом, деци и старим особама омогућити несметано кретање, коришћење слободних и јавних површина, као и приступ јавним и комерцијалним садржајима, кроз обавезне елементе приступачности за савладавање висинских разлика, за кретање и боравак у простору (стамбене и стамбено-пословне зграде и објекти за јавно коришћење), као и обавезне елементе приступачности јавног саобраћаја (Правилник о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама, "Сл. гласник РС", бр. 22/2015).

У складу са наведеним правилником, тротоари и пешачке стазе треба да буду приступачни, у простору су међусобно повезани и прилагођени за оријентацију, и са нагибима који не могу бити већи од 5% (1:20), а изузетно до 8,3% (1:12). Највиши попречни нагиб уличних тротоара и пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

Шеталишта у оквиру јавних зелених и рекреативних површина су осветљена, означена и са обезбеђеним местима за одмор са клупама дуж праваца кретања. Клупе треба да имају седишта на висини од 45 cm и рукохвате на висини од 70 cm изнад нивоа шетне стазе у 50% од укупног броја клупа. Поред клупа се обезбеђује простор површине 110 cm са 140 cm за смештај помагала за кретање.

Ради несметаног кретања, ширина уличних тротоара и пешачких стаза износи 180 cm, а изузетно 120 cm, док ширина пролаза између непокретних препрека износи најмање 90 cm. Површина шеталишта је чврста, равна и отпорна на клизање.

У коридору основних пешачких кретања не постављају се стубови, рекламни панои или друге препреке, а постојеће препреке се видно обележавају.

Делови зграда као што су балкони, еркери, висећи рекламни панои и сл., као и доњи делови крошњи дрвећа, који се налазе непосредно уз пешачке коридоре, уздигнути су најмање 250 cm у односу на површину по којој се пешак креће.

Место пешачког прелаза је означено тако да се јасно разликује од подлоге тротоара. Пешачки прелаз је постављен под правим углом према тротоару. Пешачке прелазе опремљене светлосним сигнаlima потребно је опремити

светлосном сигнализацијом са најавом и звучном сигнализацијом.

Пролаз кроз пешачко острво у средини коловоза изводи се без ивичњака, у нивоу коловоза и у ширини пешачког прелаза.

За савладавање висинске разлике између тротоара и коловоза користе се закошени ивичњаци који се изводе у ширини пешачког прелаза и у нивоу коловоза, са максималним нагибом закошеног дела до 8,3%, а ако је технички неизводљиво у изузетним случајевима до 10%.

Места за паркирање возила која користе особе са инвалидитетом предвиђају се у близини улаза у стамбене зграде, објеката за јавно коришћење и других објеката, означавају се знаком приступачности. Приступачно паркинг место треба да има директну пешачку везу између пројектованог слободног простора за маневар и најближе пешачке стазе, без изласка на коловоз.

За јавне гараже, јавна паркиралишта, као и паркиралишта уз објекте за јавно коришћење и стамбене и стамбено пословне зграде са десет и више станова, најмање 5% места од укупног броја места за паркирање, а најмање једно место треба обезбедити за паркирање возила особа са инвалидитетом. На паркиралиштима са мање од 20 места која се налазе уз амбуланту, апотеку, продавницу прехранбених производа, пошту, ресторан и дечји вртић, најмање једно место за паркирање возила особа са инвалидитетом. На паркиралиштима уз домове здравља, болнице, домове старих и друге здравствене и социјалне установе, обезбедити најмање 10% места од укупног броја места за паркирање, а најмање два места за паркирање возила особа са инвалидитетом.

На стајалиштима јавног превоза, предвиђа се плато (перон) за пешаке ширине најмање 300 цм, а прилазне пешачке стазе треба да буду изведене у истом нивоу, без денивалација.

2.2.5. ПРАВИЛА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ

Правила урбанистичке парцелације представљају основне урбанистичке нормативе на основу којих се могу формирати грађевинске парцеле, као основни елемент омеђен границама и одређен регулационом линијом према просторима јавне, опште намене, на коме се могу градити објекти.

Правила парцелације обухватају планске елементе за одређивање величине, облика и површине грађевинске парцеле, регулационе, нивелационе елементе за обележавање грађевинске парцеле.

Појам, величина и облик грађевинске парцеле

Грађевинска парцела је најмања земљишно – просторна јединица на којој се може градити.

Елементи грађевинске парцеле су:

- регулациона линија према јавном путу
- границе грађевинске парцеле према суседним парцелама,
- преломне тачке парцеле утврђене геодетским елементима у хоризонталном смислу.

Деоба и укрупњавање грађевинске парцеле

Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника ии трапеза. Грађевинска парцела (планирана и постојећа) има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са решењима из Плана, правилима о грађењу и техничким прописима.

Грађевинска парцела може се делити парцелацијом до минимума утврђеног правила о парцелацији.

Деоба из претходног става може се утврдити пројектом препарцелације.

Грађевинска парцела може се укрупнити парцелацијом, а према планираној или постојећој изграђености, односно планираној или постојећој намени грађевинске парцеле.

Укрупњавање из претходног става може се утврдити пројектом препарцелације.

При формирању грађевинских парцела парцелацијом или препарцелацијом максимално уважавати постојеће катастарске парцеле.

Општа правила парцелације за породичне стамбене објекте

Најмања грађевинска парцела за изградњу новог породичног стамбеног објекта, према типу објекта који се граде је:

Табела 25: Најмања грађевинска парцела

слободностојећи објекат	300m ²
двојни објекат	400m ² / 2x200 m ²
објекат у непрекинутом стам. низу	200m ²
објекат у прекинутом низу	200 m ²

На грађевинској парцели чија је површина мања од наведених минималних величина могућа је изградња стамбеног објекта спратности до П+1, коефицијента изграђености до 1,0 и степена заузетости до 0,4.

Најмања ширина грађевинске парцеле за изградњу новог породичног стамбеног објекта, а према типу објекта који ће се градити је:

Табела 26: Најмања ширина грађевинске парцеле за изградњу породичног стамбеног објекта

слободностојећи објекат	10,0 m мин.
двојни објекат	16м/2x8m

објекат у непрекинутом стам. низу	7,0m
објекат у прекинутом низу	12,0m

На грађевинској парцели чија је ширина мања од минимално утврђених, сем за двојне објекте, која се не може мењати, могу се градити објекти спратности до П+1, коефицијента изграђености до 1,2 и индекса искоришћености до 60.

Општа правила парцелације за вишепородичне стамбене објекте

Најмања површина парцеле за вишепородичне стамбене објекте утврђује се за:

Табела 27: Најмања површина парцеле за вишепородичне стамбене објекте

слободностојећи објекат	500m ² мин
објекат у непрекинутом стам. низу	400m ² мин
објекат у прекинутом низу	450m ² мин

Најмања ширина парцеле за вишепородичне стамбене објекте утврђује се на:

Табела 28: Најмања ширина парцеле за вишепородичне стамбене објекте

слободностојећи објекат	16,0m
у прекинутом низу	12,0m

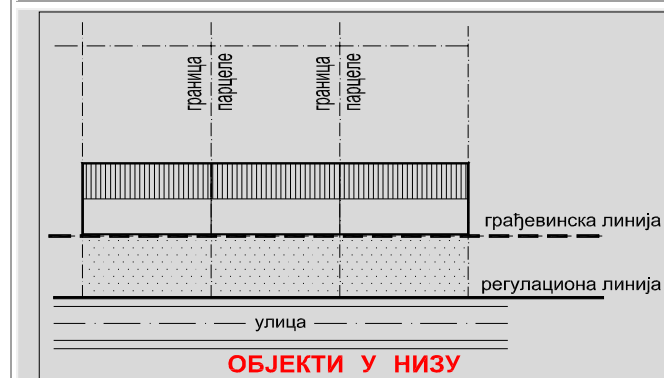
ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ ПРИМЕРА ПРАВИЛА РЕГУЛАЦИЈЕ И ПАРЦЕЛАЦИЈЕ У НАСЕЉИМА

слика 10

1) као слободностојећи - објекат не додирује ни једну линију грађевинске парцеле:

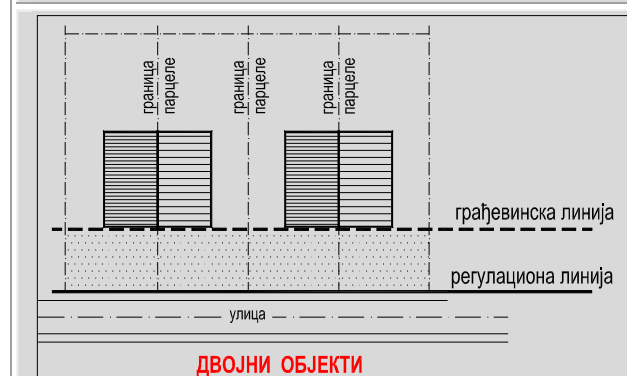
- минимална површина парцеле 300m²
- минимална ширина парцеле 10m

слика 11

2) у непрекинутом низу – објекат на парцели додирује обе бочне линије грађевинске парцеле:

- минимална површина парцеле 150m²
- минимална ширина парцеле 5m

слика 12

3) као двојни објекти – објекат додирује само једну бочну линију грађевинске парцеле:

- минимална површина парцеле 400m² (2x200m²)
- минимална ширина парцеле 16m (2x8m)

Врста стамбених објекта и величина парцеле у грађевинском земљишту

Врста објекта	Минимална површина парцеле (у m ²)	Минимална ширина парцеле (у m)
породични (индивидуални) стамбени објекти		
- слободностојећи	300	10
- двојни	400 (две по 200 m ²),	16 (2x8)
- у непрекинутом низу	150	5
- у прекинутом низу	200	12,0
- полуатријумски	130	12,0
вишепородични објекти		
- вишепородични објекти	500	12

Општа правила парцелације за пословне и комерцијалне објекте

За пословне објекте, објекте трговине, занатства, угоститељства и других делатности, важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 400 m²;
- минимална ширина фронта грађевинске парцеле –15 m.

За појединачне објекте најмања ширина парцеле утврђује се на:

слободностојећи објекат	20 m
објекат у непрекинутом низу	12 m
објекат у прекинутом низу	15 m.

Општа правила парцелације за објекте у функцији туризма

За туристичке комплексе важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 600 m²;
- минимална ширина фронта грађевинске парцеле –20 m.

За појединачне објекте најмања ширина парцеле утврђује се на:

слободностојећи објекат	16 m
у прекинутом низу	12 m.

Општа правила парцелације за привредне комплексе и објекте

За привредне комплексе важе следећа правила за минималну величину грађевинске парцеле:

- минимална површина грађевинске парцеле – 600 m²;

- минимална ширина фронта грађевинске парцеле –20 m.

Општа правила парцелације за остале врсте привредних,**пословних и комерцијалних објеката**

Најмања површина парцеле за остале врсте објеката утврђује се за:

Табела 29: Најмања површина парцеле

комерцијално пословни објекат	1000m ² мин
производно индустријски објекат	2000m ² мин
бензинске и гасне станице	400m ² мин

Табела 30: Најмања ширина парцеле

комерцијално пословни објекат	18,0m
производно индустријски објекат	30,00m

2.2.6. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА УРЕЂИВАЊА И ГРАЂЕЊА

Правила одређена Просторним планом општине Владичин Хан спроводе се кроз издавање Локацијских услова.

Примењују се на територији општине Владичин Хан изван насељених места, а у насељеном месту за које је Просторним планом општине прописана обавеза доношења урбанистичког плана и другим за које се оваква потреба укаже, до доношења урбанистичког плана.

Доношењем урбанистичког плана за поједино насеље, ова правила престају да важе у обухвату плана.

За изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката важе правила из овог Просторног плана општине.

Уколико постојећи објекат прелази планом задату грађевинску линију и не омета функционисање других намена у простору, може се задржати у постојећем стању, уз дозвољену санацију.

У насељима (до израде урбанистичког плана) положај грађевинске линије дефинисати на основу правила из овог ППО, а у складу са планираним рангом саобраћајнице.

Све намене осталог грађевинског земљишта су доминантне намене у зони док се поједине парцеле могу наменити компатибилним наменама. Међусобно компатибилне намене су: становање, делатности, пословање, трговина, угоститељство, занатство и услуге, комунални и саобраћајни објекти у функцији становања, пословања или снабдевања горивом, здравство, дечија заштита, образовање, култура и верски објекти.

Озакоњење бесправно подигнутих објеката биће решавана у складу са законским прописима и планским документима.

Објекат не испуњава услове за добијање Грађевинске дозволе уколико је изграђен на постојећој јавној површини, на површинама уже зоне санитарне заштите водоизворишта или на објектима или коридорима постојеће инфраструктуре.

Објекат може добити Грађевинску дозволу на површинама друге претежне намене, под условима прописаним законом и овим Планом. За помоћне објекте може се потврдити пријава градње у складу са наменом постојећих објеката на грађевинској парцели, а за помоћне објекте за пољопривреду на постојећем пољопривредном земљишту.

Изван насељеног места се за случајеве који нису обухваћени или су само делимично регулисани овим Правилима, примењују се и урбанистички показатељи утврђени Правилник о општим правилима за парцелацију и изградњу објеката („Службени гласник РС”, број 22/15).

Простор је по дефиницији ограничен ресурс, па се њиме мора рационално газдовати, и у складу са тим, као једна од мера предлаже се да се изврши обнова премера, како би се адекватно решили сви проблеми у вези са променама у коришћењу земљишта (парцелација, промене катастарских граница и размер премера, усаглашавање са савременом методологијом, итд.).

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ УРЕЂАЈНИХ ОСНОВА ЗА СЕЛА

Уређајне основе за села у овом Просторном плану дефинисане су за следећа села:

- Прекодолце
- Житорађе
- Кржинце
- Стубал
- Декутинце
- Грамађе
- Полом
- Прибој
- Лепеница
- Сува Морава

Уређајним основама за села дефинишу се општа правила грађења која су заједничка за све планиране намене које су обухваћене површинама за које се прописује обавезна израда урбанистичког пројекта, као и површине која се спроводе непосредном применом правила датих за сваку појединачну намену. Правила важе за изградњу нових објеката, односно замену, доградњу и реконструкцију постојећих објеката. Приликом реконструкције и доградње постојећих објеката не могу се прекорачити дефинисани урбанистички параметри.

3.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАДЊЕ

Општа правила градње се примењују за сва насеља за које овај план садржи Уређајне основе, односно за села: Прекодолце, Житорађе, Кржинце, Стубал, Декутинце, Грамађе, Полом, Прибој, Лепеница, Сува Морава.

3.1.1. Општа правила градње за објекте саобраћајне инфраструктуре

Општим правилима грађења, реконструкције и заштите саобраћајне инфраструктуре дефинисана су правила која треба да се примењују приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог ППО-а.

Изградња и уређење површина и објеката саобраћајне инфраструктуре у насељеним местима врши се на просторима дефинисаним овим просторним планом (државни и општински путеви, атарски путеви, јавна железничка и инфраструктура

за ваздушни и водни саобраћај), а насељска саобраћајна инфраструктура (пре свега улична мрежа) развија се у складу са потребама, условима и просторним могућностима сваког појединачног насеља.

Основни услови и правила грађења за саобраћајну инфраструктуру за подручје обухвата Просторног плана, дати у поглављу Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА 2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 2.2.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРА 2.2.3.2. Објекти саобраћајне инфраструктуре, важе и примењују се и за грађевинско подручје насеља, осим ако то није другачије утврђено.

Улична мрежа

Улице у насељима су јавни путеви чији је основни задатак да врше дистрибуцију изворног и циљног саобраћаја у оквиру одређених урбанистичких зона.

Ширина појаса регулације утврђује се у зависности од функције и ранга саобраћајнице у уличној мрежи. Основне елементе попречног профила чине коловозне траке за разне врсте учесника у саобраћају и заштитне траке којим се физички раздваја саобраћај моторних возила од немоторизованог саобраћаја.

Минимална регулациона ширина за двосмерни саобраћај износи 9m (коловоз 2x3,0m и тротоари 2x1,5m) а изузетно, у деловима насеља са малом густином насељености и где за то не постоје просторне могућности могуће је применити мање регулационе ширине. Шире регулационе мере ових саобраћајница омогућавају шире елементе обавезних елемената попречног профила али и организовање паркинг површина ван коловоза, формирање једностранних или обостраних дрвореда и разделних трака и појасева зеленила, изградњу бициклистичких стаза.

Регулациона линија дефинисана је на графичком делу Уређајних основа. Грађевинска линија се претежно поклапа са регулационом или је удаљена 3-5 м од регулационе линије. На деловима саобраћајница које се поклапају са државним путевима у насељима, приликом изградње нових објеката, грађевинска линија не може да се поклапа са регулационом и дефинисана је на удаљености од 5м, а изузетно 3м.

Грађевинске линије објеката на осталим улицама могуће је поставити на регулациону линију

улица уз услов да се обезбеде потребне зоне прегледности. Међусобно укрштање насељских саобраћајница остварује се у нивоу а регулише се применом одговарајућих елемената саобраћајне сигнализације.

3.1.2. Општа правила градње за објекте и мреже техничке и комуналне инфраструктуре

Изградња објеката и мрежа инфраструктуре је компатибилна са свим наменама, те ће се вршити на дефинисаним просторима независно од одређене намене, а у складу са потребама и условима и нормама који дефинишу одређену област (електроенергетска, телекомуникациона, водопривредна, гасоводна, термоенергетска и др).

Изградња инфраструктуре ће се вршити у складу са предложеним трасама, датим у графичким прилозима, уз дату могућност одступања што зависи од услова и правила грађење одређених инфраструктурних коридора, месних прилика и др.

Поред општих правила градње за објекте и мреже комуналне инфраструктуре датим у поглављу УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА СЕЛА, обавезно користити и услове дефинисане у поглављу Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА 2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 2.2.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРА 2.2.3.3. Објекти техничке и комуналне инфраструктуре.

3.1.3. Општа правила градње за уређење и изградњу комуналних површина и објеката

Изградња комуналних објеката и уређење комуналних површина је компатибилна са свим наменама, те ће се вршити на дефинисаним просторима независно од одређене намене, а у складу са потребама и условима и нормама који дефинишу одређену област (гробља, водозахват, ППОВ, паркови, заштитно зеленило и др). На истим површинама ће се вршити изградња и пратећих садржаја неопходних за несметано функционисање садржаја.

У свим насељима, задржавају се постојеће локације гробља, уз потребна проширења. Дозвољени су сви одговарајући радови на уређењу гробља, уз могућност изградње пратећих комуналних и других садржаја и објеката у функцији намене простора, а у складу са

правилницима који дефинишу овакве просторе и датим условима.

3.1.4. Општа правила градње за поједине намене и објекте

Поред правила датим у поглављу УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА СЕЛА, обавезно користити и правила дата у поглављу III ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА
2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 2.2.1. ОПШТА ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ ЗА ОБЈЕКТЕ И 2.2.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ ЗА ОБЈЕКТЕ.

За поједине намене и објекте поштовати и следеће принципе:

Становање

Као компатибилне намене и садржаји претежно планираној намени становање у грађевинском подручју насеља планиране су све сем индустрије.

Верски објекти

Верски објекти су компатибилни са свима наменама и за њих нема ограничења у правилима градње, с тим што је за ове објекте и њихову околину, пре њихове изградње, реконструкције и адаптације, обавезно прибављање услова, мишљења и сагласности од стране надлежног Завода за заштиту споменика културе.

Објекти спорта и рекреације

Објекти и садржаји спорта и рекреације су компатибилни са свим наменама и за њих нема ограничења у правилима градње, као ни у њиховом пејзажном уређењу и опремању, осим препорука да по правилу, зеленило спортско-рекреативних површина треба да чини 40-50% од укупне површине. и да спортско-рекреативне површине треба да буду заштићене од ветра и добро повезане са осталим деловима насеља.

Објекти у зони центра насеља

Центар села је у свим насељима по правилу дефинисан положајем појединих објеката јавне намене (школа, спортски терен, пијаца, месна заједница, ловачки дом и дом културе и слично) који се најчешће налазе у непосредном суседству.

У зони центра села дозвољена висина објеката је до П+2+Пк и дозвољена заузетост грађевинске парцеле је 60%.

У зони центра насеља могу се градити објекти

намењени садржајима у области друштвених активности, пословим делатностима, објектима администрације, трговине, угоститељства, занатства, пословања, културе, здравства, спорта, рекреације, образовања, финансијских активности и слично, као и породичном и вишепородичном становању. Могу се градити и објекти или комплекси у функцији различитих видова туризма, као што су хотели, кампови, ресторани, базени, парк културе, етно насеља, уметничке колоније, летње позорнице, амфитеатри, спортско - рекреативни објекти или комплекси и слични садржаји.

Привредне објекте и делатности

Отварање малих и средњих предузећа има значаја нарочито у функцији отварања нових радних места и оживљавања привредне активности у насељу. У склопу насеља могу се градити и развијати они капацитети чија технологија рада нема негативних утицаја на животну средину, заштићена природна и непокретна културна добра, који нису у колизији са планираном преовлађујућом наменом зоне и парцеле на којој се гради, уз услов да просторне могућности парцеле (индекс изграђености, индекс заузетости, приступ јавној саобраћајници и сл.) то дозвољавају. Будућу просторну структуру привредних капацитета чиниће појединачни радни комплекси на засебним парцелама у оквиру насеља са другом превлађујућом наменом или појединачни капацитети рада у склопу парцела са другом преовлађујућом наменом.

Изградња и функционисање привредних капацитета мора се одвијати уз строго поштовање мера заштите животне средине, природних и непокретних културних добара утврђених законом и овим Планом.

Капацитете са специфичним захтевима (потенцијални загађивачи) градити на локацијама које обезбеђују услове за минимизовање негативних утицаја ових активности на животну средину.

3.1.5. Остала општа правила

Приликом формирања нових парцела у насељеним местима, основни услов је да нова парцела мора имати приступ на пут или другу јавну површину намењену за саобраћај. Ширина приступа новоформиране парцеле јавној саобраћајној површини не може бити мања од 3,0m, а за индустријске и сервисно-радне објекте од 3,5m. Објекти у радним зонама морају обезбедити противпожарни пут око објеката, који не може бити ужи од 3,5m за једносмерну комуникацију, односно 6,0m за двосмерну кретање возила.

Најмања површина грађевинске парцеле у зони породичног становања је 300m², или се задржава постојећа.

Објекти на парцели могу бити постављени као слободностојећи, двојни и у прекинутом и непрекинутом низу. Организацију парцеле и тип објеката прилагодити постојећем типу објеката у изграђеним деловима насеља.

За слободно стојеће објекте на парцели, на страни на којој има отвора, минимална дозвољена удаљеност од границе парцеле је 3,0 м. Када нема отвора или постоји парапет висине 1,80 м минимална удаљеност од међе је 0,0-1,0м осим уз сагласност суседа. За постојеће парцеле мање од правила дефинисаних овим планом, дозвољена је изградња у складу са параметрима.

За изграђене стамбене објекте чије је растојање до границе парцеле мање од утврђених вредности не могу се на суседним странама планирати отвори стамбених просторија.

Минимално међусобно растојање стамбеног и економских (сточне стаје, испусти за стоку, ђубришта и др .) објеката износи 15,0m, односно удаљење ђубришта и пољских клозета износи 20,0-25,0 m.

Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели, већ се воде слободним падом према риголама, односно према улици.

За паркирање возила за сопствене потребе власници обезбеђују простор на сопственој парцели изван површине јавног пута. Колски приступ парцели и објекту обезбеђује се приступним путем, ћупријом (мостићем) или на други начин, зависно од карактеристика улице.

Грађевинске парцеле могу се ограђивати зиданом или транспарентном оградом до висине од 1,4m (рачунајући од коте тротоара). Зидане и друге врсте ограда постављају се на међну или регулациону линију, тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује . Зидана непрозирна ограда између парцела, подиже се до висине од 1,4m, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом оградом, која се сади у осовини грађевинске парцеле. Врата и капија на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.

3.2. ПРЕГЛЕД И ПРИКАЗ УРЕЂАЈНИХ ОСНОВА ПО НАСЕЉИМА

3.2.1 УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ПРЕКОДОЛЦЕ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Прекодолце се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Прекодолце (1667 ст. Попис 2011.), приградско насеље источно од Владичиног Хана, на (340-360 m) обалама доњег тока Врле, десне притоке Јужне Мораве и са обе стране пута Владичин Хан-Сурдулица. Површина атара износи 790 ha. На неким географским картама уписано је и под именом Прекоделце. Подељено је на шест старих махала: Горњу, Шопску и Доњу, на левој, Циганску (Стару или Горњу и Нову или Доњу), чији је нови део, поред пута и цркве, основан после велике поплаве 1948, Тоишнску и Бигларску, на десној обали Врле. Савремена изградња усмерена је на терен око пута за Владичин Хан и Сурдулицу, где је досељавањем становништва (са Власине, из Крајишта и др.), од почетка 70-их год. XX в., с обе стране пута формирано Ново насеље (Нова мала). Убраја се у стара насеља. Основано је на месту са значајним остацима предсловенске насељености, вероватно из римског периода. Помиње се у турским пописима из XVI в., када има 13-17 хришћанских породица. Као и друга насеља у суседству, Прекодолце је крајем XVIII и почетком XIX в. насељено Албанцима, који су се 1878. повукли са Турцима. До ослобођења од Турака имало је два основна физиономска и етничка дела: албанско-цигански, на левој страни Врле, и српски, на десној. После ослобођења од Турака има 13 кућа и 263 житеља (1879). Становништво је српско (слави Св. архангела Михаила, Петковдан, Ђурђиц, Св. Јована Крститеља и др.; сабор Велика Госпојина), староседелачко и досељено из Врањске котлине (Калиманце, Репинце, Солачка Сена, Тибужде, Ђуковац, Луково, Ратаје, Русце и др.), Грделичке клисуре, Горње Пчиње, Власине и др., а има и Рома православних и муслиманских, насељених у време турске владавине (XVIII в.), када су и исламизирани. Православни храм Св. Николе (Прекодолска црква) подигнут је 1904. на темељима старе православне богомоље. Садашња сеоска слава је Ђурђевдан (ранија Се. Никола летњи), када се житељи окупљају код дрвеног крста (постављен 1993. у близини сеоског стадиона). Електричну енергију добија крајем 1946, централни систем водоснабдевања у периоду 1972-1974, телефонске везе 1978, а асфалтне улице 1980. год. Већина

житеља запослена је у Владичином Хану и Сурдулици. Има четвороразредну ОШ (почела са радом 1945), предшколску установу, здравствену станицу, воћарску плантажу ("Делишес" из Владичиног Хана), ДП "Ханпласт" (156 радника - производи арфол за покривање пластеника, пластифицирано платно и сл.), основано 1975, ГП "Техноградња" и др. Део атара припада урбаној територији Владичиног Хана.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Прекодолце саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и

представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 139.82 ха. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Прекодолце. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 31.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Прекодолце	264, 265, 266, 267, 268, 269, 279, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 324, 325, 419, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 537, 539, 540, 546, 547, 548, 552, 555, 557, 558, 560, 561, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 571, 573, 574, 575, 576, 577, 579, 582, 583, 584, 585, 588, 591, 592, 593, 594, 596, 599, 600, 605, 606, 693, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 716, 717, 719, 720, 722, 724, 738, 739, 744, 745, 749, 750, 751, 752, 754, 755, 756, 757, 760, 761, 763, 764, 766, 768, 769, 771, 772, 773, 775, 776, 777, 778, 782, 783, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 795, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 815, 816, 817, 818, 819, 822, 823, 824, 825, 839, 840, 841, 845, 857, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 888, 890, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 915, 916, 917, 919, 920, 925, 930, 935, 936, 939, 940, 942, 943, 944, 945, 946, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 962, 964, 967, 968, 969, 973, 974, 975, 976, 979, 981, 982, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1003, 1004, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1014, 1015, 1016, 1018, 1024, 1025, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1039, 1097, 1099, 1101, 1102, 1103, 1105, 1129, 1132, 1133, 1136, 1137, 1138, 1142, 1144, 1146, 1183, 1189, 1191, 1194, 1196, 1206, 1207, 1208, 1210, 1213, 1215, 1216, 1217, 1221, 1222, 1223, 1224, 1225, 1226, 1230, 1231, 1232, 1233, 1236, 1237, 1239, 1241, 1242, 1243, 1245, 1247, 1248, 1249, 1251, 1252, 1253, 1254, 1255, 1256, 1258, 1259, 1261, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1271, 1273, 1274, 1276, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1286, 1287, 1288, 1289, 1291, 1292, 1293, 1294, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1302, 1303, 1304, 1305, 1307, 1308, 1309, 1312, 1313, 1315, 1316, 1317, 1319, 1321, 1325, 1326, 1330, 1331, 1333, 1334, 1341, 1342, 1343, 1358, 1377, 1378, 1380, 1381, 1383, 1384, 1387, 1389, 1412, 1413, 1414, 1607, 1610, 1611, 1612, 1613, 1615, 1616, 1617, 1618, 1623, 1624, 1625, 1626, 1628, 1629, 1630, 1631, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1643, 1644, 1645, 1646, 1647, 1650, 1651, 1652, 1653, 1655, 1656, 1660, 1661, 1662, 1663, 1667, 1668, 1670, 1674, 1676, 1677, 1683, 1686, 1691, 1692, 1693, 1871, 1873, 1874, 1875, 1891, 1892, 1893, 1894, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1925, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1938, 1939, 1943, 1944, 1946, 1949, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1957, 1960, 1977, 1978, 1979, 1987, 1988, 1989, 1990, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1999, 2000, 2002, 2008, 2015, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2084, 2085, 2086, 2090, 2091, 2092, 2093, 2095, 2096, 2097, 2098, 2100, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107,

2108, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2117, 2118, 2120, 2121, 2123, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2134, 2135, 2138, 2139, 2140, 2142, 2143, 2145, 2146, 2147, 2149, 2150, 2151, 2153, 2155, 2160, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2183, 2184, 2186, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2212, 2213, 2215, 2221, 2224, 2225, 2226, 2229, 2231, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2239, 2241, 2242, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2367, 2368, 2371, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2407, 2410, 2411, 2414, 2421, 2425, 2429, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2451, 2452, 2453, 2454, 2456, 2457, 2458, 2461, 2470, 2472, 2475, 2477, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2535, 2563, 2564, 2565, 2566, 2569, 2577, 2578, 2579, 2581, 2582, 2584, 2585, 2596, 2599, 2605, 2607, 2608, 2609, 2611, 2613, 2614, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2623, 2625, 2626, 2753, 2758, 2760, 2761, 2765, 2768, 2769, 2772, 2787, 2788, 2789, 2790, 2791, 2793, 2794, 2797, 2798, 2803, 2810, 2815, 2816, 2818, 2819, 2820, 2823, 2824, 2826, 2833, 2835, 2889, 2890, 3511, 3513, 3514, 3516, 3518, 3520, 3523, 3524, 3525, 3527, 3528, 3529, 3530, 3531, 3532, 3533, 3614, 3615, 3616, 3617, 3618, 3619, 3726, 3731, 3732, 3737, 3738, 3739, 3742, 3745, 3746, 3747, 1000/1, 1000/2, 1000/3, 1000/4, 1001/1, 1001/2, 1001/3, 1001/4, 1001/5, 1001/6, 1001/7, 1001/8, 1002/1, 1002/2, 1005/1, 1005/2, 1005/3, 1006/1, 1006/2, 1006/3, 1006/4, 1007/1, 1007/2, 1007/3, 1007/4, 1017/1, 1017/2, 1017/3, 1017/4, 1017/5, 1019/1, 1019/2, 1020/1, 1020/2, 1021/1, 1021/2, 1022/1, 1022/2, 1022/3, 1023/1, 1023/2, 1026/1, 1026/2, 1026/3, 1026/4, 1032/1, 1139/1, 1139/2, 1139/3, 1143/1, 1143/2, 1145/1, 1145/2, 1145/3, 1145/4, 1190/1, 1190/2, 1192/1, 1192/2, 1192/3, 1193/1, 1193/2, 1193/3, 1193/4, 1214/1, 1214/2, 1214/3, 1214/4, 1214/5, 1218/1, 1218/2, 1218/3, 1219/1, 1219/2, 1220/1, 1220/2, 1227/1, 1227/2, 1228/1, 1228/2, 1229/1, 1234/3, 1235/2, 1235/3, 1235/4, 1235/6, 1238/1, 1238/2, 1238/3, 1238/4, 1238/5, 1238/6, 1240/1, 1240/2, 1246/1, 1246/2, 1246/3, 1246/4, 1257/1, 1257/2, 1262/1, 1262/2, 1269/1, 1269/2, 1270/1, 1270/2, 1270/3, 1272/1, 1272/2, 1272/3, 1272/4, 1275/1, 1275/2, 1275/3, 1277/1, 1277/2, 1277/3, 1278/1, 1278/2, 1284/1, 1284/2, 1284/3, 1285/1, 1285/2, 1285/3, 1290/1, 1290/2, 1290/3, 1290/4, 1295/1, 1295/2, 1295/3, 1301/1, 1301/2, 1310/1, 1310/2, 1311/1, 1311/2, 1314/1, 1314/2, 1314/3, 1318/1, 1320/1, 1320/2, 1322/1, 1322/2, 1322/4, 1322/5, 1322/6, 1323/1, 1323/2, 1323/3, 1323/4, 1323/5, 1324/1, 1324/2, 1332/1, 1332/2, 1339/1, 1339/2, 1340/1, 1340/2, 1340/3, 1344/1, 1344/2, 1344/3, 1344/4, 1345/1, 1345/2, 1345/3, 1345/4, 1347/1, 1348/1, 1348/2, 1349/1, 1349/2, 1349/3, 1349/4, 1349/5, 1350/1, 1350/2, 1350/3, 1351/1, 1351/2, 1351/3, 1351/4, 1356/1, 1356/2, 1356/3, 1357/1, 1357/2, 1357/3, 1382/1, 1382/2, 1382/3, 1382/4, 1382/5, 1385/1, 1385/2, 1386/1, 1386/2, 1608/1, 1608/2, 1608/3, 1608/4, 1608/5, 1614/1, 1614/2, 1619/1, 1620/1, 1620/2, 1620/3, 1620/4, 1620/5, 1620/6, 1621/1, 1621/2, 1621/3, 1621/4, 1621/5, 1622/1, 1622/2, 1627/1, 1627/2, 1627/3, 1632/2, 1633/1, 1633/2, 1634/1, 1634/2, 1634/3, 1634/4, 1641/1, 1642/1, 1642/2, 1648/1, 1648/2, 1648/3, 1648/4, 1649/1, 1649/2, 1649/3, 1654/1, 1654/2, 1654/3, 1657/1, 1657/2, 1658/1, 1658/2, 1658/3, 1659/1, 1659/2, 1664/1, 1664/2, 1664/3, 1664/4, 1669/1, 1669/2, 1669/3, 1671/1, 1671/2, 1671/3, 1671/4, 1671/5, 1671/6, 1671/7, 1672/1, 1672/2, 1672/3, 1672/4, 1672/5, 1672/6, 1672/7, 1672/8, 1672/9, 1673/1, 1673/10, 1673/11, 1673/12, 1673/13, 1673/14, 1673/2, 1673/3, 1673/4, 1673/5, 1673/6, 1673/7, 1673/8, 1673/9, 1675/1, 1675/2, 1678/1, 1678/2, 1678/3, 1678/4, 1679/1, 1679/2, 1679/3, 1679/4, 1679/5, 1679/6, 1680/1, 1680/2, 1680/3, 1680/4, 1680/5, 1680/6, 1682/1, 1682/2, 1682/3, 1684/1, 1684/10, 1684/11,

1684/12, 1684/13, 1684/14, 1684/15, 1684/16, 1684/17, 1684/18, 1684/19, 1684/2, 1684/20, 1684/21, 1684/22, 1684/23, 1684/24, 1684/25, 1684/26, 1684/27, 1684/28, 1684/3, 1684/4, 1684/5, 1684/6, 1684/7, 1684/8, 1684/9, 1685/1, 1685/10, 1685/11, 1685/12, 1685/2, 1685/3, 1685/4, 1685/7, 1685/8, 1685/9, 1687/1, 1687/2, 1687/3, 1688/1, 1688/2, 1688/3, 1688/4, 1688/5, 1689/1, 1689/2, 1689/3, 1689/4, 1689/5, 1689/6, 1690/1, 1690/2, 1690/3, 1690/4, 1690/5, 1690/6, 1868/1, 1868/3, 1870/1, 1870/2, 1872/1, 1872/2, 1888/1, 1888/2, 1889/1, 1889/2, 1890/1, 1890/2, 1895/1, 1895/2, 1914/1, 1914/2, 1914/3, 1915/1, 1915/2, 1924/1, 1924/2, 1926/1, 1926/2, 1927/1, 1927/2, 1927/3, 1927/5, 1927/6, 1928/1, 1928/2, 1928/3, 1928/4, 1929/2, 1929/3, 1929/4, 1929/5, 1929/6, 1930/1, 1930/2, 1930/3, 1936/1, 1936/2, 1936/3, 1937/1, 1937/2, 1940/1, 1940/2, 1940/3, 1941/1, 1941/2, 1941/3, 1941/4, 1950/1, 1950/2, 1950/3, 1950/4, 1956/1, 1956/2, 1997/1, 1997/2, 1998/1, 2001/1, 2001/2, 2001/3, 2003/1, 2003/2, 2004/2, 2004/3, 2005/1, 2005/2, 2005/3, 2005/4, 2005/5, 2006/1, 2006/2, 2006/3, 2006/4, 2007/1, 2007/2, 2009/1, 2009/2, 2009/3, 2009/4, 2009/5, 2009/6, 2010/1, 2010/2, 2011/1, 2011/2, 2012/1, 2012/2, 2013/1, 2013/2, 2027/1, 2027/2, 2050/1, 2068/1, 2068/2, 2083/1, 2083/2, 2083/3, 2087/1, 2087/2, 2087/3, 2094/1, 2094/2, 2101/2, 2109/1, 2109/2, 2115/1, 2119/1, 2119/2, 2133/1, 2133/2, 2137/1, 2137/2, 2141/1, 2141/2, 2144/1, 2144/2, 2144/3, 2144/4, 2144/5, 2148/1, 2148/2, 2152/1, 2152/2, 2158/1, 2158/2, 2158/3, 2159/1, 2167/1, 2167/2, 2167/3, 2167/4, 2167/5, 2167/6, 2167/7, 2170/1, 2170/2, 2170/3, 2203/1, 2203/2, 2210/1, 2210/2, 2210/3, 2211/1, 2211/2, 2230/1, 2230/2, 2230/4, 2232/1, 2232/2, 2232/3, 2232/4, 2238/1, 2238/2, 2240/1, 2240/2, 2243/1, 2243/2, 2243/3, 2252/1, 2252/2, 2252/3, 2278/1, 2278/2, 2278/3, 2285/1, 2285/2, 2309/1, 2309/2, 2362/1, 2362/2, 2363/1, 2363/2, 2369/1, 2372/1, 2372/2, 2382/1, 2382/2, 2383/1, 2383/2, 2396/1, 2396/2, 2397/1, 2397/2, 2397/3, 2397/4, 2398/1, 2398/2, 2398/3, 2398/4, 2406/1, 2406/2, 2406/3, 2408/1, 2408/2, 2408/3, 2409/1, 2409/2, 2409/3, 2409/4, 2409/5, 2412/1, 2412/2, 2430/1, 2430/2, 2431/1, 2431/2, 2431/3, 2432/1, 2432/2, 2432/3, 2433/1, 2433/2, 2433/3, 2434/1, 2434/2, 2450/1, 2450/2, 2455/1, 2455/2, 2455/3, 2474/2, 2476/1, 2476/2, 2476/3, 2476/4, 2476/5, 2476/6, 2478/1, 2478/2, 2487/1, 2487/2, 2568/1, 2568/2, 2586/1, 2586/2, 2600/1, 2600/2, 2601/1, 2601/2, 2601/3, 2602/1, 2602/2, 2602/3, 2603/1, 2603/2, 2603/3, 2603/4, 2603/5, 2603/6, 2603/7, 2604/1, 2604/2, 2610/1, 2610/2, 2615/1, 2615/2, 2621/1, 2622/1, 2624/1, 2624/2, 2624/3, 2624/5, 2624/6, 2624/7, 2754/1, 2754/2, 2755/1, 2755/2, 2756/1, 2756/2, 2757/1, 2757/2, 2757/3, 2766/1, 2766/2, 2766/3, 2767/1, 2767/2, 2792/1, 2792/2, 2795/1, 2795/2, 2795/3, 2795/4, 2796/1, 2796/2, 2796/3, 2796/4, 2796/5, 2796/6, 2796/7, 2796/8, 2796/9, 2805/1, 2805/2, 2806/1, 2806/2, 2806/3, 2807/2, 2808/1, 2808/2, 2808/3, 2809/1, 2809/2, 2817/1, 2817/2, 2817/3, 2817/4, 2817/5, 2821/1, 2821/2, 2822/1, 2822/2, 2828/1, 2828/2, 2828/3, 2829/1, 2829/2, 2830/1, 2830/2, 2832/1, 2832/2, 2860/1, 3240/1, 3240/2, 3241/2, 3242/1, 3242/2, 3243/2, 3244/1, 3244/2, 3245/2, 338/1, 3499/1, 3499/2, 3499/3, 3500/1, 3500/2, 3500/3, 3501/2, 3501/3, 3502/2, 3502/3, 3503/2, 3504/1, 3504/2, 3504/3, 3504/4, 3505/1, 3505/2, 3512/1, 3512/2, 3512/3, 3515/1, 3515/2, 3515/4, 3517/1, 3517/2, 3519/1, 3519/2, 3519/3, 3519/4, 3521/1, 3613/2, 3628/1, 3628/2, 3735/1, 3735/2, 3736/1, 3736/3, 3741/1, 3748/1, 3749/1, 3751/1, 3751/10, 3751/11, 3751/12, 3751/13, 3751/14, 3751/15, 3751/16, 3751/19, 3751/2, 3751/20, 3751/21, 3751/22, 3751/23, 3751/24, 3751/25, 3751/26, 3751/27, 3751/28, 3751/29, 3751/3, 3751/4, 3751/5, 3751/6, 3751/8, 3751/9, 3754/1, 3754/2, 3755/1, 3755/2, 3755/3, 3756/1, 404/1, 536/2, 545/2, 549/1, 549/2, 549/3, 550/1, 550/2, 551/1, 551/2, 553/10, 553/2, 553/3, 553/4, 553/5, 553/6, 553/7, 553/8, 553/9, 554/1, 554/2, 554/3, 554/4, 554/5, 554/6, 554/7, 554/8, 556/1, 556/2, 559/1, 559/2, 563/1, 563/2, 570/1, 570/2, 570/3, 578/1, 578/2, 578/3, 580/1, 580/2, 581/1, 581/2, 581/3, 581/4, 581/5, 586/1, 586/2, 586/3, 590/1, 590/2, 590/3, 590/5, 590/7, 590/8, 595/1, 595/2, 707/1, 715/1, 715/3, 715/4, 758/2, 758/3, 762/1, 762/2, 774/1, 774/2, 774/3, 780/4, 814/1, 814/2, 865/2, 867/2, 878/1, 878/2, 878/3, 887/1, 887/2, 889/1, 889/2, 891/1, 891/2, 891/3, 900/1, 900/2, 914/1, 918/1, 918/2, 924/1, 931/1, 941/1, 947/1, 947/2, 959/3, 961/3, 970/1, 970/3, 977/1, 977/2, 978/1, 978/2, 980/1, 980/2, 980/3.

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Прекодолце".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - образовање
2. Коридори за јавну саобраћајну и другу инфраструктуру
3. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
4. Радна зона (пословање)
  - пословно производни комплекси

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Прекодолце, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 32. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Прекодолце	основна школа	2300, 2303
		саобраћајнице	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Прекодолце.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.2.2. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ЖИТОРАЂЕ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Житорађе се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Житорађе (1408 ст. Попис 2011.), ратарско сеоско насеље разбијеног типа, поред (360-400 m) тока реке Врле и пута Владичин Хан-Сурдулица, 5 km источно од Владичиног Хана. Површина атара износи 744 ha. Обухвата шест старих махала: Дурићевску, Ковачевску, Шајтанску, Ченговску, Симицијску и Циганску. Савремена рурална изградња концентрисана је поред пута ка Владичином Хану и Сурдулици, где се постепено формира Нова махала (насеље). Старо српско село (у XVI в. има 8-9 хришћанских породица), у време турске окупације, крајем XVIII и почетком XIX в. насељено је Албанцима, који су се 1878. повукли са Османлијама. После ослобођења од Турака броји 56 кућа и 602 житеља (1879). Садашње село, по предању, основано је на месту са значајним траговима старије српске насељености (порушена црква посвећена Св. Луки, темељи старог манастира, калуђерско гробље и др.). Становништво је српско (слави Св. Јована Крститеља, Младенце,

Св. Врачеве, Петковдан, Св. Андреја, Митровдан, Св. Илију, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава први дан Духова), стариначко и досељено из насеља Грделичке клисуре, околине Врања, Пољанице, Горње Пчиње и др., а има и Рома, досељених у време владавине Турака. Електрично осветљење добија 1946, централни систем водоснабдевања у периоду 1972-1974, а телефонске везе 1986. год. Има четвороразредну ОШ, предшколску установу (забавишну групу), воћарску плантажу ("Делишес" из Владичиног Аа) и др. До 1960, када је интегрисана у привредни комплекс "Делишеса", постојала је Станица за унапређивање воћарства.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Табела 33.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Житорађе	25, 26, 27, 30, 31, 379, 380, 381, 397, 398, 399, 421, 422, 424, 429, 430, 433, 435, 438, 439, 440, 441, 442, 444, 445, 447, 449, 452, 455, 456, 462, 463, 465, 467, 469, 481, 482, 499, 504, 505, 506, 513, 514, 515, 517, 520, 526, 527, 530, 535, 536, 542, 588, 603, 666, 667, 669, 670, 671, 676, 677, 678, 680, 681, 682, 684, 685, 686, 687, 690, 693, 694, 697, 698, 701, 704, 706, 733, 745, 817, 818, 819, 820, 821, 824, 831, 834, 954, 955, 958, 1009, 1012, 1013, 1014, 1015, 1018, 1019, 1022, 1025, 1027, 1030, 1031, 1033, 1034, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1050, 1052, 1059, 1061, 1062, 1063, 1064, 1068, 1073, 1075, 1076, 1078, 1079, 1081, 1088, 1089, 1091, 1092, 1093, 1095, 1096, 1100, 1101, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1123, 1128, 1129, 1139, 1140, 1142, 1145, 1146, 1149, 1154, 1156, 1157, 1159, 1165, 1166, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1186, 1187, 1188, 1191, 1200, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1218, 1219, 1220, 1221, 1222, 1223, 1224, 1226, 1228, 1233, 1234, 1237, 1238, 1240, 1241, 1242, 1248, 1249, 1253, 1254, 1257, 1258, 1265, 1266, 1267, 1272, 1279, 1280, 1281, 1284, 1285, 1287, 1289, 1290, 1291, 1292, 1293, 1295, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1304, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1314, 1315, 1316, 1317, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1332, 1333, 1335, 1336, 1340, 1356, 1357, 1358, 1360, 1361, 1363, 1364, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1372, 1377, 1378, 1379, 1380, 1383, 1384, 1386, 1389, 1391, 1392, 1394, 1399, 1402, 1404, 1407, 1408, 1414, 1415, 1416, 1417, 1418, 1420, 1421, 1422, 1426, 1430, 1431, 1433, 1434, 1435, 1437, 1438, 1439, 1440, 1441, 1442, 1443, 1444, 1445, 1446, 1448, 1450, 1453, 1454, 1455, 1456, 1457, 1458, 1459, 1461, 1469, 1472, 1474, 1475, 1476, 1478, 1479, 1480, 1482, 1488, 1490, 1495, 1496, 1499, 1502, 1503, 1505, 1506, 1508, 1527, 1528, 1529, 1530, 1532, 1535, 1536, 1538, 1539, 1540, 1542, 1543, 1544, 1545, 1546, 1548, 1549, 1550, 1552, 1553, 1554, 1555, 1558, 1559, 1560, 1561, 1562, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1573, 1574, 1578, 1579, 1580, 1581, 1584, 1586, 1588, 1589, 1590, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1609, 1610, 1612, 1613, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645, 1646, 1648, 1649, 1650, 1651, 1652, 1655, 1657, 1658, 1659, 1661, 2051, 2053, 2054, 2060, 2061, 2062, 2063, 2065, 2073, 2075, 2076, 2077, 2078, 2081, 2082, 2084, 2085, 2087, 2088, 2089, 2091, 2092, 2095, 2100, 2101, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2375, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2396, 2397, 2400, 2402, 2410, 2411, 2412, 2413, 2415, 2416, 2420, 2748, 2749, 2752, 2754, 2755, 2756, 2758, 2760, 2761, 2765, 2771, 2774, 1010/1, 1010/2, 1010/3,

Уређајна основа за село Житорађе саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 139.82 ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Житорађе. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

1011/1, 1011/2, 1016/1, 1016/2, 1016/3, 1020/2, 1021/1, 1026/1, 1026/2, 1028/1, 1028/2, 1028/3, 1032/2, 1035/1, 1035/2, 1035/3, 1035/4, 1041/1, 1041/2, 1047/1, 1047/2, 1047/3, 1048/1, 1048/2, 1048/3, 1048/4, 1048/5, 1048/6, 1049/1, 1049/2, 1049/3, 1051/1, 1051/2, 1051/3, 1069/3, 1072/1, 1072/2, 1074/1, 1074/2, 1077/1, 1077/2, 1080/1, 1080/2, 1090/1, 1090/2, 1094/1, 1094/2, 1102/1, 1102/2, 1116/2, 1116/3, 1124/1, 1141/1, 1141/2, 1144/1, 1144/2, 1147/1, 1147/10, 1147/11, 1147/12, 1147/13, 1147/14, 1147/2, 1147/3, 1147/4, 1147/5, 1147/6, 1147/7, 1147/8, 1147/9, 1148/1, 1148/2, 1150/1, 1150/2, 1151/1, 1151/10, 1151/11, 1151/12, 1151/13, 1151/14, 1151/15, 1151/16, 1151/2, 1151/3, 1151/4, 1151/5, 1151/6, 1151/7, 1151/8, 1151/9, 1152/1, 1152/2, 1152/3, 1153/1, 1153/2, 1153/3, 1153/4, 1153/5, 1153/6, 1155/1, 1155/10, 1155/2, 1155/3, 1155/4, 1155/5, 1155/6, 1155/8, 1155/9, 1158/1, 1158/2, 1158/3, 1160/1, 1160/2, 1160/3, 1160/4, 1161/1, 1161/2, 1161/3, 1162/1, 1162/2, 1164/1, 1164/2, 1176/1, 1176/10, 1176/11, 1176/2, 1176/3, 1176/4, 1176/5, 1176/6, 1176/7, 1176/8, 1176/9, 1184/1, 1184/2, 1184/3, 1199/1, 1199/2, 1201/1, 1201/2, 1202/1, 1202/2, 1202/3, 1203/1, 1203/3, 1209/1, 1209/2, 1209/3, 1209/4, 1209/5, 1215/1, 1215/2, 1215/3, 1215/6, 1215/7, 1216/1, 1216/2, 1216/3, 1216/4, 1217/1, 1217/2, 1225/1, 1227/1, 1227/11, 1227/12, 1227/13, 1227/14, 1227/2, 1227/3, 1227/4, 1227/5, 1227/6, 1227/7, 1229/1, 1229/2, 1229/3, 1229/4, 1229/5, 1229/6, 1230/1, 1230/2, 1230/3, 1230/4, 1230/5, 1231/1, 1231/2, 1231/3, 1231/4, 1231/5, 1231/6, 1231/7, 1231/8, 1231/9, 1232/1, 1232/2, 1232/3, 1232/4, 1235/1, 1235/2, 1236/1, 1236/2, 1239/1, 1239/2, 1243/1, 1243/2, 1243/3, 1243/4, 1243/5, 1244/1, 1244/2, 1245/1, 1245/2, 1246/2, 1247/1, 1250/2, 1250/3, 1251/1, 1251/2, 1251/3, 1252/1, 1252/3, 1256/1, 1259/1, 1259/2, 1260/1, 1260/2, 1261/1, 1261/2, 1261/3, 1262/2, 1262/3, 1263/1, 1263/2, 1263/3, 1263/4, 1263/5, 1263/6, 1263/7, 1264/1, 1264/2, 1268/1, 1268/2, 1268/3, 1269/1, 1269/2, 1273/1, 1273/2, 1274/1, 1274/2, 1277/1, 1277/2, 1277/3, 1277/4, 1278/1, 1278/2, 1278/3, 1278/4, 1282/1, 1282/2, 1283/1, 1283/2, 1288/1, 1288/2, 1294/1, 1294/2, 1302/1, 1302/2, 1303/2, 1313/1, 1319/2, 1320/1, 1320/2, 1320/4, 1338/2, 1338/3, 1341/1, 1359/1, 1359/3, 1362/1, 1362/2, 1365/1, 1365/2, 1365/3, 1373/1, 1374/1, 1374/2, 1374/3, 1375/1, 1375/2, 1376/1, 1376/2, 1381/1, 1381/10, 1381/11, 1381/2, 1381/3, 1381/4, 1381/9, 1382/1, 1382/2, 1382/3, 1382/4, 1382/5, 1385/1, 1385/2, 1387/1, 1387/2, 1387/3, 1387/4, 1388/1, 1388/2, 1390/1, 1390/2, 1395/1, 1395/2, 1396/1, 1396/2, 1396/3, 1396/4, 1397/1, 1397/2, 1397/3, 1397/4, 1397/5, 1398/1, 1398/2, 1398/3, 1398/4, 1398/5, 1398/6, 1400/1, 1400/2, 1401/1, 1401/2, 1403/1, 1403/2, 1405/1, 1405/2, 1405/3, 1405/4, 1405/5, 1405/6, 1405/7, 1405/8, 1406/1, 1406/2, 1413/1, 1413/2, 1423/1, 1423/2, 1425/1, 1432/1, 1432/2, 1436/2, 1436/3, 1447/1, 1447/2, 1449/1, 1449/2, 1449/3, 1451/1, 1451/2, 1451/3, 1451/4, 1452/1, 1452/5, 1460/1, 1460/2, 1477/1, 1483/1, 1483/2, 1483/3, 1484/1, 1484/2, 1486/1, 1486/4, 1487/1, 1487/2, 1487/3, 1489/1, 1489/2, 1489/3, 1491/1, 1492/1, 1492/2, 1497/2, 1497/3, 1498/1, 1498/2, 1498/3, 1501/1, 1501/2, 1501/3, 1509/1, 1509/10, 1509/11, 1509/2, 1509/3, 1509/4, 1509/5, 1509/6, 1509/7, 1509/8, 1509/9, 1511/1, 1511/3, 1511/4, 1511/5, 1511/6, 1511/7, 1551/1, 1551/2, 1551/3, 1556/1, 1556/3, 1556/4, 1556/5, 1557/1, 1557/2, 1563/1, 1563/2, 1563/3, 1563/4, 1563/5, 1564/1, 1564/2, 1566/1, 1566/2, 1566/3, 1575/1, 1575/2, 1576/1, 1576/2, 1576/3, 1577/1, 1577/2, 1582/1, 1582/2, 1582/3, 1583/1, 1583/2, 1585/1, 1585/2, 1587/2, 1614/1, 1614/2, 1627/1, 1627/2, 1633/1, 1633/2, 1633/3, 1647/1, 1647/2, 1647/3, 1653/1, 1653/11, 1653/12, 1653/13, 1653/14, 1653/15, 1653/16, 1653/17, 1653/18, 1653/19, 1653/20, 1653/21, 1653/22, 1653/24, 1653/25, 1653/27, 1653/28, 1653/29, 1653/3, 1653/30, 1653/32, 1653/33, 1653/37, 1653/38, 1653/39, 1653/4, 1653/40, 1653/5, 1653/6, 1653/7, 1653/8, 1653/9, 1654/1, 1654/2, 1656/1, 1656/2, 1660/1, 1660/2, 1660/3, 2052/1, 2052/2, 2055/2, 2056/1, 2057/1, 2064/1, 2064/2, 2066/1, 2074/1, 2074/2, 2079/1, 2079/2, 2080/1, 2080/2, 2080/3, 2093/1, 2093/2, 2094/1, 2096/1, 2096/4, 2096/5, 2096/6, 2096/7, 2096/8, 2099/1, 2099/2, 2377/2, 2395/1, 2395/2, 2399/1, 2399/2, 2747/1, 2747/2, 2759/1, 2759/2, 2762/1, 2764/1, 2766/1, 2769/1, 2769/10, 2769/11, 2769/12, 2769/14, 2769/15, 2769/16, 2769/17, 2769/18, 2769/19, 2769/20, 2769/21, 2769/22, 2769/24, 2769/25, 2769/26, 2769/27, 2769/30, 2769/31, 2769/34, 2769/35, 2769/36, 2769/37, 2769/38, 2769/40, 2769/41, 2769/42, 2769/43, 2769/44, 2769/45, 2769/49, 2769/50, 2769/51, 2769/52, 2769/53, 2769/54, 2769/55, 2769/56, 2769/6, 2769/7, 2769/8, 2770/1, 2770/10, 2770/11,

		2770/12, 2770/13, 2770/14, 2770/15, 2770/16, 2770/17, 2770/2, 2770/3, 2770/4, 2770/5, 2770/6, 2770/7, 2770/8, 2770/9, 2778/1, 2778/5, 29/1, 29/10, 29/11, 29/12, 29/2, 29/3, 29/4, 29/5, 29/6, 29/7, 29/8, 29/9, 425/1, 425/2, 425/3, 425/4, 428/1, 428/2, 428/3, 443/1, 443/2, 443/3, 446/1, 446/10, 446/2, 446/3, 446/4, 446/5, 446/6, 446/7, 446/8, 446/9, 448/1, 448/2, 448/3, 450/1, 450/2, 457/1, 457/2, 458/1, 458/2, 464/1, 464/2, 464/3, 483/1, 483/2, 484/2, 484/3, 484/4, 503/1, 503/2, 503/3, 507/1, 507/2, 509/1, 509/2, 516/2, 521/1, 521/2, 523/1, 523/10, 523/2, 523/3, 523/4, 523/5, 523/6, 523/7, 523/8, 523/9, 524/1, 524/11, 524/12, 524/13, 524/14, 524/2, 524/3, 524/4, 524/5, 524/6, 528/1, 528/2, 528/3, 528/4, 528/5, 528/6, 528/7, 529/1, 529/2, 529/3, 529/4, 529/5, 529/6, 529/7, 529/8, 531/1, 531/2, 531/3, 538/1, 543/1, 543/2, 544/1, 544/2, 545/1, 545/2, 546/1, 546/2, 546/3, 546/4, 546/5, 546/6, 547/1, 547/10, 547/11, 547/12, 547/13, 547/14, 547/15, 547/2, 547/3, 547/4, 547/5, 547/6, 547/7, 547/9, 548/1, 548/2, 592/1, 592/2, 592/3, 592/4, 593/1, 593/2, 594/2, 594/3, 594/4, 600/2, 601/1, 601/2, 602/1, 602/2, 602/3, 602/4, 604/2, 660/1, 660/2, 660/3, 660/4, 660/5, 661/1, 661/2, 665/1, 665/2, 665/3, 668/1, 668/2, 668/3, 679/1, 679/2, 683/1, 683/2, 683/3, 688/1, 688/2, 688/3, 689/1, 689/2, 691/1, 691/2, 700/1, 700/10, 700/11, 700/13, 700/5, 700/6, 700/7, 700/8, 700/9, 705/1, 705/2, 814/1, 825/1, 825/2, 825/3, 825/4, 825/5, 826/1, 826/2, 833/1, 835/1, 835/2, 956/1, 956/2, 967/1, 967/10, 967/11, 967/12, 967/13, 967/2, 967/3, 967/4, 967/5, 967/6, 967/7, 967/8, 967/9.
2	Житорађе комасација	2781, 2782, 2784, 2787, 2788, 2790, 2805, 2806, 3113, 3115, 3117, 3118, 3119, 3120.

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основаза село Житорађе".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - образовање
  - пошта
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
3. Коридори за јавну саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
5. Радна зона (пословање)
  - пословно производни комплекси
  -

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Житорађе, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког

интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 34. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Житорађе	основна школа	684, 685, 686, 687, 690, 688/1, 689/1, 700/11, 700/6, 700/9
		гробље	954, 955, 956, 439, 694, 440
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Житорађе.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.2.3. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО СТУБАЛ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Стубал се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Стубал (1072 ст. Попис 2011.), ратарско сеоско насеље друског типа, на (350-370 m) контакту алувијалне равни Јужне Мораве и побрђа Врањске котлине, са обе стране старог пута Владичин Хан-Брање и око доњег тока Јовачке реке, леве моравске притоке, 10 km јужно од Владичиног Хана. Површина атара износи 1.058 ha. Првобитно село вероватно је основано на вишим теренима, у близини данашње цркве, где има трагова старог насеља и гробља. Полазиште формирања садашње физиономије представља турски хан, лоциран на старом путу Владичин Хан-Брање, дуж кога је основано пет физиономских делова: Доњи Стубал (Доња махала), на десној страни Јовачке реке, Река, са обе стране реке, Горњи Табела 35.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
	Стубал	110/2, 8, 7, 121, 111/2, 112/2, 107/2, 16, 15, 107/1, 13/2, 104, 17, 18, 12, 13/1, 101, 19/2, 13/3, 19/1, 91/1, 3709, 3706, 3710, 3711, 3712, 6588, 3991, 4018, 4022, 4024, 545, 4028,

Стубал (Горња махала), поред пута ка селу Прибоју, Јовачко (Ново) насеље, између пута и пруге и у његовом продужетку, око реке Циганско насеље, од којих су два последња формирана крајем 70-их год. XX в. насељавањем становника села Јовца расељеног због клизишта. У прошлости помиње се под називима Стубица и Стублица. Спада у стара (1519. - 50, 1528. - 52 и 1570. - 55 кришћанских породица) и већа насеља Врањске котлине. Насеље је основано је у близини римског кастела. Расељено је током бурних догађаја у време турске окупације (вероватно у време великих сеоба и аустро-турских ратова), па обновљено (крајем XVIII и XIX в.) од досељеника из Охрида, Крушевца и околних села. После ослобођења од Турака има 94 куће и 660 житеља (1879). Становништво је српско (слави Св. Стефана, Петковдан, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава Ђурђевдан). Има и православних Рома. Православна црква Св. Преображења, чији дан је и црквена слава, подигнута је 1874. (по предању, крајем XIV или почетком XV в.). Струју добија 50-их год. XX в., централно водоснабдевање 1972/73. (прикључак на водоводни систем Владичиног Хана), а телефонске везе 1986. год. Има железничку станицу (од 1993), осморазредну ОШ "Вук Караџић", предшколску установу, здравствену станицу и др. У склопу изградње Слободне зоне "Владичин Хан", у селу је планирано уређење терена (80 ha) за различите привредне активности.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Стубал саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 167,5ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Стубал. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

4040, 4025, 584, 582, 550, 551, 583, 4039, 4029, 4030, 4038, 828, 4031, 4045/1, 4032, 4035, 833/2, 4036, 4033, 4034, 4045/2, 830, 4037, 4044, 833/1, 847, 834, 840, 839, 829, 841, 844, 848/1, 4129, 848/2, 835, 837, 836, 846, 849, 838, 842, 845, 4128, 4127/1, 843, 850, 832, 4131, 4130, 831, 4137, 4138, 4142, 4136, 851, 852, 4140/2, 854, 4132, 4135, 856, 857/1, 4140/1, 4139, 855, 858, 853, 4143, 857/2, 859, 861, 863, 4144, 4133, 4146/3, 862, 864, 860, 865, 4134, 866, 869/1, 4146/2, 4145, 4154, 869/2, 868, 867, 1202, 4147, 4153/2, 871, 4156, 869/4, 1201, 1203, 869/3, 734, 1200, 870, 4153/1, 1205, 733/2, 733/1, 1204, 1199, 872, 4152, 3568, 1206, 1181, 1207, 874, 4155/1, 875, 1182, 1180, 1183, 1208/1, 873, 1208/2, 1184, 1179, 4150, 4149, 1210, 1197, 1178, 876, 4151, 1211, 877/1, 877/2, 1177, 1185, 4155/2, 1196, 4157/2, 1212, 878, 1176, 1209, 4157/1, 1139, 1187, 1175, 4166, 1138, 879, 1186, 1264, 1140, 1189, 1188, 1220, 1190, 926, 1173, 1134, 4158, 1174, 1217, 1191, 1133, 4165, 927, 4160, 880/1, 1265, 1141, 880/2, 1263, 4159, 1171, 1221, 1192, 1142, 1222, 1262, 1213, 1143, 1218/1, 1172, 1170, 4167, 1163, 1218/2, 1193, 4163, 4161, 1169, 1261, 1137, 881, 1136, 4164, 1260, 1194, 1161/2, 1259, 1135, 1258, 1132, 4170, 4162, 1168, 4169/1, 1167, 1257/2, 882, 1195, 1131, 4168, 6589, 1257/1, 1130, 4177, 4169/2, 1129, 1223, 1164, 1158/3, 1128, 1161/1, 883, 1256, 4172, 1127, 4173, 1157/1, 1126, 4171/1, 4175, 1125, 1255, 1166, 1124, 4174, 909, 1123, 1162, 884, 1158/2, 1254/2, 4171/2, 1254/1, 1165, 1122, 4171/3, 4176/1, 1253, 1224, 885, 1252, 1121, 1214, 1219, 908, 1215, 1157/2, 1251, 1154, 4176/2, 1249, 1158/1, 1120, 886, 1147, 1153, 910/1, 1248, 907, 1119, 906, 1118, 1151, 905/2, 1225, 1150, 888, 1160, 1117, 1155, 1116, 887, 889, 905/1, 1115, 1159, 1156, 1114, 1152, 1226, 4464, 1148, 904/2, 891/2, 1113, 1145, 1227, 1112, 890/4, 904/1, 890/3, 1385, 1387, 1386, 1111, 1384, 1233, 890/2, 904/3, 1232, 1144, 1234, 1236, 1228, 1235, 1110, 890/1, 1388, 1229, 904/4, 1237, 1109, 1382, 1108, 891/1, 4465, 903, 1107, 891/3, 1389, 1146, 1230, 1106, 1391, 892, 1390, 4479, 4478, 902, 900/2, 1392, 1393/1, 1424, 893, 4480, 4481, 4482, 1423, 4485, 4483, 1393/2, 1422, 901, 1431, 1421, 1427, 1231, 4484/1, 1428, 1420, 1432, 1244, 894, 1238, 4488, 1425, 1243, 1433, 4490/4, 1419, 4486, 1383, 4490/3, 1426, 1368, 895, 4490/2, 1434, 1245, 4487, 1394, 1369, 1429, 1372/2, 1435, 1418, 4490/1, 4495, 1381, 1430, 4491, 1416/1, 1417, 1370, 1437, 896, 1416/2, 4493, 1373/2, 1415, 1438, 1414/1, 1436, 4497, 1371, 1439, 1441, 1395, 1414/2, 1413, 4492, 1288, 1412, 1442, 1444, 1409, 1440, 1445, 1443, 1410, 1446, 1408, 1411, 1447, 1289, 897, 1398/2, 1407, 1095, 4499, 1406, 1022, 1372/1, 1451, 1448, 4494, 1405, 1450, 1400, 1094, 1290, 1457, 1398/1, 1456, 1373/1, 1449, 1455, 1380, 1093, 1401, 898, 1453, 1402, 1454, 1403, 1041, 1452, 1458, 1459, 1404, 1468, 1399, 1092, 1089, 1396, 1291, 1091, 1469, 1460, 1470/2, 1088, 899, 1367, 1378, 1461/1, 1090, 1379, 1087, 1377, 1292, 1376, 1470/1, 1461/2, 1375, 1085, 1472, 1471, 1374, 1042, 1086, 1084, 1293, 1462, 1365, 1366, 1083, 1082, 1465, 1351, 1464, 1473, 1466, 1078, 1076, 1350, 1294, 900/1, 1363, 3569, 1467, 1474, 1364, 1073, 1077, 1080, 4559, 1075, 1352, 4543, 1476/1, 1476/2, 4547, 1074, 1475, 4551/2, 4560, 4545, 4551/1, 1070, 1045/1, 4537, 1362, 1477, 1295, 1071, 1349, 1480, 1478, 5324, 1066, 1357, 4557/2, 4554, 5323, 1361/2, 4534/1, 4557/1, 4534/2, 1338, 5321, 5325, 4556/1, 1059, 1358, 1067/2, 4561, 5320, 4557/3, 4550, 1341, 5326, 1067/3, 1344, 5317, 1361/1, 1348, 1065, 1490/2, 1479, 5322, 1345, 1340, 5327, 1481, 4549, 1296, 1342, 1064, 5318, 4544, 5307, 5308, 5313, 1054, 1339, 5316, 1488, 1360, 5328, 4546, 4538, 5312, 1053, 5315, 1046/1, 4548, 5329, 4533, 5330/5, 4532/2, 1487, 5314, 1356, 1343, 4532/1, 1353, 1575, 1337, 1058, 1335, 5330/6, 5330/1, 1336, 4534/3, 1297, 1576, 1486, 1490/1, 4531, 1483, 1577/1, 1482, 1498, 1491, 1577/2, 1578/1, 1578/2, 1499, 1484, 1578/5, 1333, 1494, 1580/2, 1504, 5370, 4524, 1329, 5371, 1594/2, 1507, 4528, 5365, 1594/1, 5374, 5407, 5376, 5372, 5366, 5377, 5373, 1330/2, 5378, 1508, 4525, 4527, 5367, 1327, 1330/1, 5379, 1509, 5380, 5410, 1319, 1514, 4526, 5382, 5375, 5383, 1510, 5381, 1515, 5389, 1513, 5411, 5384, 1511, 5390, 1318, 1517, 1609/1, 1516, 1649/2, 1323, 1324, 1512, 5385, 1518, 5392/2, 1313, 1649/1, 1519, 5391, 1315, 5393, 1314, 1540, 5386, 3563/3, 1609/2, 1320, 1321, 1541, 5414, 1310, 1311, 1312, 5392/1, 1317, 1326, 1309, 1919/3, 1542, 5387, 5415, 1534, 1645, 5416, 1301, 5388, 1529, 1543, 1304, 5397, 1303, 1537, 1316, 5417, 1325, 1322, 5398, 1544, 5395, 1528, 5399, 1533, 5418, 5400, 1531, 1532, 1545, 1535, 5401, 1539, 1527, 1919/1, 5396, 1536, 1546, 1914, 1547, 1308, 1548, 3563/5, 1919/2, 1530, 1916, 1307, 1549, 1306, 1538, 1550, 5420,

1305, 1919/4, 1526, 1302, 1920/2, 1551, 1920/5, 5402, 1552, 1524, 1723, 1523, 1522, 1920/3, 1722, 1521, 1520, 5403, 1525, 1920/1, 1721, 1727/1, 5404, 1691, 1912, 1720, 1724, 5424/2, 1911, 1668, 1719, 1718, 1927/2, 1695, 1692, 1696, 1700, 1920/4, 1717, 1927/1, 5425/1, 1716, 1908, 1907, 1711, 1715, 3563/4, 1702, 1905, 1902/1, 1906, 1932, 1701, 1714, 1902/2, 1930, 1704, 1903/3, 1705, 1901/1, 1693, 1903/2, 1698, 1706, 1901/2, 1707, 1904/1, 5425/2, 5424/4, 1713/5, 1900/2, 1936, 1904/2, 1708, 1903/1, 1709, 1713/4, 1713/3, 1710, 1713/2, 1727/3, 1900/1, 1713/1, 1727/5, 1725, 1900/3, 1712, 1937, 1694, 1942/2, 1697, 1699, 1942/1, 1727/4, 1703, 3563/1, 1727/6, 1727/8, 1727/7, 1727/9, 5430, 1892, 1726, 1944/1, 1944/3, 1895, 1894, 1950/51, 1944/2, 5431, 1950/50, 1950/52, 1950/4, 1950/36, 1950/1, 1950/35, 1950/5, 1849/2, 1755, 1729, 1728, 1744, 1950/53, 1730, 1850/2, 1747, 1749, 1748, 1745, 1950/34, 1731, 1950/37, 1732, 1735, 1734, 1733, 1743, 1746, 1950/6, 1754, 1736, 1737, 1752, 1750, 1738, 1751, 1753, 5432, 1739, 1742, 1740, 1741, 1851/2, 1950/63, 1950/54, 1950/38, 1849/1, 1950/33, 1852/2, 1950/39, 1950/7, 1850/1, 1950/62, 1950/32, 1851/1, 1950/8, 1950/61, 1950/55, 5433, 1854, 5435/1, 3563/2, 1782, 1852/1, 1950/56, 1950/40, 1950/9, 1950/31, 1855, 1784, 1950/60, 1789, 1853, 5434, 1798, 1950/41, 1856, 1950/30, 1802, 1797, 1950/10, 1950/57, 1794/2, 1808, 1807, 1788, 1950/59, 1848, 5435/2, 1950/42, 1791, 1950/29, 1805, 1762, 1950/58, 1781, 1806, 1950/11, 1799, 1950/43, 1785, 1783, 1804, 1950/2, 1844, 5436, 1845, 1857, 1803, 1842, 1764, 1950/28, 1950/12, 1859, 1792, 1858, 2282, 1860, 1841, 1768, 1837, 1950/44, 1795, 1861, 1801, 1862, 5437, 1950/27, 1800, 2283/2, 1836, 1787, 5439, 1790, 1835, 1863, 1834, 1794/1, 1786, 1796, 1950/13, 1866, 1763, 1950/26, 1766, 1765, 1780, 1864, 5438, 2283/1, 1950/45, 1767, 1868, 1950/46, 1950/14, 1847, 2284, 1950/25, 5509, 1809, 1810, 1829, 1869, 2285, 1828, 1865, 5511, 1811, 1872, 2012, 1950/15, 2281, 1870, 1769, 1950/24, 1827, 1812, 1838, 1833, 5510, 2280, 2286, 1771, 2279, 1950/47, 1813, 2011, 2287/2, 5514, 1950/23, 1950/16, 1867, 1843, 2010, 5512, 2009, 1846, 5513, 1814, 1824, 1840, 2007, 1950/48, 2287/1, 1871, 1779, 5519, 1826, 1950/17, 1815, 5515, 1950/22, 2006, 1999, 1816, 2005, 1950/49, 1772, 5520/1, 1778, 2013, 2288/1, 2004, 1817, 1950/18, 2002, 1950/21, 5521, 1839, 1830, 2003, 2288/2, 1770, 2000, 5520/2, 1818, 1832, 5524/1, 1777, 5523, 1831, 1950/3, 1998, 1950/20, 1819, 1776, 3566/2, 5522, 2276/3, 1825, 1823, 1822, 1997, 1996, 2097, 2288/3, 2001, 1995, 2278/1, 2008, 5524/2, 1993, 1994, 2096, 2014, 1775, 2277/1, 1950/19, 2276/1, 5531, 2290, 2271/2, 3566/3, 2275/1, 2269/1, 2270/1, 2023, 2015, 2273/1, 2274, 2095, 2245, 5532, 1821, 2024, 2111, 1820, 2098, 2094, 2295, 2244, 2100/4, 5534, 2025, 2296, 2242, 2017, 2016, 5541, 2243, 2110, 2229, 2026, 2018, 2265/1, 2298, 2019, 5533, 2297/3, 2099/3, 2020, 2109, 2241, 2027, 5540, 2297/2, 2228/1, 2108, 2230, 2021, 2022, 5545, 2107, 2028, 2106, 2239, 2228/2, 2297/1, 2100/3, 2093, 2047, 2231, 2300, 2240, 2029, 5548, 5535, 2221, 2046, 2314, 2313, 2228/3, 2105, 2323/2, 2030, 2092/2, 2048, 2246, 5536, 2206, 2112, 2115, 2045, 2238, 2036, 2091/2, 2037/1, 2049, 2043/2, 2031, 2037/2, 2323/1, 2037/3, 2232/1, 2237, 2044, 2035, 5547, 5551/3, 2042/2, 2032, 2034, 5538, 2249, 2050, 2038, 2043/1, 2227, 2033, 2100/2, 2248, 2099/2, 2113, 2104, 5537/1, 2199, 2039, 5539, 2040, 2222, 2052, 5550/3, 2198/3, 2116, 2042/1, 2201/2, 2053, 2202, 2321, 5537/2, 2041/1, 2232/2, 2114, 5583/2, 5550/1, 2054, 2220/1, 2090, 2174, 2088/2, 2055, 2099/1, 2041/2, 2089/2, 5550/2, 2173, 2320/1, 2236/1, 2100/1, 2092/1, 2247/2, 2235/1, 2172, 2056, 2250, 2103, 2182/2, 5553/1, 2198/2, 2200/1, 5553/2, 5584/3, 2220/2, 2057, 2320/3, 2180, 5584/1, 2171, 2091/1, 2197, 2203, 2324, 2184, 2089/1, 2088/1, 2175, 2224, 2208, 2102, 2207, 2058, 2201/1, 2170, 2320/2, 2234, 2251, 2196/1, 5584/2, 2059, 2205, 2169, 2190, 2186/1, 2191, 2182/1, 2183, 2200/2, 2168, 2060, 2189, 2176, 2181, 2225, 2326, 2236/2, 2185, 5554, 2061, 2219, 2101, 2235/2, 2226, 2192, 2233, 2087, 5585, 3566/4, 2223, 2177, 2195, 2062, 2167, 2193, 2187, 2204, 5555, 2198/1, 2086, 2194, 5586, 2200/3, 2063, 2216, 2196/3, 2179, 2166, 5587, 2421, 2085, 2165, 2209, 2178, 2139, 2164, 2084, 5588, 2419, 2420, 2418, 2217, 2210, 2083, 5556, 2218, 2163, 5589, 2417, 2162, 2082, 5590, 2416, 2415, 2188, 2159, 2211, 2422, 5591, 2412, 2072/1, 5562, 2212, 5581, 2155, 2156, 2196/2, 2158, 2157, 2413, 2141, 5582, 2213, 5592, 2214, 2186/2, 2136, 2432, 2137, 2135, 2215, 2134, 2411, 2138, 5563/1, 2433, 2073, 2427, 2430, 2160, 2074, 2078, 5580, 2424, 2079, 2075, 2081, 2425, 2428, 2077, 2429,

	<p>2414, 2076, 2150, 5567, 2080, 2423, 5593, 5579, 5568/1, 2161, 2434, 2071, 5594, 2070, 5595, 2069, 2072/2, 2435, 2405, 5578, 2368, 2436, 2068, 5596, 2375, 5572, 2409, 2067, 2406, 2374, 2407, 2153, 2151, 2437, 5573, 5574, 5597, 2410, 2154, 2408, 2441/1, 2438, 2376, 2373, 2441/4, 2439, 5577, 2379, 2152, 2440, 2370, 5575, 2441/2, 2377, 2441/3, 5598, 2372, 2149, 5599, 5600, 2444, 2364, 2443, 5576/1, 2442, 2367, 5601/2, 2445, 2446, 5576/2, 2378, 2371, 5601/1, 2366, 2400, 2448, 2388, 2391, 2404, 2447, 2362, 2387, 2365, 2385, 2395, 2363, 2386, 2384, 2450, 2392/1, 5583/1, 2382, 2383, 2396, 5608, 2381, 2380, 5601/3, 2361/1, 2451/1, 2452, 2453, 2390, 2361/2, 2401, 2389, 2360, 2359, 5605, 2399, 2403, 5602, 2402, 2358, 2356, 2357, 2584, 2583, 2355, 5621, 5606, 2351, 5604, 2585, 2398, 2353, 2352/2, 2354, 2617, 2620/1, 2393, 5622, 2352/1, 5632, 5623, 2618, 2616, 2586, 5631/1, 5603, 2620/2, 2577, 2582, 2587, 5631/2, 5624, 2588, 5633, 2576, 2615, 5626, 2581, 5627, 2575, 2589, 2578, 2623, 2613, 5625, 2579, 2612, 2574, 2580, 5634, 2611, 2573, 2590, 5628, 2610, 2624/1, 2572, 2571, 5629, 2591, 2609, 2570, 2608, 5630, 5635, 2607, 5637/2, 2569, 2592, 5637/1, 2606, 2624/2, 2594, 5638, 5636, 2605, 6587, 2596, 2595, 6281, 2604, 6600, 2603, 2597, 6283, 5639, 6284, 2602, 2598, 2627, 2601, 6280, 6285/2, 2600, 6276, 6275/2, 6258, 6285/1, 2599, 2697, 6275/3, 2693, 6289/5, 6286, 6274, 6271, 2679, 2694, 6275/1, 2698, 6287, 2695, 6263, 2692, 2628, 6260, 6273, 2690, 6289/2, 6288, 2691, 2676, 2699, 6290, 2688, 2687, 2689, 2678, 6289/1, 2686, 6289/6, 2700/1, 2677, 2684, 6264, 2683, 2700/2, 2685, 6272, 6289/3, 6291, 2682, 2666/2, 6289/4, 6267, 2680, 2681, 2675, 6270, 2673/1, 2669, 2673/2, 2674, 2672/2, 6303, 6293/2, 6292, 6266, 2671, 6293/1, 2672/1, 6295, 6269, 6298, 2660/1, 2667/1, 2670, 6294/2, 2668, 6304, 6294/1, 6299, 6265, 6296, 6313, 6297, 6268, 6305, 6237/2, 6300, 6237/1, 6302, 6312, 6314, 6306, 6301, 6309, 6307, 6310, 6315, 6236, 6327, 6308, 6322, 6323, 3566/5, 6326, 6234, 6311, 6321, 6328, 6318, 6233, 6331, 6316, 6336, 6329, 6232, 6337, 6341, 6317, 3419, 6342, 6324, 6319, 6320, 6325, 6330, 3420, 6332, 6230, 6338, 6345, 6333, 6339, 6220, 6340, 6334, 6335, 3421, 6221, 6343, 3422, 6351, 6350, 6347, 6344, 6352, 6219, 6349, 6353, 6354, 6348, 6355, 6356, 6357, 6486, 6358, 6362/1, 6359, 6363/1, 6361, 6229, 6360, 6485, 6363/2, 6362/2, 6364, 6365, 6368, 6366, 6367, 6228, 6376, 6483, 6369, 6370, 6375, 6371, 6374, 6482, 6379, 6373, 6377, 6378, 6481, 6372, 6386, 6480/1, 6479/1, 6467/1, 6480/2, 6393, 6478, 6479/2, 6380, 6390, 6476/1, 6392, 6477/1, 6387, 6467/2, 6395, 6470/2, 6381, 6471/2, 6477/2, 6470/1, 6388, 6469, 6396, 6383, 6474/2, 6391, 6399, 6471/1, 6476/2, 6462, 6382/1, 6597, 6389, 6398, 6397/1, 6382/2, 6475, 6472/3, 6385/1, 6384/1, 6445/2, 6400, 6401, 6385/2, 6404, 6473, 6438/2, 6384/2, 6466, 6472/2, 6445/1, 6402, 6474/1, 6403, 6397/2, 6405, 6465, 6406, 6407/2, 6437/3, 6409, 6437/2, 6437/1, 6472/1, 6407/1, 6438/1, 6444, 6408, 6436, 6448, 6410/3, 6410/1, 6410/2, 6425/3, 6449, 6443, 6425/2, 6426/3, 6453, 6452, 6426/2, 6411, 6450/1, 6446, 6439, 6425/1, 6426/1, 6427/2, 6427/1, 6427/3, 6428/1, 6433, 6429/1, 6428/2, 6428/3, 6424/1, 6429/2, 6412/1, 6423/1, 6421, 6420, 6422/1, 6419/1, 6418/1, 6417/1, 6413, 6414/1,</p>
--	--

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Стубал".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе

- основно образовање
- 2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
- 3. Коридори за саобраћајну и другу инфраструктуру
- 4. Зелене и слободне површине
  - заштитно зеленило
- 5. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
- 6. Радна зона (пословање)

- производне делатности
- пољопривредни комплекси
- фарме за узгој стоке

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Стубал, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 36. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Стубал	основна школа	цела кп.бр. 1920/1, 1920/4
		гробље	цела кп.бр. 3711,3710
		трафостаница	цела кп.бр. 6351,1950/43,54 24/2
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Стубал.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо

одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.5.6. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО СУВА МОРАВА

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Сува Морава се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Сува Морава (821 ст. Попис 2011.), приградско сеоско насеље разбијеног типа и "индустријско предграђе" Владичиног Хана, у долини (360-430 m) истоимене реке, леве притоке Јужне Мораве, између Петлове чуке (544 m), Камене чуке (514 m), пута (старог) и пруге Владичин Хан-Врање, 4 km јужно од Владичиног Хана. Површина атара износи 574 ha. Савремена изградња усмерена је око главног пута ка Владичином Хану. Обухвата два основна физиономска дела са 13 махала, од којих су седам старих, а шест нових: Старо село (Река, Росуља, Пунковска, Фаринчанска, Језеро, Пејковска и Нешинска) и Ново насеље (Милитинка, Пландиште, Гложје, Крива бара, Леске и Моравци). Помиње се под именом Сухо Морава у попису војнука крајем XV и турским пописима из XVI в. (почетком столећа као мање село - 2 хришћанске породице, а крајем као "пусто", ненасељено). После ослобођења од Турака има 31 кућу и 227 житеља (1879). Становништво је српско (слави Св. Јована Крститеља, Петковдан, Митровдан, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава Св. Марко), стариначко и досељено (из Пољанице, Крајишта, околних насеља - Равне Реке, Репинца, Јабукова и др.). Почетна електрификација извршена је 1945. (савремена и потпуна 1958), 1972/73. Прикључена је на централни водоводни систем Владичиног Хана, а 1986. добија телефонске везе. У махали Пландиште постоји "микро насеље" (колективно становање) као део стамбене зоне Владичиног Хана. У атару је лоциран највећи део

индустријске зоне Владичиног Хана ("Бетоњерка", "Слога", "ФОПА", неки објекти "Делишеса" и др.), а у перспективи је, у склопу стварања Слободне зоне "Владичин Хан", планирано уређење терена за различите привредне активности. Има четвороразредну ОШ, предшколску установу и железничку станицу (од 1886). Већина становништва запослена је у Владичином Хану. Ратарство је допунска привредна грана.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Сува Морава саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и

представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 76.43 ха. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Сува Морава. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 37.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Сува Морава	28, 29, 32, 184, 186, 189, 191, 195, 202, 203, 240, 241, 246, 247, 249, 278, 279, 280, 285, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 299, 300, 301, 306, 307, 308, 312, 313, 314, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 353, 354, 357, 359, 360, 361, 362, 364, 367, 370, 397, 398, 399, 401, 402, 403, 407, 411, 414, 415, 416, 417, 419, 420, 423, 434, 437, 439, 440, 441, 443, 444, 445, 446, 452, 454, 455, 457, 458, 460, 462, 463, 465, 466, 469, 470, 476, 485, 487, 489, 491, 492, 493, 494, 495, 503, 611, 612, 613, 627, 628, 629, 638, 639, 640, 645, 646, 647, 648, 650, 651, 652, 654, 655, 656, 657, 659, 660, 662, 665, 666, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 679, 680, 682, 684, 685, 686, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 695, 696, 697, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 717, 719, 725, 730, 732, 733, 734, 735, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 745, 746, 747, 749, 750, 751, 756, 757, 758, 762, 764, 765, 766, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 789, 790, 791, 792, 794, 795, 806, 808, 810, 812, 818, 819, 824, 825, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 857, 862, 864, 870, 883, 884, 885, 890, 944, 945, 946, 964, 965, 966, 970, 971, 973, 976, 987, 988, 989, 990, 995, 996, 997, 1004, 1005, 1006, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017, 1018, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1037, 1038, 1041, 1042, 1043, 1053, 1054, 1055, 1072, 1073, 1075, 1078, 1087, 1089, 1093, 1094, 1095, 1096, 1099, 1103, 1168, 1187, 1213, 1214, 1217, 1222, 1224, 1225, 1226, 1236, 1255, 1258, 1306, 1307, 1308, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1321, 1323, 1324, 1325, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1361, 1363, 1364, 1365, 1366, 1367, 1369, 1370, 1372, 1373, 1374, 1375, 1376, 1377, 1378, 1380, 1381, 1382, 1383, 1387, 1388, 1396, 1401, 1402, 1403, 1404, 1405, 1406, 1407, 1408, 1409, 1410, 1415, 1416, 1417, 1418, 1419, 1421, 1422, 1424, 1426, 1428, 1430, 1431, 1439, 1440, 1441, 1443, 1444, 1446, 1450, 1451, 1452, 1456, 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1470, 1471, 1472, 1473, 1475, 1480, 1481, 1482, 1483, 1484, 1485, 1486, 1487, 1489, 1490, 1491, 1492, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1499, 1500, 1503, 1552, 1553, 1556, 1560, 1561, 1640, 1667, 1675, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1724, 1725, 1727, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1736, 1782, 1783, 1797, 1798, 1813, 1816, 1817, 1818, 1820, 1822, 1823, 1824, 1826, 1827, 1828, 1836, 1837, 1938, 1939, 1944, 1945, 1946, 1947, 1949, 1950, 1953, 1954, 2049, 2051, 2062, 2063, 2064, 2065, 2067, 2068, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2078, 2080, 2081, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2089, 2090, 2091, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2121, 2122, 2582, 2780, 2781, 2782, 2783, 2785, 2788, 2852, 2853, 2854, 2856, 2857, 2859, 2861, 2862, 2863, 2864, 2865, 2866, 2867, 2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2873, 2875, 2876, 2877, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2886, 2887, 2888, 2889, 2890,

2891, 2892, 2894, 2895, 2896, 2900, 2901, 2904, 2905, 2906, 2915, 2920, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2970, 2971, 2972, 2973, 3038, 3043, 3044, 3045, 3047, 3050, 3055, 3058, 3059, 3063, 3064, 1025/1, 1035/1, 1035/2, 1036/1, 1036/2, 1039/1, 1039/2, 1039/3, 1040/1, 1040/2, 1044/1, 1044/2, 1045/1, 1045/2, 1046/1, 1046/2, 1046/3, 1046/4, 1047/1, 1047/2, 1048/1, 1048/2, 1049/3, 1049/4, 1050/3, 1051/1, 1051/2, 1051/3, 1051/4, 1052/1, 1052/2, 1097/1, 1097/2, 1164/1, 1164/3, 1167/1, 1170/1, 1175/1, 1175/2, 1175/3, 1175/4, 1175/5, 1193/4, 1193/5, 1193/6, 1193/7, 1210/1, 1211/3, 1211/4, 1259/1, 1259/2, 1262/1, 1262/2, 1262/4, 1277/3, 1301/1, 1301/2, 1301/3, 1301/4, 1303/1, 1303/2, 1309/1, 1309/2, 1327/1, 1327/2, 1328/1, 1328/2, 1328/3, 1328/4, 1329/1, 1329/2, 1329/3, 1330/1, 1330/2, 1332/2, 1332/3, 1333/2, 1333/3, 1334/2, 1334/3, 1355/1, 1355/2, 1356/1, 1356/2, 1357/1, 1357/2, 1357/3, 1358/1, 1358/2, 1358/3, 1359/1, 1359/2, 1359/3, 1360/1, 1360/2, 1362/1, 1362/2, 1368/1, 1368/3, 1371/1, 1371/2, 1371/3, 1379/1, 1379/2, 1384/1, 1384/2, 1384/3, 1385/2, 1385/3, 1389/1, 1389/2, 1390/2, 1391/1, 1391/2, 1392/1, 1392/3, 1393/1, 1393/2, 1393/3, 1394/1, 1394/2, 1394/3, 1394/4, 1394/5, 1398/2, 1399/1, 1400/1, 1411/1, 1411/2, 1411/3, 1411/4, 1412/1, 1412/2, 1412/3, 1413/1, 1413/2, 1414/1, 1420/1, 1420/2, 1429/1, 1429/2, 1429/3, 1445/1, 1445/2, 1445/3, 1445/4, 1445/5, 1447/1, 1474/1, 1474/2, 1477/1, 1478/1, 1479/1, 1488/1, 1488/2, 1488/3, 1488/4, 1488/5, 1502/2, 1726/1, 1726/2, 183/1, 183/2, 183/3, 183/4, 183/5, 183/6, 183/7, 185/1, 185/11, 185/12, 185/13, 185/14, 185/15, 185/16, 185/17, 185/18, 185/19, 185/2, 185/20, 185/21, 185/22, 185/23, 185/24, 185/25, 185/26, 185/27, 185/28, 185/3, 185/4, 185/5, 185/9, 187/1, 187/2, 188/1, 188/2, 188/3, 188/4, 188/5, 190/2, 193/1, 193/10, 193/11, 193/2, 193/3, 193/4, 193/5, 193/6, 193/7, 193/8, 1951/1, 1951/2, 1952/4, 1955/1, 196/1, 196/10, 196/2, 196/3, 196/7, 196/8, 197/10, 197/2, 198/10, 198/2, 199/10, 199/3, 199/5, 199/6, 199/7, 200/1, 200/2, 200/3, 200/4, 200/5, 200/6, 200/7, 200/8, 201/1, 201/2, 201/3, 201/4, 201/5, 201/6, 201/7, 204/1, 204/10, 204/11, 204/12, 204/13, 204/14, 204/15, 204/2, 204/3, 204/4, 204/5, 204/6, 204/7, 204/9, 2046/2, 2046/3, 2046/4, 2046/5, 205/1, 205/2, 205/3, 205/4, 205/5, 205/6, 206/1, 206/2, 206/3, 206/4, 206/5, 206/6, 2112/1, 2112/2, 237/1, 237/2, 237/3, 24/1, 24/2, 24/3, 24/4, 24/5, 24/6, 24/7, 24/8, 248/1, 248/2, 248/3, 248/4, 25/10, 25/11, 25/15, 25/16, 25/17, 25/18, 25/19, 25/2, 25/20, 25/3, 25/4, 25/5, 25/6, 25/8, 25/9, 2581/1, 2581/2, 26/1, 26/2, 26/3, 26/4, 2778/3, 2779/1, 2779/2, 2779/3, 2851/1, 2851/2, 2851/3, 2858/1, 2858/2, 2860/1, 2860/2, 2860/3, 2860/4, 2874/1, 2874/2, 2897/1, 2897/2, 293/1, 293/2, 298/1, 298/2, 30/1, 30/2, 30/3, 30/4, 30/5, 30/6, 30/7, 30/8, 3051/1, 3051/2, 3051/3, 3051/4, 3054/2, 3062/1, 3062/5, 3062/6, 3062/7, 31/1, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 33/1, 33/2, 33/3, 33/4, 33/5, 356/1, 356/2, 356/3, 363/1, 363/2, 400/1, 400/2, 404/3, 405/2, 412/1, 412/2, 413/1, 413/2, 418/1, 418/2, 418/3, 453/1, 453/2, 459/1, 459/2, 459/3, 461/1, 461/2, 461/3, 467/1, 467/2, 467/3, 467/4, 467/5, 467/6, 468/1, 468/2, 471/1, 471/2, 472/1, 472/2, 472/3, 472/4, 472/5, 473/1, 473/2, 473/3, 474/1, 474/2, 475/1, 475/2, 475/3, 486/1, 486/2, 488/1, 488/2, 488/3, 490/1, 490/2, 496/1, 496/2, 496/3, 496/4, 496/5, 496/6, 499/1, 500/1, 500/2, 501/1, 501/2, 501/3, 501/4, 501/5, 501/6, 502/1, 502/2, 614/1, 614/2, 614/3, 615/1, 615/2, 615/3, 615/4, 615/5, 615/6, 637/2, 637/3, 637/4, 637/5, 649/1, 649/2, 649/3, 649/4, 649/5, 649/6, 661/1, 661/2, 663/1, 663/2, 664/1, 664/2, 664/3, 668/1, 668/2, 678/1, 678/2, 683/1, 683/10, 683/11, 683/12, 683/2, 683/3, 683/4, 683/5, 683/6, 683/7, 683/8, 683/9, 687/1, 687/2, 694/1, 731/3, 736/1, 736/2, 736/3, 736/4, 736/5, 736/6, 736/7, 767/1, 767/2, 768/1, 768/2, 768/3, 793/1, 793/2, 805/1, 820/1, 820/2, 820/3, 822/1, 822/2, 856/1, 856/2, 867/1, 868/1, 869/1, 972/1, 972/2, 972/3.

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и

функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Сува Морава".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе

- образовање
- 2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
- 3. Коридори за јавну саобраћајну и другу инфраструктуру
- 4. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
- 5. Радна зона (пословање)
  - пословно производни комплекси

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Сува Морава, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 38. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Сува Морава	основна	185/15, 185/2,
		школа	184
		гробље	2581/2, 2582
		саобраћајнице	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Сува Морава.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.5.7. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ЛЕПЕНИЦА

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Лепеница се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Лепеница (675 ст. Попис 2011.), ратарско сеоско насеље разбијеног типа, с обе стране (345-370 m) доњег тока Лепенице, леве притоке Јужне Мораве, и старог пута Владичин Хан-Врање, 6 km јужно од Владичиног Хана. Површина атара износи 697 ha. Дели се на четири махале: Горњу, Куси гра (Средњу малу), Дренову и Циганску. Спада у стара српска села. У XVI в. обједињавала је два посебна насеља - Горњу (1519. - 3 хришћанске породице) и Средњу Лепеницу, од којих је прво расељено, највероватније, почетком треће деценије поменутог столећа. Велики део српског ст. је прогнан у време најезде Албанаца (крајем XVIII и почетком XIX в.), који су се касније (1878) повукли са Турцима. После ослобођења од Турака има 46 кућа и 254 житеља (1879). Садашње ст. је српско (слави Св. Јована Крститеља, Св. Параскеву, Св. Луку, Св. Саву, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава - "заветина за поље", Спасовдан), већим делом досељено (из околине Криве Паланке у Македонији и околних села - Јовац, Стубал, Бачвиште, Кржинце, Сува Морава, Белановце и др.), а има и Рома - православних и муслиманских ("курбета"), досељених из Јовца и Кацапуна. Лепеница поседује интересантно светилиште у пећини посвећено Св. Петки, где се житељи окупљају и пале свеће на истоимени дан и Распети петак. Струју добија 1958, телефонске везе 1986, а од 1972/73. прикључена је на централни водоводни систем Владичиног Хана. Има четвороразредну ОШ, железничку станицу (од

1886), пошту, две фабрике (сокова и млекара) у саставу "Делишеса" (Владичин Хан) и МК за девет села (Бачвиште, Богошево, Брбово, Грамађе, Декутинце, Јовац, Кацапун, Лепеница и Сува Морава).

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Лепеница саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 166,20ха. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Лепеница. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 39.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
	Лепеница	3317, 3309, 3310, 584, 582/2, 585, 3318, 581/2, 586, 587, 588, 1397/1, 589, 575/5, 3313, 3312, 3315/2, 3316, 575/1, 3307/4, 575/4, 1713, 3315/1, 1397/4, 3314, 575/3, 511, 1712, 500/7, 575/2, 1826, 3307/3, 500/6, 500/5, 500/2, 700/14, 172, 173, 174/2, 177, 183, 555/2, 184, 2528/3, 210, 700/3, 214, 179/3, 221, 500/8, 555/3, 500/1, 213/1, 220, 186, 215, 171, 2528/2, 178/1, 181/1, 249, 2535 2528/5 2528/7 179/2 500/3 2536 181/6 2475/2 2528/6 2467 176/1 2475/1, 248/1, 2542, 471, 242, 2543, 238, 241, 181/2, 239, 247, 222, 2537/1, 2537/2, 237, 1388/3, 185/1, 179/1, 2476, 2541, 700/15, 2544, 248/2, 3305, 250/2, 461/3, 700/17, 2538, 461/2, 2485, 250/1, 2466, 2548, 555/1, 2482, 2463, 2478/2, 2539, 2478/1, 246, 461/1, 252/4, 2540, 2481, 2549, 251/2, 3308/1, 462/3, 2557, 460/1, 2552, 2480, 2553, 2550, 500/9, 2555 2554, 2464, 2465, 2479, 2285/1, 2478/3, 700/6, 460/2, 531, 2556, 600/2, 2551, 460/3, 700/5, 2299/1, 2288, 540/2, 2298/2, 460/4, 2271/1, 3304, 2282, 2157, 2592, 459/3, 2296/2, 3308/2, 2323/1, 2277, 2287, 1397/3, 2593, 2294/2, 2271/2, 2162, 3307/1, 2075, 539/2, 2291/2, 2286/1, 2284/1, 2290/2, 2073/1, 2323/2, 459/1, 2160, 538/2, 2275, 2272, 2106, 2286/2, 2285/2, 2080, 2081, 2284/2, 2079, 3308/3, 2105, 675, 2283, 2072, 2073/2, 38/1, 2270/1, 459/2, 536, 677, 674, 2057, 2276/1, 2276/2, 3302, 611, 2110/2, 2626, 2086/2, 2270/2, 2085, 38/2, 537, 2164, 673, 610, 2270/3, 2629, 676, 667, 458, 609, 612, 50, 666/3, 666/2, 607, 2087, 608, 2098, 2084, 1957, 606, 613, 1818, 665/2, 665/3, 614, 3307/6, 2113, 602, 616, 3307/5, 1958, 1960, 2117, 1961, 2168, 51, 639/1, 605, 615, 2646, 603, 2624, 2167, 669/1, 1959, 2165, 672, 2108/1, 668/1, 2166, 2116, 1822, 604, 2108/2, 2097, 2108/3, 639/5, 2112, 617, 624, 2115, 625, 2645, 619, 669/2, 670, 2118/1, 668/2, 620, 671, 2230, 1812, 2111, 621, 2107, 2121, 623, 634, 668/3, 2118/2, 2114, 1954/1, 635, 639/4, 2217, 1817, 1956/1, 626, 639/3, 1571, 639/2, 1755, 629, 815/2, 636, 618, 630, 815/3, 638/2, 627, 816/2, 815/1, 2215, 622, 633, 816/3, 816/1, 2122, 1816, 2185, 819/4, 1956/2, 819/5, 2228, 2252/2, 814/3, 819/1, 1580, 1756, 628, 814/4, 814/2, 638/1, 1956/3, 2229, 631, 814/5, 814/1, 814/6, 1955/1, 2227, 1954/2, 819/2, 2251/2, 2178, 1935, 632, 1955/2, 813/1, 820/2, 1954/3, 813/2, 813/3, 1936/1, 1936/3, 2176, 819/3, 1938, 1936/2, 2177, 1934, 2223/2, 1937, 2745, 1939/2, 637, 1802, 827/1, 1940, 1943/3, 1602, 2179, 1933, 1941/2, 817, 820/1, 827/3, 1815, 1902/1, 2737, 1939/1, 827/2, 1748, 1942/4, 826/2, 818, 1932, 1928, 2222/2, 1943/2, 1943/1, 1910, 1942/5, 859/2, 2733, 1943/4, 140/2, 1814/1, 821/2, 1942/3, 1605, 826/1, 1930, 1909/2, 824, 821/1, 1903/2, 825, 1800, 1942/1, 1926/1, 823, 858/3, 1929/1, 859/1, 1911, 1606, 1931/1, 1909/1, 2741, 863, 858/2, 1905/1, 1925/1, 862, 1931/2, 822, 1814/2, 1929/2, 1927/1, 868, 864, 1811, 140/1, 1926/2, 869, 1925/2, 1809, 1906, 1912, 861, 828, 1908, 867, 874, 858/1, 870, 302, 1810, 1914/2, 875, 876, 873, 1914/3, 1807, 877, 1913, 307, 1804/2, 1914/1, 1808, 855/3, 882, 305, 883, 1805/2, 881, 855/2, 293, 860, 301, 310, 3065, 857, 1797, 299, 3067, 884, 3066, 300, 855/1, 3068, 3069, 1644, 889, 3070, 289, 1804/1, 1806, 851/1, 856, 888, 890, 852, 1643, 312, 849, 891, 1804/4, 2898, 1805/1, 853, 854/2, 892, 313, 1793/1, 854/1, 850/1, 896, 846, 1804/3, 845, 851/2, 848/1, 895, 850/2, 3307/7, 314, 316, 847/1, 848/2, 897, 1793/2,

	<p>1803/2, 2897, 844, 2894, 315, 833, 2899, 847/2, 1803/3, 898, 843, 835/2, 1803/1, 901, 841, 700/11, 842, 838, 902, 318, 320, 1789, 905, 321, 3300, 837, 906, 3307/2, 322, 834/1, 1788, 835/1, 840, 836, 839, 1791, 1787, 909, 329, 325, 948, 323, 831/1, 949, 831/2, 910, 1790/1, 834/2, 1790/2, 328, 1785, 913, 1786, 914, 330, 956, 1781/3, 958/1, 917, 962/3, 953, 326, 1784, 957/2, 331, 958/2, 1783, 332, 1778, 918, 962/2, 1781/1, 3073, 947, 1781/2, 951, 336, 959/2, 1781/6, 333, 963/1, 957/1, 921, 950, 1771, 1638, 952, 1781/4, 1637, 337, 922, 959/1, 3074, 963/2, 925, 962/1, 926, 1780/1, 2996, 2990, 954, 966/1, 1781/5, 338, 339, 3075, 963/3, 1782, 2993, 964/2, 967/3, 966/2, 955, 960, 965/2, 3076, 1773/5, 929, 341/2, 341/3, 965/3, 2998, 1773/4, 342/2, 1777, 961, 968/3, 967/2, 3077, 964/1, 700/12, 342/1, 1773/3, 341/1, 968/2, 3079/2, 930, 969/3, 1780/2, 340/3, 1780/3, 933, 1773/1, 3079/1, 946, 965/1, 1631/3, 340/2, 1625/1, 1776, 969/2, 1632, 1779, 340/1, 967/1, 1772, 944, 3082, 1033/3, 971/3, 968/1, 700/20, 343/2, 971/2, 1773/2, 1030/2, 969/1, 934, 943, 1775, 972/2, 3084, 1631/1, 1547, 945, 1774, 3083, 938/2, 343/1, 1030/12, 977, 1631/2, 940, 974, 941/1, 979/1, 1030/10, 1388/2, 1631/4, 401/1, 942/1, 973, 972/1, 975, 353, 1030/9, 1030/11, 982/1, 401/2, 970/2, 981/1, 354, 402, 1033/4, 1030/8, 982/2, 985, 400/1, 1630, 976, 360, 1003, 978, 986, 361, 1030/4, 987, 998/1, 400/2, 1033/6, 997, 400/3, 1629, 983, 398, 984, 999/1, 992, 1030/3, 993, 994, 1628, 995, 3103, 999/2, 991, 397, 400/4, 367, 1627, 1004/4, 998/2, 400/5, 3107, 1519, 1033/5, 3108, 3105, 1033/1, 1030/1, 1004/3, 368, 1045, 3106, 1042/2, 3116, 374, 3117, 375/3, 1518/1, 1046, 3118, 3124, 1095/4, 375/2, 1047, 375/1, 3115, 3119, 3123, 380, 381, 1056/1, 3114, 3120, 3125, 384, 1518/2, 1056/2, 3129, 3113, 1004/2, 385, 1057/2, 3122, 390, 1095/11, 1467/2, 1055, 1048, 3126, 3130, 1057/1, 1516, 1156/1, 1095/6, 3131, 3128, 1095/7, 3132, 1467/1, 1058, 1156/2, 1515, 1466, 1095/10, 1471/7, 1052, 1059, 1004/1, 1471/9, 1051, 1509/2, 1471/8, 1509/5, 1509/8, 1470, 1509/4, 1509/1, 1155, 1033/2, 1509/3, 1095/2, 1095/1, 1471/6, 1509/6, 1393, 1509/7, 1494/1, 1054, 1146/5, 1152, 1508/1, 1081, 1151/2, 1128/1, 1146/3, 1471/1, 1508/2, 1472, 1060, 1494/2, 1151/1, 1510/1, 1095/8, 1146/2, 1049, 1175/1, 1507, 1500/1, 1150/1, 1050, 1473/2, 1150/2, 1069, 1053, 1471/5, 1068, 1150/3, 1084, 1067, 1473/1, 1146/1, 1501/2, 1471/3, 1149, 1066, 1501/3, 1506/5, 1498, 1175/2, 1505/2, 1506/3, 1128/4, 1131/8, 1143/1, 1506/6, 1064, 1471/4, 1065, 1148, 1146/4, 1389, 1128/3, 1506/1, 1506/4, 1133/3, 1095/3, 1505/1, 1128/2, 1471/2, 1176, 1131/5, 1147/3, 1095/9, 1474, 1134/2, 1477, 1499/2, 1132/2, 1141/2, 1136/2, 1137/2, 1142/2, 1475, 1143/2, 1207/2, 1206/2, 1504, 1133/2, 1063, 1215/2, 1211/2, 1499/1, 1095/12, 1147/1, 1478/1, 1213/3, 1215/3, 1095/13, 1229/3, 1237/3, 1203/2, 1146/6, 1237/4, 1388/1, 1248, 1214, 1199/2, 1237/5, 1198/3, 1215/1, 1147/2, 1229/2, 1198/4, 1195/5, 1061, 1503/2, 1195/3, 1502, 1194/2, 1476, 1195/4, 1193/2, 1478/2, 1207/1, 1249/2, 1206/1, 1179/3, 1253, 1479/4, 1211/1, 1234, 1213/2, 1198/2, 1250/2, 1194/1, 1252/2, 1503/1, 1481/1, 1205/1, 1062, 1493/2, 1237/2, 1493/1, 1481/2, 1492/1, 1179/1, 1492/3, 1254/2, 1491/2, 1181, 1249/1, 1250/1, 1244, 1179/2, 1490, 1247, 1229/1, 1180, 1488/1, 1235, 1489, 1182, 1487, 1488/2, 1254/1, 1485, 1245, 1185/2, 1486, 1246, 1185/9, 1483/1, 1183/3, 1183/2, 1403, 1484, 1255, 1185/4, 1240/1, 1483/2, 1240/2, 1237/1, 1185/1, 1401, 1183/6, 1400, 1184/1, 1185/8, 1256, 1183/1, 1185/7, 1240/4, 1240/3, 1183/4, 1230, 1185/3, 1252/1, 1187, 1188, 1320/3, 1387/3, 3247/2, 1387/4, 3247/1, 1320/1, 3251, 1229/4, 1394/2, 1239, 1251, 3269, 3250, 1225, 3252, 1227, 1238, 3264, 3257, 3253, 3258, 1322/2, 3263, 3260, 1322/4, 3262, 1322/3, 3283, 3261, 1322/1, 1394/1, 3289, 1325, 1328/2, 1326, 1328/1, 1330/2, 3054/2, 1359, 1330/1, 3054/3, 1356, 1332/3, 1355, 1329, 1332/2, 3296, 3299/2, 1333, 1336/2, 1334/4, 1335/2, 3299/1, 1334/3, 1334/1, 1334/2, 1335/1</p>
--	---

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине

приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Лепеницу".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - основно образовање

- објекат друштвеног центра
- 2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
- 3. Коридори за саобраћајну и другу инфраструктуру
- 4. Зелене и слободне површине
  - заштитно зеленило
- 5. Становање
  - становање постојеће
  - становање шланирано
- 6. Радна зона (пословање)
  - производне делатности
  - пољопривредни комплекси
  - фарме за узгој стоке

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Лепеница, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 40. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Лепеница	основна школа	цела кп.бр. 1628,1629
		гробље	цела кп.бр. 2894,2897,2898, 2899,1547,1546, 1545,1543,1542, 1541, 1540, 1539,1538,1537
		трафостаница	кп.бр. 1388/3,1502,163 3,1933,2528/2,70 0/12,1033/1,500/ 3,700/12 1030/3,500/1,575 /2
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу
		Објекат друштвеног центра	цела кп.бр. 1502

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Лепеницу.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.5.8. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ПОЛОМ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Полом се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Полом (373 ст. Попис 2011.), приградско насеље ЈИ од Владичиног Хана, на (340-360 m) додиру "поља" и "брда" Врањске котлине, са леве стране магистралног пута Владичин Хан-Врање, између Ђурићевског рида (400 m) и Церовца (520 m). Површина атара износи 628 ha. Део атара припада урбаној територији Владичиног Хана. Обједињује седам махала: Асларску (Осларску), Доњу, Чивл'к, Ширине, Шаварику, Бојкинску и

Ново насеље. Савремена изградња концентрисана је поред локалног пута Владичин Хан-Врањска Бања, ка урбаној територији Владичиног Хана, са којим је физиономски спојен. Спада у стара српска села. Помиње се у турским пописима из XVI в. (1519. - 7, 1528. - 9, а 1570. - 12 хришћанских породица). Крајем XVIII и почетком XIX в. насељен је Албанцима, који су се 1878. повукли са Турцима. На месту данашњег насеља пронађени су трагови насељености из минулих времена (остаци зидова, предмети од гвожђа, стари гробови и др.). После ослобођења од Турака броји 27 кућа и 178 житеља (1879). Становништво је српско (слави Ђурђиц, Св. Архангела Михаила, Св. Николу зимског, Св. Врачеве и Св. Јована Крститеља), стариначко и досељено (крајем XIX в.) из околине Ћустендила, Врања, Бујановца, Прешева, босилеградског Крајишта и са Власине. Последњих деценија присутно је досељавање из околних насеља. На месту Ширине 1993. постављен је дрвени крст, где се житељи окупљају на дан сеоске славе - други дан Духова. Струју добија непосредно по завршетку II светског рата, телефонске везе 1998, а од 1968/69.

Табела 41.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Полом	243, 245, 465, 474, 493, 647, 648, 661, 663, 664, 670, 672, 673, 674, 689, 690, 691, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 711, 712, 713, 715, 733, 757, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 845, 847, 848, 849, 979, 984, 985, 986, 988, 989, 990, 993, 994, 999, 1000, 1001, 1002, 1003, 1004, 1009, 1020, 1153, 1157, 1198, 1225, 1230, 1374, 1381, 1382, 1384, 1401, 1402, 1410, 1413, 1414, 1416, 1417, 1419, 1420, 1422, 1423, 1425, 1426, 1428, 1430, 1431, 1440, 1441, 1443, 1444, 1450, 1468, 1473, 1474, 1480, 1484, 1485, 1487, 1493, 1494, 1495, 1497, 1498, 1500, 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1526, 1527, 1528, 1534, 1547, 1548, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557, 1559, 1561, 1562, 1564, 1565, 1574, 1576, 1577, 1578, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1606, 1607, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1637, 1639, 1640, 1678, 1679, 1680, 1681, 1682, 1684, 1685, 1686, 1688, 1690, 1691, 1692, 1695, 1696, 1697, 1698, 1700, 1701, 1703, 1704, 1705, 1707, 1708, 1713, 1714, 1715, 1717, 1718, 1722, 1723, 1724, 1725, 1751, 1755, 1757, 1759, 1760, 1767, 1780, 1826, 1827, 1829, 1848, 1850, 1851, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1874, 1875, 1876, 1877, 1879, 1880, 1886, 1889, 1950, 1951, 1954, 1960, 1962, 1970, 1975, 1978, 1980, 1985, 1986, 1990, 2084, 2088, 2089, 2091, 2094, 2095, 2126, 2127, 2129, 2130, 2132, 2134, 2135, 2136, 2138, 2139, 2140, 2165, 2167, 2177, 2178, 2184, 2185, 2186, 2192, 2197, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2217, 2295, 2296, 2297, 2298, 2301, 2303, 2308, 2311, 2312, 2313, 2318, 2319, 1005/1, 1005/2, 1006/1, 1006/2, 1006/3, 1007/1, 1007/2, 1007/3, 1008/1, 1010/1, 1010/2, 1011/1, 1011/2, 1011/3, 1012/1, 1012/2, 1013/1, 1013/2, 1019/1, 1019/2, 1019/3, 1019/4, 1019/5, 1019/6, 1019/7, 118/1, 118/5, 118/6, 1182/1, 1182/2, 1186/1, 1186/2, 1187/1, 1187/2, 1188/1, 1188/2, 1189/1, 1189/2, 1189/3, 119/1, 119/2, 119/3, 119/4, 119/5, 1190/1, 1190/2, 1190/3, 1191/1, 1191/2, 1193/1, 1196/1, 1196/2, 1197/1, 1197/2, 1197/3, 1202/2, 1202/3, 1202/4, 1202/5, 1220/4, 1235/1, 1235/2, 1235/3,

прикључен је на централни водоводни систем Владичиног Хана. Има четвороразредну ОШ и одељење предшколске установе (припремну васпитну групу). Већина становника запослена је у Владичином Хану, а ратарство је допунска грана.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Полом саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 69,61 ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Полом. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

1242/1, 1375, 1376, 1377, 1379, 1380, 1383/1, 1383/2, 1383/3, 1395/1, 1395/2, 1399/1, 1399/2, 1400/1, 1400/2, 1400/3, 1403/2, 1404/1, 1404/2, 1404/3, 1404/4, 1405/1, 1405/2, 1405/3, 1406/1, 1406/2, 1407/1, 1407/2, 1407/3, 1407/4, 1408/1, 1408/2, 1409/1, 1409/2, 1409/3, 1409/4, 1409/5, 141/1, 141/2, 1411/1, 1411/2, 1412/1, 1412/2, 1415/1, 1415/2, 1418/1, 1418/2, 1418/3, 1418/4, 142/1, 142/2, 1421/1, 1421/2, 1421/3, 1424/1, 1424/2, 1427/1, 1427/2, 1427/3, 1427/4, 1427/5, 1427/6, 1429/1, 1429/3, 1429/5, 1429/6, 1429/7, 1429/8, 143/1, 143/2, 1432/1, 1432/2, 1438/1, 1438/2, 1439/1, 1439/2, 1439/3, 1439/5, 144/1, 144/2, 1445/2, 1446/1, 1446/2, 1447/1, 1447/2, 1454/1, 1454/2, 1454/3, 1455/1, 1455/3, 1456/1, 1456/2, 1457/1, 1457/2, 146/1, 146/2, 1467/1, 1467/3, 1467/4, 1469/5, 1469/6, 1472/1, 1472/2, 148/1, 148/2, 149/1, 149/2, 149/3, 150/1, 150/2, 150/3, 1506/1, 1506/2, 151/1, 151/2, 151/3, 1512/1, 1512/2, 1512/3, 152/1, 1575/1, 1575/2, 1579/1, 1579/2, 1657/1, 1657/126, 1657/262, 1657/263, 1657/264, 1657/265, 1657/266, 1657/267, 1657/268, 1657/269, 1657/270, 1657/271, 1657/41, 1657/42, 1657/43, 1657/44, 1657/52, 1683/1, 1683/2, 1683/3, 1687/1, 1687/2, 1689/1, 1689/2, 1752/1, 1752/2, 1752/3, 1752/4, 1752/5, 1752/6, 1754/1, 1754/2, 1754/3, 1765/1, 1765/2, 1766/1, 1766/2, 1776/1, 1776/2, 1779/1, 1779/2, 1825/3, 1825/8, 1828/1, 1828/2, 1828/3, 1828/4, 1828/5, 1828/6, 1830/1, 1830/2, 1831/1, 1831/2, 1832/1, 1832/2, 1832/3, 1832/4, 1833/1, 1833/2, 1834/1, 1834/2, 1834/3, 1834/4, 1835/1, 1835/2, 1836/1, 1836/2, 1837/1, 1837/2, 1837/3, 1838/1, 1838/2, 1838/3, 1838/4, 1839/1, 1839/2, 1839/3, 1839/4, 1840/1, 1840/2, 1840/3, 1840/4, 1841/1, 1841/2, 1841/3, 1841/4, 1842/1, 1842/2, 1843/1, 1843/2, 1844/1, 1844/2, 1845/1, 1845/2, 1846/1, 1846/2, 1847/1, 1847/2, 1851, 1852, 1853/1, 1853/2, 1854/1, 1854/2, 1854/3, 1863, 1864, 1866, 1867, 1869, 1870/1, 1870/2, 1871, 1872, 1873, 1874, 1878/1, 1878/2, 1878/3, 1878/4, 1965/1, 1965/2, 1965/3, 1966/1, 1966/2, 1966/3, 1966/4, 1966/5, 1966/6, 1967/1, 1967/2, 1967/3, 1967/4, 1971/1, 1971/2, 1971/3, 1971/4, 1971/5, 1972/1, 1972/2, 1973/1, 1973/2, 1974/1, 1974/2, 1976/1, 1976/2, 1976/3, 1977/1, 1977/2, 1977/3, 1977/4, 1979/1, 1979/2, 1981/10, 1981/11, 1981/12, 1981/13, 1981/14, 1981/15, 1981/16, 1981/17, 1981/3, 1981/4, 1981/5, 1981/6, 1981/7, 1981/8, 1981/9, 1982/1, 1982/2, 1994/1, 2090/1, 2090/10, 2090/11, 2090/12, 2090/13, 2090/14, 2090/15, 2090/16, 2090/17, 2090/18, 2090/19, 2090/2, 2090/20, 2090/21, 2090/3, 2090/4, 2090/5, 2090/6, 2090/7, 2090/8, 2097/2, 2099/1, 2099/2, 2100/1, 2100/2, 2102/1, 2102/2, 2103/1, 2103/10, 2103/11, 2103/12, 2103/13, 2103/14, 2103/15, 2103/16, 2103/2, 2103/3, 2103/4, 2103/5, 2103/6, 2103/7, 2103/8, 2103/9, 2104/2, 2107/1, 2107/2, 2107/3, 2109/1, 2109/5, 2110/1, 2110/2, 2111/1, 2111/2, 2118/1, 2118/2, 2118/3, 2118/4, 2118/5, 2118/6, 2118/7, 2118/8, 2119/1, 2119/2, 2122/1, 2122/2, 2123/1, 2123/2, 2123/3, 2123/4, 2131/1, 2131/2, 2131/3, 2133/1, 2133/2, 2133/3, 2133/4, 2133/5, 2133/6, 2133/7, 2133/8, 2133/9, 2137/1, 2159/1, 2160/1, 2161/1, 2161/2, 2161/3, 2162/1, 2162/2, 2163/1, 2163/2, 2163/3, 2164/1, 2164/2, 2164/3, 2164/4, 2164/5, 2164/6, 2164/7, 2164/8, 2164/9, 2166/1, 2166/2, 2166/3, 2166/4, 2187/1, 2187/2, 2188/1, 2188/2, 2188/3, 2189/1, 2189/2, 2189/3, 2189/4, 2190/1, 2190/2, 2190/3, 2190/4, 2190/5, 2191/1, 2191/2, 2191/3, 2191/4, 2195/1, 2195/2, 2196/1, 2196/2, 2198/1, 2198/2, 2198/3, 2199/1, 2199/2, 2200/1, 2200/2, 2212/1, 2212/2, 2291/1, 2291/2, 2291/3, 2291/4, 2292/2, 2293/2, 2293/3, 2293/4, 2293/5, 2293/8, 2294/1, 2294/2, 2294/3, 2299/1, 2299/2, 2299/3, 2299/4, 2300/1, 2300/2, 2300/3, 2300/4, 2300/5, 2304/1, 2304/2, 2304/3, 2304/4, 2305/1, 2305/2, 2307/1, 2307/3, 2307/4, 2307/5, 2315/1, 2315/2, 2316/1, 2316/2, 2316/3, 2316/4, 2317/1, 2317/2, 2317/3, 242/2, 246/1, 246/2, 246/3, 352/1, 352/2, 353/1, 353/2, 354/1, 354/2, 354/3, 355/1, 355/2, 355/3, 356/2, 357/2, 358/1, 359/1, 359/2, 360/2, 361/1, 361/2, 364/1, 364/2, 365/3, 365/4, 365/5, 366/1, 366/2, 366/3, 366/5, 366/6, 366/7, 368/1, 368/2, 368/3, 368/4, 368/5, 368/6, 371/1, 371/2, 372/1, 372/2, 373/1, 373/2, 395/1, 395/2, 396/1, 396/2, 397/1, 397/2, 397/3, 412/2, 421/1, 421/2, 422/1, 422/2, 424/1, 424/2, 425/1, 425/2, 426/1, 426/2, 427/1, 427/2, 428/1, 428/2, 429/1, 429/2, 455/1, 455/2, 455/3, 456/1, 456/2, 457/1, 458/1, 458/2, 458/3, 459/2, 459/3, 462/1, 462/2, 463/1, 463/2, 498/2, 501/1, 501/2, 501/4, 502/1, 650/2, 665/1, 675/1, 675/2, 686/1, 687/1, 688/1, 692/1, 692/2, 700/1, 700/2, 714/1, 714/2, 714/3, 730/1, 730/2, 731/1, 731/2, 732/1, 732/2, 734/1, 734/2, 735/1, 735/2, 736/1, 736/2, 743/1, 743/2, 743/3, 747/1, 747/2, 747/3, 748/1, 748/2, 748/3, 755/1, 755/2, 755/3, 756/1, 756/2, 767/1, 767/2, 768/1, 768/2, 770/2, 806/2, 811/1,

	811/2, 811/3, 812/1, 812/2, 812/3, 813/1, 813/2, 813/3, 826/1, 826/2, 828/1, 828/2, 828/3, 828/4, 829/1, 829/2, 829/3, 830/1, 830/2, 830/3, 846/1, 846/2, 983/3, 991/1, 991/2, 991/3, 992/1, 992/2, 995/1, 995/2, 995/3, 995/4, 995/5, 995/6, 996/1, 997/1, 997/2, 998/1, 998/2,
--	--

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћења земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Полом".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - образовање
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостаница
  - хидроелектрана
3. Коридори за јавну саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Полом, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 42. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Полом	основна школа	1235/1, 1235/2
		гробље	1547
		хидроелектрана и трафостаница	2166/1 и 2166/3
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за

саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Полом.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.2.4. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ДЕКУТИНЦЕ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Декутинце се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Декутинце (245 ст. Попис 2011.), ратарско-сточарско сеоско насеље разбијеног типа, на (350-370 m) месту где Рашка (Декутинска речица), десна притока Јужне Мораве, прелази из планинског у брдски ток, са десне стране

магистралног пута Владичин Хан-Врање, 6 km ЈИ од Владичиног Хана. Површина атара износи 398 ha. Подељено је на три махале: Горњу, Средњу и Доњу. У новије време, са источне стране магистралног пута постепено се формира Нова махала, најнижи део села. Припада старим селима. У XVI в. има 27-39 хришћанских породица. Првобитно насеље је расељено, а садашње настаје средином XIX в., када се настањују досељеници из околине Босилеграда. После ослобођења од Турака броји 26 кућа и 146 житеља (1879). Ст. је српско (слави Петковдан, Младенце, Митровдан, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског). Струју добија 1947, централно водоснабдевање 1993. (прикључак на водоводни систем Владичиног Хана), а телефонске везе 1998. год. До почетка XX в. било је познато и као зимовник грчких православних сточара Ашана (Цинцара), који су током летње сезоне испаше са својим стадима и породицама боравили на Варденику (1875 m) и

околним планинама, а зими у Декутинцу. Већина становника запослена је у Владичином Хану, а ратарство и сточарство су главне допунске гране.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Декутинце саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 30,09ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Декутинце. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 43.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
	Декутинце	377, 47/1, 48/2, 48/1, 47/2, 51/1, 48/3, 2107/3, 49/1, 50/1, 48/4, 52/1, 50/2, 49/2, 2317/3, 51/2, 50/3, 51/4, 1668/3, 51/3, 52/2, 188/3, 52/3, 185/3, 54/2, 184/3, 501, 181/3, 52/4, 185/2, 188/2, 184/2, 180/4, 54/1, 1656/2, 177/5, 181/2, 56/1, 1656/3, 176/5, 180/3, 60/2, 177/4, 57/1, 56/2, 172/5, 57/3, 57/2, 502, 176/4, 1656/7, 172/4, 58/2, 171/6, 1656/6, 60/3, 59/2, 60/1, 168/4, 60/5, 60/4, 167/4, 166/12, 63/4, 64/1, 63/2, 1656/4, 166/9, 63/3, 166/8, 165/8, 166/4, 165/7, 164/6, 166/3, 166/1, 164/5, 163/4, 164/3, 64/2, 165/1, 70/1, 1656/5, 165/3, 162/4, 164/1, 65/2, 75/1, 66/2, 69/2, 70/2, 76/1, 69/3, 162/1, 70/3, 75/2, 76/2, 76/4, 75/3, 76/5, 76/3, 81/1, 160/1, 76/6, 81/2, 81/3, 90/1, 1656/1, 91/1, 90/2, 90/3, 1656/9, 91/2, 94/1, 153/1, 91/3, 152/5, 94/2, 95/1, 152/1, 1656/8, 94/3, 95/2, 95/3, 217, 1657, 216, 219, 135, 221, 139, 140, 253, 247, 1584/1, 1469, 1029/3, 1029/2, 1482/1, 1481, 1480, 1392, 1662/1, 1028, 1582/1, 1462, 1466/4, 1466/5, 1393, 1479/1, 1470, 1580, 1588, 1477, 1586, 1461, 1466/3, 1459, 1475, 1050/1, 1457, 1476/1, 1458, 1394, 1050/2, 1478, 1054, 1397, 1590, 1456, 1398, 1059, 1399/3, 1399/1, 1399/2, 1591/1, 1041, 1454, 1587, 1592/1, 1589, 1591/2, 1400, 1452, 1061, 1575, 1447, 1592/2, 1437, 1436, 1060/2, 1476/2, 1445, 1460, 1364, 1444, 1593, 1585, 1443, 1362, 1440, 1406, 1434/2, 1363, 1434/1, 1404, 1403, 1405, 1661/2, 1435/5, 1435/4, 798, 1432/1, 1432/2, 793, 1433/2, 1432/4, 794, 1432/3, 1432/5, 758, 774, 771, 744, 773, 745, 772, 754/1, 1616, 754/2, 753, 1603, 755, 751/1, 1098, 752, 1548, 1624/3, 731, 1547/2, 1623, 1545/2, 1622/2, 1622/1, 1544/2, 722/1, 1543/2, 1661/1, 1625, 1106, 1543/6, 733/2, 1661/5, 717, 730/1, 718, 1627/3, 1627/1, 700, 730/2, 729, 694, 728, 695, 724, 1160/1, 727, 726, 725, 1160/2, 1161, 1157, 1129, 1127, 1128, 1126, 1131, 1124, 1136, 1132, 1135/1, 1135/2, 1135/3, 1130, 1133, 1134, 1264, 1265, 1180, 1660, 1170, 1185, 1184, 1203, 1199

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса

изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине

приказане на графичком прилогу: " Уређајна основа за село Декутинце ".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - основно образовање
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
3. Коридори за саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Зелене и слободне површине
  - заштитно зеленило
5. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
6. Радна зона (пословање)
  - производне делатности
  - пољопривредни комплекси
  - фарме за узгој стоке

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Декутинце, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 44. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Декутинце	гробље	цела кп.бр. 744
		трафостаница	цела кп.бр. 1661/2 и 1124
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу
		зграде комуналних делатности (фабрика воде)	377
		електропривреда	цела кп.бр. 501 и 502

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за

саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Декутинце.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.2.5. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ГРАМАЂЕ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Грамађе се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Грамађе (212 ст. Попис 2011.), ратарско сеоско насеље разбијеног типа, на (345-370 m) побрђу Врањске котлине, у зони укрпгања магистралног (Владичин Хан-Врање) и локалног пута за село Јелашницу (општина Сурдулица), 7 km јужно од Владичиног Хана. Површина атара износи 359 ha. Помиње се и под називом Грамађа. Обједињује четири махале: Чивл'к, Горњу, Доњу и Симиговац. Основано је средином XIX в. као махала суседног села Јелашнице. Бржи развој има након ослобођења од Турака (1878), када се

досељава ст. из околине Прешева, Горње Пчиње и других насеља Врањске котлине. Статус самосталног насеља има од I светског рата. Познато је по испирању злата на Јелашничкој реци, чија експлоатација је почела 1914. (енглеска фирма), да би због I светског рата убрзо била обустављена. Ст. је српско (слави Петковдан, Митровдан, Ваведење, Св. архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава Св. Никола летњи). Струју добија 1947, телефонске везе 1998, а водоснабдевање је индивидуално (мањи гравитациони водоводи, бунари и извори) и колективно (од 1995). У Грамађе се налази расадник (у саставу "Ерозије" из Владичиног Хана) који се бави производњом садног материјала за пошумљавање (бели и црни бор, смрча, багрем и др.), различитих врста декоративног растиња за паркове и воћног садног материјала. Има

четвороразредну ОШ и воћарску плантажу "Делишеса" из Владичиног Хана.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Грамађе саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 20,91ха. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Грамађе. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 45.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
	Грамађе	2/5, 4/29, 4/2, 4/22, 4/3, 4/30, 4/5, 2/6, 4/33, 4/17, 4/20, 4/32, 4/24, 4/21, 4/23, 4/31, 4/27, 4/19, 4/4, 4/25, 41/4, 4/26, 4/28, 4/34, 4/16, 4/47, 41/5, 19/3, 4/35, 4/37, 4/50, 4/49, 41/6, 4/38, 4/36, 41/3, 4/40, 4/39, 10, 4/41, 4/42, 4/15, 4/43, 4/1, 4/44, 30/2, 1726/2, 15/1, 29/2, 4/45, 5/2, 19/2, 4/48, 5/3, 3/2, 15/10, 4/51, 1726/1, 4/46, 3/3, 15/2, 19/8, 5/4, 29/3, 1727/2, 19/7, 19/4, 5/14, 28/2, 5/5, 3/1, 5/15, 25/2, 15/3, 1727/1, 5/16, 27, 25/6, 25/4, 5/17, 15/4, 19/5, 5/23, 5/18, 5/24, 26/2, 22/1, 22/2, 14, 26/1, 5/19, 16, 5/10, 5/8, 5/20, 25/3, 25/5, 5/9, 21/1, 5/21, 17/1, 5/22, 15/5, 19/1, 20/2, 21/2, 24/2, 17/2, 17/3, 17/4, 18/1, 18/3, 15/7, 18/4, 18/6, 20/1, 18/2, 1711/3, 18/5, 1711/4, 20/3, 19/6, 15/8, 23/4, 215/3, 23/3, 23/2, 216/2, 15/9, 1711/2, 215/2, 217/3, 214/3, 215/1, 218/3, 228/2, 227/2, 221, 214/2, 33/2, 218/4, 1711/5, 214/1, 1723, 208/2, 231, 246, 247, 362, 363/1, 363/2, 370, 371, 406, 373, 404/3, 404/2, 404/1, 375, 398, 377, 397, 399/2, 411/2, 399/1, 399/4, 402/1, 402/2, 1714/2, 379, 547/1, 1714/3, 547/2, 546/2, 411/3, 401/1, 545/3, 546/1, 1714/4, 419, 413/1, 395, 413/2, 545/2, 1714/5, 548, 420/1, 421, 393/2, 418, 392/2, 412, 544/1, 392/4, 392/1, 391/2, 544/2, 420/2, 1714/1, 392/3, 539/1, 424, 423, 390/2, 454/2, 390/3, 533/2, 390/1, 549, 463/2, 539/2, 389, 443, 442/2, 388, 534, 442/1, 533/1, 469, 815, 535, 453/2, 454/3, 536/3, 520, 750/2, 519, 533/3, 521, 751/2, 1713/1, 532/7, 518, 516, 750/1, 814, 514/2, 517, 522/1, 522/2, 514/1, 515/2, 512/2, 813, 510, 512/1, 513, 511, 494, 524/2, 495, 496, 509, 508, 507, 553/1, 493, 506, 812, 505, 497, 502, 501, 1716, 840, 810, 500, 753/2, 753/6, 498, 811, 759/2, 503, 504, 499, 807, 524/3, 1713/2, 808, 753/5, 761, 809/3, 759/1, 553/2, 770, 753/4, 753/3, 806, 554/1, 554/2, 749/3, 749/1, 748/1, 756/2, 756/1, 771/3, 748/2, 747/1, 757/2, 757/1, 747/2, 775/2, 746/1, 775/1, 780/2, 780/1, 746/2, 781/3, 781/1, 745/1, 745/2, 785/2, 785/1, 744/1, 744/2, 743/1, 784/2, 743/2, 742/1, 742/3, 742/2, 742/4, 786/2, 795, 1122/1, 794, 1196/1, 1176, 1202, 1227/1, 1227/2, 1259/1, 1259/2, 1258, 1243, 1256/2, 1241, 1256/3, 1261/2, 1255/2, 1244, 1256/1, 1260/2, 1256/4, 1255/1, 1245, 1254, 1253/2, 1246, 1260/1, 1253/1, 1252, 1250, 1251/2, 1251/1, 1613, 1614/2, 1247, 1614/1, 1249/1, 1615/2, 1248/1, 1248/2

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћења земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Грамађе".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - основно образовање
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
3. Коридори за саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Зелене и слободне површине
  - заштитно зеленило
5. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
6. Радна зона (пословање)
  - производне делатности
  - пољопривредни комплекси
  - фарме за узгој стоке

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Грамађе, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 46. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Грамађе	основна школа	цела кп.бр. 231
		гробље	цела кп.бр. 759/1 и 759/2
		трафостаница	цела кп.бр. 397
		саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Грамађе.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.5.9. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО ПРИБОЈ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Прибој се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска, планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Прибој (296 ст. Попис 2011.), ратарско-сточарско сеоско насеље разбијеног типа, у источном подножју (350-460 m) Ковачеве чуке, дуж (350 m) старог пута и железничке пруге Владичин Хан-Врање, 12 km јужно од Владичиног Хана. Површина атара износи 728 ha. Савремена рурална изградња концентрисана је с обе стране поменутог пута. Подељен је на осам махала: Станицу (настала од 1886), поред железничке станице и пошге,

Гарваницу, Лештар, Ангариску, Тврдинску, Ивковску (Горњу), Карадачку и Орницу. Припада старим селима. Првобитно насеље (1519. и 1528. -4, а 1570. – 8 хришћанских породица) основано је на вишим теренима, у планинском залеђу на западу. Од средине XIX в. је на данашњој локацији, месту са траговима раније насељености (римско утврђење и др.). Претпоставља се, на основу назива села, да претечу чини сточарски зимовник који је временом прерастао у стално насеље, или да је био зимовник грчких сточара Ашана. После ослобођења од Турака броји 49 кућа и 332 житеља (1879). Ст. је српско (слави Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског, сеоска слава Бели четвртак), стариначко и досељено из околних насеља (Врбова, Калабовца и др.). Електричну енергију добија 1959, телефонске везе 1986, а водоснабдевање је индивидуално (бунари и мањи гравитациони водоводи) и колективно (од 1988. прикључен је на централни водоводни систем Владичиног Хана). Има четвороразредну ОШ, железничку станицу, пошту и

седиште је МК за четири села (Мазараћ, Островица, Прибој и Стубал). У склопу изградње Слободне зоне "Владичин Хан", у Прибоју између железничке станице и тока Јужне Мораве, планирано је уређење терена (107 ha) за разнолике привредне активности.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Прибој саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 167,5ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Прибој. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 47.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
	Прибој	7, 9, 12, 61, 63, 64, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 115, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 168, 169, 203, 209, 210, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 222, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 236, 242, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 255, 256, 257, 259, 260, 261, 262, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 299, 306, 307, 308, 309, 310, 338, 339, 346, 347, 349, 355, 358, 359, 360, 363, 364, 365, 384, 388, 390, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 957, 958, 959, 960, 961, 964, 966, 968, 970, 971, 972, 1013, 1014, 1016, 1017, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028, 1029, 1030, 1031, 1033, 1035, 1036, 1037, 1038, 1039, 1040, 1041, 1044, 1045, 1046, 1047, 1048, 1049, 1050, 1051, 1052, 1053, 1054, 1055, 1058, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1065, 1067, 1068, 1070, 1071, 1072, 1074, 1075, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1082, 1083, 1084, 1085, 1087, 1088, 1089, 1090, 1091, 1092, 1093, 1094, 1097, 1098, 1100, 1101, 1102, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1120, 1122, 1123, 1124, 1125, 1126, 1127, 1129, 1132, 1135, 1138, 1139, 1140, 1143, 1144, 1145, 1146, 1147, 1149, 1160, 1161, 1162, 1163, 1165, 1166, 1175, 1177, 1684, 1685, 1686, 1687, 1690, 1691, 1695, 1696, 1697, 1699, 1700, 1702, 1703, 1704, 1706, 1719, 1720, 1721, 1723, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1741, 1742, 1744, 1745, 1746, 1747, 1748, 1749, 1750, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1772, 1792, 1793, 1810, 1811, 1812, 1815, 1820, 1821, 1822, 1823, 1824, 1825, 1826, 1827, 1828, 1829, 1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1847, 1848, 1849, 1850, 1863, 1865, 1876, 2648, 2649, 2650, 2679, 2689, 2690, 2691, 2692, 2703, 2704, 2707, 2708, 2709, 2710, 2712, 2714, 2715, 2716, 2717, 2718, 2719, 2722, 2724, 2725, 2726, 2727, 2728, 2730, 2741, 2742, 2744, 2747, 2748, 2749, 2751, 2752, 2753, 2754, 2755, 2780, 2814, 2815, 2816, 2820, 2821, 2822, 2824, 2832, 2833, 2834, 2835, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846, 2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2864, 2866, 2867,

2868, 2869, 2870, 2871, 2872, 2887, 2890, 2892, 2893, 2897, 2898, 2899, 2901, 2911, 2912, 2913, 2914, 2915, 2916, 2917, 2918, 2919, 2920, 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2927, 2928, 2929, 2930, 2931, 2932, 2933, 2934, 2935, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 2941, 2942, 2943, 2944, 2945, 2946, 2947, 2948, 2949, 2950, 2953, 2954, 2955, 2956, 2957, 2958, 2959, 2960, 2961, 2963, 2964, 2965, 2966, 2967, 2989, 2990, 2991, 2992, 2993, 2994, 2995, 2996, 2997, 2998, 2999, 3000, 3003, 3004, 3006, 3007, 3008, 3009, 3011, 3012, 3077, 3091, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3110, 3111, 3114, 3115, 3122, 3124, 3125, 3126, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3152, 3153, 3154, 3171, 3210, 3211, 3212, 3232, 3554, 3555, 3556, 3557, 3558, 3560, 3561, 3565, 3566, 3567, 3568, 44409, 44410, 1015/1, 1015/2, 1015/3, 1023/1, 1023/2, 1023/3, 1032/1, 1032/2, 1032/3, 1032/4, 1034/1, 1034/2, 1042/1, 1042/2, 1042/3, 1042/4, 1042/5, 1042/6, 1042/7, 1042/8, 1043/1, 1043/2, 1056/1, 1056/2, 1057/1, 1057/2, 1066/1, 1066/2, 1069/1, 1069/2, 1073/1, 1073/2, 1086/1, 1086/2, 1096/1, 1099/1, 1099/2, 1103/1, 1103/2, 1121/1, 1121/2, 1128/1, 1128/2, 1130/1, 1130/2, 1131/1, 1131/2, 1131/3, 1131/4, 1131/5, 1133/1, 1133/2, 1133/3, 1136/1, 1136/2, 1136/3, 1136/4, 1136/5, 1137/1, 1137/2, 1141/1, 1141/2, 1141/3, 1142/1, 1142/2, 116/1, 116/2, 116/3, 117/2, 118/1, 118/10, 118/11, 118/13, 118/16, 118/17, 118/18, 118/19, 118/2, 118/20, 118/21, 118/22, 118/23, 118/24, 118/25, 118/26, 118/27, 118/28, 118/29, 118/3, 118/4, 118/5, 118/6, 118/7, 118/8, 118/9, 119/1, 119/2, 120/1, 120/2, 120/3, 120/4, 120/5, 13/1, 13/2, 13/3, 14/1, 14/2, 14/3, 15/1, 15/2, 15/3, 1698/1, 1698/2, 1722/1, 1722/2, 1740/1, 1740/2, 1743/1, 1743/2, 1757/1, 1757/2, 1758/1, 1758/2, 1759/1, 1759/2, 1773/1, 1773/2, 18/1, 18/2, 18/3, 1813/1, 1814/1, 1814/2, 1864/1, 1864/2, 1864/3, 1864/4, 1864/5, 1871/1, 1871/2, 1872/1, 1872/2, 1873/1, 1873/2, 19/3, 21/3, 217/1, 227/1, 227/2, 227/3, 23/3, 234/1, 2359/2, 24/3, 25/3, 26/3, 27/3, 2706/1, 2706/2, 2711/1, 2711/2, 2750/1, 2750/2, 2750/3, 2750/4, 28/3, 29/3, 2909/1, 2909/5, 2951/1, 2951/2, 2952/1, 2952/2, 2962/1, 2962/2, 30/3, 3010/1, 3010/2, 313/1, 313/2, 314/3, 345/1, 345/2, 356/1, 356/2, 357/1, 357/2, 361/2, 362/2, 386/1, 386/2, 386/3, 387/1, 387/2, 387/3, 389/1, 389/2, 389/3, 391/1, 391/2, 66/1, 66/2, 77/1, 77/2, 78/1, 78/2, 78/5, 78/6, 85/1, 85/2, 85/3, 90/1, 90/2, 956/1, 956/2, 956/3, 956/4, 962/1.

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћење земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Прибој".

У планском обухвату простор је одређен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - основно образовање
  - месна заједница
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
3. Коридори за саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Зелене и слободне површине
  - заштитно зеленило
5. Становање

- становање постојеће
- становање планирано
- 6. Радна зона (пословање)
  - производне делатности
  - пољопривредни комплекси
  - фарме за узгој стоке

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Прибој, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 48. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
	Прибој	основна школа	цела кп.бр. 1743/1
		гробље	цела кп.бр. 2650

	месна заједница	цела кп.бр. 1746
	трафостаница	цела кп.бр. 1698/1
	саобраћајнице и паркинзи	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Прибој.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

3.5.10. УРЕЂАЈНА ОСНОВА ЗА СЕЛО КРЖИНЦЕ

А. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ И ОПШТИ ДЕО

Уређајна основа за село Кржинце се израђује у сврху просторног развоја села и подстицања његовог одрживог развоја, уважавајући типолошке и морфолошке различитости, а нарочито: 1) геоморфолошке (равничарска, долинска, брдска,

планинска и др. села), 2) регионалне и традиционалне (збијен, разбијен тип села, повремено и стално насељена села, напуштена села), као и 3) друге различитости.

Село Кржинце (236 ст. Попис 2011.), приградско сеоско насеље Грделичке клисуре, на (410-450 m) њеној десној страни, између Манилског рида (585m), Страже (464 m) и леве стране магистралног пута Лесковац-Владичин Хан, са истоименим тунелом (338 m). Површина атара износи 333 ha. Савремено просторно ширење усмерено је ка југу и ЈЗ, према урбаној територији Владичиног Хана и магистралном путу. Разбијеног је типа. Подељено је на девет махала: Ширине (центар насеља), Долинарску, Радинску, Ридарску, Уплитарску, Големи вир, Митинску и Чекали, нови део насеља. Дедастаменковска махала, где сада постоје 4 куће, највећим делом је расељена (премештена у махалу Чекали). Под називом Четлинце (Честилиница, Честилинице) помиње се 1519. (5 хришћанских породица), а под данашњим именом од 1528, када има 15 хришћанских породица (1570. - 22 породице). Првобитно село је расељено, па обновљено (крајем XVIII или почетком XIX в.) од досељеника непознатог миграционог порекла. После ослобођења од Турака броји 24 куће и 164 житеља (1879). Становништво је српско (слави Св. Луку, Св. Архангела Михаила и Св. Николу зимског; сеоска слава други дан Духова). Струју добија у послератном периоду, централни водоводни систем 1997, а телефонске везе 1998. год. Већина житеља запослена је у Владичином Хану. Сточарство је главна допунска привредна грана. Има четвороразредну ОПШ, здравствену амбуланту и дом културе, где је подигнут споменик погинулим у I и II светском рату и др. Део атара припада урбаној територији Владичиног Хана.

Б. ПЛАНСКИ ДЕО

Уређајна основа за село Кржинце саставни је део Просторног плана општине Владичин Хан и представља плански основ за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе.

Б.1. Граница просторног обухвата и приказ грађевинског подручја

Граница просторног обухвата поклапа се са границом грађевинског подручја. Укупна површина грађевинског подручја износи 41,37 ha. Простире се у административном смислу на територији катастарске општине Кржинце. Просторни обухват и списак катастарских парцела у оквиру грађевинског подручја приказани су у следећој табели:

Табела 49.

Просторни обухват и списак катастарских парцела, у оквиру грађевинског подручја

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:
1	Кржинце	52, 54, 55, 56, 236, 237, 238, 239, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 570, 571, 572, 573, 574, 579, 582, 583, 584, 599, 631, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 645, 646, 647, 648, 653, 654, 656, 660, 661, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 743, 744, 745, 746, 762, 763, 764, 765, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 779, 780, 782, 783, 785, 786, 787, 788, 790, 791, 795, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 809, 811, 832, 833, 843, 844, 847, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 856, 857, 858, 859, 863, 864, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 879, 882, 896, 900, 901, 902, 903, 923, 924, 925, 928, 945, 946, 951, 952, 959, 960, 961, 963, 965, 967, 974, 977, 978, 979, 980, 981, 984, 986, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1011, 1015, 1017, 1018, 1019, 1020, 1026, 1028, 1029, 1031, 1044, 1045, 1048, 1050, 1078, 1080, 1081, 1114, 1115, 1116, 1117, 1118, 1119, 1121, 1124, 1126, 1127, 1128, 1129, 1130, 1131, 1132, 1137, 1138, 1139, 1140, 1141, 1142, 1144, 1145, 1146, 1147, 1148, 1183, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201, 1204, 1206, 1207, 1230, 1231, 1234, 1235, 1236, 1259, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1267, 1268, 1270, 1271, 1327, 1331, 1333, 1350, 1351, 1352, 1354, 1355, 1356, 1357, 1358, 1359, 1394, 1406, 1410, 1412, 1413, 1417, 1418, 1420, 1429, 1430, 1432, 1433, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1609, 1610, 1611, 1612, 1008/1, 1008/2, 1009/1, 1009/2, 1009/3, 1010/1, 1012/1, 1014/1, 1014/2, 1016/1, 1016/2, 1021/1, 1021/2, 1022/1, 1022/2, 1022/3, 1023/1, 1023/2, 1024/1, 1025/1, 1025/2, 1027/1, 1027/2, 1030/2, 1032/1, 1032/2, 1033/1, 1033/2, 1042/2, 1043/1, 1043/2, 1046/1, 1046/2, 1046/3, 1047/1, 1047/2, 1049/1, 1049/2, 1051/1, 1052/2, 1053/1, 1053/2, 1074/1, 1074/2, 1075/1, 1075/2, 1076/1, 1076/2, 1077/1, 1077/2, 1079/1, 1079/2, 1079/3, 1079/4, 1082/1, 1082/2, 1083/1, 1083/2, 1084/1, 1084/2, 1085/2, 1086/1, 1086/2, 1089/2, 1090/1, 1090/2, 1091/2, 1143/1, 1143/2, 1232/1, 1336/3, 1395/1, 1395/2, 1396/1, 1396/2, 1397/1, 1397/2, 1398/1, 1398/2, 1399/1, 1399/2, 1400/1, 1400/2, 1400/3, 1401/2, 1401/3, 1402/1, 1402/2, 1402/3, 1403/1, 1403/2, 1405/1, 1405/2, 1407/2, 1407/3, 1407/5, 1407/7, 1407/8, 1408/1, 1408/2, 1409/1, 1409/2, 1411/1, 1411/2, 1414/1, 1414/2, 1414/3, 1415/1, 1415/2, 1416/1, 1416/2, 1419/1, 1419/2, 1419/3, 1422/1, 1422/2, 1423/1, 1423/3, 1423/4, 1423/5, 1424/3, 1424/4, 1425/1, 1425/3, 1425/4, 1425/5, 1426/1, 1426/2, 1426/3, 1426/4, 1428/1, 1428/2, 1435/1, 1435/2, 1435/3, 1435/4, 1442/1, 1442/2, 1442/3, 1443/1, 1443/2, 1443/3, 1444/1, 1444/2, 1444/3, 1444/4, 1445/1, 1608/1, 1608/2, 1613/1, 1613/10, 1613/11, 1613/12, 1613/13, 1613/2, 1613/4, 1613/5, 1613/6, 1613/7, 1613/8, 1613/9, 1614/1, 1615/1, 1615/2, 1615/4, 497/1, 497/2, 53/1, 53/2, 766/1, 766/2, 781/1, 810/1, 810/2, 822/1, 822/2, 825/2, 826/1, 826/2, 829/1, 829/2, 830/1, 830/2, 830/3, 831/1, 831/2, 834/1, 834/2, 834/3, 835/1, 835/2, 837/1, 837/2, 838/1, 839/1, 839/2, 840/1, 840/2, 841/1, 841/2, 842/1, 842/2, 845/1, 845/2, 846/1, 846/2, 855/1, 855/2, 862/1, 862/2, 866/1, 866/2, 867/1, 867/2, 868/2, 878/1, 878/2, 885/2, 886/2, 889/1, 889/2, 892/1, 892/2, 893/1, 893/2, 894/1, 894/2, 895/1, 895/2, 897/1, 897/2, 898/1, 898/2, 899/1, 904/1, 904/2, 904/3, 905/1, 905/2, 907/1, 907/2, 908/1, 908/2, 941/1, 941/2, 942/1, 942/2, 943/1, 943/2, 944/1, 944/2, 944/3, 944/4, 947/2, 962/1, 962/2, 964/1, 964/2, 976/1, 976/2, 982/1, 982/2, 985/2.,

Напомена: У случају неслагања података из текста Плана и графичких прилога, важе обухвати дефинисани графичким прилозима и подаци из катастра непокретности РГЗ.

Б.2. Детаљна подела подручја на просторне целине у односу на њихову намену

На основу морфолошких карактеристика, времена настајања, стања коришћења простора, индекса изграђености, планираних претежних намена, начина даљег коришћења земљишта и функционалних веза, издвојене су просторне целине приказане на графичком прилогу "Уређајна основа за село Кржинце".

У планском обухвату простор је опредељен за следеће просторне целине:

1. Јавне службе
  - образовање
2. Техничка и комунална инфраструктура
  - гробље
  - трафостанице
3. Коридори за јавну саобраћајну и другу инфраструктуру
4. Становање
  - становање постојеће
  - становање планирано
5. Радна зона (пословање)
  - пословно производни комплекси

Б.3. Приказ површина јавне намене

За просторни обухват села Кржинце, грађевинским земљиштем јавне намене (постојеће и планско) са режимом успостављања заједничког интереса и експлоатације за јавне потребе, обухваћене су катастарске парцеле дате у Табели 2:

Табела 50. Списак катастарских парцела у оквиру јавне намене

Рб	Катастарска општина	Катастарска парцела број:	
		1	Кржинце
		гробље	790, 787, 786
		саобраћајнице	према графичком прилогу

Напомена: Инфраструктурни објекти који нису означени у графичком делу а постоје на терену сврставају се у објекте јавне намене.

Б.4. Регулација и нивелација

План хоризонталне и вертикалне регулације урађен је на основу намене површина, коридора за саобраћајну и другу инфраструктуру и конфигурације терена.

Нивелационим решењем дате су преломне осовинске тачке на раскрсницама примарних саобраћајнице и саставни су део графичког приказа. Нивелационим решењем дате су основне смернице

којих се у фази детаљне разраде треба начелно придржавати.

Б.5. Правила уређења и грађења по просторним целинама

Правила уређења и грађења по просторним целинама и наменама дефинисана су у текстуалном делу овог Просторног плана у складу са Општим правилима градње у Уређајној основи за село Кржинце.

Б.6. Други детаљни услови коришћења, уређења и заштите простора и објеката

Дозвољава се озакоњење, реконструкција, адаптација, санација, текуће и инвестиционо одржавање (у постојећем габариту и волумену, уз обавезу поштовања аутентичних обележја традиционалне народне архитектуре) објеката који се налазе у заштитном појасу државног пута, уколико се не налазе на земљишту у државној својини, корисника ЈП "Путеви Србије", уз обавезу прибављања сагласности управљача пута.

Б3. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ОСТВАРИВАЊЕ ПЛАНА, ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ

Основне обавезе у погледу остваривања планских решења и пројеката општине Владичин Хан су:

1) основне обавезе општине Владичин Хан:

- припрема и доношење нових одлука о грађевинским подручјима насеља на територији општине Владичин Хан у складу са законским прописима;
- директна имплементација појединих планских решења, односно обезбеђење услова за израду планске и урбанистичке документације којом се детаљније разрађују планска решења Просторног плана, као и издавање Информације о локацији и Локацијских услова у складу са Законом, а на основу дефинисаних правила уређења и грађења;
- обезбеђење мера појачаног надзора одговарајућих инспекција ради контроле уређења, коришћења и заштите простора;
- координација и усмеравање свих активности на имплементацији Просторног плана, које су у надлежности институција Републике Србије, као и извештавање надлежних институција о

проблемима везаним за имплементацију Просторног плана.

- координација и усмеравање свих активности на имплементацији решења ППО која су заједнички интерес општине и општина у окружењу (Сурдулице, Врања, Лесковца и Црне Траве) – првенствено саобраћајних и других инфраструктурних пројеката, туристичких, пољопривредних, шумарских, еколошких и других програма и пројеката.
- координација и усмеравање свих активности које се односе на формирање општинских служби и организацију њиховог рада.
- координација и усмеравање свих активности на имплементацији Просторног плана које су у надлежности општине Владичин Хан, као и других институција и субјеката на локалном нивоу;
- припрема годишњих програма рада и финансијских планова за период до краја 2026. године у складу са дефинисаним планским решењима и приоритетима;
- спровођење планских концепција, решења, мера и правила градње приликом израде техничке документације и урбанистичких планова;
- припрема извештаја о имплементацији планских решења, најмање једном годишње;
- праћење усклађености планских решења са плановима и другом развојном документацијом донетом од стране Републике Србије;
- провера решења и утврђивање потребе да се приступи изменама Просторног плана, као и предлагање одлука о измени и допуни Просторног плана.

- Смернице за спровођење плана и израду планске документације за поједине делове подручја плана

Просторни план ће се спроводити, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи:

1) директно:

(1) издавањем локацијских услова на основу планских решења и правила овог просторног плана за објекте и локације у границама урбанистичких уређајних основа за села, док се за подручја која су обухваћена важећом урбанистичком планском документацијом локацијски услови издају у складу са истом (План генералне регулације Владичин Хан и планови детаљне регулације за поједине зоне и комплексе);

(2) издавањем локацијских услова на основу планских решења и правила овог просторног плана за објекте и локације ван граница урбанистичких уређајних основа и важећих урбанистичких планова, а за које није обавезна израда урбанистичких планова; Директном применом кроз издавање локацијских услова:

- за изградњу на пољопривредном земљишту за садржаје за које није предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;
- за изградњу на водном земљишту за садржаје за које није предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;
- за изградњу на шумском земљишту за садржаје за које није предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;
- за изградњу на грађевинском земљишту ван насеља за садржаје за које није предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;
- за изградњу мрежа и објеката инфраструктуре за које није предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;

(3) утврђивањем јавног интереса и спровођењем поступка експропријације за планиране површине јавне намене, у границама урбанистичке планске документације;

(4) израдом пројеката парцелације и препарцелације, на целом простору Општине Владичин Хан;

2) индиректно:

(1) применом и разрадом планских решења овог просторног плана у планским документима општине Владичин Хан (урбанистички планови и др) и урбанистичким пројектима, у складу са овим Планом;

- По потреби, кроз израду одговарајућих урбанистичких планова за насеља за која овај план не садржи уређајне основе за села;
- Кроз израду урбанистичких планова за зоне и садржаје за које је таква обавеза прописана овим Планом;
- Кроз израду урбанистичких планова за изградњу објеката и садржаја уз јавне путеве кад је потребна промена регулације;
- Кроз израду урбанистичких планова / урбанистичких пројеката за изградњу објеката у функцији туризма, рекреације и ловства на шумском земљишту, а на основу смерница из овог Просторног плана;
- Кроз израду урбанистичких планова за изградњу објеката у функцији туризма,

рекреације и ловства ако немају излаз на јавну површину;

- Кроз израду урбанистичких планова за изградњу других појединих намена и садржаја, а на основу смерница из овог Просторног плана;
- Кроз израду урбанистичких пројеката за изградњу објеката у функцији туризма, рекреације и ловства ако имају излаз на јавну површину;
- Кроз израду урбанистичких пројеката за намене или садржаје за које је таква обавеза прописана смерницама из овог Просторног плана.

(2) разрадом планских решења овог Просторног плана у секторским плановима и програмима.

Даља разрада ППО врши се кроз израду Планова генералне регулације и Планова детаљне регулације. Надлежне општинске службе, у сарадњи са Комисијом за планове, ће приступити планирању и врсте и обухвата урбанистичких планова а нарочито за:

- одређивање површина јавне намене (путеви, инфраструктурни објекти итд.), као и изградњу објеката и садржаја уз јавне путеве кад је потребна промена регулације (у складу са Законом),
- планиране радне зоне веће од 2 хектара (ПДР, а ако се не мења регулација може и израда Урбанистичког пројекта),
- планирана постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ),
- зоне за туристички и други привредни развој за које је неопходно инфраструктурно повезивање на саобраћајну и другу јавну инфраструктуру (у складу са Законом),
- за поједина насеља и или њихове делове (Цеп, Репинце и друга насеља), за која ће се урбанистички планови по потреби и могућностима доносити, поготово за делове ових насеља који су оријентисани на изградњу привредних и туристичких објеката и зона, у складу са потребама и могућностима; урбанистичке уређајне основе из овог Просторног плана представљају плански основ и смернице при изради планова детаљне регулације и урбанистичких пројеката;
- зоне туризма (или делове ових зона), туристичко-гоститељски и спортско-рекреативни садржаји и зоне (или делове ових зона) – за обухвате веће од 0,5 хектара;
- друге поједине намене и садржаје и то нарочито за: фарме, регулације водотокова, експлоатацију природних ресурса, нове путеве и друмски саобраћај, водни саобраћај, извориште, комплекс трафо станице 110/х и виших нивоа

трансформације, постројења за прераду биомасе, зоне за складиштење / прераду отпада, а на основу смерница из овог Просторног плана и у складу са приоритетним планским решењима и пројектима; правила уређења и грађења из овог Плана су усмеравајућег карактера за планове детаљне регулације и урбанистичке пројекте наведених садржаја и намена,

- све објекте који користе обновљиве изворе енергије, саобраћајне, инфраструктурне и комуналне објекте за које је неопходно одредити површине јавне намене.

- зоне због којих је неопходна пренамена начина коришћења земљишта из пољопривредног, водног и шумског у грађевинско земљиште, проглашења јавног интереса (у складу са Законом).

- све друге зоне и локације за које се током спровођења ППО покаже да је потребно радити урбанистички план или урбанистички пројекат, у складу са мишљењем Комисије за планове Општине Владичин Хан. Напомиње се да уколико се укаже потреба за израдом планова детаљне регулације за куће за одмор (викенд зоне), правила градње за изградњу кућа за одмор из овог плана су усмеравајућег карактера.

Границе нових планова детаљне регулације ће се утврдити одлуком о изради плана за свако конкретно насеље и зону.

Уколико се у периоду имплементације ППО укаже потреба за разраду одређене локације услед специфичности садржаја, намена или обухвата или других разлога, према ставовима надлежних општинских служби и мишљењу Комисије за планове, урбанистички планови ће се радити у складу са концепцијом, смерницама, планским решењима коришћења, уређења и заштите планског подручја а на основу Правила уређења и грађења, која су утврђена овим ППО.

До доношења наведених урбанистичких планова примењиваће се планска решења која су дефинисана овим ППО.

План детаљне регулације може се донети и када просторним, односно урбанистичким планом јединице локалне самоуправе његова израда није одређена, на основу одлуке надлежног органа или по захтеву лица које са јединицом локалне самоуправе закључи уговор о финансирању израде тог планског документа.

Урбанистички пројекти за поједине комплексе израђиваће се у циљу утврђивања примене урбанистичких параметара и урбанистичког уређења простора, на оним локацијама за које надлежна општинска служба буде определила потребу израде урбанистичког пројекта.

Израда урбанистичког пројекта је обавезна за фарме, веће објекте или групе објеката за интензивну производњу итд. у оквиру већ дефинисаних категорија објеката које је дозвољено градити на пољопривредном земљишту. Израда урбанистичког пројекта није обавезна за појединачне објекте у оквиру домаћинства, пољопривредне објекте за сопствене потребе и објекте за становање итд., а изградња истих је могућа на основу одговарајућих параметара из овог Плана.

Локације за урбанистичко – архитектонски конкурс, у складу са потребама и Законом, одређује надлежна општинска служба у сарадњи са Комисијом за планове Општине Владичин Хан.

Наглашава се да су намене дате у графичким прилозима овог ППО претежне, да се морају поштовати правила међусобне компатибилности појединих намена и законски прописи, а графичка решења су прилагођена размери графичких прилога – често генерализованог приказа. Због тога ће се се за појединачне парцеле при издавању информације о локацији и локацијских услова користити подаци из ППО (уз могућност провере и евентуалне корекције са подацима из катастра), а у складу са тим и правила уређења и грађења из овог ППО.

Такође се наглашава да су обухвати предложених подручја за која ће се радити планови детаљне регулације дати на Рефералној карти 4: Спровођење плана, оријентациони и да се могу мењати у складу са Одлуком о изради плана а на основу мишљења Комисије за планове Општине Владичин Хан, као и на основу реалних потреба и валидних информација о потенцијалима и ограничењима ресурса у простору, могућностима израде планова за поједине садржаје и насеља или њихове делове.

У осталом делу територије Општине, планска решења овог ППО спроводе се директно, информацијом о локацији, локацијским условима и грађевинском дозволом према правилима уређења и грађења из Просторног плана.

На подручјима у обухвату планова вишег реда (просторних планова подручја посебне намене) примењују се ти планови, а уколико се донесу нови просторни планови подручја посебне намене, ППО Владичин Хан ће се усклађивати са њима.

Доношењем овог ППО престаје да важи Просторни план општине Владичин Хан („Службени лист града Врање“ бр. 22/10.).

Сви планови детаљне регулације и сви преиспитани детаљни урбанистички планови спроводе се уколико нису у супротности са планским решењима овог Просторног плана

Општине и остају на снази до израде и доношења нових:

1. План генералне регулације насеља Владичин Хан („Сл. гласник Пчињског округа, број 25/2007), Измене и допуне плана генералне регулације за насеље Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања, број 7/2014) и Измена и допуна планских докумената: Измене и допуне Плана генералне регулације за насеље Владичин Хан и Плана генералне регулације насеља Владичин Хан (Сл. Гласник Града Врања, број 6/2019)
2. План детаљне регулације индустријске зоне Општине Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 25/2010) и Измена и допуна плана детаљне регулације индустријске зоне Владичин Хан („Сл. гласник Града Врања број 28/2017)
3. План детаљне регулације индустријске зоне КО Стубал („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
4. План детаљне регулације индустријске зоне КО Прибој („Сл. гласник Града Врања број 2/2014)
5. План детаљне регулације туристичке зоне Кукавица („Сл. гласник Града Врања број 18/2013)
6. План детаљне регулације Јовачких језера („Сл. гласник Града Врања“, број 18/2013)
7. План детаљне регулације денивелисане раскрснице Грамађе на ауто-путу Е75 („Сл. Гласник Града Врања, број 1/2019)
8. План детаљне регулације регионалног постројења за пречишћавање отпадних вода са припадајућим системом на територији Општине Владичин Хан („Сл. Гласник Града Врања, број 1/2019)
9. План детаљне регулације занатског центра у Владичином Хану („Сл. Гласник Града Врања, број 39/2020)

- Приоритетна планска решења и пројекти до 2026.године

Листом приоритетних планских решења активности утврђује се оквирни редослед у имплементацији, и то првенствено оних која се финансирају из општинског и републичког буџета. Листа приоритетних активности са утврђује за првих пет година имплементације Просторног плана општине Владичин Хан. У имплементацији

приоритетних планских решења утврђују се следеће обавезе **општине Владичин Хан:**

у развоју мреже насеља и јавних служби,

- даљи развој Владичиног Хана, као општинског центра и као примарног центра за развој здравства, образовања, културе, социјалног старања, и др., као и снажнији развој објеката јавних служби у центрима Стубал, Цеп, Житорађа, као и осталим локалним центрима Прибој и др. у складу са потребама;
- реконструкција постојећих и изградња нових објеката јавних служби;
- обезбеђивање ефикасније доступности корисника објектима јавних служби, односно организовање нових, прилагођених форми услуга (формирање мобилних служби) и побољшање саобраћајница и јавног превоза (приоритет има бољи ђачки превоз);
- стимулисање приватног сектора;
- спровођење конкретних акција по насељима у складу са потребама и правилима Просторног плана;

у области пољопривреде,

- Подршка реформи катастра и земљишних књига
- Успостављање пољопривредног информацијског система (ПИС)
- Успостављање програма "Систем пољопривредних књиговодствених података"
- Програм Оснивање Савета за рурални развој
- Програм диверзификације руралних активности
- Побољшање асортимана пољопривредних производа прилагођавањем производње по количини, квалитету и конкурентности захевима светског тржишта али и положају на Коридору X;
- Кафилеријско збрињавање отпада анималног порекла и «сеоске депоније» за пољопривредни токсични отпад
- Формирање удружења пољопривредних произвођача уз оспособљавање пољопривредника за задружне, привредне и остале облике удруживања.
- Едукација и тренинг фармера у примени правила добре пољопривредне праксе

у области шумарства,

- активности на газдовању и управљању шумама у државном власништву - заштита и унапређивање постојећих шума, пошумљавање и подизање нових шума
- ;

- израда Плана за проглашење ерозионих подручја;
- стимулација развоја приватних шума и подстицање пошумљавања терена угрожених ерозијом који су у приватном власништву.

у области лова,

- активности на заштити неловне дивље фауне;
- активности на заштити и повећању оптималне бројности популације дивљачи;
- едукацији ловних стручњака и професионално организовање ловног туризма;

у развоју индустрије, МСП и експлоатацији минералних сировина

- Убрзање реструктурирања предузећа (завршетак приватизације, техничко-технолошко унапређење производње, развој извозно оријентисаних производних програма) и подстицање развоја нових предузећа базираних на знању, новим технологијама конкурентним производима,
- стварање повољног пословног и институционалног амбијента за привлачење директних инвестиција и развој МСП – канцеларије или других стручних служби за локални економски развој, оснивање различитих удружења, кластера, јачање управљачких и менаџерских капацитета,
- едукација предузетника, усклађивање образовних профила са потребама локалне привреде, стручно оспособљавање, преквалификација незапослених,
- стварање услова за даљу афирмацију производних специфичности планског подручја: формирање базе података о локалним предузећима, унапређење предузетничког духа, развој комплементарних производних програма, интензивирање интерсекторских веза у локалним/регионалним економијама (пољопривреда - прерађивачка индустрија - услуге – туризам - саобраћај) и
- повезивање са суседним општинама у правцу обликовања заједничких пројеката, обједињавања потенцијала, комплетирање производње и заједничког наступа на ширем регионалном, републичком и транграничном тржишту.
- инфраструктурно комплетирање постојећих локалитета и зона посебно у општинском центру Владичиног Хана, уз адекватне мере заштите окружења током производног процеса,
- стварања просторних услова за развој МСП, пре свега у индустријској зони „Сува Морава“, просторно и програмско дефинисање индустријских комплекса/локалитета у

микроразвојним центрима израдом одговарајућег урбанистичког плана на основу инвестиционе документације (студије изводљивости) са проценом утицаја на животну средину,

- промоција просторно-развојних предности планског подручја посебно индустријске зоне „Сува Морава“, уз могућности реактивирања Слободне зоне „Југ“ и могућности оснивања индустријског парка и планираног РТЦ.
- реализација других радних зона и локалитета, у складу са исказаним потребама и захтевима и реалним могућностима, при чему се користе комбинована средства општине Владичин Хан, инвестиционих фондова, кредита и донација, као и заинтересованих приватних инвеститора;
- израда комплетне истражне, планске и техничке документације за просторе за које се приоритетно исказа интерес за експлоатацијом камена, шљунка и песка, при чему се посебно напомиње да је ово обавеза потенцијалних инвеститора и концесионара, а Општина има посредничку улогу у систему Општина - инвеститор/концесионар - Државе
- израда истражне документације за остале просторе (важи посебна напомена из претходне алинеје)
- израда и спровођење пројеката рекултивације и простора који су напуштени или се напуштају као лежишта (важи посебна напомена из претходне алинеје).

у развоју туризма,

- покретање израде и израда планова и програма уређења туристичких зона и локалитета у Општини и других различитих пројеката и програма: пројекти и програми за поједине локалитете у складу са исказаним потребама, пројекти реконструкције саобраћајне инфраструктуре; програм реконструкције и модернизације смештајних капацитета у Општини; програм едукације становништва који врши прихват туриста у оквиру руралног туризма...(избор програма или пројекта усклађиваће се на годишњем нивоу са могућностима финансирања)
- израда урбанистичке документације за предвиђене туристичке локације и зоне (по потреби);
- реализација најатрактивнијих зона, приоритетно у зони Кукавице, Јовачких језера и Владичиног Хана;
- израда каталога за промоцију туристичких садржаја на територији Општине;

у развоју саобраћаја,

1) Повећање капацитета и побољшање нивоа саобраћајних услуга на путној мрежи:

- Израда планске и пројектне документације и почетак радова на реализацији нових саобраћајних објеката у општини, укључујући и објекте од државног интереса:
  - Почетак радова на изградњи недостајућих објеката (петља Грамађе) на деоници аутопута која пролази кроз територију општине;
  - РТЦ;
  - Изградња непроходних деоница државних путева II реда
  - изградња аутобуских стајалишта на погодним местима и тротоара на деоницама које пролазе кроз насељене делове подручја ради повећања безбедности саобраћаја
  - реализација коридора бициклических стаза.
- израда потребне техничке документације за реконструкцију планираних делова саобраћајне мреже и реконструкција и осавремењавање коловоза најфреквентнијих путних праваца у општини и реконструкција постојећих мостовских конструкција;
  - оснивање посебних фондова ради прикупљања финансијских средстава за одређене активности;
  - реконструкција државних путева II реда
  - реконструкција општинских путева, са акцентом на изградњи савременог коловозног застора
  - рад на активностима за обезбеђивање локације за РТЦ;
- одржавање постојеће саобраћајне мреже (одржавање постојећих и асфалтирање путева који су под туцаником, одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације);

2) Развој железничке инфраструктуре.

- Реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга Коридора X (пруга Београд Центар - Распутница Г – Раковица – Ресник – Младеновац – Велика Плана – Ниш – Прешево – државна граница са Републиком Северном Македонијом) – деоница Ниш – Прешево
- денивелација путно пружних прелаза у централној зони насеља и индустријској зони у Сувој Морави;
- реконструкција станичних капацитета;
- формирање коридора брзе пруге биће у складу са усаглашеном техничком и

планском документацијом и концептом дефинисним у плановима вишег реда.

3) Развој алтернативних видова саобраћаја

- дефинисање и изградња мреже бициклических стаза, при чему се предност даје стази која се води обалама реке Јужне Мораве;
- уређење и мапирање постојећих пешачких стаза и реализација осталих стаза на основу средњорочног програма развоја туризма на територији Општине.

у области водопривреде,

- реализација одговарајућих техничких решења на регионалном систему за снабдевање водом са циљем обезбеђења квалитетне воде за пиће у потребним количинама током целе године;
- израда инвестиционих програма и пројеката за мелиорацију пашњака и шума ради спречавања ерозије земљишта;
- започињање израде, завршетак и реализација одговарајуће техничке документације за реализацију постројења за пречишћавање отпадних вода у Владичином Хану и Сувој Морави
- вршење истражних радова на извориштима, спровођење анализа воде и успостављање санитарних зона заштите изворишта;

у области електроенергетске, електронске комуникационе инфраструктуре и поштанске мреже,

- дистрибуција електричне енергије;
- одржавање чворних и крајњих телефонских централа;

у области комуналне инфраструктуре,

- успостављање контроле у поступању са комуналним отпадом;
- одржавање санитарно-хигијенских услова на хуманим (градским и сеоским) гробљима;
- брига о хигијени на зеленим и сточним пијацама, као и на зеленим јавним површинама;

у области заштите природе,

- утврђивање санитарно – хигијенских зона заштите и режима коришћења простора око изворишта вода које се користе за водоснабдевање;
- обезбеђивање услова за спровођење истраживања вредних објеката природе уз спровођење мера које пропише надлежни завод за заштиту

у области заштите животне средине,

- оснивање општинског фонда за заштиту животне средине;

- израда дугорочног програма заштите животне средине;
- јачање административних капацитета за ефикасније спровођење прописа у области заштите животне средине;
- израда интегралног катастра загађивача животне средине;
- формирање јединственог информационог система и увођење мониторинга животне средине (мерења и осматрања квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта и нивоа буке);
- припремање и доношење одлуке о изради Локалног еколошког акционог плана;
- подизање и јачање еколошке свести локалног становништва;

у области заштите непокретних добара културе,

- утврђивање зона заштите око непокретних културних добара уз спровођење мера које пропише надлежни завод за заштиту
- спровођење мера заштите у околини непокретних добара културе;
- праћење стања и обавештавање надлежној територијалној служби;

у области заштите од елементарних непогода,

- израда катастра клизишта и карте стабилности терена;
- израда катастра бујичних токова;
- израда програма – плана за проглашење ерозионих подручја на територији општине
- израда програма - плана одбране од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава.
- микросеизмичка рејонизација територије према степену сеизмичког ризика;
- одржавање постојеће мреже противградних станица;

као и друге обавезе које проистичу из решења Просторног плана, а које су надлежност општине Владичин Хан.

У имплементацији приоритетних планских решења утврђују се следеће обавезе **ЈКП „Водовод” и ЈП за комунално уређење општине Владичин Хан:**

- активности у вези са техничким побољшањима регионалног система за снабдевање водом из Власинског језера и изградња дистрибутивне мреже за насеља на територији општине Владичин Хан;
- израда техничке документације и започињање реализације изградње система за канализацију отпадних вода из насеља и изградња уређаја за

пречишћавање отпадних вода у складу са пројектованим решењем;

- контрола испуста ефлуената и категорије пријемника;
- проширење санитарно-хигијенских непропусних септичких јама за више блиских домаћинстава (у руралним насељима где није могуће формирати канализациону мрежу), као и формирање службе за редовно чишћење јама и контролу квалитета подземних вода;
- реконструкција и допуна канализационе мреже у насељима и раздвајање кишне канализације;
- рекултивација постојећих нехигијенских сметлишта и успостављање мониторинг система на овом простору;
- уређење и опремање зелених пијаца;
- уређење простора за потребе сточне пијаце;
- проширење постојећих градских хуманих гробаља, као и проширење и санитарно опремање гробаља у сеоским насељима;
- проширење подручја организованог сакупљања отпада на територији општине Владичин Хан (сарадња са предузећем које је ангажовано на прикупљању и одвожењу отпада у вези распоређивања контејнера за одлагање отпадака и побољшања квалитета одвоза отпада);
- прелазак на регионални систем одлагања отпада реализацијом регионалних депонија на територијама општина Врање и Лесковац;
- истраживање услова за увођење рециклаже комуналног отпада.

- Мере за равномерни територијални развој

Основно планско опредељење је постизање већег степена функционалне интегрисаности подручја Просторног плана. Битним се сматра обезбеђење услова за знатно већу саобраћајну, инфраструктурну и економску интеграцију у односу на окружење, у првом реду са суседним функционалним подручјима, чему посебно погодују саобраћајно-географски положај и планирани развој привредно-радних зона и инфраструктурних система.

Недавна реализација аутопута Е-75 се непосредно одражава на привредни развој, а посебно на брже развијање појединих будућих привредних зона које се повезују са аутопутем преко планираних петљи.

Постизање већег степена интегрисаности простора подразумева смањење унутрашњих општинских разлика, односно квалитативне промене у

просторној, економској и социјалној структури, нарочито брдског подручја са израженим дисфункцијама социјалног и економског развоја.

Упоришта равномернијег развоја су: (а) подизање нивоа квалитета живота у центрима заједнице насеља и њиховом гравитационом подручју првенствено кроз модернизацију и изградњу техничке и комуналне и саобраћајне инфраструктуре, као и објеката јавних служби; (б) предузимање подстицајних мера од стране државних и других фондова за развој локалних заједница; и (в) изградња профитабилних привредно-радних зона.

Активности развоја сеоских насеља усмеравати ка постепеној и одрживој економској, социјалној и физичкој обнови и развоју. Реализацију вршити паралелно са интензивним развојем општинског центра.

Основне мере које ће се спроводити су:

- подједнако третирање сеоских насеља када је у питању квалитет живота становништва - све услужне садржаје „приближити“ сеоском становништву побољшањем општинских саобраћајних веза и бољим опремањем сеоских насеља;
- унапређивање квалитета живљења на селу - комбиновани развој пољопривреде и других привредних, услужних и посредничких делатности (мали и средњи производни погони, туризам, домаћа радиност, занатство, трговина, сервисне услуге);
- повољнији услови садржани у одговарајућој пореској и стимулативној политици;
- развој неаграрних и других активности везаних за ангажовање сеоског становништва (укључивање становништва у развој услужних делатности, едукацију пољопривредног становништва, обнављање етно-заната; стимулисање приватне иницијативе у сектору јавних служби, подстицање посебних програма у култури, спорту и рекреацији, у циљу даљег развоја духовне и материјалне вредности села итд.);
- чување природних вредности уз сталну бригу о заштити животне средине, као и неговање амбијенталних вредности и вредности културе и обичаја;
- организовање културних манифестација; и
- просторно-системска интеграција насеља.

2. УЧЕСНИЦИ, МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ

Спровођење Просторног плана општине Владичин Хан тећи ће у складу са дефинисаним приоритетима активности у појединим областима за које су утврђени принципи и пропозиције коришћења, уређења и заштите планског подручја ППО.

За спровођење планских решења неопходне су одређене мере и инструменти за реализацију ППО, који су везани за различите аспекте, и то:

⇒ *економско-финансијске мере и инструменти*

⇒ *организационе мере и инструменти*

⇒ *нормативне мере и инструменти*

За започињање и реализацију дефинисаних планских приоритета одређују се следећи учесници у имплементацији као и потребне мере и инструменти за имплементацију Просторног плана:

ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ОПРЕМАЊЕ НАСЕЉА

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, министарства надлежна за просвету и спорт, здравство, културу, рад и социјална питања, приватно предузетништво и др.

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ *економско-финансијске мере и инструменти*

ангажовање средстава Републике Србије, Општине и приватних средстава, уз подстицање донаторства и задужбинарства мерама пореске политике

⇒ *организационе мере и инструменти*

укључивање приватних актера у организовану понуду здравствене заштите, предшколских и социјалних јавних служби и служби бриге о старима; увођење нових програма – мобилне наставне екипе специјализоване за поједине наставне програме; формирање мобилних екипа и служби примарне здравствене заштите; стимулисање организовања интерната и укључивање приватне понуде у организовање интернатске услуге

⇒ *нормативне мере и инструменти*

примена важећих прописа о нормативним стандардима за изградњу објеката јавних служби; редефинисање обухвата, норматива и стандарда примарне здравствене заштите, основног образовања, објеката културних садржаја и др. објеката јавних служби; правно обезбеђивање давалаца и корисника различитих облика заштите и бриге о старим грађанима

ПОЉОПРИВРЕДА

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, министарства надлежна за пољопривреду, водопривреду и шумарство, просвету и спорт, здравство, културу, рад и социјална питања, приватно предузетништво – становништво општине и породична пољопривредна газдинства, као и разни заинтересовани пословни субјекти, друштвене, политичке и невладине организације и др.,

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ *економско-финансијске мере и инструменти*

средства буџета Републике Србије и Општине; међународни програми и фондови за рурални развој и хармонизацију техничке регулативе ЕУ земаља Централне и Југоисточне Европе и сл.; средстава локалне управе (формирање посебног фонда) за подржавање програма мултифункционалног развоја пољопривреде; успостављање комерцијалних кредита за подршку наведеним активностима (са grace периодом од 2 године ради уходавања система), уз финансијску подршку из буџета Републике Србије; стимулативна економска политика за развој агротуризма, у сектору разних служби, посебно услуга као што су ветеринарске станице, пољоприврдне апотеке, сервиси за поправку пољопривредне механизације и сл.; обезбеђивање средстава кроз приватизацију, укључивањем дела средстава стратешких партнера и

уз заједничка улагања за формирање сабирно/дистрибутивних центара, јавних служби, за побољшање инфраструктуре и сл.; формирање посебног фонда локалне управе за подржавање програма удруживања пољопривредника

⇒ *организационе мере и инструменти*

доношење одлуке о реформи катастра и земљишних књига; унапређивање организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта; успостављање агро-мониторинг система; израда пројекта Пољопривредног информационог система; правремена израда регулационих планова за просторе на којима је могуће очекивати конфликте; израда пројекта за формирање Савета за рурални развој Општине; активирање локалних потенцијала и мотивисање сеоског становништва да развија и уређује рурално подручје као дугорочну перспективу и као простор за живот; израда Програма мултифункционалног развоја пољопривреде и диверзификованог привредног развоја руралних простора Општине у циљу отварања нових радних места (непољопривредних делатности) у руралним просторима; иницирање формирања наменског стамбеног фонда у селима (за учитеља, лекара и сл.); редефинисање и оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа; израда пројекта на нивоу локалне управе за формирање задруга/алијанси по интересним принципима; покретање израде и доношење Програма дугорочног развоја пољопривреде и села; израда програма развоја сеоског туризма, ревитализације етно заната; усклађивање аграрне политике и политике мултифункционалног развоја пољопривреде; формирање посебне политике руралног развоја са циљем повећања тржишне конкурентности производа

⇒ *нормативне мере и инструменти*

- доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање делотворног и ажурног система катастарске евиденције и базе података по власницима, површинама и културама; доношење одлуке о формирању посебног пољопривредног информационог система; имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на заштиту пољопривредног земљишта Општине; нормативно регулисање система дугорочног закупа земљишта и власништва; усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима ЕУ; доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање Савета за рурални развој Општине; нормативно регулисање система субвенција за производњу; регулисање система дугорочног закупа и лизинга земљишта

ШУМАРСТВО И ЛОВНА ПРИВРЕДА

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, Привредна комора Србије, Регионална привредна комора, министарства надлежна за планирање, индустрију, економију и регионални развој и др., ЈП «Србијашуме», Агенција за развој малих и средњих предузећа, Агенција за страна улагања и промоцију извоза, Стална конференција градова и општина, удружења привредника, невладине организације и др.

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ *економско-финансијске мере и инструменти*

средства ЈП „Србијашуме”, власника приватних шума, као и средства Ловачког савеза Србије, ловачких удружења, и др.

⇒ *организационе мере и инструменти*

израда програма за радове на мелиорацији деградираних шума; израда програма пошумљавања на површинама које су издвојене као изворишта вода у складу са режимом коришћења простора, уз акумулације и речне токове, на површинама које су карактерисане као еродиране; израда плана противпожарне заштите шума; израда плана узгоја дивљачи

⇒ *нормативне мере и инструменти*

поштовање правила коришћења и заштите шума и шумског земљишта према општим и посебним шумским основама; имплементација нормативних мера у заштити шума и дивље фауне

ИНДУСТРИЈА, МАЛА ПРИВРЕДА, ЕКСПЛОАТАЦИЈА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА И ГРАЂЕВИНАРСТВО

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, Привредна комора Србије, Регионална привредна комора, министарства надлежна за планирање и грађевинарство, индустрију, рударство, економију и регионални развој и др., Агенција за развој малих и средњих предузећа, Агенција за страна улагања и промоцију извоза, Стална конференција градова и општина, удружења привредника, заинтересовани приватни предузетници, невладине организације и др.

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ економско-финансијске мере и инструменти

пореске олакшице и подстицаји за привлачење страног и домаћег капитала, за стимулисање техничког иновирања производних циклуса, за проширење и диверзификацију производа и др.; мере и инструменти кредитно-монетарне политике у функцији развоја МСП, прилагођавање инструмената трговинске политике (девизног курса, царина, финансирања извоза); средства локалне управе за реализацију парцелације и инфраструктурно опремање индустријских зона; коришћење средстава из фондова ЕУ за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката (производних и инфраструктурних); формирање посебног фонда локалне управе за подржавање програма интегралног руралног развоја

⇒ организационе мере и инструменти

оснивање агенције или службе за локални економски развој и промоцију предузетништва и „простора“ - локација, која ће бити координатор сарадње између локалне самоуправе и потенцијалних инвеститора; стварање услова за едукацију становништва у погледу могућности развоја приватног бизниса, као и стална обука предузетника; давање концесија на истраживања и експлоатацију минералних сировина и изворишта пијаћих вода погодних за флаширање, у складу са програмима надлежног министарства

⇒ нормативне мере и инструменти

одлуке и активности за реализацију и спровођење Стратегије привредног развоја, Стратегије регионалног развоја, Стратегије развоја малих и средњих предузећа, Стратегије за смањење сиромаштва, Стратегије подстицања и развоја страних улагања, и др.; примена Стратегије локалног економског развоја Општине, програма развоја локалних заједница, предузећа и др

ТУРИЗАМ

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, ЈП за комунално уређење општине Владичин Хан, ЈКП „Водовод“, привредни субјекти, сеоска домаћинства, министарства надлежна за планирање, туризам, услуге, туристичке организације, заинтересована физичка и правна лица и др

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ економско-финансијске мере и инструменти

организовано (локацијско и програмско) усмеравање инвестиција уз пореске олакшице за приватне инвеститоре; буџетска средства министарства надлежног за трговину, туризам и услуге, преко Фонда за развој недовољно развијених простора Србије, републичка средства за развој и инвестиције, као и

средстава Владе Републике Србије, средства власника/корисника појединих локалитета и објеката, средства спортских клубова и др

⇒ *организационе мере и инструменти*

покретање израде и израда програма уређења туристичких зона и локалитета у Општини и других различитих пројеката и програма: пројекти и програми за поједине локалитете у складу са исказаним потребама, пројекти реконструкције саобраћајне инфраструктуре; програм реконструкције и модернизације смештајних капацитета у Општини; програм едукације становништва који врши прихват туриста у оквиру руралног туризма

⇒ *нормативне мере и инструменти*

доношење одговарајућих одлука о изради програма и планова развоја везаних за туризам; израда и доношење одговарајућих урбанистичких планова за туристичка подручја

САОБРАЋАЈНА И ТЕХНИЧКА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, министарства надлежна за планирање, инфраструктуру - саобраћај, водопривреду, енергетику, телекомуникације и сл., ЈП „Путеви Србије”, „Железнице Србије” ад, ЈП „Електропривреда Србије”, ЈП „Телеком Србија”; ЈВП „Србијаводе”, ЈП „Југоросгас“, Републички-хидрометеоролошки завод и на локалном нивоу - ЈП за комунално уређење општине Владичин Хан, ЈКП „Водовод”, становништво, невладине организације, приватни инвеститори и др

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ *економско-финансијске мере и инструменти*

средства буџета Републике Србије, Округа (општина у окружењу за заједничке пројекте) и Општине; инвестициони кредити; посебни фондови; средства Европске банке за реконструкцију, фискална и кредитна политика којом ће се омогућити локалној управи да преко својих органа управљања и локалних јавних предузећа развија водопривредну, енергетску, телекомуникациону и комуналну инфраструктуру; средства од наплате услуга и др.

⇒ *организационе мере и инструменти*

програмирање приоритетних улагања на нивоу комплетне мреже општинских путева; израда планске и техничке документације за саобраћајне коридоре (друмске, бициклистичке) на територији општине Владичин Хан; израда потребне техничке документације за реконструкцију планираних делова саобраћајне мреже; оснивање посебних фондова ради прикупљања финансијских средстава за одређене активности; рад на активностима за обезбеђивање локације за РТЦ; израда планске и техничке документације за робно-транспортни центар; израда планске и инвестиционо-техничке документације за инфраструктурне системе: израда потребне планске и пројектне документације у вези са водоснабдевањем и одвођењем отпадних вода, активности у вези са дистрибуцијом електричне енергије; испуњавање обавеза у вези са спољним телекомуникационим везама и са функционисањем чворних и крајњих телефонских централа; одржавање комуналних објеката; израда одговарајуће планске и пројектне документације за потребе рекултивације и уређења простора локалних нехигијенских сметлишта; активности за дефинисање услова суфинансирања радова од заједничког интереса Општине, Округа и Републике на саобраћајној мрежи на територији општине Владичин Хан и другим инфраструктурним мрежама; дефинисање могућности организације и услужних и комерцијалних садржаја уз планирани аутопут и функционално повезивање сродних садржаја планираних од стране Општине у непосредној околини аутопута; власничка трансформација јавних предузећа која се баве управљањем водопривредним, енергетским, телекомуникационим и комуналним системима

⇒ *нормативне мере и инструменти*

одлука Скупштине општине Владичин Хан о приступању модернизацији општинске путне мреже;

одлуке Скупштине општине Владичин Хан о приступању изради планске и пројектне документације за поједине инфраструктурне системе, њиховом функционисању и одржавању, доношење одлуке о уређивању и рекултивацији простора који су се до сада користиле као нехигијенска сметлишта

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДЕ, НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И ДРУГИХ КАТАСТРОФА

учесници у имплементацији ППО

локална самоуправа, министарства надлежна за животну средину, пољопривреду, шумарство, рударство и енергетику, планирање и инфраструктуру и грађевинарство, Републички завод за заштиту природе, Републички завод за заштиту споменика културе, музејске институције, Завод за заштиту споменика културе Ниш и на локалном нивоу – ЈП за комунално уређење општине Владичин Хан, ЈКП „Водовод“, привредни субјекти који утичу на квалитет животне средине, еколошке невладине организације, планинарска и спортска друштва, становништво и др.

мере и инструменте за имплементацију ППО

⇒ економско-финансијске мере и инструменти

примена економских инструмента, односно накнада за коришћење природних вредности и накнада за загађивање животне средине, као и економских подстицајних мера (пореске, царинске и друге олакшице или увођење ослобађања од обавезе плаћања) у складу са Законом о заштити животне средине и друга одговарајуће законске регулативе; обезбеђивање средстава из других извора - донаторски програми помоћи и зајмови код државних фондова и међународних финансијских институција и др.;

⇒ организационе мере и инструменти

институционално јачање капацитета за заштиту животне средине – организовање рада одељења за заштиту животне средине општине Владичин Хан; оснивање општинског фонда за заштиту животне средине; доношење Дугорочног програма заштите животне средине на подручју Општине; израда и ажурирање Локалног еколошког акционог плана; сарадња свих заинтересованих актера на локалном нивоу са органима на регионалном и националном, у циљу унапређивања стања животне средине на подручју Општине; израда одговарајуће планске документације уз примену мера заштите животне средине; формирање службе на нивоу Општине за праћење стања непокретних објеката културе и израда „Студије заштите непокретних културних добара“ на територији Општине Владичин Хан, као и програма за проглашење ерозионих подручја на територији општине и плана одбране од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава.

⇒ нормативне мере и инструменти

поштовање мера и режима заштите над заштићеним природним добрима; примена закона из области заштите животне средине (Закон о заштити животне средине, Закон о процени утицаја на животну средину у складу са Уредбом о утврђивању листе пројеката за коју је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину - „Службени гласник РС”, бр.84/05; Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине уз поштовање Уредбе о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола - „Службени гласник РС”, бр. 84/05), као и других закона који укључују питања животне средине (Закон о планирању и изградњи, Закона о водама, Закона о шумама, Закона о рударству и др.); примена Уредбе о правима инспектора заштите животне средине; примена националних стратегија и програма (Национална стратегија управљања отпадом, Водопривредна основа Србије, Национални програм заштите животне средине - нацрт, Стратегија за смањење сиромаштва, Стратегија развоја пољопривреде, и др.) и др.; поштовање закона о заштити непокретних добара културе.

Планска решења дефинисана овим планом могуће је преиспитати у складу са Законом и пре истека планског периода и у случају потребе

кориговати кроз измене и допуне ППО у координацији са планским документима вишег реда. Даном ступања на снагу овог Просторног плана општине Владичин Хан престаје да важи Просторни

план општине Владичин Хан („Службени лист града Врање“ бр. 22/10.).

Поред текстуалног дела саставни део овог Плана су Графички део (рефералне карте за подручје општине Владичин Хан и графички прилози уређајних основа за села) и прилози Документације плана и то:

ГРАФИЧКИ ДЕО:

Рефералне карте у размери 1:50.000:

- Реферална карта број 1 „НАМЕНА ПРОСТОРА”
- Реферална карта бр. 2А. МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИЈА, ЈАВНИХ СЛУЖБИ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта бр. 2Б. ЕНЕРГЕТСКА И ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта бр. 2В. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта број 3 „ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА“
- Реферална карта број 4 „ СПОРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА“

Графички прикази уређајних основа са села у размери 1:2500:

1. Уређајна основа за село Прекодолце
2. Уређајна основа за село Житорађе
3. Уређајна основа за село Стубал
4. Уређајна основа за село Сува Морава
5. Уређајна основа за село Лепеница
6. Уређајна основа за село Полом
7. Уређајна основа за село Декутинце
8. Уређајна основа за село Грамађе
9. Уређајна основа за село Прибој
10. Уређајна основа за село Кржинце

ПРИЛОЗИ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ПЛАНА:

- ОДЛУКА О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ВАЛДИЧИН ХАН И ОДЛУКА О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
- ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН СА СТРАТЕШКОМ ПРОЦЕНОМ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ
- УСЛОВИ И ПОДАЦИ НАДЛЕЖНИХ ИМАОЦА ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА
- ЕЛАБОРАТ ЗА РАНИ ЈАВНИ УВИД ППО

ВЛАДИЧИН ХАН

- ИЗВЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОМ РАНОМ ЈАВНОМ УВИДУ, ИЗВЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ СТРУЛНОЈ КОНТРОЛИ НАЦРТА, ИЗВЕШТАЈ О ИЗВРШЕНОЈ ПРЕЗЕНТАЦИЈИ НАЦРТА ППО ВЛАДИЧИН ХАН И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ, ИЗВЕШТАЈ О ИЗВРШЕНОМ ЈАВНОМ УВИДУ И РЕШЕЊЕ КОЛИМ СЕ ДАЈЕ САГЛАСНОСТ НА „ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ППО ВЛАДИЧИН ХАН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ“, ИЗВЕШТАЈ О ИЗВРШЕНОЈ КОНТРОЛИ УСКЛАЂЕНОСТИ ППО ВЛАДИЧИН ХАН ОД СТРАНЕ МИНИСТАРСТВА ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ И САГЛАСНОСТИ НА ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ
- ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ППО ВЛАДИЧИН ХАН НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ (ПОСЕБНА СВЕСКА)

- РЕГИСТРАЦИЈА ПРЕДУЗЕЋА ОБРАЂИВАЧА
- ЛИЦЕНЦА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА ДУБРАВКЕ ПАВЛОВИЋ – РУКОВОДИОЦА ИЗРАДЕ ПЛАНА
- РЕШЕЊЕ О ОДРЕЂИВАЊУ ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА
- ИЗЈАВА ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН, дана 03.10.2021. године, број: 06-98/1-2/21-I

ПРЕДСЕДНИЦА,
Данијела Поповић, с.р.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ
ВЛАДИЧИН ХАН

СА Д Р Ж А Ј

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО:

А. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА.....1

1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА, ПРЕДМЕТ И НАЧИН ИЗРАДЕ ПЛАНА.....1

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....15

3. СИНТЕЗНИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛА И ОГРАНИЧЕЊА ЗА РАЗВОЈ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА - SWOT АНАЛИЗА (резиме оцене постојећег стања, потенцијала и ограничења Планског подручја) И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ - РЕГИОНАЛНЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА У КОНТЕКСТУ БУДУЋЕГ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....16

4. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....22

5. ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....23

6. КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....25

6.1. ЗАКОНСКИ И ПЛАНСКИ ОКВИР

6.2. ОСНОВНИ МОГУЋИ СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА

6.3. ПРИКАЗ КОНЦЕПЦИЈЕ И ПЛАНИРАНИХ ПРЕТЕЖНИХ НАМЕНА - синтезни приказ

Б. ПЛАНСКА РЕШЕЊА.....30

Б1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА.....30

1. ОПИС И ОДРЕЂЕЊЕ НАМЕНА ПРОСТОРА (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште,

укључујући обухват грађевинског подручја).....30

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго).....31

3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА, МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ, ОДНОС ГРАДСКИХ И СЕОСКИХ НАСЕЉА И

РАЦИОНАЛНО КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА

(становништво; однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара, организација јавних служби и друго).....37

3.1. ДЕМОГРАФСКИ ОКВИР И ПЕРСПЕКТИВЕ

3.2. РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ МРЕЖЕ НАСЕЉА И ОДНОС ВЛАДИЧИНОГ ХАНА И СЕОСКИХ НАСЕЉА

3.3. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И УРЕЂЕЊЕ РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

3.4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ

И ЈАВНИХ СЛУЖБИ И СТАНОВАЊА

3.4.1. РАЗВОЈ И ОПРЕМАЊЕ НАСЕЉА

3.4.2. КОНЦЕПЦИЈА И СМЕРНИЦЕ РАЗВОЈА СТАНОВАЊА

3.5. ЗАКЉУЧЦИ У ВЕЗИ РАЗВОЈА МРЕЖЕ НАСЕЉА И ЦЕНТАРА И ЊИХОВЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ЈАВНИМ СЛУЖБАМА И ОСТАЛИМ САДРЖАЈИМА

4. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ПРИВРЕДНИХ ДЕЛАТНОСТИ 50

4.1. ПЕРСПЕКТИВЕ УКУПНОГ РАЗВОЈА – ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА И АКТИВИРАЊА ПОДРУЧЈА

4.2. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ОСНОВНИХ ГРАНА И СЕКТОРА

4.2.1. РАЗВОЈ ПОЉОПРИВРЕДЕ

4.2.2. РАЗВОЈ ШУМАРСТВА И ЛОВНЕ ПРИВРЕДЕ

4.2.3. РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ И МСП

4.2.4. РАЗВОЈ ГРАЂЕВИНАРСТВА

4.2.5. РАЗВОЈ ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

4.2.6. РАЗВОЈ ОСТАЛИХ ДЕЛАТНОСТИ

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА.....65

6. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА, ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА, ТЕХНИЧКЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА (саобраћај, водопривредна, енергетска, електронска комуникациона и комунална инфраструктура).....68

6.1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

6.1.1. ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ

6.1.2. ЖЕЛЕЗНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.1.3. РЕЧНИ САОБРАЋАЈ

6.1.4. ВАЗДУШНИ САОБРАЋАЈ

6.1.5. РОБНО – ТРАНСПОРТНИ ЦЕНТАР

6.1.6. ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ И МРЕЖЕ У ФУНКЦИЈИ ТУРИЗМА И РЕКРЕАЦИЈЕ

6.1.7. РОБНО – ТРАНСПОРТНИ ЦЕНТАР

6.2. ХИДРОТЕХНИЧКА (ВОДОПРИВРЕДНА) ИНФРАСТРУКТУРА

6.2.1. СНАБДЕВАЊЕ ВОДОМ

6.2.2. ОДВОЂЕЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

6.2.3. ОСТАЛА ХИДРОТЕХНИЧКА ПРОБЛЕМАТИКА

6.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.3.1. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА инфраструктура – оцена стања, потенцијали и ограничења

6.3.2. ГАСОВОДНА И ОСТАЛА ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

6.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИЈСКА ИНФРАСТРУКТУРА

6.5. ОСТАЛА КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

7. ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА (заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, заштита, уређење и унапређење природних добара, заштита, уређење и унапређење културних добара, организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода и друго).....101

7.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

7.1.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

7.1.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

7.1.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

7.1.4. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

7.1.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОГ СВЕТА

7.1.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЗРАЧЕЊА

7.1.7. УПРАВЉАЊЕ ЧВРСТИМ ОТПАДОМ

7.1.8. ОСТАЛЕ МЕРЕ И УСЛОВИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

7.2. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА И ВРЕДНОСТИ И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

7.3. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

7.4. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

7.4.1. ЗАШТИТА ОД БУЈИЧНИХ ПОПЛАВА И ЕРОЗИЈЕ

7.1.2. ЗАШТИТА ОД ЗЕМЉОТРЕСА

7.1.3. ЗАШТИТА ОД КЛИЗИШТА И ОДРОНА

7.1.4. ЗАШТИТА ОД ЕКСПЛОЗИЈА И ПОЖАРА

7.1.5. ЗАШТИТА ОД ОСТАЛИХ ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНАТА

7.5. ЗАШТИТА СА АСПЕКТА ОДБРАНЕ

7.6. СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ ЕФЕКТА, КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА, МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОСТАЛЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ТЕХНИЧКЕ И ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

Б2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА.....143

1. ТЕРИТОРИЈЕ ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА.....143

2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ЗА ДЕЛОВЕ ТЕРИТОРИЈЕ ЗА КОЈЕ НИЈЕ ПРЕДВИЂЕНА ИЗРАДА УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА 145

2.1. ПРАВИЛА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНО, ШУМСКО И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.1.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.1.2. ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

2.1.3. ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

2.1.4. ЗЕМЉИШТЕ У ЛОВНИМ И РИБОЛОВНИМ ПОДРУЧЈИМА И У ЗОНАМА ЕКСПЛОАТАЦИЈЕ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

2.2. ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.2.1. ОПШТА ПРАВИЛА ЗА ОБЈЕКТЕ

2.2.1.1. Правила урбанистичке регулације

➤ *Урбанистички показатељи*

➤ *Урбанистичка мрежа линија*

➤ *Правила изградње објеката*

2.2.2. ПОСЕБНА ПРАВИЛА ЗА ОБЈЕКТЕ

2.2.2.1. Правила грађења и регулације за изградњу кућа за одмор

2.2.2.2. Правила градње и регулације за сеоске зоне

2.2.2.3. Правила градње и регулације за зоне ретке насељености и породичне изградње

2.2.2.4. Правила за етно целине стамбене и туристичке оријентације

2.2.2.5. Правила градње и регулације за опште стамбене зоне у насељима средњих густина

2.2.2.6. Правила градње и регулације за објекте мешовитог типа- пословни и стамбени објекти

2.2.2.7. Пословни и комерцијални објекти у насељима

2.2.2.8. Објекти туристичке и спортско-рекреативне намене

2.2.2.9. Производни, пословни и комерцијални објекти ван насеља

2.2.2.10. Правила градње и регулације за индустријске објекте и привредне комплексе

2.2.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ

САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ТЕХНИЧКЕ И КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

2.2.3.1. Заштитни појасеви и режими заштите

2.2.3.2. Објекти саобраћајне инфраструктуре

2.2.3.3. Објекти техничке комуналне инфраструктуре

➤ *Хидротехничка инфраструктура*

➤ *Електронергетска инфраструктура*

➤ *Гасоводна инфраструктура*

➤ *Електронска комуникацијска инфраструктура*

➤ *Правила грађења за остале објекте комуналне инфраструктуре*

2.2.4. ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ, ДЕЦИ И СТАРИМ ОСОБАМА, У СКЛАДУ СА СТАНДАРДИМА ПРИСТУПАЧНОСТИ

2.2.5. ПРАВИЛА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ

2.2.6. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ПРАВИЛА И ПРИНЦИПА УРЕЂИВАЊА И ГРАЂЕЊА

3. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА У ОБУХВАТУ УРЕЂАЈНИХ ОСНОВА ЗА СЕЛА.....221

3.1. ОПШТА ПРАВИЛА ГРАДЊЕ

3.1.1. Општа правила градње за објекте саобраћајне инфраструктуре

3.1.2. Општа правила градње за објекте и мреже техничке и комуналне инфраструктуре

3.1.3. Општа правила градње за уређење и изградњу комуналних површина и објеката

3.1.4. Општа правила градње за поједине намене и објекте

3.1.5. Остала општа правила

3.2. ПРЕГЛЕД И ПРИКАЗ УРЕЂАЈНИХ ОСНОВА ПО НАСЕЉИМА

- 1. Уређајна основа за село Прекодолце**
- 2. Уређајна основа за село Житорађе**
- 3. Уређајна основа за село Стубал**
- 4. Уређајна основа за село Сува Морава**
- 5. Уређајна основа за село Лепеница**
- 6. Уређајна основа за село Полон**
- 7. Уређајна основа за село Декутинце**
- 8. Уређајна основа за село Грамађе**
- 9. Уређајна основа за село Прибој**
- 10. Уређајна основа за село Кржинце**

БЗ. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....259

1. ОСТВАРИВАЊЕ ПЛАНА, ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И МЕРЕ ЗА РАВНОМЕРНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ РАЗВОЈ.....259

2. УЧЕСНИЦИ, МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ.....266

ГРАФИЧКИ ДЕО:

Рефералне карте у размери 1:50.000:

- Реферална карта број 1 „НАМЕНА ПРОСТОРА”
- Реферална карта бр. 2А. МРЕЖА НАСЕЉА, ФУНКЦИЈА, ЈАВНИХ СЛУЖБИ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта бр. 2Б. ЕНЕРГЕТСКА И ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта бр. 2В. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА
- Реферална карта број 3 „ТУРИЗАМ И ЗАШТИТА ПРОСТОРА“
- Реферална карта број 4 „ СПОРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА“

Графички прикази уређајних основа са села у размери 1:2500:

11. Уређајна основа за село Прекодолце
12. Уређајна основа за село Житорађе
13. Уређајна основа за село Стубал
14. Уређајна основа за село Сува Морава
15. Уређајна основа за село Лепеница
16. Уређајна основа за село Полом
17. Уређајна основа за село Декутинце
18. Уређајна основа за село Грамађе
19. Уређајна основа за село Прибој
20. Уређајна основа за село Кржинце

ВРАЊЕ
584.

На основу члана 60. став 2. Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Србије“, број 62/06, 65/08, 41/09, 112/15, 80/17, 95/18 и др. закон) ,члана 14. и члана 33.

Статута града Врања („Службени гласник града Врања“, број 37/18), а уз сагласност Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије број 320-11-7401/2021-14 од 12.08.2021.године, Скупштина града Врања, на седници одржаној 07.09.2021. године, донела је

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА ГРАДА ВРАЊА ЗА 2021. ГОДИНУ

ОПШТИ ДЕО

1. Преглед стања укупних површина пољопривредног земљишта

Територија града Врања спада у брдско планинска подручја Републике Србије са надморском висином од 300- 1920 метара и простире се на око 86.000 хектара.

Укупна површина пољопривредног земљишта овог града је 62.719 ха, распоређена у 107 катастарских општина, са следећом структуром: обрадиво пољопривредно земљиште обухвата 32.227 ха, од чега њиве и вртови чине 22.580 ха , виногради 1.113 ха, воћњаци 2.288 ха и ливаде 6.246 ха, док остатак пољопривредног земљишта обухвата 30.492 ха, од чега пашњаци 11.313 ха, рибањаци, трстици и мочваре 1 ха и остало 19.178 ха.

Број домаћинстава на територији града Врања износи 25.839, број само сеоских домаћинстава је 7.085, од чега је 6.967 пољопривредних газдинстава, која располажу целокупним обрадивим земљиштем. Просечна величина ораничних површина погаздинству износи 3,1 ха, а ако се узме у обзир да је та површина подељена на већи број ситнијих

парцела, чија просечна величина износи око 0,3 ха, односно 3,3 парцеле по хектару обрадиве површине, може се сагледати право стање пољопривредне производње и могућности њеног даљег развоја.

Површина пољопривредног земљишта које је у државној својини износи 5946.41 ха, од чега планирано за закуп и коришћење у 2021. години износи 1224.40 ха. Површина заузета важећим уговорима о закупу износи 236.38 ха.

2. Стање пољопривредног земљишта Врања и облици угрожавања

На ширем простору су задњих година све присутнији разни облици угрожавања пољопривредног земљишта, од физичког загађења до трајног изузимања из пољопривредне производње и превођењем у грађевинско.

- Веће површине у непосредној близини градског језгра израстају у депоније разног отпадног материјала, чије чишћење постаје све проблематичније.

- Проблем представља дивља експлоатација шљунка и песка из корита водотока и приобалних парцела где настаје трајна промена намене пољопривредног земљишта и отворена могућност даљег спирања и плављења ораничних површина. Овде треба истаћи и утицај ерозивних процеса, који су на овом подручју јако изражени посебно у брдско- планинском рејону.

- Хемијска загађења, настају најчешће испуштањем отпадних вода емисијом гасова, као и прекомерном употребом хемијских средстава за заштиту биља представљају јако озбиљан вид угрожавања земљишта.

- Спаљивање органских остатака на пољопривредном земљишту и изазивање пожара, који доводе до смањења продуктивности пољопривредног земљишта, је у протеклом периоду било доста изражено.

- Миграција становништва из села у град допринела је неконтролисано ширењу градског и приградског насеља и до претварања пољопривредног земљишта у грађевинско.

3. Мере заштите пољопривредног земљишта

- У протеклом периоду је са циљем очувања хемијских и биолошких својстава, рађена систематска контрола плодности пољопривредног земљишта од прве до пете катастарске класе на имањима регистрованих газдинстава и дате препоруке за употребу минералних ђубрива.

- У циљу заштите пољопривредног земљишта од ерозије урађена је посебна Одлука о заштити, којом су прописане противерозионе мере.

- На основу Закона о пољопривредном земљишту, забрањено је коришћења пољопривредног земљишта од прве до пете катастарске класе у непољопривредне сврхе, осим у посебним случајевима уз плаћање накнаде за промену намене.

- Законом о пољопривредном земљишту је такође одређено да обрадиво пољопривредно земљиште не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од пола хектара, а пољопривредно земљиште уређено комасацијом не може да се уситни на парцеле чија је површина мања од једног хектара.

- Градска управа је посебном Одлуком прописала мере за заштиту од пољске штете и мере за заштиту од спаљивања органских остатака на пољопривредном земљишту.

- У циљу заштите пољопривредног земљишта од поплава посебна пажња ће се посветити и уређењу и чишћењу речних корита на водотоцима другог реда.

4. Уређење пољопривредног земљишта

- Због уситњености и неправилног облика катастарских парцела, у протеклом периоду је спроведена комасација у селу Вртогош на 420 хектара, а у 2020. години није планирано уређење пољопривредног земљишта путем комасације.

- За меру добровољног груписања земљишта, ради рационалнијег коришћења, на подручју града Врања у досадашњем периоду није било интересовања.

- На подручју града у катастарској општини Златокоп постоји изграђен систем за одводњавање, који због слабије пропусне моћи испод регионалног пута Врање Златокоп не омогућава сакупљање вишка воде, па одређене површине код већих падавина остају поплавлене у дужем периоду. Извршено је регулисање овог канала уз сагласност Републичке дирекције за путеве.

- У предходном периоду на подручју града су изграђена два система за наводњавање пољопривредних површина и то у селу Александровцу је 1960. године изграђена акумулација за наводњавање воћних засада, која више није у функцији, већ је уступљена спортским риболовцима на коришћење. Други систем је грађен за наводњавање пољопривредних површина у комплексу „Павловац“, са водозахватом у Јужној Морави, који никада није био у функцији због одређених техничких проблема.

- Због све израженијих летњих суша неопходно је у наредном периоду планирати изградњу мини акумулација и нових система за наводњавање уз финансијско учешће донатора и Министарства ради рационалнијег коришћења воде.

5. Коришћење пољопривредног земљишта

- Власници, односно корисници пољопривредног земљишта дужни су да обрадиво пољопривредно земљиште редовно обрађују и да примењују мере прописане законом о пољопривредном земљишту и другим прописима.

- Пољопривредно земљиште у државној својини на територији града Врања користи се

према овом програму и обухваћено је свих 107 катастарских општина са прегледом пољопривредног земљишта у државној својини и биће у електронском облику саставни део овог Програма.

- Прегледи парцела пољопривредног земљишта у државној својини, које ће бити предмет издавања у закуп, су урађене и биће доступне на увид уз јавни оглас за издавање земљишта у закуп.

- У табели која следи дат је збирни преглед пољопривредних површина у државној својини груписаних у јавна надметања по катастарским општинама.

Збирна табела	Укупно пољ. земљиште у државној својини	Површина заузета важећим уговорима о закупу	Површина заузета важећим уговорима о коришћењу без накнаде	Планирано за закуп и коришћење	Најмања површина јавног надметања	Највећа површина јавног надметања	Просечна површина јавног надметања (ха)	Број јавних надметања
Урманица	35.4898	0.0000	0.0000	4.3976	0.1528	2.1073	1.0994	4
Александровац	23.8198	0.0000	5.0847	14.5046	0.2560	7.3083	1.1157	4
Бабина Пољана	568.7121	0.0000	0.0000	243.6949	0.0105	16.4227	0.2520	95
Барбарушинце	39.1742	0.0000	0.0000	15.9558	5.4888	10.4670	0.7978	2
Барелић	9.4511	0.0000	0.0000	5.1801	0.1249	3.7225	0.8634	3
Бели Брег	4.4629	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Бојин Дел	33.9412	0.0000	0.0000	2.2018	2.2018	2.2018	0.7339	1
Бресница	27.6050	0.0000	0.0000	2.0209	0.2078	0.9403	0.1189	3
Бујковац	16.1999	0.0000	0.0000	5.7503	0.5156	2.9068	0.2738	3
Буљесовце	19.0091	0.0000	0.0000	0.5704	0.5704	0.5704	0.2852	1
Бунушевце	22.0813	0.0000	0.0000	8.9992	0.8897	8.1095	1.2856	2
Буштрање	25.6761	0.0000	0.0000	1.5986	0.2811	1.3175	0.3997	2
Вишевце	82.8941	0.0000	0.0000	4.3933	0.2996	1.8704	0.7322	4
Власе	53.1328	15.3567	0.0000	4.6623	1.8820	2.7803	2.3312	2
Врање-Град	113.3554	0.0000	0.0000	15.9656	0.0047	3.4122	0.1717	25
Врање 2	125.8487	3.7030	0.0000	9.5120	0.4009	2.2586	0.3658	6
Врањска Бања	45.0930	0.0000	0.0000	2.5549	0.1440	2.0914	0.1277	3
Големо Село	65.0102	0.0000	0.0000	1.1590	0.1849	0.9741	0.0892	2

Горња Отуља	21.4237	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Горње Жапско	38.1632	0.0000	0.0000	4.1409	4.1409	4.1409	0.4141	1
Горње Пуношевце	26.2155	0.0000	0.0000	0.5192	0.5192	0.5192	0.5192	1
Горње Требешине	0.4769	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Горњи Вртогош	31.9161	0.0000	0.0000	7.3711	7.3711	7.3711	0.3510	1
Горњи Нерадовац	8.9254	0.0000	0.0000	8.0246	8.0246	8.0246	0.8025	1
Градња	88.6661	0.0000	0.0000	18.8044	0.0905	9.1869	1.1753	8
Гумериште	13.4316	0.0000	0.0000	2.0947	0.0124	0.6400	0.1611	12
Давидовац	35.0867	18.5275	0.0000	12.3399	0.7528	10.4840	0.5365	3
Добрејанце	13.7476	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Доња Отуља	12.1308	0.0000	0.0000	9.1295	0.9939	3.0652	2.2824	4
Доње Жапско	22.0595	10.8875	0.0000	1.0694	0.5198	0.5496	0.2139	2
Доње Пуношевце	87.6513	0.0000	0.0000	9.0256	0.0018	5.1541	0.1641	36
Доње Требешине	26.1380	5.8816	0.0000	1.1984	1.1984	1.1984	0.0521	1
Доњи Вртогош	35.6379	34.4306	0.0000	0.0000			0.0000	0
Доњи Нерадовац	93.5822	73.3020	0.0000	2.1216	0.0541	2.0675	0.2122	2
Дреновац	58.2532	0.0000	0.0000	0.8202	0.8202	0.8202	0.8202	1
Дубница	105.5564	0.0000	0.0000	73.5543	1.6775	34.7708	4.9036	7
Дуга Лука	7.7526	0.0000	0.0000	0.9973	0.9973	0.9973	0.1108	1
Дулан	6.0934	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Дупељево	18.4047	0.0000	0.0000	3.3838	0.1261	2.7981	0.3384	3
Златокоп	24.0671	0.0000	8.9486	5.8565	0.3539	4.6234	0.2546	3
Изумно	3.5668	0.0000	0.0000	1.4576	1.4576	1.4576	0.2915	1
Катун	55.4476	21.6862	0.0000	22.1517	2.4331	19.7186	0.8520	2
Клашњице	29.2706	0.0000	0.0000	14.5552	0.1540	6.5462	0.8086	6
Клисурица	19.0446	0.0000	0.0000	2.4046	2.4046	2.4046	0.6012	1
Копањане	92.2244	0.0000	0.0000	5.3782	0.2226	1.2391	0.1992	6
Корбевац	14.4819	0.0000	0.0000	3.5660	0.3388	2.1100	0.0405	3
Корбул	46.7800	0.0000	0.0000	0.2732	0.2732	0.2732	0.1366	1
Коћура	135.3540	0.0000	0.0000	25.4184	25.4184	25.4184	1.6946	1
Крива Феја	670.7917	0.0000	0.0000	54.4349	0.0049	33.7417	0.3629	42
Крушева Глава	47.1399	0.0000	0.0000	15.2086	1.3403	8.6345	1.5209	3
Кумарево	18.9190	0.0000	0.0000	2.7556	0.6259	2.1297	0.3062	2
Купининце	11.4620	0.0000	0.0000	4.3750	2.1027	2.2723	0.4861	2
Лалинце	25.8175	0.0000	0.0000	0.4235	0.4235	0.4235	0.0605	1
Лева Река	0.2403	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Лепчинце	85.4193	0.0000	0.0000	22.8846	2.3505	7.7981	0.3416	5

Липовац	3.1805	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Луково	17.0319	0.0000	0.0000	5.0486	2.2580	2.7906	0.6311	2
Мечковац	14.2882	0.0000	0.0000	2.8087	0.1013	1.3730	0.5617	5
Мијаковце	8.8323	0.0000	0.0000	1.3219	1.3219	1.3219	1.3219	1
Мијовце	8.2557	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Миланово	33.0713	0.0000	0.0000	30.9608	0.1469	30.5041	0.7200	3
Миливојце	20.7610	0.0000	0.0000	19.6152	19.6152	19.6152	3.2692	1
Моштаница	55.3741	0.0000	0.0000	39.8391	0.2361	19.8221	4.4266	6
Наставце	1.0119	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Несврта	83.9615	0.0000	0.0000	20.7726	0.2154	6.0058	0.3995	13
Нова Брезовица	124.0495	0.0000	0.0000	11.2726	11.2726	11.2726	2.8182	1
Обличка Сена	60.9141	0.0000	0.0000	17.1822	6.8159	10.3663	2.8637	2
Оштра Глава	13.9012	0.0000	0.0000	0.1207	0.1207	0.1207	0.1207	1
Павловац	83.8324	52.1494	0.0000	21.8291	0.0323	11.9971	0.4280	12
Паневље	9.7228	0.0000	0.0000	6.2564	0.1301	5.6938	0.0772	3
Првонек	90.6579	0.0000	0.0000	10.3510	0.9738	5.6736	0.2724	3
Превалац	17.3187	0.0000	0.0000	5.0577	0.0156	2.9338	0.5620	3
Преображење	37.6155	0.4517	0.0000	0.0485	0.0485	0.0485	0.0485	1
Ранутовац	76.3419	0.0000	0.0000	26.5129	1.9676	24.5453	1.3954	2
Ратаје 1	32.1300	0.0000	14.1154	4.5275	0.0922	2.4651	0.3483	6
Ратаје 2	0.5163	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Рибинце	12.2447	0.0000	0.0000	4.0241	0.1807	1.7790	0.2012	4
Ристовац	2.4311	0.0000	0.0000	1.1562	1.1562	1.1562	0.3854	1
Рожаца	20.6404	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Русце	6.8795	0.0000	0.0000	2.1201	2.1201	2.1201	2.1201	1
Себеврање	32.2620	0.0000	0.0000	1.9106	1.9106	1.9106	0.3184	1
Сикирје	63.9376	0.0000	0.0000	1.7277	1.7277	1.7277	0.8639	1
Сливница	61.1992	0.0000	0.0000	9.8014	9.8014	9.8014	0.4455	1
Смиљевић	21.8583	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Содерце	49.3152	0.0000	0.0000	0.2529	0.2529	0.2529	0.2529	1
Средњи Дел	38.0395	0.0000	0.0000	8.1008	8.1008	8.1008	1.3501	1
Српско Марганце	12.1232	0.0000	0.0000	0.9512	0.9512	0.9512	0.4756	1
Станце	7.7963	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Стара Брезовица	105.2568	0.0000	0.0000	10.6219	10.6219	10.6219	0.7081	1
Стари Глог	113.2521	0.0000	0.0000	6.0568	0.0599	1.9441	0.3365	11
Стрешак	157.9281	0.0000	0.0000	26.0052	0.0065	4.9840	0.9632	24
Стропско	1.1646	0.0000	0.0000	0.6074	0.6074	0.6074	0.0675	1
Струганица	1.7534	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Студена	11.8808	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Суви Дол	13.5771	0.0000	0.0000	7.6061	0.0192	3.0417	0.1729	7
Сурдул	80.1732	0.0000	0.0000	10.2755	0.0350	5.4318	0.3114	4

Тесовиште	10.3758	0.0000	0.0000	2.0594	2.0594	2.0594	1.0297	1
Тибужде	47.7238	0.0000	0.0000	15.8575	0.0549	5.4564	0.7208	7
Топлац	53.1549	0.0000	0.0000	31.7321	0.1458	13.3563	0.8136	10
Трстена	99.4897	0.0000	0.0000	11.7821	0.0728	3.0768	0.9818	11
Тумба	83.4927	0.0000	0.0000	0.0000			0.0000	0
Ћуковац	97.0366	0.0000	0.0000	65.9672	0.0021	14.1865	1.4036	23
Ћурковица	73.9503	0.0000	0.0000	1.5555	1.5555	1.5555	0.5185	1
Ушевце	10.7189	0.0000	0.0000	3.0986	3.0986	3.0986	0.6197	1
Црни Врх	486.3339	0.0000	0.0000	77.8680	0.0656	10.8664	0.2884	49
Црни Луг	6.9366	0.0000	0.0000	6.4847	0.3188	6.1659	0.5404	2
Честелин	28.4218	0.0000	0.0000	14.3916	0.4379	8.1446	0.5535	3
Укупно:	5,946.413	236.3762	28.1487	1,224.3999				558
	0							
Закуп по основу гајења животиња:			0.0000					
Закуп по основу власништва инфраструктуре:			0.0000					
Бесплатно коришћење			0.0000					
Разлика у заокруживању			0.0000					

Комисија за израду предлога годишњег Програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за град Врање у 2021. години, користила је податке из Апликације ГДИ-локалис за 2020. годину и за наведене податке одговара под пуном кривичном, прекршајном и материјалном одговорношћу.

Програм су сачинили следећи чланови Комисије:
Председник Комисије (Небојша Стаменковић)
Члан 1 (Мирослав Стаменковић)
Члан 2 (Небојша Поповић)

Члан 3 (Лепомир Савић)

Члан 4 (Јелена Пејковић)

Члан 5 (Бојана Величков)

Члан 6 (Александар Ђорђевић)

СКУПШТИНА ГРАДА ВРАЊА, дана: 07.09.2021. године, број :06-185/2021-10

ПРЕДСЕДНИК,
Дејан Тричковић, спец.двм,с.р.

С А Д Р Ж А Ј

ВЛАДИЧИН ХАН

583. ОДЛУКА О УСВАЈАЊУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ВЛАДИЧИН ХАН.....1949

ВРАЊЕ

584. ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА ГРАДА ВРАЊА ЗА 2021. ГОДИНУ.....2211

Издавач: Скупштина града Врања - Одељење за послове органа Града, Ул. Краља Милана бр. 1 Врање.
Главни и одговорни уредник: Јелена Станковић - секретар Скупштине града Врања, тех. уредник Владица Митић.
Уређује: Одељење за послове органа Града.
Телефон: 017/402-389, факс: 017/421-576, жиро рачун:840-742145843-10, поз. на број: 97-471 14, извршење буџета СГ Врање.

